

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eläinten hyvinvoinnista, jolla korvattaisiin nykyinen eläinsuojelulaki. Lain tarkoituksena olisi eläinten hyvinvoinnin edistämisen ja suojelun lisäksi eläinten kunnioituksen ja hyvän kohtelun lisääminen.

Eläinten pitopaikkaa, hoitoa ja kohtelua koskevia säännöksiä tarkennettaisiin ja täydennettäisiin siten, että niissä otetaan entistä paremmin huomioon eläimen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen ja hyvä kohtelu. Nykytiedon mukaan eläinten hyvinvointiin vaikuttaa merkittävästi eläimen mahdollisuus toteuttaa sille lajityypillistä käyttäytymistä. Lakiin ehdotetaan lisäksi vaatimus siitä, että ihmisen hoidossa olevan eläimen tulisi voida toteuttaa eräitä olennaisia käyttäytymistarpeitaan. Näiden tarpeiden toteuttamiseen eläimellä on vahva sisäsyntyinen tarve siitä riippumatta, millaisessa ympäristössä eläintä pidetään.

Eläimen pitopaikkaa koskevat säännökset jaettaisiin yleisiin, kaikkia pitopaikkoja koskeviin säännöksiin ja pysyviä pitopaikkoja koskeviin säännöksiin. Uudistuksen tarkoituksena on selkeyttää nykyistä sääntelyä siten, että pysyville pitopaikoille voitaisiin asettaa tiukempia vaatimuksia kuin tilapäisille pitopaikoille. Eläimen jatkuva paikalleen kytkeminen pysyvässä pitopaikassa kiellettäisiin tietyin poikkeuksin. Eläimen liikkumista ei liioin saisi jatkuvasti rajoittaa siten, että eläimellä ei ole mahdollisuutta kääntyä ympäri. Viiden vuoden siirtymäajalla kiellettäisiin muiden nautojen kuin maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen sekä hevosten jatkuva kytkettynä pitäminen. Maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen jatkuvaa kytkettynä pitämistä ei sen sijaan ehdoteta kiellettäväksi. Emakoiden ja ensikoiden pidempiaikainen pito tiineytysikäkeissä kiellettäisiin 15 vuoden siirtymäajalla. Tuotannollisista ja taloudellisista syistä emakoiden ja ensikoiden pitoa porsitushäkeissä ei ehdoteta kiellettäväksi.

Laissa säädettäisiin niistä eläinlajeista ja eläimistä, joita voidaan pitää tuotantoeläimenä, seura- ja harrastuseläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä. Säännösten tarkoituksena olisi varmistaa, että mainittuihin tarkoituksiin pidettäisiin vain sellaisia eläimiä, joiden pito voidaan käytännössä järjestää kyseisessä pitomuodossa lain edellyttämällä tavalla.

Eläimille tehtävien kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä tulisi jatkossa käyttää kivunlievitystä. Kivunlievitysvaatimuksesta voitaisiin poiketa ainoastaan silloin, kun toimenpiteestä aiheutuu vain lievää tai hetkellistä kipua tai jos on kyse hätätilanteesta.

Eläinjalostusta koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin ja selkeytettäisiin nykyisestä. Eläinten jalostuksella tulisi pyrkiä elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden eläinten tuottamiseen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi jalostuksessa tulisi käyttää fyysisesti ja psyykkisesti terveitä eläimiä, joiden voidaan olettaa periyttävän näitä ominaisuuksia myös jälkeläisilleen.

Loukkaantuneiden tai muutoin avun tarpeessa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitoa koskevia säännöksiä täsmennettäisiin ja sääntelyä laajennettaisiin. Laissa säädettäisiin kaikkia kansalaisia koskevasta avun tarpeessa olevan luonnonvaraisen eläimen auttamisvelvollisuudesta nykyiseen tapaan. Kansalaiset voisivat kuitenkin ottaa luonnonvaraisen eläimen haltuunsa vain eläimelle annettavan ensiavun tai hoitoon toimittamisen ajaksi. Ensiavun jälkeen eläin olisi joko palautettava luontoon, toimitettava asiantuntevaan jatkohoitoon tai lopetettava. Luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittaminen olisi ilmoituksenvaraista toimintaa.

Eläimen luovutuksen yhteydessä annettavia tietoja koskevaa vaatimusta laajennettaisiin siten, että sairauden tai vahingoittumisen lisäksi eläimen vastaanottajalle olisi ilmoitettava myös muut eläimen hyvinvoinnin kannalta oleelliset tiedot. Myös eläinten luovutusta rajoitettaisiin tietynlaisissa tilaisuuksissa tai paikoissa. Laissa säädettäisiin nykyiseen tapaan liikkuvan kaupan kiellosta ja kiellettäisiin eläinten luovuttaminen arpajais- tai kilpailuvoittona. Uutta olisi kiellon laajentaminen koskemaan myös toreilla ja markkinoilla sekä muissa kuin eläinten esittelyyn tarkoitetuissa yleisötapauksissa harjoitettavaa selkärankaisten eläinten kauppaa. Myös eräiden eläinlajien myynti eläinkaupoista sekä myytävien eläinten pito näyteikkunoissa kiellettäisiin. Kiellettyä olisi myös eläimen pysyvä luovuttaminen alle 16-vuotiaalle ilman huoltajan suostumusta.

Eläinkilpailut, joissa eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle tai muulle kivulle taikka kärsimykselle, olisivat ilmoituksenvaraista toimintaa. Uutena ehdotetaan myös säädettäväksi yleisistä periaatteista eläinkilpailussa ja -näyttelyssä, kilpailun ja näyttelyn järjestäjän pätevyydestä sekä kilpailun ja näyttelyn järjestämisestä.

Eräistä toiminnan harjoittamista koskevista luvista luovuttaisiin ja päällekkäisiä ilmoitusvelvollisuuksia karsittaisiin. Niin sanotut kotieläinpihat eivät enää tarvitsisi lupaa toiminnalleen. Ilmoitusta edellyttävässä toiminnassa ilmoitus tulisi tehdä vain siltä osin kuin sitä ei tehdä jo muun lainsäädännön perusteella.

Eläinten teurastusta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että eläin olisi aina tainnutettava ennen teurastusta. Muutos koskisi paitsi uskonnollisista syistä noudatettavaa erityistä teurastustapaa, myös yksityiskäyttöön teurastettavaa siipikarjaa. Eläinten lopetus viihdemuotona kiellettäisiin.

Valvontaviranomaisen keinoja puuttua eläinten hyvinvointia koskeviin epäkohtiin lisättäisiin ja täsmennettäisiin. Teurastamoissa valvontaa voitaisiin toteuttaa teurastamon tiloihin asennettavalla kamerajärjestelmällä.

Rikoslakiin ja eräisiin muihin lakeihin tehtäisiin ehdotetusta laista johtuvat teknisluonteiset tarkistukset.

Lakien on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2020 alusta, samanaikaisesti maakuntaudistuksen kanssa.

Sisällys

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
YLEISPERUSTELUT.....	6
1 Johdanto	6
2 Nykytila.....	6
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	6
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	21
2.3 Nykytilan arviointi	25
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	34
3.1 Esityksen tavoitteet ja toteuttamisvaihtoehdot	34
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	34
4 Esityksen vaikutukset.....	47
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	47
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	50
4.3 Ympäristövaikutukset	54
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	55
5 Asian valmistelu	56
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	56
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	57
6 Riippuvuus muista esityksistä	57
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	58
1 Lakiehdotusten perustelut	58
1.1 Laki eläinten hyvinvoinnista	58
1.2 Rikoslaki.....	183
1.3 Laki eläinten kuljetuksesta	183
1.4 Laki tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta	184
1.5 Metsästyslaki	184
1.6 Luonnonsuojelulaki.....	184
2 Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	184
3 Voimaantulo	188
4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	188
LAKIEHDOTUKSET	197
Laki eläinten hyvinvoinnista	197
Laki rikoslain 17 luvun 14 §:n muuttamisesta	252

Laki eläinten kuljetuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	253
Laki metsästyslain 1 ja 33 §:n muuttamisesta	254
Laki tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	255
Laki luonnonsuojelulain 38 ja 41 §:n muuttamisesta	256
LIITTEET	257
Rinnakkaistekstit	257
Asetusluonnokset.....	257
Muut liitteet.....	257

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Eläinsuojelulaki (247/1996) tuli voimaan vuoden 1996 heinäkuun alusta. Lakia on muutettu tämän jälkeen 21 kertaa. Muutokset ovat johtuneet suurelta osin Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanosta tai toteutetuista yleisistä kansallisen lainsäädännön uudistuksista.

Eläinsuojelulain säätämisen jälkeen käsitykset eläinten asemasta ja suojelutarpeesta ovat muuttuneet voimakkaasti yhteiskunnassa. Eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevista tieteellisistä tutkimuksista on saatu uutta tietoa eläinten psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin edellytyksistä. Myös kansalaisten näkemykset eläimille kuuluvasta arvosta sekä eläinten kohtelusta ovat muuttuneet paljon parin viime vuosikymmenen aikana.

Ehdotetulla lailla parannettaisiin eläinten hyvinvoinnin tilaa uusilla säännöksillä ja lisäksi tehostettaisiin eläinsuojelun valvontaa ja viranomaisten keinoja puuttua epäkohtiin. Hyvinvointivaatimuksia koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin ja luotaisiin nykyaikainen, rakenteeltaan ja kieliasultaan selkeä laintasoinen sääntely.

Ehdotetulla lailla saatettaisiin eläinten hyvinvointia koskeva lainsäädäntö perustuslain mukaiseksi. Lailla myös varmistettaisiin Euroopan unionin lainsäädännön tehokas täytäntöönpano kansallisessa lainsäädännössä.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1 Yleistä eläinsuojelulainsäädännöstä

Eläinsuojelulaki on keskeinen eläinsuojelua ja eläinten hyvinvointia koskeva säädös. Laki on luonteeltaan puitelaki, joka sisältää eläinten pitoa, hoitoa, kohtelua ja käsittelyä koskevat yleiset perusvaatimukset. Lakiin sisältyy myös eläinsuojelun valvontaa koskevat säännökset. Lain soveltamisala kattaa kaikki eläimet, joten laissa on varsin laajat asetuksenantovaltuudet. Eläinsuojeluasetuksessa (396/1996) täsmennetään eläinsuojelulain yleisiä eläinten pitoa, hoitoa ja kohtelua koskevia vaatimuksia. Lisäksi asetukseen sisältyy muun muassa ilmoituksenvaraista toimintaa koskevia määrittelyjä ja toimijaa koskevia velvoitteita. Asetus sisältää tarkempia säännöksiä myös muun muassa siitä, mitä on pidettävä tarpeettoman kivun tai tuskan tuottamisena eläimelle ja luettelon sallituista eläimelle tehtävistä toimenpiteistä. Yksityiskohtaisemmat vaatimukset eri eläinlajeja ja erilaisia eläimillä harjoitettavia toimintoja koskevat säännökset sisältyvät eläinsuojelulain nojalla annettuihin valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön asetuksiin.

Tiettyjä toimintoja varten on eläinsuojelulain lisäksi tai sen sijasta sovellettava myös erityissäädöksiä tai -säännöksiä, joita on annettu muun muassa koskien eläinten kuljetusta,

eläinten käyttöä tieteellisiin tai opetustarkoituksiin, metsästystä, kalastusta ja luonnonsuojelua.

2.1.2 Eläinsuojelulaki ja -asetus

Yleiset periaatteet

Eläinsuojelulain 3 §:n mukaan eläimiä on kohdeltava hyvin, eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä. Tarpeettoman kivun ja tuskan tuottaminen eläimille on kielletty. Lisäksi eläintenpidossa on edistettävä eläinten terveyden ylläpitämistä sekä otettava huomioon eläinten fysiologiset tarpeet ja käyttäytymistarpeet. Pykälän yksityiskohtaisten perustelujen mukaan ihmisellä on moraalinen velvollisuus kunnioittaa kaikkia eläimiä ja ottaa huomioon niiden kyky muistaa ja tuntea kärsimystä. Toisaalta todetaan, että eläintenpito esimerkiksi tuotantotarkoituksia varten sisältää aina tekijöitä, jotka aiheuttavat eläimelle kärsimystä, eikä tätä kärsimystä voida kokonaan välttää. Kärsimys voi kuitenkin olla tarpeetonta esimerkiksi silloin, kun kasvatusjärjestelmä ei ota riittävällä tavalla huomioon eläinlajin tarpeita tai eläimellä ei ole mahdollisuutta toteuttaa oleellisia käyttäytymistarpeitaan.

Eläinsuojeluasetuksen 14 §:ään sisältyy esimerkinomainen luettelo siitä, mitä on pidettävä lain 3 §:ssä kiellettyinä tarpeettoman kärsimyksen, kivun ja tuskan tuottamisena. Säännöksen mukaan tällaista toimintaa on muun muassa elävän eläimen käyttäminen maalina harjoitustai kilpa-ammunnassa, piikkikannusten, piikkipannan tai piikkikuolaimen käyttö, elävän kalan suomustaminen tai suolistaminen taikka eläimen elävänä kyniminen tai nylkeminen.

Eläinten pitopaikka

Eläimen pitopaikan on oltava lain 4 §:n mukaan oltava riittävän tilava, suojaava, valoisa, puhdas ja turvallinen sekä muutoinkin tarkoituksenmukainen ottaen huomioon kunkin eläinlajin tarpeet. Eläimen pitäminen tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla on kielletty. Säännöksen tarkoituksena on turvata eläimen lähiympäristön luominen sellaiseksi, että eläimen voidaan arvioida siinä eläessään pystyvän tyydyttämään tärkeimpiä fysiologisia tarpeitaan ja käyttäytymistarpeitaan.

Eläinsuojeluasetuksen 1 lukuun sisältyy eläinten pitopaikkaa ja sen olosuhteita sekä pitopaikan puhtaana- ja kunnossapitoa koskevia tarkempia säännöksiä. Asetuksen 2 luku koskee tuotantoeläinten ulkokasvatusta.

Eläimen pitopaikka sekä pitopaikan rakenteet ja laitteet on suunniteltava, rakennettava ja huollettava siten, että se on eläimelle turvallinen ja että pitopaikan palovaara ja eläimen karkaamisvaara ovat mahdollisimman vähäisiä. Pitopaikassa tulee voida ylläpitää puhtautta ja hyvää hygieniaa ja siellä olevat eläimet on voitava tarkastaa ja hoitaa vaikeuksista. Pitopaikka ei saa vahingoittaa eläintä eikä vaarantaa sen terveyttä. Pitopaikan tulee tarjota riittävä suoja

epäsuotuisia sääoloja sekä liiallista kylmyyttä, lämpöä ja kosteutta vastaan. Pitopaikan tulee olla kunkin eläinlajin erityistarpeet huomioon ottaen riittävän tilava.

Eläimen on voitava pitopaikassaan seistä ja levätä luonnollisessa asennossa sekä liikkua. Eläimen tulee voida pitopaikassaan nousta makuulta luonnollisella tavalla. Samassa pitopaikassa pidettävien eläinten tulee voida pitopaikassaan asettua yhtä aikaa makuulle.

Eläimen pitopaikassa on huolehdittava riittävästä ilmanvaihdosta siten, etteivät haitalliset kaasut, pöly, veto tai liiallinen kosteus vaaranna eläimen terveyttä tai hyvinvointia. Pitopaikassa ei saa esiintyä jatkuvaa eläintä häiritsevää tai sille haittaa aiheuttavaa melua. Pitopaikan valaistuksen tulee olla sellainen, että se on sopiva eläimen fysiologisten tarpeiden ja käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen ja että eläin voidaan tarkastaa ja hoitaa asianmukaisesti.

Eläinsuojan seinien ja lattian on oltava rakenteiltaan ja materiaaleiltaan siellä pidettäville eläimille sopivia. Eläinsuojan lattia ei saa olla liukas ja se on voitava pitää helposti kuivana. Rakolattiassa, reijitetyssä tai verkkopohjaisessa lattiassa aukkojen on oltava reunoiltaan sileitä ja kooltaan ja muodoltaan sellaisia, että eläimelle ei aiheudu vahingoittumisen vaaraa. Eläimellä on oltava käytettävissä sopiva makuupaikka. Eläinsuojalla tarkoitetaan tässä navettaa, sikalaa, tallia, kanalaa ja muuta vastaavaa eläinten pitoon tarkoitettua rakennusta sekä eläimen pitoon liittyvää rakennusta tai rakennelmaa, joka on tarkoitettu eläimelle säänsuojaksi.

Eläimen pitopaikka on pidettävä puhtaana. Pitopaikka ja siihen liittyvät sellaiset laitteet, joista eläinten terveys ja hyvinvointi riippuvat, on tarkastettava vähintään kerran päivässä. Eläinten terveyttä tai hyvinvointia vaarantavat viat on korjattava välittömästi ja, jollei se ole mahdollista, on ryhdyttävä muihin tarpeellisiin toimiin, jotta eläinten terveys ja hyvinvointi voidaan turvata vikojen korjaamiseen saakka.

Ulkona saa ympärivuotisesti kasvattaa vain sellaisia tuotantoeläinlajeja ja -rotuja, jotka soveltuvat ulkokasvatukseen. Tuotantoeläimellä tarkoitetaan tässä eläintä, jota pidetään elintarvikkeiden, villan, nahan, höyhenten tai turkisten tuotantoa varten, sekä eläintä, jota pidetään tai kasvatetaan muuhun maataloustuotantoon.

Myös ulkotarhan on oltava eläimelle turvallinen. Tarhan maapohjan on oltava sellainen, että eläimet eivät vahingoita itseään eivätkä tarpeettomasti likaannu. Tarhan aitauksen tulee olla rakenteiltaan ja materiaaleiltaan tarhattavalle eläinlajille sopiva ja sellainen, että se estää eläintä karkaamasta. Ulkotarhassa olevilla eläimillä on oltava riittävä suojus epäsuotuisia sääoloja vastaan. Säänsuojassa on oltava sopivat makuupaikat kaikille eläimille. Ulkotarhassa olevien eläinten eristämistä ja hoitoa varten tulee olla asianmukaiset tilat.

Eläinten hoito ja kohtelu

Lain 5 §:n mukaan hoidossa olevaa eläintä ei saa jättää hoidotta tai hylätä. Eläimen on saatava riittävästi sille sopivaa ravintoa, juotavaa ja muuta sen tarvitsemaa hoitoa. Eläimen sairastuessa sen on saatava asianmukaista hoitoa. Eläimen hyvinvointi on tarkistettava riittävän usein.

Laissa on säädetty myös eläimille suoritettavista sallituista toimenpiteistä. Leikkauksen tai muun siihen verrattavan kipua aiheuttavan toimenpiteen saa eläimelle lain 7 §:n mukaan suorittaa pääsääntöisesti vain, jos se on eläimen sairauden tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi tarpeellista. Lähtökohtaisesti toimenpiteen saa suorittaa vain eläinlääkäri.

Sellaisen jalostusmenetelmän käyttö, josta voi aiheutua eläimelle kärsimystä taikka merkittävää haittaa eläimen terveydelle tai hyvinvoinnille, on 8 §:n mukaan kielletty. Myös geenitekniikan käyttö eläinten tuotannon määrälliseksi tai laadulliseksi muuttamiseksi on kielletty, jos se voi vaikuttaa haitallisesti eläinten terveyteen tai hyvinvointiin. Eläinten suorituskykyyn ja tuotantokykyyn vaikuttaminen keinotekoisesti sekä eläinten pakolla syöttäminen on lähtökohtaisesti kielletty.

Eläinsuojeluasetuksen 3 luku koskee eläinten hoitoa, 4 luku eläinten kohtelua ja käsittelyä ja 6 luku eläimille suoritettavia toimenpiteitä ja eläinjalostusta.

Hoidossa olevan eläimen terveydestä ja yleisestä hyvinvoinnista sekä eläimen puhtaudesta ja sen tarvitsemasta muusta keuhohoidosta on huolehdittava. Hoidossa olevalle eläimelle on annettava sille sopivaa hyvälaatuista ruokaa ja juomaa. Ruokinnassa on otettava huomioon kunkin eläimen tarpeet ja varmistettava, että jokainen eläin saa ravintoa riittävästi. Eläimen terveydelle tietävästi vaarallisen ruoan, juoman tai muun ravinnon antaminen hoidossa olevalle eläimelle on kiellettyä, samoin kuin sellaisten ravintoaineiden antamatta jättäminen, joiden puuttumisen tiedetään aiheuttavan eläimen sairastumisen.

Jos hoidossa oleva eläin on ihmisen välittömässä valvonnassa tai tavoitettavissa, eläimen kunto ja terveydentila sekä hyvinvointi on tarkastettava vähintään kerran päivässä ja tarvittaessa useamminkin.

Eläimen sairastuessa tai vahingoituessa sille on viipymättä annettava tai hankittava asianmukaista hoitoa. Sairas tai vahingoittunut eläin on tarvittaessa sijoitettava asianmukaiseen tilaan erilleen muista eläimistä. Sairauden tai vamman laadun niin edellyttäessä eläin on lopetettava tai teurastettava.

Eläimen liiallinen rasittaminen ja kohtuuttoman ankara kurissa pitäminen ja kouluttaminen sekä liian kovakourainen käsittely on kielletty. Eläimen sitominen tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla on kielletty. Eläimen on annettava levätä kunnolla ja lisäksi sen on saatava liikkua.

Eläintä on kohdeltava rauhallisesti, eikä sitä saa tarpeettomasti pelotella tai kiihdyttää. Eläintä ei saa vahingoittaa tai käsitellä väkivaltaisesti. Eläimen potkiminen sekä lyöminen kuritus-, koulutus- tai muussa sellaisessa tarkoituksessa eläintä vahingoittavalla välineellä on kielletty. Eläintä ei saa raahata sarvista, jaloista, hännästä, turkista tai suoraan päästä vetäen taikka käsitellä muutoin sillä tavalla, että sille aiheutetaan tarpeetonta kärsimystä. Eläintä ei saa kouluttaa tai käyttää siten, että vahingoitetaan sen terveyttä tai hyvinvointia. Eläintä ei saa pakottaa yrittämään luonnollisten kykyjensä tai voimiensa ylittämistä.

Eläinsuojelulain 7 §:n estämättä ovat tietyt eläimille suoritettavat toimenpiteet sallittuja. Tällaisia ovat muun muassa sian, naudan, lampaan, poron, vuohen ja muun tuotantoeläimen korvien reijittäminen, loveaminen, tatuointi sekä korvamarkin tai mikrosirun asettaminen eläimeen ja edellä mainittujen eläinten merkitseminen muulla lyhytaikaista ja vähäistä kipua aiheuttavalla tavalla, hevosen tatuointi ja mikrosirun asettaminen hevoselle sekä hevosen merkitseminen kylmäpoltolla. Sallittua on myös kissan ja koiran tatuointi sekä mikrosirun asettaminen kissalle tai koiralle ja muiden eläinten merkitseminen lyhytaikaista ja vähäistä kipua aiheuttavalla tavalla.

Sallittua on lisäksi enintään seitsemän päivän ikäisen porsaan kastrointi avoimella leikkausmenetelmällä kudoksia repimättä, alle kuuden viikon ikäisen lampaan kastrointi Burdizzon-pihdeillä, poron kastrointi Burdizzon-pihdeillä sekä vuohen, hevosen, naudan, yli seitsemän päivän ikäisen porsaan ja yli kuuden viikon ikäisen lampaan kastrointi eläinlääkärin suorittamana käyttäen asianmukaista anestesiaa ja kivunlievitystä, kissan, koiran tai muun seura- ja harrastuseläimen kastrointi tai sterilointi eläinlääkärin suorittamana käyttäen asianmukaista anestesiaa ja kivunlievitystä, naudan, lampaan ja vuohen sarvien poistaminen kirurgisin toimenpitein eläinlääkärin suorittamana sekä naudan sarven aiheen tuhoaminen alle neljän viikon ikäiseltä eläimeltä.

Eläinsuojeluasetuksessa kielletään sellaisen luonnollisen tai keinollisen lisäämisen ja sellaisen jalostusmenetelmän käyttö, joka aiheuttaa tai saattaa aiheuttaa eläimelle kärsimystä tai vahingoittaa sitä. Eläintä ei myöskään saa pitää tuotantotarkoituksia varten, jollei sen ilmiäisun tai perimän perusteella voida kohtuudella olettaa, että eläintä voidaan pitää ilman että eläimen pitäminen aiheuttaa haittaa sen terveydelle tai hyvinvoinnille.

Eläinkilpailut

Jos eläin voi kilpailuissa joutua alttiiksi kivulle, tuskalle tai kohtuuttomalle rasitukselle, kilpailujen järjestäjän on lain 16 §:n mukaan omalla kustannuksellaan kutsuttava kilpailutilaisuuteen eläinlääkäri valvomaan, että lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan. Aluehallintovirasto voi tarvittaessa kilpailujen järjestäjän kustannuksella määrätä eläinlääkärin kilpailutilaisuuteen valvomaan eläinsuojelusäännösten ja -määräysten noudattamista. Se, mitä laissa säädetään kilpailuista ja niiden valvomisesta, koskee myös tilaisuuksia, joissa eläimen jalostuksellista arvoa, käyttöarvoa tai muuta

ominaisuutta testataan siten, että siitä voi aiheutua eläimelle kipua, tuskaa tai kohtuutonta räsitystä.

Kilpailuja valvovan eläinlääkärin on kiellettävä eläimen käyttäminen kilpailuissa, jos hänellä on perusteltua aihetta epäillä, että eläintä käytetään lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti. Jos eläimen omistaja tai haltija ei noudata eläinlääkärin antamaa kieltä, kilpailujen järjestäjä on velvollinen estämään eläimen osallistumisen kilpailuihin. Kilpailujen järjestäjä voi keskeyttää kilpailut tai ottaa eläimen haltuunsa kilpailujen ajaksi.

Luvan- ja ilmoituksenvarainen toiminta

Eläintarhojen ja pysyvien eläinnäyttelyiden perustaminen on 20 a §:n mukaan viranomaisen lupaa edellyttävää toimintaa. Myös sirkusten ja kiertävien eläinnäyttelyiden toiminta on luvanvaraista. Lupaviranomaisena on aluehallintovirasto.

Siitä, mihin luonnonvaraisiin nisäkäs- ja lintulajeihin kuuluvia eläimiä saadaan ottaa tarhattavaksi lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitoseläinten tuotantotarkoituksessa, säädetään lain 21 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella. Luonnonvaraisten nisäkkäiden tai lintujen taikka niiden vankeudessa syntyneiden, luonnonvaraiseen lajiin kuuluvien jälkeläisten tarhaamisesta lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitoseläinten tuottamiseksi toiminnanharjoittajan on tehtävä ilmoitus aluehallintovirastolle.

Mainitun säännöksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan tuotantotarhoihin saisi ottaa vain sellaisia luonnonvaraisia nisäkäs- ja lintulajeja, jotka pystyvät eläinsuojelullisesti hyväksyttävällä tavalla tulemaan toimeen tarhaolosuhteissa. Eläinsuojelullisista syistä voidaan myös kieltää eläinten tarhaaminen tuotannollisessa tarkoituksessa, jos eläinlajeja tai –rotua ei voida nykyisen tiedon mukaan kohtuudella tarhata Suomessa eläinsuojelullisesti hyväksyttävällä tavalla. Riistanhoidollista tarhausta harjoittavan toimijan on ilmoitettava tarhauksesta aluehallintovirastolle samaan tapaan kuin tuotantotarhan pitäjän.

Myös ammattimaisella tai muutoin laajassa mitassa seura- tai harrastuseläimiä pitävällä toimijalla on lain 24 §:n mukaan ilmoitusvelvollisuus. Velvoite koskee eläinten myymisen lisäksi myös eläinten välittämistä, vuokraamista, kasvattamista, valmentamista ja kouluttamista sekä säilytettäväksi tai hoidettavaksi ottamista sekä opetuksen antamista eläinten käytössä.

Eläinten lopetukseen liittyvää toimintaa koskeva ilmoitusvelvollisuus on lain 33 c §:n mukaan toiminnanharjoittajalla, joka harjoittaa eläinten lopetustoimintaa sekä sellaisella eläinten omistajalla tai haltijalla, joka lopettaa suuria määriä eläimiä kerralla säännöllisesti. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinten lopetusta.

Eläinsuojeluasetuksen 7 - 9 luku koskee ilmoituksenvaraista toimintaa. Lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitoseläinten tuottamiseksi saadaan Suomessa

luonnonvaraisina tavattavista nisäkäs- ja lintulajeista tarhata valkohäntäpeuraa, kuusipeuraa, metsäpeuraa, metsäaurista, metsäjänistä, rusakkoa, muflonia ja villisikaa sekä fasaania, heinäorsaa, peltopyytä, metsoa, teeriä, riekkoo, metsä- ja merihanhia sekä kanadanhanhia. Lisäksi saadaan tarhata rämemajavia, japaninpeuroja, saksanhirviä, vesipuhveleita, amerikanbiisoneita, strutseja, emuja ja amerikkannanduja.

Ammattimaiseksi tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaksi seura- ja harrastuseläinten pidoksi katsotaan koirien, kissojen tai muiden seura- ja harrastuseläinten säännöllinen kaupanpitäminen tai välittäminen, kun koirien tai kissojen omistajalla tai haltijalla on kasvatettavanaan vähintään kuusi siitosnarttua, jotka ovat penikoineet ainakin yhden kerran, koirien tai kissojen hoitoon, säilytykseen tai koulutukseen ottaminen, jos samanaikaisesti ja säännöllisesti otetaan vähintään kuusi yli viiden kuukauden ikäistä koira tai kissaa, kun ravi- tai ratsuhevosia tai muita vastaavia seura- tai harrastuseläiminä pidettäviä eläimiä kasvatetaan, vuokrataan, otetaan säilytettäväksi tai hoidettaviksi, valmennettaviksi tai kouluttaviksi tai kun annetaan opetusta näiden eläinten käytössä ja käsittelyssä, jos täysikasvuisia eläimiä on yhteensä vähintään kuusi, sekä muu vastaava ammattimainen tai laajamittainen seura- ja harrastuseläinten pito.

Ilmoituksenvaraista toimintaa koskevan ilmoituksen tulee sisältää toiminnanharjoittajan yksilöimiseksi tarvittavat tiedot, selvitys eläinten hoidosta vastaavan henkilön koulutuksesta ja muusta toiminnassa tarvittavasta kokemuksesta. Lisäksi ilmoituksesta tulee käydä ilmi missä ja minkälaista toimintaa aiotaan harjoittaa sekä milloin toiminta on tarkoitus aloittaa, tiedot eläinlajeista ja eläinmääristä, joita toiminta koskee tai tulee koskemaan, selvitys toiminnassa käytettävistä tiloista ja käytettävistä tai käytettäväksi aiotuista laitteista sekä selvitys siitä, miten eläinten hoito on tarkoitus järjestää.

Eläinten lopetus

Lain 32 §:n mukaan eläin on lopetettava mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti sen lopetukseen soveltuvalla menetelmällä ja tekniikalla. Eläimen saa lopettaa vain se, jolla on riittävät tiedot kyseisen eläinlajin lopetusmenetelmästä ja lopetustekniikasta sekä riittävä taito toimenpiteen suorittamiseksi. Eläimen lopettavan henkilön on varmistettava, että eläin on kuollut ennen kuin sen hävittämiseen tai muihin toimenpiteisiin ryhdytään.

Lain 33 §:ssä säädetään eläimen teurastuksessa noudatettavista yleisistä periaatteista. Eläin on pääsääntöisesti tainnutettava tai lopetettava ennen verenlaskun aloittamista. Siipikarjaan kuuluva eläin saadaan kuitenkin teurastaa katkaisemalla kaula nopeasti terävällä aseella, jos eläimen omistaja teurastaa eläimen teurastamon ulkopuolella omaan kulutukseensa yksityistaloudessa. Siipikarjaa koskeva poikkeus ei koske sileälataisia lintuja, kuten strutseja ja emuja.

Uskonnollisista syistä noudatettavasta erityisestä teurastustavasta säädetään lain 33 b §:ssä. Sen mukaan uskonnollisista syistä noudatettava teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan

samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, on sallittua. Siipikarjaan kuuluva eläin sileälästäisiä lintuja lukuun ottamatta saadaan lisäksi teurastaa katkaisemalla kaula nopeasti terävällä aseella. Uskonnollista syistä tapahtuva erityinen teurastustapa on sallittua vain teurastamossa ja tarkastuseläinlääkäriin läsnä ollessa.

Eläinsuojeluviranomaiset

Lain 3 luvussa on säädetty eläinsuojeluviranomaisista. Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo ylimpänä viranomaisena eläinsuojelua koskevien säädösten täytäntöönpanoa ja noudattamista. Ministeriö ohjaa eläinsuojelulain mukaista keskusvirastoa eli Elintarviketurvallisuusvirastoa (Evira) muun muassa tulossopimuksella. Evira ohjaa ja valvoo eläinsuojelua koskevien säädösten täytäntöönpanoa ja noudattamista koko maan alueella. Lisäksi Evira ohjaa alueellisia eläinsuojeluviranomaisia, aluehallintovirastoja, muun muassa tulossopimuksin. Aluehallintovirastojen tehtävänä on huolehtia säädösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta toimialueillaan.

Paikallisia viranomaisia ovat kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija sekä poliisi, jotka valvovat säädösten noudattamista kunnan alueella. Kunta ei ole eläinsuojeluviranomainen, vaan viranomaisiksi on säädetty kunnallisia viranhaltijoita. Poliisi on paitsi eläinsuojelulain mukainen paikallinen eläinsuojeluviranomainen, myös virka-avun antaja. Poliisilla on velvollisuus tarvittaessa antaa virka-apua muille valvontaviranomaisille sekä eläinsuojeluvalvojalle valvonnassa, jos heitä estetään suorittamasta valvontatehtävänsä ja esteen poistaminen edellyttää poliisin toimivaltuuksien käyttöä. Kunnaneläinlääkäri puolestaan on velvollinen antamaan tarvittaessa virka-apua poliisille eläimeen kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanossa.

Valvontaviranomaisia ovat lisäksi tarkastuseläinlääkäri, lihantarkastaja ja rajaeläinlääkäri. Tarkastuseläinlääkäri ja lihantarkastaja valvovat säädösten noudattamista teurastamossa ja proteturastamossa. Rajaeläinlääkäri valvoo säädösten noudattamista rajanylityspaikan, maastapoistumispaikan ja eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman alueella.

Valvontaviranomaisten lisäksi eläinsuojelutarkastuksia voi tehdä eläinsuojeluvalvoja, jolle oikeuden myöntää aluehallintovirasto. Edellytyksenä on, että henkilöllä on koulutuksen tai käytännön kokemuksen kautta hankittu riittävä perehtyneisyys tarkastuksen kohteena olevaan eläinlajiin ja sen pidolle asetettaviin eläinsuojeluvaatimuksiin. Aluehallintovirasto harkitsee kussakin yksittäistapauksessa, onko alueella tarvetta eläinsuojeluvalvojalle.

Eläinsuojeluvalvonta

Valvontaviranomaisella ja eläinsuojeluvalvojalla on lain 39 §:n nojalla oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään eläinsuojelusäädösten vastaisesti. Lähtökohtana voidaan pitää sellaista epäilyä, että

tapauksesta saatujen tietojen perusteella normaalille huolelliselle ihmiselle syntyy järkevä ja perusteltavissa oleva epäily siitä, että kyseessä olevan eläimen tai eläinlajin pitoa koskevaa lainsäädäntöä rikotaan.

Ilman epäilyäkin valvontaviranomaisella ja eläinsuojeluvalvojalla on oikeus tehdä tarkastus sirkuksessa, eläintarhassa, pysyvässä ja kiertävässä eläinnäyttelyssä, eläinkilpailuissa ja niitä vastaavissa tilaisuuksissa sekä esityksessä ja näytöksessä, jossa eläimiä on mukana, sekä siellä, missä harjoitetaan tuotannollista tai riistanhoidollista tarhausta tai ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa seura- tai harrastuseläinten pitoa tai eläinten lopetustoimintaa. Kyseessä on siis lupaa tai ilmoitusta edellyttävä eläintenpito tai toiminta. Ilman epäilyäkin tarkastuseläinlääkärillä ja lihantarkastajalla on oikeus tehdä tarkastus kaikissa eläintiloissa teurastamon tai poroteurastamon alueella.

Tarkastuksen suorittajalla on oikeus päästä tiloihin, joissa eläintä pidetään, ja ottaa korvauksetta tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, sen pitopaikka sekä eläintä varten tarkoitetut ravinto, juotava, varusteet ja välineet. Tarkastaa voidaan myös luettelo, jota luvan- tai ilmoituksenvaraista toimintaa harjoittavan on pidettävä eläinlajeista ja eläimistä, tuotantoeläimille annettua lääkinnällistä hoitoa ja kuolleiden eläinten lukumäärää koskeva kirjanpito ja lopetusasetuksessa edellytetyt asiakirjat.

Kotirauhan piirissä tarkastuksen saa suorittaa ja näytteen ottaa vain viranomaisen ja tarkastuksen saa suorittaa ja näytteen ottaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on aihetta epäillä eläimen omistajan tai haltijan syyllistyvän rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn. Eläinsuojeluvalvoja voi tarkastusoikeutensa rajoissa tarvittaessa avustaa viranomaista kotirauhan piiriin kohdistuvan tarkastuksen suorittamisessa.

Selvityksiä ja tutkimuksia voidaan tehdä eräissä tapauksissa myös Eviran tai aluehallintoviraston antaman määräyksen perusteella.

Hallinnolliset pakkokeinot

Eläinsuojelulain mukaisia hallinnollisia pakkokeinoja, joita valvontaviranomainen voi käyttää epäkohtien korjaamiseksi, ovat 42 §:n tarkoittamat määräykset ja kiellot ja 44 §:ssä säädettyt kiireelliset toimenpiteet.

Valvontaviranomainen voi kieltää sitä, joka rikkoo eläinsuojelusäädöksiä, jatkamasta tai toistamasta virheellistä menettelyä taikka määrätä tämän asian laatuun nähden riittävässä määrääjässä täyttämään velvollisuutensa. Jos eläinsuojelulliset syyt kuitenkin niin vaativat, valvontaviranomainen voi ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tässä tarkoituksessa eläimelle voidaan hankkia hoitoa muualta tai hoitaja taikka rehua tai muita eläimen hyvinvoinnin kannalta ehdottoman välttämättömiä aineita taikka, jos se ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista, eläin voidaan lopettaa tai toimittaa

teurastettavaksi taikka myydä huutokaupalla tai käyvästä hinnasta muuten. Eläinsuojelulain mukaisessa viranomaistoiminnassa sovelletaan hallintolain (434/2003) menettelysäännöksiä. Lisäksi eläinsuojelulaissa on erityissäännös kuulemisesta.

Broilereiden pitoa koskee lisäksi erityissäännös lain 42 §:n 3 momentissa. Aluehallintovirasto voi määrätä broilereiden omistajan tai pitäjän tekemään broilereiden pitopaikassa broilereiden hyvinvoinnin kannalta tarvittavat korjaavat toimenpiteet, jos broilereiden hyvinvointia kuvaavat tekijät osoittavat niiden hyvinvoinnin heikentyneen kasvatusaikana. Jos broilereiden hyvinvointia kuvaavat tekijät osoittavat hyvinvoinnin heikentyneen kasvatusaikana toisiaan välittömästi seuraavassa kolmessa parvessa vähintään kahdesti tai jos broilereiden omistajan tai pitäjän todetaan rikkoneen lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, aluehallintovirasto voi määrätä broilereiden kasvatustiheyden alennettavaksi.

Valvontaviranomaisen toimenpiteistä säädetään myös ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 854/2004 5 artiklassa, rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritettua virallisesta valvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 882/2004 54 artiklassa ja lopetusasetuksen 22 artiklassa.

Eläimen omistajan tai haltijan on lain 58 §:n mukaan suoritettava toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset. Jos eläin on myyty tai toimitettu teurastettavaksi tai eläimestä on saatu muuta tuloa, kustannukset on vähennettävä eläimen kauppahinnasta tai eläimestä saadusta muusta tulosta ja jäännös annettava eläimen omistajalle tai haltijalle. Kiiretoimenpiteistä aiheutuvat kustannukset voidaan erityisistä syistä maksaa etukäteen myös valtion talousarviossa eläinlääkintähuoltoon varatuista määrärahoista. Eläimen omistaja tai haltija on vastuussa näidenkin kustannusten lopullisesta suorittamisesta. Kustannukset saadaan periä ilman tuomiota ja päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin säädetään. Jollei kustannuksia saada perityksi, ne korvataan valtion varoista.

Rangaistussäännökset

Lain 54 §:ään sisältyy eläinsuojelurikkomusta koskeva rangaistussäännös. Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta kohtelee eläintä tiettyjen lain tai lopetusasetuksen säännösten vastaisesti, käyttää kiellettyä välinettä, laitetta tai ainetta, suorittaa laissa kielletyn toimenpiteen tai tuo tai yrittää tuoda maahan eläimen laissa säädetyn kiellon vastaisesti. Rangaistuksena on sakkoa. Tuomitseminen eläinsuojelurikkomuksesta edellyttää lisäksi, että teko ei ole rikoslain nojalla rangaistava tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoon tai laiminlyö eräitä muita eläinsuojelulaissa tai lopetusasetuksessa asetettuja velvoitteita.

2.1.3 Eräät muut eläinsuojelulain nojalla annetut asetukset

Eläinsuojelulain nojalla annetut valtioneuvoston asetukset sisältävät yksityiskohtaisia tiettyjen eläinlajien pitoa koskevia säännöksiä. Asetuksilla on pantu täytäntöön unionin eläinten hyvinvointia koskevia direktiivejä, mutta ne sisältävät myös kansallista sääntelyä.

Keskeisiä säädöksiä ovat valtioneuvoston asetukset:

- 1) lampaiden suojelusta (587/2010);
- 2) hevosten suojelusta (588/2010);
- 3) vuohien suojelusta (589/2010);
- 4) tarhattavien peurojen suojelusta (590/2010);
- 5) tarhattavien biisonien suojelusta (591/2010);
- 6) nautojen suojelusta (592/2010);
- 7) kanojen suojelusta (673/2010);
- 8) koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten suojelusta (674/2010);
- 9) ankkojen ja hanhien suojelusta (675/2010);
- 10) strutsieläinten suojelusta (676/2010);
- 11) kalkkunoiden suojelusta (677/2010);
- 12) viljeltävien kalojen suojelusta (812/2010);
- 13) broilereiden suojelusta (375/2011);
- 14) turkiseläinten suojelusta (1084/2011);
- 15) sikojen suojelusta (629/2012).

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö on antanut säännöksiä:

- 1) eläinten käyttämisestä sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä (595/1996);
- 2) kiellosta käyttää kilpailuissa tai pitää näytteillä koiria, joille on suoritettu eläimen ulkonäön muuttamiseksi leikkaus (1070/2000);
- 3) eläintarhassa ja pysyvässä eläinnäyttelyssä pidettävien eläinten pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista (236/2003).

2.1.4 Muu asiaa koskeva keskeinen lainsäädäntö

Eläinsuojelulain ja sen nojalla annettujen säädösten lisäksi eläinten suojelua koskevia yksityiskohtaisia säännöksiä sisältyy myös eräisiin eläinten suojelua koskeviin erityissäädöksiin ja muihin lakeihin sisältyviin eläimiä koskeviin säännöksiin. Ensiksi mainituista merkittävimpiä ovat laki eläinten kuljetuksesta (1429/2006) ja laki tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettyjen eläinten suojelusta (497/2013).

Laki eläinten kuljetuksesta

Lain tarkoituksena on suojella eläviä eläimiä kuljetuksessa ja sen yhteydessä vahingoittumiselta ja sairastumiselta sekä kaikelta vältettävissä olevalta kivulta, tuskalta ja kärsimykseltä. Lakia sovelletaan elävien selkärankaisten eläinten ja soveltuvin osin elävien selkärangattomien eläinten kuljetukseen. Lakia sovelletaan myös eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/EY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005, (*eläinkuljetusasetus*) valvontaan ja muuhun niiden edellyttämään täytäntöönpanoon. Lain 2–4 luvussa säädettyjä kuljetuksen yleisiä edellytyksiä, kuljetusvälinettä sekä eläinten kuormaamista ja kuorman purkamista koskevia säännöksiä sovelletaan kuljetukseen, johon ei sovelleta eläinkuljetusasetusta. Lisäksi kuljetettavien eläinten hoidossa, kohtelussa ja käsittelyssä on noudatettava, mitä eläinsuojelulaissa tai sen nojalla säädetään.

Laki tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta

Lain tarkoituksena on varmistaa, että eläimiä pidetään ja käytetään tieteellisiin tai opetustarkoituksiin vain tarpeellisista ja tärkeistä syistä. Lisäksi lain tarkoituksena on varmistaa, että eläimiä käytetään tieteellisiin tai opetustarkoituksiin mahdollisimman vähäinen määrä ja että eläimille aiheutetaan mahdollisimman vähän kipua, tuskaa, kärsimystä tai pysyvää haittaa.

Lakia sovelletaan käytettäessä tai kasvatettaessa eläviä pääjalkaisia tai selkärankaisia eläimiä tieteellisiin tai opetustarkoituksiin sekä kasvatettaessa näitä eläimiä niiden elinten tai kudosten luovuttamiseksi tieteellisiin tai opetustarkoituksiin. Laissa säädetään muun muassa tieteellisiin tai opetustarkoituksiin pidettävien eläinten pitovaatimuksista sekä toiminnassa tarvittavista luvista. Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annettu laki on niin sanottu erityislaki, jolla poiketaan eläinsuojelulain säännöksistä. Jollei tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetussa laissa tai sen nojalla toisin säädetä tai lain nojalla annetusta luvasta muuta johdu, tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävienkin eläinten pidossa, hoidossa, kohtelussa ja käsittelyssä noudatetaan eläinsuojelulaissa säädettyjä vaatimuksia.

Metsästyslaki

Metsästyslakia sovelletaan metsästykseen ja rauhoittamattomien eläinten pyydystämiseen ja tappamiseen sekä riistanhoitoon, riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen ja koiran pitämiseen. Laki koskee soveltuvin osin myös luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettujen nisäkkäiden ja lintujen pyydystämistä tai tappamista.

Metsästystä on harjoitettava siten, että eläimelle ei tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Laissa on lisäksi säännökset riistanhoidollisista tai eläinsuojelullisista syistä kielletyistä pyyntivälineistä ja pyyntimenetelmistä. Tällaisia ovat esimerkiksi räjähteet, kaasulla tai savulla tappaminen, elävien eläinten käyttö houkuttimena, linnunliimat, lintuverkot ja -koukut, sekä raudat, jotka eivät tapa heti.

Laissa säädetään myös eläinten pyydystämisestä riistanhoidollisiin tarkoituksiin ja poikkeamisesta riistalajien rauhoitussäännöksistä sekä metsästyslailla rauhoittamattomien eläinlajien pyydystämistä koskevista säännöksistä. Suomen riistakeskus voi riistanhoidollisia toimenpiteitä tai eläinten tarhaamista varten antaa metsästysoikeuden haltijalle luvan pyydystää riistaeläimiä elävänä käyttämällä pyydystämässä muutoin kiellettyjä pyyntivälineitä tai pyyntimenetelmiä. Tähän tarkoitukseen voidaan myöntää myös lupa pyydystää eläimiä rauhoitusaikana ja ottaa munia. Lakiin sisältyy myös eräitä muita mahdollisuuksia luvan myöntämiseen tarkoituksena poiketa laissa säädetystä eläimen rauhoituksesta tai toimenpiteitä koskevasta kiellosta tai rajoituksesta.

Sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa laissa tarkoitettua eläintä on metsästyslain mukaan pyrittävä auttamaan tai asiasta on pyrittävä ilmoittamaan alueen omistajalle, metsästysoikeuden haltijalle tai poliisille. Jos eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen ilmeisesti tuottaa sille kohtuutonta kärsimystä, löytäjä saa lopettaa eläimen, vaikka hänellä ei olisi alueella kyseisen eläimen pyydystämistä tai tappamisoikeutta tai eläin olisi tuona ajankohtana rauhoitettu. Sen lisäksi, mitä laissa säädetään, on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja eläinsuojelulaissa säädetään.

Kalastuslaki

Kalastuslain (397/2015) tarkoituksena on parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen järjestää kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja hoito siten, että turvataan kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus ja suojelu.

Laissa kielletään tietyt kalastustavat, pyyntimenetelmät ja kalastusvälineet. Tällaisia ovat muun muassa räjähdyksellä tai muulla tavalla aikaansaatu paine, ampuma-aseet, huumaavat, myrkylliset tai muutoin vettä pilaavat aineet, sähkövirta ja koukun tahallinen tartuttaminen kalaan ulkopuolelta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi siirtoistutusta, kalanviljelytoimintaa, tutkimustyötä, kalastusperinteen ylläpitämistä, kalataloudellisten velvoitteiden toimeenpanemista tai hyödyntämistä taikka muuta kalavarojen käyttöön ja hoitoon liittyvää tarkoitusta varten perustellusta syystä myöntää poikkeusluvan muun muassa kielletyn kalastustavan, pyyntimenetelmän tai kalastusvälineen käyttöön, kielletynä ajankohtana kalastamiseen, vapautettavaksi määrätyn kalan pyytämiseen ja ottamiseen, kalastamiseen kalastuskieltoalueella tai rauhoitetun kalalajin tai -kannan kalastamiseen.

Luonnonsuojelulaki

Luonnonsuojelulaille pyritään muun muassa ylläpitämään luonnon monimuotoisuutta, vaalimaan luonnonkauneutta ja maisema-arvoja sekä tukemaan luonnonvarojen ja luontoympäristön kestävästä käytöstä. Lailla on pantu täytäntöön neuvoston direktiivi 79/409/ETY luonnonvaraisten lintujen suojelusta ja neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta. Luonnonsuojelulain mukaan muut kuin metsästyslaissa tarkoitettuihin riistaeläimiin tai rauhoittamattomiin eläimiin kuuluvat Suomessa luonnonvaraisesti esiintyvät nisäkkäät ja linnut ovat rauhoitettuja. Rauhoitettuja eläimiä ei saa vahingoittaa eikä niiden pesintää tai poikasia häiritä. Laissa myös säädetään kansallisesti rauhoitettujen eläinlajien ja Euroopan unionissa rauhoitettujen eläinlajien hallussapitoa koskevista poikkeusluvista.

Sairaana, vahingoittuneena tai muutoin avuttomassa tilassa tavattua rauhoitettua eläintä on luonnonsuojelulain mukaan pyrittävä auttamaan. Eläin voidaan ottaa haltuun hoitoon kuljettamista ja tilapäistä hoitoa varten. Muutoin on noudatettava, mitä eläinsuojelulaissa säädetään.

Laki eläinten lääkitsemisestä

Eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää eläinten lääkitsemisestä ihmisille, eläimille ja ympäristölle aiheutuvia haittoja sekä edistää tarkoituksenmukaista lääkkeiden käyttöä eläinlääkinnässä. Lakia sovelletaan lääkkeiden ja muiden eläinten käsittelyssä käytettävien aineiden sekä eläinlääkinnässä käytettävien laitteiden ja tarvikkeiden käyttöön eläimille. Lakia sovelletaan myös näiden aineiden, laitteiden ja tarvikkeiden käytön valvontaan.

Lääkkeitä ja muita eläinten käsittelyssä käytettäviä aineita on käytettävä niin, että ne edistävät eläimen terveyttä ja hyvinvointia. Lääke ja muu eläinten käsittelyssä käytettävä aine on annettava eläimelle siten, että siitä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa eläimelle. Tuotantoeläimelle lääke ja muu eläinten käsittelyssä käytettävä aine on lisäksi annettava siten, ettei eläimestä saatavien elintarvikkeiden turvallisuus tai laatu tarpeettomasti heikkene. Lääkkeen tai muun eläinten käsittelyssä käytettävän aineen antamisesta ei myöskään saa aiheutua merkittävää haittaa ihmiselle tai ympäristölle.

Eläinlääkinnässä käytettäviä laitteita ja tarvikkeita on käytettävä siten, etteivät ne aiheuta eläimelle tarpeetonta haittaa, kipua tai tuskaa, ja siten, ettei eläimestä saatavien elintarvikkeiden turvallisuus tai laatu tarpeettomasti heikkene.

Laki eläintunnistusjärjestelmästä

Eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa (238/2010) säädetään eläimistä vastuussa olevien toimijoiden, eläinten pitopaikkojen sekä eläinten tunnistamisesta, rekisteröimisestä ja

jäljittämisestä. Lain perusteella pidetään muun muassa eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriä. Laissa tarkoitetuilla toimijoilla on velvollisuus ilmoittaa viranomaiselle rekisteriin merkittäviä tietoja. Laissa säädetään myös toimijoiden velvollisuudesta pitää luetteloa omistuksessaan tai hallinnassaan olevista, tiettyihin lajeihin kuuluvista eläimistä eläinlaji- ja pitopaikkakohtaisesti.

Rikoslaki

Rikoslakiin (39/1889) sisältyvät säännökset eläinsuojelurikoksesta, törkeästä ja lievästä eläinsuojelurikoksesta, eläintenpitokiellosta ja eläinsuojelurikokseen liittyvästä menettämisseuraamuksesta.

Eläinsuojelurikoksesta tuomitaan lain 17 luvun 14 §:n mukaan se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta pahoinpitelemällä, liiallisesti rasittamalla, jättämällä tarpeellista hoitoa tai ravintoa vaille tai muuten eläinsuojelulain tai sen nojalla annetun säännöksen, eläinten kuljetuksesta annetun lain tai sen nojalla annetun säännöksen, eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direkttiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005 liitteen I taikka eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1099/2009 vastaisesti kohtelee eläintä julmasti tai tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa aiheuttaen. Rangaistuksena on sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Lain 17 luvun 15 § sisältää säännökset lievästä eläinsuojelurikoksesta. Jos eläinsuojelurikos, ottaen huomioon aiheutetun kärsimyksen, kivun tai tuskan vähäisyys tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentehtäjä on tuomittava lievästä eläinsuojelurikoksesta sakkoon. Lain 17 luvun 14 a § sisältää säännökset törkeästä eläinsuojelurikoksesta. Törkeästä tekemuodosta tuomitaan, jos eläinsuojelurikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla, rikoksen kohteena on huomattavan suuri määrä eläimiä tai rikoksella tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Rangaistuksena on vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään neljä vuotta.

Lain 17 luvun 23 §:ssä säädetään eläintenpitokiellosta. Se, joka tuomitaan törkeästä eläinsuojelurikoksesta, on samalla tuomioistuimessa määrättävä eläintenpitokieltoon. Tuomioistuin voi kuitenkin jättää kiellon määräämättä, jos siihen on erityisen painavia syitä. Joka tuomitaan eläinsuojelurikoksesta tai lievästä eläinsuojelurikoksesta, voidaan samalla määrätä eläintenpitokieltoon. Eläintenpitokielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka tuomitaan eläinsuojelulain nojalla eläinsuojelurikoksesta ja jota voidaan pitää soveltumattomana tai kykenemättömänä huolehtimaan eläinten hyvinvoinnista. Eläintenpitokielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta. Eläintenpitokielto määrätään syyttäjän vaatimuksesta.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Lainsäädäntö eräissä maissa

Ruotsi

Ruotsin eläinsuojelulaki (1988:534) on vuodelta 1988, mutta sitä on uudistettu useasti sen voimaantumisen jälkeen. Eläinsuojelulakia täydentää eläinsuojeluasetus (1988:539). Ruotsissa valmistellaan uutta eläinsuojelulakia, jota varten Ruotsin hallitus tilasi vuonna 2009 selvityksen nykyisen eläinsuojelulain sisällöstä ja kehittämiskohteista. Selvitys valmistui vuonna 2011. Selvityksessä ehdotetuista lain muutoksista on tähän mennessä toteutettu vain eläimeen kohdistuvien seksuaalisten tekojen kieltö vuonna 2014. Ehdotusta uudeksi eläinsuojelulakiksi odotetaan lausuntokierrokselle alkuvuodesta 2018.

Ruotsin eläinsuojelulain mukaan eläimiä tulee kohdella hyvin ja niitä tulee suojella tarpeettomalta kärsimykseltä ja sairauksilta. Eläimiä saa pitää vain niin, että ne pystyvät käyttäytymään lajilleen luontaisella tavalla. Selvityksessä ehdotetaan, että lain keskeisenä periaatteena pidetty eläimen mahdollisuus luonnolliseen käyttäytymiseen säilytettäisiin myös tulevassa laissa. Samalla luonnollisen käyttäytymisen määritelmä ehdotetaan lisättäväksi lakiin. Sen mukaan eläimiä olisi pidettävä ja hoidettava siten, että niillä on mahdollisuus toteuttaa sellaista luonnollista käyttäytymistä, joka liittyy eläimen liikkumistarpeeseen, lepoon, ravinnon etsintään, sosiaalisiin suhteisiin, mukavaan olotilaan tai puuhailuun, johon eläimillä on vahva motivaatio ja jonka suorittaminen vähentää tätä tarvetta. Eläimiä olisi pidettävä siten, että käyttäytymishäiriöt ehkäistään ennalta. Selvityksessä lain tavoitteisiin ehdotetaan lisättäväksi myös eläinten kunnioituksen ja hyvinvoinnin edistäminen sekä maininta siitä, että eläimillä on itseisarvo, joka on riippumaton niiden arvosta ihmiselle.

Selvityksessä ehdotetaan myös muita muutoksia Ruotsin eläinsuojelulakiin. Lain ja sitä täydentävän eläinsuojeluasetuksen säännöksiä ehdotetaan yksinkertaistettavan siten, että tarkemmat säännökset siirrettäisiin laista ja asetuksesta alemmantasoisiiin säädöksiin. Lakiin ehdotetaan säännöstä, jossa korostettaisiin eläimen pitäjän vastuuta eläimestään. Samalla ehdotetaan, että alle 16-vuotias ei yksin voisi olla vastuussa eläimestä. Eläimen liikkumista ei tulisi rajoittaa pitopaikassa siten, että eläin on jatkuvasti kytkettynä eikä sen liikkumista tulisi estää kääntymisen estävillä rakenteilla. Selvittäjä ehdottaa myös jalostusta koskevia säännöksiä edelleen tarkennettavaksi. Eläinkilpailuita koskevia säännöksiä ehdotetaan laajennettavaksi. Selvityksen mukaan norsujen ja merileijonien käyttö sirkuksissa tulisi kieltää ja lainsäädäntöön tulisi sisällyttää listaus niistä eläinlajeista, joita saadaan pitää seuraja harrastuseläiminä. Lisäksi ehdotetaan kissojen pakollista tunnistusmerkintää ja rekisteröintiä. Ruotsissa koirien tunnistusmerkintä ja rekisteröinti on jo nykyään pakollista.

Norja

Norjan voimassa oleva eläinsuojelulaki (LOV-2015-06-19 nr 97) tuli voimaan vuonna 2010. Lain tavoitteena on eläinten hyvinvoinnin ja kunnioituksen edistäminen. Lakia sovelletaan

kaikkiin tilanteisiin, jotka vaikuttavat nisäkkäiden, lintujen, matelijoiden, sammakkoeläinten, kalojen, rapujen ja kymmenjalkaisten, mustekalojen sekä hunajamehiläisten hyvinvointiin tai näiden eläinten arvostukseen. Lakia sovelletaan myös niihin eläinten kehitystasoihin, joiden hermoston kehitystaso vastaa elävän eläimen kehitystasoa. Lain mukaan eläimillä on luontainen itseisarvo (egenverdi), joka on riippumaton niiden hyötyarvosta ihmisille.

Eläimiä tulee kohdella hyvin ja suojella vaaralta, sekä tarpeettomalta kärsimykseltä ja kuormitukselta. Eläimiä voidaan pitää vain, jos ne kykenevät hyväksyttävällä tavalla sopeutumaan pitomuotoonsa. Eläimiä saa pitää vain sellaisessa elinympäristössä, joka mahdollistaa eläimelle hyvän hyvinvoinnin ja vastaa eläimen tarpeisiin laji- ja yksilötasolla. Eläimillä tulee olla virikkeitä, niiden täytyy pystyä lepäämään ja toteuttamaan muuta luonnollista käyttäytymistään.

Eläinten pitäjän vastuulla on huolehtia siitä, että eläimistä huolehtii riittävä määrä päteviä hoitajia. Jokaisella eläinten kanssa toimivalla on oltava tehtäviensä kannalta riittävä osaaminen. Alle 16-vuotias ei voi yksin vastata eläimestä. Eläinten pitäjä ei saa luovuttaa eläintä, jos tällä on syytä olettaa, että vastaanottaja ei kykene huolehtimaan eläimestä.

Eläimen omistajan on huolehdittava siitä, että eläimelle käytettävät välineet, laitteet ja teolliset menetelmät eivät vaaranna eläimen hyvinvointia. Vastaava velvollisuus on myös näiden välineiden, laitteiden ja menetelmien markkinoijilla ja myyjillä. Kivunlievitystä on käytettävä kaikkien kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä.

Eläinten jalostuksen tavoitteena tulee olla kestävien, toimintakykyisten ja terveiden eläinten tuottaminen. Sellainen jalostus on kielletty, jossa eläin periyttää toimintakykyä heikentäviä geenejä jälkeläisilleen. Samoin kiellettyä on jalostus, jonka seurauksena eläimen mahdollisuudet toteuttaa luonnollista käyttäytymistä heikentyvät. Kiellettyä on myös jalostus, joka herättää yleisesti eettistä paheksuntaa.

Norjassa seksuaaliset teot eläinten kanssa on kielletty. Kiellettyä on myös eläinten lopettaminen viihdetarkoituksessa.

Tanska

Tanskan eläinsuojelulaki on vuodelta 1991 (ajantasainen versio LBK nr 50 11/01/2017). Vuonna 2016 perustettiin työryhmä pohtimaan ehdotusta uudeksi eläinten hyvinvointilaiksi. Tarkoituksena on yksinkertaistaa ja selkeyttää olemassa olevaa lainsäädäntöä ja siirtää yksityiskohtaista sääntelyä asetustasolle.

Tanskan voimassa olevan eläinsuojelulain mukaan eläimiä tulee kohdella vastuullisesti ja suojella parhaalla mahdollisella tavalla kivulta, ahdistukselta, kärsimykseltä ja rasitukselta. Eläimen pitäjän on huolehdittava, että eläin saa tarpeeksi ravintoa ja vettä, sillä on riittävä suoja ja sen tarpeet otetaan huomioon. Eläimen pitopaikan on tyydytettävä eläimen tarpeet. Eläimellä on oltava riittävä liikkumisvapaus ja sen on saatava tarpeeksi lepoa, ravintoa ja

vettä. Eläimiä on suojattava riittävästi kylmyydeltä ja tuulelta. Eläimiä tulee pitää hyvässä elinympäristössä, jossa ne voivat käyttäytyä lajilleen luontaisesti.

Alankomaat

Alankomaiden voimassa oleva eläinsuojelulaki (stb-2011-345) tuli voimaan vuonna 2013. Alankomaiden lain mukaan eläimillä on itseisarvo. Eläinten itseisarvon tunnustamisella tarkoitetaan eläinten arvokkuuden tunnustamista tuntevina olentoina. Laadittaessa määräyksiä eläinsuojelulain perusteella ja tehtäessä päätöksiä niiden perusteella, tulee eläinten itseisarvo aina ottaa huomioon. Eläinten itseisarvon tunnustaminen ei kuitenkaan rajoita muita tuomioistuimessa tunnustettuja periaatteita ja käytäntöjä. Eläinten itseisarvoa ei saa rikkoa enempää kuin on tarpeen, ja eläinten edellyttämä tarpeellinen hoito tulee aina taata. Eläinten pidossa on varmistuttava siitä, että eläimet eivät kärsi tarpeettomasti nälästä, janosta tai puutteellisesta ravinnosta, fyysisestä rasituksesta, kivuista, vammoista tai sairauksista, pelosta, kroonisesta stressistä tai luonnollisen käyttäytymisen rajoitteista.

Alankomaissa sirkuseläimiä ja tuotantoeläimiä koskeva positiivilista tuli voimaan tammikuussa 2015. Seura- ja harrastuseläinlajeja koskevaa listaa on laadittu nyt useiden vuosien ajan. Tässä yhteydessä on tehty laajaa tieteellistä selvitystyötä ja riskinarviointia siitä, mitä nisäkkäitä tulisi saada pitää seura- ja harrastuseläiminä.

Euroopan unioni ja Euroopan neuvoston sopimukset

Euroopan unioni

Eläimen määritelmä tuntevana olentona kirjattiin Euroopan unionin perustamissopimuksen (EUTS) yleiseen osaan vuonna 2009 Lissabonin sopimuksen myötä. Perustamissopimuksen 13 artikla edellyttää, että unioni ja jäsenvaltiot ottavat eläinten, jotka ovat tuntevia olentoja, hyvinvoinnin vaatimukset täysimääräisesti huomioon laatiessaan ja pannessaan täytäntöön unionin maatalous-, kalastus- ja liikennepolitiikkaa, sisämarkkinoita sekä politiikkaa tutkimuksen, teknologisen kehittämisen ja avaruuden aloilla. Unionin ja jäsenvaltioiden on kuitenkin samalla kunnioitettava erityisesti uskonnollisiin rituaaleihin, kulttuuriperinteeseen ja alueelliseen perintöön liittyviä jäsenvaltioiden lakeja ja hallinnollisia määräyksiä sekä tapoja. Perustamissopimuksen 13 artikla on nostanut eläinten hyvinvoinnin asemaa EU:n politiikassa entistä näkyvämmälle tasolle. Samanlaisia perustamissopimuksessa tunnustettuja unionin arvoja ovat esimerkiksi yhdenvertaisuus, kuluttajansuoja, ympäristön suojeleminen ja kestävä kehitys. Artiklaa 13 onkin pidetty lainsäädäntöön tuotuna eettisenä arvona, joka kuvaa yhteiskunnan lisääntyntä huolta eläinten hyvinvoinnista. Sen on arvioitu voivan toimia myös eläinten hyvinvointia parantavien lainsäädäntö- ja muiden aloitteiden lähtökohtana ja perusteena unionin toiminnassa.

Euroopan komissio on ehdottanut strategiassaan¹ EU:n laajuisen eläinten hyvinvointilain säätämistä. Lain tulisi yksinkertaistaa eläinten hyvinvointilainsäädäntöä, vähentää hallinnollisia tehtäviä ja edistää EU-lainsäädännön täytäntöönpanoa. Laissa asetettavat vaatimukset perustuisivat eläinten hyvinvoinnista kertoviin indikaattoreihin eikä niinkään eläinten olosuhteita ja käsittelyä koskeviin vaatimuksiin. Lisäksi laki painottaisi eläinten kanssa toimivien tahojen koulutusta ja pätevyysvaatimuksia. Ehdotusta ei ole toistaiseksi annettu. Hyvinvointilain lisäksi komissio on esittänyt myös muita suuntaviivoja. EU-lainsäädännön täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa olisi tarpeen tehostaa ja lisätä kansainvälistä yhteistyötä eläinten hyvinvointia koskevissa asioissa. Kuluttajille tulisi tarjota asianmukaista tietoa eläinten hyvinvoinnista. Tarkoituksena on myös pohtia yhteisen maatalouspolitiikan mahdollisuuksia edistää eläinten hyvinvointia muun muassa täydentävien ehtojen, maatalouden kehittämisrahaston ja laatupolitiikan keinoin.

Eläinten hyvinvointia koskevalla tutkimustyöllä on saatu uutta tietoa eläinten tarpeista ja hyvän hyvinvoinnin vaatimuksista. Tutkimusta on tehty EU:n jäsenvaltioissa ja myös laajemmin kansainvälisellä tasolla. Euroopan komissio on tieteellisen komitean (EFSA) raporttien avulla koonnut yhteen ja analysoinut olemassa olevaa tutkimustietoa ja laatinut EU:lle suosituksia säädösten muutostöiden valmistelua varten.

Euroopan unioni on antanut eläinten hyvinvointia koskevaa lainsäädäntöä asetuksina ja direktiiveinä. Keskeistä unionin lainsäädäntöä ehdotetun lain kannalta on tällä hetkellä:

- eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1099/2009 (*lopetusasetus*)
- rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritetusta virallisesta valvonnasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 882/2004 (*valvonta-asetus*)
- lihantuotantoa varten pidettävien kanojen suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 2007/43/EY (*broileridirektiivi*)
- luonnonvaraisten eläinten pitämisestä eläintarhassa annettu neuvoston direktiivi 1999/22/EY (*eläintarhadirektiivi*)
- munivien kanojen suojelun vähimmäisvaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 1999/74/EY
- sikojen suojelun vähimmäisvaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 91/630/ETY
- tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/63/EU
- tuotantoeläinten suojelusta annettu neuvoston direktiivi 98/58/EY
- vasikoiden suojelun vähimmäisvaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 2008/119/EY.

Euroopan neuvoston eläinsuojelua koskevat sopimukset

¹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle eläinten suojelua ja hyvinvointia koskevasta Euroopan unionin strategiasta vuosille 2012-2015. Bryssel 15.2.2012.

Euroopan neuvosto on tehnyt eräitä eläinten suojelua koskevia sopimuksia, joista ehdotetun lain kannalta keskeisimpiä ovat:

- eurooppalainen yleissopimus tuotantoeläinten suojelusta (SopS 47/1992)
- eurooppalainen yleissopimus teuraseläinten suojelusta (SopS 48/1992)
- eurooppalainen yleissopimus lemmikkieläinten suojelusta (SopS 49/1992).

2.3 Nykytilan arviointi

Eläimen asema yhteiskunnassa

Yhteiskunnassa on tapahtunut asenneilmapiirin muutos suhtautumisessa eläimiin ja niiden hyvinvointiin. Eläinsuojelu ja eläinten hyvinvointi ovat olleet aiempaa huomattavasti vahvemmin esillä yhteiskunnallisena ja poliittisena teemana. Teollisuusmaissa eläinten asema on noussut keskeiseksi eettiseksi kysymykseksi ja yhteiskunta on alkanut ottaa eläinsuojeluasiat entistä vakavammin. Voimistuneen yhteiskunnallisen keskustelun taustalla vaikuttaa ristiriitojen syveneminen eläinten asemassa ja eläimiin liitettyissä merkityksissä. Yhtäältä lemmikkieläinten suosio on kasvanut ja niiden ihmismäinen rooli perheessä on korostunut. Toisaalta eläintuotannossa on koettu rakennemuutos kohti suurempia tilakokoja ja entistä ammattimaisempaa toimintaa. Tuotantoeläimiin on liitetty mielikuva hyödykkeistä, joihin voi soveltaa samanlaista liiketoiminnallista ajattelua kuin mihin tahansa tuotantohyödykkeeseen. Myös kaupungistuminen ja kuluttajien etäännyminen eläintuotannosta vaikuttavat eläinten asemaan ja eläimistä käytävään keskusteluun.

Eläinten aseman muuttuessa myös eläinsuojelulainsäädäntöä on nykyaikaistettava. Eläinten hyvinvoinnista saatava tieto on lisääntynyt jatkuvasti ja laajentanut käsitystämme eläinten kyvyistä ja tarpeista. Lain tavoitteiden ja sisällön tulisikin peilata yhteiskunnassa vallitsevaa tahtotilaa suhtautumisessa eläimiin ja niiden hyvinvointiin. Sen lisäksi laissa tulisi pyrkiä myös ennakoimaan tulevaa ja valmistautua eläintenpidossa meneillään oleviin muutoksiin ja trendeihin.

Eläinten hyvinvointiin liittyvän keskustelun lisäksi nyky-yhteiskunnassa keskustellaan yhä enemmän myös eläinten arvosta ja kunnioittamisesta. Voimassa olevan lain ja eläintensuojelun yleisenä peruslähtökohtana on, että ihmisellä on moraalinen velvollisuus kunnioittaa kaikkia eläimiä ja ottaa huomioon niiden kyky muistaa ja tuntea kärsimystä. Eläin tuntevana olentona on tunnustettu myös EU:n perustamissopimuksessa ja se on otettava huomioon EU-lainsäädännön täytäntöönpanossa. Eläinten kunnioittamisen taustalla on ajatus siitä, että eläimellä on itseisarvo, joka on riippumaton eläimen arvosta ihmiselle. Eläinten itseisarvo on kirjattu tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annettuun direktiiviin (2010/63/EU). Eläinten arvosta ja kunnioittamisesta on otettu maininta myös esimerkiksi Norjan, Alankomaiden ja Sveitsin eläinsuojelulakeihin. Eläimen arvoon ja kunnioitukseen liittyvät kysymykset ovat nousseet esiin esimerkiksi luonnonvaraisten eläinten käytöstä sirkuksissa ja muissa esityksissä käydyissä keskusteluissa.

Eläinlajien pitoa koskevat rajoitukset

Voimassa olevassa laissa ei rajata oikeutta eläinlajien pitoon lukuun ottamatta luonnonvaraisia lajeja, joita tarhataan lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitoseläinten tuottamiseksi sekä sirkuksessa pidettäviä eläimiä. Tuotantotarkoituksessa tarhattavia eläinlajeja koskeva luettelo sisältyy eläinsuojeluasetuksen 25 §:ään. Sirkuksessa pidettävistä eläinlajeista on säädetty eläinten käyttämisestä sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä annetussa maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä. Tilannetta, jossa pidettäviä lajeja ei ole arvioitu laajemmin ja yleisesti kattavammalla tavalla, ei voida pitää tyydyttävänä. Eläintenpidon tulisi perustua tieteelliseen tai kokemusperäiseen tietoon siitä, mitä eläinlajeja voidaan pitää ja millaisissa olosuhteissa.

Tuotantoeläinten, tuotantotarkoituksiin tarhattavien eläinten, seura- ja harrastuseläinten sekä sirkuseläinten lajien kirjo olisi perusteltua rajata vain niihin eläinlajeihin, joiden hoito ja pito kyseisessä pitomuodossa voidaan järjestää ehdotetussa laissa tarkoitettulla tavalla. Tiettyyn eläinlajiin kuuluvalla yksilöllä olisi siis voitava järjestää käytännössä sellaiset olosuhteet, että se voi toteuttaa olennaisia käyttäytymistarpeitaan ja joissa myös eläimen fysiologiset tarpeet voidaan täyttää. Eläimen sairastuessa tai vahingoittuessa sille olisi voitava antaa asianmukaista hoitoa. Arvioitaessa eläinlajin sopivuutta kuhunkin tarkoitukseen tulisi tukeutua kulloinkin saatavilla olevaan tieteelliseen näyttöön ja eläinlajin pidosta karttuneeseen käytännön kokemukseen. Arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös eläintenpidon tarkoitus ja siitä mahdollisesti aiheutuvat käytännön rajoitukset. Esimerkiksi tiettyyn eläinlajiin kuuluvalla eläimelle voi olla mahdollista luoda hyväksyttävät pito-olosuhteet kun sitä pidetään seura- ja harrastuseläimenä, kun taas vastaavien olosuhteiden luominen olisi mahdotonta tuotantotarkoituksessa pidettäville eläimille.

Eläinten pitopaikka, hoito ja kohtelu

Voimassa olevan lain eläinten pitopaikka, hoitoa ja kohtelua koskevat säännökset ovat varsin suppeita. Näitä vaatimuksia on kyllä täsmennetty eläinsuojeluasetuksessa ja eri eläinlajeja koskevissa valtioneuvoston tai ministeriön asetuksissa, mutta tämä on johtanut osittain sääntelyn päällekkäisyyteen ja osin myös tulkinnanvaraisuuteen. Eläinten pitopaikkaa, hoitoa ja kohtelua koskevia säännöksiä olisi tarpeen nostaa lakiin asetustasolta nykyistä laajemmin ja kattavammin. Tällöin saataisiin luotua riittävä perussääntely, jonka nojalla voitaisiin antaa asetus tai asetuksia perustuslain tarkoittamalla tavalla.

Voimassa olevan lain perusteella ei ole esimerkiksi täysin selvää se, mitä eläimen pitopaikalla ylipäänsä tarkoitetaan. Sääntelyä onkin tarpeen selkeyttää ennen kaikkea pitopaikan osalta. Eläimen pitopaikka voi olla sen pysyvä pitopaikka, jossa eläin viettää pääosan ajastaan tai tilapäinen pitopaikka, jossa eläintä pidetään vain väliaikaisesti. Eläimen

pysyvälle pitopaikalle voitaisiin asettaa tiukempia tila- ja varusteluvaatimuksia kuin sellaiselle tilalle, jossa eläintä pidetään vain väliaikaisesti.

Voimassa olevan lain 7 §:n mukaan eläimelle saa tehdä leikkauksen tai muun kipua aiheuttavan toimenpiteen pääsääntöisesti vain, jos toimenpide on tarpeen eläimen sairauden tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi. Lähtökohtaisesti kaikki muut kipua aiheuttavat toimenpiteet ovat kiellettyjä, ellei toimenpidettä ole erikseen säädetty sallituksi eläinsuojeluasetuksessa. Kiellettyjä ovat esimerkiksi sellaiset kipua tai kärsimystä aiheuttavat toimenpiteet, joiden tarkoituksena on ensisijaisesti eläimen ulkonäön tai käyttäytymisen muuttaminen.

Epäselvyyttä on liittynyt siihen, mitä voimassa olevassa laissa tarkoitetaan sairauteen verrattavalla muulla syyllä. Säännöksiä onkin tältä osin tarpeen selkeyttää. Kivulioiden toimenpiteiden osalta etenkin vasikoiden nupoutus eli sarvenaiheiden tuhoaminen sekä porsaiden kastratio ovat herättäneet keskustelua. Voimassa olevan lain mukaan muun muassa näiden toimenpiteiden tekeminen on sallittua ilman kivunlievitystä. Eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi sääntelyä olisikin tarpeen kehittää niin, että kivulioiden toimenpiteiden yhteydessä edellytettäisiin kivunlievityksen käyttämistä. Kivunlievityksellä tarkoitettaisiin kipulääkitystä, puudutteen tai anestesian käyttöä. Kivunlievityksen vaatimuksista kunkin toimenpiteen yhteydessä voitaisiin säätää tarkemmin asetustasolla.

Voimassa olevassa eläinsuojelulaissa ja -asetuksessa ei ole säädetty yleisiä vaatimuksia eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitetuille laitteille ja välineille. Sen sijaan eläinsuojelulain 12 §:ssä on kielletty sellaisten välineiden, laitteiden ja aineiden valmistus, maahantuonti, myynti, luovutus ja käyttö, joiden käyttö ilmeisesti aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai tuskaa. Pykälän mukaan maa- ja metsätalousministeriö määrää, minkälaisia välineitä, laitteita ja aineita on pidettävä sellaisina, että niiden käyttö aiheuttaa eläimille edellä mainituin tavoin tarpeetonta kipua tai tuskaa. Pykälän yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan tällaisia välineitä olisivat esimerkiksi koiran piikki- ja sähköpannat sekä sellaiset rotanloukut, joissa eläin tukehtuu tai kuolee nälkään. Ministeriö ei ole säätänyt kielletyistä välineistä, laitteista ja aineista. Sen sijaan eläinsuojeluasetuksen 14 §:n 2 kohdassa on kielletty piikkikannusten, piikkipannan ja piikkikuolaimen käyttö.

Etenkin koirien sähköpannat ovat aiheuttaneet ongelmia sen suhteen, tulisiko ne tulkita laissa tarkoitetuiksi kielletyiksi välineiksi vai ei. Säännöksiä onkin toivottu tarkennettavan siltä osin, mitä laitteita ja välineitä kieltö käytännössä koskee. Lisäksi on esitetty kysymyksiä siitä, miten markkinoilla jo olevien, eläimille vaarallisten tuotteiden myyntiä voidaan rajoittaa tai ennaltaehkäistä. Viime vuosina eteen on tullut tilanteita, joissa markkinoilla jo myynnissä olevien tuotteiden käyttö on todettu eläinsuojelulain vastaiseksi. Säännöksiä eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitetuista laitteista, välineistä ja aineista tulisikin näiltä osin täydentää.

Eläinjalostus

Eläinjalostuksesta ja geenitekniikan käytöstä säädetään voimassa olevan lain 8 §:ssä. Säännös on jäänyt käytännön jalostustyössä vain vähäiselle huomiolle. Eläinjalostukseen liittyvät ongelmat ovatkin nousseet voimakkaasti myös yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Eläinjalostusta tulisi ohjata yhä enemmän eläinten hyvinvointia huomioon ottavaan suuntaan. Tiettyjen ulkonäköpiirteiden liiallinen korostaminen jalostustavoitteissa on johtanut sellaisten ääripiirteiden suosimiseen, jotka aiheuttavat hyvinvointiongelmia seura- ja harrastuseläimille. Vastaavaa kehitystä on tapahtunut myös tuotantoeläinten jalostuksessa, etenkin jos tuotantokykyä on pyritty lisäämään äärimmilleen kiinnittämättä tarpeeksi huomiota eläinten hyvinvointiin. Näiden ääripiirteiden suosimisen sijaan eläinjalostuksessa tulisi pyrkiä ennen kaikkea hyvinvoivien eläinten tuottamiseen. Hyvinvointihaittaa aiheuttavia ääripiirteitä omaavia eläimiä ei tulisi käyttää jalostukseen, ellei tarkoituksena ole jälkeläisten ominaisuuksien parantaminen tältä osin.

Luonnonvaraisten eläinten hoito

Voimassa olevan lain 13 §:n mukaan luonnonvarainen nisäkäs tai lintu voidaan ottaa elätettäväksi sille annettavaa tilapäistä sairaanhoitoa tai muuta hyväksyttävää tilapäistä tarvetta varten. Hoitoon otettu eläin on sen tilan salliessa vapautettava, jos on oletettavissa, että se vaikeuksista sopeutuu luonnonvaraiseen elämään. Jos eläintä ei voida vapauttaa eikä sen hoitoa voida järjestää, eläin on lopetettava.

Luonnonvaraisten eläinten hoito ei eläinlääkintähuoltolain mukaan kuulu kunnan järjestämän eläinlääkintähuollon piiriin. Eläinsuojelullisesti olisi kuitenkin tärkeää, että loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten välittömästä ensiavusta tai lopettamisesta aiheutuvat kustannukset voitaisiin korvata apua antaneelle taholle. Epäselvyyttä on aiheuttanut myös se, miten ja kenen toimesta eläimelle voidaan antaa hoitoa ja kuinka pitkään eläimelle annettava tilapäinen hoito voi jatkua. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei aseteta vaatimuksia loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten hoitajien osaamiselle, hoidossa käytettävillä tiloilla tai hoidolle ylipäätään. Siitä, milloin ja miten eläimet tulisi palauttaa takaisin luontoon, ei liioin säädetä. Käytännössä tilanne on johtanut siihen, että hyvää tarkoittavat yksityishenkilöt saattavat pitää luonnonvaraisia eläimiä hoidossaan pitkiäkin aikoja puutteellisin tiedoin ja taidoin. Eläinten hoitoon on harvoin käytettävissä riittäviä tiloja ja eläimille annettava ravinto saattaa olla vääränlaista. Eläimet saattavat myös kesyyntyä tarpeettomasti hoidon aikana. Hyvää tarkoittava auttaminen saattaa aiheuttaa eläimelle vain turhaa kärsimystä. Myös eläimen luontoon palauttaminen edellyttäisi asiantuntemusta sen suhteen, milloin eläin on riittävän kuntoutunut selvitäkseen luonnossa. Luontoon palauttaminen tulisi myös tapahtua sellaisessa paikassa, jossa vapauttaminen ei aiheuta haittaa muille eläimille, ihmisille eikä ympäristölle. Luonnonvaraisten eläinten hoitoa koskevaa sääntelyä onkin tarpeen täsmentää ja selkeyttää.

Löytöeläimet

Kunnan on lain 15 §:n mukaan huolehdittava alueellaan irrallaan tavattujen pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten (löytöeläimet) tilapäisen hoidon järjestämisestä. Kunnan on säilytettävä eläintä vähintään 15 päivän ajan, minkä jälkeen kunnalla on oikeus myydä, muutoin luovuttaa tai lopettaa eläin. Eläimen omistaja on viimekädessä vastuussa talteenotosta aiheutuneista kustannuksista. Maakuntaudistuksen yhteydessä talteenottoaikaan järjestäminen tulisi maakunnan tehtäväksi.

Löytöeläintoiminnan keskeiseksi ongelmaksi on koettu se, että eläinten kuljetusta kiinniottopaikalta kunnan osoittamaan talteenottoaikaan ei ole osoitettu minkään tahon tehtäväksi. Käytännössä tämä on vaikeuttanut eläinten talteenottoa ja johtanut tilanteisiin, joissa kiinni otettua eläintä ei ole saatu toimitettua talteenottoaikaan. Osa kunnista onkin järjestänyt eläinten kuljetuksen vapaaehtoisesti sopimalla kuljetuksesta esimerkiksi talteenottoaikaan pitäjän tai paikallisen eläinsuojeluyhdistyksen kanssa.

Nykyään tietoa talteenotetuista eläimistä voidaan jakaa ja etsiä muun muassa internetistä. Voimassa olevan lain mukaista eläimen säilytysaikaa voidaan näin ollen pitää tarpeettoman pitkänä. Lemmikkieläimensä kadottaneella eläimen omistajalla on velvollisuus eläimen aktiiviseen etsimiseen. Tähän kuuluu eläimen tiedustelu löytöeläinten talteenottoaikaan. Myös talteenottoaikalta tulisi säätää aktiivinen toimintavelvollisuus eläimen omistajan löytämiseksi esimerkiksi selvittämällä mahdollisen tunnistusmerkinnän olemassaolo ja ilmoittamalla talteenotosta julkisesti jollain sopivalla tavalla. Lakiin olisi perusteltua ottaa perussäännökset myös siitä, mitä kaikkea talteenottoaikaan annettavan hoidon tulisi kattaa.

Eläinten luovutus

Etenkin seura- ja harrastuseläinten kauppa on kokenut suuria muutoksia viimeisten vuosikymmenten aikana. Koiran- ja kissanpentuja epämääräisissä oloissa tuottavat pentutehtaat aiheuttavat eläinsuojeluongelmia. Eläinten hankinta on entistä helpompaa ja nopeampaa. Tulisikin pohtia, miten eläinten vastuullista hankintaa ja pitämistä voitaisiin lainsäädännön keinoin edistää.

Eläinsuojelulain 14 §:n 1 momentin mukaan eläimen luovuttajan on ilmoitettava vastaanottajalle eläimen sairaudesta tai vahingoittumisesta. Säännöstä olisi tarpeen laajentaa siten, että sairauden tai vahingoittumisen lisäksi eläimen vastaanottajalle olisi ilmoitettava myös muut eläimen hyvinvoinnin kannalta oleelliset tiedot eläimen luovutuksen yhteydessä. Tällä menettelyllä voitaisiin ehkäistä ennalta tiedonpuutteesta johtuvia virheitä eläimen hoidossa ja varmistaa, että vastaanottaja on tietoinen eläinyksilön tarvitsemasta erityisestä hoidosta. Tiedonpuutteesta johtuvat virheet eläimen hoidossa ovat yleisiä ja ne aiheuttavat eläimille tarpeetonta kärsimystä.

Eurooppalaisen lemmikkieläinsopimuksen 6 artiklassa kielletään eläinten myynti alle 16-vuotiaille ilman holhoojan lupaa. Suomi on tehnyt artiklaan aikoinaan varauman, joka olisi perusteltua poistaa lainsäädännöstä. Eläimen hankintaan liittyy aina vastuu ja velvollisuus eläimestä huolehtimiseen. Eläimen pitäjällä tulisi olla riittävät tiedot ja taidot eläinlajista ennen sen hankkimista. Alle 16-vuotiaalla ei välttämättä ole edellytyksiä täyttää näitä eläintenpidolle asetettuja velvoitteita. Alaikäisellä ei liioin yleensä ole määrättävään sellaisia taloudellisia resursseja, että tämä kykenisi huolehtimaan esimerkiksi eläimen äkillisestä sairastumisesta aiheutuvista hoitokustannuksista. Tämän vuoksi eläimen pysyvään luovutukseen alle 16-vuotiaalle tulisi olla aina huoltajan suostumus.

Eläinsuojelulain 27 §:ssä säädetään eläinten liikkuvan kaupan kiellosta. Säännöksellä on aikoinaan puututtu tuotantoeläinten kaupitteluun maatiloille. Suomessa eläinten myynti yleisillä toreilla, markkinoilla tai muissa vastaavissa yleisötapauksissa ei ole ollut tapana. Tätä myyntikeinoa käytetään kuitenkin monissa muissa Euroopan maissa etenkin epämääräisissä olosuhteissa tuotettujen koiran- ja kissanpentujen markkinoinnissa. Liikkuvan kaupan kieltä tulisi uudistaa tätä kehitystä silmällä pitäen. Samalla tulisi tarkastella myös sitä, pitäisikö esimerkiksi koirien ja kissojen myyminen eläinkaupoissa kieltää.

Eläinkilpailut ja -näyttelyt

Voimassa olevan lain 16 ja 17 §:ssä säädetään eläinkilpailuista ja eläinkilpailujen valvomisesta. Säännökset koskevat kilpailuja, joissa eläin voi joutua alttiiksi kivulle, tuskalle tai kohtuuttomalle rasitukselle. Tällaiseen kilpailutilaisuuteen on kutsuttava eläinlääkäri valvomaan, että eläinsuojelulakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan. Mitä kilpailuista säädetään, koskee myös tilaisuuksia, joissa eläimen jalostuksellista arvoa, käyttöarvoa tai muuta ominaisuutta testataan siten, että siitä voi aiheutua eläimelle kipua, tuskaa tai kohtuutonta rasitusta. Voimassa olevassa laissa ei sen sijaan säädetä erikseen muista kilpailuista tai eläinnäyttelyistä.

Kaikenlaiseen toimintaan eläinten kanssa voi yleensä liittyä jonkinlainen riski eläinten hyvinvoinnille aiheutuvalta haitasta. Riskin suuruus ja todennäköisyys vaihtelevat kuitenkin toiminnan luonteen mukaan. Myös muihin eläinkilpailuihin ja eläinnäyttelyihin voi liittyä jonkinlainen riski eläinten hyvinvoinnille aiheutuvasta haitasta. Tämä riski voi olla esimerkiksi kilpailussa vaadittavan fyysisen suorituksen tai ylipäänsä kilpailuasetelman vuoksi normaalia suurempi verrattuna eläimen pitämiseen yleensä. Eläinten kilpailuttaminen ja näytteillä pitäminen ovat kuitenkin lähtökohtaisesti hyväksytyjä toimintoja yhteiskunnassamme. Harrastusmuotona niillä voi olla monenlaisia positiivisia vaikutuksia niin eläimille kuin ihmisillekin. Lisäksi eläinkilpailut ja -näyttelyt palvelevat eläinjalostusta.

Eläimiä on tarpeen suojella niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta eläinkilpailussa ja -näyttelyssä. Eläinten hyvinvointiin kilpailussa ja näyttelyssä vaikuttavat paitsi kilpailuttajan ja näytteille asettajan toimenpiteet kyseisissä tilaisuuksissa, myös kilpailun ja näyttelyn järjestäjän toimenpiteet. Eläimen kilpailuttaja ja näytteille asettaja vastaavat siitä, miten he

eläintä kilpailussa ja näyttelyssä kohtelevat. Lisäksi eläimen tulisi olla asianmukaisessa kunnossa tällaista tilaisuutta varten, joten toimenpiteet ennen kilpailua ja näyttelyä ovat myös merkityksellisiä. Kilpailun ja näyttelyn järjestäjän toimenpiteet taas vaikuttavat siihen, ovatko kilpailu- tai näyttelyolosuhteet turvallisia eläimille. Kilpailu- ja näyttelytoiminnan erityispiirteiden vuoksi yleiset säännökset esimerkiksi eläinten kohtelusta eivät ole riittäviä, minkä vuoksi kilpailuista ja näyttelyistä olisi tarpeen säätää erikseen. Sääntelyä olisikin tarpeen täsmentää ja laajentaa koskenmaan näyttelytoimintaa ja muita eläinkilpailuja. Kilpailun järjestäjän vastuuta olisi myös tarpeen korostaa ja selkeyttää.

Luvan- ja ilmoituksenvarainen eläinten pito

Voimassa olevan lain 20 a §:n mukaan eläintarhat, pysyvät ja kiertävät eläinnäyttelyt sekä sirkukset edellyttävät viranomaisen lupaa. Ilmoituksenvaraista toimintaa on ammattimainen tai laajamittainen eläintenpito ja tuotanto- tai riistanhoidollisessa tarkoituksessa tapahtuva eläinten tarhaaminen.

Eläintarhan luvanvaraisuus perustuu eläintarhadirektiiviin. Myös eläinnäyttelyissä voidaan pitää luonnonvaraisia eläimiä. Sirkuksessa eläimet joutuvat kestämään muuttuvia olosuhteita ja kuljetusta, joka voi vaarantaa niiden hyvinvointia. Näistä lähtökohdista edellä mainitut toiminnot on perusteltua säilyttää edelleen lupaa edellyttävänä. Eläintarhaa ja eläinnäyttelyä koskevaa rajanvetoa olisi kuitenkin tarpeen täsmentää. Voimassa olevan lain määrittelysäännöksestä johtuen pysyvänä eläinnäyttelynä on käsitelty myös toimintaa, jossa näytteillä pidetään vain tavallisia kotieläimiä, esimerkiksi nautoja, sikoja ja kanoja. Tällaiset niin sanotut kotieläinpihat voitaisiin poistaa pysyvän eläinnäyttelyn määrittelystä, jolloin ne siirtyisivät luvanvaraisen toiminnan piiristä ilmoituksenvaraiseksi toiminnaksi. Pidettäviä eläimiä koskeva ilmoitusvelvollisuus on myös osin päällekkäinen eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain kanssa. Sääntelyä olisi tarpeen selkeyttää myös tältä osin, jolloin voitaisiin vähentää toimijan ja viranomaisten hallinnollista taakkaa.

Eläinten lopetus

Lain 33 b §:ssä säädetään niin sanotusta uskonnollisista syistä noudatettavasta erityisestä teurastustavasta. Sen mukaan uskonnollisista syistä noudatettava teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, on sallittua. Voimassa olevaa säännöstä yhtäaikaisesta tainnuttamisesta ja verenlaskun aloittamisesta on kritisoitu sen vuoksi, että näiden toimintojen yhtäaikainen suorittaminen on käytännössä vaikeaa, ellei mahdotonta. Tämän vuoksi uskonnollisista syistä erityisellä teurastustavalla teurastettavat lampaat ja naudat käytännössä tainnutetaan aina ennen verenlaskun aloittamista.

Siipikarjaan kuuluva eläin sileälataisia lintuja lukuun ottamatta saadaan teurastaa ilman tainnutusta katkaisemalla kaula nopeasti terävällä aseella, jos kyseessä on 33 b §:ssä

tarkoitettu uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa tai jos eläimen omistaja teurastaa eläimen omaan kulutukseensa yksityistaloudessa.

Ilman tainnutusta tapahtuvassa teurastamisessa eläimen hyvinvointi voi käytännössä vaarantua. Ilman tainnutusta teurastettavaa eläintä on pidettävä riittävän pitkään paikallaan, jotta kaulasuonien viiltäminen ja verenlasku voidaan suorittaa asianmukaisesti. Tästä saattaa aiheutua eläimelle ylimääräistä kärsimystä. Ihon, lihasten ja verisuonten viiltäminen aiheuttaa kipua, jonka eläin tuntee ennen tajunnan menetystään. Tainnuttamatta teurastamisessa tajuttomuus seuraa asteittain eläimen menettäessä verta. Aika tajuttomuuteen vaihtelee yksilöittäin ja eläinlajeittain. Tajuissaan oleva eläin tuntee veren laskusta johtuvan verenpaineen äkillisen laskun ja tästä saattaa aiheutua pelkoa ja paniikkia. Tajuissaan olevat eläimet saattavat kokea myös tukehtumisen tunteen vetäessään verta henkitorveen. Euroopan elintarvikeviraston (EFSA) tieteellinen komitea suosittelee vuonna 2004 julkaistussa kannanotossaan² eläinten tainnuttamista aina ennen verenlaskua, koska tainnuttamatta teurastamiseen liittyy vakavia riskejä eläimen hyvinvoinnille.

Pohjoismaista Ruotsissa tainnuttamatta teurastus on ollut kiellettyä vuodesta 1937 lähtien. Norjassa tainnuttamatta teurastuksen kiellosta säädettiin vuonna 1929. Ruotsissa ja Norjassa tainnutuksen on tapahduttava ennen verenlaskua ja vaatimus koskee myös siipikarjaa. Tanska kielsi tainnuttamatta teurastamisen vuonna 2014.

Eläinten hyvinvointi on tunnustettu arvo suomalaisessa yhteiskunnassa ja sen tulisi näkyä myös lainsäädännössä. Euroopan elintarviketurvallisuusviraston tieteellisen komitean kannanotto ja muiden Pohjoismaiden linjaukset tukisivat säännöksen muuttamista siten, että eläimet on aina tainnutettava ennen verenlaskun aloittamista.

Viranomaiset ja valvonta

Maakuntauudistuksen johdosta aluehallintoviraston, kunnaneläinlääkäriin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan valvontatehtävät siirtyisivät maakunnan tehtäviksi.

Lisääntyvän hevosten ja seura- ja harrastuseläinten pidon myötä yhä suurempi osa valvonnan kohteena olevista tahoista on harrastajia ja tavallisia kansalaisia. Myös tarve kotirauhan piirissä suoritettavalle valvonnalle lisääntyy seura- ja harrastuseläinten määrän kasvaessa. Viranomaisilta edellytetään entistä enemmän osaamista hevosten ja erilaisten seura- ja harrastuseläinten pidon vaatimuksista. Seura- ja harrastuseläiminä pidettävien eläinlajien kirjo on kasvanut, eikä viranomaisella voi olla kaikki eläinlajit kattavaa riittävää asiantuntemusta.

² Opinion of the Scientific Panel on Animal Health and Welfare on a request from the Commission related to welfare aspects of the main systems of stunning and killing the main commercial species of animals, The EFSA Journal (2004), 45, 1-29.

Voimassa olevan eläinsuojelulain 38 §:ssä säädetään eläinsuojeluvalvojasta. Eläinsuojeluvalvojalla on lain 39 §:n nojalla oikeus suorittaa tarkastus muualla kuin kotirauhan piirissä. Kotirauhan piiriin kohdistuvan tarkastuksen suorittamisessa valvoja voi kuitenkin tarkastusoikeutensa rajoissa tarvittaessa avustaa viranomaista. Eläinsuojeluvalvojina on toiminut viime aikoina käytännössä vain muutama henkilö. Toimintaa olisi tarkoituksenmukaista kehittää niin, että viranomaisen apuna voisi toimia erityinen asiantuntija ja käytännön toimenpiteissä avustaja. Eläinsuojeluvalvojen käyttäminen nykymuodossa voitaisiin lopettaa. Koska eläintenpito monimutkaistuu, viranomaiset saattavat tarvita valvontatehtävässään ennen kaikkea erityistä asiantuntija-apua. Asiantuntija-avun saaminen valvonnassa onkin valvonnan laadun kannalta välttämätöntä. Tarkastukseen liittyvät avustavat tehtävät olisivat sen sijaan luoteeltaan tarkastukseen liittyviä käytännön tehtäviä. Tällaisia tehtäviä olisivat esimerkiksi eläinten kiinni ottaminen tai eläinten lopettaminen.

Hallinnolliset pakkokeinot

Voimassa olevassa lain keskeisinä pakkokeinoina ovat määräykset, kiellot ja niin sanotut kiireelliset toimenpiteet. Lisäksi pakkokeinoina on luvanvaraista toimintaa koskevien lupien peruuttaminen. Voimassa olevassa laissa pakkokeinoja koskeva sääntely on toteutettu osittain hajanaisesti siten, että pakkokeinoja sisältyy laissa eri lukuihin. Selkeyden vuoksi kaikki viranomaisten käytössä olevat pakkokeinot olisi tarpeen keskittää yhteen pakkokeinoja koskevaan lukuun. Pakkokeinojen valikoimaa olisi samalla myös tarpeen lisätä ja kehittää niin, että viranomaisilla olisi käytettävissään erilaisiin tilanteisiin parhaiten sopiva ja tehokas keino epäkohtiin puuttumiseen.

Rekisterit

Voimassa olevasta laista puuttuu rekistereitä koskevat säännökset. Perustuslain 10 §:n 1 momenttiin sisältyvien henkilötietojen suojaa koskevien vaatimusten huomioon ottamiseksi lakiin tulisi ottaa sellaiset rekisterien tietosisältöä ja tietojen säilytysaikaa koskevat säännökset, joista tulee säätää lain tasolla. Rekistereihin on tarpeen merkitä muun muassa lain noudattamisen valvonnan kannalta olennaisia tietoja yksityisistä henkilöistä.

Rekistereitä koskevaan sääntelyyn tulisi sisällyttää myös rekisterissä olevien tietojen poistamista koskevia vaatimuksia ja tarvittavat viittaukset henkilörekistereitä ja asiakirjojen julkisuutta koskeviin lakeihin. Samoin sääntelyyn tulisi sisällyttää säännökset viranomaisten oikeudesta tiedonsaantiin rekisteristä.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Esityksen tavoitteet ja toteuttamisvaihtoehdot

Ehdotetulla lailla uudistettaisiin eläinten hyvinvointia koskeva sääntely vastaamaan nyky-yhteiskunnassa vallitsevaa käsitystä eläinten asemasta ja suojelutarpeesta. Samalla sääntelyä täsmennettäisiin ja luotaisiin nykyvaatimuksia vastaava rakenteeltaan ja kieliasultaan selkeä lainsäädäntö perustuslain mukaiseksi. Lailla myös varmistettaisiin Euroopan unionin lainsäädännön tehokas täytäntöönpano kansallisessa lainsäädännössä. Eläinten hyvinvoinnin tilaa parannettaisiin uusilla säännöksillä ja lisäksi tehostettaisiin eläinsuojelun valvontaa ja viranomaisten keinoja puuttua epäkohtiin.

Eläinten hyvinvointia koskeva sääntelyn uudistaminen edellyttää lainsäädäntöä, mikä merkitsisi useiden uusien säännösten sisällyttämistä eläinsuojelulakiin. Lukuisista lain muutoksista johtuen eläinsuojelulain rakenne ja systematiikka on jo kuitenkin kärsinyt niin, että edellä tarkoitettua sääntelyä asianmukainen toteuttaminen osittaisuudistuksena olisi erittäin vaikeaa. Eläinsuojelulain uudistaminen on toisaalta välttämätöntä myös sen vuoksi, että sääntely tulee saattaa kaikilta osin vastaamaan perustuslain vaatimuksia. Käytännössä tilannetta ei voida korjata muutoin kuin lain kokonaisuudistuksella. Lain nojalla uudistettaisiin tarvittavilta osin myös alemmanasteinen eläinten hyvinvointia koskeva sääntely.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Eläinten hyvinvoinnin edistäminen

Eläinten hyvinvoinnin edistämistä pidettiin nykyaikaisen eläinsuojelun lähtökohtana jo voimassa olevaa lakia säädettäessä, mutta käytännössä hyvinvoinnin edistäminen on jäänyt merkitykseltään vähäisemmälle huomiolle kuin varsinainen eläinten suojeleminen tarpeettomalta kivulta, tuskalta ja kärsimykseltä. Eläinsuojelulain voimaantulon jälkeen eläimen asema yhteiskunnassa on kuitenkin muuttunut ja eläinten hyvä hyvinvointi koetaan entistä tärkeämmäksi. Muutoksen myötä lain painopistettä ehdotetaan muokattavaksi siten, että eläinten hyvinvoinnin edistäminen olisi lain ensisijainen tavoite ja päämäärä.

Eläimen hyvinvoinnilla tarkoitetaan eläimen kokemusta sen omasta psyykkisestä ja fyysisestä olotilasta. Eläimen hyvinvointiin vaikuttavat eläimen mahdollisuudet sopeutua ympäristön tapahtumiin ja olosuhteisiin. Jos sopeutuminen ei onnistu tai aiheuttaa eläimelle jatkuvaa tai voimakasta stressiä, rasitusta, käyttäytymishäiriöitä tai terveyshaittoja, eläimen hyvinvointi heikkenee. Eläinten hyvinvointitutkimuksen kautta on saatu paljon uutta tietoa siitä, mitkä tekijät vaikuttavat eläinten hyvinvointiin. Eläimen pitopaikka ja olosuhteet, eläimen hoito, kohtelu ja esimerkiksi eläinjalostus ovat kaikki tällaisia tekijöitä. Eläimen hyvinvointiin

vaikuttaa myös merkittävästi eläimen mahdollisuus toteuttaa sille lajityypillistä käyttäytymistä. Eläintenpidossa on vaikeaa tai epätoivottavaa tyydyttää kaikkia eläinten lajityypilliseen käyttäytymiseen kuuluvia tarpeita, kuten lisääntymistarvetta tai esimerkiksi reviiirin puolustamiseen liittyvää käyttäytymistä. Eläimellä tulisi kuitenkin olla mahdollisuus toteuttaa riittävässä määrin sellaisia sisäsyntyisiä käyttäytymistarpeitaan, joiden estyminen aiheuttaa eläimelle stressiä ja turhautumista. Sen vuoksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi vaatimus siitä, että eläimellä tulisi olla mahdollisuus toteuttaa tiettyjä olennaisia käyttäytymistarpeitaan. Olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttäminen tulisi ottaa huomioon eläinten hoidossa, kohtelussa ja eläinten pitopaikkojen suunnittelussa.

Eläimiä olisi pyrittävä suojelemaan niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitoilta. Eläinten pidosta ja käytöstä aiheutuu kuitenkin yleensä jonkinlaista haittaa eläinten hyvinvoinnille, eikä näitä haittoja ole aina mahdollista välttää. Esimerkiksi eläinten liikkumista ja lisääntymistä joudutaan yleensä rajoittamaan, jotta eläintenpito olisi mahdollista. Eläinten hyvinvoinnille aiheutuvan haitan hyväksyttävyyttä edellyttää kuitenkin aina eettistä pohdintaa sen suhteen, millainen haitta on hyväksyttävissä suhteessa eläinten pidosta ja käytöstä saatavaan hyötyyn. Tuotantoeläinten pidossa yhteiskunnalliset ja taloudelliset tekijät vaikuttavat tähän punnintaan. Myös muiden eläinten pidossa on otettava riittävästi huomioon vallitsevat yhteiskunnalliset ja taloudelliset olot.

Eläinten hoitajalla on yleensä ratkaisevan suuri merkitys eläinten hyvinvoinnille. Osaava hoitaja kykenee arvioimaan hoitamiensa eläinten käyttäytymistä, terveyttä ja ympäristön vaikutuksia eläinten hyvinvointiin. Eläinten hyvinvoinnin arviointi ja mahdollisiin ongelmiin puuttuminen edellyttää kuitenkin tietoa eläinten normaalista käyttäytymisestä ja tietoa siitä, miten ongelmia voidaan ennaltaehkäistä ja ratkaista. Tämän vuoksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi vaatimus eläinten pitäjän ja muun hoitajan riittävästä osaamisesta. Samalla voimassa olevassa laissa tuotantoeläinten pitäjiä koskeva pätevyysvaatimus laajennettaisiin koskemaan kaikkia muitakin eläinten ammattimaisia pitäjiä.

Eläinten kunnioitus

Eläinten kunnioittaminen ehdotetaan lisättäväksi lain tavoitteisiin ja yleisiin periaatteisiin. Eläinten kunnioittamisen taustalla on ajatus siitä, että eläimellä on itseisarvo, joka on riippumaton eläimen arvosta ihmiselle. Eläimen itseisarvo tarkoittaa sitä, että eläin itsessään on arvokas. Ajatus eläimen arvosta ja kunnioittamisesta ei sinänsä ole uusi. Eläinten itseisarvoon perustuvaa kunnioitusta voidaan pitää yhtenä lähtökohtana sille, miksi eläimiä ylipäättään halutaan yhteiskunnassa suojella omalla lainsäädännöllään. Lakiin kirjattu itseisarvon tunnustaminen ja eläinten kunnioitus ei sellaisenaan estäisi eläinten käyttöä nykyisin hyväksyttävillä tavoilla esimerkiksi tuotantoeläiminä, seura- ja harrastuseläiminä tai koe-eläiminä. Eläimen itseisarvon tunnustaminen edellyttää kuitenkin hyötyjen ja haittojen arviointia sen suhteen, onko eläimen tietynlainen käyttö tai kohtelu perusteltua vai ei. Tämäkään ei ole uutta, sillä tällainen hyöty-haittapunninta on eräs eläinsuojelulainsäädännön

kulmakivistä. Lain tulisikin heijastaa kulloinkin yhteiskunnassa vallitsevaa tahtotilaa siitä, miten ja mihin tarkoituksiin eläimiä käytetään. Lakiin kirjattu eläimen arvo ja kunnioitus ei tekisi eläimestä oikeussubjektia, ei muuttaisi eläimen esineoikeudellista asemaa eikä lähtökohtaisesti suojaisi eläimen elämää. Eläimen itseisarvon käsite eroaisi siten ainakin jossain määrin filosofiassa omaksutusta itseisarvon käsitteestä. Eläimen arvo ja kunnioittamisen tarve on tunnustettu vastaavalla tavalla myös uudessa EU-lainsäädännössä ja useissa uudemmissa Euroopan maiden kansallisissa eläinsuojelusäädöksissä.

Eläinten kunnioittaminen, samoin kuin muut ehdotetut lain tavoitteet, on pyritty ottamaan huomioon lakiehdotuksen säännösten valmistelussa. Eläinten kunnioittaminen liittyy omalta osaltaan kaikkiin eläimen hyvinvointia edistäviin säännöksiin. Velvoite eläinten kunnioittamisesta konkretisoituu kuitenkin erityisesti tietyissä säännöksissä. Eläinten käyttö tavoilla, josta ei aiheudu eläimelle suoranaista hyvinvointihaittaa, mutta joka koetaan yleisesti eläimen arvoa alentavana, on yleensä ristiriidassa eläinten kunnioittamisen kanssa. Eläinten kunnioittamiseen liittyviä säännöksiä ovat esimerkiksi luonnonvaraisten eläinten käyttöön ja elätettäväksi ottamiseen liittyvät rajoitukset. Esimerkiksi luonnonvaraisten eläinlajien käyttöön viihteellisissä esityksissä suhtaudutaan nykyään varsin torjuvasti. Eläinten kunnioittamisen liittyisi myös eläinten värjäämisen kieltä niiden ulkonäön muuttamiseksi sekä kieltä lopettaa eläimiä viihdetarkoituksissa. Eläinten turkin tai ihon värjäämistä harjoitetaan yleisesti monissa muissa maissa, mutta Suomessa siihen on suhtauduttu varsin pidättyväisesti, eikä sitä juurikaan meillä esiinny. Seura- ja harrastuseläinten pidon lisääntyessä lienee kuitenkin odotettavissa, että tämäkin trendi rantautuu jossain vaiheessa myös Suomeen. Ihmisen ja eläimen välinen seksuaalinen toiminta on myös ristiriidassa eläinten itseisarvoon perustuvan kunnioittamisen kanssa ja näin ollen sukupuoliyhteys eläimen kanssa ehdotetaan kiellettäväksi.

Eläinlajien pitoa koskevat rajoitukset

Laissa ehdotetaan säädettäväksi, että tuotantoeläimenä, seura- ja harrastuseläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä voidaan pitää vain sellaisia eläinlajeja, joiden pito voidaan järjestää lain vaatimusten mukaisesti. Kussakin tarkoituksessa voitaisiin pitää vain sellaisia eläinlajeja, joilla olisi pitomuodossa mahdollisuus toteuttaa liikkumiseen, lepoon, kehon huoltoon, ravinnon etsintään tai muuhun vastaavaan toimintaan sekä sosiaaliin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeita. Eläinten fysiologiset tarpeet tulisi voida tyydyttää ja niille tulisi voida järjestää asianmukaiset pitopaikat. Eläinten sairastuessa tai vahingoituessa niille tulisi voida antaa asianmukaista hoitoa.

Tuotantoeläiminä, sirkuseläiminä tai kiertävissä eläinnäyttelyissä pidettävistä eläinlajeista säädettäisiin lain liitteessä 1. Liitteessä lueteltaisiin ne nisäkäs- ja lintulajit, joita tällä hetkellä pidetään tuotantoeläiminä tai tarhataan tuotantotarkoituksiin. Muiden eläinten, kuten kalojen tai selkärangattomien eläinten pitoa tuotantoeläimenä ei tässä vaiheessa rajoitettaisi. Sirkuksissa ja kiertävissä eläinnäyttelyissä pidettävien eläinlajien listalla olisi pääsääntöisesti

kesyeläimiä. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin niistä eläinlajeista, joita voidaan pitää seura- ja harrastuseläiminä. Eläinlajilistoja voitaisiin täydentää tai sieltä voitaisiin poistaa eläinlajeja eri lajien pidosta kulloinkin saatavilla olevan tieteelliseen näytön tai käytännön kokemuksen perusteella. Tarkastelussa tulisi ottaa huomioon ajantasainen tieteellinen tieto eläinlajien tarpeista, hoidosta ja pito-olosuhteista. Käytännön kokemukset eläinten pidosta esimerkiksi muissa maissa voitaisiin myös ottaa tarkastelussa huomioon. Myös kansalaisille ja sidosryhmille varattaisiin mahdollisuus laatia ehdotuksia eläinlajien lisäämiseksi tai poistamiseksi listoilta.

Laissa säädettäisiin myös joistain poikkeuksista eläinlajien pitoa koskeviin rajoituksiin. Eläimen omistaja tai pitäjä voisi pitää kiellettyyn eläinlajiin kuuluvan tuotanto-, sirkus- tai näyttelyeläimen hallussaan sen luonnolliseen kuolemaan saakka, jos eläin on ollut omistajan tai pitäjän hallussa lain tullessa voimaan. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää vastaavasta poikkeuksesta seura- ja harrastuseläimenä pidettävien eläinyksilöiden osalta. Eläimen omistajan tai pitäjän olisi tehtävä ilmoitus eläimen hallussapidosta maakunnalle kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Lisäksi säädettäisiin poikkeusluvasta, jolla voitaisiin yksittäistapauksessa sallia muun kuin eläinlajilistalla olevan eläinlajin tai eläinyksilön pito tuotantoeläimenä, seura- ja harrastuseläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä. Lupa voitaisiin myöntää sellaisissa yksittäistapauksissa, joissa hakija osoittaa pystyvänsä pitämään muuta kuin eläinlajilistalla olevaa eläinlajia tai eläinyksilöä niin, että pykälässä säädetyt vaatimukset täyttyvät. Poikkeuslupamenettely voisi tulla kyseeseen esimerkiksi tilanteessa, jossa yksittäinen harrastaja pitää sellaista harvinaisempaa eläinlajia, jonka ominaisuuksia ja tarpeita vastaava eläinlaji on hyväksytty listalle. Poikkeuslupamenettelyä voitaisiin mahdollisesti käyttää myös uusien tuotantoeläinlajien pitoon silloin, kun niitä on menestyksekkäästi pidetty esimerkiksi muissa maissa vastaavissa olosuhteissa.

Eläinten pitopaikka, hoito ja kohtelu

Eläinten pitopaikkaa, hoitoa ja kohtelua koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkennettavaksi ja täydennettäväksi siten, että niissä otetaan entistä paremmin huomioon eläimen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen ja hyvä kohtelu. Eläimen pitopaikka ja hoito tulisi järjestää siten, että eläimellä on mahdollisuus toteuttaa sellaisia olennaisia käyttäytymistarpeitaan, jotka liittyvät liikkumiseen, lepoon, mukavaan olotilaan, ravinnon etsintään tai muuhun vastaavaan toimintaan sekä sosiaalisiin suhteisiin. Keskeisinä käyttäytymistarpeina pidettäisiin sellaisia tarpeita, joiden suorittamiseen eläimellä on vahva sisäsyntyinen tarve siitä riippumatta, millaisessa ympäristössä eläintä pidetään. Monilla eläinlajeilla on esimerkiksi voimakas tarve tietynlaiseen syömiskäyttäytymiseen, joka puolestaan edellyttää rehun tarjoamista eläimelle oikeassa muodossa. Esimerkkinä ravinnon etsintään liittyvästä käyttäytymistarpeesta voidaan mainita sikojen tonkimiskäyttäytyminen, jonka mahdollistaminen edellyttää sopivan tonkimismateriaalin antamista eläimille. Eläimellä tulisi olla myös mahdollisuus lajille tyypilliseen sosiaaliseen kanssakäymiseen.

Laumaeläimillä on usein tarve toteuttaa tiettyä käyttäytymistä, kuten syömistä tai lepäämistä, samaan aikaan lauman muiden jäsenten kanssa ja ne stressaantuvat helposti yksin ollessaan.

Eläimen pitopaikkaa koskevat säännökset ehdotetaan jaettavaksi yleisiin, kaikkia pitopaikkoja koskeviin säännöksiin ja pysyviä pitopaikkoja koskeviin säännöksiin. Pysyvällä pitopaikalla tarkoitettaisiin esimerkiksi hevosen kotitallia, sen karsinaa ja ulkotarhaa. Tilapäinen pitopaikka olisi sen sijaan esimerkiksi raviradan valjastuskarsina, jossa hevosta pidettäisiin vain tilapäisesti ravikilpailujen aikana. Uudistuksen tarkoituksena on selkeyttää nykyistä sääntelyä siten, että pysyville pitopaikoille voitaisiin asettaa tiukempia vaatimuksia kuin tilapäisille pitopaikoille.

Eläimen jatkuva paikalleen kytkeminen pysyvässä pitopaikassa kiellettäisiin tietyn poikkeuksin. Eläimen liikkumista ei liioin saisi jatkuvasti rajoittaa siten, että eläimellä ei ole mahdollisuutta kääntyä ympäri pysyvässä pitopaikassaan. Varsinaiseen liikkumiseen liittyvien tarpeiden lisäksi myös muiden käyttäytymistarpeiden tyydyttäminen vaikeutuu, jos eläimen liikkumisvapautta rajoitetaan voimakkaasti. Eläin tarvitsee riittävästi liikkumavapautta esimerkiksi kehon hoitoon ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvien käyttäytymistarpeidensa tyydyttämiseen. Ehdotuksen mukaan hevosten pito pilttuussa karsinan sijaan kiellettäisiin viiden vuoden siirtymäajalla. Viiden vuoden siirtymäajalla kiellettäisiin myös muiden nautojen kuin maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen jatkuva kytkettynä pitäminen. Emakoiden ja ensikoiden pito tiineytyshäkeissä kiellettäisiin 15 vuoden siirtymäajalla. Peruskorjattavissa ja uusissa pitopaikoissa edellä mainittuja rajoituksia olisi noudatettava ehdotetun lain voimaantulosta alkaen. Tuotannollisista ja taloudellisista syistä maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen jatkuva kytkettynä pitäminen sallittaisiin jatkossakin. Myös emakoiden ja ensikoiden pito porsitushäkissä olisi jatkossakin sallittua.

Eläimelle kipua tai kärsimystä aiheuttavien toimenpiteiden tekemistä koskevia säännöksiä tarkennettaisiin. Kuten voimassa olevassa laissa, eläimelle saisi pääsääntöisesti tehdä leikkauksen tai muun kipua aiheuttavan toimenpiteen vain, jos toimenpide on tarpeen kyseisen eläinyksilön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Eläimen sairauden tai vamman ennaltaehkäisemiseksi tai hoitamiseksi tarvittavat eläinlääketieteelliset toimenpiteet olisivat näin ollen sallittuja. Lähtökohtaisesti kaikki muut kipua aiheuttavat toimenpiteet olisivat kiellettyjä, ellei toimenpidettä olisi erikseen säädetty sallituksi joko pykälässä tai sitä täydentävässä valtioneuvoston asetuksessa. Tämän lisäksi erikseen kiellettäisiin sellaiset kipua tai kärsimystä aiheuttavat toimenpiteet, joiden tarkoituksena on ensisijaisesti eläimen ulkonäön tai käyttäytymisen muuttaminen. Asetuksella voitaisiin edelleen kieltää myös sellaisten eläinten näytteillä pitäminen ja kilpailuttaminen, joille on tehty pykälässä kielletty toimenpide esimerkiksi eläimen ulkonäön muuttamiseksi.

Uutena vaatimuksena kivulioiden toimenpiteiden yhteydessä edellytettäisiin kivunlievityksen käyttämistä. Kivunlievitystä ei kuitenkaan tarvitsisi antaa, jos toimenpiteestä aiheutuva kipu on lievää ja hetkellistä tai jos toimenpide ei esimerkiksi hätätilanteen takia siedä viivytystä. Kivunlievityksellä tarkoitettaisiin kipulääkitystä, puudutteen tai anestesian käyttöä. Kivunlievityksen vaatimuksista kunkin toimenpiteen yhteydessä säädettäisiin tarkemmin

asetustasolla. Asetuksella on tarkoitus säätää esimerkiksi vasikoiden nupoutuksen ja porsaiden kastraation yhteydessä annettavasta kivunlievityksestä. Kuten voimassa olevassakin laissa, toimenpiteen saisi tehdä vain eläinlääkäriammattin harjoittaja tai muu sellainen henkilö, jolla on tarvittava koulutus tai riittävä muu osaaminen toimenpiteen tekemiseksi. Näitäkin vaatimuksia tarkennettaisiin toimenpidekohtaisesti asetustasolla. Laissa ehdotetaan säädettäväksi yleiset vaatimukset eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitetuille välineille, laitteille ja aineille. Sen lisäksi säädettäisiin välineiden, laitteiden ja aineiden valmistajille, maahantuojille ja -viejille, myyjille ja muille luovuttajille velvollisuus varmistua siitä, että välineet, laitteet ja aineet ovat turvallisia eläimille. Säännöksen tarkoituksena olisi ennalta ehkäistä vaarallisten välineiden, laitteiden ja aineiden aiheuttamia haittoja eläinten hyvinvoinnille. Lisäksi säädettäisiin eläimille ilmeistä tarpeetonta kipua tai kärsimystä aiheuttavien välineiden ja laitteiden kiellosta. Tällaisia laitteita ja välineitä olisivat esimerkiksi koirien piikki- ja sähköpannat. Näiden välineiden ja laitteiden valmistus, maahantuonti, luovutus, käyttö ja hallussapito olisi kiellettyä.

Eläinjalostus

Eläinjalostusta koskevaa säännöstä ehdotetaan tarkennettavan ja selkeytettävän nykyisestä. Uutena vaatimuksena säädettäisiin nisäkkäiden omistajan tai pitäjän velvollisuudesta estää pitämiensä eläinten hallitsematon lisääntyminen. Pykälän tarkoituksena olisi ohjata eläinjalostusta yhä enemmän eläinten hyvinvointia huomioon ottavaan suuntaan.

Eläinten jalostuksella tulisi pyrkiä elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden eläinten tuottamiseen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi jalostuksessa tulisi käyttää fyysisesti ja psyykkisesti terveitä eläimiä, joiden voidaan olettaa periyttävän näitä ominaisuuksia myös jälkeläisilleen. Jalostuksen seurauksena syntyvien eläinten tulisi kyetä ominaisuuksiensa puolesta elämään lajille tyypillistä elämää. Eläinten tulisi kyetä liikkumaan, käyttämään aistejaan sekä suoriutumaan kyseiselle eläinlajille tyypillisistä, normaaleista käyttäytymisen muodoista. Eläinten elimistön tulisi toimia normaalisti, eivätkä eläimet saisi kärsiä sellaisista pitkäaikaisista sairauksista tai vioista, jotka heikentävät elämänlaatua pysyvästi. Eläinten tulisi olla psyykkisiltä ominaisuuksiltaan sellaisia, että ne sopeutuvat pitojärjestelmään sekä tarvittaessa toisiin eläimiin ja ihmisen käsittelyyn.

Laissa kiellettäisiin sellaisten jalostusyhdistelmien käyttäminen, jotka todennäköisesti periyttäisivät jälkeläisilleen merkittävää hyvinvointihaittaa aiheuttavia sairauksia tai muita ominaisuuksia. Säännöksen tarkoituksena on estää sellaisten jalostusyhdistelmien käyttäminen, joiden todennäköisenä tuloksena syntyy psyykkiseltä tai fyysiseltä toimintakyvyltään sairauden tai muun syyn takia heikentyneitä eläimiä tai eläimiä, joiden mahdollisuudet lajityypilliseen käyttäytymiseen ovat muusta syystä heikentyneet.

Kiellettyä olisi myös sellaisen eläimen käyttäminen jalostukseen, joka ei rakenteellisen vian tai sairauden takia kykene lisääntymään luonnollisesti, tai jonka hyvinvoinnille lisääntymisestä todennäköisesti aiheutuisi merkittävää haittaa. Säännöksen tarkoituksena on

suojata jalostukseen käytettävien eläinten hyvinvointia. Säännöstä sovellettaisiin sekä naaras- että urospuolisiin eläimiin. Lisääntymisellä tarkoitettaisiin kaikkia siihen liittyviä toimintoja, kuten astutusta, tiineyttä, synnytystä ja jälkeläisten hoitoa.

Lisäksi säädettäisiin nisäkkäiden omistajan tai pitäjän velvollisuudesta estää pitämiensä eläinten hallitsematon lisääntyminen. Säännös olisi uusi ja sen tavoitteena olisi vähentää hallitsemattomasti lisääntyvistä eläinpopulaatioista aiheutuvia hyvinvointiongelmia. Esimerkiksi ulkona vapaasti liikkuvien kissojen hallitsematon lisääntyminen johtaa helposti puolivillien kissapopulaatioiden syntymiseen. Myös koirien ja kissojen pentutehtailussa syntyvien pentujen määrää saatetaan maksimoida antamalla eläinten lisääntyä rajoituksetta keskenään. Hallitsemattomasti lisääntyvissä populaatioissa hyvinvointiongelmia aiheuttavat usein eläinten sisäsiirtoisuus, eläimistä toisiin leviävät taudit ja loiset sekä eläinten tottumattomuus ihmisiin. Jatkuvasti lisääntyvät emot rasittuvat helposti liikaa ja jälkeläisiä syntyy ympäristöön, jossa synnyttäneiden emojen ja jälkeläisten hoitoon ei ole kunnollisia edellytyksiä.

Luonnonvaraisten eläinten hoito

Loukkaantuneiden tai muutoin avun tarpeessa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitoa koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkennettavaksi. Laissa säädettäisiin kaikkia kansalaisia koskevasta avun tarpeessa olevan luonnonvaraisen eläimen auttamisvelvollisuudesta samaan tapaan kuin voimassa olevassa laissa. Käytännössä luonnonvaraisen eläimen auttaminen tarkoittaisi esimerkiksi vaaralliseen paikkaan joutuneen eläimen siirtämistä tai opastamista pois alueelta, aitaan tarttuneen eläimen irrotusta tai sairaan tai loukkaantuneen eläimen hoitoon toimittamista tai lopettamista.

Uutena vaatimuksena säädettäisiin maakunnan velvollisuudesta huolehtia maakunnan järjestämälle eläinlääkärin vastaanotolle tuodun sairaan tai vahingoittuneen luonnonvaraisen eläimen lopetuksesta. Kunnaneläinlääkärit ovat käytännössä tarjonneet tällaista palvelua tähänkin asti. Sairaiden ja loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten kärsimysten välttämiseksi kansalaisille tulee osoittaa taho, jonne pienikokoinen avun tarpeessa oleva luonnonvarainen eläin voidaan toimittaa hoidon tarpeen arviointia varten. Käytännössä maakunta voisi halutessaan järjestää myös eläinten ensiavun luonteista hoitoa vastaanotolla. Pykälään ehdotettu velvollisuus koskisi kuitenkin vain eläinten lopetuksen järjestämistä, joka ei edellytä luonnonvaraisten eläinten hoitoon liittyvää erityisosaamista ja jonka kustannukset ovat kohtuullisen pienet.

Lisäksi ehdotetaan, että avun tarpeessa olevien luonnonvaraisten eläinten muu kuin ensiavun luonteinen hoito olisi jatkossa ilmoituksenvaraista toimintaa. Pidempiaikaista hoitoa vaativat, vahingoittuneet tai sairaat eläimet sekä orvot poikaset olisi tarkoituksenmukaista toimittaa mahdollisimman pian osaavaan hoitoon, jolloin niiden selviämismahdollisuudet olisivat paremmat, eikä eläimelle aiheutettaisi osaamattomuudesta johtuvaa tarpeetonta kärsimystä. Ehdotuksen mukaan kansalaiset voisivat ottaa luonnonvaraisen eläimen haltuunsa

vain eläimelle annettavan ensiavun tai hoitoon toimittamisen ajaksi. Ensiavun jälkeen eläin olisi joko palautettava luontoon, toimitettava asiantuntevaan jatkohoitoon tai lopetettava. Eläin olisi lopetettava, jos sitä ei voida palauttaa luontoon eikä sen jatkohoitoa ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista järjestää. Ennen luonnonvaraisen eläimen pidempiaikaiseen vangitsemiseen ryhtymistä olisi tarkkaan pohdittava, voidaanko kyseisen eläimen hyvinvointi turvata vankeudessa riittävällä tavalla. Lisäksi olisi selvitettävä, tarvitaanko eläimen hallussapitoon luonnonsuojelulain tai metsästyslain mukainen poikkeuslupa. Myös vieraslajien hallussapitoon liittyvät rajoitukset tulisi ottaa huomioon. Jos hoitoon ottamiseen päädytään, sen kesto tulisi rajoittaa eläimen hyvinvoinnin kannalta lyhyimpään mahdolliseen. Jos eläintä ei voida hoidon päättyessä palauttaa luontoon tai sijoittaa eläintarhaan, se tulisi lopettaa.

Löytöeläimet

Löytöeläinten hoidon järjestämistä koskevan säännöksen eläinsuojelullinen tavoite ei toteudu kovin hyvin, jos talteenotettua eläintä ei saada kuljetettua kiinniottopaikasta turvaan hoitopaikkaan. Tämän epäkohdan korjaamiseksi uutena vaatimuksena ehdotetaan, että maakunnan tulisi huolehtia myös kiinni otettujen eläinten kuljetuksen järjestämisestä talteenottopaikkaan. Osa kunnista tarjoaa jo nyt tällaista palvelua asukkailleen.

Uutta olisi myös maakunnan velvollisuus laatia ja julkaista vuosittain tilasto toimialueensa löytöeläimistä. Löytöeläinhuolot ovat käytännössä ehdotetun lain 58 §:ssä tarkoitettua ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa seura- ja harrastuseläinten pitoa, jolloin niiden on pidettävä 61 §:ssä tarkoitettua luetteloa toiminnan kohteena olevista eläinlajeista ja eläimistä. Ehdotettu tilastointivaatimus edellyttäisi tämän olemassa olevan tiedon keräämistä ja julkaisemista vuosittain. Tilastotietojen avulla voitaisiin seurata löytöeläinten määrän kehitystä alueellisesti ja valtakunnallisesti. Tiedot olisivat tarpeen vastuullisen eläintenpidon edistämiseen ja löytöeläinten määrien vähentämiseen tähtäävien toimien suunnittelemiseksi ja kohdentamiseksi.

Löytöeläinten nopeaa palautumista takaisin omistajilleen pyrittäisiin tehostamaan säätämällä talteenottopaikan pitäjän velvollisuudesta tarkastaa eläimen tunnistusmerkintä ja velvollisuudesta ryhtyä kohtuullisiin toimiin tämän tavoittamiseksi. Ellei eläimen omistajaa tai pitäjää tavoiteta, eläimen talteenotosta olisi tiedotettava joko internetsivuilla tai muulla sopivalla tavalla. Samalla eläinten säilytysaika lyhennettäisiin siten, että löytöeläintä olisi säilytettävä aiemman 15 päivän sijaan 10 päivään.

Selvyyden vuoksi lakia tarkennettaisiin myös sairaiden ja vahingoittuneiden löytöeläinten hoidon osalta. Sairaalle tai vahingoittuneelle löytöeläimelle olisi järjestettävä sen tarvitsema ensiapu ja muu kohtuullinen hoito sairauden tai vamman hoitamiseksi. Käytännössä ensiavulla ja hoidolla tarkoitettaisiin sellaista välttämätöntä ensiapua ja muuta eläinlääketieteellistä hoitoa, joka eläimelle on annettava sen hyvinvoinnin turvaamiseksi kunnes eläimen omistaja tai pitäjä tavoitetaan tai 10 päivän määräaika umpeutuu.

Koirien ja kissojen pakollisesta tunnistusmerkinnästä ja rekisteröinnistä ei ehdoteta säädettäväksi tämän lakiuudistuksen yhteydessä. Jos koirien ja kissojen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti säädettäisiin pakolliseksi, tähän liittyvät säännökset tulisi sisällyttää eläintunnistusjärjestelmästä annettuun lakiin ja sen nojalla annettuihin alemman asteisiin säädöksiin.

Eläinten luovutus

Eläimen luovutusta koskevien säännösmuutosten tarkoituksena olisi eläinten vastuullisen pitämisen ja kaupan edistäminen.

Eläimen pitäjällä tulisi olla riittävät tiedot ja taidot eläimestä ennen sen hankkimista. Voimassa olevan lain 14 §:n 1 momentin mukaan eläimen luovuttajan on ilmoitettava vastaanottajalle eläimen sairaudesta tai vahingoittumisesta. Säännöstä ehdotetaan laajennettavaksi siten, että sairauden tai vahingoittumisen lisäksi eläimen vastaanottajalle olisi ilmoitettava myös muut eläimen hyvinvoinnin kannalta oleelliset tiedot eläimen luovutuksen yhteydessä. Uutena säädettäisiin myös kiellosta luovuttaa eläintä pysyvästi alle 16-vuotiaalle ilman huoltajan suostumusta. Alle 16-vuotiaalla ei välttämättä ole riittäviä tietoja, taitoja eikä resursseja eläimestä huolehtimiseen. Säännöstä sovellettaisiin pysyvään luovutukseen eli tilanteisiin, joissa eläimen omistajuus siirretään vastaanottajalle esimerkiksi kaupan tai lahjoituksen kautta.

Eläimiä ei tulisi hankkia heräteostoksena eikä muutenkaan ilman riittävää harkintaa. Myytävien eläinten hyvinvoinnin kannalta tiettyihin eläinkaupan muotoihin liittyy myös erityisiä riskejä ja haasteita. Liikkuvan kaupan kieltä ehdotetaan laajennettavan siten, että se koskisi myös toreilla ja markkinoilla sekä muissa kuin eläinten esittelyyn tarkoitetuissa yleisötapahtumissa harjoitettavaa selkärankaisten eläinten kauppaa. Lisäksi ehdotetaan, että koirien, kissojen, frettien sekä isojen papukaijoiden myynti eläinkaupoissa kiellettäisiin. Voimassa olevassa lainsäädännössä eläinkaupassa myytävien eläinlajien kirjoa ei ole rajoitettu. Kiellettyä olisi myös myytävien eläinten pito näyteikkunoissa. Eläinten luovuttaminen arpajais- ja kilpailuvoittona kiellettäisiin ilman poikkeusmahdollisuutta.

Luvan- ja ilmoituksenvarainen eläinten pito

Luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvien eläinten tarhaamista tuotantotarkoituksiin, riistan tarhausta ja ammattimaista hevoseläinten pitoa harjoittavia toimijoita koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavan siten, että eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain kanssa päällekkäisistä ilmoituksista luovuttaisiin. Jatkossa toiminnanharjoittaja tekisi toiminnastaan ilmoituksen ainoastaan pitopaikkarekisteriin. Muutos ei vaikeuttaisi toiminnan valvontaa, sillä valvontaviranomaisilla on pääsy pitopaikkarekisteriin.

Pysyviä eläinnäyttelyitä koskevasta luvasta ehdotetaan luovuttavan sellaisten laitosten osalta, joissa ei pidetä esillä luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä. Toiminnasta olisi kuitenkin tehtävä ilmoitus maakunnalle. Muutoksen ei odoteta vaikeuttavan toiminnan valvontaa. Ilmoituksenvaraista eläinnäyttelytoimintaa voitaisiin edelleen valvoa ilman epäilyä lainsäädännön rikkomisesta. Valvontaviranomaisen käytössä olevia pakkokeinoja koskevia säännöksiä ehdotetaan myös täydennettäväksi siten, että valvontaviranomaisella olisi tarvittaessa mahdollisuus kieltää ilmoituksenvarainen toiminta tai sen osa, jos toiminnalle säädetyt edellytykset eivät täytyisi.

Eläinkilpailut ja -näyttelyt

Laissa ehdotetaan edelleen säädettäväksi kilpailuista, joissa eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle tai muulle kivulle taikka kärsimykselle. Tällaisten eläinkilpailujen järjestäminen ehdotetaan säädettäväksi ilmoituksenvaraiseksi toiminnaksi, jotta valvontaviranomaisella olisi tietoa kilpailujen järjestämisestä. Kilpailun järjestäjän olisi edelleen nimettävä kilpailueläinlääkäri tällaisiin kilpailuihin, mutta eläinlääkärin tehtäviä ehdotetaan muutettavaksi. Kilpailueläinlääkärin tehtävien muuttaminen liittyisi kilpailujen valvonnan uudelleen järjestämiseen. Eläinlääkäri ei valvoisi viranomaisen sijaan lainsäädännön noudattamista kilpailussa, vaan hän avustaisi kilpailun järjestäjää osana tämän omavalvontaa huolehtimaan siitä, ettei kilpailu vaaranna eläinten hyvinvointia. Omavalvontaan kuuluisi olennaisena osana kilpailun järjestäjän velvollisuus pitää kirjaa eläinten hyvinvointiin vaikuttavista olosuhteista ja tapahtumista kilpailussa. Kilpailuraporttien laatiminen on jo tänä päivänä käytössä joissakin eläinkilpailuissa. Valvonnan järjestäminen omavalvontana olisi perusteltua viranomaisten resurssien käytön kannalta. Näin myös silloin, kun valvontaa voisi tehdä yksityinen eläinlääkäri ja voimassa olevaan eläinsuojelulakiin tehtäisiin vain perustuslain 124 §:n edellyttämät muutokset. Nämä muutokset lisäisivät viranomaisten hallinnollista taakkaa ja edellyttäisivät muutoinkin ehdotettua järjestelmää enemmän viranomaisresursseja. Ottaen lisäksi huomioon, että laissa ehdotetaan säädettäväksi nykyistä tarkemmin eläinkilpailun järjestämisestä järjestäjän vastuuta korostaen ja lisäksi kilpailueläinlääkärin ilmoitusvelvollisuudesta valvontaviranomaiselle, säännökset olisivat riittäviä turvaamaan eläinten hyvinvointia kilpailuissa, joissa eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle tai muulle kivulle taikka kärsimykselle.

Uutena ehdotetaan säädettäväksi yleisistä periaatteista eläinkilpailussa ja -näyttelyssä, kilpailun ja näyttelyn järjestäjän pätevydestä sekä kilpailun ja näyttelyn järjestämisestä. Nämä säännökset koskisivat siis kaikkia eläinkilpailuja ja myös eläinnäyttelyjä.

Eläinten lopetus

Eläinten teurastusta koskevia pykäläitä ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläin olisi aina tainnutettava ennen teurastusta. Muutos koskisi paitsi uskonnollisista syistä noudatettavaa erityistä teurastustapaa että yksityiskäyttöön teurastettavaa siipikarjaa.

Eläinten lopetus viihdekäyttöön kiellettäisiin. Kiellettyjä olisivat sellaiset esitykset tai kilpailut, joissa eläimen lopetuksen tarkoituksena olisi nimenomaan viihteen tai kulttuurikokemuksen luominen yleisölle. Kielto ei estäisi esimerkiksi opetustoiminnan yhteydessä tapahtuvaa eläinten lopetusta eikä liioin esimerkiksi normaalin teurastuksen dokumentointia. Perinteistä metsästystä tai kalastusta ei pidettäisi säännöksessä kiellettynä toimintana.

Viranomaiset ja valvonta

Eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyvät aluehallintoviraston, kunnaneläinlääkärin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan tehtävät siirtyisivät maakuntaudistuksen myötä maakunnan tehtäviksi. Poliisin ja rajaeläinlääkärin tehtävät eläinten hyvinvoinnin valvonnassa säilyisivät ennallaan. Tarkastuseläinlääkärit ja lihantarkastajat ovat Elintarviketurvallisuusviraston palveluksessa, joten näiden tehtävät säädettäisiin Elintarviketurvallisuusviraston tehtäviksi. Keskeiset eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyvät maakunnan tehtävät sisältyvät eläinsuojelulain muuttamisesta maakuntaudistuksen johdosta jo annettuun hallituksen esitykseen (HE xx/2017 vp). Maakunnalla voi olla palveluksessaan eri koulutustaustan omaavia eläinten hyvinvoinnin valvontaa tekeviä virkamiehiä. Euroopan unionin säädös saattaa kuitenkin edellyttää, että tietyt tehtävät tekee nimenomaisesti virkaeläinlääkäri. Muilta osin maakunta päättäisi hallintosäännössään tehtävien tarkoituksenmukaisesta delegoinnista viranhaltijalle. Tämä mahdollistaisi asioiden ratkaisemisen tarvittavilta osin esittelystä. Maakunnan palveluksessa tulisi kuitenkin olla riittävästi eläinlääketieteellisen koulutuksen saanutta henkilöstöä. Virallista valvontaa koskevassa asetuksessa edellytetään toimivaltaisten viranomaisten henkilöstöltä soveltuvaan pätevyyttä ja kokemusta. Lisäksi eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annettu laki edellyttää eläinlääkärin pätevyyttä henkilöstöltä, joka suorittaa eläinlääketieteellistä päätöksentekoa, kuten eläinten terveydentilan ja sairauksien toteamista.

Maakunta velvoitettaisiin järjestämään eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyvien kiireellisten tehtävien hoitaminen myös virka-ajan ulkopuolella. Vastaava ehdotus sisältyy eläinsuojelulain muuttamisesta maakuntaudistuksen johdosta jo annettuun hallituksen esitykseen (HE xx/2017 vp). Päivystysvelvollisuus olisi tarpeen, jotta tehtävien hoito saataisiin turvattua kaikkina vuorokaudenaikoina. Tällä hetkellä kunnilla on velvollisuus järjestää eläinlääkintähuollon tehtävistä virka-ajan ulkopuolella vain kiireellisen eläinlääkäriavun antaminen. Kuntien ja jatkossa maakuntien on kuitenkin mahdollista hankkia eläinlääkäripalvelut yksityisiltä palveluntuottajilta, joilla ei ole toimivaltaa julkisen vallan käyttöön. Päivystävä virkasuhteessa oleva kunnaneläinlääkäri on voinut tarvittaessa hoitaa myös kiireellisiä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan liittyviä

viranomaistehtäviä, esimerkiksi kärsivien eläinten lopettamista tai kiireellisen hoidon järjestämistä eläinsuojeluyhdistyksistä, mutta tämäntyyppinen toiminta ei voi olla vapaaehtoisuuden varassa.

Ehdotuksen mukaan voimassa olevan lain 38 §:ssä tarkoitetuista eläinsuojeluvalvojista luovuttaisiin. Sen sijaan säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta käyttää asiantuntijaa ja avustajaa valvontaa ja tarkastusta tehtäessä. Ehdotuksen mukaan valvontaviranomainen voisi valvontaa ja tarkastusta tehdessään käyttää apunaan muutakin kuin virkamiehen tai viranhaltijan asemassa olevaa henkilöä. Tällainen henkilö voisi antaa asiantuntija-apua tai tehdä tarkastukseen liittyviä avustavia tehtäviä, mutta hänellä ei olisi oikeutta tehdä itsenäisesti tarkastuksia eikä myöskään itsenäistä ratkaisuvalltaa. Asiantuntijan ja avustajan käyttämiselle olisi aina oltava asiallinen peruste. Asiantuntija-apu voisi olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun tarkastetaan sellaisen eläinlajin pitämistä, jonka osalta viranomaisella itsellään ei ole riittäväksi katsottavaa asiantuntemusta. Viranomainen voisi paitsi pyytää asiassa lausuntoa asiantuntijalta myös pyytää tätä mukaan tarkastukselle, jos valvontatehtävän suorittaminen tätä edellyttäisi. Asiantuntija-avun saaminen valvonnassa on valvonnan laadun turvaamisen kannalta välttämätöntä. Tarkastukseen liittyvät avustavat tehtävät olisivat sen sijaan luoteeltaan tarkastukseen liittyviä käytännön tehtäviä, kuten eläinten kiinni ottaminen tai eläinten lopettaminen. Tämäntyyppinen tosiasiallinen toiminta on tarkoituksenmukaista siirtää viranomaiskoneiston ulkopuolelle. Mahdollisuus käyttää asiantuntijoita ja avustajia vaikuttaa myös valvonnan tehokkuuteen.

Ehdotuksessa säädettäisiin uutena myös tiettyjen viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuudesta tilanteessa, jossa he havaitsevat avun tarpeessa olevia eläimiä tai jossa heillä on syytä epäillä, että eläimeen on kohdistettu rikoslaissa tarkoitettu eläinsuojelurikos. Ilmoitusvelvollisuus koskisi muun muassa lomittajia, sosiaali- ja terveydenhuollossa, palo- ja pelastustoiminnassa sekä seurakunnassa tai muussa uskonnollisessa yhdyskunnassa toimivia henkilöitä. Käytännössä on esiintynyt tilanteita, joissa esimerkiksi lastensuojelun asiakaskäynnillä perheessä havaitaan olevan avun tarpeessa oleva eläin. Jos viranomaisen palveluksessa oleva ilmoittaisi lastensuojelun asiakaskäynnillään tekemästä havainnosta eläinsuojeluviranomaiselle, hän tulisi paljastaneeksi salassa pidettävän tiedon sosiaalihuollon asiakkuudesta. Nyky-yhteiskunnassa ei voi olla hyväksyttävää, että apua tarvitsevalle eläimelle ei saada hankittua apua sen vuoksi, ettei viranomainen voi salassapitosäännösten vuoksi kertoa eläinten hyvinvointia valvovalle viranomaiselle tällaisesta eläimestä. Eläinten hyvinvointia valvovalla viranomaisella on vaitiolovelvollisuus salassa pidettävästä tiedosta.

Uutena ehdotetaan säädettäväksi, että valvontaviranomaisella olisi oikeus tehdä tarkastus rikoslain (39/1889) nojalla määrätyn eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi. Eläintenpitokiellon noudattamista valvotaan tänä päivänä normaalin eläinsuojeluvalvonnan yhteydessä. Viranomaisella ei kuitenkaan ole oikeutta tehdä tarkastusta pelkän eläintenpitokiellon rikkomisepäilyn vuoksi, ellei samalla ole aihetta epäillä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään säädösten tai määräysten vastaisesti. Tilannetta ei voida pitää eläinten hyvinvoinnin eikä rikosoikeudellisen järjestelmän uskottavuudenkaan näkökulmasta hyväksyttävänä.

Uutta olisi myös mahdollisuus teurastamoiden kameravalvontaan. Vaikka Elintarviketurvallisuusviraston palveluksessa oleva tarkastuseläinlääkäri valvoo eläinten hyvinvointimääräysten noudattamista teurastamossa, valvontaa on mahdollista oleellisesti tehostaa ottamalla lisäksi käyttöön kameravalvonta, jolla voitaisiin seurata eläinten hyvinvoinnin kannalta kriittisiä teurastamon tiloja ja toimia. Tarkastuseläinlääkäri ei ole jatkuvasti läsnä, kun eläimiä käsitellään teurastamossa. Esimerkiksi ilta- ja yöaikaan useimmissa teurastamoissa ei nykyään ole tarkastuseläinlääkäriä paikalla, jolloin kuitenkin yleisesti tuodaan eläimiä teurastamon navettaan. Toisaalta pienemmissä teurastamoissa ei myöskään varsinaisen teurastuksen aikana ole yleensä tarkastuseläinlääkäriä paikalla. Kameravalvonta olisi kustannustehokas tapa parantaa teurastamoiden eläinten hyvinvoinnin valvontaa nykytilanteeseen verrattuna, jossa valvonnassa on selkeitä aukkoja. Ehdotuksen mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto huolehtisi kustannuksellaan kameroiden asentamisesta ja ylläpidosta sekä toimivaltaisena valvontaviranomaisena seuraisi tallenteita ja vastaisi siitä, että tallenteet poistetaan määräajan kuluttua. Teurastamo olisi velvollinen hyväksymään kameroiden asentamisen ja kameravalvonnan, jos Elintarviketurvallisuusvirasto sitä vaatii.

Ehdotuksessa säädettäisiin selvyyden vuoksi myös valvontaviranomaisen velvollisuudesta ryhtyä viipymättä toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että eläinten hyvinvointimääräyksiä rikkonut toimija ryhtyy niitä noudattamaan. Viranomaisella on toki jo hallintolain 23 §:n nojalla velvollisuus käsitellä hallintoasia ilman aiheutonta viivytystä, mutta ehdotetun säännöksen tarkoituksena olisi korostaa viranomaisen toimimisvelvollisuutta eläinten hyvinvoinnin valvonnassa. Käytännössä viranomainen joutuu usein asettamaan tehtäviään tärkeysjärjestykseen, mutta eläinten hyvinvoinnin valvonta on lähtökohtaisesti aina luonteeltaan kiireellistä.

Uutena ehdotuksena säädettäisiin myös valvontaviranomaisen mahdollisuudesta antaa toimijalle kehoitus, jos havaittu rikkomus on vähäinen ja viranomainen harkitsee kehotuksen olevan riittävä toimenpide lainvastaisen tilanteen korjaamiseksi. Kehotus olisi käyttökelpoinen toimenpide esimerkiksi silloin, kun laissa säädetty ilmoitus on jäänyt tekemättä tai lupa hakematta ja voidaan olettaa, että valvonnan kohde tekee ilmoituksen tai hakee lupaa kehotuksen saatuaan. Kehotus voisi olla riittävä toimenpide myös esimerkiksi silloin, kun eläimen hoitoa on laiminlyöty vähäisessä määrin ja kyse on ennemminkin valvonnan kohteen tietämättömyydestä kuin piittaamattomuudesta eläinten hyvinvointia kohtaan ja kehotuksen turvin voidaan saada pikainen ja pysyvä parannus tilanteeseen. Kehotuksen noudattaminenkin olisi tarvittaessa varmistettava uusintatarkastuksin, jos sen noudattamisesta ei voida muulla tavoin varmistua. Luonteeltaan ei-sitovalla kehotuksella olisi näin ollen oikeusvaikutuksia, minkä vuoksi siitä olisi tarpeen säätää laissa.

Ehdotuksessa säädettäisiin myös mahdollisuudesta periä maksu tietyistä eläinten hyvinvoinnin valvonnassa tehtävistä tarkastuksista. Voimassa olevan lain mukaan valvonnasta ei ole säädetty valvonnan maksullisuudesta. Valvontaviranomainen voisi jatkossa periä toimijalta maksun tarkastuksesta, joka joudutaan tekemään sen takia, että toimijan toiminta ei ole täyttänyt sille asetettuja vaatimuksia, ja tämän johdosta joudutaan tekemään kehotuksen, määräyksen tai kiellon antamisen jälkeinen uusintatarkastus.

Hallinnolliset pakkokeinot

Ehdotuksessa hallinnollisia pakkokeinoja koskevaa sääntelyä selkeytettäisiin siten, että pakkokeinot keskitettäisiin lain samaan lukuun. Samalla sääntelyä kehitettäisiin niin, että viranomaisilla olisi käytettävissään kulloinkin sopivat ja tehokkaat keinot epäkohtiin puuttumiseen. Ehdotuksessa säädettäisiin määräyksestä, kiellosta ja kiireellisistä toimenpiteistä pitkälti voimassa olevan lain 42 §:n ja 44 §:n tapaan. Säännöksiä kuitenkin selkeytettäisiin nykyisestä. Uusia pakkokeinoja säädettäisiin muun muassa eläinten hyvinvointia vaarantavan toiminnan keskeyttämiseen, ehdotuksen 8 §:ssä tarkoitettujen eläinten haltuunottoon ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan puuttumiseen. Luvanvaraisen toiminnan luvan peruuttamiseen tai muuttamiseen liittyvää sääntelyä selkeytettäisiin.

Rekisterit

Ehdotuksessa lakiin sisällytettäisiin säännökset luvan- ja ilmoituksenvaraista toimintaa koskevista rekistereistä sekä eläinten hyvinvoinnin valvontaa varten rekisteröitävistä tiedoista. Säännöksiin sisällytettäisiin myös rekisterissä olevien tietojen poistamista koskevia vaatimuksia ja tarvittavat viittaukset henkilörekistereitä ja asiakirjojen julkisuutta koskeviin lakeihin. Samalla säädettäisiin viranomaisten oikeudesta saada tietoja rekistereistä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Yritysvaikutukset

Ehdotuksen 16 §:ssä edellytettäisiin uutena vaatimuksena kivunlievityksen käyttöä kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä, ellei toimenpiteestä aiheutuva kipu ole lievää ja hetkellistä tai jos toimenpide ei siedä viivytystä. Käytännössä tämä vaatimus edellyttäisi kivunlievityksen käyttämistä esimerkiksi tuotantoeläinten kastraatioissa ja nupoutuksessa eli sarvenaiheiden tuhoamisessa. Tarkempia vaatimuksia siitä, millaista kivunlievitystä kunkin toimenpiteen yhteydessä edellytettäisiin ja voisiko toimenpiteen tehdä vain eläinlääkäri vai muukin pätevä henkilö, annettaisiin asetuksessa. Selvää kuitenkin on, että kivunlievityksen käyttö lisäisi kaikissa muodoissaan toimenpiteiden tekemisestä tuottajalle aiheutuvia kustannuksia.

Vuonna 2016 Suomessa oli noin 7300 lypsykarjatilaa. Lypsykarjatiloihin noin 85 % nupouttaa vasikkansa. Emolehmätiloja vuonna 2016 oli noin 1500. Valtaosa emolehmäkarjoista on luonnonnupuja, joten emolehmätiloilla vain 13 % vasikoista nupoutetaan. Vasikat nupoutetaan ihmisten työturvallisuuden parantamiseksi sekä eläimille aiheutuvien vammojen ehkäisemiseksi. Keskimäärin suomalaisella lypsykarjatilalla syntyy 45

vasikkaa vuodessa. Asianmukaisena kivunlievityksenä nupoutuksessa pidetään vasikan rauhoitusta, paikallispuudutusta ja tulehduskipulääkkeen antoa. Rauhoituksen ja paikallispuudutuksen teko edellyttää sellaista osaamista, jota on käytännössä vain eläinlääkäriammattin harjoittajalla. Eläinlääkäri veloittaa nupoustoimenpiteestä enintään 27,84 euroa per vasikka, sen lisäksi veloitetaan käyntimaksu 31,91 eurosta ylöspäin riippuen matkan pituudesta sekä kilometrikorvaus ja toimenpiteessä käytetyt tarvikkeet³. Suurin osa kunnista subventoi käyntimaksuja ja kilometrikorvauksia. Subventiolla tasataan eläinlääkäriin toimipisteen ja tilan sijainnin välisestä etäisyydestä aiheutuvaa vaihtelua eläinlääkäritaksassa.

Käytännössä kivunlievityksen kustannus vasikkaa kohden vaihtelee huomattavasti. Kustannukseen vaikuttaa etenkin se, tehdäänkö toimenpide muun eläinlääkärikäynnin yhteydessä ja kuinka monta vasikkaa samalla kerralla nupoutetaan. Yleensä vasikoita nupoutetaan kerralla useita tai toimenpide tehdään muun eläinlääkäriin käynnin yhteydessä, jolloin kustannus on selvästi edellä esitettyä alhaisempi. Syntymätilalla nupoutetaan yleensä vain lehmävasikat. Sonnivasikat nupoutetaan vasikkakasvatamossa ryhmänä, joten kerralla nupoutettavien vasikoiden määrä on useita kymmeniä. Terveystarkastukseen kuuluvilla tiloilla nupoutus tehdään eläinlääkäriin terveystarkastuskäynnin yhteydessä yleensä noin kahden kuukauden välein. Tilakoon kasvaessa kustannus vasikkaa kohden laskee.

Mikäli kivunlievityksestä tulee lainmuutoksen myötä pakollinen toimenpide, ei siitä makseta eläinten hyvinvointikorvausta. Tällä hetkellä viljelijöille maksetaan eläinten hyvinvointikorvausta vasikoiden pito-olosuhteiden parantamisesta, missä nupoutus eläinlääkäriin antamaa kivunlievitystä käyttäen on osa toimenpidettä (vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen, kohta 1.2 a ja 1.2 b). Edellytyksenä korvauksen saamiselle on kivunlievityksen ohella myös muita vaatimuksia liittyen karsinan pinta-alaan, vasikan maakuualustaan ja juottoon. Eläinten hyvinvointikorvauksen asianomaisten toimenpiteiden korvaustasoa tarkennetaan lainsäädännön muuttuessa.

Suomessa kastroidaan kirurgisesti käytännössä kaikki karjuporsaat siitokseen tarkoitettuja eläimiä lukuun ottamatta. Joissakin EU-maissa kirurgisesta kastroitiosta on osittain luovuttu eläinten hyvinvointisyyistä. Porsaat kastroidaan emakkotilalla, joita Suomessa on noin 600. Porsaita syntyy Suomessa vuosittain 2,6 miljoonaa, joista puolet on karjuporsaita. Kastration yhteydessä annettava kivunlievitys edellyttää vähintään tulehduskipulääkkeen antoa joko injektiona tai suun kautta toimenpiteen yhteydessä sekä jälkikivun hoitoon vähintään seuraavana päivänä. Suomalaiset liha-alan yritykset edellyttävät sopimustuottajiltaan kivunlievityksen käyttöä. Suomessa sianlihan tuotanto on pääosin sopimustuotantoa.

Luonnonvarakeskuksen laskelman mukaan kivunlievityksestä (kivunlievitys sekä ennen että jälkeen toimenpiteen) aiheutuu 1,52 euron kustannuksen porsasta kohden, joka korvataan hyvinvointikorvauksessa. Jos lainsäädäntö edellyttää kivunlievitystä, ei hyvinvointikorvausta makseta.

Emakoiden ja ensikoiden tiineytshäikeistä luopumisen eli ryhmäkasvatukseen siirtymisen taloudelliset vaikutukset muodostuvat rakennuskustannuksista sekä sikojen hoidossa

³ Yleiskirje 5/2016, liite 4, Kunnallinen eläinlääkäritaksa 1.1.2017.

tarvittavasta lisääntyneestä työajasta⁴. Tutkimustulosten perusteella ryhmäkasvatuksella ei ole vaikutusta emakon vuosituotokseen. Onnistunut siirtyminen ryhmäkasvatukseen edellyttää kuitenkin sekä eläimiltä että niiden hoitajilta totuttelua. Tiineytyshäkeistä luopuminen voi alentaa tiineytyvyyttä. Sen tiedetään kuitenkin parantavan emakoiden kestävyyttä ja laskevan porsaskuolleisuutta, koska emakon parempi kunto vähentää porsaiden tallaantumista.

On arvioitu, että huomattava osa tiloista pitää emakoita jo nykyisin häkissä lainsäädännön minimipituuden alittavan ajan. Tehtyjen selvitysten perusteella voidaan arvioida että, neljännes tiloista ei pidä emakoita tiineytyshäkeissä ollenkaan ja alle puolet tiloista lainsäädännön sallimat neljä viikkoa.

Ryhmäkasvatus vaatii enemmän tilaa kuin häkkikasvatus, usein enemmän kuin lainsäädännön asettama minimi-tilavaatimus. Lisätilantarve ryhmäkasvatukseen siirryttäessä riippuu siitä, kuinka paljon lainsäädännöllä häkkikasvatusta rajoitetaan vai kielletäänkö se kokonaan. Käytännössä nämä tarkemmat säännökset annettaisiin asetuksella. Tarvittavien investointien kustannuksissa on keskeistä, ovatko sikalan rakenteet käyttöikänsä päässä. Tietävästi sikalainvestoinnit ovat olleet vähäisiä viimeisen 10 - 15 vuoden aikana. Voidaan olettaa, että osa sikaloista on pian siinä vaiheessa, että korjausinvestointeihin tulee ryhtyä. Sikojen hyvinvoinnin edistämiseksi tehtyjä investointeja tuetaan.

Ryhmäkasvatukseen siirryttäessä sikalan työtavat muuttuvat. On arvioitu, että viljelijälle tulee lisätyötä puoli tuntia kymmentä emakkoa ja siemennyskertaa kohden, koska emakot ja ensikot täytyy ottaa kiinni siemennystä varten. Lisäksi arvioidaan, että kuivitus työ lisääntyy, koska kuivitettavaa makuualustaa tulee enemmän väljempien tilavaatimusten vuoksi. Karkea arvio vuotuisista lisäkustannuksista lisääntyneen työn ja kuivikkeiden johdosta arvioidaan olevan 10 euroa emakkoa kohti.

Eläinten hyvinvoinnilla on enenevässä määrin merkitystä kuluttajien ostopäätöksille eläintuotteita ostettaessa. Tiineytyshäkeistä luopuminen on merkittävä eläinten hyvinvointikriteeri, joka vaikuttaa sianlihantuotannon hyvinvointitilastukseen kilpailijamaihinnerrattaessa ja näin ollen suomalaisen sianlihan asemaan markkinoilla.

Ehdotuksen mukaan muiden kuin maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen jatkuva kytkettynä pitäminen kiellettäisiin viiden vuoden siirtymäajalla. Lihanautatiloja Suomessa oli vuonna 2014 noin 3500. Vuonna 2010 parsinavetoissa oli kaikista lihanaudoistamme noin 23 %. Lihanautojen kasvatukseen erikoistuneilla tiloilla osuus oli 13 %. Lisäksi on huomattava, että parsinavetassa olevista lihanaudoista osa on karsinassa eikä parressa. Rakennekehitys vähentää parressa pidettävien lihanautojen määrää ilman erityisiä toimenpiteitäkin. Rakennekehityksen johdosta arvioidaan lihanaudoista vuonna 2023 pidettävän parsinavetoissa 3,5 %. Näistä parressa pidetään arviolta 40 % eli noin 1500 nautaa. Parsipaikan korvaavan pihattopaikan hinnaksi arvioidaan noin 3000 euroa. Navettainvestointeihin myönnetään investointitukea.

⁴ Tiineytyshäkeistä luopuminen tuotannolliset ja taloudelliset vaikutukset. Jääskeläinen, T., Eläinten hyvinvointikeskus, 2015.

Ehdotuksessa esitetään myös hevosten jatkuvan kytkettynä pidon kieltämistä viiden vuoden siirtymäajalla. Vuonna 2016 oli hevostalleja Suomessa 16 000. Hevosia pidetään yleisesti karsinoissa. Lakiuudistuksen yhteydessä tehdyn selvityksen⁵ mukaan hevosia pidettiin kytkettyinä pilttuissa ainoastaan neljässä tallissa. Hevosten pitäminen pilttuissa on voimakkaasti väistävä hevosten pitomuoto Suomessa lainsäädännöstä riippumatta, joten kiellosta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä kustannuksia.

Vaikutukset julkiseen talouteen

Vuonna 2016 hyvinvointikorvausta, jonka ehtona on kivunlievitys nupoutuksessa (vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen), sai 2884 tilaa. Voidaan arvioida, että vuonna 2016 kivunlievitykseen on käytetty hyvinvointikorvausta noin 7 miljoonan euron arvosta.

Vuonna 2017 hyvinvointikorvauksen kautta porsaiden kastration yhteydessä annettavaan kivunlievitykseen on sitoutunut 323 tilaa ja hyvinvointikorvausta maksettiin noin 1 488 500 euroa.

Tiineytyshäkkien käytöllä ei ole nykyisellään vaikutusta tiloille maksettavaan hyvinvointikorvaukseen. Näin ollen lakisääteinen vaatimus tiineytyshäkeistä luopumisesta ei tällä hetkellä vaikuttaisi julkiseen talouteen. Mikäli tiineytyshäkkien käyttö kielletään lailla siirtymäajalla, voidaan eläinten hyvinvointikorvausten ehtoja muuttaa haluttaessa siten, että siirtymäajalla maksettaisiin hyvinvointikorvausta tiineytyshäkeistä luopuville tiloille.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotuksessa Elintarviketurvallisuusvirastolle ehdotetaan säädettäväksi joitain uusia tehtäviä. Elintarviketurvallisuusvirasto voisi ehdotetun 9 §:n mukaan tehdä maa- ja metsätalousministeriölle ehdotuksia 8 §:n 2 momentissa tarkoitettujen eläinlajilistojen muuttamiseksi joko omasta aloitteestaan tai sille tehtyjen hakemusten perusteella. Kansalaisilla ja sidosryhmillä olisi siis mahdollisuus laatia ehdotuksia eläinlajien lisäämiseksi tai poistamiseksi listoilta. Käytännössä Elintarviketurvallisuusvirasto ottaisi asiaan käsittelyyn hallintolain mukaisena hakemusasiaina, josta hakija saisi valituskelpoisen hallintopäätöksen. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin hakemuksen sisällöstä ja siihen liitettävistä selvityksistä sekä hakemuksen käsittelystä. Tarkoituksena on, että hakijan tulisi lähtökohtaisesti sisällyttää hakemukseensa asian ratkaisemisen kannalta tarvittavat selvitykset. Elintarviketurvallisuusvirasto voisi käyttää hakemuksen arvioinnissa apuna Luonnonvarakeskusta, joka antaisi ehdotuksen mukaan riippumatonta tieteellistä asiantuntija-apua eläinlajilistojen ajantasaisuuden arvioinnissa. Ehdotuksen 10 §:n mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto voisi myöntää myös yksittäistapauksessa luvan muun kuin eläinlajilistoilla sallitun eläimen pitämiseen. Myös näiden hakemusten käsittelyyn sovellettaisiin edellä esitettyä toimintatapaa.

⁵ Selvitys hevosten pidosta pilttuissa, Airaksinen S., Autio E., ja Heiskanen, M-L., Hevostietokeskus ry, 15.5.2014.

Tuotantoeläimiä ja sirkuseläimiä koskevaan lajilistaukseen ei oleteta ehdotettavan muutoksia kovinkaan usein. Tuotantotarkoituksiin käytettävät nisäkäs- ja lintulajit ovat melko vakiintuneita. Sirkuseläinten käytön sirkuksissa ei odoteta lisääntyvän nykyisestä, joten uusien eläinlajien käyttö sirkuksissa ei ole kovinkaan todennäköistä. Seura- ja harrastuseläimiä koskeva lista säädettäisiin asetustasolla ja tarkoituksena on asetuksen päivittäminen vastaamaan kulloinkin saatavilla olevaa tieteellistä tietoa eri eläinlajien pidosta. Suurin työ liittyy kuitenkin listan laatimiseen, ei sen ylläpitoon. Belgiassa, jossa seura- ja harrastuseläimiä koskeva lajilista on ollut voimassa jo useiden vuosien ajan, kansalaiset tai sidosryhmät eivät ole tehneet ehdotuksia eläinlajilistojen muuttamiseksi edes vuosittain. Yksittäisten eläinten pitoa varten tehtävien poikkeuslupahakemusten määrää on vaikeaa etukäteen arvioida, mutta sen oletetaan jäävän pieneksi muun muassa Belgiasta saatujen kokemusten perusteella.

Ehdotetun eläinlajien listauksen odotetaan myös tuovan helpotuksia viranomaisten toimintaan. Nykyisellään useasta eri lainsäädännöstä johtuva eksoottisten eläinten tuontiin ja hallussapitoon liittyvä lupabyrokratia ja siihen liittyvä neuvonta aiheuttaa kustannuksia useille eri viranomaisille. Kansalaisen näkökulmasta nykyinen järjestelmä on sekava ja vaikeasti hallittava kokonaisuus. Tämä aiheuttaa eläinsuojelu-, eläintauti- ja ympäristöviranomaisille paljon kansalaisten ja toimijoiden neuvontaan liittyviä tehtäviä, joiden odotetaan vähentyvän eläinlajilistauksen myötä. Eläinlajien kirjon rajoittamisen odotetaan myös helpottavan valvontaviranomaisten työtä, kun valvottavana ei enää olisi rajaton määrä erilaisia eläinlajeja.

Elintarviketurvallisuusviraston tehtäviä ulkomailla hankittujen ammattipätevyysien tunnustamisessa laajennettaisiin eräiltä osin. Ehdotuksen 17 §:n mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto päättäisi ammattipätevyden tunnustamisesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa ulkomailla hankitun ammattipätevyden tuottamasta oikeudesta tehdä 15 §:ssä tarkoitettuja toimenpiteitä Suomessa. Ehdotuksen 31 §:n mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto päättäisi myös ulkomailla hankitun ammattipätevyden tuottamasta oikeudesta toimia eläinten pitäjänä tai muuna hoitajana Suomessa. Voimassa olevan lain mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto päättää jo nykyisin broilereiden pitäjien sekä eläinten keinosiementämistä tai alkionsiirtoa harjoittavien henkilöiden ammattipätevyysien tunnustamisesta. Ehdotetuista laajennuksista ei odoteta aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia Elintarviketurvallisuusviraston tehtäviin, sillä tällä hetkellä ei ole suunnitteilla hankkeita uusien pätevyysvaatimusten säätämiseksi.

Ehdotuksen 77 §:n mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto voisi tarvittaessa ottaa valvontakamerat käyttöön teurastamon valvonnassa. Elintarviketurvallisuusvirasto huolehtisi kustannuksellaan kameroiden asentamisesta ja ylläpidosta. Valvontakameroiden käyttö voisi osaltaan korvata valvontaviranomaisen paikalla oloa teurastamolla ja se olisi siten kustannustehokas keino valvonnan tehostamiseen. Laki ei kuitenkaan edellyttäisi kameroiden käyttöä. Elintarviketurvallisuusvirasto voisi siten ottaa kamerat käyttöön niissä tapauksissa, joissa se arvioi käytön valvonnan kannalta perustelluksi toimenpiteeksi.

Ehdotukseen sisältyy eräitä sellaisia uusia tehtäviä, joita ei ole voimassa olevassa laissa säädetty kuntien tehtäväksi. Maakuntauudistuksen johdosta nämä tehtävät siirtyisivät jatkossa maakuntien tehtäväksi. Toisaalta joistain aluehallintovirastoille nykyään säädetyistä tehtävistä luovuttaisiin. Ehdotuksen 27 §:n mukaan maakunnan olisi huolehdittava alueensa löytöeläinten hoidon järjestämisestä. Uutena vaatimuksena säädettäisiin maakunnan velvollisuudesta huolehtia kiinni otettujen eläinten kuljetuksen järjestämisestä kiinniottopaikalta löytöeläinten talteenottoonpaikkaan. Lisäksi maakunnan olisi laadittava ja julkaistava tilasto toimialueensa löytöeläimistä vuosittain. Toisaalta ehdotetaan, että löytöeläinten säilytysaikaa lyhennettäisiin nykyisestä 15 päivästä 10 päivään.

Maa- ja metsätalousministeriö kartoitti vuonna 2011 tehdyllä kyselyllä löytöeläinten hoidon järjestämisestä kunnille aiheutuvia kustannuksia sekä eläinten kiinniottoon, kuljetukseen ja hoitoon liittyviä käytäntöjä⁶. Kyselyssä 44 kuntaa vastasi kysymykseen siitä, korvataanko kunnassa löytöeläinten kuljetuksesta aiheutuvia kustannuksia. Vastanneista 27 kuntaa korvasi tuolloin eläinten kuljetuksesta aiheutuvia kustannuksia. Käytännössä kuntalaiset hoitivat pääosin eläinten kiinniottamisen ja kuljettamisen omalla kustannuksellaan. Mikäli kiinniottaja ei pystynyt järjestämään eläimen kuljetusta, eläinhoitola huolehti eläinten noutamisesta, Myös eläinsuojeluyhdistys saattoi kuljettaa löytöeläimiä kunnan maksamaa korvausta vastaan. Poliisi huolehti lähinnä eläinsuojelutapausten kuljettamisesta. Kyselyyn vastanneissa kunnissa löytöeläimiä oli keskimäärin 126 kappaletta vuonna 2010. Kuntakohtaiset löytöeläinten määrät vaihtelivat kuitenkin huomattavasti. Tämän vuoksi koko maan löytöeläinten määrää on vaikea päätellä vastanneiden kuntien eläinmäärien perusteella. Keskimäärin löytöeläintoiminnasta aiheutuvat kokonaiskustannukset olivat 17 250 € kunnalla kohden. Keskimääräiset nettokustannukset eläintä kohden olivat 185,80 € Kuntakohtainen vaihtelu oli suurta. Vaihtelulle ei kyselyssä löytynyt selkeää selittävää tekijää. Kyselyyn saadut vastaukset kattoivat noin kolmasosan silloisista Suomen kunnista.

Ehdotuksen mukaan löytöeläimen kuljetuskustannukset, samoin kuin muut eläimen hoidosta aiheutuneet kustannukset, voitaisiin periä eläimen omistajalta tai pitäjältä. Maakunnan maksettavaksi kustannukset jäivät siinä tapauksessa, että eläimen omistaja tai pitäjä ei noudata eläintään hoitopaikasta. Eläinten kuljetuksen järjestämisestä maakunnille aiheutuvien lisäkustannusten määrää on vaikeaa arvioida. Siihen vaikuttavat muun muassa se, miten maakunta löytöeläinten hoidon järjestää ja kuinka monessa pisteessä löytöeläimiä kussakin maakunnassa hoidetaan. Kunnat ovat yleensä järjestäneet löytöeläinten hoidon hankkimalla palvelun ulkopuoliselta palveluntarjoajalta. Ne kunnat, jotka tarjoavat löytöeläinten kuljetusta, ovat yleensä sopineet palvelun tarjoamisesta löytöeläinpalveluiden tuottajan kanssa. Kuljetus järjestetään niissä tapauksissa, joissa esimerkiksi eläimen kiinni ottanut kansalainen ei pysty eläintä hoitopaikkaan kuljettamaan. Kuljetusmatkojen pituuden ja palvelusta laaditun sopimuksen lisäksi kustannuksiin vaikuttaa myös se, kuinka suuri osa löytöeläimistä palautuu omistajilleen. Kyselyyn vastanneissa kunnissa löytöeläimistä kissoja oli 57 % ja koiria 41 % . Karkeasti voidaan arvioida, että noin 80 % löytöeläiminä hoitoon tulleista koirista palautuu takaisin omistajilleen. Kissojen osalta tilanne on päinvastainen;

⁶ Löytöeläimet - kartoitus nykytilanteesta. Paula Hirsjärvi-Kallioinen, MMM ,14.7.2014.

joidenkin aiempien kyselyiden mukaan vain noin 10-20 % löytöeläinkissoista palautuu takaisin omistajilleen. On myös huomattava, että kunnille tehdyn kyselyn mukaan niissäkin kunnissa, joissa kuljetuspalvelua oli tarjolla, suurin osa löytöeläimistä kuljetettiin löytöeläinhoitolaan kansalaisten toimesta.

Löytöeläinten määrää voitaisiin todennäköisesti vähentää tehostamalla eläinten tunnistusmerkintää ja rekisteröintiä. Kun eläin on tunnistusmerkitty ja ajantasaiset omistajan yhteystiedot löytyvät helposti tavoitettavasta rekisteristä, eläimen palautuminen omistajalleen nopeutuu. Tällä hetkellä eläimen tunnistaminen edellyttää kuitenkin yleensä mikrosirun lukemista, johon tarvitaan erillinen lukulaite. Teknologian kehittyessä merkittyjen eläinten mikrosiru voidaan jatkossa todennäköisesti lukea älypuhelimella ja lähettää omistajalle viesti eläimen talteenotosta. Tällöin eläimen kiinniottaja ja pitäjä tavoittaisivat toisensa ilman, että eläintä täytyy kuljettaa löytöeläinten hoitopaikkaan mikrosirun lukemista ja omistajan yhteystietojen selvittämistä varten. Arviolta 80 % koirista on jo tunnistusmerkitty ja rekisteröity johonkin rekisteriin, mutta kissojen osalta tunnistusmerkintä ja rekisteröinti on paljon harvinaisempaa⁷. Maa- ja metsätalousministeriössä suunnitellaan toimia, joilla koirien ja kissojen tunnistusmerkintää ja rekisteröintiä voitaisiin tehostaa nykyisestä. Maakunnille ehdotettu löytöeläinten tilastointivelvoite tuottaisi tarvittavaa tietoa löytöeläinten määrien seuraamista ja tarvittavien toimenpiteiden suunnittelua varten. Tilastointivaatimuksesta ei odoteta syntyvän juurikaan lisäkustannuksia maakunnalle. Käytännössä löytöeläinhoitotoiminta on ehdotuksen 58 §:ssä tarkoitettua ammattimaista tai muuten laajassa mitassa tapahtuvaa seura- ja harrastuseläinten pitoa, jossa on 61 §:n mukaan pidettävä ajan tasaista luetteloja toiminnan kohteena olevista eläinlajeista ja eläimistä. Käytännössä tilastointivaatimus edellyttäisi tämän tiedon kokoamista maakunnassa ja tiedon julkaisemista esimerkiksi maakunnan internetsivuilla vuosittain.

Erällä luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan liittyvillä ehdotuksilla olisi myös vaikutusta maakunnan tehtäviin. Ehdotuksen mukaan muita kuin luonnonvaraisia eläinlajeja pitävien pysyvien eläinnäyttelyiden luvanvaraisuudesta luovuttaisiin. Voimassa olevan lain 20 b §:n mukaan aluehallintoviraston on myös tarkastettava pysyvä eläinnäyttely ennen luvan myöntämistä. Pysyviä eläinnäyttelyitä on maassamme arviolta noin 60 kappaletta ja näistä suurin osa on niin sanottuja kotieläinpihoja, jotka pitävät todennäköisesti muita kuin luonnonvaraisia eläinlajeja. Luvanvaraisuudesta luopumisesta arvioidaan siten aiheutuvan jonkin verran säästöjä maakunnan toiminnalle. Myös riistatarhojen, tuotantotarkoituksiin tarhattavien luonnonvaraisten eläinten tarhojen ja ammattimaisesti hevoseläimiä pitävien toimijoiden ilmoitusvelvollisuudesta luovuttaisiin. Jatkossa nämä toimijat tekisivät ilmoituksen toiminnastaan ainoastaan eläinten pitopaikkarekisteriin. Tämä vähentää maakunnalle ilmoitusten käsittelystä aiheutuvia kustannuksia.

Toisaalta ehdotuksessa säädettäisiin myös joistain uusista tehtävistä ilmoituksenvaraiseen toimintaan liittyen. Ehdotuksen mukaan avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten

⁷ Selvitys koirien ja kissojen pakollisesta tunnistusmerkinnästä ja rekisteröinnistä, Jääskeläinen T., Eläinten hyvinvointikeskus, 2015.

eläinten hoito olisi jatkossa ilmoituksenvaraista toimintaa. Voimassa olevassa laissa ei säädetä tällaisen toiminnan ilmoituksenvaraisuudesta, joten valvontaviranomaisilla ei ole tietoa toiminnasta. Samoin uutta olisi se, että sellaisten eläinkilpailujen, joissa eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle tai muulle kivulle taikka kärsimykselle järjestämisestä tulisi tehdä ilmoitus maakunnalle. Järjestäjä voisi tehdä ilmoituksen itse tai ilmoituksen voisi tehdä sen puolesta esimerkiksi yhdistys, johon kilpailun järjestäjä kuuluu. Eläinkilpailuja järjestävät paikalliset yhdistykset kuuluvat monissa tapauksissa valtakunnalliseen lajia harrastavaan yhdistykseen, joka esimerkiksi julkaisee kilpailukalenteria. Ilmoitusmenettelyn yksinkertaistamiseksi olisi sallittua myös se, että kilpailun järjestäjä voisi valtuuttaa esimerkiksi lajiliiton tekemään ilmoituksen puolestaan. Ilmoitus kilpailujen järjestämisestä voitaisiin tehdä joko määräaikaisena tai toistaiseksi voimassa olevana. Avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoidosta ja tietyistä eläinkilpailuista tehtävät ilmoitukset olisivat tarpeen, jotta valvontaviranomaiset voisivat valvoa toimintaa tehokkaasti. Saatujen ilmoitusten perusteella tarkastuksia voitaisiin kohdentaa niihin toimintoihin, joissa riskit eläinten hyvinvoinnin vaarantumiselle ovat todennäköisimpiä.

Ehdotuksen 7 §:n mukaan maakunnan olisi huolehdittava maakunnan järjestämälle eläinlääkärin vastaanotolle tuotujen sairaiden tai vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta. Vastaavaa velvoitetta ei sisälly voimassa olevaan lakiin, mutta käytännössä aluehallintovirastot ovat korvanneet vastaavia kuluja kunnille eläinlääkintähuoltoon varatuista määrärahoista. Aluehallintovirastoihin tehtyjen kyselyiden perusteella nämä korvaukset ovat jääneet keskimäärin alle 1000 euroon vuosittain kunkin aluehallintoviraston alueella.

4.3 Ympäristövaikutukset

Ehdotuksessa on pyritty kehittämään avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitoa koskevia säännöksiä monin tavoin. Avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoidon ensisijaisena tarkoituksena on eläimen palauttaminen takaisin luontoon. Tavallisten kansalaisten oikeutta pitää avuttomassa tilassa olevia luonnonvaraisia eläimiä rajattaisiin koskemaan vain eläimelle annettavaa ensiapua tai sen toimittamista asiantuntevaan jatkohoitoon. Luonnonvaraisten eläinten pidempiaikainen hoito olisi jatkossa ilmoituksenvaraista toimintaa. Olisi tarkoituksenmukaista, että hoito keskitettäisiin asiantunteville tahoille ja että se saataisiin nykyistä paremmin valvonnan piiriin. Muutosten tavoitteena on vähentää asiantuntemattomasta hoidosta johtuvia kärsimyksiä luonnonvaraisille eläimille. Asiantuntevan hoidon avulla myös mahdollisuudet eläimen palauttamiseen luontoon paranevat. Lisäksi maakunnan velvollisuudeksi säädettäisiin maakunnan järjestämälle eläinlääkärin vastaanotolle tuotujen loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten lopettaminen, joka puolestaan vähentäisi luonnonvaraisten eläinten kärsimyksiä.

Luonnonvaraisten eläinten elätettäväksi ottamista koskevia säännöksiä tarkennettaisiin ja elätettäväksi ottaminen rajoitettaisiin koskemaan vain niitä tilanteita, joissa sen salliminen on ehdottoman välttämätöntä.

Löytöeläinten kuljetuksen järjestäminen ehdotetaan säädettäväksi maakunnan tehtäväksi. Tämä voisi osaltaan vähentää vapaana luonnossa liikkuvien löytöeläinten määrää, kun talteen otetut eläimet saataisiin tehokkaammin toimitettua löytöeläinten hoitopaikkaan. Maakunnille ehdotettu velvoite tilastoida ja julkaista vuosittain tiedot alueensa löytöeläimistä auttaisi puolestaan suunnittelemaan tarvittavia toimenpiteitä eläinten vastuullisen pidon edistämiseksi valtakunnallisesti ja alueellisesti. Nämä toimet kohdistuisivat todennäköisesti ennen kaikkea vapaana liikkuviin kissoihin. Merkitystä olisi myös lain 26 §:ään ehdotetulla säännöksellä, jonka mukaan nisäkkäiden pitäjän olisi estettävä pitämiensä eläinten hallitsematon lisääntyminen. Erityisesti hallitsemattomasti lisääntyvät ja vapaana liikkuvat kissat voivat aiheuttaa negatiivisia vaikutuksia ympäristöön ja säännöksellä voitaisiin puuttua tällaiseen toimintaan nykyistä tehokkaammin.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Eläinsuojelulainsäädännön tulisi heijastaa yhteiskunnassa kulloinkin vallitsevaa näkemystä eläinten asemasta. Nykypäivänä eläinten hyvää hoitoa ja kohtelua pidetään itsestään selvänä normina kulttuurissamme. Sen lisäksi keskusteluun on noussut myös eläimen hyvä hyvinvointi laajemminkin merkityksessä. Esimerkiksi eläinten lajityypillisen käyttäytymisen mahdollistamiseen ja eläinten hyvään elämään kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Ollakseen hyväksyttävää eläintuotannon ja kaiken muunkin eläinten käytön onkin oltava eettisesti kestäväällä pohjalla. Esityksellä eläinten hyvinvointilainsäädäntö pyritään uudistamaan siten, että se vastaisi nykyisiä käsityksiä eläinten hyvinvoinnista ja sen tärkeydestä.

Eläinten hyvällä hyvinvoinnilla on kuitenkin myös muita vaikutuksia yhteiskuntaan. Hyvinvoivat eläimet, hyvä eläinterveys ja myös ihmisten terveys liittyvät tiukasti toisiinsa. Hyvinvoivat eläimet ovat yleensä myös terveitä eläimiä, jolloin niitä ei tarvitse lääkittää esimerkiksi antibiooteilla kovin usein. Vähäisellä antibioottien käytöllä hidastetaan antibioottiresistenssin syntymistä, joka on merkittävä uhka niin eläinten kuin ihmistenkin terveydelle. Sairauksien ennaltaehkäisy ja eläinten suojaaminen tarttuvilta eläintaudeilta on myös olennainen osa eläinten hyvinvoinnin turvaamista. Hyvinvoivat, terveet tuotantoeläimet luovat perustan turvallisille elintarvikkeille. Korkea hyvinvoinnin taso on myös yksi osa vastuullista elintarviketuotantoa ja tätä voidaan hyödyntää elintarvikkeiden markkinoinnissa.

Vanhentuneen eläinsuojelulainsäädännön uudistamisella vastaamaan perustuslain vaatimuksia selkeytetään myös toimijoiden ja viranomaisten välistä vastuunjako eläinten hyvinvoinnin varmistamisessa sekä parannetaan toimijoiden oikeusturvaa ja perusoikeuksia.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Eläinsuojelulain kokonaisuudistus aloitettiin maa- ja metsätalousministeriössä vuonna 2010, jolloin ministeriössä alettiin kerätä uudistuksessa tarvittavaa materiaalia ja selvittää lain uudistamistarpeita. Vuonna 2012 asetettiin työryhmä, jonka tehtävänä oli laatia hallituksen esityksen muotoon laadittu esitys uudeksi eläinsuojelulaiksi. Samaan aikaan perustetun ohjausryhmän tehtävänä oli linjata lainsäädäntöä valmistelevan työryhmän työskentelyä. Työryhmässä olivat maa- ja metsätalousministeriön lisäksi edustettuna valtiovarainministeriö, Elintarviketurvallisuusvirasto, Lapin aluehallintovirasto, Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta, Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta, Suomen Eläinlääkäriliitto ry sekä Suomen Kuntaliitto. Ohjausryhmässä olivat maa- ja metsätalousministeriön lisäksi edustettuina valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, Elintarviketurvallisuusvirasto, Eläinten hyvinvointikeskus, Elintarviketeollisuusliitto ry, Eläinsuojeluliitto Animalia ry, Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Päivittäistavarakauppa ry, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry, Suomen Eläinlääkäriliitto ry, Suomen Kuntaliitto, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC sekä Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto (STKL) ry. Työryhmän toimikausi päättyi vuoden 2014 lopussa. Ohjausryhmän toimikautta jatkettiin vuoden 2015 loppuun saakka.

Kokonaisuudistuksen yhteydessä on tehty erilaisia selvityksiä ja kyselyitä uudistuksen tueksi. Kokonaisuudistuksen esivalmisteluvaiheessa valmistui kolme selvitystä:

- Eläinten aseman muuntuminen Suomessa – Yhteiskuntatieteellinen selvitys maa- ja metsätalousministeriölle eläinsuojelulain kokonaisuudistusta varten (valmistunut 26.10.2011)
- Oikeustieteellinen selvitys Norjan, Ruotsin, Tanskan, Sveitsin ja Alankomaiden eläinsuojelu-lainsäädännöstä (valmistunut vuonna 2012)
- Selvitys eläinsuojeluoikeudesta ja sen kehittämistarpeesta (valmistunut 28.10.2011)

Lisäksi vuonna 2012 toteutettiin eläinsuojeluviranomaisille ja eläinsuojeluvälvoille, eläinten pitäjille ja muille sidosryhmille sekä kansalaisille yleisesti osoitettu kysely voimassa olevan eläinsuojelulain uudistamistarpeista.

Eläinsuojelulain kokonaisuudistusta valmistelevien työ- ja ohjausryhmän työskentelyn aikana on valmistunut yhdeksän selvitystä:

- Löytöeläimet – Kartoitus nykytilanteesta (valmistunut 14.7.2014)
- Selvitys hevosten pidosta pilttuussa (valmistunut 15.5.2014)
- Selvitys nautojen parressa ja pihatossa pidon hyvinvointi- ja talousvaikutuksista (valmistunut 30.9.2014)

- Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnille tärkeät käyttäytymistarpeet (valmistunut syyskuussa 2014)
- Tuotantoeläinten olennaiset käyttäytymistarpeet (valmistunut 16.9.2014)
- Eläinsuojeluvalvonnan valtiolistamisselvitys (valmistunut marraskuussa 2014)
- Eläinkilpailut ja valvonta – kysely järjestöille (valmistunut marraskuussa 2014)
- Selvitys emakoiden tiineytyshäkeistä luopumisen tuotannollisista ja taloudellisista vaikutuksista (valmistunut tammikuussa 2015)
- Selvitys koirien ja kissojen pakollisesta rekisteröinnistä ja tunnistusmerkinnästä (valmistunut maaliskuussa 2015).

Eläinsuojelulain kokonaisuudistuksessa on hyödynnetty myös esimerkiksi Eläinten hyvinvointikeskuksen vuonna 2013 valmistunutta selvitystä ”Häkkiporsituksesta luopumisen tuotannolliset ja taloudelliset vaikutukset” sekä Luonnonvarakeskuksen vuonna 2016 valmistunutta selvitystä eläinsuojeluvalvonnan toteutusvaihtoehtojen kustannuksista. Suurin osa edellä mainituista selvityksistä löytyy maa- ja metsätalousministeriön internet-sivuilta osoitteesta <http://mmm.fi/elainsuojelulaki>

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Hallituksen esitysluonnoksesta on pyydetty lausunto yhteensä x viranomaiselta, järjestöltä, yritykseltä tai yhteisöltä. Lausunnon toimitti maa- ja metsätalousministeriölle ...

6 Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017 vp). Esitykseen sisältyvän maakuntalakia koskevan ehdotuksen 6 §:ssä säädettäisiin maakunnan tehtäväaloista. Mainitun pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan maakunta hoitaa sille lailla säädettyjä tehtäviä, joihin kuuluu muun muassa eläinten hyvinvoinnin valvonta.

Nyt ehdotetussa laissa eläinten hyvinvoinnista säädettäisiin eläinten hyvinvoinnin valvontaan kuuluvista maakunnan tehtävistä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki eläinten hyvinvoinnista

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Lain tarkoitus.* Lain tarkoituksena olisi eläinten hyvinvoinnin edistäminen ja eläinten suojeleminen parhaalla mahdollisella tavalla eläinten hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta. Eläimen hyvinvoinnilla tarkoitettaisiin eläimen kokemusta sen omasta psyykkisestä ja fyysisestä olotilasta. Käsitteellä eläimen hyvinvointi kuvataan eläimen vointia, joka voi vaihdella hyvästä huonoon. Eläimen hyvinvointiin vaikuttavat eläimen mahdollisuudet sopeutua ympäristön tapahtumiin ja olosuhteisiin. Jos sopeutuminen ei onnistu tai aiheuttaa eläimelle jatkuvaa tai voimakasta stressiä, rasitusta, käyttäytymishäiriöitä tai terveyshaittoja, eläimen hyvinvointi heikkenee. Eläinten hyvinvointiin voidaan vaikuttaa pito-olosuhteilla, hoidolla, käsittelyllä ja eläinjalostuksella. Eläinten hyvinvoinnin tasoa voidaan parantaa myös suomalla eläimille mahdollisuus positiivisten tunnetilojen kokemiseen. Hyvinvoinnille aiheutuvalla haitalla tarkoitettaisiin siten mitä tahansa sellaista tekijää, joka heikentäisi eläimen kokonaisyhyvinvointia.

Eläimiä olisi pyrittävä suojelemaan niiden hyvinvoinnille aiheutuvilta haitoilta. Eläinten pidosta ja käytöstä aiheutuu kuitenkin yleensä jonkinlaista haittaa eläinten hyvinvoinnille, eikä näitä haittoja ole aina mahdollista välttää. Esimerkiksi eläinten liikkumista ja lisääntymistä joudutaan yleensä rajoittamaan, jotta eläintenpito olisi mahdollista. Eläinten hyvinvoinnille aiheutuvan haitan hyväksyttävyyys edellyttää kuitenkin aina eettistä pohdintaa sen suhteen, millainen haitta on hyväksyttävissä suhteessa eläinten pidosta ja käytöstä saatavaan hyötyyn. Tuotantoeläinten pidossa yhteiskunnalliset ja taloudelliset tekijät vaikuttavat tähän punnintaan. Myös muiden eläinten pidossa on otettava riittävästi huomioon vallitsevat yhteiskunnalliset ja taloudelliset olot.

Lain tavoitteeksi ehdotetaan lisättäväksi myös eläimen kunnioituksen ja hyvän kohtelun lisääminen. Eläinten kunnioittamisen taustalla on ajatus siitä, että eläimellä on itseisarvo, joka on riippumaton eläimen arvosta ihmiselle. Eläimen itseisarvo tarkoittaa sitä, että eläin itsessään on arvokas. Itseisarvon vastakohta on välinearvo. Eläimellä on välinearvoa ihmiselle, jos ihminen hyötyy eläimestä jollain tavalla: välinearvoa on esimerkiksi tuotantoeläimillä, seura- ja harrastuseläimillä, koe-eläimillä ja sirkuseläimillä. Eläimen itseisarvo on kuitenkin riippumaton siitä, hyötyykö ihminen eläimestä: myös ihmiselle hyödyttömillä eläimillä ja ihmiselle haitallisilla tuhoeläimillä on itseisarvo. Voidaan sanoa, että eläimen itseisarvolla tarkoitetaan eläimen moraalista statusta. Eläin on tunteva olento, jolla on fyysisiä ja psyykkisiä tarpeita sekä kyky tuntea sekä positiivisia että negatiivisia

tuntemuksia. Eläintä tulisikin kunnioittaa eläimenä ja sen itsensä takia, ei sen takia, että ihminen kokee eläinten hyvän kohtelun velvollisuudekseen.

Käytännössä eläinten kunnioitus toteutuisi pääosin toimilla, jotka edistävät eläinten hyvinvointia. Eläinten hyvä hoito ja kohtelu sekä myönteinen suhde hoitajaan edistävät eläinten hyvinvointia, joka puolestaan osaltaan edistää kunnioittavaa suhtautumista eläimiin. Hyvinvoiva eläin pystyy toteuttamaan lajityypillistä käyttäytymistään jonka vuoksi se mielletään helpommin itseisarvon omaavaksi ja siten kunnioitettavaksi olennoksi. Eläimen kunnioituksella tarkoitetaan hyvinvointiin liittyvien tekijöiden lisäksi kuitenkin myös eettistä punnintaa siitä, miten yksittäistä eläintä ja eläimiä ylipäätään yhteiskunnassa tulisi kohdella. Etenkin sellainen toiminta, josta ei aiheudu suoranaista hyvinvointihaittaa eläimelle, mutta joka koetaan eläimen arvoa alentavana, voi olla ristiriidassa eläinten kunnioittamisen kanssa. Muissa maissa on käyty itseisarvoon liittyvää keskustelua eläinten käytöstä tavoilla, jossa eläin asetetaan puhtaasti somisteen tai esineen asemaan esimerkiksi taiteessa tai viihteessä. Keskustelua on herättänyt myös esimerkiksi seura- ja harrastuseläinten koristelu värjäten, tatuoiden tai muutoin tavoilla, joilla eläimestä pyritään tekemään jotain muuta kuin mitä se luonnostaan on. Myös eläimen seksuaalisen hyväksikäytön ehdotonta kieltämistä voidaan perustella eläinten kunnioittamisella. Luonnonvaraisten eläinten kunnioittamisen tarve puolestaan nousee usein esiin, kun pohditaan villieläinten käytön kieltämistä sirkuksissa tai keskustellaan siitä, voidaanko luonnonvaraisia eläimiä vangita luonnosta vaikkapa seura- ja harrastuseläimenä pidettäväksi.

On huomattava, että eläimen kunnioitus ja eläimen itseisarvon tunnustaminen ei muuttaisi eläimen asemaa oikeustieteellisessä ajattelussa: eläimelle voidaan antaa suojelun arvoinen itseisarvo, vaikka siihen edelleen sovellettaisiin esineoikeudellisia säännöksiä. Eläin voisi siis olla nykyiseen tapaan omistusoikeuden ja vaihdannan kohteena. Itseisarvo ei liioin muuttaisi eläintä oikeussubjektiksi, eläimelle ei näin ollen voitaisi säätää oikeuksia tai velvollisuuksia. Itseisarvoa ei liioin tulisi tulkita siten, että se estäisi eläinten käytön nykyisin hyväksyttävillä tavoilla esimerkiksi tuotantoeläiminä, seura- ja harrastuseläiminä tai koe-eläiminä. Eläimen itseisarvo edellyttää kuitenkin hyöty-haittapunnintaa sen suhteen, onko eläimen tietynlainen käyttö tai kohtelu perusteltua vai ei. Tämäkään ei ole uutta, sillä lainsäädännössä otetaan nykyisinkin kantaa siihen, mitkä ovat yhteiskunnassa kulloinkin hyväksyttävänä pidettyjä eläinten pidon muotoja. Eläimen itseisarvon tunnustaminen ei muuttaisi tätä perusasetelmaa, eläimelle voitaisiin edelleenkin aiheuttaa kipua ja kärsimystä, kunhan tähän on olemassa perusteltavissa oleva tarve. Eläimen itseisarvoa ei liioin tulisi tulkita siten, että se suojelisi eläimen elämää sellaisenaan ja estäisi siten eläimen lopettamisen hyväksyttävästä syystä. Eläimen elämää tulisi kunnioittaa, mutta itseisarvon tunnustaminen ei kuitenkaan estäisi ihmistä päättämästä eläimen elämää tarpeen vaatiessa. Eläimen lopettamisessa eläimen itseisarvo ja kunnioittaminen tulisi kuitenkin ottaa huomioon siten, että eläin lopetetaan tavalla, joka aiheuttaa sille mahdollisimman vähän kärsimystä. Ehdotetun säännöksen pääasiallisena tarkoituksena olisikin vaikuttaa ihmisten ajattelutapaan siten, että se kehittyisi eläinten hyvinvointia edistävään suuntaan ja haastaisi pohtimaan eläinten käyttöä ja kohtelua laajempänä yhteiskunnallisena kysymyksenä.

2 §. *Soveltamisala.* Lakia sovellettaisiin kaikkiin eläimiin kuten nykyisinkin. Lakia sovellettaisiin ihmisen hoidossa oleviin eläimiin, kuten esimerkiksi tuotantoeläimiin, seura- ja harrastuseläimiin, eläintarhaeläimiin ja sirkuseläimiin. Sen lisäksi lakia sovellettaisiin soveltuvin osin myös luonnonvaraisiin eläimiin. Laissa säädettäisiin esimerkiksi avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen auttamisesta ja hoidosta sekä luonnonvaraisten eläinten elätettäväksi ottamisesta. Myös eläinten kohtelua koskevat säännökset koskisivat yhtäläillä niin ihmisen hoidossa olevia kuin luonnonvaraisia eläimiä.

3 §. *Euroopan unionin lainsäädäntö.* Pykälässä lueteltaisiin ne Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset, joiden täytäntöönpanoon lakia sovellettaisiin, sekä ne direktiivit, joiden nojalla annettujen säädösten täytäntöönpanoon laki myös soveltuisi. Lisäksi pykälässä lueteltaisiin Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden kesken laaditut yleissopimukset, joihin sisältyy tuotantoeläinten, teuraseläinten ja lemmikkieläinten suojelua koskevia vaatimuksia.

4 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälässä määriteltäisiin ehdotetun lain suhdetta eräisiin muihin lakeihin. Eläinten kuljetuksesta annettu laki, samoin kuin tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävistä eläimistä annettu laki ovat erityislakeja suhteessa ehdotettuun lakiin. Näin ollen ehdotettua lakia sovelletaan eläinten kuljetukseen tai eläinten käyttöön tieteellisissä tai opetustarkoituksissa vain siinä tapauksessa, että erityislaeissa tai kuljetusasetuksessa asiasta ei ole säädetty.

Edellä mainittujen lakien lisäksi eläinten pitoon ja hyvinvointiin liittyviä säännöksiä sisältyy myös esimerkiksi metsästyslakiin (615/1993), kalastuslakiin (379/2015), luonnonsuojelulakiin (1096/1996), eläinten lääkitsemisestä annettuun lakiin (387/2014), eläintautilakiin (441/2013), eläintunnistusjärjestelmästä annettuun lakiin (238/2010), eläinjalostustoiminnasta annettuun lakiin (319/2014) ja geeniteknikkalakiin (377/1995).

5 §. *Määritelmät.* Pykälässä määriteltäisiin eräitä keskeisiä ehdotetussa laissa käytettäviä käsitteitä. Säännös olisi uusi.

Pykälän 1 kohdassa määriteltäisiin eläimen pitäjä ja 2 kohdassa eläimen omistaja. Eläimen pitäjällä tarkoitettaisiin sellaista luonnollista tai oikeushenkilöä, joka vastaa eläimen tai eläinten hyvinvoinnista ja huolehtii niiden hoidosta joko pysyvästi tai väliaikaisesti. Eläimen omistajalla tarkoitettaisiin puolestaan eläimen omistavaa luonnollista tai oikeushenkilöä.

Eläimen pitäjä voisi olla eläinten omistaja tai haltija tai muu sellainen henkilö, jolla on vastuu eläinten päivittäisestä hoidosta. Eläimen pitäjä voisi olla esimerkiksi yksittäisen seura- tai harrastuseläimen omistaja tai ammattimaisesti eläimiä pitävä tilallinen. Esimerkiksi ravihevosen omistaja ei kuitenkaan välttämättä ole itse vastuussa eläimen päivittäisestä hoidosta, vaan tämä tehtävä on voitu antaa ulkopuoliselle tallinpitäjälle. Tällöin eläimen pitäjänä pidettäisiin tallinpitäjää hevosen omistajan sijaan. Myös eläinhuitolan pitäjä olisi ainakin väliaikaisesti eläinten pitäjä silloin, kun tämä vastaa hoidossaan olevien eläinten päivittäisestä hoidosta. Samoin tuotantoeläintilan omistajaa ei pidettäisi eläinten pitäjänä, jos eläinten hoidosta vastaa tehtävään palkattu tilanhoitaja. Eläinten pitäjänä ei kuitenkaan pidettäisi sellaista eläinten hoitoon osallistuvaa henkilöä, jonka vastuu eläimen hoidosta rajoittuu tiettyjen hoitotoimenpiteiden suorittamiseen.

Pykälän 3 kohdassa määriteltäisiin valvontaviranomaiset. Valvontaviranomaisilla tarkoitettaisiin Elintarviketurvallisuusvirastoa, maakuntaa, poliisia ja rajaeläinlääkäriä. Esityksen mukaan näillä viranomaisilla olisi toimivalta suorittaa tarkastuksia ja ryhtyä hallinnollisten pakkokeinojen käyttämiseen.

Pykälän 4 kohdassa määriteltäisiin luonnonvarainen eläinlaji. Luonnonvaraisena eläinlajina pidettäisiin muuta kuin kesyeläinlajeja. Kesyeläinlajit ovat domestikoituneita eläinlajeja, joita ihminen on tarkoituksellisesti jalostanut omiin käyttötarkoituksiinsa. Kesyeläinlajien perimässä on jalostuksen myötä tapahtunut muutoksia, jotka ovat vaikuttaneet lajin ulkonäköön, fysiologiaan ja käyttäytymiseen. Kesyeläinlajeja ovat esimerkiksi koira, kissa, hevonen ja nauta. Kesyeläinten lisäksi myös monia luonnonvaraisia eläinlajeja pidetään eri käyttötarkoituksiin. Esimerkiksi villisikoja ja biisoneita tarhataan lihantuotantoa varten ja monia lintuihin, matelijoihin ja kaloihin kuuluvia luonnonvaraisia eläinlajeja pidetään seura- ja harrastuseläimenä. Eläintarhoissa pidettävistä eläinlajeista suurin osa on luonnonvaraisia eläinlajeja.

Pykälän 5 kohdassa määriteltäisiin luonnonvarainen eläin. Luonnonvaraisella eläimellä tarkoitettaisiin sellaista luonnonvaraiseen eläinlajiin kuuluvaa, luonnossa elävää eläintä joka olisi joko syntynyt luonnossa tai kasvatettu luontoon päästämistä varten. Luontoon päästettäväksi kasvatettavia eläimiä ovat esimerkiksi riistanhoidollisessa tarhauksessa pidetyt eläimet sekä kalaistutuksia varten kasvatettavat kalat. Luonnonvaraisena eläimenä ei siis pidettäisi kesyeläinlajiin kuuluvaa eläintä, kuten villiintynyttä kissaa tai luontoon päästettyä kesykania. Luonnonvaraisella eläimellä ei liioin tarkoitettaisi esimerkiksi tarhasta karannutta, tuotantotarkoituksiin tarhattua luonnonvaraiseen eläinlajiin kuuluvaa eläintä ainakaan niin kauan, kun se on erotettavissa luonnossa syntyneistä lajikumppaneistaan.

Pykälän 6 kohdassa määriteltäisiin eläinten hyvinvointimääräykset. Eläinten hyvinvointimääräyksillä tarkoitettaisiin ensinnäkin ehdotettua lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä ja hallintopäätöksiä. Ehdotetun lain nojalla annettuihin säännöksiin kuuluisivat myös eläinsuojelulain nojalla annetut säännökset, jotka ehdotuksen voimaantulosäännöksen mukaan jäisivät voimaan, kunnes ne asianomaisessa järjestyksessä muutetaan tai kumotaan. Eläinsuojelulain nojalla on annettu useita alemmanasteisia säädöksiä muun muassa eri eläinlajien suojelusta. Lisäksi eläinten hyvinvointimääräyksillä tarkoitettaisiin ehdotetun lain 3 §:ssä tarkoitettuja Euroopan unionin säädöksiä ja niiden nojalla annettuja hallintopäätöksiä.

Pykälän 7 kohdassa määriteltäisiin tuotantoeläin vastaavalla tavalla kuin eläinsuojelulain 5 a §:n 2 momentissa.

Pykälän 8 kohdassa määriteltäisiin pitopaikka ja 9 kohdassa pysyvä pitopaikka. Pitopaikalla tarkoitettaisiin rajattua tilaa, jossa eläintä pidetään. Pitopaikka voisi olla esimerkiksi navetta, talli, eläinhalli, karsina, häkki, allas, aitaus, laidun, tarha, asunto, terraario tai akvaario. Pitopaikka voisi olla myös edellä mainittujen yhdistelmä siten, että pitopaikka muodostuisi esimerkiksi hevostallista ja ulkotarhasta. Pitopaikalla voitaisiin tarkoittaa asiayhteydestä

riippuen joko eläimen käytössä olevaa tilaa, kuten karsinaa tai häkkiä, tai muuta isompaa rajattua tilaa, kuten hevostallia tai navettarakennusta, jonka välittömässä yhteydessä eläimen käytettävissä oleva tila sijaitsee ja joka osaltaan myös vaikuttaa eläimen käytössä olevan tilan ominaisuuksiin. Eläinten pitopaikkana ei pidettäisi eläinten kuljetuslainsäädännön soveltamisalaan kuuluvaa eläimen pitoa kuljetusvälineessä, kuljetuslaatikossa tai muussa vastaavassa tilassa kuljetuksen aikana. Kuljetusväline tai kuljetuslaatikko voisi kuitenkin olla eläimen pitopaikka silloin, kun eläintä pidetään siellä muun syyn kuin kuljetuksen takia esimerkiksi eläinkilpailuun osallistumisen yhteydessä tai rajoitettaessa eläimen liikkumista sairauden takia.

Eläimen pitopaikka olisi tyypillisesti sellainen eläinten pitäjän vaikutuspiirissä oleva tila, jonka ominaisuuksiin eläinten pitäjä voi vaikuttaa. Pääsääntöisesti pitopaikka rajautuisi selkeästi esimerkiksi seiniin tai aitaan. Pitopaikkana voitaisiin kuitenkin joissain tapauksissa pitää myös esimerkiksi aitaamatonta rakennuksen pihaa, joka olisi määriteltävissä tietyksi rajatuksi alueeksi ja jonka turvallisuuteen ja muihin ominaisuuksiin eläintenpitäjä voi vaikuttaa. Aitaamatonkin piha voisi siten muodostua esimerkiksi siellä pidettävän vahtikoiran tai kanaparven pitopaikaksi. Sen sijaan naapureiden pihoja tai läheistä metsää ei voitaisi pitää vapaana liikkuvan kissan pitopaikkana, koska edellä mainitut eivät ole säännöksessä tarkoitettulla tavalla rajattuja alueita. Eläintenpitäjä ei liioin kykene vaikuttamaan näiden tilojen ominaisuuksiin samalla tavalla kuin esimerkiksi oman pihansa turvallisuuteen.

Eläimen pitopaikka voisi olla sen pysyvä pitopaikka, jossa eläin viettää pääosan ajastaan tai tilapäinen pitopaikka, jossa eläintä pidetään vain väliaikaisesti. Eläimen pysyvälle pitopaikalle voitaisiin asettaa tiukempia tila- ja varusteluvaatimuksia kuin sellaiselle tilalle, jossa eläintä pidetään vain väliaikaisesti. Pysyvällä pitopaikalla tarkoitettaisiin esimerkiksi hevosen kotitallia, sen karsinaa ja ulkotarhaa. Tilapäinen pitopaikka olisi sen sijaan esimerkiksi raviradan valjastuskarsina, jossa hevosta pidettäisiin vain tilapäisesti ravikilpailujen aikana. Samaan tapaan myös hevoskuljetukseen käytettävä traileri olisi hevosen tilapäinen pitopaikka silloin, kun eläintä pidetään siellä muulloin kun eläimen kuljetuksen aikana. Tilapäisiä pitopaikkoja voisivat olla myös esimerkiksi hoitokarsina, jossa nautaa pidetään sille suoritettavan toimenpiteen tai sairauden aikana, teurastamon karsina, jossa teurastettavaa eläintä pidetään vain lyhytaikaisesti ennen sen teurastamista tai kuljetuslaatikko, jonne jyrsiä siirretään sen pysyvän pitopaikan siivoamisen ajaksi.

Pykälän 10 kohdassa määriteltäisiin eläinkilpailu. Eläinkilpailuista ja eläinkilpailujen valvomisesta säädetään eläinsuojelulain 16–17 §:ssä. Laissa ei sen sijaan määritellä, mitä eläinkilpailulla tarkoitetaan. Yleiskielessä kilpailulla tarkoitetaan paremmuudesta kilpailemista. Lain 16 §:n 4 momentissa säädetään, että mitä kyseisessä pykälässä ja 17 §:ssä säädetään kilpailuista ja niiden valvomisesta, koskee myös tilaisuuksia, joissa eläimen jalostuksellista arvoa, käyttöarvoa tai muuta ominaisuutta testataan siten, että siitä voi aiheutua eläimelle kipua, tuskaa tai kohtuutonta rasitusta.

Kilpailun määritelmästä säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa kiellosta käyttää kilpailuissa tai pitää näytteillä koiria, joille on suoritettu eläimen ulkonäön muuttamiseksi leikkaus (1070/2000). Asetuksen 1 §:n 1 kohdan mukaan kilpailulla

tarkoitetaan koetta, testiä ja muuta kilpailutarkoituksessa järjestettävää tilaisuutta, jossa arvioidaan koirien ominaisuuksia, taipumuksia tai taitoja. Säädos koskee eläinlajeista ainoastaan koiria.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi selvyuden vuoksi eläinkilpailun määritelmä. Tarkoituksena ei olisi muuttaa sitä, mitä eläinkilpailulla tänä päivänä eläinsuojelulainsäädännössä ymmärretään tarkoitettavan.

Ehdotuksen mukaan eläinkilpailulla tarkoitettaisiin ensinnäkin tilaisuutta, joka järjestetään eläinten tai eläinten ja ihmisten asettamiseksi paremmuusjärjestykseen suorituksensa perusteella. Tällainen eläinkilpailu edellyttäisi siten aina vähintään kahta osallistujaa ja kilpailutarkoitusta. Määritelmän ulkopuolelle jäisivät esimerkiksi harjoitukset. Harjoitusta ei pidettäisi eläinkilpailuna silloinkaan, kun eläimen suoritusta mitataan ajanotolla, virhepisteiden laskennalla tai muulla kullekin lajille ominaisella mittaamistavalla, kun mittaamisen tarkoituksena ei ole kilpaileminen. Mittaaminen voisi tällöin palvella eläimen harjoittamista ja antaa eläimen omistajalle tietoa eläimen senhetkisestä suoritustasosta. Eläinkilpailun määritelmän mukainen kilpailusuoritus voisi koostua paitsi eläimen suorituksesta myös eläimen ja ihmisen yhteissuorituksesta. Ensimmäisestä olisivat esimerkkinä viestikyyhkykilpailut ja vinttikoirien juoksukilpailut. Kilpailusta, jossa lopputulokseen vaikuttaa eläimen ja ihmisen yhteissuoritus, esimerkkinä olisivat esteratsastuskilpailu ja koirilla käytävä valjakkohiitokilpailu. Sen sijaan sellainen kilpailu, jossa suorittajana olisi nimenomaan ihminen ja jossa eläintä vain käytettäisiin apuna kilpailussa, ei olisi lain tarkoittama eläinkilpailu. Tällaisesta esimerkkinä olisivat pilkkikilpailu sekä kilpailu, jossa keritään lampaita tai trimmataa koiria. Näitäkin kilpailuja koskisivat kuitenkin esimerkiksi ehdotetun lain eläinten lopettamista ja kohtelua koskevat säännökset.

Kilpailutarkoitus ei olisi ehdoton edellytys tilaisuuden pitämiseksi lain tarkoittamana eläinkilpailuna. Ehdotuksen mukaan eläinkilpailuna pidettäisiin myös eläinten ominaisuuksien, taipumusten tai taitojen arvioimiseksi järjestettyä tilaisuutta, vaikka eläimiä ei asetettaisikaan paremmuusjärjestykseen. Tällaisen tilaisuuden tarkoituksena voisi olla esimerkiksi arvioida eläimen ominaisuuksia mahdollista jalostuskäyttöä ajatellen. Harjoitukset jäisivät tämänkin määritelmän ulkopuolelle. Ehdotuksen mukaan eläinkilpailun määritelmän soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät myös pääsääntöisesti eläinten ulkomuotoon perustuvaa arviointia varten järjestettävät tilaisuudet. Nämä tilaisuudet sisältyisivät eläinnäyttelyn määritelmään.

Eläinkilpailun määritelmän kannalta ei olisi merkitystä sillä, mikä taho kilpailun järjestää. Kilpailun järjestäjänä voisi olla paitsi eläinkilpailuja harrastava yhdistys myös muu taho, kuten esimerkiksi luonnollinen henkilö. Merkitystä ei myöskään olisi sillä, kuuluuko eläinkilpailujen järjestäminen kilpailun järjestäjän säännönmukaiseen toimintaan vai ei. Esimerkiksi messu- tai hyväntekeväisyystapahtuman yhteydessä järjestettävä yksittäinenkin eläinkilpailu olisi ehdotetun lain tarkoittama kilpailu, jos muut eläinkilpailun määritelmän edellytykset täyttyisivät. Eläinkilpailuna ei sen sijaan pidettäisi esimerkiksi messutapahtuman yhteydessä järjestettyä näytösluonteista taikka leikkimielistä tapahtumaa, jonka varsinaisena

tarkoituksena ei ole kilpailuttaa eläimiä ja jossa eläinten ominaisuuksia, taipumuksia tai taitoja ei muutoinkaan arvioida. Tällaisessa toiminnassa olisi kuitenkin kyse lain tarkoittamasta eläinnäyttelystä.

Eläinkilpailun määritelmä edellyttäisi järjestettyä tilaisuutta. Järjestetyille tilaisuudelle on ominaista muun muassa etukäteen tapahtuva suunnittelu ja ilmoitus tilaisuudesta mahdollisille osallistujille. Määritelmän soveltamisalan ulkopuolelle jäisi siten ennemminkin spontaanisti kuin suunnitelmallisesti tapahtuva toiminta. Tällaisesta toiminnasta voisi olla kyse esimerkiksi silloin, kun ulkoilulenkillä päätetään juoksuttaa kilpaa eläimiä. Määritelmän kannalta merkitystä ei sen sijaan olisi osallistujajoukon lukumäärällä.

Pykälän 11 kohdassa määriteltäisiin eläinnäyttely. Eläinsuojelulakiin ei sisälly eläinnäyttelyn määritelmää. Määritelmä on tarpeen, koska uusista eläinnäyttelyistä koskevista vaatimuksista ehdotetaan säädettäväksi lain 7 luvussa. Eläinnäyttelyitä olisivat esimerkiksi koiranäyttelyt, eläinmessut, muiden tapahtumien yhteydessä järjestettävät eläinesitykset sekä esimerkiksi kotieläinpihan eläinten esillä pito markkinoilla. Eläinnäyttely olisi tyypillisesti lyhytaikainen tilaisuus, jossa eläimiä esitellään muualla kuin niiden normaalissa elinympäristössä. Eläinnäyttelyssä voitaisiin esitellä erilaisia eläimiä tai eläinrotuja tai se voisi olla tilaisuus, jonka tarkoituksena on eläimen taipumusten tai opettujen taitojen esittely, kuten paimenkoiranäytös. Eläinnäyttelynä pidettäisiin myös tilaisuuksia, joiden pääsääntöisenä tarkoituksena on eläinten ulkonäköön perustuva arviointi, kuten esimerkiksi koira- tai kissanäyttelyitä. Eläinnäyttelynä ei sen sijaan pidettäisi esimerkiksi eläintarhan tai kotieläinpihan jatkuvaa toimintaa, jossa eläinten esillä pito tapahtuu niiden normaalissa elinympäristössä ja johon ei liity määritelmässä tarkoitettua esitys- tai näyttötoimintaa. Eläinnäyttelynä ei liioin pidettäisi sirkustoiminnan yhteydessä järjestettäviä eläinesityksiä.

Eläinkilpailujen tapaan myös eläinnäyttelyn järjestäjänä voisi toimia esimerkiksi yritys, harrastusyhdistys tai luonnollinen henkilö. Eläinnäyttelyille tunnusomaista olisi vastaavanlainen suunnitelmallinen järjestäminen kuin eläinkilpailuillekin.

Pykälän 12 kohdassa määriteltäisiin eläintarha ja 13 kohdassa pysyvä eläinnäyttely. Eläintarhadirektiivin 2 artiklan mukaan eläintarhalla tarkoitetaan kaikkia pysyviä laitoksia, joissa luonnonvaraisten eläinlajien eläviä yksilöitä pidetään näytteillä yleisölle seitsemän tai sitä useamman päivän ajan vuodessa, lukuun ottamatta sirkuksia, lemmikkieläinkauppoja ja laitoksia, joille jäsenvaltiot myöntävät vapautuksen direktiivin vaatimuksista sillä perusteella, että ne eivät pidä huomattavaa määrää eläimiä tai lajeja näytteillä yleisölle ja että vapautus ei vaaranna direktiivin tavoitteita. Direktiivin pääasiallisena tavoitteena on luonnonvaraisten eläinten ja luonnon monimuotoisuuden suojeleminen.

Eläintarhalla tarkoitettaisiin nykyiseen tapaan sellaista pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä pääasiassa luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä. Eläintarhassa eläimiä esitellään oloissa, jotka vastaavat mahdollisimman hyvin niiden luonnollista elinympäristöä. Pysyvällä eläinnäyttelyllä puolestaan tarkoitettaisiin pysyvää laitosta, jossa pidetään näytteillä pääasiassa muita kuin luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä ja jossa näytteillä pidettävä luonnonvaraisten eläinten tai eläinlajien määrä on vähäinen.

Rajanveto siitä, minkälaisesta toiminnasta on kysymys, määräytyisi näin ollen nykyiseen tapaan laitoksessa pidettävien muiden kuin luonnonvaraisten eläinlajien suhteesta luonnonvaraisiin eläinlajeihin tai laitoksessa pidettävien luonnonvaraisten eläinlajien tai eläinten lukumäärän perusteella. Eläinsuojelulain määrittelysäännöksestä johtuen pysyvänä eläinnäyttelyinä on käsitelty myös toimintaa, jossa näytteillä on pidetty vain tavallisia kotieläimiä (esimerkiksi nautoja, sikoja ja kanoja). Ehdotetulla säännöksellä selkeytettäisiin eläintarhaa ja eläinnäyttelyä koskevaa rajanvetoa. Niin sanotut kotieläinpihat eivät enää sisältyisi pysyvän eläinnäyttelyn määritelmään ja poistuisivat näin ollen lupaa edellyttävästä toiminnasta.

Eläinlajien tai eläinten lukumäärää arvioitaessa olisi otettava huomioon myös näytteillä pidettävä eläinlaji. Eläintarhadirektiivin tavoitteiden mukaisesti harkinnassa olisi otettava huomioon ennen kaikkea pidettävän eläinlajin suojelustatus. Laitokset, joissa pidetään luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetulla neuvoston direktiivillä (92/34/ETY, *luontodirektiivi*) tai luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (2009/147/EY, *lintudirektiivi*) tiukasti suojeltuihin tai kansallisella lainsäädännöllä uhanalaiseksi määriteltuihin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä, tulisi pääsääntöisesti luokitella eläintarhoiksi, jotta eläintarhadirektiivin tavoitteet luonnonvaraisten eläinten ja luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi voitaisiin täyttää.

Pykälän 14 ja 15 kohtaan ehdotetut kiertävän eläinnäyttelyn ja sirkuksen määritelmät olisivat uusia. Ehdotetun pykälän 9 kohdassa määriteltäisiin eläimen pysyvä pitopaikka. Kiertävällä eläinnäyttelyllä tarkoitettaisiin kiertävää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä eläimiä niiden pysyvän pitopaikan ulkopuolella ja sirkuksella kiertävää tai pysyvää laitosta, jossa eläimet esittävät yleisölle toistuvasti niille opetettuja taitoja. Sirkuksen määritelmän täytyminen edellyttäisi näin ollen toimijalta jonkinlaista pysyväisluonteista organisoitumista ja sitä, että eläimet esittäisivät oppimiaan taitoja säännönmukaisesti katsottavalla tavalla. Määritelmän ulkopuolelle jäisi näin ollen esimerkiksi ihmisen ja koiran tanssiesityksen järjestäminen yksittäisessä tilaisuudessa.

2 luku Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä

6 §. Yleiset periaatteet. Pykälässä säädettäisiin lain yleisistä periaatteista siten, että pykälän 1 momentin säännökset koskisivat kaikkia eläimiä siitä riippumatta, ovatko ne ihmisen hoidossa vai eivät. Säännöksiä sovellettaisiin näin ollen myös luonnonvaraisiin eläimiin. Pykälän 2 momenttia sovellettaisiin sen sijaan vain ihmisen hoidossa oleviin eläimiin.

Pykälän 1 momentin mukaan eläimiä olisi kohdeltava hyvin ja niitä kunnioittaen. Säännös perustuisi tarkoituksenaan ilmaistuun tavoitteeseen eläinten kunnioituksen ja hyvän kohtelun lisäämisestä. Velvoite eläinten hyvään kohteluun perustuisi ajatukseen eläimen itseisarvosta ja sen aiheuttamaan velvollisuuteen kunnioittaa ja kohdella eläintä sen arvon edellyttämällä tavalla. Eläimen kohtelua olisi arvioitava eläinyksilön näkökulmasta ottaen huomioon sen fyysiset ja psyykkiset tarpeet sekä sen kyky kokea myönteisiä ja kielteisiä

tunteita. Eläinsuojelulain 3 §:n mukaan eläimiä on kohdeltava hyvin. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa eläimen hyvää kohtelua ei kuitenkaan ole tarkemmin selvennetty. Hyvää kohtelua on vaikea yksiselitteisesti määritellä, sillä siihen vaikuttavat sekä eläimen tarpeet, eettiset näkökohdat kuin kulloinkin yhteiskunnassa vallitseva käsitys siitä, mitä eläimen hyvällä kohtelulla tarkoitetaan. Hyvänä ja kunnioittavana kohteluna ei lähtökohtaisesti voitaisi pitää sellaista toimintaa, jossa eläin esimerkiksi asetetaan puhtaasti somisteen asemaan tai jossa eläin esitetään täysin jonain muuna kuin eläimenä esimerkiksi viihteen vuoksi. Ehdotettuun lakiin sisältyy useita säännöksiä, jotka osaltaan tarkentavat eläinten kunnioittamisen vaatimusta. Ehdotuksen 13 §:ssä kiellettäisiin eläinten värjääminen niiden ulkonäön muuttamiseksi ja 14 §:ssä sukupuoliyhteys eläimen kanssa. Kiellettyä olisi myös eläinten lopetus viihdetarkoituksessa 63 §:n nojalla sekä luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvien eläintarhaeläinten käyttö viiheellisissä esityksissä 50 §:n nojalla.

Pykälän 1 momentissa kiellettäisiin tarpeettoman kivun ja kärsimyksen tuottaminen eläimille. Eläinsuojelulain 3 §:ssä kielletään tarpeettoman kivun, kärsimyksen ja tuskan tuottaminen eläimille. Ehdotuksessa kivulla tarkoitettaisiin sekä fyysistä kiputuntemusta että sen aiheuttamaa psyykkistä tuntemusta. Kipu voi olla lyhytaikaista tai pitkäaikaista kipua. Kärsimyksellä tarkoitettaisiin puolestaan epämiellyttävää tunnetta tai tuntemusta, kuten tuskaa, pelkoa ja ahdistusta. Eläinsuojelulaissa tarkoitettu tuska sisältyisi siten ehdotuksessa tarkoitettuun kärsimykseen, eikä sitä enää erikseen mainittaisi pykälässä. Myös esimerkiksi pitkittynyt jano tai nälkä, pitkittynyt kuumuuden tai kylmyyden tunne, jatkuva melu tai muu ulkoisista olosuhteista aiheutuva, eläimen hyvinvointia haittaava tekijä voi aiheuttaa eläimelle kärsimystä.

Eläinten hyvinvointia ei liioin saisi tarpeettomasti vaarantaa. Säännös olisi uusi ja sen tarkoituksena on ennalta ehkäistä tilanteita, joissa eläimelle ei ole vielä aiheutunut kipua tai kärsimystä, mutta jossa riski tarpeettoman kivun tai kärsimyksen aiheutumisesta on ilmeinen. Säännös liittyisi ehdotetun lain tavoitepykälässä ilmaistuun tavoitteeseen eläinten hyvinvoinnin edistämisestä sekä eläinten suojeluun parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta. Arvioitaessa sitä, aiheuttaako toiminta tai tilanne tarpeetonta vaaraa eläinten hyvinvoinnille, olisi pohdittava eläinten hyvinvoinnille aiheutuvia riskejä ja mahdollisuuksia niiden poistamiseksi. Riskin suuruuteen vaikuttavat sekä vaaran aiheuttamien seurausten vakavuus että niiden todennäköisyys. Jos hyvinvoinnille aiheutuva riski on suuri ja se olisi toisaalta helposti poistettavissa, tulisi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin riskin poistamiseksi. Harkinnassa tulisi kiinnittää huomiota myös siihen, onko hyvinvoinnin vaarantamiselle olemassa hyväksyttävä syy. On huomattava, että eläimen hyvinvointi vaarantuu jollain tavalla lähes kaikissa eläimen käyttö- ja pitomuodoissa, eikä säännöksen tarkoituksena olekaan rajoittaa eläinten käyttöä yhteiskunnallisesti hyväksytyillä tavoilla. Esimerkiksi ehdotetun lain 13 §:n mukaan eläimen tarpeettomana vahingoittamisena ei pidettäisi koiran tai muun eläimen käyttämistä sellaisissa viranomaistehtävissä, joihin tehtävän luonteen vuoksi liittyy vaara eläimen vahingoittumisesta. Säännöksen perimmäisenä tarkoituksena olisikin täydentää tarpeettoman kivun ja kärsimyksen aiheuttamisen kieltoa niissä tilanteissa, joissa on ilmeistä, että tarpeettoman kivun ja kärsimyksen kieltoa tullaan rikkomaan, ellei tilanteeseen puututa ennakkoon. Ehdotuksen 43 §:n yksityiskohtaisissa

perusteluissa tarkennettaisiin, mitä eläinten hyvinvoinnin tarpeettomalla vaarantamisella tarkoitetaan eläinkilpailuiden ja näyttelyiden yhteydessä.

Pykälän 2 momentissa kiellettäisiin hoidossa olevan eläimen hoidotta jättäminen ja hylkääminen. Pykälä vastaisi eläinsuojelulain 5 §:n 1 momentissa olevaa säännöstä. Hoidotta jättämisellä tarkoitettaisiin tilannetta, jossa eläimen pitäjä ei huolehtisi eläimen ruokinnasta, terveydestä, yleisestä hyvinvoinnista, puhtaudesta tai muusta eläimen tarvitsemasta keuhkohoidosta. Eläimen hylkäämisellä tarkoitettaisiin puolestaan sellaista eläimen heitteille jättämistä, jossa eläimen pitäjä ei enää millään tavoin huolehdi eläimen hyvinvoinnista eikä tämä ole siirtänyt eläimen hoitovastuuta millekään muulle tähän suostumuksensa antaneelle taholle. Esimerkiksi kissan pitämistä vapaana ei sellaisenaan pidettäisi eläimen hylkäämisenä, jos kissan pitäjä huolehtisi kissan muusta hoidosta tai jos tämä olisi siirtänyt kissan hoitovastuun tilapäisesti toiselle taholle. Lisäksi on huomattava, että kieltö ei estäisi esimerkiksi metsästyslaissa säänneltyä riistanhoitotarkoitukseen tarhattavien eläinten vapautusta luontoon eikä kalastuslaissa tarkoitettujen kalanpoikasten istutusta luonnonvesistöön. Ehdotetun lain 29 §:ssä säädettäisiin avuttoman tilan takia hoitoa saaneen luonnonvaraisen eläimen vapauttamisesta takaisin luontoon.

7 §. Sairaana tai vahingoittuneen eläimen auttaminen. Pykälässä säädettäisiin jokaisen kansalaisen velvollisuudesta auttaa sairasta, vahingoittunutta tai muuten avuttomassa tilassa olevaa eläintä. Säännös vastaisi pääpiirteittäin eläinsuojelulain 14 §:n 2-4 momenteissa säädettyjä velvollisuuksia. Jokaiselle kansalaiselle säädetty velvollisuus auttaa avun tarpeessa olevaa eläintä tukee osaltaan lakiehdotuksen tavoitetta eläinten suojelemiseksi niiden hyvinvoinnille aiheutuvilta haitoilta sekä tavoitetta eläinten itseisarvoon perustuvan kunnioituksen lisäämisestä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta auttaa ihmisen hoidossa olevaa hädänalaista eläintä. Sairauden tai vahingoittumisen lisäksi eläimen avun tarve voi johtua myös lukuisista muista ulkoisista tekijöistä, kuten eläimen hoitoon ja kohteluun liittyvistä epäkohdista. Myös esimerkiksi pitopaikastaan karanneen eläimen hyvinvointi voi olla sillä tavoin vaarantunut, että eläintä voidaan pitää säännöksessä tarkoitettulla tavalla avuttomana. Avuttoman eläimen kohdanneen henkilön tulisi ensisijaisesti pyrkiä auttamaan eläintä itse. Aina tämä ei kuitenkaan ole mahdollista tai tarkoituksenmukaistakaan esimerkiksi puutteellisten tietojen, taitojen tai turvallisuuteen liittyvien seikkojen vuoksi. Tällöin eläimestä tulisi ilmoittaa eläimen omistajalle tai pitäjälle tai jos tätä ei tunneta tai tavoiteta, valvontaviranomaiselle. Kansalaisen avunantovelvollisuus rajoittuisi eläimen ensiavun luonteiseen auttamiseen, kuten esimerkiksi avun antamiseen tai hankkimiseen liikenneonnettomuuteen joutuneelle eläimelle tai vaikkapa aitaan takertuneen eläimen irrottamiseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kansalaisen oikeudesta lopettaa eläin, jos sen hengissä pitäminen olisi ilmeistä julmuutta sitä kohtaan. Säännöksessä tarkoitettu lopettaminen tulisi kysymykseen vain sellaisissa tilanteissa, joissa avun saaminen eläimelle on käytännössä mahdotonta ja eläin on niin kivulias ja tuskainen, että sen hengissä pitäminen on tarpeettoman kivun ja kärsimyksen tuottamista eläimelle sekä odotettavissa olevan kuoleman tarpeetonta

pitkittämistä. Ihmisen hoidossa olevien eläinten osalta tulisi aina ensisijaisesti pyrkiä tavoittamaan eläimen omistaja tai pitäjä ennen lopetuspäätöksen tekemistä, ellei tästä aiheudu kohtuutonta haittaa eläimen hyvinvoinnille. Jos on epäselvää, onko eläimellä omistajaa, tulisi asia pyrkiä selvittämään ennen eläimen lopettamista. Jos eläimen omistajaa tai pitäjää ei tavoiteta, tulisi valvontaviranomaiseen olla yhteydessä. Ellei edellä mainittuja tavoiteta ennen eläimen lopetusta, tulisi lopetuksesta ilmoittaa viivytyksettä jälkikäteen.

Säännöksessä tarkoitettu eläimen lopetus tulisi tehdä tarpeetonta kipua ja kärsimystä välttäen. Käytännössä eläimen lopetuksen voisi tehdä sen osaava henkilö. Myös poliisi tai metsästäjät voivat usein antaa apua eläinten lopetukseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kaikkia kansalaisia koskevasta hädänalaisen luonnonvaraisen eläimen auttamisvelvollisuudesta samaan tapaan kuin voimassa olevassa laissa. Säännös velvoittaisi kansalaista toimimaan moraalisesti vastuullisella tavalla tämän kohdatessa avun tarpeessa olevan luonnonvaraisen eläimen. Toisaalta tarpeeton puuttuminen luonnonvaraisten eläinten elämään ei ole tarkoituksenmukaista eikä toivottavaa. Säännös ilmentää lain tavoitetta eläinten kunnioittamisesta itseisarvoisina olentoina. Velvoitteella on yhteys myös laajemmin luonnon kunnioittamiseen, koska luonnonvaraiset eläimet ovat osa luontoa. Eläinsuojelullisesti säännöksen tavoitteena on välttää luonnonvaraiselle eläimelle aiheutuvaa tarpeetonta kipua ja kärsimystä niissä tilanteissa, joissa se tavalla tai toisella tapaa ihmisen. Luonnonvaraisen eläimen auttamisen tavoitteena tulisi olla eläimen palauttaminen takaisin luontoon. Muuhun kuin luontoon palauttamiseen tähtäävä väliaikainen hoito tulisi lähtökohtaisesti rajoittaa vain niihin eläinyksilöihin, jotka voidaan hoidon jälkeen sijoittaa eläintarhaan. Jos eläintä ei voida palauttaa luontoon tai sijoittaa eläintarhaan, se tulisi lopettaa.

Luonnonvaraisia eläimiä loukkaantuu esimerkiksi liikenteessä, törmäyksissä rakennuksiin, aitoihin tai muihin rakennelmiin sekä eläinten joutuessa esimerkiksi kotieläinten, kuten koirien tai kissojen saaliiksi. Loukkaantumisen lisäksi luonnonvaraiset eläimet voivat joutua muuten avuttomaan tilaan esimerkiksi eksyessään rakennusten sisälle tai poikasen joutuessa eroon emostaan. Käytännössä luonnonvaraisen eläimen auttaminen voisi tarkoittaa esimerkiksi vaaralliseen paikkaan joutuneen eläimen siirtämistä tai opastamista pois alueelta, aitaan tarttuneen eläimen irrotusta tai sairaan tai loukkaantuneen eläimen lopettamista. Luonnon normaaliin kiertokulkuun kuuluu myös luonnonvaraisten eläinten sairastuminen ja toisinaan esimerkiksi nälkiintyminen. Selkeästi avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä voitaisiin näissäkin tilanteissa auttaa esimerkiksi siten, että ihmisasutuksen liepeille hakeutuva kapista kärsivä kettu lopetetaan. Samaan tapaan kuin ihmisten hoidossa olevien eläintenkin kohdalla, säännöksen auttamisvelvollisuus rajoittuisi ensiavun luonteiseen auttamiseen ja vain sellaiseen apuun, jota kansalainen kykenee omien taitojensa ja kykyjensä rajoissa antamaan.

Säännös velvoittaisi lopettamaan luonnonvaraisen eläimen tai huolehtimaan siitä, että eläin lopetetaan, jos eläimen hengissä pitäminen olisi ilmeistä julmuutta sitä kohtaan.

Luonnonvaraisten eläinten kohdalla lopetuskyvyn tulisi olla selkeästi matalampi kuin ihmisen hoidossa olevien eläinten kohdalla. Luontoon palautettava eläin ei saa olla sillä

tavoin sairas tai vammautunut, että se todennäköisesti menehtyy saamiinsa vammoihin tai sairauteen myöhemmin tai että se ei kykene esimerkiksi hankkimaan enää ravintoaan luonnosta. Lisäksi on huomattava, että etenkin aikuisen luonnonvaraisen eläimen pyydystäminen, käsittely, kuljetus ja vangittuna pitäminen aiheuttaa sille lähtökohtaisesti aina jonkinasteista kärsimystä. Luonnonvaraisten eläinten poikaset puolestaan saattavat hoidon aikana kesyntyä ja tottua ihmiseen, mikä usein vaikuttaa niiden selviytymiseen luonnossa. Edellä mainitut seikat tulisikin ottaa huomioon päätettäessä avun tarpeessa olevan eläimen hoidosta tai lopettamisesta.

Asianmukaisella tavalla suoritettu lopetus on eläinsuojelullisesti perusteltu vaihtoehto, jos on epäilystä siitä, että eläin muutoin joutuisi kärsimään tai jos eläintä ei todennäköisesti voida enää palauttaa luontoon. Luonnonvarainen eläin tulisi lopettaa mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti. Etenkin isokokoisten luonnonvaraisten eläinten lopetuksessa apua voidaan usein saada poliisilta tai metsästäjiltä. Metsästyslain 84 §:n mukaan riistaeläimen ja rauhoittamattoman eläimen saa lopettaa eläinsuojelullisista syistä siitä riippumatta, onko lopettajalla alueella kyseisen eläimen pyydystämisen- tai tappamisoikeutta tai onko eläin tuona ajankohtana rauhoitettu. Säännöstä sovellettaisiin myös luonnonsuojelulain rauhoitettuihin eläimiin.

Jossain tapauksissa luonnonvaraisen eläimen hoitoon ottaminen voi olla perusteltua. Ennen luonnonvaraisen eläimen pidempiaikaiseen vangitsemiseen ryhtymistä olisi tarkkaan pohdittava, voidaanko kyseisen eläimen hyvinvointi turvata vankeudessa riittävällä tavalla. Olisi arvioitava, pystytäänkö eläimelle tarjoamaan esimerkiksi oikeanlaista ravintoa, mahdollisuuksia liikua lajille tyypillisellä tavalla ja mahdollisuuksia toteuttaa muita käyttäytymistarpeita, kuten sosiaalisia tarpeita vankeuden aikana. Avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen hoidosta säädettäisiin ehdotetun lain 29 §:ssä.

Uutena vaatimuksena säädettäisiin maakunnan velvollisuudesta huolehtia maakunnan järjestämälle eläinlääkärin vastaanotolle tuodun sairaan tai vahingoittuneen luonnonvaraisen eläimen lopetuksesta. Kunnaneläinlääkärit ovat käytännössä tarjonneet tällaista palvelua tähänkin asti. Sairaiden ja loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten kärsimysten välttämiseksi kansalaisille tulee osoittaa taho, jonne pienikokoinen avun tarpeessa oleva luonnonvarainen eläin voidaan toimittaa hoidon tarpeen arviointia varten. Käytännössä maakunta voisi halutessaan järjestää myös eläinten ensiavun luonteista hoitoa vastaanotolla. Pykälään ehdotettu velvollisuus koskisi kuitenkin vain eläinten lopetuksen järjestämistä, joka ei edellytä luonnonvaraisten eläinten hoitoon liittyvää erityisosaamista ja jonka kustannukset ovat kohtuullisen pienet.

8 §. Eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset. Pykälässä säädettäisiin niistä eläinlajeista ja eläimistä, joita voidaan pitää tuotantoeläimenä, seura- ja harrastuseläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä. Säännöksen tarkoituksena olisi varmistaa, että edellä mainittuihin tarkoituksiin pidettäisiin vain sellaisia eläimiä, joiden pito voidaan käytännössä järjestää kyseisessä pitomuodossa lain edellyttämällä tavalla. Samalla eri eläinlajien pitoa koskevaa lainsäädäntöä selkeytettäisiin siten, että kansalaisen olisi nykyistä helpompaa selvittää, mitä eläimiä ylipäätään on sallittua pitää missäkin tarkoituksessa.

Sallittujen eläinlajien listaus sisällytettäisiin pitotarkoituksesta riippuen joko lakiin tai asetustasolle. Voimassa olevassa eläinsuojelulainsäädännössä on rajoitettu sirkuseläinten sekä tuotantotarkoituksiin tarhattavien luonnonvaraisten eläinten lajikirjoa. Muita tuotantoeläiminä, seura- ja harrastuseläiminä sekä kiertävissä eläinnäyttelyissä pidettäviä eläinlajeja koskevat rajoitukset olisivat sen sijaan uusia. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön tuotantoeläinlainsäädännön liitteen 21 kohta, jonka mukaan eläintä ei saa pitää tuotantoeläimenä, jollei sen perimän tai ilmiäisensä perusteella voida kohtuudella olettaa, että pitäminen ei vahingoita eläimen terveyttä tai hyvinvointia.

Pykälän 1 momentissa tuotantoeläiminä, seura- ja harrastuseläiminä, sirkuseläiminä sekä kiertävissä eläinnäyttelyissä pidettävien lajien kirjo rajoitettaisiin vain niihin eläinlajeihin, joiden pito kyseisessä pitomuodossa voidaan käytännössä järjestää siten, että lain vaatimukset täyttyvät. Eläinten hoidon yleisistä vaatimuksista, ruokinnasta ja juotosta sekä sairaiden tai vahingoittuneiden eläinten hoidosta säädettäisiin lain 4 luvussa. Eläinten pitopaikoista säädettäisiin lain 5 luvussa. Selkeyden vuoksi keskeisimmät eläinten pidon edellytykset luettelaisiin ehdotetun pykälän 1 momentissa.

Eläinlajiin kuuluvalla yksilöllä olisi voitava järjestää käytännössä sellainen hoito, pitopaikka ja olosuhteet, että se voi toteuttaa liikkumiseen, lepoon, kehon huoltoon, ravinnon etsintään tai muuhun vastaavaan toimintaan sekä sosiaaliin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeita ja joissa myös eläimen fysiologiset tarpeet voidaan tyydyttää. Eläimen sairastuessa tai vahingoittuessa sille olisi voitava antaa asianmukaista hoitoa. Arvioitaessa eläinlajin sopivuutta kuhunkin pitotarkoitukseen tulisi tukeutua kulloinkin saatavilla olevaan tieteelliseen näyttöön ja eläinlajin pidosta karttuneeseen käytännön kokemukseen. Arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös pidon tarkoitus ja siitä mahdollisesti aiheutuvat käytännön rajoitukset. Esimerkiksi tiettyyn eläinlajiin kuuluvalla eläimelle voi olla mahdollista luoda hyväksyttävät pito-olosuhteet kun eläintä pidetään seura- ja harrastuseläimenä, kun taas vastaavien olosuhteiden luominen olisi mahdotonta esimerkiksi tuotantotarkoituksessa pidettäville eläimille.

Eksoottisten, ei-domestikoitujen eläinten fysiologiset tarpeet ja käyttäytymistarpeet vastaavat pitkälti niiden luonnossa elävien lajitoverien tarpeita. Näitä tarpeita ei aina tunneta riittävästi, jotta eläimelle voitaisiin luoda sen hyvinvoinnin turvaavat elinolosuhteet. Oikean ravinnon tarjoamiseen voi myös liittyä omat haasteensa. Eläimen lääketieteellinen hoito saattaa olla vaikeaa, jos lajista ei ole saatavilla riittävästi tietoa. Joidenkin lajien kohdalla eläimen pitkä elinikä, suuri aikuiskoko, haastava elinympäristö, eläimen aggressiivisuus tai eläimen pidosta aiheutuvat suuret kustannukset saattavat käytännössä vaikeuttaa sen pitämistä. Vastaavasti myös monen kesyeläinlajin kohdalla voidaan esittää kysymys siitä, kuinka niiden fysiologiset ja käyttäytymistarpeet toteutuvat nykyisessä eläinten pidossa. Kesyeläimet ovat kuitenkin lähtökohtaisesti jollain tavoin sopeutuneet ihmisen pidettäväksi ja näiden eläinten tarpeista ja hoidosta on yleensä saatavilla laajemmin tietoa kuin monista ei-domestikoiduista eksoottisista eläinlajeista.

Pykälän 2 momentin mukaan ne eläinlajit, joita voidaan pitää tuotantoeläiminä, tuotantotarkoituksiin tarhattavina eläimenä tai sirkuseläiminä, luettelaisiin lain liitteessä 1.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin puolestaan eläinlajeista, joita voidaan pitää seura- ja harrastuseläiminä. Etenkin tuotantoeläinten pitoa koskevat rajoitukset muodostuvat helposti perustuslaissa tarkoitetuksi elinkeinon harjoittamisen rajoituksiksi, koska eläintuotannon eri muodoissa keskitytään yleensä joko yksittäisten tai muutamien eläinlajien pitoon. Näin ollen eläinlajin pidon kieltäminen tuotantoeläimenä saattaa käytännössä tarkoittaa koko elinkeinon harjoittamisen kieltä. Tuotantoeläinlajien pidon rajoituksista olisikin tarkoituksenmukaisinta säätää suoraan laissa asetustason sijaan. Sirkuseläinten osalta eläinlajirajoitusten yhteys elinkeinovapauden rajoittamiseen saattaisi muodostua ongelmaksi etenkin silloin, jos sirkustoiminnan harjoittaminen edellyttää juuri tietynlajisen eläimen pitämistä tai jos eläimellä on toiminnassa muuten keskeinen merkitys.

Ehdotetun lain liitteen 1 1- kohdassa lueteltaisiin ne nisäkäs- ja lintulajit, joita voidaan pitää tuotantoeläimenä. Listalle on tarkoitus sisällyttää kaikki ne nisäkäs- ja lintulajit, joita Suomessa tällä hetkellä pidetään tuotantoeläimenä. Lista sisältäisi perinteisten kesyeläinlajien lisäksi eläinsuojelulain 21 §:ssä ja eläinsuojeluasetuksen 25 §:ssä tarkoitettuja lihan, munien ja siitoseläinten tuotantotarhoissa pidettyjä nisäkäs- ja lintulajeja. Ehdotetun lain määritelmänsäännöksen mukaan myös nämä tuotantotarhattavat luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvat eläimet olisivat tuotantoeläimiä. Muiden kuin nisäkkäisiin tai lintuihin kuuluvien eläinlajien pitoa tuotantoeläimenä ei tässä vaiheessa ehdoteta rajoitettavaksi. Menettelystä eläinlajilistojen muuttamiseksi säädettäisiin ehdotuksen 9 §:ssä.

Liitteen 1 2-kohdassa lueteltaisiin myös ne eläinlajit, joita saadaan pitää sirkuksissa ja kiertävissä eläinnäyttelyissä. Voimassa olevassa lainsäädännössä sirkuksissa ja muissa siihen verrattavissa näytöksissä pidettävistä eläinlajeista säädetään maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä 22/EEO/96. Päätöksen mukaan kiellettyä on apinoiden, petoeläinten, luonnonvaraisten märehäijöiden, kavioiden, pussieläinten, hylje-eläinten, norsujen, sarvikuonojen, virtahepojen, petolintujen, strutsilintujen ja krokotiilieläinten käyttö. Tämän estämättä kuitenkin koirien ja kotikissojen, merileijonien, ponien, kesyhevosten ja -aasien käyttö on sallittu. Liitteessä ehdotetulle listalle on sisällytetty lähinnä kesyeläimiä ja muita sellaisia eläimiä, joiden pito voidaan järjestää sirkuksessa tai muussa kiertävässä laitoksessa pykälän 1 momentissa edellytetyllä tavalla. Voimassa olevasta lainsäädännöstä poiketen esimerkiksi merileijonia ei enää saisi pitää sirkuksessa. Uutta olisi myös se, että lista rajoittaisi kiertävissä eläinnäyttelyissä pidettävien eläinlajien kirjoa. Tämä olisi tarkoituksenmukaista, sillä kiertävässä eläinnäyttelyssä eläinten pidon haasteet liittyvät pitkälti samoihin seikkoihin kuin sirkuksessakin. Kummankin toiminnan kohteena olevia eläimiä joudutaan toistuvasti kuljettamaan paikkakunnalta toiselle. Kuljetuksessa eläimet joutuvat kestämään muuttuvia olosuhteita ja tavanomaista vaikeamminkin säänneltävää lähiympäristöä. Eläinten tarpeiden tyydyttäminen myös pysähdyspaikoilla voi olla haasteellista muuttuvien olosuhteiden ja eläinten pitopaikkojen rajallisen koon vuoksi. Ehdotetun lain 50 §:ssä kiellettäisiin myös eläintarhassa tai pysyvässä eläinnäyttelyssä pidettävien luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvien eläinten käyttö eräisiin viihteellisiin esityksiin. Ehdotetut säännökset rajoittaisivat luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvien eläinten käyttöä viihteellisiin esityksiin niin sirkuksissa, pysyvissä eläinnäyttelyissä kuin

eläintarhoissakin. Käytännössä esimerkiksi delfiinien käyttö tällaiseen toimintaan ei olisi jatkossa enää sallittua.

Seura- ja harrastuseläinten osalta yksittäisen eläinlajin pidon rajoittaminen ei välttämättä ole samalla tavoin yhteydessä elinkeinonvapauteen, etenkin jos sallittujen eläinlajien listalle lähtökohtaisesti lisättäisiin kaikki perinteisesti seura- ja harrastuseläiminä pidettävät kesyeläinlajit. Eksoottisempien seura- ja harrastuseläinten ammattimaista pitoa harjoittavat lähinnä eläintukkurit ja eläinkauppiat, joiden toiminta ei yleensä ole riippuvaista yksittäisen eksoottisen eläinlajin pidosta. Seura- ja harrastuseläinten lajikirjo on myös huomattavasti suurempi kuin tuotantoeläiminä pidettävien eläinten lajikirjo ja siihen kohdistuu enemmän muutospaineita kuin muihin tarkoituksiin pidettäviin eläinlajeihin. Seura- ja harrastuseläimiä koskevat lajikohtaiset listaukset olisi tarkoituksenmukaista sisällyttää lakia alemman asteisiin säädöksiin, jotta listauksia voidaan tarpeen mukaan muuttaa lain tasoa joustavammin.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin myös rajoittaa suoraan luonnosta elätettäväksi otettujen selkärankaisten eläinten pitoa seura- ja harrastuseläimenä. Luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten elätettäväksi ottaminen seura- ja harrastuseläimiksi olisi ehdotuksen 28 §:n nojalla kiellettyä. Säännös koskisi kuitenkin vain Suomen luonnossa eläviä eläimiä. Seura- ja harrastuseläimiksi tuodaan ulkomailta eläimiä, jotka on pyydystetty suoraan luonnosta esimerkiksi Afrikasta tai Etelä-Amerikasta. Luonnonvaraisten eläinten elätettäväksi ottamiseen liittyy usein hyvinvointihaittoja, koska eläimet eivät ole tottuneet vankeudessa elämiseen. Esimerkiksi papukaijosten pyydystämiseen luonnosta liittyy merkittäviä riskejä lintujen hyvinvoinnille ja pyydystettyjen lintujen kuolleisuus voi olla varsin suuri. Myös merkittävä osa akvaariokaloista pyydystetään suoraan luonnosta. Lähempi tarkastelu sen suhteen, mitä eläimiä tai eläinlajeja rajoitusten tulisi koskea, olisi tarkoituksenmukaista tehdä asetustasolla samalla kun tarkastellaan seura- ja harrastuseläiminä pidettävien eläinlajien kirjoa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta, jota sovellettaisiin lain voimaantullessa hallussa oleviin tuotantoeläiminä, sirkuseläiminä tai kiertävissä eläinnäyttelyissä pidettäviin eläinyksilöihin. Omistaja tai pitäjä voisi pitää tällaisen eläimen hallussaan sen luonnolliseen kuolemaan saakka. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää vastaavasta poikkeuksesta seura- ja harrastuseläimenä pidettävien eläinyksilöiden osalta. Eläimen omistajan tai pitäjän olisi tehtävä ilmoitus muun kuin liitteessä 1 tarkoitettun eläimen hallussapidosta maakunnalle kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Eläinlajien pitoa rajoitetaan myös vieraslajeja koskevassa lainsäädännössä. Vieraslajeista on säädetty unionin tasolla haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennalta ehkäisemisestä ja hallinnasta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1143/2014. Kansallisista vieraslajeista säädetään vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetussa laissa (1709/2015). Unionissa ja kansallisella tasolla vieraslajeiksi määriteltyjen eläinlajien maahantuonti, myynti, kasvatus, käyttö ja ympäristöön päästäminen on kielletty. Unionin tasolla vieraslajeiksi määritellyistä eläinlajeista supi eli pesukarhu, siperianmaaorava, iso-orava, nutria, punakorvakilpikonna ja muutamat sammakkoeläimet ovat sellaisia, joista ainakin osaa pidetään myös seura- ja harrastuseläiminä. Kansalliseen luetteloon on

sisällytetty kaikki nisäkkäisiin kuuluvat petoeläimet (Carnivora) metsästyslaissa tarkoitettuja riistaeläimiä, koiraa, kissaa ja frettiä lukuun ottamatta. Sen lisäksi listalla ovat kaikki lepakot sekä linnuista päiväpetolinnut, pöllölinnut ja varikset. Luetteloon kuuluu myös eräitä sammakkolajeja. Kesykoiran ja suden tai kesykoiran ja toisen koira-eläinlajin risteymät sukupolvissa F1–F4 on myös sisällytetty kansalliseen vieraslajiluetteloon, mutta näihin sovelletaan vain maahantuontikieltoa ja kieltoa päästää niitä ympäristöön. Ehdotetun lain eläinlajilistoja laadittaessa tulisi ottaa huomioon vieraslajeja koskeva lainsäädäntö siten, että listoihin ei sisällytettäisi vieraslajeja.

9 §. Eläinlajilistojen muuttaminen. Sallittuja seura- ja harrastuseläinlajeja koskevan listan käyttöön ottaminen edellyttää EU-tuomioistuimen määrittelemien reunaehtojen täyttämistä (C-219/07 Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers VZW ja Andibel VZW vs. Belgia, ns. Andibel-tuomio). Käytännössä rajoitusten tulisi olla syrjimättömiä, niiden tulisi perustua tieteelliseen tietoon eläinten hyvinvoinnista ja käytössä tulee olla menettely, jossa kansalaiset voivat ehdottaa listalle lisättäväksi uusia lajeja. Jos kansalaisen ehdotus lajin lisäämiseksi listalle evätään, tulisi asia voida saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Pykälässä säädettäisiin eläinlajilistojen muuttamisesta ja kansalaisten mahdollisuudesta ehdottaa listalle uutta lajia. Samaa menettelyä sovellettaisiin myös muita kuin seura- ja harrastuseläimiä koskevien eläinlajilistojen muuttamiseen.

Eläinlajilistoja voitaisiin muuttaa eläinlajien pidosta kulloinkin saatavilla olevan tieteellisen näytön tai käytännön kokemuksen perusteella. Elintarviketurvallisuusvirasto tarkastelisi eläinlajilistojen ajantasaisuutta ja ehdottaisi tarvittaessa maa- ja metsätalousministeriölle niiden päivittämistä. Tarkastelussa tulisi ottaa huomioon ajantasainen tieteellinen tieto eläinlajien tarpeista, hoidosta ja pito-olosuhteista. Myös käytännön kokemukset eläinten pidosta esimerkiksi muissa maissa voidaan ottaa tarkastelussa huomioon. Elintarviketurvallisuusviraston tulisi käyttää arvioinnissa apunaan riippumatonta tieteellistä asiantuntemusta. Tällaista tukea olisi saatavissa Luonnonvarakeskuksessa toimivasta Eläinten hyvinvointikeskuksesta.

Myös kansalaisilla ja sidosryhmillä olisi mahdollisuus laatia ehdotuksia eläinlajien lisäämiseksi tai poistamiseksi listoilta. Käytännössä Elintarviketurvallisuusvirasto ottaisi asiaan käsittelyyn hallintolain mukaisena hakemusasiانا, josta hakija saisi valituskelpoisen hallintopäätöksen. Eläinlajilistojen muuttamista varten laadittavassa hakemuksessa tulisi esittää perusteet sille, että listalle lisättäväksi ehdotetun eläinlajin pito täyttää pidolle 8 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset. Hakemukseen tulisi liittää viittaukset keskeiseen saatavilla olevaan tieteelliseen tietoon eläinlajin pidosta sekä muut asiaan vaikuttavat seikat, kuten kokemukseräinen tieto eläinten pidosta. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin hakemuksen sisällöstä ja siihen liitettävistä selvityksistä sekä hakemuksen käsittelystä. Jos Elintarviketurvallisuusvirasto päätyisi arvioinnissaan siihen, että listalle lisättäväksi ehdotetun eläinlajin pito täyttää pidolle 8 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset, sen tulisi tehdä maa- ja metsätalousministeriölle ehdotus listan muuttamisesta. Vastaavasti Elintarviketurvallisuusviraston tulisi ehdottaa myös eläinlajin poistamista listalta, jos arvioinnin tulos sitä edellyttäisi.

10 §. Eläinlajilistasta poikkeaminen. Pykälässä säädettäisiin poikkeusluvasta, jolla voitaisiin yksittäistapauksessa sallia muun kuin eläinlajilistalla olevan eläinlajin tai eläinyksilön pito tuotantoeläimenä, seura- ja harrastuseläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä. Lupa voitaisiin myöntää sellaisissa yksittäistapauksissa, joissa hakija osoittaa pystyvänsä pitämään muuta kuin eläinlajilistalla olevaa eläinlajia tai eläinyksilöä niin, että 8 §:n 1 momentin vaatimukset täyttyvät. Tällöin hakijan tulisi todentaa, että hänellä on tarjota eläimelle pito-olosuhteet, joissa eläin kykenee toteuttamaan 8 §:ssä tarkoitettuja olennaisia käyttäytymistarpeitaan ja jossa myös eläimen fysiologiset tarpeet voidaan täyttää. Eläimelle olisi myös voitava saada riittävää eläinlääketieteellistä hoitoa. Poikkeuslupamenettely voisi tulla kyseeseen esimerkiksi tilanteessa, jossa yksittäinen harrastaja pitää sellaista harvinaisempaa eläinlajia, jonka ominaisuuksia ja tarpeita vastaava eläinlaji on hyväksytty listalle. Poikkeuslupamenettelyä voitaisiin mahdollisesti käyttää myös uusien tuotantoeläinlajien pitoon silloin, kun niitä on menestyksekkäästi pidetty esimerkiksi muissa maissa vastaavissa olosuhteissa.

Poikkeuslupaa haettaisiin Elintarviketurvallisuusvirastolta. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin poikkeuslupahakemuksen sisällöstä ja sen tueksi tarvittavista selvityksistä sekä hakemuksen käsittelystä. Elintarviketurvallisuusvirasto voisi tarvittaessa käyttää lupahakemuksen käsittelyssä tieteellisenä asiantuntija-apuna esimerkiksi Luonnonvarakeskuksen Eläinten hyvinvointikeskusta.

11 §. Vastuu eläinten hyvinvoinnista. Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Tämän julistuksenomaisen säännöksen tarkoittama vastuu kohdistuu myös elolliseen luontoon ja eläimiin (HE 309/1993 vp). Perustuslakivaliokunta on todennut, että eläinten kivun, tuskan ja kärsimyksen välttäminen parhaalla mahdollisella tavalla on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä ja erittäin painava peruste jopa alan toimijoiden tieteen vapauden, elinkeinovapauden ja omaisuuden suojan rajoittamiseen. Perusteella on myös liittynyt perustuslain 20 §:n ympäristövastuusäännökseen, vaikka eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi on kysymys ennemminkin eettisesti kestävästä periaatteesta kuin suoranaisesti perusoikeuksien turvaamisesta. (PeVL 34/2009 vp ja PeVL 2/2013 vp)

Ehdotetun lain 6 §:ssä säädettäisiin eläinten pitämistä ja kohtelua koskevista yleisistä periaatteista. Pykälän 1 momentin mukaan eläimiä olisi kohdeltava hyvin ja niitä kunnioittaen. Eläimille ei saisi myöskään aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä eikä niiden hyvinvointia saisi tarpeettomasti vaarantaa. Pykälän 2 momentin mukaan hoidossa olevaa eläintä ei saisi jättää hoidotta eikä hylätä. Näiden periaatteiden vastapainona ehdotetaan säädettäväksi siitä, kenellä on vastuu eläinten hyvinvoinnista. Säännös olisi suurimmaksi osaksi uusi, ja sillä haluttaisiin korostaa eri vastuutahojen velvollisuuksia.

Pykälän 1 momentin mukaan vastuu eläinten hyvinvoinnista kuuluisi kaikille. Jokaisella olisi velvollisuus kohdella eläimiä eläinten hyvinvointimääräysten mukaisesti. Velvollisuus olisi riippumaton siitä, onko kyseessä ihmisen hoidossa oleva kotieläin vai luonnonvarainen eläin. Ihmisen velvollisuudet eläinten kohtelussa ovat yleensä riippumattomia siitä, kenen omistuksessa eläimet ovat tai ovatko ne kenenkään omistuksessa. Vastuu eläimen pidosta

kuuluisi sen sijaan ensisijaisesti eläimen omistajalle tai pitäjälle. Hänellä olisi erityinen huolenpito- ja myös valvontavelvollisuus eläintä koskien. Jos esimerkiksi eläimen omistaja olisi itse estynyt hoitamasta eläintä vaikkapa sairastumisen tai lomamatkan vuoksi, hänen tulisi huolehtia siitä, että eläimen asianmukainen hoito järjestetään muulla tavoin. Jos eläimen hoitajana on muu henkilö kuin eläimen omistaja, vastuu eläimen hoitamisesta kuuluisi hoitajalle. Huolenpito- ja valvontavelvollisuus eläimestä voisi siis ulottua laajemmalle taholle kuin vain eläimen omistajaan. Huolenpito- ja valvontavelvollisuudet eivät sinänsä olisi uusia, mutta uutta olisi se, että niistä ehdotetaan otettavaksi maininta lakiin.

Ehdotettu 1 momentti olisi luonteeltaan lähinnä julistuksenomainen, eikä voisi sellaisenaan toimia esimerkiksi yksilön rikosoikeudellisen vastuun perustana. Rikosoikeudellinen vastuu toteutuisi ehdotetun lain muiden säännösten sekä rikoslain (39/1889) nojalla.

Pykälän 2 momentin mukaan kuuttatoista vuotta nuorempi lapsi ei voisi olla yksin vastuussa eläimen hyvinvoinnista. Säännös liittyisi ehdotetun lain 42 §:n 4 momenttiin, jonka mukaan eläintä ei saisi pysyvästi luovuttaa alle 16-vuotiaalle ilman huoltajan suostumusta. Alle 16-vuotiaalla ei välttämättä ole edellytyksiä täyttää eläintenpidolle asetettuja velvollisuuksia, minkä vuoksi hän ei myöskään voisi olla yksin vastuussa eläimen hyvinvoinnista. Säännös ei kuitenkaan estäisi alle 16-vuotiasta hoitamasta eläintä. Vastuu eläinten hyvinvoinnista merkitsee kokonaisvaltaista vastuuta eläimestä ja on käsitteenä laajempi kuin eläimen hoitaminen. Momentissa säädettäisiin lisäksi alle 15-vuotiaan lapsen vanhempien tai muiden huoltajien taikka muiden henkilöiden, joilla on valvottavanaan tämänikäinen lapsi, valvontavelvoitteesta. Heillä olisi velvollisuus huolehtia siitä, ettei lapsi kohtele eläimiä eläinten hyvinvointimääräysten vastaisesti. Pykälä vastaisi pienistä kielellisistä eroavaisuuksistaan huolimatta eläinsuojelulain 64 §:ssä säädettyä ja liittyisi rikosoikeudelliseen vastuukärajaan. Eläinsuojelulain tapaan valvontavelvollisuuden laiminlyönti tahallaan tai huolimattomuudesta ehdotetaan säädettäväksi 113 §:ssä rangaistavaksi eläinsuojelurikkomuksena.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin eläinsuojeluviranomaisen vastuusta eläinten hyvinvoinnista. Eläinsuojeluviranomaisen vastuu eläinten hyvinvoinnista tarkoittaisi toimimisvelvollisuutta, mikäli eläintä pidettäisiin tai kohdeltaisiin lainvastaisesti.

Eläinsuojeluviranomaisilla olisi ensinnäkin velvollisuus neuvoin pyrkiä edistämään eläinten hyvinvointia. Eläinsuojelulain 40 §:ssä säädetään neuvojen antamisesta. Pykälän mukaan tarkastuksen suorittajan on eläimen omistajalle tai haltijalle annettavin neuvoin pyrittävä edistämään eläimen hyvinvointia ja vaikuttamaan siihen, että tarkastuksessa ilmenneet lievät eläinsuojelulliset epäkohdat korjataan. Tarkastuseläinlääkäriin on annettava neuvot teurastamon tai teurastuspaikan alueella sille, joka on vastuussa epäkohtien syntymisestä. Viranomaisen neuvontavelvollisuudesta säädetään lisäksi hallintolain (434/2003) 8 §:ssä. Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Neuvonta on maksutonta. Hallintolain mukainen neuvonta koskee ensisijaisesti menettelyllisiä kysymyksiä, mutta voi käytännössä ulottua myös sisällöllisiin kysymyksiin, kun on kyse vaikkapa viranomaisen ratkaisukäytännöistä tai vakiintuneesta

oikeuskäytännöstä. Neuvontaa annettaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei viranomaisen ryhdy asiassa neuvottavan asiamieheksi tai avustajaksi.

Vaikka neuvonnasta säädetään hallintolaissa, neuvojen antamisesta olisi perusteltua säätää erikseen ehdotetussa laissa. Lain tarkoituksena olisi sen 1 §:n mukaan paitsi suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla eläinten hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta myös edistää eläinten hyvinvointia. Lisäksi lain tarkoituksena olisi lisätä eläimen kunnioitusta ja hyvää kohtelua. Eläinten hyvinvointiin voidaan vaikuttaa monin eri tavoin. Eläimen omistajan tai pitäjän velvollisuutena olisi huolehtia siitä, että hänellä on riittävästi tietoa ja taitoa pitää, hoitaa ja käsitellä eläintä ehdotetun lain mukaisesti ja ottaa tarvittaessa selvää, miten tämä tapahtuu. Eläinsuojeluviranomaisen roolia eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi olisi kuitenkin syytä korostaa niin, että sille säädettäisiin velvollisuus pyrkiä neuvoin edistämään eläinten hyvinvointia. Neuvonta voisi tapahtua paitsi eläimen omistajan tai pitäjän aloitteesta hänen kysyessään neuvoa myös viranomaisen aloitteesta. Neuvontavelvollisuuden avulla olisi ennen kaikkea tarkoitus pyrkiä ennalta ehkäisemään mahdollisia eläinsuojeluongelmia ja edistämään eläinten hyvinvointia tilanteissa, jossa lainsäädäntöä ei ole vielä rikottu mutta jossa voidaan arvioida eläinten hyvinvoinnin vaarantuvan tulevaisuudessa, mikäli tilanne jatkuu ennallaan. Neuvonta voisi sisältää paitsi lainsäädännön vaatimusten selvittämistä eläimen omistajalle tai pitäjälle myös esimerkiksi eläintenpitoon liittyvien hyvien käytäntöjen selvittämistä taikka sen kertomista, mistä tällaista tietoa on saatavilla. Tietoa voidaan antaa esimerkiksi eläimen ruokinnasta ja muusta hoidosta taikka liikunnasta tai vaikkapa eläimen käyttäytymisestä ja kouluttamisesta. Neuvontavelvollisuus koskisi ennen kaikkea valvontaa tekeviä eläinsuojeluviranomaisia. Neuvontaan ei kuuluisi eläintenpitäjän asiamiehenä toimiminen. Neuvoja annettaessa olisi aina riittävän selvästi ilmaistava, että kyse on luonteeltaan ei-sitovista neuvoista eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Eläinsuojelulain 40 §:stä poiketen neuvontaa ei säädettäisi annettavaksi lievien eläinsuojelullisten epäkohtien korjaamiseksi. Näitä tilanteita varten säädettäisiin ehdotetun lain 12 luvussa kehotuksen antamisesta ja hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä. Pykälän 3 momentissa ehdotetaankin säädettäväksi viranomaisen velvollisuudesta ryhtyä tarvittaessa sille säädettyihin tai ehdotetulla lailla täytäntöön pantavien Euroopan unionin säädösten mukaisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Säännös olisi luonteeltaan julistuksenomainen, eikä voisi sellaisenaan toimia rikosoikeudellisen vastuun perustana. Virkamiehen rikosoikeudellisesta vastuusta ja vahingonkorvausvastuusta säädetään muualla.

3 luku **Eläinten kohtelu**

12 §. Kohtelun yleiset vaatimukset. Pykälässä säädettäisiin eläinten kohtelun yleisistä vaatimuksista. Lakiehdotuksen yleisten periaatteiden mukaan eläimiä on kohdeltava hyvin niitä kunnioittaen. Eläimille ei saa aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä eikä niiden hyvinvointia saa tarpeettomasti vaarantaa. Eläinten kohtelulla on keskeinen merkitys eläimen hyvinvoinnille kaikissa niissä tilanteissa, joissa ihminen on tekemisissä eläimen kanssa.

Hyvällä kohtelulla voidaan myös osaltaan ennalta ehkäistä eläinten loukkaantumista esimerkiksi eläimiä siirrettäessä tai muun käsittelyn yhteydessä. Pykälää sovellettaisiin ihmisen hoidossa olevien eläinten lisäksi myös luonnonvaraisiin eläimiin silloin, kun nämä ovat tekemisissä ihmisten kanssa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eläimen rauhallisesta kohtelusta sekä eläimen käsittelystä siten, että käytetään hyväksi eläimen lajinomaista käyttäytymistä. Pykälässä käsittelyllä tarkoitettaisiin esimerkiksi eläinten siirtämistä paikasta toiseen, erilaisia hoitotoimenpiteitä, eläinten merkintää ja koulutusta sekä eläinten lopetusta. Eläimen rauhallinen kohtelu sekä pelottelun ja kiihdyttämisen välttäminen edistää luottamuksen ja positiivisen suhteen muodostamista ihmisen ja eläimen välille. Eläin kokee rauhallisesti käyttäytyvän ihmisen usein vähemmän uhkaavaksi, jolloin voidaan vähentää eläimen äkillisiä pako- ja puolustusreaktioita, jotka saattavat aiheuttaa vahinkoa sekä eläimelle että ihmiselle. Joskus eläinten käsittelyssä ja koulutuksessa käytetään apuna myös toisia eläimiä, kuten paimentavia koiria lampaiden käsittelyssä tai lampaita paimentavien koirien koulutuksessa. Näissä tilanteissa tulisi huolehtia siitä, että eläimet eivät aiheuta toisilleen tarpeetonta pelkoa tai muuta kärsimystä. Lajinomaista käyttäytymistä voidaan käyttää hyväksi erilaisissa eläimen käsittelytilanteissa. Esimerkiksi laumaeläinten siirroissa voidaan usein hyödyntää lauman sisäistä arvojärjestystä ja eläinten laumavaistoa siirtämällä arvojärjestyksessä korkealla oleva eläin paikasta toiseen, jolloin muut lauman jäsenet seuraavat vapaaehtoisesti perässä.

Pykälän 2 momenttiin sisältyisi uutena vaatimuksena säännös eläimen totuttamisesta käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin. Uutta olisi myös vaatimus siitä, että jos eläin ei ole totunut käsittelyyn, tämä tulisi ottaa huomioon eläintä käsiteltäessä. Ihmisen hoidossa olevien eläinten totuttaminen käsittelyyn helpottaa eläinten käsittelytilanteita ja vähentää eläinten käsittelyn yhteydessä kokemaa stressiä. Totuttaminen parantaa myös eläimen suhdetta hoitajaansa. Positiivisen suhteen muodostuminen hoidettavien eläinten ja hoitajan välille on tärkeää eläimen kokonaishyvinvoinnin kannalta. Eläinten suhdetta hoitajaansa käytetäänkin usein yhtenä hyvinvointi-indikaattorina mitattaessa eläinten hyvinvoinnin yleistä tasoa. Käsittelyyn totuttamisella tarkoitettaisiin paitsi varsinaisiin käsittelytilanteisiin totuttamista, myös hoitajan läsnäoloon totuttamista. Totuttamisen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa olisi otettava huomioon eläimen laji, pitomuoto ja eläimen käsittelyyn liittyvät tarpeet, kuten käsittelyjen toistuvuus ja käsittelystä eläimen hyvinvoinnille mahdollisesti aiheutuvat haitat. Esimerkiksi lypsylehmän kohdalla totuttaminen erilaisiin käsittelytoimenpiteisiin kuten lypsyyn, eläinten siirtoon ja ylipäätään hoitajan läheisyyteen on välttämätöntä eläimen hyvinvoinnin turvaamisen ja päivittäisen hoidon sujumisen kannalta. Vapaana luonnossa elävä poro tai kalanviljelylaitoksessa elävä kala joutuvat sen sijaan hoitajan käsittelyn kohteeksi huomattavasti harvemmin. Näidenkin eläinten kohdalla totuttaminen ihmisen läsnäoloon saattaa vähentää eläinten kokemaa pelkoa ihmistä kohtaan ja parantaa siten eläinten hyvinvointia käsittelytilanteissa. Aina ihmisen läsnäoloon totuttaminen ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista. Esimerkiksi loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten hoidossa pyritään nimenomaan välttämään eläimen tottumista ihmisiin, jos eläin on tarkoitus myöhemmin vapauttaa takaisin luontoon.

Eläimen totuttaminen pito-olosuhteisiin helpottaa eläinten fyysistä ja psyykkistä sopeutumista ympäristöönsä ja edesauttaa siten eläinten hyvää hyvinvointia. Totuttaminen on usein tarpeen siirrettäessä eläimiä kokonaan uuteen ympäristöön, mutta myös silloin, kun eläinten ympäristössä tehdään pienempiä muutoksia, kuten otetaan käyttöön uusia ruokinta- tai juottolaitteita tai muita eläinten hoitoon liittyviä järjestelmiä. Asteittain tehtävät muutokset auttavat eläintä sopeutumaan ympäristöönsä esimerkiksi siirrettäessä eläimiä sisältä ulkokasvatukseen. Totuttamisessa myös varmistetaan siitä, että eläin oppii käyttämään ympäristön resursseja, kuten uutta juomalaitetta tai lypsykonetta, jotta eläimen hyvinvointi ei tämän takia vaarantuisi.

Eläinten totuttaminen käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin on yleensä tehokkainta, kun se aloitetaan eläimen ollessa vielä nuori. Esimerkiksi lattiakanalassa kasvaneilla kananuorikoilla on paremmat valmiudet sopeutua elämään lattiakanalassa myös munintavaiheessa kuin niillä kananuorikoilla, jotka on kasvatustavalla pidetty virikehäkeissä. Koiran- ja kissanpentujen kasvatuksessa on puolestaan tärkeää, että pennut saavat riittävästi positiivisia kokemuksia ihmisistä. Ilman riittävää ihmiskontaktia kasvaneet pennut eivät välttämättä koskaan täysin luota ihmiseen ja tämä saattaa aiheuttaa eläimille jatkossa merkittäviäkin hyvinvointiongelmia. Hevosten osalta käsittelyyn ja erilaisiin ympäristöolosuhteisiin totuttaminen olisi tärkeää varsinaisesti jo senkin takia, että ison eläimen kanssa pystytään myöhemmin toimimaan turvallisesti eri tilanteissa.

Erityistä huomiota tulisi kiinnittää sellaisen eläimen kohteluun, joka ei ole totunut käsittelyyn esimerkiksi nuoren ikänsä, eläinten pitomuodon tai eläimen luonnonvaraisuuden vuoksi. Käsittelyyn totumattomalle eläimelle käsittelytilanne saattaa olla hyvin stressaava kokemus. Tämä tulisi ottaa huomioon käsittelymenetelmien valinnassa ja suunnittelemalla käsittely mahdollisuuksien mukaan ennakkoon, jotta itse käsittelytilanne sujuisi rauhallisesti ja eikä eläin siinä turhaan hätäntyisi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkempia vaatimuksia eläinten käsittelystä eri tilanteissa sekä käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin totuttamisesta. Asetuksella voitaisiin säätää tarkempia vaatimuksia esimerkiksi niistä toimista, joita on toteutettava eri eläinlajien poikasten totuttamiseksi tulevaan ympäristöönsä.

13 §. Kielletty kohtelu. Pykälän tarkoituksena on selventää sitä, millainen kohtelu aiheuttaa eläimille tarpeetonta kipua ja kärsimystä ja on siten kiellettyä. Pykälää sovellettaisiin ihmisen hoidossa olevien eläinten lisäksi myös luonnonvaraisiin eläimiin silloin, kun nämä ovat tekemisissä ihmisten kanssa.

Kiellettyä olisi eläinten kovakourainen ja muu tarpeetonta kärsimystä aiheuttava kohtelu. Kovakouraisesta käsittelystä voi aiheutua eläimelle kipua ja kärsimystä, kuten pelkoa tai ahdistusta, vaikka tarkoituksena ei olisikaan eläimen vahingoittaminen. Kovakouraista käsittelyä saattaa esiintyä esimerkiksi tilanteissa, joissa käsiteltävänä on suuri määrä eläimiä ja aikaa eläinten käsittelyyn on rajallisesti. Vastaavasti kovakouraista käsittelyä saattaa esiintyä tilanteissa, jossa eläin käyttäytyy epätoivottavalla tavalla ja eläinten käsittelijä

purkaa tästä aiheutuvaan turhautumistaan eläimeen. Eläintenpidossa vakiintuneetkin eläinten käsittelytavat voivat aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä ja olla liian kovakouraisia, jos eläinten käsittelyssä voitaisiin vaihtoehtoisesti käyttää muuta, eläimen hyvinvoinnin kannalta vähemmän haittaavaa käsittelytapaa. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä siitä, millaista kohtelua olisi pidettävä liian kovakouraisena tai muuna tarpeetonta kärsimystä aiheuttavana kohteluna. Esimerkiksi eläimen raahaamista sarvista, jaloista, siivistä, hännästä, turkista tai suoraan päästä vetäen olisi aina pidettävä liian kovakouraisena kohteluna.

Eläinten hoitoon ja käsittelyyn käytettävistä laitteista, välineistä ja aineista säädettäisiin 18 §:ssä. Asianmukaisiakin laitteita, välineitä ja aineita saatetaan kuitenkin käyttää tavalla, joka aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai kärsimystä. Esimerkiksi ratsupiiskan käyttö voi joissain tilanteissa olla perusteltua, mutta sen liiallinen tai vääränlainen käyttö on kiellettyä. Eläinten käsittelyyn voidaan käyttää myös monia sellaisia laitteita, välineitä ja aineita, joita ei lähtökohtaisesti ole lainkaan tarkoitettu tähän tarkoitukseen. Tällöinkin huomio olisi kohdistettava nimenomaan siihen, millä tavoin laitetta, välinettä tai ainetta käytetään ja aiheutuuko siitä tarpeetonta kipua tai kärsimystä. Kiellettyä olisi esimerkiksi hevosen jalkojen käsitteleminen chilijauheella tai muulla herkistävällä aineella sen varmistamiseksi, että hevonen välttää koskettamasta estepuomia esteen yli hypätessään.

Erikseen kiellettäisiin sellainen eläimen sitominen, josta aiheutuu eläimelle tarpeetonta kärsimystä. Tällaisena olisi pidettävä esimerkiksi eläimen jalkojen sitomista yhteen sen liikkumisen rajoittamiseksi. Eläinten liikkumista ei liioin saisi rajoittaa sitomalla eläimet toisiinsa. Tarkempia säännöksiä siitä, mitä olisi pidettävä tarpeetonta kärsimystä aiheuttavana eläimen sitomisena, annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 2 momentissa kiellettäisiin eläimen liiallinen rasittaminen ja kohtuuttoman ankara kurissa pitäminen. Eläimen koulutuksessa ja käytössä olisi otettava huomioon eläimen suorituskyky ja osaamistaso. Eläimen suorituskykyyn vaikuttavat muun muassa eläimen ikä, terveydentila ja fyysinen kunto. Osaamistasolla puolestaan tarkoitettaisiin niitä taitoja, joita eläimen voidaan olettaa omaavan sen iän ja aiemman koulutuksen tai harjoittamisen perusteella. Rasittamisella tarkoitettaisiin sekä henkistä että fyysistä rasittamista. Liian vaativana olisi pidettävä ainakin sellaista fyysistä suoritusta, jossa eläimen loukkaantuminen on ennalta arvattavaa sen heikosta fyysisestä kunnosta johtuen. Eläintä ei liioin tulisi altistaa niin voimakkaalle henkiselle rasitukselle, että eläin ei kykene palautumaan siitä kohtuullisessa ajassa suorituksen jälkeen. Liiallisen rasittamisen arvioinnissa merkitystä ei olisi sillä, pakotetaanko tai houkutellaanko eläin suoritukseen vai tekeekö se suorituksen ilman ohjaajan myötävaikutusta. Näin ollen myös esimerkiksi metsästystilanteessa ilman ohjaajan suoraa vaikutusta toimivaa koiraa tulisi mahdollisuuksien mukaan pyrkiä suojelemaan liialta rasitukselta.

Sairaan tai vahingoittuneen eläimen koulutuksessa ja käytössä olisi otettava huomioon lakiehdotuksen 24 §, jossa säädetään sairaan tai vahingoittuneen eläimen asianmukaisesta hoidosta. Sairauden tai vamman laadusta riippuen eläimen asianmukaiseen hoitoon kuuluu yleensä myös riittävä lepo. Sairaan tai vahingoittuneen eläimen suorituskyky on usein sillä

tavoin alentunut, että eläimen normaali koulutus tai käyttäminen aiheuttaa sille liiallista rasitusta. Eläimen koulutusta ja käyttöä tulisi välttää ainakin niissä tilanteissa, joissa koulutus tai käyttö voi hidastaa eläimen toipumista tai johtaa jopa eläimen terveydentilan heikentymiseen entisestään.

Myös eläimen kohtuuttoman ankara kurissa pitäminen olisi kiellettyä. Eläimen kouluttamisen ja kurissa pitämisen kohtuullisuutta arvioitaessa tulisi pohtia sitä, voitaisiinko haluttu vaikutus saada aikaan jollain muulla, eläimelle vähemmän kärsimystä aiheuttavalla tavalla. Eläimen kurissa pitämisen ei tulisi olla niin ankaraa, että eläimellä ei ole riittävästi mahdollisuuksia toteuttaa olennaisia käyttäytymistarpeitaan. Esimerkiksi koiran tulisi voida välillä liikkua ja tutkia ympäristöään vapaasti ilman, että se on jatkuvasti suorittamassa sille annettua tehtävää.

Pykälän 2 momentissa kiellettäisiin myös eläimen pakottaminen yrittämään luonnollisten kykyjensä tai voimiensa ylittämistä. Säännöksellä tarkoitetaan tilanteita, joissa eläin toimiessaan suorituskykynsä ääri rajoilla tietoisesti pakotetaan yrittämään vielä astetta vaativampaa suoritusta. Pakottamisella ei välttämättä tarkoitettaisi fyysistä pakottamista, vaan sillä voidaan tarkoittaa myös esimerkiksi eläimen houkuttelua palkkion avulla. Luonnollisten kykyjen ja voimien ylittämiseen pakottamisessa olisi kyse jo eräänlaisesta ääritilanteesta, jossa eläimen ylirasittuminen olisi hyvin todennäköistä. Tällainen pakottaminen olisi aina kiellettyä ja asettaisi selkeän ylärajan eläimen liialliselle rasittamiselle.

Pykälän 3 momentissa kiellettäisiin eläinten tarpeeton vahingoittaminen. Eläimen vahingoittamisella tarkoitettaisiin sellaista eläimen tarkoituksellista vahingoittamista, josta eläimelle jää väliaikainen tai pysyvä vamma ja jota ei ole erikseen säädetty sallituksi. Väkivaltainen kohtelu, kuten eläimen potkiminen tai lyöminen siten, että eläimelle aiheutetaan vahinkoa, olisi kiellettyä. Tarpeettomana vahingoittamisena ei pidettäisi koiran tai muun eläimen käyttämistä viranomaistoiminnassa eläimen käyttötarkoitukseen liittyvissä tehtävissä, joihin liittyy vaara eläimen vahingoittumisesta. Poikkeuksen piirissä olisivat esimerkiksi poliisitoiminnassa käytettävät koirat, joiden työtehtäviin saattaa liittyä vakavakin vaara eläimen vahingoittumisesta. Säännös vastaisi eläinsuojeluasetuksen 13 §:n 2 momentissa säädettyä poikkeusta.

Pykälän 4 momentissa kiellettäisiin eläimen värjääminen sen ulkonäön muuttamiseksi. Säännös olisi uusi ja sen tavoitteena olisi sekä eläinten hyvinvointihaittojen välttäminen että eläinten kunnioittavan kohtelun edistäminen. Eläimen värjäämisellä sen ulkonäön muuttamiseksi tarkoitettaisiin esimerkiksi eläimen ihon, turkin, nokan, kynsien, sulkapeitteen tai suomujen kosmeettista värjäämistä. Eläinten kosmeettinen värjääminen ei ole meillä yleistä ja siihen on yleensä suhtauduttu pidättyväisesti. Kuitenkin muualla maailmassa eläinten värjäämistä esiintyy melko yleisestikin. Esimerkiksi eläinten valokuvauksen ja näyttelyiden yhteydessä eläinten turkkia saatetaan värjätä ”kauneusvirheiden” peittämiseksi. Sen lisäksi lemmikkieläimiä värjätään esimerkiksi juhlien ja tapahtumien yhteydessä tai muutoin vaan omistajan mieltymysten mukaan. Esimerkiksi koiran turkki saatetaan värjätä vaaleanpunaisiksi tai vaikka sateenkaaren väreihin. Akvaariokalojen värjääminen on myös maailmalla hyvin tunnettu ilmiö. Kosmeettisella värjäämisellä ei tarkoitettaisi eläimen

merkintää sen hoitoon liittyvistä syistä, kuten eläimen turkkiin tehtävä merkintä sen tunnistamiseksi tai eläinryhmien erottelemiseksi toisistaan.

Kipua tai kärsimystä aiheuttavat toimenpiteet eläimen ulkonäön muuttamiseksi kiellettäisiin ehdotuksen 15 §:ssä. Esimerkiksi ihon lävistämällä tehtävä tatuointi aiheuttaa kipua eläimelle ja kosmeettinen tatuointi olisi siten kielletty 15 §:n nojalla. Eläimen värjäämisessä ei kuitenkaan yleensä ole kyse 15 §:ssä tarkoitetusta kipua aiheuttavasta toimenpiteestä. Värjäämisessä käytetyt aineet saattavat toki ärsyttää eläimen ihoa ja aisteja. Epäluonnollinen väritys voi myös vaikeuttaa eläinten keskinäistä viestintää. Nyt ehdotettu säännös estäisi kuitenkin myös sellaisen eläimen kosmeettisen värjäämisen, josta ei aiheudu eläimelle osoitettavissa olevaa kipua tai kärsimystä. Värjäämisen kiellolla pyritään edistämään myös eläinten kunnioitusta. Eläimen värjäämisellä pyritään tekemään eläimestä jotain sellaista, mitä se ei luonnostaan ole. Eläimen kosmeettinen värjääminen tehdään yleensä viihdetarkoituksessa, eikä sitä voida perustella eläimen hoitoon tai hyvinvointiin liittyvillä syillä. Tällainen kohtelu on omiaan vääristämään ihmisten suhdetta eläimiin eikä se edistä eläinten kunnioitusta elävinä olentoina ja sen takia siitä tulisi pidättäytyä.

14 §. *Sukupuoliyhteys eläimen kanssa.* Pykälässä kiellettäisiin sukupuoliyhteys eläimen kanssa. Säännös olisi uusi.

Sukupuoliyhteyttä tai muuta seksuaalista kanssakäymistä ihmisen ja eläimen välillä ei ole sellaisenaan säädetty rangaistavaksi Suomessa. Tällainen teko voi kuitenkin tulla rangaistavaksi rikoslain 17 luvun 14, 14 a tai 15 §:n mukaisesti eläinsuojelurikoksena, törkeänä eläinsuojelurikoksena tai lievänä eläinsuojelurikoksena. Edellytyksenä on, että eläintä kohdellaan julmasti tai tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa aiheuttaen. Lisäksi muiden kyseisissä säännöksissä säädettyjen rangaistavuuden edellytysten on täytyttävä. Lievimmät eläimiin kohdistuvat teot säädetään eläinsuojelulain 54 §:ssä rangaistaviksi eläinsuojelurikkomuksena. Sukupuolisiveellisyttä loukkaavan kuvan - kuten eläimiin sekaantumista esittävän kuvan - levittäminen on rangaistavaa rikoslain 17 luvun 18 §:ssä.

Eläimiin sekaantuminen ja sen yritys olivat rikoslain 20 luvun 12 §:n 2 momentin nojalla rangaistavia aina vuoteen 1971 saakka. Eläimeen sekaantumisella on perinteisesti tarkoitettu nimenomaan sukupuoliyhteyteen rinnastettavaa yhteyttä ihmisen ja eläimen välillä (HE 6/1997 vp). Säännöstä oli sovellettu lähinnä sukupuolisesti yleisesti estyneisiin ja vajaamielisiin nuoriin sekä vanhuuden tylsyyttä poteviin henkilöihin. Rikoslain käyttämistä tällaisten henkisesti vajavaisten käsittelyssä pidettiin kohtuuttomana, minkä vuoksi rangaistavuus poistettiin. Uudistus liittyi siveellisyyteen kohdistuvia rikoksia koskevan lainsäädännön uudistamiseen ja sen taustalla olivat sukupuolimoraalia koskevissa käsityksissä ja asenteissa tapahtuneet muutokset. Rangaistavuuden poistamisen jälkeenkin sukupuoliyhteys ihmisen ja eläimen välillä saattoi tuolloin joissakin tapauksissa tulla rangaistavaksi eläinräkkäyksenä rikoslain 43 luvun 5 §:n nojalla.

Suhtautumisessamme eläimiin ja niiden hyvinvointiin on tapahtunut suuria muutoksia. Yhteiskunnallisen asenneilmapiirin muutokseen on vaikuttanut se, että tietomme eläimistä ja niiden hyvinvoinnista on lisääntynyt valtavasti. Tämä on johtanut muun muassa ihmisen ja

eläimen välisen sukupuoliyhteyden tai muun seksuaalisen kanssakäymisen kieltämiseen monissa Euroopan maissa. Teko on eri tavoin säädetty rangaistavaksi esimerkiksi Alankomaissa, Isossa-Britanniassa, Ranskassa, Ruotsissa, Saksassa ja Tanskassa sekä lisäksi Norjassa ja Sveitsissä.

Ihmisen ja eläimen välisen seksuaalisen kanssakäymisen salliminen on ristiriidassa eläinten hyvinvoinnin edistämisen ja eläinten kunnioittamisen kanssa. Eläimen käyttäminen ihmisen seksuaalisiin tarkoituksiin on tutkimusten valossa usein riski eläimen fyysiselle ja/tai psyykkiselle terveydelle ja hyvinvoinnille. Eläimen tarve seksuaaliseen käyttäytymiseen on usein ajallisesti hyvin rajattua ja voi kestää vain lyhyen aikaa. Ihminen ei myöskään lähtökohtaisesti ole luontainen seksikumppani eläimelle, sillä eläimet parittelevat yleensä omanlaisensa yksilön kanssa. Ihmisen käyttäessä eläintä seksuaalisten tarpeidensa tyydyttämiseen eläin on alisteinen ihmisen mielihaluille. Eläin ei voi valita, ja sitä on suojeltava sen hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta tai tällaisen haitan riskiltä. Eläimen suojeleminen on perusteltua erityisesti silloin, kun on kyse ihmisen ja eläimen välisestä sukupuoliyhteydestä. Tämän vuoksi ja ehdotettavan lain tarkoitus huomioon ottaen sukupuoliyhteys eläimen kanssa ehdotetaan säädettaväksi rangaistavaksi.

Pykälän 1 momentin mukaan ihminen ei saisi olla sukupuoliyhteydessä eläimen kanssa. Sukupuoliyhteydellä eläimen kanssa tarkoitettaisiin ihmisen sukupuolielimellä tehtävää taikka eläimen sukupuolielimeen tai peräaukkoon kohdistuvaa tunkeutumista eläimen kehoon taikka eläimen sukupuolielimen ottamista ihmiskehoon. Sukupuoliyhteys voisi olla vaginaalista, anaalista tai oraalista ja edellyttäisi aina sukupuolielimen tai peräaukon kontaktia.

Sukupuoliyhteyden määritelmä vastaisi pitkälti rikoslain seksuaalirikoksia koskevan 20 luvun 10 §:n 1 momentissa olevaa sukupuoliyhteyden määritelmää. Eläinsuojelulain mukaisessa määritelmässä teon ei kuitenkaan edellytettäisi olevan luonteeltaan seksuaalinen. Teon seksuaalisella motiivilla ei olisi merkitystä, vaikka usein tämäntyyppisessä teossa onkin kyse ihmisen seksuaalisen tarpeen tyydyttämisestä. Kuitenkin myös muussa kuin seksuaalisessa tarkoituksessa tapahtuva määritelmän mukainen teko katsottaisiin sukupuoliyhteydeksi. Mikäli ihminen esimerkiksi provosoidakseen toista ihmistä tunkeutuisi sukupuolielimellään eläimen kehoon, tällainenkin teko katsottaisiin lain tarkoittamaksi sukupuoliyhteydeksi. Eläimen hyvinvoinnin ja eläimen kunnioittamisen kannalta sillä, minkä vuoksi teko tehdään, ei ole merkitystä. Lain tarkoittamaa sukupuoliyhteyttä eläimen kanssa olisi paitsi miehen sukupuolielimellä myös muulla ruumiinosalla taikka esineellä tehtävä tunkeutuminen eläimen sukupuolielimeen tai peräaukkoon. Sukupuoliyhteyttä ei sen sijaan olisi vielä esimerkiksi se, että sukupuolielimet koskettavat toisiaan. Myöskään pelkkä sukupuolielimen taikka peräaukon koskettelu ei olisi sukupuoliyhteyttä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettaväksi poikkeuksia pykälän 1 momenttiin. Säännös olisi tarpeen sen vuoksi, että esimerkiksi eläimen hoitaminen voi joissain tilanteissa edellyttää toimenpiteitä, jotka olisivat ilman poikkeussäännöstä 1 momentin nojalla kiellettyjä. Ehdotuksen mukaan pykälän 1 momentin soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät toimenpiteet,

jotka ovat tarpeen eläinlääkinnällisestä tai jalostuksellisesta syystä taikka muusta vastaavasta hyväksyttävästä syystä.

Eläimen sairastuessa sille on annettava asianmukaista hoitoa. Eläinlääkinnällisistä syistä annettava hoito saattaa edellyttää eläimen sukupuolielimen tai peräaukon tutkimista taikka niihin kohdistuvaa muuta toimenpidettä. Eläimen omistaja tai pitäjä taikka muu henkilö voi esimerkiksi mitata lämpötilan eläimen peräsuolesta. Mikäli hoidossa on kyse eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 2 §:n tarkoittamasta eläinlääkäriammatin harjoittamisesta, oikeus ammatinharjoittamiseen on vain kyseisen lain tarkoittamalla eläinlääkärillä tai muulla eläinlääkäriammatin harjoittamiseen oikeutetulla henkilöllä. Myös eläinjalostus saattaa edellyttää 1 momentin mukaista tekoa. Poikkeussäännös on tarpeen esimerkiksi eläimen keinosiementämisen mahdollistamiseksi. Myös muusta vastaavasta hyväksyttävästä syystä kuin eläinlääkinnällisestä tai jalostuksellisesta syystä tehtävät toimenpiteet olisivat säännöksen nojalla sallittuja.

15 §. Eläimille tehtävät toimenpiteet. Pykälässä säädettäisiin eläimille tehtävistä toimenpiteistä. Kuten voimassa olevassa laissa, eläimelle saisi pääsääntöisesti tehdä leikkauksen tai muun kipua aiheuttavan toimenpiteen vain, jos toimenpide on tarpeen kyseisen eläinyksilön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Eläimen sairauden tai vamman ennaltaehkäisemiseksi tai hoitamiseksi tarvittavat eläinlääketieteelliset toimenpiteet olisivat näin ollen sallittuja. Lähtökohtaisesti kaikki muut kipua aiheuttavat toimenpiteet olisivat kiellettyjä, ellei toimenpidettä olisi erikseen säädetty sallituksi joko pykälässä tai sitä täydentävässä valtioneuvoston asetuksessa. Tämän lisäksi pykälässä kiellettäisiin erikseen sellaiset kipua tai kärsimystä aiheuttavat toimenpiteet, joiden tarkoituksena on ensisijaisesti eläimen ulkonäön tai käyttäytymisen muuttaminen. Tärkeimmistä poikkeuksista näihin pääsääntöihin säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Sen lisäksi valtioneuvoston asetuksella voitaisiin sallia tiettyjen eläinten pidon kannalta välttämättömien toimenpiteiden tekeminen. Asetuksella voitaisiin edelleen kieltää myös sellaisten eläinten näytteillä pitäminen ja kilpailuttaminen, joille on tehty pykälässä kielletty toimenpide esimerkiksi eläimen ulkonäön muuttamiseksi.

Leikkauksella tai muulla kipua aiheuttavalla toimenpiteellä tarkoitettaisiin toimenpidettä, johon liittyy ihon tai limakalvojen lävistäminen tai muun kipua tuntevan kudoksen manipulointi siten, että eläimelle aiheutetaan tuntemus kivusta. Kirurgisten toimenpiteiden lisäksi kipua aiheuttavalla toimenpiteellä tarkoitettaisiin siten myös injektoiden antamista sekä muuta ihon lävistämistä esimerkiksi rokotusten, näytteenoton tai lääkkeiden antamisen yhteydessä. Myös kudosten murskaaminen, polttaminen tai leikkaaminen aiheuttaa yleensä tunnettavaa kipua. Kipua aiheuttava toimenpide olisi sallittu vain, jos sen tarpeellisuus voitaisiin perustella kyseisen eläinyksilön hyvinvointiin liittyvällä syyllä. Sallittua olisi esimerkiksi kissan kynnen poisto silloin, kun kynsi on vahingoittunut ja aiheuttaa kissalle kipua ja tulehdusriskin. Sen sijaan kissan kynsien amputaatio sen takia, että kissa raapii omistajansa sohvan rikki, ei olisi hyväksyttävää. Kiellettyjä ovat myös sellaiset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on eläimen muuttaminen tuotanto-oloihin sopivammaksi esimerkiksi typistämällä sikojen häntä hännänpurennan vaikutusten vähentämiseksi tai typistämällä

kanojen nokka niin, että kanat aiheuttavat vähemmän vahinkoa kohdistessaan nokkimiskäyttäytymisen toisten kanojen höyhenpeitteeseen.

Eläimen ulkonäön muuttamiseen tai käyttäytymiseen tähtäävien toimenpiteiden osalta kiellettyä olisi myös kivuttomien, mutta eläimelle muutoin kärsimystä aiheuttavien toimenpiteiden tekeminen. Toimenpiteellä tarkoitettaisiin tässäkin yhteydessä invasiivisia, eläimen kudoksiin kohdistuvia toimenpiteitä. Tällaisena toimenpiteenä pidettäisiin esimerkiksi linnun siipisulkien leikkaamista, kun toimenpiteen tarkoituksena on tehdä linnusta lentokyvytön. Esimerkkinä kipua aiheuttavasta eläimen käyttäytymiseen vaikuttavasta toimenpiteestä voidaan mainita eläimen äänijänteiden katkaiseminen eläimen mykistämiseksi tai nenärenkaan asettaminen sialle tonkimisen estämiseksi. Kiellettyä olisi myös esimerkiksi koiran korvien ja hännän työstäminen sekä kosmeettisten lävistysten ja tatuointien tekeminen eläimille, koska näiden toimenpiteiden tarkoituksena on ensisijaisesti eläimen ulkonäön muuttaminen. Tarkempia säännöksiä kielletyistä toimenpiteistä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tärkeimmistä poikkeuksista 1 momentissa lueteltuihin pääsääntöihin. Sallittua olisi eläimen merkitseminen lyhytaikaista ja vähäistä kipua aiheuttavalla menetelmällä, muun lainsäädännön edellyttämien veri- ja kudosnäytteiden ottaminen, naudon ja vuohen sarvenaiheen tuhoaminen tai sarvien poistaminen sekä eläinten kastraatio ja sterilisaatio. Eläinten merkitsemisellä tarkoitettaisiin eläinten tunnistamiseksi tarvittavaa merkintää, kuten mikrosirun tai korvamarkin asettamista. Muun lainsäädännön edellyttämällä veri- ja kudosnäytteillä tarkoitettaisiin esimerkiksi eläintauti- ja eläinjalostuslainsäädännön nojalla otettavia näytteitä. Tarkempia säännöksiä toimenpiteissä käytettävistä menetelmistä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella on tarkoitus säätää esimerkiksi eläinlajikohtaisesti sallituista merkintämenetelmistä sekä niistä menetelmistä, joita voidaan käyttää naudon ja vuohen sarvenaiheen tuhoamisessa.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin sallia myös sellaisia muita, eläinten pidon kannalta välttämättömiä toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen esimerkiksi eläinten käsiteltävyyden parantamiseksi, eläimen jalostusarvon määrittämiseksi tai ihmisten tai muiden eläinten terveyden tai turvallisuuden varmistamiseksi. Eläinten pidon jatkuvasti muuttuessa ja kehittyessä asetuksenantovaltuus on tarpeen, jotta asetuksella voitaisiin säätää kulloinkin eri eläinten pitomuodoissa välttämättöminä pidettävistä toimenpiteistä. Toimenpiteiden hyväksyttävyyttä ja välttämättömyyttä tulisi arvioida kulloinkin saatavilla olevan tieteellisen tiedon ja käytännön tiedon perusteella. Arvioinnissa olisi otettava huomioon myös muut ehdotetun lain säännökset. Voimassa olevassa eläinsuojeluasetuksessa on sallittu esimerkiksi nenärenkaan asettaminen naudalle eläimen käsiteltävyyden parantamiseksi. Eläinten jalostusarvon määrittämisessä käytetään nykyään apuna erilaisia DNA-määrittämiä esimerkiksi eläimen polveutumisen varmistamiseksi tai tiettyjen tautigeenien kantajuuden selvittämiseksi. Määrittämiä varten eläimestä otetaan yleensä joko poskisolu-, karva- tai verinäyte. Eläimille joudutaan toisinaan tekemään toimenpiteitä myös muiden eläinten terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi. Eläinsuojeluasetuksen mukaan sallittua on esimerkiksi porsaiden kulmahampaiden hiominen tai katkaisu emakon nisävaurioiden estämiseksi sekä siitokseen käytettävän kukon taakse- tai sisäänpäin osoittavan varpaan

katkaiseminen. Eläinten terveyden varmistamiseksi eläimistä saattaa olla tarpeen ottaa myös kudokset ja verinäytteitä esimerkiksi vapaaehtoisen tautiseurannan toteuttamiseksi. Tällöin näytteenotto ei välttämättä ole tarpeen juuri kyseisen eläinyksilön hyvinvoinnin turvaamiseksi, vaan tarve perustuu laajemman eläinjoukon terveyden turvaamiseen. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää myös eläinten keinosiementämisestä ja muista keinolliseen lisäämiseen liittyvistä toimenpiteistä, kuten munasolujen ja alkioiden keräämisestä sekä alkionsiirtojen tekemisestä.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin kieltää sellaisten eläinten käyttäminen kilpailuissa tai pitäminen näytteillä, joille on tehty pykälässä kielletty toimenpide. Voimassa olevassa lainsäädännössä työstettykorvaisten ja -häntäisten koirien osallistumista kilpailuihin ja näyttelyihin on rajoitettu maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (1070/2000).

16 §. Toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö. Pykälässä säädettäisiin edellä 15 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden tekijöistä sekä uutena vaatimuksena kivunlievityksen käytöstä merkittävää kipua aiheuttavien toimenpiteiden yhteydessä. Toimenpiteen tekijällä tulisi olla joko koulutuksen tai kokemuksen kautta hankitut riittävät tiedot ja taidot toimenpiteen tekemiseksi asianmukaisella tavalla. Tiettyjen toimenpiteiden tekeminen edellyttää sellaisten tietojen ja taitojen omaamista, joita katsotaan olevan vain eläinlääketieteellisen koulutuksen saaneella henkilöllä. Toimenpiteistä, joita vain eläinlääkäriammattin harjoittaja voi suorittaa, on säädetty eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetulla lailla. Asetuksella on tarkoitus säätää esimerkiksi nautojen, sikojen, lampaiden, vuohien, hevoseläinten, kettujen ja supikoirien keinosiementäjien kelpoisuusvaatimuksista sekä nautojen ja hevoseläinten alkionsiirtoa tekevien henkilöiden kelpoisuusvaatimuksista.

Kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä edellytettäisiin kivunlievityksen käyttämistä. Kivunlievitystä ei kuitenkaan tarvitsisi antaa, jos toimenpiteestä aiheutuva kipu on lievää ja hetkellistä tai jos toimenpide ei sietäisi viivytystä esimerkiksi hätätilanteen vuoksi. Kivunlievityksellä tarkoitettaisiin kipulääkityksen, puudutteen tai anestesian käyttöä. Kivunlievityksen vaatimuksista kunkin toimenpiteen yhteydessä voitaisiin säätää tarkemmin asetustasolla. Asetustasolla on tarkoitus säätää esimerkiksi vasikoiden nupoutuksen ja porsaiden kastraation yhteydessä annettavasta kivunlievityksestä. Asianmukainen kivunlievitys vasikan nupoutuksessa tarkoittaa eläimen rauhoitusta, sarven alueen paikallispuudutusta sekä tulehduskipulääkitystä. Rauhoitus helpottaa vasikan käsittelyä nupoutustilanteessa sekä estää vasikalle kiinnipidosta ja toimenpiteestä aiheutuvaa kärsimystä. Paikallispuudutus poistaa nupoutuksen aiheuttamaa kipua nupoutushetkellä ja muutaman tunnin ajan toimenpiteen jälkeen. Tulehduskipulääkkeellä hoidetaan toimenpiteestä aiheutuvaa kipua pidempiaikaisesti. Porsaiden kastraation yhteydessä on tarkoitus edellyttää tulehduskipulääkityksen antamista porsaille toimenpiteen yhteydessä.

17 §. Toimenpiteiden tekemistä koskevan ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tunnustaminen. Pykälässä säädettäisiin ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tunnustamisesta niissä tapauksissa, joissa oikeus tehdä eläimille 15 §:ssä tarkoitettuja toimenpiteitä on rajattu ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1385/2015) soveltamisalaan kuuluvan säännellyn ammatin harjoittajille. Eläinsuojelulain 29 §:ssä

säädetään kelpoisuudesta eläinten keinolliseen lisäämiseen ja näiden vaatimusten perusteella keinosiementäjän ammattia pidetään tällaisena säänneltynä ammattina. Lain 30 §:ssä säädetään eläinten keinollista lisäämistä koskevan ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tunnustamisesta. Jatkossa eläinten keinollista lisäämistä koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella lain sijaan. Laissa on kuitenkin edelleen tarpeen säätää ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavasta toimivaltaisesta viranomaisesta.

Ehdotetun lain 16 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää myös muiden eläimille toimenpiteitä tekevien henkilöiden koulutus- tai osaamisvaatimuksista, joten ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavasta viranomaisesta on syytä säätää myös näiden osalta. Ammattipätevyyden tunnustamisesta säädettäessä on pyritty varmistumaan siitä, että tunnustamisesta vastaavaksi viranomaiseksi säädetään tiettyä ammattia koskevassa erityislainsäädännössä se ammatin sääntelystä vastaavan hallinnonalan viranomainen, jolla on riittävä asiantuntemus ammattitoiminnan sisällöstä. Tämän vuoksi keinollista lisäämistä koskevan ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tunnustaminen on säädetty Elintarviketurvallisuusviraston tehtäväksi. Ehdotuksessa tehtävää ehdotetaan laajennettavan siten, että Elintarviketurvallisuusvirasto vastaisi myös mahdollisten muiden asetustasolla säädettävien toimenpiteiden tekijöiden ammattipätevyyksien tunnustamisesta. Päätöksenteossa sovellettaisiin ammattipätevyyden tunnustamisesta annettua lakia.

18 §. Välineet, laitteet ja aineet. Eläinten hoitoon, käsittelyyn ja lopettamiseen tarkoitettuja välineitä, laitteita ja aineita koskeva pykälä olisi uusi. Pykälässä säädettäisiin välineiden laitteiden ja aineiden yleisistä vaatimuksista. Sen lisäksi säädettäisiin välineiden, laitteiden ja aineiden valmistajille, maahantuojille ja -viejille, myyjille ja muille luovuttajille velvollisuus varmistua siitä, että välineet, laitteet ja aineet ovat turvallisia eläimille. Pykälän tarkoituksena on ennalta ehkäistä vaarallisten välineiden, laitteiden ja aineiden aiheuttamia haittoja eläinten hyvinvoinnille.

Välineillä ja laitteilla tarkoitettaisiin säännöksessä esimerkiksi ruoka- ja juoma-astioita, kytkentävälineitä, turkinhoitoon ja muuhun keuhonhoitoon käytettäviä välineitä sekä virike-esineitä. Välineillä ja laitteilla tarkoitettaisiin myös eläimen pitopaikkaan kuuluvia kiinteitä laitteita ja välineitä, kuten vesinippoja tai lypsykonetta. Pitopaikan rakenteiden, kuten parrenerottajien tai virikehäkkien vaatimuksista säädettäisiin pitopaikkaa koskevassa luvussa. Eläimille annettavilla aineilla tarkoitettaisiin eläimelle suun kautta annettavien aineiden lisäksi myös esimerkiksi injektiona annettavia tai ulkoisesti käytettäviä aineita. Eläinten hoidossa käytetyistä lääkkeistä säädetään eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa.

Pykälän 1 momentin mukaan eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettujen välineiden ja laitteiden tulisi olla tarkoitukseensa sopivia, eivätkä ne saa aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua, kärsimystä tai vahingon vaaraa. Asianmukaisten välineiden ja laitteiden käyttö on tuloksellista ja turvallista. Esimerkiksi eläimen kytkemiseen käytettävät laitteet tai välineet tulisi sovittaa ja säätää kyseiselle eläimelle sopivaksi siten, että ne eivät hankaa ihoa tai estä

tarpeettomasti eläimen liikkumista. Kytkevävälineiden tulisi olla turvallisia siten, että ne estävät eläimen sotkeutumisen kytkeyseen tai vastaavaa välineeseen ja toisaalta estävät eläintä karkaamasta. Eläimelle saisi antaa vain sellaisia aineita, joiden voidaan osoittaa olevan vaarattomia sen hyvinvoinnille. Säännöstä ei kuitenkaan sovellettaisi eläinlääketieteellisen hoidon, lopetuksen tai muualla lainsäädännössä hyväksytyyn muun käsittelyn yhteydessä eläimille annettaviin aineisiin. Eläinlääketieteellisellä hoidolla tarkoitettaisiin paitsi sairauden hoitoa, myös sairauksien ennaltaehkäisyä ja eläinten lisääntymisen hallintaan liittyviä käsittelyitä, kuten hormonien käyttöä eläinten kiimakierroksen hallinnassa. Eläinsuojelulain 10 §:ssä kielletään eläinten tuotantokyvyn kohottaminen lääkkeillä tai muilla vastaavilla aineilla tai valmisteilla, ellei voida osoittaa, ettei niistä aiheudu haittaa eläimen terveydelle tai hyvinvoinnille. Nyt ehdotettu säännös kattaisi myös eläinten tuotantokyvyn vaikuttavat aineet, joten näistä ei enää olisi tarpeen säätää erikseen. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön tuotantoeläindirektiivin liitteen 18 kohta.

Hyväksyttävänä ei voida pitää esimerkiksi sellaista hevosen kuolainta, joka aiheuttaa haavaumia hevosen suuhun tai eläinten merkintään käytettävää ainetta, joka aiheuttaa selvää ihoärsytystä. Välineiden ja laitteiden ominaisuuksien lisäksi niiden turvallisuuteen vaikuttaa yleensä myös puhtaana- ja kunnossapito. Joissain tapauksissa eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettuilla laitteilla ja välineillä aiheutettava vahinko on hyväksyttävää niiden käyttötarkoituksesta johtuen: esimerkiksi vasikoiden nupoutukseen käytettävällä polttokolvilla aiheutetaan kudostuhhoa toimenpiteen yhteydessä. Tällöinkään laite ei saisi aiheuttaa eläimelle muuta kuin toimenpiteeseen liittyvää, ei vältettävissä olevaa kipua tai kärsimystä. Polttokolvi ei esimerkiksi saa olla liian heikkotehoinen tai sellainen, että se aiheuttaa sähköiskun vaaran sitä käytettäessä. Eläimen lopetukseen käytettävien välineiden ja laitteiden tulisi olla sellaisia, että lopetus onnistuu mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettujen välineiden, laitteiden ja aineiden myyjien ja muiden luovuttajien velvollisuuksista. Luovuttajan tulisi pyrkiä varmistumaan siitä, että luovutettavat välineet, laitteet ja aineet ovat eläimille turvallisia eivätkä aiheuta niille tarpeetonta kipua tai kärsimystä.

Yksityiseen kulutukseen tarkoitettuja kulutustavaroita luovuttavan tahon huolellisuusvelvollisuudesta säädetään vastaavalla tavalla kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 5 §:ssä. Sen mukaan kulutustavaroita luovuttavan tahon on varmistettava, että kulutustavarasta ei aiheudu vaaraa kenenkään terveydelle tai omaisuudelle. Lain 10 §:n mukaan omaisuudelle vaarallisena pidetään sellaista kulutustavaraa, joka rakenteessaan tai koostumuksessaan olevan vian tai puutteellisuuden, tavarasta annettujen totuudenvastaisten, harhaanjohtavien tai puutteellisten tietojen taikka harhaanjohtavan ulkomuotonsa vuoksi vahingoittaa toista esinettä tai muuta omaisuutta. Kuluttajaturvallisuuslain huolellisuusvelvoite koskee myös eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettuja välineitä, laitteita ja aineita silloin, kun näitä käytetään yksityistaloudessa. Ehdotuksella luovuttajan huolellisuusvelvoite laajennettaisiin koskemaan vastaavalla tavalla myös elinkeinonharjoittamisessa käytettäviä välineitä, laitteita ja aineita. Eläinten hyvinvoinnin turvaamisen kannalta ei ole merkitystä sillä, käytetäänkö välinettä, laitetta tai ainetta yksityistaloudessa vai elinkeinonharjoittamisen yhteydessä. Ehdotettua

huolellisuusvelvoitetta sovellettaisiin sekä luonnollisiin henkilöihin että julkisiin ja yksityisiin oikeushenkilöihin vastaavalla tavalla kuin kuluttajaturvallisuuslaissa. Huolellisuusvelvoitteen laajuutta arvioitaessa olisi otettava huomioon luovutustilanteen olosuhteet ja toisaalta myös luovuttajan asema: jos myyjä on ammattimainen toimija, tulisi tämän pystyä tältä pohjalta arvioimaan myymiensä tuotteiden turvallisuutta ja soveltuvuutta.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkempia vaatimuksia eri eläinlajeille käytettävien välineiden, laitteiden ja aineiden vaatimuksista sekä rajoituksia sellaisten välineiden, laitteiden ja aineiden käyttöön, jotka aiheuttavat eläimille tarpeetonta kipua tai kärsimystä. Asetuksella on tarkoitus säätää tarkemmin esimerkiksi lampaiden keritsemiseen käytettävien välineiden ominaisuuksista sekä hevosen ja koiran kytkemiseen käytettävistä välineistä.

19 §. *Kielletyt välineet ja laitteet.* Pykälässä säädettäisiin eläimille ilmeistä tarpeetonta kipua tai kärsimystä aiheuttavien välineiden ja laitteiden kiellosta. Näiden välineiden ja laitteiden valmistus, maahantuonti, luovutus, käyttö ja hallussapito olisi kiellettyä. Säännös vastaisi eläinsuojelulain 12 §:ssä säädettyä kielloa kuitenkin niin, että myös kiellettyjen välineiden hallussapito kiellettäisiin. Tämä olisi tarpeen kiellon tehokkaan valvonnan mahdollistamiseksi. Useita ehdotuksessa mainituista kielletyistä välineistä ja laitteista käytetään esimerkiksi eläinten koulutuksessa, joka tapahtuu usein muualla kuin julkisilla paikoilla ja joka on kestoltaan rajattua toimintaa. Valvonnalla voi olla hyvin vaikea todentaa näitä tilanteita, jolloin pelkällä välineiden ja laitteiden käytön kieltämisellä ei välttämättä saavutettaisi haluttua lopputulosta. Ehdotettu kiello rajoittuisi koskemaan vain sellaisia eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettuja laitteita ja välineitä, jotka ilmeisesti aiheuttavat eläimille tarpeetonta kipua tai kärsimystä ja joiden käyttö siten olisi muutoinkin ehdotetun lain vastaista. Järjestyslaissa (612/2003) säädetään eräiden ihmisille vaarallisten esineiden valmistuksen, maahantuonnin ja kaupan kielloista vastaavalla tavalla. Lisäksi järjestyslaissa on kielletty näiden esineiden hallussapito yleisellä paikalla.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, millaisia välineitä olisi pidettävä 18 §:ssä tarkoitettuina kiellettyinä välineinä. Piikkipantojen, -kuolainten ja -kannusten sekä vastaavien eläimen ohjaukseen tai hallintaan käytettävien välineiden vaikutus perustuu eläimen ihoon tai limakalvoille aiheutettavaan pistotuntemukseen ja kipuun. Kohdassa mainittujen välineiden lisäksi kiellettyä olisi esimerkiksi sellaisten valjaiden käyttäminen, joiden sisäpuolelle on lisätty piikkejä ohjaustehon parantamiseksi. Kiellettyä olisi myös esimerkiksi piikeillä varustetun pääntangon käyttäminen hevosella. Piikkipantojen, -kuolainten ja -kannusten käyttö on kielletty eläinsuojeluasetuksen 14 §:ssä. Koirien sähköpannat ja muut eläimeen kiinnitettävät, eläimelle sähköiskun antavat laitteet olisivat myös kiellettyjä, ellei kyseessä ole eläinlääketieteellisessä tai eläimen fysikaalisessa hoidossa käytettävä laite. Säännös olisi uusi.

Sähköpinnan toiminta koiran koulutuksessa perustuu sähköiskuun, jonka koira saa toimiessaan epätoivotulla tavalla. Sähköpantoja käytetään joko kauko-ohjauksella, jolloin koiran ohjaaja määrittää sähköiskun ajankohdan tai ilman ohjaajan vaikutusta, jolloin

sähköpanta aktivoituu koiran lähestyessä ennalta määrättyä näkymätöntä rajaa (elektroninen koira-aita, näkymätön sähköaita) tai koiran haukuessa (sähköllä toimiva haukunestopanta). Tutkimusten mukaan sähköpinnan käyttö aiheuttaa koirille kipua ja optimaalisissakin olosuhteissa käytettynä se aiheuttaa koirissa enemmän negatiivisia tunteita kuin vastaavat, yhtä tehokkaat koulutusmenetelmät, jotka eivät perustu sähkön käyttöön. Sähköpinnan toimintahäiriöihin tai pinnan asiantuntemattomaan käyttöön voi liittyä merkittäviäkin riskejä koiran hyvinvoinnille. Sähköpantojen käyttö on kielletty kokonaan muun muassa Ruotsissa ja Tanskassa. Tanskassa myös sähköpantojen myynti ja mainostaminen on kielletty. Sähköpantojen lisäksi sähköä voidaan käyttää tehosteena myös muissa eläimiin kiinnitettävissä välineissä, kuten niin sanotussa hevosen imppauspannassa, jolla estetään hevosta toteuttamasta erästä stereotyyppisen häiriökäyttäytymisen muotoa. Sähköistetyn parsivahdin käyttö on kielletty voimassa olevassa nautojen suojelusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (592/2010). Parsivahdin tarkoituksena on estää nautaa sotkemasta parttaan. Nauta köyristää selkäänsä virtsatessaan ja parsivahdilla pyritään ohjaamaan nauta oikeaan kohtaan partta, jotta virtsa päätyy parren takana olevaan lantakouruun parren sijaan.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa täydentää laissa säädettyä listaa kielletyistä välineistä ja laitteista. Eläinten pito muuttuu jatkuvasti ja esiin nousee uusia eläinten pitoon liittyviä suuntauksia ja trendejä. Eläinten hoitoon ja käsittelyyn kehitetäänkin jatkuvasti uusia välineitä ja laitteita. Lainsäädännöllä tulisi olla mahdollisuus puuttua välineitä ja laitteita koskevaan ei-toivottavaan kehitykseen nopeallakin aikataululla ja riittävän aikaisessa vaiheessa ennen kuin eläinten hyvinvoinnin kannalta vaaralliset laitteet ja välineet ovat levinneet laajasti käyttöön.

20 §. Kiellettyjen välineiden ja laitteiden keräily. Pykälässä säädettäisiin historiallisesti tai taiteellisesti arvokkaiden 19 §:ssä kiellettyjen välineiden ja laitteiden keräilystä. Järjestyslain 12 §:ssä säädetään vastaavalla tavalla järjestyslaissa kiellettyjen vaarallisten esineiden keräilystä.

Ehdotuksen 19 §:n mukaan muun muassa piikkipantojen, -kannusten ja -kuolainten sekä sähköpantojen ja parsivahtien maahantuonti, valmistus, luovutus, käyttö ja hallussapito on kielletty. Kiellettyjen välineiden ja laitteiden listaa voitaisiin tarvittaessa laajentaa valtioneuvoston asetuksessa. Keräilyä koskeva poikkeus välineitä ja laitteita koskevaan kieltoon mahdollistaisi taiteellisesti arvokkaiden esineiden valmistuksen ja maahantuonin sekä historiallisesti arvokkaiden esineiden maahantuonin sekä yksityisessä että kaupallisessa tarkoituksessa. Tällaisten esineiden luovutus ja hallussapito olisi myös sallittua. Historiallisesti tai taiteellisesti arvokkaana esineenä on pidettävä ainoastaan alkuperäistä esinettä, ei tällaisen esineen teollisesti valmistettuja jäljitelmiä. Esimerkiksi historiallisesti merkittävässä elokuvassa käytetty esine voi olla historiallisesti arvokas, mutta tällaista arvoa ei ole katsottava olevan saman valmistussarjan muilla esineillä. Esineen maahantuojan, valmistajan tai kaupanpitäjän tehtävänä olisi osoittaa esineen historiallinen yhteys tai sen

taiteellinen arvo. Selvittäminen voisi tapahtua esineen historialliseen taustaan, valmistamiseen taikka hankkimiseen liittyvällä asiakirjadokumentaatiolla.

Historiallisesti arvokkaana esinettä voitaisiin säännöksen mukaan pitää ainoastaan silloin, kun sillä olisi jokin pykälässä mainituista historiallisista liittymäkohdista. Esineen voidaan katsoa liittyvän tässä pykälässä tarkoitettulla tavalla huomattavaan henkilöön ainakin silloin, kun se on ollut henkilön käytössä siinä tehtävässä tai muussa yhteydessä, joka on aikaansaanut henkilön historiallisen merkityksen. Tapahtumaan, paikkaan tai aikakauteen esine liittyy ainakin silloin, kun sen käytöllä tai olemassaololla on ollut kyseiselle tapahtumalle, paikalle tai aikakaudelle olennainen merkitys. Ikänsä johdosta esineellä on historiallista merkitystä, jos esine on oman esinetyyppinsä edustajana iäkäs tai jos se on aikakaudelta, jolta peräisin olevia esineitä jo lähtökohtaisesti on pidettävä historiallisesti arvokkaina.

Taiteellisesti arvokkaana esinettä on pidettävä silloin, kun se on valmistettu nimenomaisesti taiteellisessa tarkoituksessa. Pelkästään se, että esine on valmistettu koriste-esineeksi, ei tee siitä taiteellisesti arvokasta.

4 luku **Eläinten hoito**

21 §. Hoidon yleiset vaatimukset. Pykälässä säädettäisiin eläinten hoidon yleisistä periaatteista. Pykälää sovellettaisiin ihmisen hoidossa oleviin eläimiin. Eläimen hoidolla tarkoitettaisiin sitä huolenpitoa, jota ihmisen pitämälle eläimelle on annettava sen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Hoitoon kuuluu eläimen fyysisistä tarpeista huolehtimisen lisäksi myös eläimen henkisestä hyvinvoinnista huolehtiminen. Uutta olisi vaatimus siitä, että eläimellä tulisi olla mahdollisuus toteuttaa tiettyjä olennaisia käyttäytymistarpeitaan. Ehdotuksessa myös yleiset eläinten ryhmissä pitoa koskevat säännökset nostettaisiin lain tasolle niitä samalla tarkentaen. Voimassa olevassa lainsäädännössä nämä on sisällytetty eläinlajikohtaisiin valtioneuvoston asetuksiin.

Pykälän 1 momentin mukaan eläimiä olisi hoidettava siten, että niillä on mahdollisuus tyydyttää sellaisia olennaisia käyttäytymistarpeitaan, jotka liittyvät liikkumiseen, lepoon, mukavaan olotilaan, ravinnon etsintään tai muuhun vastaavaan toimintaan sekä sosiaalisiin suhteisiin. Eläintenpidossa eläinten käyttäytymistä olisi käytännön syistä rajoitettava koskemaan vain pykälässä mainittuja tarpeita. Eläintenpidossa olisi vaikeaa tai epätoivottavaa tyydyttää kaikkia eläinten lajityypilliseen käyttäytymiseen kuuluvia tarpeita, kuten lisääntymistarvetta tai esimerkiksi reviirin puolustamiseen liittyvää käyttäytymistä. Tarkoituksena olisi sen sijaan turvata eläimelle sellaiset käyttäytymismahdollisuudet, jotka turvaavat eläimen fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin ja joiden toteuttamiseen eläimellä on tarve siitä riippumatta, millaisessa ympäristössä se elää. Keskeisinä käyttäytymistarpeina pidettäisiin sellaisia tarpeita, joiden suorittamiseen eläimellä on vahva motivaatio ja joiden estyminen aiheuttaisi eläimelle voimakasta turhautumista. Käyttäytymistarpeen toteuttamisen olisi myös vähennettävä eläimen tarvetta sen suorittamiseen.

Esimerkkeinä pykälässä tarkoitetuista olennaisista käyttäytymistarpeista voidaan mainita vaikkapa lintujen tarve levätä orrella istuen sekä monien eläinlajien levon ja mukavan olotilan edellytyksenä oleva puhdas ja kuiva makuupaikka. Monilla eläinlajeilla on voimakas tarve tietynlaiseen syömisskäyttäytymiseen, joka edellyttää esimerkiksi rehun pureskelun mahdollistamista. Nisäkkäiden poikasilla on usein voimakas imemistarve. Monilla eläinlajeilla mahdollisuus olennaisten käyttäytymistarpeiden toteuttamiseen edellyttää näiden seikkojen huomioon ottamista eläimen hoidossa. Esimerkiksi sioilla ravinnon etsintään liittyvän tonkimiskäyttäytymisen mahdollistaminen edellyttää sopivan tonkimismateriaalin antamista eläimille. Olennaisena käyttäytymistarpeena voidaan pitää myös tilapäistä tarvetta käyttäytyä tietyllä tavalla, esimerkkinä tästä vaikkapa monella eläinlajilla esiintyvä tarve rakentaa pesä ennen jälkeläisten syntymistä. Kissoilla metsästyskäyttäytymiseen liittyvien käyttäytymistarpeiden toteuttaminen saattaa edellyttää esimerkiksi sitä, että kissalla on mahdollisuus leikkiä saaliin takaa-ajoa ja kiinniottamista.

Eläimellä tulisi olla myös mahdollisuus lajille tyypilliseen sosiaaliseen kanssakäymiseen. Laumaeläimillä on usein tarve toteuttaa tiettyä käyttäytymistä, kuten syömistä tai lepäämistä, samaan aikaan lauman muiden jäsenten kanssa. Laumaeläimet stressaantuvatkin helposti joutuessaan eroon ryhmästään. Myös kehonhoitoon, leikkiin ja jälkeläisten hoitoon liittyy vastaavia sosiaalisia käyttäytymistarpeita. Toisaalta esimerkiksi koira kykenee muodostamaan tyydyttävän sosiaalisen suhteen vaikkapa ihmisen kanssa, jolloin lajitoverin seura ei ole aina välttämätöntä. Eläimen sosiaaliset tarpeet saattavat vaihdella myös lajin sisällä eläimen sukupuolen ja iän mukaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin hoidossa olevan eläimen yleisestä hyvinvoinnista sekä puhtaudesta ja muusta sen tarvitsemasta kehonhoidosta huolehtimisesta. Muulla kehonhoidolla tarkoitettaisiin esimerkiksi sorkkien, kavioiden tai kynsien, karvapeitteen, ihon tai muiden kehon osien tarvittavaa huoltamista. Eläimen puhtaudesta ja kehonhoidosta olisi huolehdittava sillä tavoin, että eläimen hyvinvointi ei likaisuuden tai kehonhoidon puutteen takia vaarannu. Eläimen likaisuus, karvapeitteen takkuisuus ja muu kehonhoidon laiminlyönti saattaa aiheuttaa eläimelle kärsimystä ja johtaa lopulta eläimen sairastumiseen. Eläimen likaisuus, samoin kuin esimerkiksi ylipitkäksi kasvanut turkki saattaa myös heikentää eläimen mahdollisuuksia normaaliin lämmönsäätelyyn ja vaikeuttaa siten eläimen sopeutumista ympäristön olosuhteisiin.

Eläimen hoidossa olisi huolehdittava myös asianmukaisista toimista eläimen sairastumisen ja vahingoittumisen ennalta ehkäisemiseksi. Säännös edellyttäisi aktiivista toimintaa ihmisen hoidossa olevien eläinten terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi. Eläimen sairastumista voidaan usein ennaltaehkäistä tarkkailemalla eläinten terveydentilaa säännöllisin väliajoin ja ryhtymällä tarvittaviin toimiin riittävän nopeasti kun viitteitä heikentyneestä terveydentilasta havaitaan. Sairaudella tarkoitettaisiin esimerkiksi tulehduksia, tarttuvia tauteja, tuotantosairauksia, loistauteja ja myrkytyksiä. Eläinten sairastumista voidaan ennaltaehkäistä muun muassa säännöllisen ennaltaehkäisevän terveydenhuollon avulla ja pyrkimällä suojautumaan tarttuvilta eläintaudeilta. Ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon voi sisältyä esimerkiksi eläinten säännönmukaisia terveystarkastuksia, rokotuksia ja loistartuntojen ennaltaehkäisyä ja hoitoa. Eläintautien ennaltaehkäisystä säädetään eläintautilaissa. Myös

eläimen pitopaikan olosuhteet, ruokinta ja juotto sekä muu hoito vaikuttavat eläimen riskiin sairastua.

Eläinten vahingoittumista voidaan ennaltaehkäistä huolehtimalla siitä, että eläinten pitopaikat, aidat, välineet ja laitteet ovat eläimille turvallisia. Eläinten turvallisuus tulisi ottaa huomioon myös eläinten ryhmittelyssä ja hoitokäytännöissä. Eläinten pidossa ryhmissä säädettäisiin tarkemmin pykälän 3 momentissa. Hoitokäytännöissä, kuten eläinten siirroissa tai kiinnipidossa, olisi suosittava sellaisia menetelmiä, joissa eläinten vahingoittuminen on epätodennäköistä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin eläinten pidosta ryhmissä. Ryhmien kokoonpanossa olisi otettava huomioon eläinten sosiaaliset suhteet, ikä, sukupuoli ja koko. Laumaeläimet muodostavat usein tarkan arvojärjestyksen, joka tulisi ottaa huomioon eläinten hoidossa. Arvojärjestyksen ylläpitäminen edellyttää, että eläimet tuntevat ja muistavat toisensa. Tämä tulisi ottaa huomioon eläinten ryhmittelyssä. Arvojärjestyksessä alempana olevalla eläimellä tulisi aina olla mahdollisuus väistää arvojärjestyksessä ylempänä olevaa eläintä. Erityisesti silloin, kun ryhmiä yhdistetään tai ryhmään tuodaan uusi eläin, olisi eläimiä tarkkailtava tehostetusti arvojärjestyksen muodostuessa uudelleen. Huomattavan eri-ikäisten, erikokoisten tai eri sukupuolta olevien eläinten pitäminen samassa ryhmässä saattaa aiheuttaa eläimille tarpeetonta stressiä ja se voi myös altistaa eläimet suurista kokoeroista johtuville loukkaantumisille. Toisiinsa vihamielisesti suhtautuvat eläimet olisi pidettävä erillään toisistaan niin että ne eivät pääse vahingoittamaan toisiaan. Vaihtoehtoisesti samassa tilassa pidettävillä eläimillä tulisi olla riittävästi tilaa paeta ja piiloutua toisiltaan.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin eläimen liikunnantarpeen tyydyttämisestä ja mahdollisuudesta riittävään lepoon. Riittäväällä liikunnalla on merkittävä vaikutus eläimen terveydelle ja kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Eläimillä on sisäsyntyinen tarve liikkua. Vaikka liikkuminen usein liittyy eläimen muuhun käyttäytymiseen, kuten ravinnon hankintaan, eläimellä on näistä riippumaton tarve päästä liikkumaan lajilleen ominaisella tavalla. Liikkumisella voidaan tarkoittaa lajista riippuen esimerkiksi kävelemistä, lentämistä, hyppimistä, kiipeämistä tai uimista. Mahdollisuus riittävään lepoon rauhallisessa ympäristössä on myös tärkeää eläimen psyykkiselle ja fyysiselle hyvinvoinnille. Eläimellä tulisi olla mahdollisuus lajille ja eläimen kehitysasteelle ominaisen lepo- ja unirytmien noudattamiseen. Nuorella eläimellä tarve lepoon ja uneen on aikuista eläintä suurempi. Myös sairaan eläimen suurempi levon ja unen tarve tulisi ottaa huomioon eläinten hoidossa. Sairaan tai vahingoittuneen eläimen hoidosta säädettäisiin ehdotuksen 24 §:ssä.

22 §. Ruokinta ja juotto. Pykälässä säädettäisiin hoidossa olevien eläinten ruokinnasta ja juottamisesta. Säännöksiä olisi noudatettava myös silloin, kun eläimet hankkivat pääosan ravinnostaan luonnon laitumelta. Pykälällä pantaisiin täytäntöön tuotantoeläindirektiivin liitteen 14-16 kohdat.

Pykälä vastaisi sisällöltään pääosin eläinsuojelulain 5 §:n 1 momentissa ja eläinsuojeluasetuksen 9 §:ssä säädettyjä vaatimuksia. Uutena vaatimuksena säädettäisiin vaatimus ruokinnan ja juoton järjestämisestä siten, että eläimillä on mahdollisuus toteuttaa

syömiseen ja juomiseen liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeitaan. Pykälässä otettaisiin myös huomioon eläinten liialliseen ravinnonsaantiin liittyvät ongelmat. Ehdotuksen mukaan eläimen ruokinnassa tulisi varmistua siitä, että eläin saa sopivassa määrin ravintoa, kun voimassa olevassa laissa edellytetään eläimen riittävän ravinnonsaannin varmistamista. Tarkempia säännöksiä eri eläinlajien ruokinnasta ja juotosta annettaisiin asetustasolla.

Pykälän 1 momentin mukaan hoidossa olevien eläinten ruokinnassa ja juotossa olisi otettava huomioon kunkin eläimen fysiologiset tarpeet ja varmistettava, että jokainen eläin saa sopivassa määrin hyvälaatuista ravintoa ja juotavaa. Ruokinta ja juotto tulisi sopeuttaa eläimen lajiin, ikään, elämänvaiheeseen, käyttötarkoitukseen ja kuntoon sopivaksi. Tuotantoeläimillä ruokinnan suunnittelussa tulisi ottaa huomioon myös eläimen tuotantovaihe ja -määrä. Myös muut fyysistä rasitusta aiheuttavat suoritukset, kuten eläimen työ- tai harrastuskäyttö, tulisi ottaa huomioon eläimen ruokinnassa ja juotossa. Kunkin eläimen tulisi saada riittävästi ravintoa energiantarpeensa tyydyttämiseksi. Toisaalta liiallinen energiansaanti ja siitä johtuva, eläimen hyvinvoinnille haitallinen ylipainon kertyminen tulisi estää sopeuttamalla ruokinta eläimen tarpeiden mukaiseksi. Eläimille annettavan ravinnon tulisi kuitenkin antaa eläimille kylläisyyden tunteen.

Riittävä vedensaanti on eläimen fysiologinen perustarve ja siitä huolehtiminen olennainen osa eläintenpitoa. Vesi on välttämätön aine muun muassa kudosten ylläpidossa, ruuansulatuksessa, kasvussa ja lisääntymisessä. Eläin tarvitsee vettä myös elimistön sääntelymekanismien ylläpitoon, kuten lämmönsäätelyyn, vierasaineiden eritykseen ja suolatasapainon säätelyyn. Riittämätön nesteensaanti johtaakin yleensä nopeasti eläimen hyvinvoinnin heikkenemiseen. Eläimistä erityisesti nisäkkäät ja linnut ovat herkkiä rajoitetun vedensaannin aiheuttamille ongelmille. Eläimen lajista, iästä, elämänvaiheesta ja kunnosta riippuen juomavettä tai muuta juotavaa olisi oltava joko jatkuvasti saatavilla tai sitä tulisi antaa eläimelle säännöllisin väliajoin.

Eläinlajeista riippuen myös sopiva veden tarjoamistapa voi vaihdella. Useimmat eläimet juovat vetensä esimerkiksi astiasta tai luonnon lammikosta, kun taas monet niveljalkaiset saavat tarvitsemansa nesteen ainoastaan riittävän ilmankosteuden takia pinnoille tiivistyneistä vesipisaroista. Annettavan ravinnon ja juotavan tulisikin olla koostumukseltaan ja tarjoamistavaltaan sellaista, että eläin voi syödä ja juoda sitä vaikeuksitta. Jos osa eläimelle annettavasta ravinnosta tai juotavasta jäätyy, tulisi erityisesti varmistua siitä, että eläin saa ravinnon- ja nesteentarpeensa tyydyttyä. Lumen syöminen nesteentarpeen tyydyttämiseksi lisää eläimen energiantarvetta, koska osa energiasta menee lumen sulattamiseen elimistössä. Hoidossa olevien eläinten nesteentarve tulisikin ensisijaisesti täyttää tarjoamalla eläimille riittävästi sulaa vettä. Ravinto ja juotava tulisi tarjota eläimelle siten, että eläin kykenee syömään ja juomaan sille luonnollisessa asennossa.

Useilla eläinlajeilla syömiseen liittyy 21 §:n 1 momentissa tarkoitettuja olennaisia käyttäytymistarpeita, joiden estyminen johtaa eläimen turhautumiseen. Ehdotetun pykälän mukaan eläinten ruokinta tulisikin järjestää siten, että eläimillä on mahdollisuus toteuttaa näitä syömiseen liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeitaan. Useille laumaeläimille mahdollisuus yhtäaikaiseen ruokailuun on tärkeää turhautumisen estämiseksi. Naudalle ja

muille märehtijöille karkearehun pureskelu on olennainen osa syömiskäyttäytymistä. Nisäkäslajien poikasilla puolestaan on voimakas tarve imemiseen ja tämä tulisi ottaa huomioon poikasten ruokintaa järjestettäessä. Ryhmässä pidettävien eläinten ruokinta tulisi järjestää siten, että kaikilla eläimillä on mahdollisuus rauhalliseen ruokailuun ja juomiseen. Ruokailutilanteissa tapahtuva kilpailu ruuasta saattaa aiheuttaa kiistaa vakiintuneessakin eläinryhmässä. Kaikkien eläinten tulisi päästä esteettömästi syömään ja juomaan.

Kullekin eläimelle annettavan ravinnon ja juotavan tulisi sisältää kaikkia niitä välttämättömiä ravintoaineita, joita eläin tarvitsee kasvua, elintoimintojen ylläpitoa ja fyysistä toimintaa varten. Luonnon laitumelta ravintonsa hankkiville eläimille olisi tarvittaessa annettava lisäravintoa tai lisäravinteita, jos laidun yksinään ei riittäisi täyttämään eläimen ravitsemustarpeita. Eläimille annettavan ravinnon ja juotavan tulisi olla hygieeniseltä laadultaan sellaista, että niistä ei aiheudu vaaraa eläimen sairastumisesta. Eläinten ruokintaan tarkoitettujen tuotteiden laatuvaatimuksista säädetään rehulainsäädännössä.

Pykälän 2 momentissa kiellettäisiin eläimen terveydelle tiettävästi vaarallisen ruoan, juotavan tai muun ravinnon antaminen hoidossa olevalle eläimelle. Eläimelle annettava ravinto tai juotava ei saisi sisältää myrkyjä tai muita eläimen terveydelle tai hyvinvoinnille haitallisia aineita tai epäpuhtauksia. Momentissa kiellettäisiin myös sellaisten ravintoaineiden antamatta jättäminen, joiden puuttumisen tiedetään aiheuttavan eläimen sairastumisen.

Tarkempia säännöksiä hoidossa olevien eläinten ruokinnasta ja juotosta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella on tarkoitus säätää muun muassa siitä, millä eläinlajeilla ja eläinryhmillä on oltava jatkuvasti vettä saatavilla.

23 §. Hyvinvoinnin tarkastaminen. Pykälässä säädettäisiin hoidossa olevan eläimen hyvinvoinnin ja olosuhteiden tarkastamisesta. Pykälä vastaisi eläinsuojelulain 5 §:n 1 momentissa ja eläinsuojeluasetuksen 10 §:n säännöksiä sillä tarkennuksella, että erityistä huomiota eläinten tarkastuksessa olisi kiinnitettävä myös synnyttäviin eläimiin. Pykälällä pantaisiin täytäntöön tuotantoeläindirektiivin liitteen 2 kohta.

Kaikkien ihmisen hoidossa olevien eläinten hyvinvointi ja olosuhteet olisi tarkastettava riittävän usein, jotta eläinten hyvinvointi ei tarpeettomasti vaarantuisi. Riittävää tarkastustiheyttä arvioitaessa tulisi ottaa huomioon eläintenpitomuoto, eläinlaji, eläimen fysiologinen tila sekä olosuhteet eläinten pitopaikassa ja elinympäristössä. Synnytystä odottavat, synnyttävät ja juuri synnyttäneet, vastasyntyneet, sairaat, heikkokuntoiset tai vahingoittuneet eläimet tulisi tarkastaa erityisen huolellisesti.

Pykälän toisessa momentissa säädettäisiin ihmisen välittömässä valvonnassa tai tavoitettavissa olevien eläinten tarkastamisesta päivittäin tai tarvittaessa useamminkin. Esimerkiksi sairaat, heikkokuntoiset tai lähiaikoina synnyttävät eläimet tulisi tarkastaa riittävän tihein väliajoin, jotta niiden kunnossa tapahtuvat muutokset havaittaisiin ja niiden edellyttämiin toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä riittävän nopeasti. Tarvittaessa eläinten tarkkailussa voidaan käyttää apuna myös teknisiä apuvälineitä, kuten esimerkiksi eläinsuojaan sijoitettuja valvontakameroita. Tuotantomuodoissa, joissa suurien eläinmäärien hyvinvointi on täysin riippuvainen ihmisen hoidosta tai joihin liittyy esimerkiksi pitopaikan

olosuhteista johtuvia erityisiä riskejä, eläinten hyvinvointi ja olosuhteet tulisi pääsääntöisesti tarkastaa useammin kuin kerran päivässä. Tällaisia tuotantomuotoja ovat esimerkiksi broilereiden pito ja nautojen pito paikalleen kytkettynä.

Päivittäinen tarkastusvelvollisuus ei koskisi laajahkoilla alueilla luonnonmukaisissa olosuhteissa pidettäviä eläimiä, kuten vapaana liikkuvia poroja, riistanhoidollisissa tarhoissa pidettäviä eläimiä tai esimerkiksi kesäisin vaikeakulkuisilla saarilaitumilla pidettäviä eläimiä. Päivittäisen tarkastusvelvollisuuden ulkopuolelle jäävien eläinten pidossa olisi tärkeää pyrkiä varmistumaan siitä, että eläimillä on jatkuvasti riittävästi ravintoa ja vettä saatavilla ja että niillä on mahdollisuus päästä suojaan säältä. Poikkeuksellisten sääolosuhteiden tai muiden, eläinten hyvinvoinnille vaaraa aiheuttavien olosuhteiden vallitessa eläimet tulisi tarkastaa tavanomaista useammin. Samoin tulisi menetellä, jos eläinten joukossa on pykälän 1 momentissa tarkoitettuja erityistä seurantaa edellyttäviä eläimiä.

Tarkempia säännöksiä eläinten hyvinvoinnin tarkastamisesta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

24 §. *Sairas tai vahingoittunut eläin.* Pykälässä säädettäisiin hoidossa olevan sairaan tai vahingoittuneen eläimen auttamisvelvollisuudesta. Säännös vastaisi pääsääntöisesti eläinsuojelulain 5 §:n 1 momentissa ja eläinsuojeluasetuksen 11 §:ssä säädetyjä vaatimuksia. Ehdotuksessa eläimen asianmukaisen hoidon selvennettäisiin tarkoittavan myös tarvittaessa hankittavaa eläinlääketieteellistä hoitoa. Uutta olisi myös vaatimus siitä, että sairaan tai vahingoittuneen eläimen hoidossa tulee pyrkiä turvaamaan eläimen toimintakyky ja elämänlaatu. Pykälällä pantaisiin täytäntöön tuotantoeläindirektiivin liitteen 4 kohta.

Sairaalle tai vahingoittuneelle eläimelle olisi viipymättä annettava tai hankittava asianmukaista hoitoa. Kun eläimen havaitaan olevan sairaan tai vahingoittunut, eläinten pitäjän tai hoitajan tulisi ryhtyä viipymättä toimenpiteisiin sairauden tai vamman laadun ja vakavuuden selvittämiseksi. Vamman tai sairauden laadusta ja vakavuudesta riippuen tarvittavaa hoitoa voisi antaa joko eläinten pitäjä, hoitaja tai muu taho tai tarvittaessa eläinlääkäri. Eläinten hoitajan tai pitäjän tulisi ottaa yhteyttä eläinlääkäriin, jos eläimen sairaus tai vamma sitä edellyttää, eikä eläintä heti lopeteta sairauden tai vamman vuoksi. Eläinlääkärin hoidon tarvetta arvioitaessa tulisi kiinnittää erityistä huomiota eläimen kokemaan kipuun ja kärsimykseen. Hoitotoimenpiteisiin tai hoidon hankkimiseen olisi ryhdyttävä viipymättä, kun eläimen sairaus tai vamma on havaittu ja sen laadusta ja vakavuudesta on saatu riittävä selvyys.

Riittävän levon mahdollistaminen sairaalle tai vahingoittuneelle eläimelle on tärkeä osa eläimen hoitoa. Eläimen tarvitseman levon määrä riippuu sairauden tai vamman laadusta. Joissain tapauksissa riittävän levon mahdollistaminen edellyttää eläimen siirtämistä sairaskarsinaan tai muuhun rauhalliseen tilaan, kun taas joissain tapauksissa levoksi riittää esimerkiksi eläimen työ- tai harrastuskäytön tilapäinen rajoittaminen. Eläimen sijoittaminen sairaskarsinaan tai muuhun soveltuvaan tilaan saattaa olla tarpeen myös eläimen tarkkailun ja hoitotoimenpiteiden tekemisen kannalta. Erillään pidolla voidaan myös ennalta ehkäistä tarttuvien tautien leviämistä muihin eläimiin. Sairaiden tai vahingoittuneiden eläinten hoitoa

ja eristämistä varten tarvittavista tiloista säädettäisiin ehdotuksen 40 §:ssä. Sairaskarsinan tai muun tilan, jossa sairasta tai vahingoittunutta eläintä pidetään, tulisi olla sellainen, että se edistää eläimen parantumista. Tilan pitäisi olla mahdollisimman rauhallinen ja eläimellä tulisi olla siellä sopiva lepopaikka. Tilan lisälämmityksestä olisi tarvittaessa huolehdittava. Sosiaalisen eläimen siirtäminen erilleen toisista eläimistä voi aiheuttaa eläimelle huomattavaa stressiä. Tällaiselle eläimelle olisi erillään pidon aikanakin pyrittävä järjestämään mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen muiden eläinten kanssa, jos se ei ole mahdotonta esimerkiksi tarttuvien tautien leviämisen estämiseksi. Eläimen näkö- ja hajuyhteys muihin eläimiin voidaan usein järjestää, vaikka eläinten kosketusyhteys ei olisikaan suotavaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sairaan tai vahingoittuneen eläimen hoidosta ja lopetuksesta. Sairaana tai vahingoittuneen eläimen hoidossa tulisi pyrkiä turvaamaan eläimen toimintakyky ja elämänlaatu. Säännös liittyisi ehdotetun lain 6 §:ssä säännöksiin eläinten kunnioittamisesta sekä tarpeettoman kivun ja kärsimyksen tuottamisen sekä hyvinvoinnin tarpeettoman vaarantamisen kieltoihin. Eläinlääkärin ammatinharjoittamisesta annetun lain 13 §:n mukaan eläinlääkärinammattin harjoittajan ammattitoiminnan päämääränä on muun muassa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen, sairauksien ehkäiseminen, parantaminen ja kärsimysten lievittäminen. Ehdotettu säännös täydentäisi osaltaan edellä mainittua eläinlääkärinammattin harjoittajan toimintaa ohjaavaa säännöstä. Sen lisäksi sitä sovellettaisiin myös kaikkeen muuhun sairaalle tai vahingoittuneelle eläimelle annettavaan hoitoon. Sairaana tai vahingoittuneen eläimen hoidosta päätettäessä ja hoitoa annettaessa lähtökohtana tulisi olla eläimen hyvinvoinnista huolehtiminen ja asiaa olisi tarkasteltava ensisijaisesti eläimen näkökulmasta. Hoitopäätöksiä tehtäessä ja hoitoa annettaessa tulisi pyrkiä turvaamaan eläimen fyysinen ja psyykinen toimintakyky siten, että eläimen hyvinvointi ei tarpeettomasti vaarannu. Tavoitteena tulisi olla eläimen hyvän elämänlaadun turvaaminen niin hoidon aikana kuin sen jälkeenkin.

Sairas tai vahingoittunut eläin olisi lopetettava, jos sairauden tai vamman laatu sitä edellyttää. Arvioinnissa keskeisellä sijalla olisi sen pohtiminen, millaista kipua ja tuskaa sairauden tai vamman sekä sairauden tai vamman hoidon arvioidaan eläimelle aiheuttavan. Arvioinnissa olisi otettava huomioon fyysisen kivun lisäksi myös eläimelle sairaudesta tai vammasta ja hoidosta aiheutuva henkinen kärsimys, kuten hoitotoimenpiteiden ja toipilasajan aiheuttama stressi ja ahdistus. Arvioinnin kannalta merkittävää olisi myös sen arvioiminen, kuinka todennäköisesti eläin toipuisi sairaudesta tai vammasta ja millaisia pysyviä muutoksia ne aiheuttaisivat eläimen hyvinvoinnille. Eläin tulisi lopettaa, jos on todennäköistä, että eläimelle aiheutuvaa kipua ei voida riittävästi lievittää. Eläin tulisi lopettaa myös silloin, jos on odotettavissa, että eläimen elämänlaatu heikkenee merkittävästi sairauden tai vamman seurauksena. Eläimen kipua ja kärsimystä ei tule pitkittää taloudellisista eikä sosiaalisista syistä.

25 §. Pakkosyötön ja -juoton kielto. Pykälässä säädettäisiin pakkosyötön kiellosta. Voimassa olevassa laissa kiellosta säädetään 11 §:ssä. Selvyyden vuoksi pakkosyöttämisen kieltoa täydennettäisiin myös kiellolla eläinten pakkojuottamisesta.

Kiellettyä olisi eläimen pakolla syöttäminen ja juottaminen esimerkiksi eläimen lihottamiseksi tai tuotannon lisäämiseksi. Säännöksen perusteella esimerkiksi hanhien pakkosyöttäminen on kiellettyä. Säännös ei koske eläinlääketieteellisistä syistä tapahtuvaa pakolla syöttämistä tai pakolla juottamista. Esimerkiksi ravinnonpuutteesta kärsivän vastasyntyneen eläimen pakkojuottaminen olisi siten sallittua.

26 §. Eläinjalostus. Pykälässä säädettäisiin eläinjalostuksessa noudatettavista yleisistä säännöksistä sekä kielletystä jalostuksesta ja jalostusmenetelmistä. Voimassa olevassa laissa eläinjalostuksesta säädetään 8 §:ssä. Uutena vaatimuksena säädettäisiin nisäkkäiden omistajan tai pitäjän velvollisuudesta estää pitämiensä eläinten hallitsematon lisääntyminen. Pykälän tarkoituksena olisi ohjata eläinjalostusta yhä enemmän eläinten hyvinvointia huomioon ottavaan suuntaan. Esimerkiksi tiettyjen ulkonäköpiirteiden liiallinen korostaminen jalostustavoitteissa on johtanut sellaisten ääripiirteiden suosimiseen, jotka aiheuttavat hyvinvointiongelmia seura- ja harrastuseläimille. Vastaavaa kehitystä on tapahtunut myös tuotantoeläinten jalostuksessa, etenkin jos tuotantokykyä on pyritty lisäämään äärimmilleen kiinnittämättä tarpeeksi huomiota eläinten hyvinvointiin. Näiden ääripiirteiden suosimisen sijaan eläinjalostuksessa tulisi pyrkiä ennen kaikkea hyvinvoivien eläinten tuottamiseen. Hyvinvointihaittaa aiheuttavia ääripiirteitä omaavia eläimiä ei tulisi käyttää jalostukseen, ellei tarkoituksena ole jälkeläisten ominaisuuksien parantaminen tältä osin.

Eläimillä esiintyy myös perinnöllisiä sairauksia ja vikoja, joiden periytymisestä on viime vuosina saatu tutkimuksen kautta paljon uutta tietoa. Perinnöllisten sairauksien esiintyvyyttä lisääntyy usein etenkin sisäsiittoisissa eläinkannoissa. Perinnöllisten sairauksien ja vikojen esiintymistä voidaan ennaltaehkäistä sulkemalla niitä periyttävät eläimet pois jalostuksesta. Sairauksien ja vikojen periytymistä voidaan joissain tapauksissa ennakoida tarkastelemalla eläimen polveutumistietoja tai tutkimalla itse eläintä sairauden tai vian varalta. Myös geenitestejä käytetään sen selvittämiseksi, mikä on jalostukseen aiotun eläimen geeniperimä sairauden suhteen. Eläinten jalostuksessa myös tavoiteltuihin ominaisuuksiin, kuten turkin väriin, voi liittyä geneettisesti epätoivottuja piirteitä, kuten aistipuutteita tai letaalitekijöitä. Näidenkin vikojen suhteen tulisi välttää sellaisia jalostusyhdistelmiä, joiden tuloksena vika periytyy jälkeläisille.

Pykälän säännöksiä sovellettaisiin laajasti kaikkeen sellaiseen eläinten pidon yhteydessä tapahtuvaan eläinten lisäämiseen, jossa ihminen päättää, mitkä eläimet lisääntyvät ja siten periyttävät geenejään ja ominaisuuksiaan tuleville sukupolville. Eläinjalostuksella tarkoitetaan yleensä tavoitteellista eläinten kasvatusta siten, että pyritään tuottamaan perimältään ja ominaisuuksiltaan tietynlaisia eläimiä. Pykälässä jalostuksella tarkoitettaisiin tämän lisäksi myös sellaista ihmisen hoidossa olevien eläinten lisääntymistä, jolla ei ole selkeästi määriteltyä tavoitetta tavoitellun perimän tai ominaisuuksien suhteen. Tällaisesta toiminnasta voi olla kyse esimerkiksi silloin, kun tietyn, ihmisen hoidossa olevan eläinryhmän annetaan lisääntyä suunnittelemattomasti keskenään. Pykälää sovellettaisiin sekä puhdas- että sekarotuisen eläinten lisäämiseen ja myös rotu- tai lajiristeytysten tuottamiseen. Jalostuksella tarkoitettaisiin niin luonnollista kuin keinollistakin lisäämistä, mukaan lukien geenitekniikan menetelmien käyttäminen. Keinollisella lisäämisellä tarkoitetaan esimerkiksi keinosiemennystä ja alkionsiirtoja. Geenitekniikan menetelmillä puolestaan voidaan muuttaa

eläimen perimää tavoilla, joita ei esiinny luonnossa. Esimerkkinä geenitekniikan käytöstä voidaan mainita siirtogeeniset eläimet. Koe-eläintoiminnassa tapahtuvasta eläinten jalostuksesta säädetään koe-eläinlainsäädännössä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eläinten jalostuksen tavoitteista. Eläinten jalostuksella tulisi pyrkiä elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden eläinten tuottamiseen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi jalostuksessa tulisi käyttää fyysisesti ja psyykkisesti terveitä eläimiä, joiden voidaan olettaa periyttävän näitä ominaisuuksia myös jälkeläisilleen. Jalostuksen seurauksena syntyvien eläinten tulisi kyetä ominaisuuksiensa puolesta elämään lajille tyypillistä elämää. Eläinten tulisi kyetä liikkumaan, käyttämään aistejaan sekä suoriutumaan kyseiselle eläinlajille tyypillisistä, normaaleista käyttäytymisen muodoista. Eläinten elimistön tulisi toimia normaalisti, eivätkä eläimet saisi kärsiä sellaisista pitkäaikaisista sairauksista tai vioista, jotka heikentävät elämänlaatua pysyvästi. Eläinten tulisi olla psyykkisiltä ominaisuuksiltaan sellaisia, että ne sopeutuvat pitojärjestelmään sekä tarvittaessa toisiin eläimiin ja ihmisen käsittelyyn.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kielletystä jalostuksesta. Momentin 1-kohdassa kiellettäisiin sellaisten jalostusyhdistelmien käyttäminen, jotka todennäköisesti periyttäisivät jälkeläisilleen merkittävää hyvinvointihaittaa aiheuttavia sairauksia tai muita ominaisuuksia. Säännöksen tarkoituksena on estää sellaisten jalostusyhdistelmien käyttäminen, joiden todennäköisenä tuloksena syntyy psyykkiseltä tai fyysiseltä toimintakyvyltään sairauden tai muun syyn takia heikentyneitä eläimiä tai eläimiä, joiden mahdollisuudet lajityypilliseen käyttäytymiseen ovat muusta syystä heikentyneet.

Säännöksessä tarkoitettuja hyvinvointihaittaa aiheuttavia perintötekijöitä voivat olla letaalitekijät tai tiettyihin sairauksiin tai muihin hyvinvointihaittoihin, kuten anatomisiin ääripiirteisiin tai rakenteellisiin heikkouksiin liittyvät perintötekijät. Jälkeläisten kuolemaan tai vakaviin epämuodostumiin johtavia letaalitekijöitä esiintyy esimerkiksi tietyillä hännättömillä tai töpöhäntäisillä koira- ja kissaroduilla. Belgian sininen -nautarodulla on lihashypertrofia-sairautta aiheuttava geenimutaatio, joka aiheuttaa eläimelle normaalia huomattavasti suuremman lihaksiston. Suuren lihasmassan vuoksi näillä naudoilla esiintyy muun muassa sydänongelmia eikä luonnollinen poikiminen yleensä ole mahdollista. Anatomisina ääripiirteinä pidetään esimerkiksi koirilla ja kissoilla liioitellun lyhyttä kuonoa ja tästä johtuen rakenteellisesti ahtaita hengitysteitä, joka voi aiheuttaa eläimelle jatkuvia hengitysvaikeuksia. Liialliset ihopoimut puolestaan aiheuttavat useilla eläinlajeilla silmävaurioita ja kroonisia ihotulehduksia. Silmien tai silmäluomien epänormaali koko ja muoto saattavat aiheuttaa silmäluomien virheasentoja sekä altistaa silmät vaurioille, ulospullahtamiselle ja toistuville silmätulehduksille. Esimerkiksi kultakalojen jalostuksessa on kehitetty muunnoksia, joiden silmien virheasento johtaa asteittaiseen sokeutumiseen. Rakenteelliset heikkoudet, kuten esimerkiksi raajojen virheasennot, epänormaali purenta ja pysyvä aukile kallon luissa saattavat myös aiheuttaa merkittävää haittaa eläimen hyvinvoinnille. Esimerkiksi kääpiökaniroduilla esiintyy periytyviä purentavikoja, jotka ovat yhteydessä liian lyhyeksi jalostettuun kallonmuotoon. Tarhatuilla ketuilla puolestaan esiintyy jalkojen virheasentoja, joiden taustalla on perinnöllinen taipumus.

Edellä mainitun kaltaiset letaalitekijät, perinnölliset sairaudet sekä anatomisista ääripiirteistä aiheutuvat sairaudet ja rakenteelliset heikkoudet aiheuttavat eläimelle yleensä fyysisen toimintakyvyn heikkenemistä. Sen lisäksi monet sairaudet ja viat heikentävät eläimen kykyä käyttäytyä lajityypillisellä tavalla. Esimerkiksi monet tuki- ja liikuntaelimistön sairaudet ja viat heikentävät eläimen mahdollisuuksia liikkua lajille tyypillisellä tavalla ja toteuttaa esimerkiksi lajille tyypillistä tutkimiskäyttäytymistä tai sosiaalista käyttäytymistä. Psykkistä toimintakykyä heikentävät esimerkiksi erilaiset käyttäytymishäiriöt, joista osan on todettu olevan perinnöllisiä. Myös eläimen luonteen periytyminen olisi otettava huomioon jalostuseläinten valinnassa. Erityisen arkoja tai aggressiivisia eläimiä ei tulisi käyttää jalostukseen. Liiallinen arkuus ja aggressiivisuus aiheuttavat eläimelle stressiä ja eläimen on usein vaikea sopeutua vaikeuksista ympäristöönsä ja elämään ihmisten ja toisten eläinten kanssa. Arat ja aggressiiviset eläimet voivat käyttäytymisellään aiheuttaa turvallisuusriskin myös muille eläimille sekä hoitajilleen ja muille eläinten kanssa tekemisissä oleville henkilöille.

Pykälän 2 momentin 1-kohdan soveltamisen kannalta merkityksellistä on sen arvioiminen, milloin edellä mainittujen toimintakyvyn muutosten tai heikenneen kyvyn lajityypilliseen käyttäytymiseen katsotaan aiheuttavan merkittävää haittaa eläimen hyvinvoinnille. Tällaisina olisi pidettävä ainakin sellaisia pitkäaikaisia sairauksia tai vikoja, jotka aiheuttavat eläimelle jatkuvaa tai toistuvaa kipua tai kärsimystä tai jotka estävät eläintä esimerkiksi liikkumasta lajityypillisellä tavalla. Myös sokeutta ja kuuroutta olisi pidettävä tällaisena merkittävää hyvinvointihaittaa aiheuttavana vikana. Jos sairaudesta tai viasta kärsivän eläimen hyvinvoinnin turvaaminen edellyttää esimerkiksi kirurgisia korjaustoimenpiteitä tai eläimen jatkuvaa tai usein toistuvaa lääkitystä, on kyseessä todennäköisesti säännöksessä tarkoitettu merkittävää hyvinvointihaittaa aiheuttava muutos. Myös sellaisesta eläimen ulkonäön muuttamisesta, joka johtaisi huomattaviin vaikeuksiin eläinten välisessä sosiaalisessa käyttäytymisessä, olisi pidättäydyttävä. Esimerkiksi kalalajeilla tiettyjen huomiovärien poistaminen jalostuksella saattaa vaikeuttaa huomattavasti kalojen välistä sosiaalista kanssakäymistä.

Säännöksen soveltamisen kannalta on lisäksi huomattava, että merkityksellistä olisi nimenomaan jälkeläisten odotettavissa oleva hyvinvointi. Jos eläin on ulkoasultaan terve, mutta sen tiedetään esimerkiksi kantavan perinnöllistä sairautta geeniperimässään, sitä ei tulisi lisätä toisen tunnetun kantajan kanssa, koska yhdistelmä tuottaisi todennäköisesti sairaita jälkeläisiä. Usein sairauden kantaja voidaan kuitenkin parittaa ulkoasultaan ja geeniperimältään terveen eläimen kanssa ilman riskiä jälkeläisten sairastumisesta. Tällainen jalostusyhdistelmä olisi mahdollinen, koska se ei aiheuttaisi haittaa jälkeläisten hyvinvoinnille. Ulkoasultaan sairaankaan eläimen käyttäminen jalostukseen ei säännöksen pohjalta olisi välttämättä kiellettyä, jos olisi todennäköistä, että se ei periytä sairautta tai vikaa jälkeläisilleen. Toki tällaisen eläimen käyttäminen jalostukseen edellyttäisi sen harkitsemista, täytyvätkö tilanteessa muut eläinsuojelulainsäädännön määräykset ja aiheuttaako jalostuskäyttö 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettua haittaa eläimen hyvinvoinnille.

Kiellettyä olisi myös sellaisen eläimen käyttäminen jalostukseen, joka ei rakenteellisen vian tai sairauden takia kykene lisääntymään luonnollisesti, tai jonka hyvinvoinnille

lisääntymisestä todennäköisesti aiheutuisi merkittävää haittaa. Säännöksen tarkoituksena on suojata jalostukseen käytettävien eläinten hyvinvointia. Osaltaan se myös estäisi vaikeille synnytyksille altistavien piirteiden ja muiden lisääntymisvaikeuksien periytymisen seuraaville sukupolville. Säännöstä sovellettaisiin sekä naaras- että urospuolisiin eläimiin. Lisääntymisellä tarkoitettaisiin kaikkia siihen liittyviä toimintoja, kuten astutusta, tiineyttä, synnytystä ja jälkeläisten hoitoa.

Eläintä, joka ei esimerkiksi ruumiinrakenteensa takia kykene synnyttämään jälkeläisiään ilman keisarinleikkausta, ei tulisi käyttää jalostukseen. Eläintä ei tulisi liioin käyttää jalostukseen silloin, kun on odotettavissa, että jälkeläisten suuri koko tai rakenteelliset ääripiirteet estävät luonnollisen synnytyksen. Jalostukseen käytettävän urospuolisen eläimen tulisi myös kyetä lisääntymään luonnollisesti. Käytännössä eläimellä ei saisi olla esimerkiksi sellaista rakenteellista vikaa, joka estää normaalin astumiskäyttäytymisen. Tällaisissa tapauksissa myös keinosiemennyksen käyttö eläimen jalostuskäytön mahdollistamiseksi olisi kiellettyä.

Liian tiheästi toistuva tai liian nuorena tai vanhana tapahtuva lisääntyminen voi vaarantaa erityisesti naaraspuolisen eläimen hyvinvoinnin. Tiineys, synnytys ja usein myös jälkeläisten hoitaminen rasittaa eläintä ja tämä tulisi ottaa huomioon eläimen hoidossa ja jalostuskäytössä. Narttujen tiheä pennuttaminen on aiheuttanut ongelmia etenkin niin sanotuissa pentutehtaissa, joissa tuotetaan koiranpentuja maksimaalisen taloudellisen hyödyn saavuttamiseksi. Säännöstä voitaisiin tarvittaessa tarkentaa eläinlajikohtaisissa asetuksissa säätämällä esimerkiksi koirien osalta siitä, kuinka usein nartulla saa teettää pentuja ja mikä on kunkin eläinlajin kohdalla aikaisin sallittu astutusikä.

Pykälän 3 momentissa kiellettäisiin sellaisten jalostusmenetelmien käyttäminen, joista voi aiheutua merkittävää haittaa eläimen hyvinvoinnille. Jalostusmenetelmillä tarkoitettaisiin esimerkiksi sukuolujen keräämisessä sekä eläinten astutuksessa käytettäviä menetelmiä. Eläinten jalostuksessa yleisesti käytetty keinosiemennys ja alkionsiirtomenetelmät eivät aiheuta eläimille säännöksessä tarkoitettua merkittävää hyvinvointihaittaa. Kielletyistä menetelmistä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Kiellettyä olisi esimerkiksi elektroejakulaation käyttö siemennesteen keräämiseksi sekä jalostusmenetelmät, joissa turvauttaisiin keisarinleikkauksiin eläinten tuottamiseksi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin nisäkkäiden omistajan tai pitäjän velvollisuudesta estää pitämiensä eläinten hallitsematon lisääntyminen. Säännös olisi uusi ja sen tavoitteena olisi vähentää hallitsemattomasti lisääntyvistä eläinpopulaatioista aiheutuvia hyvinvointiongelmia. Esimerkiksi ulkona vapaasti liikkuvien kissojen hallitsematon lisääntyminen johtaa helposti puolivillien kissapopulaatioiden syntymiseen. Myös koirien ja kissojen pentutehtailussa syntyvien pentujen määrää saatetaan maksimoida antamalla eläinten lisääntyä rajoituksetta keskenään. Hallitsemattomasti lisääntyvissä populaatioissa hyvinvointiongelmia aiheuttavat usein eläinten sisäsiittoisuus, eläimistä toisiin leviävät taudit ja loiset sekä eläinten tottumattomuus ihmisiin. Jatkuvasti lisääntyvät emot rasittuvat helposti liikaa ja jälkeläisiä syntyy ympäristöön, jossa synnyttäneiden emojen ja jälkeläisten hoitoon ei ole kunnollisia edellytyksiä. Nisäkkäiden hallitsematonta lisääntymistä voidaan estää eläinten ryhmittelyllä,

valvonnalla ja esimerkiksi steriloidulla ulkona vapaasti liikkuvat kissat. Yksittäisiä vahinkoastumisia tapahtuu vastuullisestikin tapahtuvassa eläintenpidossa kohtalaisen helposti, eikä tällaisia yksittäisiä tapauksia olisi pidettävä pykälässä tarkoitettuna hallitsemattomana lisääntymisenä. Kiellettyä sen sijaan olisi sellainen eläintenpito, jossa eläimet lisääntyvät keskenään jatkuvasti ja suunnittelemattomasti ja josta aiheutuu selkeää haittaa eläinten hyvinvoinnille. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin siitä, millaisiin toimenpiteisiin eläinten omistajan tai pitäjän olisi ryhdyttävä estääkseen eläinten hallitsematon lisääntyminen.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa säätää tarkemmin myös siitä, millaisia eläimiä ei saa käyttää jalostukseen.

27 §. Löytöeläimet. Pykälässä säädettäisiin maakunnan velvollisuudesta järjestää alueellaan irrallaan tavattujen ja kiinni otettujen koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten tilapäinen hoito. Pykälän tarkoituksena on suojella pitäjiltään karkuun päässeitä seura- ja harrastuseläimiä hyvinvointiongelmilta ja toisaalta myös estää irrallaan liikkuvista eläimistä aiheutuvaa häiriötä yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Uutena vaatimuksena maakunnan tulisi huolehtia myös kiinni otettujen eläinten kuljetuksen järjestämisestä talteenottoaikaan. Nykyisen löytöeläintoiminnan keskeiseksi ongelmaksi on koettu se, että eläinten kuljetusta kiinniottopaikalta kunnan osoittamaan talteenottoaikaan ei ole säädetty minkään tahon tehtäväksi. Käytännössä tämä on vaikeuttanut eläinten talteenottoa ja johtanut tilanteisiin, joissa kiinni otettua eläintä ei ole saatu toimitettua talteenottoaikaan. Osa kunnista onkin järjestänyt eläinten kuljetuksen vapaaehtoisesti sopimalla kuljetuksesta esimerkiksi talteenottoaikajan pitäjän tai paikallisen eläinsuojeluyhdistyksen kanssa.

Selvyyden vuoksi pykälään lisättäisiin maininta siitä, että maakunta voisi järjestää löytöeläinpalvelut joko itse tai hankkimalla palvelut ulkopuoliselta palveluntuottajalta. Maakunnan omana palveluna tuottamat löytöeläinpalvelut tulisi järjestää siten, että ne ovat erillään maakunnan eläinten hyvinvoinnin valvonnasta.

Uutta olisi myös maakunnan velvollisuus laatia ja julkaista vuosittain tilasto toimialueensa löytöeläimistä. Löytöeläinhoitolat ovat käytännössä ehdotetun lain 59 §:ssä tarkoitettua ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa seura- ja harrastuseläinten pitoa, jolloin niiden on pidettävä 62 §:ssä tarkoitettua luetteloa toiminnan kohteena olevista eläinlajeista ja eläimistä. Ehdotettu tilastointivaatimus edellyttäisi tämän olemassa olevan tiedon keräämistä ja julkaisemista vuosittain. Tilastotietojen avulla voitaisiin seurata löytöeläinten määrän kehitystä alueellisesti ja valtakunnallisesti. Tiedot olisivat tarpeen vastuullisen eläintenpidon edistämiseen ja löytöeläinten määrien vähentämiseen tähtäävien toimien suunnittelemiseksi ja kohdentamiseksi.

Löytöeläinten nopeaa palautumista takaisin omistajilleen pyrittäisiin tehostamaan säätämällä talteenottoaikajan pitäjän velvollisuudesta tarkastaa eläimen tunnistusmerkintä ja velvollisuudesta ryhtyä kohtuullisiin toimiin tämän tavoittamiseksi. Ellei eläimen omistajaa

tai pitää tavoiteta, eläimen talteenotosta olisi tiedotettava joko internetsivuilla tai muulla sopivalla tavalla. Samalla eläinten säilytysaikaa lyhennettäisiin siten, että löytöeläintä olisi säilytettävä aiemman 15 päivän sijaan 10 päivään. Suurin osa talteen otettavista seura- ja harrastuseläimistä on kissoja ja koiria. Ministeriön teettämän selvityksen mukaan suurin osa koirista on tunnistusmerkitty joko mikrosirulla tai tatuoinnilla. Myös osa kissoista tunnistusmerkitään, joskin tunnistusmerkittyjen kissojen osuuden arvioidaan olevan huomattavasti vähäisempi kuin tunnistusmerkittyjen koirien. Tunnistusmerkityn eläimen omistaja voi rekisteröidä yhteystietonsa esimerkiksi koira- tai kissajärjestöjen, eläinsuojeluyhdistyksen tai muiden yksityisten toimijoiden ylläpitämiin rekistereihin. Talteenottoipaikan pitäjän tulisi tarkistaa talteen otetun eläimen tunnistusmerkintä ja pyrkiä selvittämään, löytyvätkö eläimen omistajan yhteystiedot yleisesti käytössä olevista rekistereistä. Jos eläintä ei ole tunnistusmerkitty tai sen omistajaa ei tavoiteta, olisi talteenotosta ilmoitettava talteenottoipaikan internetsivuilla tai esimerkiksi paikallislehdessä julkaistavalla ilmoituksella.

Löytöeläintä olisi talteenoton jälkeen säilytettävä vähintään 10 päivän ajan. Tämän jälkeen maakunnalla tai palveluntuottajalla olisi oikeus myydä, muutoin luovuttaa tai lopettaa eläin. Selvyyden vuoksi pykälää tarkennettaisiin myös sairaiden ja vahingoittuneiden löytöeläinten hoidon osalta. Sairaalle tai vahingoittuneelle löytöeläimelle olisi järjestettävä sen tarvitsema ensiapu ja muu kohtuullinen hoito sairauden tai vamman hoitamiseksi. Käytännössä ensiavulla ja hoidolla tarkoitettaisiin sellaista välttämätöntä ensiapua ja muuta eläinlääketieteellistä hoitoa, joka eläimelle on annettava sen hyvinvoinnin turvaamiseksi kunnes eläimen omistaja tai pitäjä tavoitetaan tai 10 päivän määräaika umpeutuu. Kohtuullisena hoitona voitaisiin pitää esimerkiksi eläimen murtuneen raajan lastoitusta ja kipulääkitystä, sen sijaan murtuman kirurgista korjaamista ei voitaisi edellyttää. Hoidon kohtuullisuutta arvioitaessa huomioon tulisi ottaa tarvittavan hoidon kustannukset ja eläimen jatkohoidon tarve.

Sen varmistamiseksi, että tieto metsästyslain nojalla kiinniotetuista koirista olisi myös maakunnan löytöeläinten talteenottoaikassa, ehdotetaan 4 momentissa säädettäväksi poliisille velvollisuus ilmoittaa metsästyslain 55 §:n 1 momentissa tarkoitetuista talteenottoilmoituksista maakunnan talteenottoaikaan.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä löytöeläinten hoidon järjestämisestä ja löytöeläimiä koskevan tilaston laatimisesta.

28 §. *Luonnonvaraisten eläinten elätettäväksi ottaminen.* Pykälässä säädettäisiin luonnonvaraisten eläinten elätettäväksi ottamisesta. Elätettäväksi ottamisella tarkoitettaisiin eläimen pyydystämistä ja pitämistä vankeudessa. Esimerkiksi lintujen rengastus, jossa eläin vapautetaan heti toimenpiteen jälkeen takaisin luontoon, ei olisi säännöksessä tarkoitettua eläimen elätettäväksi ottamista. Elätettävänä ottamiselle ei liioin tarkoitettaisi esimerkiksi kalastuksen yhteydessä tapahtuvaa elävien kalojen tai rapujen lyhytaikaista säilyttämistä esimerkiksi sumpussa.

Luonnonvaraisten eläinten elätettäväksi ottaminen olisi lähtökohtaisesti kiellettyä. Säännöstä sovellettaisiin kaikkiin luonnonvaraisiin eläimiin, kun voimassa olevassa laissa kiellettyä on vain luonnonvaraisten nisäkkäiden ja lintujen elätettäväksi ottaminen. Kieltoa ei kuitenkaan sovellettaisi tilanteissa, joissa eläinten pyydystämiseen ja hallussapitoon on myönnetty luonnonsuojelulain, metsästyslain tai kalastuslain mukainen poikkeuslupa.

Luonnonsuojelulain 48 §:ssä säädetään kansallisesti rauhoitettujen eläinlajien ja 49 §:ssä Euroopan yhteisössä rauhoitettujen eläinlajien hallussapitoa koskevista poikkeusluvista. Metsästyslain 40 §:ssä säädetään eläinten pyydystämisestä riistanhoidollisiin tarkoituksiin ja 41 §:ssä poikkeamisesta riistalajien rauhoitussäännöksistä sekä metsästyslailla rauhoittamattomien eläinlajien pyydystämistä koskevista säännöksistä. Kalastuslain 47 §:ssä säädetään puolestaan kalastuslailla rauhoitettujen kalalajien ja -kantojen kalastamista koskevasta poikkeusluvasta.

Luonnonsuojelulain, metsästyslain ja kalastuslain poikkeusmahdollisuudet koskevat lähinnä kussakin laissa rauhoitettuja eläinlajeja. Näiden lisäksi on tarpeen säätää niistä poikkeuksista, jotka ovat tarpeen muiden kuin 1 momentissa lueteltujen poikkeuslupien piirissä olevien eläinten elätettäväksi ottamiseksi. Näistä säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Ensinnäkin sallittua olisi eläinten elätettäväksi ottaminen eläintarhassa pitoa varten. Eläintarha määriteltäisiin 5 §:ssä. Sallittua olisi myös kalojen elätettäväksi ottaminen kalastuslaissa tarkoitettuihin kalataloudellisiin tarkoituksiin, kuten kalanviljelyä tai kalojen istutusta varten sekä kalanviljelyoppilaitoksissa tapahtuvaa koulutusta varten. Eläinten elätettäväksi ottaminen sallittaisiin tieteellistä tutkimustyötä varten myös niiden eläinlajien osalta, joita eivät koske 1 momentissa luetellut poikkeusmahdollisuudet. On huomattava, että tieteellinen tutkimustyö saattaa edellyttää myös tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 24 §:ssä tarkoitetun hankeluvan hakemista. Avuttomassa tilassa oleva luonnonvarainen eläin voitaisiin ottaa elätettäväksi myös sille annettavaa hoitoa varten. Hoidosta säädettäisiin tarkemmin 29 §:ssä.

Voimassa olevasta laista poiketen luonnonvaraisten eläinten elätettäväksi ottaminen ei enää olisi sallittua niiden tarhaamiseksi lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitoseläinten tuottamiseksi. Riistaeläinten elätettäväksi ottaminen riistanhoidollisiin tarkoituksiin olisi sen sijaan edelleen mahdollista metsästyslain 40 §:n mukaisella luvalla. Eläinsuojelulain 13 §:ssä on sallittu luonnonvaraisten eläinten elätettäväksi ottaminen myös muuta tilapäistä hyväksyttävää tarkoitusta varten. Pykälän esitöiden mukaan tällainen tarve voisi olla esimerkiksi tärkeä opetustilanne tai avun antaminen orvolle eläimelle. Ehdotetun pykälän 2 momentin 4-kohdassa tarkoitettu tilapäinen hoito voisi tarkoittaa myös orvolle eläimelle annettavaa apua. Sen sijaan vastaavaa kaikkia eläinlajeja koskevaa, opetusta koskevaa poikkeusmahdollisuutta ei ole sisällytetty nyt ehdotettavaan pykälään, koska sitä ei ole pidetty enää tarpeellisena. Pykälän soveltamisalan laajentaminen koskemaan kaikkia eläimiä tarkoittaisi käytännössä myös sitä, että esimerkiksi luonnonsuojelulailla rauhoittamattomien matelijoiden, kuten kynn, elätettäväksi ottaminen olisi kiellettyä muissa kuin ehdotetun pykälän 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa.

On huomattava, että joidenkin eläinlajien, kuten haitallisten vieraslajien, hallussapito on kielletty muussa lainsäädännössä. Haitallisista vieraslajeista säädetään vieraslajeista

aiheutuvien riskin hallinnasta annetussa laissa. Ehdotettavan pykälän 2 momentin poikkeusmahdollisuuksia ei sovellettaisi tilanteessa, jossa se olisi ristiriidassa toisaalla lainsäädännössä säädetyn kiellon kanssa.

29 §. *Avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen hoito.* Pykälässä säädettäisiin loukkaantuneen, orvon tai muutoin avuttomassa tilassa olevan eläimen hoidosta. Ehdotuksen 7 §:n 3 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta pyrkiä auttamaan sairasta, vahingoittunutta tai muuten avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä. Ehdotuksen 28 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan avuttomassa tilassa oleva luonnonvarainen eläin voidaan ottaa elätettäväksi sille annettavaa hoitoa varten, ellei muu lainsäädäntö sitä estä. Nyt ehdotetussa pykälässä säädettäisiin niistä reunaehdoista, joita avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoidossa olisi noudatettava. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eläimelle annettavasta ensiavusta ja 2 momentissa eläinten pidempiaikaisesta hoidosta, joka olisi ilmoituksenvaraista toimintaa.

Eläinsuojelulain 13 §:n mukaan luonnonvarainen nisäkäs tai lintu voidaan ottaa elätettäväksi sille annettavaa tilapäistä sairaanhoitoa tai muuta hyväksyttävää tilapäistä tarvetta varten. Hoitoon otettu eläin on sen tilan salliessa vapautettava, jos on oletettavissa, että se vaikeuksitta sopeutuu luonnonvaraiseen elämään. Jos eläintä ei voida vapauttaa eikä sen hoitoa voida järjestää, eläin on lopetettava. Käytännössä on kuitenkin ollut epäselvää, kuinka pitkään eläimelle annettava tilapäinen hoito voi jatkua. Epäselvyyttä on aiheuttanut myös se, miten ja kenen toimesta eläimen pidempiaikainen hoito sille annetun tilapäisen hoidon jälkeen voidaan järjestää. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei aseteta vaatimuksia loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten hoitajien osaamiselle, hoidossa käytettävillä tiloilla tai hoidolle ylipäätään. Siitä, milloin ja miten eläimet tulisi palauttaa takaisin luontoon, ei liioin säädetä. Käytännössä tilanne on johtanut siihen, että hyvää tarkoittavat yksityishenkilöt saattavat pitää luonnonvaraisia eläimiä hoidossaan pitkiäkin aikoja puutteellisin tiedoin ja taidoin. Eläinten hoitoon on harvoin käytettävissä riittäviä tiloja ja eläimille annettava ravinto saattaa olla vääränlaista. Eläimet saattavat myös kesyyntyä tarpeettomasti hoidon aikana. Hyvää tarkoittava auttaminen saattaakin aiheuttaa eläimelle vain turhaa kärsimystä. Myös eläimen luontoon palauttaminen edellyttäisi asiantuntemusta sen suhteen, milloin eläin on riittävän kuntoutunut selvitäkseen luonnossa. Luontoon palauttaminen tulisi myös tapahtua sellaisessa paikassa, jossa vapauttaminen ei aiheuta haittaa muille eläimille, ihmisille eikä ympäristölle.

Pykälän 1 momentin mukaan kansalaiset voisivat ottaa luonnonvaraisen eläimen haltuunsa vain eläimelle annettavan ensiavun tai hoitoon toimittamisen ajaksi. Ensiavun jälkeen eläin olisi joko palautettava luontoon, toimitettava asiantuntevaan jatkohoitoon tai lopetettava. Eläin olisi lopetettava, jos sitä ei voida palauttaa luontoon eikä sen jatkohoitoa ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista järjestää. Käytännössä kansalaisten antama ensiapu rajoittuu yleensä esimerkiksi vahingoittuneen eläimen lyhytaikaiseen tarkkailuun vankeudessa tai vaikkapa eläimen pyydystämiseen sen siirtämiseksi vaarallisesta ympäristöstä turvallisempaan paikkaan. Pidempiaikaista hoitoa vaativat, vahingoittuneet tai sairaat eläimet sekä orvot poikaset olisi tarkoituksenmukaista toimittaa mahdollisimman pian osavaan hoitoon, jolloin niiden selviämismahdollisuudet olisivat paremmat, eikä eläimelle

aiheutettaisi osaamattomuudesta johtuvaa tarpeetonta kärsimystä. Jos kansalainen haluaisi itse antaa eläimelle tällaista muuta kuin ensiavunomaista hoitoa, tulisi tämän tehdä toiminnastaan 60 §:ssä tarkoitettu ilmoitus maakunnalle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten pidempiaikaisesta hoidosta. Ehdotuksen 60 §:n mukaan toiminnasta olisi tehtävä ilmoitus maakunnalle. Avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen hoitoon ottamisen lähtökohtana ja tavoitteena tulisi aina olla eläimen palauttaminen takaisin luontoon. Niitä seikkoja, jotka olisi otettava huomioon eläimen hoitoon ottamista harkittaessa, on käsitelty aiemmin 7 §:n 3 momentin yhteydessä. Jos hoitoon ottamiseen päädytään, sen kesto tulisi rajoittaa lyhyimpään mahdolliseen. Muuhun kuin luontoon palauttamiseen tähtäävä väliaikainen hoito tulisi lähtökohtaisesti rajoittaa vain niihin eläinyksilöihin, jotka voidaan hoidon jälkeen sijoittaa eläintarhaan tai muuhun lajiensuojelutarkoitukseen tarkoitettuun pysyvään hoitopaikkaan. Jos eläintä ei voida hoidon päättyessä palauttaa luontoon tai sijoittaa eläintarhaan tai vastaavaan hoitopaikkaan, se tulisi lopettaa. Ennen eläimen pidempiaikaiseen hoitoon ryhtymistä olisi selvítettävä, tarvitaanko eläimen hallussapitoon luonnonsuojelulain tai metsästyslain mukainen poikkeuslupa. Myös vieraslajien hallussapitoon liittyvät rajoitukset tulisi ottaa huomioon.

30 §. Eläinten hoitajien pätevyys ja riittävyys. Pykälässä säädettäisiin eläinten pitäjän ja muun eläinten hoitoon osallistuvan henkilön yleisistä pätevyysvaatimuksista. Ammattimaisesti tai muuten laajassa mitassa eläimiä pitävällä olisi myös velvollisuus huolehtia siitä, että eläimiä hoitamassa on riittävästi päteviä henkilöitä. Ammattimaisella eläinten pitäjällä olisi sen lisäksi velvollisuus ohjata ja opastaa palveluksessaan olevia eläinten hoitoon ja käsittelyyn osallistuvia henkilöitä. Eläinsuojelulain 5 a §:ssä säädetään tuotantoeläinten omistajan tai pitäjän vastaavista velvollisuuksista. Ehdotetussa pykälässä velvollisuudet ulotettaisiin koskemaan myös muita eläinten pitäjiä ja hoitajia.

Ihmisen hoidossa olevien eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä eläinten hoitajalla on yleensä ratkaisevan suuri merkitys. Eläinten päivittäiseen hoitoon osallistuvat henkilöt ovat säännöllisesti tekemisissä eläinten kanssa ja ensisijaisesti heidän tulisi huomata ja puuttua eläinten hyvinvoinnissa tapahtuviin muutoksiin. Eläinten hyvinvoinnin arviointi ja mahdollisiin ongelmiin puuttuminen edellyttää kuitenkin tietoa eläinten normaalista käyttäytymisestä ja tietoa siitä, miten ongelmia voidaan ennaltaehkäistä ja ratkaista. Osaava hoitaja kykenee arvioimaan hoitamiensa eläinten käyttäytymistä, terveyttä ja ympäristön vaikutuksia eläinten hyvinvointiin. Havaitessaan eläinten hyvinvointiin liittyviä ongelmia osaava hoitaja kykenee ratkaisemaan ne joko itse tai hakemalla ulkopuolista apua ongelmien ratkaisemiseksi.

Pykälän 1 momentin eläinten pitäjillä ja muilla eläinten hoitoon osallistuvilla henkilöillä tulisi olla pidettävien eläinten hyvinvoinnin kannalta riittävä osaaminen eläinten asianmukaiseksi hoitamiseksi. Eläinten päivittäisestä hoidosta vastaavan eläinten pitäjän lisäksi momenttia sovellettaisiin myös muihin eläinten hoitoon osallistuviin henkilöihin, kuten eläinten hoidosta huolehtivaan henkilöstöön. Kaikilla eläinten hoitoon osallistuvilla henkilöillä tulisi olla sellaista osaamista, että nämä kykenisivät huolehtimaan asianmukaisella

tavalla eläinten hyvinvoinnista tehtäviään suorittaessaan. Osaamisella tarkoitettaisiin eläinten hoidon kannalta oleellista teoreettista tietoa pidettävän eläinlajin käyttäytymisestä ja hoidon vaatimuksista sekä käytännön taitoja eläimen käsittelystä ja hoidosta. Henkilön osaamiselle asetettavat vaatimukset olisivat riippuvaisia henkilön tehtävistä: eläinten kokonaishyvinvoinnista vastaavalta eläinten pitäjältä voitaisiin vaatia laajempaa osaamista kuin eläimille yksittäisiä hoitotoimenpiteitä suorittavilta henkilöiltä. Toisaalta myös pidettävien eläinten laji ja pitomuoto vaikuttaisivat vaadittavaan osaamiseen. Eläintenpitäjä tai muu hoitaja voisi hankkia tarvitsemansa osaamisen käytännön kokemuksen kautta, kouluttautumalla esimerkiksi erilaisilla kursseilla tai hankkimalla tarvitsemansa tiedot ja taidot muilta eläintenpitäjiltä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävien velvollisuuksista ja vaatimuksista. Ammattimaisena tai muutoin laajamittaisena eläintenpitoa pidettäisiin lakiehdotuksen 50 § ja 57-60 §:ssä tarkoitettua luvan- ja ilmoituksenvaraista toimintaa sekä sellaista tuotantoeläinten pitoa, johon eläintenpitäjä olisi oikeutettu saamaan kotieläintalouden maataloustukea tai muuta vastaavaa elinkeinotoimintana pidettävää tuotantoeläinten pitoa.

Ammattimaisilla tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävillä tulisi olla soveltuva koulutus tai muilla keinoin hankittu riittävä pätevyys tehtäviensä hoitamiseen. Laajamittaisessa eläintenpidossa eläintenpitäjä on yleensä vastuussa suuresta määrästä eläimiä, jolloin myös eläinten hyvinvoinnille aiheutuva riski kasvaa. Elinkeinotoiminnassa taloudelliset seikat ja voiton tavoittelu voivat aiheuttaa ristiriitaa eläinten hyvinvoinnin turvaamisessa.

Ammattimaiselta eläintenpitäjältä voidaankin lähtökohtaisesti edellyttää enemmän eläintenpitoon liittyvää osaamista kuin esimerkiksi yksittäisen seura- ja harrastuseläimen omistajalta. Säännöksessä edellytetty koulutus tai muu pätevyys voisi käytännössä vaihdella eri eläinlajien osalta ja eri eläintenpitomuodoissa sen mukaan, millaisia riskejä eläinten hyvinvoinnille aiheutuu. Koulutus- ja pätevyysvaatimukset voisivat olla tiukempia silloin, kun hoitajan erityisellä osaamisella on eläinlajista tai pitomuodosta johtuen ratkaiseva vaikutus eläinten hyvinvointiin. Tällainen voi tulla kyseeseen esimerkiksi tilanteissa, joissa eläimiä on hyvin suuria määriä suhteessa hoitajien määrään ja olosuhteiden hallinta eläinten pitkälle koneellistetussa pitopaikassa vaatisi erityistä osaamista.

Pätevyysvaatimuksen lisäksi ammattimaisesti tai muutoin laajamittaisesti eläimiä pitävien vastuulla olisi huolehtia siitä, että eläinten hoidosta huolehtii riittävä määrä pätevää henkilökuntaa. Henkilökunnan riittävyys on edellytys sille, että eläimet voidaan hoitaa asianmukaisesti. Eläinten ruokintaan, juottoon, pitopaikan olosuhteiden hallintaan ja puhtaanapitoon sekä eläinten terveydenhoitoon liittyvät tehtävät voidaan näin hoitaa eläinten kannalta riittävässä ajassa. Hoitajien määrä riippuisi hoidettavien eläinten määrästä ja pidettävän eläinlajin hoitovaatimuksista. Siinä tapauksessa, että ammattimaisesti tai muutoin laajamittaisesti eläimiä pitävän palveluksessa olisi palkattua henkilökuntaa tai eläinten hoitoon osallistuisi muutoin muita henkilöitä, heitä tulisi neuvoa ja opastaa eläinten hoitoon ja käsittelyyn liittyvistä vaatimuksista. Eläinten hoitoon osallistuvien henkilöiden opastus ja neuvonta voitaisiin tehdä suhteessa henkilölle annettavan hoitotehtävän vaativuuteen. Tällöin

esimerkiksi lyhytaikainen ja tehtäviltään suppea hoitajaksoon opastaminen voisi olla rajatumpaa kuin pitkäkestoiseen ja laajaan tehtäväkokonaisuuteen liittyvä opastus.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen eläinten pitäjien ja muiden hoitajien koulutus- ja pätevyysvaatimuksista. Asetuksella säädettäisiin esimerkiksi eläinsuojelulain 26 b §:ssä tarkoitettua broilereiden pitäjän pätevyysvaatimuksista. Pääsääntöisesti 2 momentissa asetettu vaatimus ei edellyttäisi lisäkoulutautumista niiltä ammattimaisilta eläintenpitäjiltä, jotka ovat hankkineet toiminnassa tarvittavan pätevyyden käytännön kokemuksen kautta. Säädettäessä tarkempia vaatimuksia eri eläintenpitomuotoja koskevista pätevyysvaatimuksista tulisi välttää eläintenpitäjille aiheutuvia kustannuksia ja ylimääräistä hallinnollista taakkaa. Virallisen todistuksen vaatiminen joko suoritettua koulutuksesta tai käytännön kokemuksesta lisäisi sekä eläintenpitäjien että todistuksia myöntävien viranomaisten hallinnollista taakkaa. Sitä tulisivin pääsääntöisesti pyrkiä välttämään tarkempia säännöksiä annettaessa, ellei EU-lainsäädännöstä muuta johdu.

31 §. *Eläinten hoitajan ammattipätevyyden tunnustaminen.* Pykälässä säädettäisiin ulkomailla hankitun eläinten pitäjän tai muun hoitajan ammattipätevyyden tunnustamismenettelyn toimivaltaisesta viranomaisesta. Eläinsuojelulain 26 b §:ssä säädetään broilereiden pitäjän pätevydestä ja sekä Elintarviketurvallisuusviraston toimivallasta päättää ulkomailla hankitun broilereiden pitäjän ammattipätevyyden tunnustamisesta. Ehdotuksen mukaan 26 b §:n säännökset broilereiden pitäjien pätevyysvaatimuksista siirrettäisiin jatkossa valtioneuvoston asetukseen. Laissa olisi kuitenkin edelleen tarpeen säätää ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tunnustamismenettelyn toimivaltaisesta viranomaisesta. Samalla Elintarviketurvallisuusviraston toimivaltaa laajennettaisiin koskemaan myös muiden ulkomailla pätevyytensä hankkineiden eläinten pitäjien tai hoitajien ammattipätevyyden tunnustamista. Tämä olisi tarpeen sen varalta, että asetustasolla säädetään jatkossa vaatimuksia näiden henkilöiden pätevyydelle.

32 §. *Ammattimaisesti tai muuten laajassa mitassa eläimiä pitävän velvollisuus varautua häiriötilanteisiin.* Pykälässä säädettäisiin häiriötilanteisiin, kuten tulipaloihin ja sähkökatkoksiin varautumisesta. Pykälää sovellettaisiin ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitäviin eläinten pitäjiin. Ammattimaisena tai muutoin laajamittaisena eläintenpitoa pidettäisiin lakiehdotuksen 50 § ja 57–60 §:ssä tarkoitettua luvan- ja ilmoituksenvaraista toimintaa sekä sellaista tuotantoeläinten pitoa, johon eläintenpitäjä olisi oikeutettu saamaan kotieläintalouden maataloustukea tai muuta vastaavaa elinkeinotoimintana pidettävää tuotantoeläinten pitoa.

Käytännössä eläinten pitäjän tulisi pohtia, millaisia häiriötilanteita omaan eläintenpitoon saattaa liittyä ja millaisia riskejä näistä aiheutuu pidettävien eläinten hyvinvoinnille. Häiriötilanteilla tarkoitettaisiin esimerkiksi tulipaloja, sähkön- tai vedenjakelun häiriöitä, poikkeuksellisia sääolosuhteita ja tietoliikennekatkoksia. Etenkin silloin, kun eläimiä on suuri määrä, niiden ruokinta, juotto ja muu välttämätön hoito voi olla haasteellista järjestää poikkeavissa olosuhteissa, joissa esimerkiksi sähköä tai vesijohtovettä ei yllättäen olekaan käytettävissä. Tulipalon tai muun syyn takia eläimiä voidaan myös joutua yllättäen siirtämään

pois eläintiloista, jolloin olisi hyvä etukäteen pohtia, minne ja miten eläimet hätätilanteessa siirretään.

Tuotantoeläintiloilla on yleensä olemassa kirjallinen palo- ja pelastussuunnitelma, jota usein on täydennetty myös muissa häiriötilanteissa toimimisen osalta. Pelastuslaissa (379/2011) ja pelastustoimesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (407/2011) on säädetty maatilojen omatoimisesta varautumisesta onnettomuuksiin. Kaikkiin ympäristönsuojelulain (425/2015) nojalla ympäristölupaa edellyttäviin eläinsuojiiin on laadittava pelastussuunnitelma, josta käyvät ilmi keskeiset ennaltaehkäisevät toimenpiteet ja toimintaohjeet vaara- ja onnettomuustilanteissa. Pelastussuunnitelmavaatimus koskee muun muassa vähintään 50 lypsylehmän, 100 lihanaudan, 250 lihasian tai 100 emakon eläinsuojia. Hyvinvointikorvausta saavilla nauta- ja sikatiloilla on puolestaan oltava ajantasainen eläintiloja koskeva varautumissuunnitelma. Palontorjunta- ja pelastussuunnitelman lisäksi suunnitelmaan on sisällyttävä suunnitelma niistä toimenpiteistä, joihin ryhdytään sähkökatkoksen tai vesihuollon katkoksen aikana.

Tuotantoeläintilojen lisäksi myös muiden ammattimaisesti tai laajamittaisesti eläimiä pitävien tulisi varautua eläinten hyvinvointia uhkaaviin häiriötilanteisiin. Pelastuslain nojalla palo- ja pelastussuunnitelmaa edellytetään esimerkiksi eläintarhoilta ja vähintään 60 hevosen tai ponin eläinsuojalta. Ammattimaiseen tai muutoin laajamittaiseen eläinten pitoon sisältyy kuitenkin paljon sellaista toimintaa, jonka varautumisvelvollisuudesta ei ole säädetty. Esimerkiksi sähkö- ja vesikatkot aiheuttavat helposti ongelmia myös edellä esitettyä pienemmissä hevostalleissa ja muissa yksiköissä, joissa esimerkiksi eläinten juomavettä tarvitaan suuria määriä eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamisesta sellaisissa eläintiloissa, joissa eläinten hoito tai tilojen ympäristötekijöiden sääntely ja valvonta riippuu sähköisistä tai mekaanisista laitteista. Eläinten pysyvässä pitopaikassa tulisi aina olla mahdollisuus pitää yllä eläinten hyvinvoinnin kannalta välttämättömät toiminnot myös yksittäisten laitteiden toimintahäiriöiden aikana. Käytännössä tämä tarkoittaisi joko teknisten varajärjestelmien olemassaoloa tai muita varajärjestelyjä muun muassa koneellisesti tai mekaanisesti järjestetyn ilmastoinnin, valaistuksen, eläinten ruokinnan ja juoton sekä esimerkiksi lehmien lypsyn järjestämisessä. Koneellisen ilmanvaihtojärjestelmän toimintahäiriön aikana eläintilassa olisi oltava mahdollisuus järjestää riittävä ilmanvaihto esimerkiksi ovia tai ikkunoita avaamalla, ellei käytössä ole varsinaista ilmanvaihdon varajärjestelmää.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä siitä, millaisiin toimenpiteisiin eläinten pitäjän olisi ryhdyttävä häiriötilanteisiin varautumiseksi. Asetuksella voitaisiin säätää esimerkiksi siitä, millaisia häiriötilanteita varten eri eläintenpitomuodoissa on varauduttava ja millaisessa eläintenpidossa varautuminen edellyttäisi kirjallisen varautumissuunnitelman laatimista.

33 §. *Tuotantoeläimiä koskeva kirjanpito.* Pykälässä säädettäisiin tuotantoeläinten omistajan tai pitäjän velvollisuudesta pitää kirjaa tuotantoeläinten lääkinnällisestä hoidosta sekä

kuolleiden eläinten lukumääristä. Valvontaviranomaisen oikeudesta saada valvontaa varten tarvittavat asiakirjat nähtäväkseen säädettäisiin ehdotetun lain 79 §:ssä. Muuten säännös vastaisi eläinsuojelulain 26 a §:n vaatimuksia. Ehdotetulla säännöksellä pannaan täytäntöön tuotantoeläindirektiivin liitteen 5 ja 6 kohta. Vaatimus elintarviketuotantoa varten pidettävien tuotantoeläinten lääkehoitoa koskevan kirjanpidon säilyttämisestä viiden vuoden ajan on yhtenäinen eläinlääkelainsäädännön vaatimusten kanssa. Vaatimus perustuu eläinlääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2001/82/EY.

5 luku **Eläinten pitopaikka**

34 §. Pitopaikan yleiset vaatimukset. Pykälän tarkoituksena olisi säätää niistä perusvaatimuksista, jotka eläimen pitopaikan olisi täytettävä. Eläinsuojelulaissa pitopaikan yleisistä vaatimuksista säädetään 4 §:ssä ja eläinsuojeluasetuksessa 1 §:ssä. Eläimen pitopaikka määriteltäisiin ehdotetun lain 5 §:ssä. Pykälää sovellettaisiin sekä pysyviin että tilapäisiin eläinten pitopaikkoihin. Pitopaikassa tulisi olla riittävästi tilaa ja sen tulisi olla rakenteiltaan sellainen, että siellä pidettävä eläin voi seistä ja levätä lajilleen ominaisessa asennossa. Eläimen olisi myös voitava vaihtaa asentoaan vaikeuksitta. Eläimen levon ja unen tarpeen tyydyttämisen kannalta on tärkeää, että kaikilla pitopaikassa pidettävillä eläimillä on mahdollisuus yhtäaikaiseen lepoon. Laumaeläimille yhtäaikainen lepääminen kuuluu usein lajityypilliseen käyttäytymiseen.

Pitopaikan tulisi olla rakenteiltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellainen, että se ei vaaranna eläinten hyvinvointia ja siellä pidettäviä eläimiä voidaan hoitaa asianmukaisesti. Pykälän 2 momentin mukaan pitopaikassa tulisi voida ylläpitää eläimen hyvinvoinnin kannalta riittävää puhtautta ja hygieniää. Pitopaikan puhtaanapidolle ja hygieenisyydelle asetettavat vaatimukset riippuisivat paitsi pidettävästä eläinlajista, myös eläinten iästä ja terveydentilasta. Eläinten pitomuoto olisi myös otettava huomioon pitopaikan puhdistettavuutta ja hygieenisyyttä arvioitaessa. Pääosin laidunolosuhteissa pidettävien eläinten pitopaikalta ei voida lähtökohtaisesti edellyttää samantasoista puhdistettavuutta ja hygieenisyyttä kuin sisätiloissa olevalta pitopaikalta. Toisaalta olisi otettava huomioon, että eläintaudit leviävät helpommin sellaisissa pitopaikoissa, joissa eläinten määrä ja eläintiheys ovat suuria ja tällöin tilojen puhdistettavuudelle ja hygieenisyydelle voidaan asettaa erityisiä vaatimuksia. Pitopaikan rakenteiden ja materiaalien tulisi tarvittaessa olla pestävissä ja desinfioitavissa. Pitopaikassa pidettävä eläin olisi myös voitava tarkastaa ja hoitaa vaikeuksitta. Säännös tulisi ottaa huomioon jo eläinten pitopaikkaa suunniteltaessa ja rakennettaessa tai kun eläimille sopivaa pitopaikkaa valitaan. Tarvittaessa pitopaikka olisi varusteltava sellaisilla rakenteilla, laitteilla tai välineillä, joiden avulla eläimet voidaan tarkastaa ja hoitaa asianmukaisesti. Eläinten hoitoon ja tarkastamiseen tarvittavista tiloista säädettäisiin tarkemmin ehdotuksen 40 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin eläimen säilytyksestä kuljetuslaatikossa, häkissä tai muussa vastaavassa pienikokoisessa säilytystilassa samaan tapaan kuin eläinsuojeluasetuksen

22 §:ssä. Tällaisenkin säilytystilan tulisi täyttää eläimen pitopaikalle ehdotetut 34–37 §:n vaatimukset. Kuljetuslaatikossa tai muussa vastaavassa pienikokoisessa tilassa pidettävän eläimen mahdollisuudet toteuttaa olennaisia käyttäytymistarpeitaan ja fysiologisia tarpeitaan ovat kovin rajatut eikä eläimellä ole juurikaan mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöönsä tai tehdä sitä koskevia valintoja. Tämä saattaa aiheuttaa eläimelle henkistä stressiä ja turhautumista. Fyysisiä haasteita voi aiheutua esimerkiksi siitä, että eläin ei voi vaihtaa paikkaansa ruumiinlämpönsä säätelemiseksi.

Eläimen säilyttäminen tällaisessa tilassa olisikin sallittua vain tilapäisestä ja hyväksyttävästä syystä. Hyväksyttävänä syynä voitaisiin pitää tarvetta rajoittaa eläimen liikkumista kuljetuksen, sairauden hoidon tai muun eläimen hyvinvoinnin kannalta tarpeellisen syyn takia. Hyväksyttävää olisi myös eläimen pito häkissä tai kuljetuslaatikossa sillä aikaa, kun eläimen pysyvää pitopaikkaa puhdistetaan tai kun eläintä esimerkiksi totutetaan kuljetuslaatikossa olemiseen. Sallittua olisi myös eläinten säilyttäminen kuljetuslaatikossa tai -häkissä tilapäisesti esimerkiksi näyttelyn, kilpailun, harjoituksen tai matkan aikana, kunhan eläimen liikunnantarpeen ja muiden tarpeiden tyydyttämisestä huolehditaan. Vieraassa ympäristössä ja esimerkiksi vilkkaissa yleisötapahtumissa eläimelle tuttu kuljetuslaatikko tai -häkki voi toimia eläimen hyvinvoinnin kannalta tarpeellisenä suojapaikkana. Hyväksyttävää ei kuitenkaan olisi kuljetuslaatikoissa tai -häkeissä olevien eläinten esittely yleisölle esimerkiksi eläinnäyttelyn yhteydessä. Hyväksyttävänä syynä ei lähtökohtaisesti pidettäisi esimerkiksi omaisuuden suojelemista eläimen aiheuttamilta tuhoilta omistajan työpäivien aikana. Hyväksyttävänä syynä ei pidettäisi muitakaan sellaisia tilanteita, joissa kuljetuslaatikossa tai -häkissä pitoa ei voida perustella eläimen hyvinvoinnilla ja eläimen pito on lähtökohtaisesti järjestettävissä muilla, eläimen liikkumisvapautta vähemmän rajoittavilla tavoilla.

35 §. Pitopaikan turvallisuus. Pykälässä säädettäisiin eläimen pitopaikan yleisestä turvallisuudesta. Pitopaikan turvallisuudesta säädetään eläinsuojelulain 4 §:ssä ja eläinsuojeluasetuksen 1 §:ssä. Eläimen pitopaikan materiaalien, rakenteiden ja muiden ominaisuuksien tulisi olla sellaisia, että eläimelle ei aiheudu niistä tarpeetonta fyysisen vahingoittumisen vaaraa. Myös pitopaikan palovaara ja eläimen karkaamisvaara tulisi minimoida. Pitopaikassa olevat terävät kulmat, rikkinäiset pinnat, epäsopivat rakenteet, myrkylliset pintamateriaalit, liukkaat lattiat tai ulkotarhan jäinen pinta sekä esimerkiksi vialliset sähkölaitteet saattavat aiheuttaa eläimen loukkaantumisen. Vahingoittumisen vaaraa olisi arvioitava suhteessa pitopaikassa pidettäviin eläimiin. Vastasyntyneitä, heikkoja tai sairaita eläimiä ei välttämättä voida pitää turvallisesti esimerkiksi jyrkällä ja kivikkoisella laiturilla, kun taas terveille eläimille sama laidun saattaa hyvinkin soveltua ilman, että eläinten turvallisuus tästä vaarantuu. Pitopaikkaa valittaessa, suunniteltaessa, rakennettaessa ja huollettaessa tulisi pyrkiä varmistamaan se, ettei eläin pääse karkaamaan pitopaikastaan ja että pitopaikka on mahdollisimman paloturvallinen. Eläimiä olisi pyrittävä suojaamaan myös pedoilta. Vaatimus olisi uusi ja sillä pantaisiin täytäntöön tuotantoeläindirektiivin liitteen 12 kohta, joka edellyttää ulkona pidettävien tuotantoeläinten suojaamista pedoilta mahdollisuuksien mukaan.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä pitopaikan turvallisuuteen vaikuttavista seikoista, kuten materiaaleista, rakenteista ja muista ominaisuuksista. Tarkempia säännöksiä on tarkoitus antaa esimerkiksi pitopaikkojen turvallisista lattia- ja seinämateriaaleista sekä ulkotarhojen aitauksesta.

36 §. Pitopaikan olosuhteet. Pykälässä säädettäisiin pitopaikan olosuhteista. Voimassa olevassa lainsäädännössä pitopaikan olosuhteista säädetään eläinsuojelulain 4 §:ssä ja eläinsuojeluasetuksen 2 §:ssä. Pitopaikan ympäristöolosuhteiden olisi oltava siellä pidettävälle eläimelle sopivia siten, että ne eivät vaaranna eläimen hyvinvointia. Ympäristöolosuhteilla tarkoitettaisiin esimerkiksi pitopaikan lämpötilaa, kosteutta ja pitopaikasta riippuen joko ilmanlaatua ja ilman vaihtuvuutta tai vedenlaatua ja veden virtausta. Eläinten pitopaikan olosuhdevaatimukset voivat vaihdella suuresti jopa samaan eläinryhmään kuuluvien eläinlajien kesken. Esimerkiksi trooppisen ilmaston matelijan ympäristöolosuhdevaatimukset poikkeavat suuresti kuivan aavikon matelijan olosuhdevaatimuksista. Myös eläinten sopeutumiskyky erilaisiin ympäristöolosuhteisiin vaihtelee: esimerkiksi kaloille pienikin muutos veden lämpötilassa, happamuudessa tai mikrobiologisessa laadussa saattaa aiheuttaa hyvinvointiongelmia, kun taas monet maanisäkkäät saattavat vaikeuksitta sopeutua elämään hyvinkin vaihtelevissa ympäristöolosuhteissa. Vaatimukset pitopaikan ympäristöolosuhteille vaihtelevat myös eläimen iän, kunnan ja fysiologisen tilan mukaan. Vastasyntyneellä eläimellä on aikuista suurempi lämmön tarve. Myös sairaan eläimen asianmukainen hoito saattaa edellyttää esimerkiksi lisälämmön järjestämistä sairaskarsinaan tai muuhun vastaavaan tilaan.

Pykälän 1 momentissa tarkennettaisiin edellä mainittua olosuhdevaatimusta säätämällä ulkona pidettävien eläinten suojaamisesta epäsuotuisilta sääoloilta. Ehdotuksen mukaan ulkona pidettävällä eläimellä tulisi olla riittävä suoja sääolosuhteilta tai se tulisi voida tarvittaessa ottaa sisätiloihin säältä suojaan. Säännöstä sovellettaisiin kaikkiin ulkona sijaitseviin eläimen pitopaikkoihin. Ulkona oleva säänsuoja voisi olla joko rakennettu suoja tai sellainen maastonmuodostuma tai kasvillisuuden muodostama suoja, joka antaa eläimille kulloinkin tarvittavan suojan sääolosuhteilta. Kesällä tarvittava suoja voi tarkoittaa esimerkiksi suojaa polttavalta auringolta, kun taas talviaikaan suojaa voidaan tarvita esimerkiksi tuulelta, sateelta ja pakkaselta. Säänsuojan riittävyyttä arvioitaessa tulisi ottaa huomioon muun muassa pidettävän eläinlajin rotu, eläimen ikä, kunto, karvapeite, pitopaikan maantieteellinen sijainti ja vallitsevat sääolosuhteet. Säänsuojassa tulisi myös olla riittävästi tilaa, jotta kaikki pitopaikassa pidettävät eläimet voisivat halutessaan hakeutua suojaan samaan aikaan. Sisätilaan ottamisella tarkoitettaisiin eläimen siirtämistä talliin, navettaan, asuntoon tai muuhun vastaavaan rakennukseen, jossa eläimelle voidaan tarjota sille sopivat ympäristöolosuhteet. Eläinsuojeluasetuksessa tuotantoeläinten ulkokasvatuksesta säädetään 5-7 §:ssä. Nyt ehdotetussa säännöksessä velvollisuus sääolosuhteilta suojaamiseen koskisi kaikkia ulkona pidettäviä eläimiä, ei vain tuotantoeläimiä. Eläinsuojeluasetuksen 5 §:n mukaan ulkona saa ympärivuotisesti kasvattaa vain tuotantoeläinlajeja ja -rotuja, jotka soveltuvat ulkokasvatukseen. Vastaavaa säännöstä ei ole tarpeen sisällyttää uuteen lakiin, sillä ehdotettu säännös edellyttäisi eläinten pitoa vain sellaisissa pitopaikoissa, joiden ympäristöolosuhteet sopivat siellä pidettäville eläimille. Eläinsuojeluasetuksen 6 §:n

vaatimukset ulkotarhan turvallisuudesta sisältyisivät ehdotuksen 35 §:ään ja eläinten hoitoon ja tarkastamiseen tarvittavista tiloista säädettäisiin ehdotuksen 40 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan pitopaikassa ei saisi esiintyä jatkuvaa eläintä häiritsevää tai sille haittaa aiheuttavaa melua. Vastaava säännös sisältyy eläinsuojeluasetuksen 2 §:ään.

Melutasoa arvioitaessa olisi otettava huomioon se, että eläinten kuuloaisti on yleensä ihmisen kuuloaistia herkempi. Eläimille saattaa aiheutua häiriötä myös esimerkiksi sellaisista korkeataajuisista äänistä, joita ihminen ei kykene lainkaan havaitsemaan. Eläinten pitopaikassa jatkuvaa melua voivat aiheuttaa esimerkiksi ilmastointi- ja lämmityslaitteet. Eläimelle haittaa voi aiheuttaa myös muu kuin jatkuva melu, jos melu on kovaa, usein toistuvaa tai taajuudeltaan erityisen häiritsevää. Tällaista melua voi syntyä esimerkiksi eläinten ruokintatilanteissa tai pitopaikan puhdistuksen yhteydessä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin pitopaikan valaistuksesta. Vastaava säännös sisältyy eläinsuojeluasetuksen 2 §:ään. Valo on tärkeä tekijä useille eläinten fysiologisille toiminnoille, kuten kiimakierrolle, karvapeitteen kehitykselle ja kasvulle. Päivänvalolla on tärkeä merkitys myös vuorokausirytmille. Esimerkiksi siipikarjan kasvatuksessa eläinten aktiivisuutta ja tuotantoa säädellään usein valo-ohjelmilla, eikä eläimillä ole aina saatavilla päivänvaloa. Fysiologisten tarpeiden lisäksi pitopaikan valaistuksen olisi oltava sopiva eläimen olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen. Valaistuksen tulisi olla riittävä myös eläinten asianmukaista tarkastamista ja hoitamista varten.

Pykälän 4 momentin mukaan sellaisessa koneellisessa ilmanvaihtojärjestelmässä, jonka toiminnasta eläinten hyvinvointi on riippuvainen, olisi oltava hälytysjärjestelmä. Hälytysjärjestelmän olisi annettava hälytys laitteiston toimintahäiriön sattuessa. Hälytysjärjestelmän toimivuus olisi testattava säännöllisesti. Säännös vastaisi tuotantoeläindirektiivin liitteen 13 kohdan toisen alakohdan säännöksiä koneellisen ilmanvaihtojärjestelmän hälytysjärjestelmästä. Voimassa olevassa eläinsuojelulainsäädännössä vastaava säännös on sisällytetty sikojen, nautojen, broilereiden, kalkkunoiden, ankojen ja hanhien sekä hevosten suojelusta annettuihin valtioneuvoston asetuksiin. Tarkoituksenmukaista olisi kuitenkin säätää vaatimuksesta laissa, jolloin varmistetaan tuotantoeläindirektiivin vaatimuksen täytäntöönpano kaikkien tuotantoeläinten osalta. Käytännössä säännöksessä tarkoitettuja koneellisia ilmanvaihtojärjestelmiä on käytössä lähinnä sika- ja siipikarjatilastoilla.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä pitopaikan olosuhteista sekä siitä, miten ulkona pidettäviä eläimiä tulisi suojata epäsuotuisia sääoloja vastaan. Asetustasolla voitaisiin säätää esimerkiksi ulkona pidettävien eläinten säänsuojalle asetettavista vaatimuksista.

37 §. Pitopaikan puhtaana- ja kunnossapito. Pykälässä säädettäisiin eläimen pitopaikan puhtaana- ja kunnossapidosta. Eläinsuojeluasetuksen 4 §:ssä edellytetään, että eläimen pitopaikka pidetään puhtaana. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan säännöstä tarkennettaisiin siten, että eläimen pitopaikka olisi pidettävä riittävän puhtaana, jotta eläimen hyvinvointi ei vaarantuisi. Esimerkiksi ulosteen tai virtsan likaama pitopaikka saattaa altistaa

eläimet muun muassa tarttuville taudeille, ihotulehduksille tai hengitystiesairauksille. Ulosteen ja virtsan aiheuttamia hyvinvointiriskejä voidaan kuitenkin käytännössä vähentää esimerkiksi pitopaikan kuivituksella ja ilmastoinnilla. Ruokintalaitteisiin jäänyt pilaantunut rehujäte voi myös aiheuttaa eläinten sairastumista. Myös monet tarttuvat eläintaudit leviävät likaisten pitopaikkojen kautta eläimestä toiseen.

Pitopaikan puhtauden arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös pitopaikassa pidettävien eläinten laji, ikä ja terveydentila. Esimerkiksi sairaiden, synnyttävien tai vastasyntyneiden eläinten pitopaikkojen puhtaudesta tulisi huolehtia erityisen huolellisesti eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Myös muut ominaisuudet, kuten eläimen pitkä turkki tai rakenteelliset ominaisuudet, voivat asettaa lisävaatimuksia pitopaikan puhtaudelle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläimen pitopaikan ja hyvinvoinnin kannalta välttämättömien laitteiden tarkastamisesta riittävän usein. Välittömästi ihmisen tavoitettavissa oleva eläimen pitopaikka laitteineen olisi tarkistettava vähintään kerran päivässä ja tarvittaessa useamminkin. Eläinsuojeluasetuksen 4 §:ssä säädettyä tarkastusvelvollisuutta ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että päivittäistä tarkastusvelvollisuutta sovellettaisiin kaikkiin sellaisiin eläintenpitopaikkoihin, jotka ovat ihmisen välittömästi tavoitettavissa. Tarkennus selkiyttäisi tilannetta sellaisten eläinten pitopaikkojen suhteen, joissa pidettävät eläimet eivät kuulu 23 §:n mukaan päivittäisen tarkastusvelvollisuuden piiriin. Näin ollen laajahkoilla alueilla luonnonmukaisissa olosuhteissa pidettävien eläinten pitopaikat, kuten riistanhoidolliset tarhat tai esimerkiksi kesäisin vaikeakulkuiset saarilaitumet eivät kuuluisi päivittäisen tarkastusvelvollisuuden piiriin.

Jos pitopaikassa tai laitteissa havaitaan tarkastuksessa vikoja, jotka vaarantavat eläinten hyvinvointia, ne olisi korjattava välittömästi. Ellei korjaaminen ole mahdollista, olisi ryhdyttävä muihin tarpeellisiin toimenpiteisiin eläinten terveyden ja hyvinvoinnin turvaamiseksi. Säännös vastaisi eläinsuojeluasetuksen 4 §:ssä säädettyä vaatimusta. Pykälällä pantaisiin täytäntöön tuotantoeläindirektiivin liitteen 13 kohdan ensimmäinen alakohta, jossa säädetään vastaavat vaatimukset eläinten terveydelle ja hyvinvoinnille välttämättömien automaattisten tai mekaanisten laitteiden osalta. Direktiivin liitteen 9 kohdassa säädetään eläinsuojien ja niissä olevien eläinten kiinnittämiseen tarkoitettujen varusteiden kunnossapidosta siten, että niissä ei ole teräviä kulmia tai ulkonemia, jotka voisivat aiheuttaa eläimelle vamman.

Tuotantoeläintiloilla käytetään nykyisin yhä enenevässä määrin teknisiä laitteita eläinten hoidossa ja eläintilojen ympäristötekijöiden sääntelyssä. Eläinten hyvinvoinnin kannalta välttämättömiä laitteita käytetään yleisesti esimerkiksi tilojen ilmaston, valaistuksen, eläinten ruokinnan ja juoton sekä lehmien lypsyn järjestämisessä. Laitteet voivat toimia joko eläinten hoitajan apuna eläinten hoidossa tai ne voivat huolehtia toiminnoista automaattisesti. Automaattisten laitteiden toimintaa valvotaan usein teknisten valvonta- ja hälytyslaitteistojen avulla. Toisaalta myös monia seura- ja harrastuseläimiä pidetään terraarioissa ja akvaarioissa, joiden ympäristötekijöiden sääntely toteutetaan teknisten laitteiden avulla. Esimerkiksi akvaariossa veden kierrättäminen ja puhdistaminen toteutetaan yleensä sähköllä toimivan suodattimen avulla. Tällaisten eläinten hyvinvoinnin kannalta välttämättömien laitteiden

toiminnan tarkastaminen vähintään kerran päivässä olisi tarkoituksenmukaista, jotta mahdollisiin toimintahäiriöihin voitaisiin puuttua mahdollisimman pian niiden ilmettyä. Tarkastaminen voitaisiin käytännössä toteuttaa myös sellaisten teknisten valvontajärjestelmien avulla, joihin on liitetty toimintahäiriöstä kertova hälytys, jos hälytys on eläintenpitäjän vastaanotettavissa kaikkina vuorokaudenaikoina.

Etenkin automaattisten ilmastointi- ja juottolaitteistojen toimintahäiriöiden aikana tiloissa pidettävien eläinten hyvinvointi voi vaarantua nopeastikin. Jos laitteistoa ei saada pikaisesti korjattua, on ryhdyttävä muihin toimiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Toimintahäiriöiden varalta käytettävissä voi olla laitteiston toiminnan korvaava tekninen varajärjestelmä. Toisaalta esimerkiksi tilojen ilmanvaihto saatetaan häiriötilanteessa voida turvata ovia ja ikkunoita avaamalla ja eläinten juotto järjestää esimerkiksi sangoista juottamalla. Äärimmäisessä tilanteessa voidaan joutua eläinten hätälopetukseen, jos laitteistoa ei saada korjattua, eikä eläinten hyvinvointia voida tiloissa muilla keinoin turvata tai eläimiä siirtää muualle laitteen toimintahäiriön ajaksi.

Edellä mainittujen teknisten laitteiden vikojen lisäksi eläinten hyvinvointia vaarantavilla vioilla tarkoitettaisiin myös esimerkiksi eläinsuojan tai muun pitopaikan rakenteiden rikkoontumista siten, että siitä aiheutuu vaara eläinten loukkaantumisesta tai sairastumisesta tai että eläimet sen seurauksena pääsevät karkaamaan.

38 §. Pysyvän pitopaikan yleiset vaatimukset. Pykälässä säädettäisiin eläimen pysyvän pitopaikan tiloille ja rakenteille asetettavista vaatimuksista. Eläimen elinympäristöllä on keskeinen merkitys eläimen hyvinvoinnille ja eläin viettää yleensä suurimman osan ajastaan pysyvässä pitopaikassaan. Pysyvän pitopaikan olisi oltava ominaisuuksiltaan sellainen, että eläimellä on mahdollisuus tyydyttää fysiologisia tarpeitaan sekä 21 §:ssä tarkoitettuja olennaisia käyttäytymistarpeitaan siltä osin, kuin eläin ei kykene näitä tarpeita tyydyttämään pysyvän pitopaikan ulkopuolella. Esimerkiksi koiran liikunnantarpeen tyydyttämisestä huolehditaan usein siten, että koiraa ulkoilutetaan myös pysyvän pitopaikan ulkopuolella. Toisaalta monet eläimet viettävät kaiken aikansa pysyvässä pitopaikassaan, jolloin eläimen käytettävissä olisi oltava riittävästi tilaa liikunnantarpeensa tyydyttämiseen. Tilan tulisi olla myös riittävän monipuolinen siten, että eläin voi liikkua pitopaikassa lajityypillisellä tavalla. Tarvittaessa eläimellä tulisi olla pitopaikassaan esimerkiksi tasoja, orsia tai muita rakenteita, joita eläin voi käyttää hyväkseen tilassa liikkeessaan. Pitopaikan rakenteiden ja varustelun tulisi osaltaan mahdollistaa 21 §:n 1 momentissa tarkoitettujen olennaisten käyttäytymistarpeiden toteuttaminen. Esimerkiksi sikojen pysyvän pitopaikan olisi oltava sellainen, että sioilla olisi mahdollisuus toteuttaa lajille tyypillistä tutkimiskäyttäytymistä, kuten tonkimista. Sikojen pitopaikassa tulisikin olla mahdollista antaa eläimille sopivaa tonkimismateriaalia tämän käyttäytymistarpeen tyydyttämiseksi. Tietyillä eläinlajeilla, kuten esimerkiksi kanilla ja ketulla, ympäristön tarkkailu saattaa edellyttää sopivien tähytyspaikkojen varaamista eläinten käyttöön. Pysyvän pitopaikan tulisi olla sopiva myös eläimen fysiologisten tarpeiden tyydyttämiseen.

Pykälän 2 momentissa kiellettäisiin eläimen jatkuva paikalleen kytkeminen pysyvässä pitopaikassa. Jatkuvalla kytkemisellä tarkoitettaisiin eläimen pitoa kytkettynä siten, että eläin

on kytketty suurimman osaa vuorokaudesta. Eläimen liikkumista ei liioin saisi jatkuvasti rajoittaa siten, että eläimellä ei ole mahdollisuutta kääntyä ympäri pysyvässä pitopaikassaan. Säännös olisi uusi. Säännöksessä jatkuvalla paikallaan kytkettynä pitämisellä tarkoitettaisiin esimerkiksi nautojen pitoa parsinavetoissa siten, että naudat on kytketty parteen sekä hevosten pitoa tallissa siten, että hevoset on kytketty pilttuuseen karsinassa pidon sijaan. Paikalleen kytkemisellä ei tarkoitettaisi esimerkiksi koiran kytkemistä juoksulankaan, jolloin sillä on ympäri kääntymisen lisäksi mahdollisuus muutoinkin liikkua laajahkolla alueella. Eläimen kääntymisen estävillä rakenteilla tarkoitettaisiin esimerkiksi emakoiden ja ensikoiden pitoa tiineytys- ja porsitushäkeissä. Varsinaiseen liikkumiseen liittyvien olennaisten käyttäytymistarpeiden lisäksi myös muiden käyttäytymistarpeiden tyydyttäminen vaikeutuu, jos eläimen liikkumisvapautta rajoitetaan voimakkaasti. Edellä mainituissa pitomuodoissa eläin pystyy liikkumaan lähinnä vain makuulle ja siitä ylös sekä liikkumaan vain hieman eteen tai taakse. Käytännössä eläimellä ei tällöin ole tarvittavaa liikkumisvapautta esimerkiksi kehon hoitoon tai sosiaalisiin suhteisiin liittyvien käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen.

Ehdotetun lain 118 §:ssä säädettäisiin siirtymäajoista, joiden kuluessa eräistä tässä pykälässä tarkoitetuista pitomuodoista luovuttaisiin. Tuotannollisista ja taloudellisista syistä eläinten jatkuva kytkettynä pitäminen tai eläimen kääntymisen estävät rakenteet on kuitenkin tarpeen edelleen sallia eräissä tuotantoeläinten pitomuodoissa. Näitä pitomuotoja koskevista poikkeussäännöksistä säädettäisiin 39 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin emakoiden ja ensikoiden tiineytyshäkkiä koskevasta poikkeuksesta, jonka mukaan emakkoa tai ensikkoa voidaan pitää kääntymisen estävässä tiineytyshäkissä neljän vuorokauden ajan siemennyksen yhteydessä. Tiineytyshäkin käyttöön liittyy riski varhaisluomiseen, kun siat siirretään tiineytyshäkistä ryhmäkarsinaan. Ryhmään yhdistämiseen liittyy sioilla aggressiivista käyttäytymistä kuten tappeluita parin ensimmäisen päivän ajan yhdistämisen jälkeen. Kun sosiaaliseen arvojärjestykseen liittyvät yhteenotot loppuvat, ryhmä rauhoittuu. Tiinehtymisen kannalta olisi varmintä yhdistää emakot tai ensikot jo ennen siemennystä, jolloin varhaistiineyteen ei kohdistuisi yhteenottojen aiheuttamia riskejä tiineyden keskeytymiseen. Ehdotetun 118 §:n siirtymäsäännös ei koskisi pykälän 3 momenttia, joten emakon ja ensikon pitäminen tiineytyshäkissä sallittaisiin neljän päivän ajan myös 118 §:ssä tarkoitetun siirtymäajan päätyttyä. Momentissa säädettäisiin myös emakon ja ensikon määritelmistä. Määritelmät vastaavat sikojen suojelusta annettuun valtioneuvoston asetukseen (629/2012) kirjattuja määritelmiä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin ryhmässä pidettävien eläinten pysyvän pitopaikan vaatimuksista. Pitopaikassa ryhmässä pidettävän eläimen olisi voitava tarvittaessa väistää toista eläintä. Säännös olisi uusi. Käytännössä tämä edellyttäisi riittävän tilan varaamista eläinten käyttöön. Tilaa voidaan yleensä myös jakaa tai sinne voidaan muuten järjestää eläimille sopivia piiloutumispaikkoja. Eläinten sosiaalisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämisestä ja eläinten ryhmässä pidosta säädettäisiin 21 §:n 3 momentissa. Ryhmässä pidettävien eläinten pitopaikassa eläinten ruokinta- ja juottolaitteet olisi suunniteltava, rakennettava ja sijoitettava siten, että eläinten välisestä kilpailusta aiheutuvat haitat olisivat mahdollisimman pienet. Vastaavia säännöksiä on voimassa olevassa lainsäädännössä

sisällytetty useisiin eläinlajikohtaisiin valtioneuvoston asetuksiin. Säännöksen tarkoituksena olisi varmistaa kaikkien ryhmässä pidettävien eläinten riittävä ravinnon- ja vedensaanti. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön tuotantoeläindirektiivin liitteen kohta 17.

Pykälän 5 momentin mukaan jokaisella pysyvässä eläinten pitopaikassa pidettävällä eläimellä olisi oltava käytettävissään sopiva lepopaikka. Eläinsuojeluasetuksen 3 §:n 1 momentin mukaan eläimellä on oltava eläinsuojassa käytettävissä sopiva makuupaikka. Ehdotuksen 21 §:n 4 momentin mukaan eläimillä olisi oltava mahdollisuus riittävään lepoon. Lepopaikalle asetettavat vaatimukset vaihtelisivat eläinlajeittain. Nisäkkäillä sopiva lepopaikka tarkoittaa yleensä kuivaa, pehmeää, vedotonta ja rauhallista paikkaa, jossa eläin saa levätä rauhassa. Linnuilla sopiva lepopaikka saattaa puolestaan tarkoittaa sopivan muotoista ja oikealle korkeudelle asetettua ortta.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia vaatimuksia pysyvien pitopaikkojen koolle, rakenteille, varusteille ja laitteille asetettavista vaatimuksista.

39 §. Poikkeukset pysyvän pitopaikan vaatimuksiin. Pykälässä säädettäisiin eräistä poikkeuksista 38 §:n 2 momentissa ehdotettuun säännökseen, jonka mukaan eläintä ei saa pysyvässä pitopaikassaan pitää jatkuvasti paikalleen kytkettynä eikä sen liikkumista saa rajoittaa eläimen kääntymisen estävillä rakenteilla. Maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen jatkuva paikoilleen kytkeminen olisi jatkossakin sallittua. Muiden nautojen pysyvään paikoilleen kytkemiseen sovellettavasta siirtymäajasta säädettäisiin ehdotuksen 118 §:ssä. Vasikoiden osalta pysyvä kytkeminen on kielletty jo voimassa olevassa lainsäädännössä. Tarkempia vaatimuksia nautojen kytkemiselle sekä maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen jaloitteluvaatimuksesta säädetään nautojen suojelusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (592/2010). Emakoiden ja ensikoiden pito porsitushäkissä olisi myös edelleen sallittua. Emakoiden ja ensikoiden porsitushäkissä pidosta säädetään tarkemmin sikojen suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksessa. Ehdotuksen 118 §:ssä säädettäisiin myös emakoiden ja ensikoiden tiineytyshäkeistä luopumiseen sekä hevosten pilttuussa pidosta luopumiseen sovellettavista siirtymäajoista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lehmän ja hiehon määritelmistä. Määritelmät vastaavat nautojen suojelusta annettuun valtioneuvoston asetukseen kirjattuja määritelmiä.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkempia vaatimuksia nautojen kytkemiselle sekä emakoiden ja ensikoiden häkissä pidolle. Valtioneuvoston asetuksilla on tarkoitus jatkossakin säätää muun muassa kytkettyjen lypsylehmien ja hiehojen jaloitteluvaatimuksesta sekä emakoiden ja ensikoiden porsitushäkissä pitoon liittyvistä aikarajoituksista.

40 §. Eläinten hoitoon ja tarkastamiseen tarvittavat tilat. Pykälässä säädettäisiin pysyvässä pitopaikassa tai sen yhteydessä tarvittavista eläinten hoitoon ja tarkastamiseen liittyvistä tiloista. Säännös olisi uusi ja se täydentäisi ehdotuksen 23 §:n säännöksiä eläinten hyvinvoinnin tarkastamisesta sekä 84 §:n säännöksiä eläintenpitäjän velvollisuudesta järjestää sellaiset olosuhteet, joissa eläinten tarkastus ja näytteiden ottaminen voidaan tehdä turvallisesti.

Asianmukaisten tilojen ja välineiden avulla eläinten tarkastaminen ja hoitaminen helpottuu. Niillä on suuri merkitys myös eläimiä hoitavien ja tarkastavien henkilöiden työturvallisuuden kannalta. Eläinten tarkastamisessa ja sairaiden tai vahingoittuneiden eläinten hoidossa voidaan yleensä hyödyntää samoja tiloja ja kiinnipitovälineitä.

Hoidossa olevien eläinten tarkastamisvelvollisuudesta säädettäisiin ehdotuksen 23 §:ssä. Eläinten hyvinvointi tulisi tarkastaa riittävän usein. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä synnytyistä odottaviin, synnyttäviin ja juuri synnyttäneisiin, vastasyntyneisiin, sairaisiin, heikkokuntoisiin sekä vahingoittuneisiin eläimiin. Ehdotuksen 83 §:ssä säädettäisiin puolestaan eläintenpitäjän velvollisuudesta avustaa viranomaista tarkastusten ja näytteenoton yhteydessä. Eläintenpitäjän velvollisuutena olisi myös järjestää sellaiset olosuhteet, joissa tarkastus ja näytteen ottaminen voidaan tehdä turvallisesti. Eläinlajista ja pitomuodosta riippuen pysyvässä pitopaikassa tai sen välittömässä yhteydessä tulisi olla sellaisia tiloja, rakenteita ja välineitä, joiden avulla eläinten tarkastus voidaan suorittaa asianmukaisesti. Käytännössä yksittäisen ryhmässä pidettävän eläimen lähempi tarkastaminen edellyttää usein eläimen erilleen ottamista ja sen liikkumisen rajoittamista tarkastuksen aikana. Esimerkiksi laiturilla pidettävien nautojen tai lampaiden yksilöllinen tarkastaminen edellyttää yleensä eläinten tai eläimen siirtoa pienempään aitaukseen tai karsinaan. Toisaalta laiturilla pidettävän hevosen lähempään tarkastamiseen saattaa riittää hevosen kiinnipito esimerkiksi riimin avulla, jolloin erillistä aitausta tai karsinaa ei tarkastamiseen tarvita.

Ehdotetun lain 24 §:n mukaan sairas tai vahingoittunut eläin olisi tarvittaessa sijoitettava asianmukaiseen tilaan erilleen muista eläimistä. Pidettävästä eläinlajista ja eläintenpitomuodosta riippuen pysyvässä pitopaikassa tai sen yhteydessä olisi oltava tarvittavat tilat velvoitteen toteuttamista varten. Esimerkiksi sikaloissa ja navetoissa on yleensä käytössä erillisiä sairaskarsinoita tähän tarkoitukseen. Toisaalta esimerkiksi broilerkasvattamossa sairastiloja ei käytännössä tarvita, koska yksittäiset sairastuneet ja vahingoittuneet eläimet yleensä lopetetaan hoidon sijaan.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä eläinten hoitoon ja tarkastamiseen tarvittavista tiloista ja niiden varustelusta. Voimassa olevassa lainsäädännössä asetustasolla säädetään muun muassa sikojen pitopaikoissa edellytettävien sairaskarsinoiden vähimmäismäärästä.

6 luku **Eläinten luovutus**

41 §. *Eläimen luovutuksen yhteydessä annettavat tiedot.* Pykälässä säädettäisiin eläimen luovuttajan tiedonantovelvollisuudesta. Eläinsuojelulain 14 §:n 1 momentin mukaan eläimen luovuttajan on ilmoitettava vastaanottajalle eläimen sairaudesta tai vahingoittumisesta. Säännöstä ehdotetaan laajennettavaksi siten, että sairauden tai vahingoittumisen lisäksi eläimen vastaanottajalle olisi ilmoitettava myös muut eläimen hyvinvoinnin kannalta oleelliset tiedot eläimen luovutuksen yhteydessä. Säännöksen tarkoituksena on ennalta ehkäistä tiedonpuutteesta johtuvia virheitä eläimen hoidossa ja varmistaa, että vastaanottaja on tietoinen eläinyksilön tarvitsemasta erityisestä hoidosta. Tiedonpuutteesta johtuvat virheet eläimen hoidossa ovat yleisiä ja ne aiheuttavat eläimille tarpeetonta kärsimystä. Osaltaan

säännöksellä pyritään myös ennalta ehkäisemään eläinten hankintaa heräteostoksina ja siten edistämään eläinten vastuullista hankintaa ja pitämistä.

Luovuttajan olisi annettava vastaanottajalle tietoa eläinlajin hoitoon liittyvistä yleisistä vaatimuksista, kuten eläimen hoidosta ja pitopaikasta, sekä sellaisista kyseiseen yksilöön liittyvistä erityispiirteistä, jotka vaikuttavat eläimen hoitoon ja hyvinvointiin.

Tiedonantovelvollisuus olisi sitä laajempi, mitä vähemmän tietoa ja kokemusta vastaanottajalla olisi kyseisen eläinlajin tai -rodun hoidosta ennestään. Ammattimaisen eläintenpitäjän luovuttaessa eläimen samaa lajia pitävälle toiselle ammattimaiselle eläintenpitäjälle luovuttaja voi olettaa, että vastaanottaja on tietoinen eläinlajin yleisistä hoito-ohjeista. Jos ostajalla taas ei ole aiempaa kokemusta kyseisen eläinlajin hoidosta, tulisi tälle antaa myös perustietoa eläinlajin hoidosta ja ominaisuuksista. Vastaavalla tavalla olisi arvioitava myös sitä, kuinka laajasti vastaanottajalle olisi annettava esimerkiksi eläimen rotuun liittyviä erityisiä tietoja. Luovutettavaan eläinyksilöön liittyvistä erityispiirteistä, kuten eläimen poikkeuksellisesta luonteesta tai perimästä, tulisi informoida eläimen vastaanottajaa, jos tiedolla on merkitystä eläimen asianmukaisen hoidon järjestämiseksi. Erityisen tärkeää olisi, että hoitoa vaativasta eläimen sairaudesta tai vahingoittumisesta ilmoitetaan eläimen vastaanottajalle, jotta tämä pystyisi huolehtimaan asianmukaisen hoidon hankkimisesta eläimelle.

Säännös täydentää kauppalaissa (355/1987) ja kuluttajansuojalaissa (38/1978) säädettyä tiedonantovelvollisuutta silloin, kun kaupan kohteena on eläin. Säännös tulisi kuitenkin sovellettavaksi myös muissa eläimen luovutustilanteissa, kuten vastikkeettomissa luovutuksissa tai luovutuksissa, joissa yksityishenkilöt ovat sopineet muusta kuin kauppalain säännösten noudattamisesta. Ehdotettu tiedonantovelvollisuus koskisi myös tilanteita, joissa vastuu eläimen hoidosta siirrettäisiin toiselle henkilölle vain tilapäisesti esimerkiksi eläimen vuokraamisen tai tilapäisen hoidon yhteydessä. Tällöinkin tiedonantovelvollisuuden laajuutta tulisi arvioida sen mukaan, millaista tietoa vastaanottaja tarvitsee huolehtiakseen eläimen hyvinvoinnista asianmukaisesti tilapäisen luovutuksen aikana. Hoitoa vaativasta eläimen sairaudesta tai vammasta tulisi pääsääntöisesti aina kertoa eläimen vastaanottajalle.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä esimerkiksi ammattimaisten seura- ja harrastuselinkauppioiden velvollisuudesta antaa kirjalliset hoito-ohjeet eläimen myynnin yhteydessä. Tiedonantovelvollisuuden tarve on korostunut seura- ja harrastuseläimiä myyvissä elinkaupoissa, joissa ihmiset saattavat olla alttiita tekemään heräteostoksia. Hoito-ohjeissa voitaisiin edellyttää kerrottavan esimerkiksi eläinlajin ruokinnasta, käyttäytymistarpeiden tyydyttämisestä, pitopaikan olosuhteista sekä odotettavasta eliniästä.

42 §. *Eläinten luovutukseen liittyvät rajoitukset.* Pykälässä säädettäisiin eläinten luovutukseen liittyvistä rajoituksista. Pykälän tarkoituksena on selkeyttää eläinten myyntiä ja muuta luovutusta koskevia säännöksiä sekä ennalta ehkäistä eläinten hankkimista ilman riittävää harkintaa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin liikkuvan kaupan kiellosta vastaavaan tapaan kuin eläinsuojelulain 27 §:ssä. Uutta olisi kiellon laajentaminen koskemaan myös toreilla ja markkinoilla sekä muissa kuin eläinten esittelyyn tarkoitetuissa yleisötapahtumissa harjoitettavaa selkärankaisten eläinten kauppaa. Eläinten myynti yleisillä toreilla, markkinoilla tai muissa vastaavissa yleisötapahtumissa ei ole ollut tapana Suomessa, vaan eläimet hankitaan yleensä suoraan kasvattajilta tai esimerkiksi eläinkaupoista. Eläinten liikkuva kauppaa esiintyi ennen sen kieltämistä lähinnä tuotantoeläinten kaupitteluna maataloille. Monissa muissa Euroopan maissa etenkin seura- ja harrastuseläinten myynti markkinoilla, toreilla ja muissa julkisissa paikoissa on yleistä. Tätä myyntikanavaa käytetään erityisesti epämääräisissä olosuhteissa tuotettujen koiran- ja kissanpentujen markkinoinnissa.

Eläinten myyntiin toreilla, markkinoilla ja muissa vastaavissa yleisötapahtumissa liittyy vastaavia ongelmia kuin julkisilla paikoilla tai ovelta ovelle tapahtuvaan liikkuvaan kauppaan yleensä liitetään. Näissä eläinkaupan muodoissa eläinten myynti kohdistuu lähtökohtaisesti rajaamattomaan ostajajoukkoon, joka ei välttämättä ole lainkaan valmistautunut eläimen hankkimiseen. Eläimestä huolehtiminen edellyttää perehtymistä eläimen hoitoon ja usein se edellyttää myös muita ennakkovalmisteluita, kuten pitopaikan valmistelua ja välineiden ja tarvikkeiden hankintaa. Toreilla, markkinoilla ja ovelta ovelle tapahtuvassa myynnissä houkutus eläimen ostamiseen ilman riittävää harkintaa kasvaa, etenkin kun myynnissä olevat eläimet ovat yleensä poikasia, jotka vetoavat kansalaisten tunteisiin. Toimintaan liittyy myös muita eläinsuojelullisia ongelmia. Myytävät eläimet joutuvat usein kestävämpään toistuvaa kuljetusta ja sopeutumaan alati muuttuviin olosuhteisiin ja ympäristöön. Eläimet ovat usein poikasia tai nuoria yksilöitä, jotka ovat erityisen herkkiä ympäristön aiheuttamalle häiriölle ja taudinaiheuttajille.

Kielto ei estäisi eläinten myyntiä esimerkiksi eläinnäyttelyiden tai muiden vastaavien eläinten esittelyyn tarkoitettujen tapahtumien yhteydessä, joissa ostajaehdokkailla voidaan lähtökohtaisesti olettaa olevan enemmän tietoa ja perehtyneisyyttä hankittavista eläimistä. Kielto ei liioin estäisi sellaista toimintaa, jossa eläimiä myyvä henkilö ottaa vastaan tilauksia ostettavista eläimistä ja toimittaa ne tilauksen mukaisesti ostajalle.

Pykälän 2 momentissa kiellettäisiin koirien, kissojen, frettien sekä isojen papukaijoiden myynti eläinkaupoissa sekä myytävien eläinten pito näyteikkunoissa. Voimassa olevassa lainsäädännössä eläinkaupassa myytävien eläinlajien kirjoa ei ole rajoitettu. Suomessa koiria ja kissoja ei ole ollut tapana myydä eläinkaupoissa, vaan yleensä ne hankitaan suoraan kasvattajilta tai esimerkiksi eläinsuojeluyhdistykseltä. Frettien ja isojen papukaijoiden myynti eläinkaupoissa on nykyään harvinaista. Näiden aktiivisten, pitkäikäisten ja paljon tilaa vaativien eläinlajien pitämistä eläinkauppaolosuhteissa on pidetty yleisesti vaikeana toteuttaa. Suurten tilavaatimusten lisäksi koiran, kissan, fretin ja isojen papukaijoiden poikasten totuttaminen hoitoon, ihmisiin ja tulevaan elinympäristöönsä on erityisen tärkeää jo poikasvaiheessa. Riittämätön sosiaalistaminen johtaa helposti käytösongelmiin ja pitovaikeuksiin eläimen kasvaessa aikuiseksi. Käytöshäiriöstä kärsivät petoeläimet ja isot papukaijat saattavat aiheuttaa merkittäviä omaisuusvahinkoja ja olla jopa vaarallisia pitäjälleen ja ympäristölleen. Käytösongelmat saattavat helposti johtaa eläimen hylkäämiseen, uuden kodin etsimiseen tai eläimen lopettamiseen. Säännös ei estäisi koirien,

kissojen, frettien tai isojen papukaijoiden välitystoimintaa siten, että eläinkauppias tilaa eläimen kasvattajalta tai eläintukusta suoraan eläimen ostajalle. Koirien ja kissojen myynti eläinkaupoissa on kielletty myös esimerkiksi Ruotsin ja Norjan lainsäädännössä. Norjassa myös frettien myynti eläinkaupoissa on kielletty. Poikasten sosiaalistaminen ja riittävät mahdollisuudet toteuttaa olennaisia käyttäytymistarpeita on tärkeää turvata myös muille eläinkaupassa perinteisesti myytävälle lajeille, kuten kaniineille ja jyrsoille. Näiden eläinten pitovaatimuksia eläinkaupoissa on tarkoitus tarkentaa asetustasolla.

Myytävien eläinten näyteikkunoissa pitämisen voidaan myös ajatella lisäävän harkitsematonta eläinten hankintaa. Elävä eläin herättää huomiota ohikulkijoissa samaan tapaan kuin markkinoilla tai torilla myytävä eläin ja se saattaa johtaa eläimen hankintaan heräteostoksena. Eläimen näyteikkunassa pitäminen ei liioin edistä eläinten kunnioitusta itseisarvoisina olentoina, vaan ennemminkin asettaa eläimen somisteen asemaan. Suomessa eläviä eläimiä ei perinteisesti ole pidetty näyteikkunoissa. Eläinten pito näyteikkunoissa on kielletty esimerkiksi Tanskassa ja Norjassa. Kiellettyä olisi nimenomaan eläimen pitopaikan sijoittaminen näyteikkunaan, esimerkiksi liikkeessä vapaasti liikkuvan eläimen pääsyä näyteikkunaan ei tarvitsisi estää.

Pykälän 3 momentissa kiellettäisiin eläinten luovuttaminen arpajais- tai kilpailuvoittoina vastaavalla tavalla kuin eläinsuojelulain 18 §:ssä. Eläinsuojelulain mukaan aluehallintovirasto voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksia kiellosta. Ehdotuksessa poikkeusmahdollisuus poistettaisiin tarpeettomana. Eläimen hankkimisen tulisi aina perustua harkintaan. Sattuman kautta eläimen omistajaksi joutuva voi olla kykenemätön ja sopimaton huolehtimaan eläimestä. Ennen eläimen hankintaa on yleensä myös tarpeen tehdä valmisteluita, kuten tarvittavien tilojen, ravinnon ja varusteiden hankkiminen sekä tarvittavaan eläimen hoitoon varautuminen.

Eläinten hyvinvoinnin lisäksi kieltä voidaan perustella myös lakiluonnoksen yleisiin periaatteisiin kirjatulla säännöksillä. Eläin arpajais- tai kilpailuvoittona ei välttämättä edistä eläinten kunnioittamista itseisarvoisina olentoina. Sen sijaan se luo yleisölle helposti mielikuvan siitä, että eläimen hankkiminen ilman harkintaa on hyväksyttävää ja että vastuu eläimen hyvinvoinnista voidaan lähtökohtaisesti antaa kenelle tahansa arpajaisiin tai kilpailuun osallistuvalla.

Pykälän 4 momentissa kiellettäisiin eläimen pysyvä luovuttaminen alle 16-vuotiaalle ilman huoltajan suostumusta. Säännös olisi uusi ja sen tarkoituksena olisi estää tilanteet, joissa lapsi hankkii eläimen ilman huoltajan suostumusta.

Eurooppalaisen lemmikkieläinsopimuksen 6 artiklassa kielletään eläinten myynti alle 16-vuotiaalle ilman holhoojan lupaa. Suomi on tehnyt artiklaan aikoinaan varauman, joka ehdotetaan poistettavaksi. Eläimen hankintaan liittyy aina myös vastuu ja velvollisuus eläimestä huolehtimiseen. Eläimen pitäjällä tulisi myös olla riittävät tiedot ja taidot eläinlajista ennen sen hankkimista. Alle 16-vuotiaalla ei välttämättä ole edellytyksiä täyttää näitä eläintenpidolle asetettuja velvoitteita. Alaikäisellä ei liioin välttämättä ole määrättävänä sellaisia taloudellisia resursseja, että tämä kykenisi huolehtimaan esimerkiksi

eläimen äkillisestä sairastumisesta aiheutuvista hoitokustannuksista. Tämän vuoksi ehdotetaan, että eläimen pysyvään luovutukseen alle 16-vuotiaalle tarvittaisiin aina huoltajan suostumus. Säännöstä sovellettaisiin pysyvään luovutukseen eli tilanteisiin, joissa eläimen omistajuus siirretään vastaanottajalle esimerkiksi kaupan tai lahjoituksen kautta.

7 luku **Eläinkilpailut ja -näyttelyt**

43 §. *Yleiset periaatteet eläinkilpailussa ja -näyttelyssä.* Suomessa järjestetään vuosittain tuhansia eläinkilpailuja ja eläinnäyttelyjä. Meillä kilpaillaan esimerkiksi hevosilla, koirilla, poroilla ja kyyhkyillä. Eläin-näyttelyissä lajien kirjo on valtava. Näyttelyjä järjestetään niin seura- ja harrastuseläimille kuin tuotantoeläimillekin. Kilpailut ja näyttelyt ovat enimmäkseen harrastustoimintaa, mutta joillekin ne ja niihin liittyvä toiminta, kuten eläinten kasvatus- ja valmennustoiminta, voivat olla tulonlähde ja jopa elinkeino.

Eläinsuojelulain 16-17 §:ssä säädetään eläinkilpailuista ja eläinkilpailujen valvomisesta. Säännökset koskevat kilpailuja, joissa eläin voi joutua alttiiksi kivulle, tuskalle tai kohtuuttomalle rasitukselle. Tällaiseen kilpailutilaisuuteen on kutsuttava eläinlääkäri valvomaan, että eläinsuojelulakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan. Lain 16 §:n 4 momentin mukaan se, mitä kyseisessä pykälässä ja 17 §:ssä säädetään kilpailuista ja niiden valvomisesta, koskee myös tilaisuuksia, joissa eläimen jalostuksellista arvoa, käyttöarvoa tai muuta ominaisuutta testataan siten, että siitä voi aiheutua eläimelle kipua, tuskaa tai kohtuutonta rasitusta. Voimassa olevassa laissa ei sen sijaan säädetä erikseen muista kilpailuista tai eläinnäyttelyistä.

Kaikenlaiseen toimintaan eläinten kanssa voi yleensä liittyä jonkinlainen riski eläinten hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta. Riskin suuruus ja todennäköisyys vaihtelevat kuitenkin toiminnan luonteen mukaan. Myös eläinkilpailuihin ja eläinnäyttelyihin voi liittyä jonkinlainen riski eläinten hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta. Tämä riski voi olla esimerkiksi kilpailussa vaadittavan fyysisen suorituksen tai ylipäänsä kilpailuasetelman vuoksi normaalia suurempi verrattuna eläimen pitämiseen yleensä. Eläinten kilpailuttaminen ja näytteillä pitäminen ovat kuitenkin lähtökohtaisesti hyväksytyjä yhteiskunnassamme. Harrastusmuotona niillä voi olla monenlaisia positiivisia vaikutuksia niin eläimille kuin ihmisillekin. Lisäksi eläinkilpailut ja -näyttelyt palvelevat eläinjalostusta.

Eläimiä on tarpeen suojella niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta eläinkilpailussa ja -näyttelyssä. Eläinten hyvinvointiin kilpailussa ja näyttelyssä vaikuttavat paitsi kilpailuttajan ja näytteille asettajan toimenpiteet kyseisissä tilaisuuksissa myös kilpailun ja näyttelyn järjestäjän toimenpiteet. Eläimen kilpailuttaja ja näytteille asettaja vastaavat siitä, miten he eläintä kilpailussa ja näyttelyssä kohtelevat. Lisäksi eläimen tulisi olla asianmukaisessa kunnossa tällaista tilaisuutta varten, joten toimenpiteet ennen kilpailua ja näyttelyä ovat myös merkityksellisiä. Kilpailun ja näyttelyn järjestäjän toimenpiteet taas vaikuttavat siihen, ovatko kilpailu- tai näyttelyolosuhteet turvallisia eläimille. Kilpailu- ja näyttelytoiminnan erityispiirteiden vuoksi yleiset säännökset esimerkiksi eläinten kohtelusta eivät ole riittäviä, minkä vuoksi kilpailuista ja näyttelyistä olisi tarpeen säätää erikseen.

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin yleisistä periaatteista eläinkilpailussa ja -näyttelyssä. Pykälän 1 momentin mukaan eläinkilpailu ja -näyttely eivät saisi tarpeettomasti vaarantaa eläinten hyvinvointia. Sellaista eläinkilpailua tai -näyttelyä, joka tarpeettomasti vaarantaa eläinten hyvinvointia, ei saisi siis järjestää. Kilpailujen ja näyttelyiden tulisi olla turvallisia eläimille. Se, mitä pidetään tarpeettomana vaarana eläinten hyvinvoinnille, voi vaihdella eri aikoina esimerkiksi yhteiskunnallisten arvostusten mukaan.

Eläinkilpailu tai eläinnäyttely vaarantaisi tarpeettomasti eläinten hyvinvointia ainakin silloin, kun toiminnassa vahingoitettaisiin tarkoituksellisesti eläimiä. Tarkoituksellisesta vahingoittamisesta olisi kyse esimerkiksi silloin, kun eläinten annettaisiin tapella keskenään. Eläintappelut eivät olisi hyväksyttäviä. Eläinten hyvinvoinnille aiheutuva vaara olisi tarpeetonta myös silloin, kun vaara voidaan helposti poistaa tai kun sitä voidaan riittävästi vähentää. Hyväksyttävää ei olisi esimerkiksi sellaisen luolakoirien taipumuskokeen järjestäminen, jossa ei yritettäisikään estää koekoiran ja kohde-eläimen välistä kontaktia, vaan yksi eläin voisi helposti vahingoittaa toista puremalla tai kynsimällä. Arvioitaessa, aiheuttaako eläinkilpailu tai -näyttely tarpeetonta vaaraa eläinten hyvinvoinnille, olisi pohdittava eläinten hyvinvoinnille aiheutuvia riskejä. Riskin suuruuteen vaikuttavat sekä vaaran aiheuttamien seurausten vakavuus että niiden todennäköisyys. Mitä vakavammasta ja todennäköisemmästä vaarasta on kyse, sitä kielletympää eläinkilpailun tai eläinnäyttelyn järjestäminen olisi. Säännöksen tarkoituksena ei olisi estää sellaisen eläinkilpailun tai -näyttelyn järjestämistä, johon liittyy tavanomainen ja hyväksyttävä riski eläimen hyvinvoinnille aiheutuvasta haitasta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kielletystä eläinten suorituskykyyn vaikuttamisesta. Voimassa olevaan lakiin verrattuna kieltoa selkeytettäisiin siten, että sitä sovellettaisiin vain eläinkilpailuihin ja -näyttelyihin osallistuviin eläimiin. Keinotekoisen suorituskykyyn vaikuttamisen lisäksi myös keinotekoinen vaikuttaminen eläimen käyttäytymiseen olisi kiellettyä. Uutta olisi myös menetelmien lisääminen säännökseen suorituskykyyn vaikuttavina keinoina lääkkeiden ja muiden vastaavien aineiden lisäksi. Suorituskykyyn vaikuttamisella tarkoitettaisiin sekä suorituskyvyn parantamista että sen alentamista samaan tapaan kuin voimassa olevassakin säännöksessä.

Ehdotetun pykälän tarkoituksena olisi suojella kilpailuihin ja näyttelyihin osallistuvia eläimiä sellaiselta toiminnalta, jonka tarkoituksena on keinotekoinen eläimen suorituskykyyn tai käyttäytymiseen vaikuttaminen. Keinotekoinen suorituskykyyn vaikuttaminen olisi kiellettyä kilpailuissa ja näyttelyissä siitä riippumatta, onko sillä vaikutusta eläimen hyvinvointiin. On huomattava, että kilpailujen ja näyttelyiden ulkopuolellakin eläimen suorituskykyyn vaikuttaminen lääkkein on kiellettyä. Lääkkeiden käytöstä ja luovutuksesta eläinlääkinnässä annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (17/14) 2 liitteen 3 kohdassa kielletään lääkkeiden käyttö eläimen suorituskyvyn keinotekoiseen kohottamiseen, alentamiseen tai ylläpitämiseen. Ehdotetun lain 18 §:n 1 momentissa puolestaan säädetään yleisesti aineiden antamisesta eläimelle. Sen mukaan eläimelle saisi antaa vain sellaisia aineita, joiden voidaan osoittaa olevan vaarattomia eläimen hyvinvoinnille, ellei kyse ole eläimen eläinlääketieteellisestä hoidosta, lopetuksesta tai muualla lainsäädännössä erikseen sallitusta käsittelystä.

Eläimen suorituskykyyn vaikuttavat monet tekijät, kuten eläimen terveys, fyysinen kunto, ikä ja eläimen osaamistaso. Suorituskykyyn voidaan vaikuttaa monin luonnollisin keinoin, kuten harjoittamalla eläimen fyysistä kuntoa ja osaamista sekä huolehtimalla muutoin eläimen yleisestä hyvinvoinnista. Säännöksellä ei ole tarkoitus rajoittaa näitä eläimen normaaliin hoitoon ja harjoittamiseen liittyviä käytäntöjä. Säännös ei näin ollen estäisi esimerkiksi eläimen ruokavalion täydentämistä vitamiinien ja mineraalien kaltaisilla ravintolisillä tai vaikkapa eläimen lihahuoltoon liittyviä normaaleja hoitotoimenpiteitä. Keinotekoisuudella tarkoitettaisiin nimenomaan sellaisten lääkkeiden, muiden aineiden tai toimenpiteiden käyttöä, jotka eivät kuulu eläimen normaaliin hoito- ja harjoituskäytäntöön.

Suorituskykyyn voidaan vaikuttaa keinotekoisesti antamalla eläimelle esimerkiksi vireystilaa kohottavia piristeitä tai lihasmassaa kasvattavia anabolisia steroideja tai toisaalta antamalla eläimelle esimerkiksi rauhoittavaa ainetta siten, että tarkoituksena on eläimen fyysisen suorituskyvyn alentaminen ennen kilpailusuoritusta. Monia eläinten suorituskykyyn vaikuttavia lääkkeitä käytetään kuitenkin yleisesti myös eläinten lääketieteellisessä hoidossa. Arvioitaessa sitä, onko eläimen lääkitsemisessä kyse säännöksessä tarkoitettua suorituskykyyn vaikuttamisesta vai ei, olisikin tarkasteltava lääkitsemisen tarkoitusta kussakin tilanteessa. Jos eläimellä on sellainen sairaus tai vamma, jonka asianmukaiseksi hoitamiseksi sitä on lääkittävä kyseisellä lääkkeellä, kyseessä ei lähtökohtaisesti ole tarkoituksellinen eläimen suorituskykyyn vaikuttaminen. Toisaalta jos lääkitystä annetaan esimerkiksi enemmän, kuin mitä eläimen sairauden tai vamman hoitaminen edellyttää ja tällä on vaikutusta eläimen suorituskykyyn, kyseessä voi olla säännöksessä tarkoitettu tarkoituksellinen suorituskykyyn vaikuttaminen. Samoin jos eläin kilpailusuorituksesta selviytyäkseen tarvitsee joko lääkitystä ylipäättään tai enemmän lääkitystä kuin normaalitilanteessa, voidaan katsoa, että lääkityksen tarkoituksena on eläimen suorituskyvyn kohottaminen kilpailuun osallistumista varten.

Kilpailuun, näyttelyyn tai vastaavaan tapahtumaan tai esitykseen osallistuvien eläinten tulisi olla sillä tavoin terveitä, että osallistuminen ei aiheuta vaaraa niiden hyvinvoinnille. Sairaana tai vammautuneena eläimen osalta on otettava huomioon lakiehdotuksen 24 §, jossa säädetään sairaana tai vahingoittuneena eläimen asianmukaisesta hoidosta sekä 14 §, jossa kielletään eläimen liiallinen rasittaminen.

Eläimen suorituskykyyn voidaan vaikuttaa lääkkeiden ja muiden vastaavien aineiden lisäksi myös erilaisin keinotekoisin menetelmin. Tällaisia menetelmiä ovat esimerkiksi verensiirtojen käyttö veren koostumuksen muuttamiseksi (ns. veridoping) sekä jotkut kirurgiset tai muut invasiiviset toimenpiteet, kuten raajojen hermokatkaisut tai kemialliset menetelmät, joilla pyritään vaikuttamaan esimerkiksi raajojen tuntoaistimukseen. Säännöksen tarkoituksena ei ole kuitenkaan estää normaaliin eläimen hoitokäytäntöön kuuluvia toimenpiteitä, kuten ennaltaehkäisevästi ja lihasten huoltamiseksi annettua fysioterapiaa, akupunktiota ynnä muuta vastaavaa hoitoa. Toimenpiteet, joiden tarkoituksena on tehdä eläimestä lisääntymiskyvytön, kuten eläimen kastratio ja sterilisaatio, eivät liioin olisi pykälässä tarkoitettuja kiellettyjä menetelmiä.

Eläinsuojelulain 9 §:ssä säädetyn kiellon suojelun kohteena ovat olleet ennen kaikkea fyysisiin kilpailusuorituksiin joutuvat eläimet. Epäselvää on kuitenkin ollut, missä määrin suorituskyvyn käsitteen on tarkoitus sisältää muita kuin eläimen fyysisiä ominaisuuksia. Eläimen kilpailusuoritukseen vaikuttaa sen fyysisen suorituskyvyn lisäksi aina myös eläimen henkinen suorituskyky. Voidaankin ajatella, että suorituskyvyllä tarkoitetaan sekä fyysisistä että henkistä suorituskykyä. Kuitenkin esimerkiksi koiranäyttelyyn osallistuvat eläimet arvostellaan niiden ulkonäön ja luonteen perusteella, eivätkä ne yleensä joudu tekemään fyysisesti tai henkisesti raskaita suorituksia kilpailuun osallistuakseen. Myös näiden eläinten kilpailumenestykseen voidaan kuitenkin yrittää vaikuttaa esimerkiksi muuttamalla eläimen käyttäytymistä rauhoittavien aineiden avulla. Tällaista keinotekoista käyttäytymiseen vaikuttamista voidaan tuskin pitää sen hyväksyttävämpänä kuin esimerkiksi piristeiden antamista ravihevoseille sen suorituskyvyn nostamiseksi. Tilanteen selkiyttämiseksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi kiello vaikuttaa keinotekoisesti paitsi eläimen suorituskykyyn, myös sen käyttäytymiseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä sellaisista 1 momentissa tarkoitetuista kilpailuista ja näyttelyistä, jotka tarpeettomasti vaarantavat eläinten hyvinvointia ja joiden järjestäminen on kielletty. Säännös olisi tarpeen sen vuoksi, että eläinkilpailu tai eläinnäyttely voi olla luonteeltaan sellainen, että se aiheuttaa kaikissa olosuhteissa tarpeetonta vaaraa eläinten hyvinvoinnille. Tällainen kilpailu tai näyttely voitaisiin säätää kielletyksi. Eläinsuojelulain 16 §:n 3 momentissa on vastaavantyyppinen säännös. Tämän säännöksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö voi kieltää pitämästä sellaisia eläinkilpailuja tai muita vastaavia tilaisuuksia, joissa eläimille voi aiheutua tarpeetonta kipua, tuskaa tai kohtuutonta rasitusta.

44 §. Eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäjän pätevyys. Pykälässä säädettäisiin eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäjän pätevyydestä. Järjestäjällä olisi 1 momentin mukaan oltava eläinten hyvinvoinnin turvaamisen kannalta riittävät tiedot ja taidot kilpailun ja näyttelyn järjestämiseksi. Järjestäjänä voisi toimia luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Säännöksen tarkoituksena olisi korostaa sitä, että kilpailun tai näyttelyn järjestäminen vaatii osaamista. Eläinkilpailun tai eläinnäyttelyn järjestäjän olisi tunnettava ne riskit, joita sen järjestämä kilpailu tai näyttely eläinten hyvinvoinnille mahdollisesti aiheuttaa. Tämä edellyttää tietoa muun muassa kilpailutettavasta tai näytteille asetettavasta eläinlajista sekä kilpailujen osalta kilpailulajista. Lisäksi järjestäjän olisi tunnettava ehdotetussa laissa ja sen nojalla säädetty eläinkilpailuja ja -näyttelyjä koskevat vaatimukset. Tiedon lisäksi järjestäjällä tulisi olla taitoa kilpailun tai näyttelyn järjestämiseksi. Järjestäjä valitsee yleensä esimerkiksi kilpailupaikan ja huolehtii mahdollisen kilpailuradan rakentamisesta. Kilpailun järjestäjä on siten se taho, jolla on mahdollisuus vaikuttaa kilpailupaikan ja -radan turvallisuuteen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäjän pätevyydestä.

45 §. Eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäminen. Pykälässä säädettäisiin eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestämisestä. Säännökset koskisivat kaikkia eläinkilpailuja ja -näyttelyjä, ja ne

olisivat pääsääntöisesti uusia. Säännösten tarkoituksena olisi korostaa kilpailun ja näyttelyn järjestäjän vastuuta.

Eläinkilpailussa ja -näyttelyssä voi aiheutua monista eri syistä vaaraa eläinten hyvinvoinnille. Vaaraa voi aiheutua kilpailun tai näyttelyn järjestäjän vaikutuspiirissä olevista tekijöistä tai tekijöistä, joihin järjestäjä ei voi vaikuttaa. Järjestäjä voi esimerkiksi vaikuttaa kilpailu- ja näyttelypaikan valintaan sekä kilpailuradan vaativuuteen. Sääolosuhteisiin järjestäjä ei sen sijaan voi vaikuttaa. Jälkimmäisessäkin tapauksessa kilpailun tai näyttelyn järjestäjä voi usein kuitenkin ennakoita vaaratekijöitä. Tämän vuoksi pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestämisessä olisi otettava huomioon toimintaan liittyvä ennakoitavissa oleva vaara eläinten hyvinvoinnille. Kilpailuun osallistuvien tai näytteillä pidettävien eläinten lisäksi huomiota tulisi kiinnittää myös kilpailussa mahdollisesti käytettävien kohde-eläinten hyvinvointiin. Osa vaaratekijöistä on ennakoitavissa hyvissä ajoin jo kilpailua tai näyttelyä suunniteltaessa, osa taas vasta kilpailu- tai näyttelypaikalla. Kaikkia vaaratekijöitä ei kuitenkaan voida huolellisellakaan varautumisella ennakoita.

Kun eläinkilpailu ja -näyttely eivät saa ehdotetun lain 43 §:n mukaan tarpeettomasti vaarantaa eläinten hyvinvointia, järjestäjälle ehdotetaan säädettäväksi toimimisvelvollisuus vaaratilanteessa. Jos vaaratekijä eläinten hyvinvoinnille on olemassa, järjestäjän olisi pykälän 1 momentin mukaan toteutettava tarvittavat toimenpiteet vaaran poistamiseksi tai, jos vaaran poistaminen ei olisi mahdollista, sen vähentämiseksi. Jos esimerkiksi kilpailu- tai näyttelyalusta olisi sään tai muun syyn vuoksi liian liukas tai kova aiheuttaen loukkaantumisvaaraa eläimille, järjestäjän olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin liukkauden tai alustan kovuuden poistamiseksi. Jos liukkautta tai kovuutta ei voitaisi kokonaan poistaa, järjestäjän olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla näiden aiheuttamaa vaaraa eläinten hyvinvoinnille vähennetään. On selvää, ettei esimerkiksi maasto-olosuhteissa ole aina mahdollista poistaa kokonaan kaikkia vaaratekijöitä. Tällaisessa tilanteessa järjestäjän tehtävänä olisi arvioida, aiheutuuko eläinten hyvinvoinnille tarpeetonta vaaraa vai onko vaara vielä hyväksyttävissä rajoissa. Harkinnassa tulisi ottaa huomioon, mitä normaalissa kunnossa olevalta terveeltä ja riittävät taidot omaavalta eläimeltä voitaisiin odottaa. Huomiota olisi kuitenkin kiinnitettävä myös eläimen turvallisuuteen tilanteessa, jossa se epäonnistuu suorituksessaan, kun epäonnistumista voidaan ennakoita. Mikäli eläinten hyvinvoinnille aiheutuisi tarpeetonta vaaraa, vaikka vaaraa olisi pyritty vähentämäänkin, kilpailua tai näyttelyä ei saisi järjestää tai se tulisi keskeyttää.

Eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäjän vastuu ei poistaisi eläimen omistajan tai haltijan taikka muun henkilön, joka kilpailuttaa tai näyttelyttää eläintä, vastuuta. Tällaisen henkilön olisi huomioitava muun muassa ehdotetun lain eläinten kohtelua koskevat säännökset. Hänellä olisi myös tietoa eläimen kyvyistä ja terveydentilasta sekä kilpailukunnosta. Tällaista tietoa ei yleensä ole eläinkilpailun tai -näyttelyn järjestäjällä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa vaaran kohteena olisivat kaikki eläinkilpailun tai eläinnäyttelyn eläimet tai ainakin useat niistä. Vaaraa aiheuttaisivat nimenomaan sellaiset tekijät, joihin kilpailun tai näyttelyn järjestäjällä olisi velvollisuus

puuttua. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä vaaratekijöistä ja tarvittavista toimenpiteistä niiden poistamiseksi tai vähentämiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa yksittäisen eläimen hyvinvointi olisi vaarassa. Jos eläinkilpailun tai -näyttelyn järjestäjällä olisi perusteltua aiheita epäillä, että yksittäistä eläintä kohdeltaisiin tai käytettäisiin eläinten hyvinvointimääräysten vastaisesti, järjestäjällä olisi velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin asiassa. Järjestäjän olisi kiellettävä eläinten hyvinvointimääräysten vastainen kohtelu ja tarvittaessa kiellettävä eläimen kilpailuttajaa tai näytteille asettajaa käyttämästä eläintä kilpailussa tai näyttelyssä. Jos eläintä esimerkiksi kohdeltaisiin liian kovakouraisesti kilpailu- tai näyttelypaikalla, järjestäjällä olisi velvollisuus puuttua tilanteeseen kieltämällä moinen kohtelu. Jos taas eläimen kilpailuttaja yrittäisi kilpailuttaa esimerkiksi ontuvaa eläintä, järjestäjän olisi kiellettävä tällaisen eläimen käyttäminen kilpailussa. Jos eläimen kilpailuttaja tai näytteille asettaja ei noudattaisi eläimen käyttämisestä annettua kieltoa, eläimen osallistuminen kilpailuun tai näyttelyyn olisi estettävä keskeyttämällä kilpailu tai näyttely. Poliisilla olisi velvollisuus antaa tarvittaessa virka-apua kilpailun tai näyttelyn järjestäjälle. Tällainen velvollisuus poliisilla on jo tänä päivänä laissa säädettyjen eläinkilpailujen osalta.

46 §. *Ilmoituksenvarainen eläinkilpailujen järjestäminen.* Eläinsuojelulain 39 §:n 2 momentin mukaan laissa säädetyillä eläinsuojeluviranomaisilla ja eläinsuojeluvalvojalla on oikeus suorittaa ilman epäilyä tarkastus muun muassa eläinkilpailuissa sekä lain 16 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tilaisuuksissa. Laissa ei kuitenkaan säädetä eläinkilpailun tai lain 16 §:n 4 momentin tarkoittaman tilaisuuden järjestäjän ilmoitusvelvollisuudesta. Viranomaisilla ja eläinsuojeluvalvojilla ei siten aina välttämättä ole tietoa, missä, milloin ja kenen toimesta sekä millaisia kilpailuja tai edellä mainittuja tilaisuuksia järjestetään. Tätä voidaan pitää puutteena, eikä sitä kokonaan poista se, että joistakin kilpailuista on saatavilla tietoa internetistä. Muusta toiminnasta, jota voidaan tänä päivänä valvoa ilman epäilyä tehtävin tarkastuksin, eläinsuojeluviranomaisella on tietoa.

Ehdotuksen mukaan paitsi eläinkilpailuja myös eläinnäyttelyjä voitaisiin valvoa ilman epäilyä. Kilpailujen ja näyttelyiden sekä niiden järjestäjien suuren lukumäärän vuoksi ei kuitenkaan olisi tarkoituksenmukaista, että kaikki ne tahot, jotka tällaisia tilaisuuksia järjestävät, olisivat ilmoitusvelvollisia toiminnastaan. Laaja ilmoitusvelvollisuus rasittaisi paitsi tilaisuuksia järjestäviä tahoja myös viranomaisia. Ilmoitusvelvollisuutta ei olisi myöskään eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta tarpeen ulottaa koskemaan kaikkia eläinkilpailujen ja -näyttelyjen järjestäjiä. Tämän vuoksi pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että ilmoitusvelvollisuus koskisi sellaisten eläinkilpailujen järjestämistä, joissa eläin voisi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle tai muulle kivulle taikka kärsimykselle. Tällaisten eläinkilpailujen järjestäjä olisi ilmoitusvelvollinen toiminnastaan, ei kustakin kilpailusta erikseen. Jos järjestäjä kuitenkin järjestäisi vain yhden tällaisen kilpailun, ilmoitusvelvollisuus koskisi sitä silloinkin.

Ilmoitusvelvollisuus koskisi siis sellaisten eläinkilpailujen järjestämistä, joissa eläin voisi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle tai muulle kivulle taikka kärsimykselle.

Kielellisistä eroavaisuuksista huolimatta säännöksen soveltamisalaa ei olisi tarkoitus muuttaa

eläinsuojelulain 16 §:n 1 momentin tarkoittamista eläinkilpailuista. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluisi esimerkiksi sellaisen eläinkilpailun järjestäminen, jossa eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle pitkäkestoisen fyysisen suorituksen vuoksi. Tällaisesta olisi kysymys esimerkiksi pitkäkestoisessa koirien valjakkoajossa tai hevosten matkaratsastuksessa. Myös lyhytkestoisempi suoritus voisi altistaa eläimen kohtuuttomalle rasitukselle tai muulle kivulle taikka kärsimykselle, jos suoritus vaatii äärimmäistä fyysistä ponnistusta. Esimerkiksi taakanvetokilpailussa koira voi loukkaantua vetäessään itseään monin verroin painavampaa taakanvetokärryä. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluisi myös esimerkiksi vinttikoirien ratajuoksukilpailujen ja hevosten ravikilpailujen järjestäminen. Tällaisissa kilpailuissa eläimet voivat joutua paitsi alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle myös loukkaantumiselle, kun ne juoksevat vauhdikkaasti kylki kyljessä rajatulla rata-alueella. Kilpailu, jossa suoritus olisi paitsi fyysisesti rasittava myös teknisesti vaativa, voisi myös kuulua säännöksen soveltamisalan piiriin. Vinttikoirien maastajuoksukilpailussa fyysisen suorituksen lisäksi ennakoimattomasti maastossa mutkitteleva rata maasto-olosuhteineen lisää koiran loukkaantumisriskiä. Sama koskee esimerkiksi esteratsastusta ja koirien agilitykilpailua, kun esteet radalla aiheuttavat lisävaatimuksia eläimen suorituskyvyille. Esteitä lukuun ottamatta muutoin tasaisella ja pitävällä alustalla pidettävä esteratsastus- tai agilitykilpailu voidaan kuitenkin rakentaa vaativuustasoltaan hyvin erilaiseksi, mikä olisi perusteltua ottaa huomioon arvioitaessa, kuuluuko kilpailun järjestäminen ilmoitusvelvollisuuden piiriin vai ei. Tällöin esimerkiksi kilpailun arvokilpailuluonteella voisi olla merkitystä, jos arvokilpailu tarkoittaisi muihin kilpailuihin nähden vaativampaa rataa.

Jos eläinkilpailussa käytetään kilpailevan eläimen lisäksi kohde-eläintä, myös kilpailun vaikutusta kohde-eläimen hyvinvointiin olisi arvioitava. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluisi sellaistenkin eläinkilpailujen järjestäminen, jossa kohde-eläin voisi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle tai muulle kivulle taikka kärsimykselle, vaikka kilpaileva eläin ei voisikaan. Esimerkiksi luolakoirien taipumuskokeessa on mahdollista, että koira ja kettu joutuvat kontaktiin keskenään. Ne voivat purra tai kynsiä toisiaan. Kumpikin eläin voi myös kokea esimerkiksi pelkoa koetilanteessa, etenkin useamman kerran päivän aikana koetilanteeseen joutuva kettu. Kilpailevalle eläimelle ja kohde-eläimelle mahdollisesti aiheutuvien vaikutusten vuoksi olisi perusteltua edellyttää ilmoitusta tällaisten kilpailujen järjestämisestä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin ilmoituksen tekemisestä. Ehdotuksen mukaan eläinkilpailun järjestäjän olisi tehtävä toiminnastaan kirjallinen ilmoitus sille maakunnalle, jonka toimialueella järjestäjän kotipaikkakunta sijaitsee. Järjestäjä voisi tehdä ilmoituksen itse tai ilmoituksen voisi tehdä sen puolesta esimerkiksi yhdistys, johon kilpailun järjestäjä kuuluu. Eläinkilpailuja järjestävät paikalliset yhdistykset kuuluvat monissa tapauksissa valtakunnalliseen lajia harrastavaan yhdistykseen, joka esimerkiksi julkaisee kilpailukalenteria. Ilmoitusmenettelyn yksinkertaistamiseksi olisi siis perusteltua sallia, että kilpailun järjestäjä voisi valtuuttaa esimerkiksi lajiliiton tekemään ilmoituksen sen puolesta. Ilmoitus voisi säännöksen mukaan olla määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva. Jos eläinkilpailun järjestäjällä on tarkoitus järjestää esimerkiksi vain yksi tai muutama ilmoituksenvarainen eläinkilpailu, ilmoitus on perusteltua tehdä määräaikaisena. Jos tällaisten

kilpailujen järjestäminen on jatkuvaa toimintaa, ilmoitus kannattaa tehdä toistaiseksi voimassa olevana. Ilmoitus olisi tehtävä viimeistään 30 päivää ennen toiminnan aloittamista ja viipymättä toiminnan loppuessa, jos ilmoitus on tehty toistaiseksi voimassa olevana, tai toiminnan oleellisesti muuttuessa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lisäedellytyksestä ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun järjestämiselle. Ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun järjestäminen edellyttäisi, että järjestäjä nimeää kuhunkin kilpailuun kilpailueläinlääkäriin. Kilpailueläinlääkäriin olisi oltava läsnä kilpailutilaisuudessa, ja hänen nimeämisestään mahdollisesti aiheutuvista kustannuksista vastaisi kilpailun järjestäjä. Säännös vastaisi osin eläinsuojelulain 16 §:n 1 momenttia ja sen tarkoituksena olisi turvata eläinten hyvinvointia kilpailussa. Tämän tyyppisten eläinkilpailujen valvonta ehdotetaan jatkossa järjestettäväksi omavalvontana, ja eläinlääkäriin nimeämisen tarkoituksena olisi vahvistaa kilpailun järjestäjän omavalvontaa. Selvyyden vuoksi ehdotetaan säädettäväksi kilpailueläinlääkäriin velvollisuudesta olla läsnä kilpailutilaisuudessa. Läsnäolovelvollisuudesta on käytännössä ollut jonkin verran epäselvyyttä, mutta kilpailueläinlääkäriin tehtävät huomioon ottaen läsnäolo olisi edelleen välttämätöntä.

47 §. *Ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun järjestämistä koskevan ilmoituksen sisältö.*

Pykälässä säädettäisiin 46 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä. Ilmoitus voitaisiin tehdä joko määräaikaaisesti tai toistaiseksi voimassa olevana. Siihen tulisi sisällyttää tiedot järjestäjästä, toiminnan aloittamisajankohdasta ja toiminnan maantieteellisestä sijoittumisesta. Sen lisäksi ilmoitukseen tulisi liittää selvitys siitä, millaisia eläinkilpailuja ilmoitus koskee, mille eläinlajeille niitä järjestetään sekä arvio vuosittain järjestettävien kilpailujen lukumäärästä. Ilmoituksessa tulisi esittää selvitys myös järjestäjän pätevydestä eläinkilpailujen järjestämiseen. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä.

48 §. *Kilpailueläinlääkäriin tehtävät ja pätevyys.* Kilpailujen järjestäjän on eläinsuojelulain 16 §:n nojalla kutsuttava omalla kustannuksellaan kilpailutilaisuuteen eläinlääkäri valvomaan eläinsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista, jos eläin voi kilpailuissa joutua alttiiksi kivulle, tuskalle tai kohtuuttomalle rasitukselle. Tarvittaessa eläinlääkäriin määrää kilpailutilaisuuteen aluehallintovirasto kilpailujen järjestäjän kustannuksella. Kilpailuja valvova eläinlääkäri voi siis olla ja usein onkin yksityinen eläinlääkäriinammattin harjoittaja. Eläinlääkäriin asemaa kilpailujen valvojana ei ole eläinsuojelulain säätämisen tai muuttamisenkaan yhteydessä arvioitu nykyisen perustuslain ja nimenomaan sen 124 §:n valossa.

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin kilpailueläinlääkäriin tehtävistä ja pätevydestä. Kilpailueläinlääkäriin tehtävänä olisi pykälän 1 momentin mukaan avustaa eläinkilpailun järjestäjää huolehtimaan siitä, ettei kilpailu vaaranna eläinten hyvinvointia. Tässä tehtävässään kilpailueläinlääkäri voisi antaa eläinten hyvinvointiin liittyvää neuvontaa eläimen kilpailuttajalle ja kilpailun järjestäjälle. Jos kilpailueläinlääkäri havaitsisi, että eläinkilpailu vaarantaa eläimen hyvinvointia, hänen olisi viipymättä ilmoitettava

havainnostaan kilpailun järjestäjälle. Ilmoitusvelvollisuus koskisi myös kilpailueläinlääkäriin tietoon tulleita loukkaantumisia kilpailussa.

Säännös tarkoittaisi muutosta eläinlääkäriin tehtäviin kilpailussa. Eläinlääkäri valvoo tänä päivänä eläinsuojelulainsäädännön noudattamista kilpailussa lain 16 §:n 1 momentin nojalla. Eläinlääkäriin on lain 17 §:n nojalla kiellettävä eläimen käyttäminen kilpailuissa, jos hänellä on perusteltua aihetta epäillä, että eläintä käytetään eläinsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti. Jos eläimen omistaja tai haltija ei noudata eläinlääkäriin antamaa kieltoa, kilpailujen järjestäjä on velvollinen estämään eläimen osallistumisen kilpailuihin. Tässä tarkoituksessa kilpailujen järjestäjä voi keskeyttää kilpailut tai ottaa eläimen haltuunsa kilpailujen ajaksi. Poliisin on tarvittaessa annettava virka-apua kilpailujen järjestäjälle.

Ehdotuksen mukaan kilpailueläinlääkäri ainoastaan avustaisi eläinkilpailun järjestäjää huolehtimaan siitä, ettei kilpailu vaaranna eläinten hyvinvointia. Kilpailueläinlääkäri ei olisi ulkopuolisena tahona valvomassa lainsäädännön noudattamista kilpailussa, vaan osana järjestäjän omavalvontaa. Kilpailueläinlääkäriin koulutus huomioon ottaen avustamistehtävä voisi sisältää esimerkiksi kilpailuun käytettävien eläinten kilpailukuntoisuuden, kuten ontumattomuuden, tarkastamisen ja tarkkailemisen. Myös eläinten asianmukaisen kohtelun seuraaminen olisi luonteva tehtävä kilpailueläinlääkäriin. Lisäksi kilpailueläinlääkäri voisi tarkkailla kilpailuolosuhteita. Kilpailueläinlääkäri voisi ainoastaan antaa eläinten hyvinvointiin liittyvää neuvontaa eläimen kilpailuttajalle ja kilpailun järjestäjälle. Hän ei voisi kieltää kilpailuttajaa käyttämästä eläintä kilpailussa taikka järjestäjää aloittamasta tai jatkamasta kilpailua. Harkintavalta asiassa olisi yksin kilpailun järjestäjällä, mutta järjestäjän olisi tässä harkinnassaan otettava huomioon ehdotuksen 45 §:ssä hänelle säädetyt velvollisuudet. Jos kilpailueläinlääkäri havaitsisi, että eläinkilpailu vaarantaa eläimen hyvinvointia, hänen olisi viipymättä ilmoitettava havainnostaan kilpailun järjestäjälle. Ilmoittaminen olisi tarpeen, jotta järjestäjä voisi ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin asiassa. Ilmoitusvelvollisuus koskisi myös kilpailueläinlääkäriin tietoon tulleita loukkaantumisia kilpailussa. Loukkaantumisista ilmoittaminen olisi tärkeää, jotta kilpailujen järjestäjä voisi täyttää ehdotuksen 49 §:ssä tarkoitetun kirjaamisvelvollisuutensa.

Kilpailueläinlääkäriin tehtävien muuttaminen nykyisestä olisi perusteltua. Ei ole syytä epäillä, että eläinlääkäriin asiantuntemusta esimerkiksi eläimen kilpailukuntoisuutta koskevassa asiassa ja hänen antamia neuvoja ei huomioitaisi kilpailussa. Esityksessä on myös haluttu korostaa ja lisätä kilpailun järjestäjän vastuuta monin eri tavoin. Kilpailuja järjestää usein lajia harrastava yhdistys, jossa aktiiviset harrastajat tuntevat lajin hyvin. Eläinkilpailujen valvontaa ehdotetaan lisäksi parannettavaksi siten, että valvontaviranomaisten tulisi jatkossa suunnitella ja tarkastaa vuosittain eläinkilpailuja. Näiden syiden vuoksi sellaisten eläinkilpailujen, joissa eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle tai muulle kivulle taikka kärsimykselle, valvonta olisi perusteltua järjestää omavalvonnan varaan kilpailueläinlääkäriin nimeämisen ollessa yksi omavalvonnan osa.

Pykälän 2 momentin mukaan kilpailueläinlääkäriin tehtävänä olisi lisäksi antaa tarvittaessa ensiavun luonteista hoitoa kilpailussa käytettäville eläimille, ellei hoitoa ole muutoin

saatavilla kilpailupaikalla. Kilpailun järjestäjän olisi huolehdittava siitä, että hoidon antamiseksi on asianmukainen paikka sekä tarvittavat välineet eläimen siirtämiseksi ensiapupaikkaan. Kilpailueläinlääkärillä olisi oikeus periä korvaus hoidon antamisesta eläimen kilpailuttajalta. Säännös olisi uusi.

Järjestettäessä eläinkilpailu, jossa eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle tai muulle kivulle taikka kärsimykselle, eläimelle tulisi olla eläinsuojelullisista syistä tarjolla ensiavun luonteista hoitoa kilpailupaikalla. Kilpailueläinlääkäri olisi koulutuksensa vuoksi pätevä tällaista hoitoa antamaan. Eläinkilpailuja valvovat eläinlääkärit antavat usein jo tänä päivänä ensiapua esimerkiksi kilpailussa loukkaantuneille eläimille. Ensiavun luonteisena hoitona voitaisiin pitää esimerkiksi haavan ompelemista ja kivunlievitystä sekä loukkaantuneen eläimen valmistelua jatkohoitoon kuljettamista varten. Myös eläimen lopettaminen voisi tulla kyseeseen, mikäli eläin olisi esimerkiksi loukkaantunut niin vakavasti, että sen hengissä pitäminen olisi ilmeistä julmuutta sitä kohtaan. Eläinlääkärinammatin harjoittajan ammattieettisiin velvollisuuksiin kuuluu eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 13 §:n nojalla muun muassa eläinten kärsimysten lievittäminen. Lisäksi jokaisella eläinlääkärinammatin harjoittajalla on myös ennalta arvaamattomissa tilanteissa velvollisuus antaa lain 14 §:n nojalla eläinsuojelullisista syistä välttämätöntä apua. Esimerkiksi eläimen loukkaantuminen pykälän 1 momentin tarkoittamissa kilpailuissa ei ole aina täysin ennalta arvaamatonta ottaen huomioon kilpailun luonne, minkä vuoksi selvyuden vuoksi olisi perusteltua säätää ensiavun luonteisen hoidon antamisesta.

Kilpailueläinlääkärin velvollisuudesta antaa ensiavun luonteista hoitoa kilpailuissa käytettäville eläimille säädettäisiin poikkeus. Hoitoa ei tarvitsisi antaa, jos sitä olisi muutoin saatavilla kilpailupaikalla. Velvollisuutta ei olisi, jos kilpailupaikalla sijaitsee eläinklinikka, joka on auki kilpailujen ajan, tai jos ensiapua on muulla tavoin saatavilla kilpailupaikalla. Vaikka kilpailueläinlääkärin nimeämisestä mahdollisesti aiheutuvista kustannuksista vastaisi ehdotetun 46 §:n nojalla kilpailun järjestäjä, selvyuden vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että kilpailueläinlääkärillä olisi oikeus periä korvaus ensiavun luonteisen hoidon antamisesta eläimen kilpailuttajalta. Tällaisen hoidon antamisesta aiheutuvat kustannukset eivät siis lähtökohtaisesti sisältyisi nimeämisestä mahdollisesti aiheutuviin kustannuksiin.

Pykälän 3 momentin mukaan, jos kilpailueläinlääkäri epäilee tai toteaa eläintä käytettävän tai kohdeltavan niin, että eläimen hyvinvointi tarpeettomasti vaarantuu, hänen olisi ilmoitettava asiasta viipymättä eläinsuojeluviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskisi myös tietoja, joista eläinlääkärillä on eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 16 §:n nojalla salassapitovelvollisuus. Eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n 2 momentin mukaan eläinsuojelullisten syiden niin edellyttäessä eläinlääkärinammatin harjoittaja on velvollinen salassapitosäännösten estämättä ilmoittamaan viipymättä hoitamastaan tapauksesta tai hoidon yhteydessä eläintenpitopaikassa tekemistään havainnoista eläinsuojeluviranomaiselle ja antamaan tapauksen selvittämiseksi tarpeelliset tiedot. Selvyuden vuoksi olisi kuitenkin perusteltua ottaa säännös kilpailueläinlääkärin ilmoitusvelvollisuudesta myös nyt ehdotettavaan lakiin. Käytännössä kilpailueläinlääkärin tulisi tehdä ilmoitus esimerkiksi kilpailussa havaitusta eläimestä, jonka voidaan epäillä

kärsineen hoidon puutteesta tai muusta hyvinvointimääräysten vastaisesta toiminnasta. Samoin ilmoitus tulisi tehdä tilanteessa, jossa kilpailun järjestäjä ei ryhdy sille 45 §:ssä säädettyihin toimenpiteisiin ja tästä aiheutuu tarpeetonta vaaraa eläinkilpailuun osallistuvien eläinten hyvinvoinnille.

Se, mitä ehdotetussa pykälässä säädettäisiin kilpailueläinlääkärin tehtävistä ja velvollisuuksista, koskisi ainoastaan 46 §:n 1 momentin tarkoittamaan eläinkilpailuun nimettyä eläinlääkärinä. Jos muunlaisen eläinkilpailun tai eläinnäyttelyn järjestäjä kutsuisi eläinlääkärin kilpailuun tai näyttelyyn, ehdotetussa pykälässä säädetyt tehtävät ja velvollisuudet eivät koskisi tätä eläinlääkärinä.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kilpailueläinlääkärin pätevydestä. Sen mukaan kilpailueläinlääkärin tulisi olla eläinlääkärinammattin harjoittamisesta annetun lain 3-5 §:n tai 8 §:n tarkoittama eläinlääkäri. Lain 7 §:n tarkoittama eläinlääketieteen opiskelija voisi toimia kilpailueläinlääkärin sijaisena. Säännös olisi uusi.

Käytännössä on ollut jonkin verran epäselvyyttä, onko esimerkiksi eläinlääkärinammattin harjoittamisesta annetun lain 7 §:n tarkoittamalla eläinlääketieteen opiskelijalla oikeutta toimia kilpailueläinlääkärin tehtävissä. Opiskelijalla on oikeus kyseisessä pykälässä säädetyin edellytyksin harjoittaa väliaikaisesti eläinlääkärinammattia laillistetun tai lain 8 §:ssä tarkoitetun eläinlääkärin sijaisena. Sijaisena toimiminen tarkoittaa, ettei opiskelijalla ole oikeutta harjoittaa itsenäisesti eläinlääkärinammattia. Hän ei myöskään saa käyttää eläinlääkärin nimeä. Ottaen huomioon, mitä kilpailueläinlääkärin tehtävistä ehdotetaan säädettäväksi, olisi perusteltua, että myös lain 7 §:n tarkoittama eläinlääketieteen opiskelija voisi toimia kilpailueläinlääkärin tehtävissä. Tämä olisi perusteltua senkin vuoksi, että eläinlääkärin saatavuudessa kilpailuihin on toisinaan ollut ongelmia. Eläinlääketieteen opiskelija voisi toimia ainoastaan kilpailueläinlääkärin sijaisena. Eläinlääkärin toimiessa toistuvasti jonkun kilpailun eläinlääkärinä häntä sijaistava eläinlääketieteen opiskelija voisi sijaistaa eläinlääkärinä myös kilpailueläinlääkärin tehtävissä. Opiskelijalla tulisi olla mahdollisuus saada työnohjausta myös tässä tehtävässään, kuten muissakin eläinlääkärin sijaistustehtävissä.

49 §. *Ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun järjestäjän kirjaamisvelvollisuus.*

Ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun järjestäjän olisi pidettävä kirjaa eläinten hyvinvointiin vaikuttavista olosuhteista ja tapahtumista kilpailussa. Kirjaamisvelvollisuus olisi olennainen osa eläinkilpailun järjestäjän omavalvontaa, ja se koskisi kutakin kilpailua erikseen. Sen tarkoituksena olisi edesauttaa huomion kiinnittämistä eläinten hyvinvoinnin kannalta keskeisiin asioihin eläinkilpailuja järjestettäessä. Jos esimerkiksi kävisi ilmi, että jossakin kilpailussa on loukkaantunut eläimiä, järjestäjän tulisi selvittää, mistä loukkaantumiset ovat johtuneet, ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin estääkseen eläinten hyvinvoinnin vaarantuminen jatkossa. Kirjaamisvelvollisuudella olisi tärkeä merkitys myös viranomaisvalvonnassa. Ehdotetun lain 79 §:n nojalla valvontaviranomaisella olisi oikeus saada nähtäväkseen eläinkilpailuista pidettävä asiakirja. Viranomaisella voisi tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin, mikäli kävisi ilmi, ettei järjestäjä ole noudattanut ehdotetussa laissa sille säädettyjä velvoitteita.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä kirjaamisvelvollisuudesta. Tarkoituksena olisi, että kirjaa pidettäisiin ainakin sääolosuhteista, jos kilpailu järjestetään ulkona, sekä muista kilpailusuoritukseen vaikuttavista ulkoisista tekijöistä, kuten kilpailualustan materiaalista. Lisäksi tarkoituksena olisi kirjata tapahtumista ainakin kilpailun järjestäjän tietoon tulleet loukkaantumiset sekä mahdolliset kuolemantapaukset, dopingnäytteiden otto sekä ehdotuksen 45 §:n 2 momentin mukaiset tapahtumat. Lisäksi asiakirjassa olisi tarpeen mainita, kuka kilpailussa on toiminut kilpailueläinlääkärinä ja eläinlääkärin ehdotetun 48 §:n 1 momentin tarkoittamat havainnot ja tiedot. Kirjaamisessa olisi huomioitava paitsi kilpailevat eläimet myös kilpailussa apuna käytettävät kohde-eläimet. Kirjaamisasiakirjaa olisi säilytettävä vähintään vuoden ajan eläinkilpailun järjestämisestä.

8 luku **Luvan- ja ilmoituksenvarainen eläinten pito**

50 §. *Eläintarha, pysyvä ja kiertävä eläinnäyttely sekä sirkus.* Pykälässä säädettäisiin eläintarhaa, pysyvää ja kiertävää eläinnäyttelyä sekä sirkusta koskevista yleisistä vaatimuksista. Toiminnan harjoittaminen edellyttäisi nykyiseen tapaan lupaa. Eläintarhadirektiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaisena lähtökohtana on eläintarhojen osalta luvanvaraisuus. Myös pysyvissä eläinnäyttelyissä pidetään yleisölle näytteillä luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä. Luvanvaraisuutta voidaan pitää myös toiminnanharjoittajien edun mukaisena sen vuoksi, että lupamenettelyn kautta toimintaa koskevat vaatimukset tulevat hyväksytyiksi luvan myöntämisen yhteydessä, eikä mahdollisiin suuriakin kustannuksia vaativiin korjaustoimenpiteisiin jouduta, kuten ehkä siinä tapauksessa, että toiminta voitaisiin käynnistää ilman viranomaisen hyväksyntää.

Sirkuksille ja kiertäville eläinnäyttelyille on puolestaan lähtökohtaisesti tyypillistä se, että toiminnan kohteena olevia eläimiä joudutaan kuljettamaan paikkakunnalta toiselle. Kuljetuksessa eläimet joutuvat kestämään muuttuvia olosuhteita ja tavanomaista vaikeammin säänneltävää lähiympäristöä. Luvanvaraisuus on tämän vuoksi perusteltua säilyttää nykyisellään myös näiden toimintojen osalta. Vain lupamenettelyllä voidaan varmistaa tehokkaasti toiminnan eläinsuojelullisten edellytysten täyttyminen.

Toiminnan harjoittamiseksi asianmukaisten tilojen ja hoidon asianmukaisuutta voidaan pitää hyväksyttävänä toiminnan aloittamisen lähtökohtana. Tällaisten toimintojen eläinsuojelullinen hyväksyttävyys tulee voida arvioida etukäteen. Näin voidaan tehokkaasti turvata toiminnan asianmukaisuus. Näistä perusvaatimuksista säädettäisiin ehdotetussa 2 momentissa. Eläinten pitopaikoista, hoidosta ja kohtelusta säädettäisiin tarkemmin ehdotetussa 3-5 luvussa ja niihin sisältyvien säännösten nojalla.

Eläintarhadirektiivin 3 artiklan mukaan eläintarhat pitävät eläimensä oloissa, jotka pyrkivät täyttämään kunkin lajin biologiset ja suojeluun liittyvät vaatimukset, tarjoamalla muun muassa lajikohtaisesti varustettuja aitauksia sekä eläimille korkeatasoisen hoidon huolellisesti laaditun ohjelman pohjalta, johon kuuluu eläinlääkinnällinen ennaltaehkäisevä ja sairauksien hoito sekä ruokinta. Voimassa olevassa laissa on varsin niukat erityisvaatimukset eläintarhoille ja pysyville eläinnäyttelyille. Sen sijaan maa- ja metsätalousministeriön

asetuksella (236/2003) toiminnalle on asetettu eläinten pitopaikkojen ja hoidon lisäksi myös yleisiä osin eläintarhadirektiiviin perustuvia vaatimuksia. Eräitä näistä vaatimuksia nostettaisiin nyt ministeriön asetuksesta ehdotettuun pykälään, jotta varmistettaisiin asiaa koskeva riittävä perussääntely lain tasolla.

Uutena vaatimuksena säädettäisiin eläintarhoissa ja pysyvissä eläinnäyttelyissä pidettävien luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvien eläinten esityskäytöstä. Näiden eläinten käyttö rajattaisiin vain sellaisiin esityksiin, joissa eläimet esittävät yleisölle eläinten hoitoon liittyviä opetettuja taitoja. Eläintarhaeläimille saatetaan opettaa eläinten hoitoa helpottavia taitoja, kuten siirtymistä käskystä aitauksen osasta toiseen, paikoillaan odottamista tai esimerkiksi lääkitsemiseen tai eläimen terveydentilan tarkastamiseen liittyviä taitoja. Tällaisten taitojen opettaminen eläintarhaeläimille vähentää tarvetta esimerkiksi eläimiin kohdistuviin pakkotoimenpiteisiin ja parantaa siten eläinten hyvinvointia. Joidenkin taitojen opettaminen voi olla tarpeen virikkeiden tai liikunnan tarjoamiseksi eläimelle. Tällainen taito voi olla esimerkiksi petolinnulle opetettu taito palata tiettyyn paikkaan sen jälkeen, kun lintu on päästetty vapaaksi häkistä lentämään. Taitoja voidaan esitellä yleisölle esimerkiksi eläinten ruokintänäytöksen yhteydessä. Sen sijaan sirkustempujen tai vastaavien, yksinomaan yleisön viihdyttämiseksi opettujen taitojen esittäminen olisi jatkossa kiellettyä. Luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvien eläinten käyttöä tällaisissa esityksissä ei pidetä tarpeellisenä eikä se sellaisenaan edistä näiden eläinten kunnioitusta luonnonvaraisten eläinlajien edustajina. Luonnonvaraisten eläinlajien käyttöä sirkuksissa rajoitettaisiin ehdotuksen 8 §:ssä ja siihen liittyvässä liitteessä 1.

Tarkempia säännöksiä 4 momentissa tarkoitetun ohjelman sisällöstä voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

51 §. Eläintarhan eräät tehtävät. Pykälä vastaisi asialliselta sisällöltään eläinsuojelulain 20 §:n 3 momenttia. Eläintarhadirektiivi asettaa eläintarhoille varsinaisten eläinsuojelullisten vaatimusten lisäksi luonnonvaraisen eläimistön suojeluun ja biologisen monimuotoisuuden säilymiseen liittyviä tehtäviä. Näitä tehtäviä ei ole tarkoituksenmukaista ulottaa koskemaan muita kuin eläintarhadirektiivin tavoitteen saavuttamiseksi tarpeellisia toimijoita. Tällaisia olisivat nykyiseen tapaan vain määritelmäsäännöksen mukaiset eläintarhat.

Eläintarhojen on yleisön valistuksen lisäksi osallistuttava aktiivisesti eläinlajien suojelutoimintaan. Käytännössä eläintarha toteuttaa velvollisuutensa osallistumalla yhteen tai useampaan 1 momentissa lueteltuun toimintaan. Eläinlajien suojelua edistävän tutkimuksella voidaan tavalla tai toisella edistää luonnossa elävien eläinlajien suojelua. Eläinlajien suojeluun liittyvää koulutusta voidaan antaa esimerkiksi eläintarhan henkilökunnalle, alan opiskelijoille tai lajiensuojeluun liittyvää vapaaehtoistyötä tekeville. Lajien suojeluun liittyvien tietojen vaihto eri toimijoiden välillä on tärkeää tehokkaiden suojelutoimien suunnittelemiseksi. Joissain tapauksissa myös eläinten kasvattaminen vankeudessa on tarpeen lajin luonnonkantojen vahvistamiseksi.

Ehdotetun 2 momentin mukaan asetuksella voitaisiin nykyiseen tapaan antaa tarkempia säännöksiä eläintarhoille asettavien tehtävien sisällöstä. Eläintarhadirektiivissä näitä tehtäviä

ei määritellä tarkemmin. Muun muassa tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että näitä tehtäviä voitaisiin tarvittaessa täsmentää asetuksella. Voimassa olevaan säännökseen verrattuna asetuksenantajana olisi kuitenkin maa- ja metsätalousministeriön sijasta valtioneuvosto.

52 §. *Eläintarhaa, pysyvää ja kiertävää eläinnäyttelyä sekä sirkusta koskevan luvan hakeminen.* Pykälä sisältäisi säännökset toimivaltaisista lupaviranomaisista. Säännös vastaa sisällöltään eläinsuojelulain 20 §:n 3 momenttia ja 20 a §:n 2 momenttia. Uutena olisi pysyvässä laitoksessa toimivan sirkuksen lupahakemuksen käsittelevä toimivaltainen lupaviranomainen. Jos sirkus toimisi yksinomaan pysyvässä laitoksessa, lupa olisi haettava siltä maakunnalta, jonka toimialueella sirkus sijaitsee.

53 §. *Eläintarhaa, pysyvää ja kiertävää eläinnäyttelyä sekä sirkusta koskeva lupahakemus.* Pykälä vastaa pääasiallisesti eläinsuojelulain 20 b §:ää. Säännöstä täsmennettäisiin vaatimuksella kirjallisesta lupahakemuksesta. Lisäksi hakemusta koskevista vaatimuksista täsmennettäisiin luvan hakijan yksilöintiä sekä suunniteltua toimintaa koskevia yleistietoja. Hakemuksesta tulisi luvan hakijaa koskevien tietojen kuten nimen, osoitteen ja kotipaikan lisäksi käydä ilmi suunnitellun toiminnan yleistä järjestämistä koskevat tiedot. Tällaisia olisivat tiedot esimerkiksi siitä, minkälaista toimintaa, missä ja minkälaisissa tiloissa on tarkoitus harjoittaa. Keskeisiä tietoja olisivat nykyiseen tapaan ennen kaikkea toiminnan kohteena olevat eläinlajit ja eläinmäärät sekä selvitys eläinten pitopaikoista ja hoidosta ja hoitajien pätevyydestä. Pitopaikkoja koskevan selvityksen tulisi sisältää lähinnä tietoja lain 3 luvussa tarkoitetuista seikoista. Tällöin tulisi ottaa huomioon myös toiminnan harjoittamiselle ehdotetun valtuutuksen mukaisessa valtioneuvoston asetuksessa säädettävät vaatimukset. Lisäksi hakemuksessa tulisi selvittää eläinten hoidolle ehdotetussa 4 luvussa asetettavien vaatimusten toteuttamista pääpiirteissään, lupakäsittelyn kannalta olennaisilta osilta.

Eläintarhaa ja pysyvää eläinnäyttelyä koskevasta lupahakemuksesta tulisi lisäksi käydä ilmi 50§:ssä tarkoitettujen vaatimusten täyttyminen. Ehdotetussa 51 §:ssä asetettaisiin eläintarhoille luonnonvaraisen eläimistön suojeluun ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyviä tehtäviä nykyiseen tapaan. Eläintarhalupaa koskevasta lupahakemuksesta tulisi käydä ilmi se tehtävä, johon laitos tulisi valintansa mukaan osallistumaan. Laitoksen ilmoittama tehtävä kirjattaisiin nykyiseen tapaan eläintarhaluvan ehtoihin.

Sirkusta koskevaan lupahakemukseen tulisi liittää selvitys niistä ohjelmanumeroista, joihin eläimet osallistuvat ja yksityiskohtainen kuvaus niistä taidoista joita eläinten on tarkoitus esittää näytöksessä. Sirkusta koskevan luvan arvioiminen edellyttää, että lupaviranomaisella on tiedossa ne temput, joita eläimet suorittavat tai joiden suorittamisessa käytetään eläimiä. Vain siten voidaan välttyä luvan myöntämisestä sellaisiin toimintoihin, jotka eivät ole eläinsuojelullisesti hyväksyttäviä. Tällaisena toimintona voidaan mainita esimerkiksi ratsastaminen sellaisen eläimen selässä, joka ei siihen sovellu. Voimassa olevaan lakiin verrattuna eläinten tekemiä temppuja koskevan selvityksen sijaan taidoista tulisi esittää yksityiskohtainen kuvaus. Vaatimuksen tiukentamisella ei olisi välttämättä vaikutuksia nykyisiin käytäntöihin, mutta se korostaisi asian merkitystä eläinten hyvinvoinnin

arvioimisen kannalta ja mahdollistaisi tarvittaessa myös nykyistä yksityiskohtaisempien tietojen vaatimisen.

Ehdotettu pykälä olisi lupahakemusta koskeva perussäännös. Tarkempia säännöksiä lupahakemuksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä voitaisiin ehdotetun 4 momentin mukaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

54 §. *Eläintarhaa, pysyvää ja kiertävää eläinnäyttelyä sekä sirkusta koskevan luvan myöntäminen.* Luvan myöntämistä arvioitaisiin sen perusteella, täyttääkö suunniteltu toiminta sen järjestämiselle, eläinten pitopaikoille ja hoidolle ehdotetussa laissa ja sen nojalla asetettavat vaatimukset. Nämä vaatimukset voivat olla eri eläinlajien kohdalla hyvin yksityiskohtaisia. Vaatimukset olisivat samoja kuin lupahakemuksessa edellytettäisiin selvitettäväksi. Eläinten pitopaikkojen ja hoidon asianmukaisuutta voidaan pitää hyväksyttävänä toiminnan aloittamisen lähtökohtana eläintarhoissa ja eläinnäyttelyissä. Normaalisissa eläinsuojeluvalvonnassa valvottaisiin paitsi näiden vaatimusten toteutumista, myös eläinten muulle pidolle, esimerkiksi kohtelulle asetettavien vaatimusten toteutumista. Sirkuksissa eläimet osallistuvat esityksiin ja tekevät niille opetettuja temppuja. Tämän vuoksi jo sirkuslupaa myönnettäessä jouduttaisiin tältä osin ottamaan huomioon myös eläinten kohtelu.

Eläintarhaluvan myöntämisen edellytyksenä olisi lisäksi laitoksen osallistuminen ehdotetun lain 51 §:ssä tarkoitettuun tehtävään. Sirkusluvan edellytyksenä olisi lisäksi eläinten kohtelua koskevien eläinsuojeluvaatimusten täytyminen. Lupaviranomainen arvioisi eläinten käyttämistä esityksiin lain 12-13 §:ssä tai niiden nojalla eläinten kohtelusta säädetyn perusteella.

Lupa eläintarhan, pysyvän tai kiertävän eläinnäyttelyn sekä sirkuksen pitämiseen myönnetään, jos toiminta täyttää laissa ja sen nojalla asetettavat eläinten pitopaikkoja, hoitoa ja kohtelua koskevat vaatimukset sekä toiminnan järjestämistä koskevat muut vaatimukset. Lupa voitaisiin nykyiseen tapaan liittää eläinsuojelun kannalta välttämättömiä ehtoja. Lähtökohtana olisi toistaiseksi voimassa olevan luvan myöntäminen. Kiertävää sirkusta ja kiertävää eläinnäyttelyä koskeva lupa voitaisiin myöntää myös määräaikaisena, jos siihen olisi eläinten hyvinvoinnin turvaamisesta johtuva välttämätön syy. Tällainen syy voisi olla esimerkiksi kolmansista maista epäsäännöllisesti Suomessa vierailevat toimijat, jolloin toiminnan eläinsuojelullisen hyväksyttävyyden valvonta saattaisi edellyttää luvan määräaikaisuutta.

55 §. *Toiminnan tarkastaminen ja valvonta.* Eläintarhadirektiivin 4 artiklan 4 kohdan mukaan, ennen kuin eläintarhalupa voidaan myöntää, hylätä tai sen voimassaoloaikaa pidentää tai sen sisältöä merkittävästi muuttaa, viranomaisen on suoritettava tarkastus sen toteamiseksi, täytyvätkö lupavaatimukset tai ehdotetut lupavaatimukset. Direktiivin tarkoittama tarkastusvelvollisuus on eläinsuojelulain 20 b §:ssä ulotettu koskemaan myös muita luvanvaraisia toimintoja. Tarkastuksen ulkopuolelle ei ole perustetta rajata eläinnäyttelyitä tai sirkuksia, koska lupaa joudutaan arvioimaan eläinten hyvinvoinnin kannalta samojen perusteiden mukaisesti. Käytännössä tilanne on pääsääntöisesti sellainen,

että lupa toiminnan harjoittamiseen myönnetään asiakirjojen perusteella. Näin ollen esimerkiksi eläintarhaa koskeva lupa myönnetään muun muassa tiloja koskevien rakennuspiirustusten ja muiden esitettyjen selvitysten perusteella. Luvan saatuaan toiminnanharjoittaja ryhtyy rakentamaan luvassa hyväksytyjä tiloja ja järjestämään muita toiminnan edellytyksiä. Edellä todetusta johtuen esimerkiksi eläintarhan tarkastaminen ennen luvan myöntämistä ei ole mahdollista. Tarkastus olisi suoritettava ennen toiminnan aloittamista. Näin varmistetaan se, että aloitettava toiminta täyttää luvassa asetetut vaatimukset. Lisäksi tarkastukset tulisi tehdä ennen luvan sisältöä merkittävästi muuttavan tai luvan voimassaoloaikaa koskevan asian ratkaisemista. Luvan peruuttamisesta ja siihen liittyvistä tarkastusmenettelyistä säädettäisiin ehdotetussa 100 §:ssä.

Säännökseen sisältyisi myös nykyisenlainen, eläintarhadirektiivin 4 artiklan 3 kohdan mukainen vaatimus toiminnan valvomisesta säännöllisin tarkastuksin.

56 §. Toiminnassa tapahtuvat muutokset. Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin menettelyistä, joita noudatettaisiin kun toiminnassa tapahtuu muutoksia, joita ei ole voitu ottaa huomioon alkuperäistä lupaa myönnettäessä. Toiminnanharjoittajan tulisi ilmoittaa maakunnalle suunnitelluista luvan myöntämisen edellytyksiä koskevien tietojen sellaisista muutoksista, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa, ovatko luvan saamisen edellytykset edelleen olemassa. Muutokset, joita ilmoitusvelvollisuus koskisi, olisivat käytännössä niitä tietoja, joita lupahakemuksessa on esitettävä.

Maakunta arvioisi ilmoituksen perusteella täytyvätkö luvan myöntämistä koskevat vaatimukset edelleen ja ilmoittaisi siitä luvan haltijalle. Jos maakunta arvioisi, ettei lupaa tarvitsisi hakea erikseen, se tekisi muutoksia koskevista tiedoista merkinnän lupaa koskeviin tietoihin ja ilmoittaisi asiasta luvanhaltijalle. Jos muutos olisi maakunnan arvion mukaan sellainen, että lupaa tai sen täydentämistä olisi haettava uudelleen, maakunta ilmoittaisi myös tästä luvanhaltijalle. Lupaa tai sen täydentämistä olisi haettava uudelleen, jos eläinlajeja lisätään tai eläinmäärää kasvatetaan merkittävästi tai toimintaa muutetaan muutoin tavalla, jolla voi olla vaikutusta eläinten hyvinvointiin. Sirkusluvan osalta kysymys voisi olla paitsi uudesta sirkuksessa esiintyvistä eläinlajeista, myös uusista tempuista, joita eläimet suorittaisivat. Ehdotetulla menettelyllä joustavoitettaisiin ja kevennettäisiin lupaa koskevia menettelyjä. Toiminnanharjoittajan tulisi tehdä ilmoitus myös toiminnan lopettamisesta.

Tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä ja siihen liitettävistä selvityksestä voitaisiin tarvittaessa antaa valtioneuvoston asetuksella.

57 §. Luonnonvaraisten eläinlajien tarhauksesta tehtävä ilmoitus. Pykälässä säädettäisiin luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvien eläinten tarhausta harjoittavan eläintenpitäjän ilmoitusvelvollisuudesta. Tarhattavien luonnonvaraisten eläinten pitäjän ilmoitusvelvollisuudesta säädetään voimassa olevassa lainsäädännössä sekä eläinsuojelulain 21 ja 23 §:ssä että eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa (328/2010) ja sen nojalla annetuissa maa- ja metsätalousministeriön asetuksissa. Pääallekkäisten ilmoitusvelvollisuuksien karsimiseksi ehdotetaan, että eläinsuojelulaissa säädetyistä ilmoitusvelvollisuudesta luovutaan ja eläinten hyvinvoinnin turvaamisen kannalta tarvittavat

lisätiedot toimitetaan pitopaikkailmoituksen yhteydessä pitopaikkarekisteriin talletettavaksi. Riistanhoidollista tarhausta harjoittavan eläinten pitäjän olisi lisäksi ilmoitettava, mihin metsästyslain 3 §:ssä tarkoitettuun riistanhoidolliseen tarkoitukseen eläimiä pidetään. Metsästyslain mukaan riistanhoidolla tarkoitetaan toimintaa, jonka tarkoituksena on riistaeläinkantoja säätelemällä, riistaeläinten elinolosuhteet turvaamalla tai niitä parantamalla taikka muulla tavalla lisätä, säilyttää tai parantaa riistaeläinkantaa ja eri eläinkantojen välistä tasapainoa. Pitopaikkarekisterissä olevat tiedot ovat myös eläinsuojeluviranomaisten käytettävissä.

58 §. Broilerikasvattamot. Pykälässä säädettäisiin broilerikasvattamoita koskevista vaatimuksista vastaavalla tavalla kuin eläinsuojelulain 26 c §:ssä. Ehdotetulla pykälällä pannaan täytäntöön broileridirektiivin liitteen I 11 kohta, liitteen II 1 kohdan 1—3 alakohdat ja 2 kohta, liitteen III kohta 1.1 sekä liitteen V 1 ja 2 kohta.

59 §. Ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito. Ehdotetun pykälän mukaan ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito olisi jatkossakin ilmoituksenvaraista toimintaa. Ammattimaisten hevoseläinten pitäjien ilmoitusvelvollisuus sovitettaisiin yhteen eläintunnistussäädännössä säädetyn pitopaikkailmoituksen kanssa siten, että vältetään päällekkäisten ilmoitusten tekeminen. Niistä toiminnoista ja eläinlajeista, joita ilmoitusvelvollisuus koskisi, säädettäisiin nykyisen asetuksen sijaan ehdotetun lain liitteessä 2.

Ilmoitusvelvollisuudella on tarkoitus varmistaa valvontaa varten, että viranomaisilla on tieto harjoitettavasta ammattimaisesta tai laajamittaisesta toiminnasta, johon saattaa liittyä eläinten hyvinvointia vaarantavia tekijöitä. Toiminnanharjoittajan tulisi viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista taikka toiminnan oleellisesti muuttuessa tehdä siitä kirjallinen ilmoitus sille maakunnalle, jonka toimialueella toimintaa harjoitetaan. Hevoseläinten pitäjien ilmoitusvelvollisuudesta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa hevosten tunnistamisesta (222/2017). Ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa hevoseläimiä pitävän tulisi liittää asetuksen 3 §:ssä tarkoitettuun pitopaikkailmoitukseen tiedot myös eläintenpitäjän tai -pitäjien pätevyydestä sekä selvitys eläinten hoidon järjestämisestä.

Voimassa olevaan lakiin verrattuna pykälään otettaisiin myös perussäännös niistä vaatimuksista, joita toiminnassa tulisi noudattaa, ja joita koskevia tietoja ilmoitukseen tulisi sisältyä. Lähtökohtana tällaisessa toiminnassa, kuten muussakin eläintenpidossa tulisi olla eläinten pitopaikkojen ja hoidon asianmukaisuus. Koska kyse olisi ammattimaisesta toiminnasta, siinä korostuisi myös eläintenpitäjän osaaminen. Esimerkiksi lemmikkieläimensä hoitopaikkaan toimittavan kansalaisen tulisi voida luottaa siihen, että toiminta on kaikilta osin asianmukaista.

Siitä, mitä on pidettävä ammattimaisena tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvana seura- ja harrastuseläinten pitona, säädettäisiin ehdotuksen liitteessä 2. Eeläinsuojeluasetuksen 26 §:ään verrattuna määrittelyä selkeytettäisiin siten, että ammattimaiselle tai laajamittaiselle

kaupanpidolle tai välittämislle sekä laajamittaiselle eläintenpidolle säädettäisiin toiminnassa käytettävien eläinten lukumääriin perustuvat selkeät rajat. Pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten osalta rajaus perustuisi toiminnassa säännöllisesti käytettävien häkkien, terraarioiden tai akvaarioiden määriin.

Tarkempia säännöksiä ammattimaisesta tai muutoin laajamittaisesta eläintenpidosta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

60 §. *Avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittaminen.* Pykälä olisi uusi. Luonnonvaraisten eläinten hoitolatoimintaa harjoittava toimija kuuluisi myös ilmoitusvelvollisuuden piiriin. Ehdotetun lain 28 ja 29 §:ssä täsmennettäisiin nykyiseen verrattuna tilanteita ja edellytyksiä, jotka koskevat luonnonvaraisen eläimen tilapäistä hoitoa ja hoidon jälkeisiä menettelyjä. Tähän liittyen säädettäisiin myös eläinten hoitopaikkoja koskevista vaatimuksista. Luonnonvaraisten eläinten hoitoa harjoittavan olisi viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista tai toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus sille maakunnalle, jonka toimialueella toimintaa harjoitetaan. Toiminnanharjoittajalla tulisi olla toiminnan harjoittamiseksi asianmukaiset tilat ja eläinten pitopaikat. Eläinten hoidon tulisi olla asianmukaisesti järjestetty. Vaatimukset vastaisivat ammattimaiselle tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvalle seura- ja harrastuseläinten pidolle asetettavia vaatimuksia, toiminnan erityispiirteet luonnollisesti huomioon ottaen.

Säännöksen avulla pyritään varmistumaan siitä, että luonnonvaraisten eläinten pidempiaikainen hoito olisi osaavissa käsissä ja alan toimijat olisivat viranomaisten tiedossa. Tämä mahdollistaisi myös toiminnan nykyistä tehokkaamman valvonnan. Käytännössä luonnonvaraisten eläinten pidempiaikaista hoitoa antavat nykyisin muutamat eläintarhat, eläinhoitolat, yhdistykset ja asiaan perehtyneet yksityishenkilöt.

61 §. *Ilmoituksenvaraista toimintaa koskevien ilmoitusten sisältö.* Pykälässä säädettäisiin niistä tiedoista, joita ilmoituksenvaraista eläintenpitoa harjoittavan tulisi ilmoittaa maakunnalle. Ilmoituksesta tulisi toiminnanharjoittajaa koskevien tietojen kuten nimen, osoitteen ja kotipaikkaa koskevien tietojen lisäksi käydä ilmi suunnitellun toiminnan järjestämistä koskevat tiedot. Tällaisia olisivat tiedot esimerkiksi siitä, minkälaista toimintaa, missä ja minkälaisissa tiloissa on tarkoitus harjoittaa. Ilmoituksen tulisi sisältää myös tiedot kohteena olevista eläinlajeista ja eläinmääristä, selvitys eläinten pitopaikoista, selvitys eläintenpitäjän tai -pitäjien pätevydestä ja selvitys siitä, kuinka eläinten hoito on tarkoitus järjestää. Tiedot olisivat sisällöltään vastaavanlaisia kuin eläinsuojelulain 24 §:ssä tarkoitettut tiedot.

Tarkempia säännöksiä ilmoituksista ja niihin liitettävistä selvityksistä voitaisiin nykyiseen tapaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

62 §. *Luettelon pitäminen.* Pykälässä säädettäisiin luettelon pitoa koskevasta velvollisuudesta, joka koskisi nykyiseen tapaan luvan- tai ilmoituksenvaraista eläintenpitoa harjoittavaa toimijaa. Säännös vastaisi myös sisällöltään pääosin nykyisen lain 26 §:ssä säädettyä. Pykälään lisättäisiin maininta siitä, että luetteloa voidaan pitää paperisella lomakkeella tai

sähköisessä muodossa. Lisäksi säännöstä täsmennettäisiin luettelon säilyttämistä koskevalla ajalla. Luetteloa olisi säilytettävä kolmen kalenterivuoden ajan sen vuoden päättymisestä lukien, jolloin luetteloon viimeksi kirjattiin eläintä koskeva merkintä. Sääntely vastaisi tältä osin eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain 21 §:n mukaista sääntelyä. Pykälään sisältyisi myös nykyiseen tapaan asetuksenantovaltuus. Valtuus osoitettaisiin kuitenkin maa- ja metsätalousministeriön sijaan valtioneuvostolle.

9 luku **Eläinten lopetus**

63 §. *Lopetusta koskevat yleiset vaatimukset.* Ehdotettu pykälä sisältäisi keskeisiä eläinten lopetuksessa noudatettavia periaatteita. Pykälä olisi eläinten lopetusta koskeva perussäännös. Pykälä vastaa sisällöltään eläinsuojelulain 32 §:ää.

Pykälän 1 momentin mukaan eläinten lopetus viihdetarkoituksessa kiellettäisiin. Säännös olisi uusi ja se liittyisi lain tarkoitukseen lisätä eläinten kunnioitusta itseisarvoisina olentoina. Kiellettyjä olisivat sellaiset esitykset tai kilpailut, joissa eläimen lopetuksen tarkoituksena olisi nimenomaan viihteen tai kulttuurikokemuksen luominen yleisölle. Tällaista toimintaa olisi esimerkiksi kilpaileminen siitä, kuka lopettaa eniten eläimiä tietyn ajan kuluessa tai sellainen viihde- tai kulttuuriesitys, jossa eläimen lopetus tapahtuu viihdyttämistarkoituksessa. Kielto ei estäisi esimerkiksi opetustoiminnan yhteydessä tapahtuvaa eläinten lopetusta eikä liioin esimerkiksi normaalin teurastuksen dokumentointia. Perinteistä metsästystä tai kalastusta ei pidettäisi säännöksessä kiellettyinä toimintana. Näin ollen myös esimerkiksi kalastuskilpailut olisivat edelleen sallittuja.

Pykälän 2 momentissa kiellettäisiin eläimen lopetus metsästyksellisin keinoin. Kielto ei kuitenkaan koskisi poronhoitajaa, joka lopettaa poron ampumalla. Hoidossa olevan eläimen lopetus olisi sallittua metsästyksellisin keinoin ampumalla, jos lopetus olisi tehtävä välittömästi hyväksyttävästä syystä. Lisäksi tuotantoeläimen, koiran ja kissan saa aina lopettaa ampumalla eläintä asianmukaisella tavalla suoraan aivoihin. Kiellolla halutaan estää eläimen lopetus viihdetarkoituksessa, jossa eläimen tarpeeton kärsimys on selkeästi todennäköistä verrattuna tavanomaiseen lopetukseen, jossa lopetusmenetelmä on paremmin tekijän hallinnassa. Kiellettyä lopetusta olisi esimerkiksi eläimen lopetus tuotantotarhassa ampumalla, jousella tai ansalla. Myöskään poroja ei saisi metsästää poronhoitajaa koskevaa poikkeusta lukuun ottamatta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin veloitteesta lopettaa eläin mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti kyseiselle eläinlajille soveltuvalla lopetusmenetelmällä ja lopetustekniikalla.

Pykälän 4 momentissa asetettaisiin vaatimuksia eläimen lopettavalle henkilölle. Sen varmistamiseksi, että lopetus tapahtuisi 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, eläimen lopettavalla henkilöllä tulee olla riittävät tiedot kyseisen eläinlajin lopetusmenetelmästä ja lopetustekniikasta ja riittävä taito toimenpiteen suorittamiseksi.

Pykälän 5 momentin mukaan eläimen lopettavan henkilön on varmistettava, että eläin on kuollut ennen kuin muihin toimenpiteisiin saadaan ryhtyä.

Pykälän 6 momentti sisältää valtuutussäännöksen, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset eläinten lopetuksessa käytettävistä lopetusmenetelmistä ja lopetustekniikoista. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin muun muassa seura- ja harrastuseläinten lopetusmenetelmistä. Lisäksi pykälä sisältää valtuutussäännöksen, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä eläinten lopetuksen suorittavien henkilöiden pätevyydestä. Metsästyksen osalta noudatettaisiin kuitenkin, mitä siitä erikseen säädetään.

64 §. *Eläinten teurastus.* Pykälässä säädettäisiin keskeisistä periaatteista lopetettaessa eläin, joka on tarkoitettu ihmisravinnoksi. Tällaiset eläimet ovat tuotantoeläimiä. Tällöin eläimen lopetus olisi eläimen teurastusta. Termi vastaa lopetusasetuksessa noudatettua terminologiaa. Ehdotettu pykälä olisi teurastusta koskeva perussäännös. Pykälä ei koskisi luonnonvaraisia eläimiä.

Pykälän 1 momentissa kiellettäisiin verenlaskun aloittaminen ennen kuin eläin on asianmukaisesti tainnutettu tai lopetettu kyseisen eläinlajin tainnutukseen tai lopetukseen soveltuvalla menetelmällä. Nykyisen lain 33 b §:ssä sallitaan uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan tainnuttamisen kanssa samanaikaisesti. Jatkossa teurastettava eläin olisi aina tainnutettava ennen verenlaskun aloittamista. Nykyinen tieteellinen tutkimusnäyttö tukee selkeästi verenlaskua edeltävää tainnutusta, jotta voidaan välttää parhaalla mahdollisella tavalla teurastukseen liittyvää eläimen kokemaa kipua ja kärsimystä. Vastaavasti olisi kiellettyä nykyisen lain 33 §:n mukainen eläimen omistajan suorittama siipikarjaan kuuluvan linnun teurastus katkaisemalla linnun kaula terävällä aseella. Lisäksi eläimelle ei saisi suorittaa muita teurastukseen liittyviä toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut. Vastaavan sisältöinen säännös sisältyy eläinsuojelulain 33 §:ään.

Pykälän 2 momentti sisältäisi valtuutussäännöksen antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä eläinten teurastuksesta. Valtuussäännös perustuu lopetusasetuksen 26 artiklan 2 kohdan a alakohtaan, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat antaa lopetusasetusta tiukempia kansallisia säännöksiä eläinten lopetuksesta ja siihen liittyvistä toimista teurastamon ulkopuolella. Vastaavan sisältöinen säännös sisältyy eläinsuojelulain 33 §:ään.

65 §. *Lopetusasetuksen soveltaminen eläinten lopetukseen ja teurastukseen.* Pykälän 1 momentti sisältäisi viittauksen lopetusasetuksen 1 artiklaan, jossa säädetään asetuksen soveltamisalasta. Pykälän sisältö olisi vastaava kuin eläinsuojelulain 33 a §.

Kalojen osalta lopetusasetuksesta sovelletaan vain sen 3 artiklan 1 kohdan vaatimuksia. Mainitun säännöksen mukaan eläimiä tulee varjella vältettävissä olevalta kivulta, tuskalta ja kärsimykseltä lopetuksen ja siihen liittyvien toimien aikana. Lopetusasetuksen 26 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat antaa kansallisia sääntöjä, joiden tarkoituksena on varmistaa lopetusasetuksen säännöksiä laajempi suojelu tarhatun riistan, porot mukaan lukien, teurastamisessa ja siihen liittyvissä toimissa. Ehdotetun 2 momentin valtuutussäännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa lopetusasetusta täydentäviä kansallisia säännöksiä, jotka koskevat kalojen lopetusta ja teurastusta sekä

porojen ja tarhatun riistan teurastusta. Asetuksella voitaisiin antaa esimerkiksi lopetusasetuksen 17 artiklan 6 kohdassa tarkoitettut karjayksikön muuntokertoimet, joita lopetusasetuksessa ei säännellä näiden eläinlajien osalta.

66 §. *Eläinten lopetukseen liittyvästä toiminnasta ilmoittaminen.* Pykälässä säädettäisiin eläinten lopetuksista tehtävistä ilmoituksista. Pykälän sisältö vastaa eläinsuojelulain 33 §:ää toimivaltaista viranomaista lukuun ottamatta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eläinten lopetuksia tekevien toiminnanharjoittajien velvollisuudesta ilmoittaa toiminnastaan riittävän aikaisin ennen toiminnan aloittamista maakunnalle. Velvollisuus koskisi myös eläimen omistajaa tai haltijaa, joka lopettaa suuria eläinmääriä kerralla säännöllisesti. Ilmoitus on tehtävä myös toiminnan lopettamisesta tai jos se oleellisesti muuttuu. Ilmoitusvelvollisuus ei koske tavanomaista eläinten pitopaikassa tarvittaessa tehtävää sairaiden ja huonokuntoisten eläinten lopetusta. Ilmoitus olisi tehtävä siihen maakuntaan, jonka alueella toiminta pääasiassa tapahtuu. Säännös annettaisiin lopetusasetuksen 26 artiklan 2 kohdan a alakohdan perusteella, joka mahdollistaa lopetusasetusta tiukempien kansallisten säännösten antamisen eläinten lopetuksista teurastamon ulkopuolella. Velvoite koskisi kuitenkin muitakin kuin lopetusasetuksen soveltamisalaan kuuluvien eläinten lopetusta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lopetusasetuksen 7 artiklan 3 kohdan mukaisesta turkistarha-alan ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitus eläinten lopetuksista olisi tehtävä maakunnalle etukäteen ennen lopetusten aloittamista.

Tarkempia säännöksiä ilmoitusten tekemisestä voitaisiin antaa 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella voitaisiin esimerkiksi säätää siitä kuinka kauan ennen lopetuksen aloittamista ilmoitus tulee tehdä ja mitä ilmoituksen tulee sisältää.

67 §. *Eläinten joukkolopetus.* Pykälässä säädettäisiin joukkolopetuksiin liittyvistä toimista ja eri viranomaisten tehtävistä. Pykälän sisältö vastaa eläinsuojelulain 33 d §:ää. Ehdotetun pykälän 1 momentissa viitattaisiin lopetusasetuksen 18 artiklaan niistä eläinten joukkolopetusta koskevista erityisvaatimuksista, jotka koskevat asetuksen soveltamisalaan kuuluvia eläimiä.

Ehdotetun pykälän 2—4 momentissa säädettäisiin eri viranomaisten lopetusasetuksen mukaisista tehtävistä eläinten joukkolopetuksessa.

Pykälän 5 momenttiin sisältyisi asetuksenantovaltuus. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa selkeyttää eri viranomaisten 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä. Asetuksella voitaisiin myös säätää eläinten joukkolopetuksessa noudatettavista menettelyistä.

68 §. *Eläimen lopetus hätätapauksessa.* Pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta poiketa 63 §:ssä tarkoitetuista lopetusmenetelmistä, kun eläin on lopetettava hätätilanteessa. Eläimen lopettaminen olisi kuitenkin aina tehtävä niin, että eläimelle ei aiheuteta poikkeustilanteesta huolimatta tarpeetonta kärsimystä. Pykälän sisältö vastaa eläinsuojelulain 33 e §:ää.

69 §. *Lopetusasetuksessa edellytetyn koulutuksen järjestäjä.* Pykälässä säädettäisiin lopetusasetuksessa edellytetyn koulutuksen järjestäjästä. Pykälän sisältö vastaa eläinsuojelulain 33 f §:ää.

10 luku **Viranomaiset ja niiden tehtävät**

70 §. *Maa- ja metsätalousministeriö.* Pykälän mukaan eläinsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanon ohjaus sekä noudattamisen valvonta kuuluisivat eläinsuojelulain tapaan maa- ja metsätalousministeriölle. Ministeriön toimivalta koskisi myös lain nojalla täytäntöön pantavien Euroopan unionin säädösten täytäntöönpanoa ja noudattamista.

71 §. *Elintarviketurvallisuusvirasto.* Elintarviketurvallisuusviraston tehtävistä säädetään eläinsuojelulain 34 a §:ssä. Tehtäviin ehdotetaan joitain muutoksia.

Elintarviketurvallisuusviraston tehtävänä olisi keskushallinnon viranomaisena pykälän 1 momentin mukaan suunnitella, ohjata ja kehittää valtakunnallisesti eläinten hyvinvoinnin valvontaa sekä valvoa eläinten hyvinvointimääräysten noudattamista. Lisäksi viraston tehtävänä olisi suorittaa sille laissa nimenomaisesti osoitetut muut tehtävät, joista säädettäisiin osin ehdotetun pykälän 2 ja 3 momentissa, osin muissa lain säännöksissä.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto toimisi lopetusasetuksen 13 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna viranomaisena, jonka tehtävänä on arvioida hyvän toimintatavan oppaat, ja 4 kohdassa tarkoitettuna viranomaisena, joka voi kehittää ja julkaista hyvän toimintatavan oppaita. Lisäksi virasto olisi virallista valvontaa koskevan asetuksen 138 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen toimissa, jotka koskevat liikkumisen rajoittamiseen ja tainnutukseen käytettävien välineiden käyttöohjeita. Tehtävät vastaavat Elintarviketurvallisuusviraston eläinsuojelulain mukaisia tehtäviä. Uutena momentin 5 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että virasto järjestäisi ehdotetun lain täytäntöönpanoon liittyvää koulutusta maakunnan eläinten hyvinvoinnin valvontaa tekeville viranhaltijoille. Vaikka tehtävä olisi laissa uusi, käytännössä se ei sitä olisi. Elintarviketurvallisuusvirasto kouluttaa jo tänä päivänä eläinsuojeluvalvontaa tekeviä viranomaisia, ennen kaikkea virkaeläinlääkäreitä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin eläinten hyvinvoinnin valvonnasta elintarvikelaissa (23/2006) tarkoitetuissa teurastamoissa, riistan käsittelylaitoksissa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa. Kyseisissä paikoissa elintarvikevalvonnasta huolehtii elintarvikelain 30 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla Elintarviketurvallisuusvirasto. Eläintautilain 84 §:n 3 momentin nojalla myös eläintautien vastustaminen kuuluu Elintarviketurvallisuusvirastolle. Eläinsuojeluvalvonta elintarvikelain nojalla hyväksytyissä teurastamoissa ja poroteurastamoissa sen sijaan säädetään eläinsuojelulain 37 §:n 1 momentissa tarkastuseläinlääkärille ja lihantarkastajalle. Nämä ovat Elintarviketurvallisuusviraston palveluksessa. Tehtävä olisikin perusteltua säätää elintarvike- ja eläintautilain tapaan Elintarviketurvallisuusvirastolle. Pykälään ehdotetaan muutoinkin tarkennuksia.

Elintarviketurvallisuusvirasto ei vastaisi eläinten hyvinvoinnin valvonnasta teurastamoissa ja laitoksissa, joiden elintarvikelain mukainen valvonta on elintarvikelain 43 §:n 5 momentissa tarkoitettulla tavalla siirretty maakunnalle. Elintarvikelain muuttamisesta maakuntaudistuksen johdosta annettuun hallituksen esitykseen (HE xx/2017 vp) sisältyy ehdotus siitä, että maakunta voisi hoitaa valtion tehtäväksi säädetyn lihantarkastuksen ja siihen liittyvän valvonnan, jos maakunta on tehnyt siitä Elintarviketurvallisuusviraston kanssa sopimuksen. Tänä päivänä tällaisesta sopimuksesta säädetään eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 15 §:n 2 momentissa. Sopimusosapuolia ovat kunta ja Elintarviketurvallisuusvirasto.

Momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että Elintarviketurvallisuusvirasto on valvomiensa teurastamojen ja laitosten alueella maakunnan sijaan lopetusasetuksen 21 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu väliaikaisia kelpoisuustodistuksia antava viranomainen. Eläinsuojelulain 37 §:n 2 momentin nojalla tehtävä säädetään tarkastuseläinlääkärille. Kun valvontatehtävä ehdotetaan siirrettäväksi tarkastuseläinlääkäriltä Elintarviketurvallisuusvirastolle, myös toimivalta antaa väliaikaisia kelpoisuustodistuksia on tarpeen siirtää virastolle.

72 §. Maakunta. Pykälässä säädettäisiin maakunnan tehtävistä. Vastaavantyyppinen ehdotus sisältyy myös eläinsuojelulain muuttamisesta maakuntaudistuksen johdosta jo annettuun hallituksen esityksen esitykseen (HE xx/2017 vp). Maakunnalle ehdotetaan siirrettäväksi eläinsuojelulain 35 §:n nojalle aluehallintovirastolle kuuluvia tehtäviä. Lain 36 §:n mukaista paikallisista viranomaisista kunnaneläinlääkärin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan tehtävät siirrettäisiin myös maakunnalle. Nyt käsiteltävänä olevassa ehdotuksessa ehdotetaan joitain tarkennuksia maakunnan tehtäviin.

Maakunnan tehtävänä olisi pykälän 1 momentin mukaan suunnitella eläinten hyvinvoinnin valvonnan järjestämistä sekä ohjata ja valvoa eläinten hyvinvointimääräysten noudattamista toimialueellaan. Lisäksi maakunnan tehtävänä olisi suorittaa sille laissa nimenomaisesti osoitetut muut tehtävät, joista säädettäisiin osin ehdotetun pykälän 2-5 momentissa, osin muissa lain säännöksissä.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan maakunta toimisi lopetusasetuksen 21 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuna kelpoisuustodistuksia antavana viranomaisena sekä mainitun artiklan 5 kohdassa tarkoitettuna väliaikaisia kelpoisuustodistuksia antavana viranomaisena. Momentin 2 kohdan mukaan maakunnan tehtävänä olisi myös toimia virallista valvontaa koskevan asetuksen 138 artiklassa tarkoitettuna toimivaltainen viranomainen toimissa, jotka koskevat lopetusasetuksen mukaisia kelpoisuustodistuksia. Maakunta voisi mainittua artiklaa soveltaen peruuttaa määräajaksi tai kokonaan lopetusasetuksen mukaisen kelpoisuustodistuksen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että elintarvikelaissa tarkoitetuissa poroteurastamoissa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa suoritettavat 71 §:n 3 momentissa tarkoitettut tehtävät suorittaa koko maan alueella Lapin maakunta. Nykyisin vastaavat aluehallintoviraston tehtävät on aluehallintovirastoista annetun valtioneuvoston asetuksen (906/2009) 13 §:n 1

momentin 2 kohdan nojalla keskitetty Lapin aluehallintovirastoon. Vastaava esitys sisältyy myös eläinsuojelulain muuttamisesta maakuntauudistuksen johdosta jo annettuun hallituksen esitykseen (HE xx/2017 vp).

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin selvyden vuoksi, että maakunnan nimeämä virkasuhteessa oleva eläinlääkäri suorittaa ne tehtävät, jotka ehdotetulla lailla täytäntöön pantavien Euroopan unionin säädösten mukaan kuuluvat virkaeläinlääkärille. Vastaava ehdotus sisältyy jo eläinsuojelulain muuttamisesta maakuntauudistuksen johdosta jo annettuun hallituksen esitykseen (HE xx/2017 vp). Säännös olisi tarpeen sen vuoksi, että maakunnalla voi olla palveluksessaan eri koulutustaustan omaavia eläinten hyvinvoinnin valvontaa tekeviä virkamiehiä. Euroopan unionin säädös saattaa kuitenkin edellyttää, että tietyt tehtävät tekee nimenomaisesti virkaeläinlääkäri. Muilta osin maakunta päättäisi hallintosäännössään tehtävien tarkoituksenmukaisesta delegoinnista viranhaltijalle. Tämä mahdollistaisi asioiden ratkaisemisen tarvittavilta osin esittelystä. Maakunnan palveluksessa tulisi kuitenkin olla riittävästi eläinlääketieteellisen koulutuksen saanutta henkilöstöä. Virallista valvontaa koskevassa asetuksessa edellytetään toimivaltaisten viranomaisten henkilöstöltä soveltuvaa pätevyyttä ja kokemusta, ja asetuksen liitteessä I säädetään virallista valvontaa suorittavan henkilöstön koulutuksen aihealueista. Lisäksi eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annettu laki edellyttää eläinlääkärin pätevyyttä henkilöstöltä, joka suorittaa eläinlääketieteellistä päätöksentekoa, kuten eläinten terveydentilan ja sairauksien toteamista.

Pykälän 5 momentissa maakunta velvoitettaisiin järjestämään eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyvien kiireellisten tehtävien hoitaminen myös virka-ajan ulkopuolella. Vastaava ehdotus sisältyy eläinsuojelulain muuttamisesta maakuntauudistuksen johdosta jo annettuun hallituksen esitykseen (HE xx/2017 vp). Maakunnan tehtäväksi kuuluva eläinsuojeluvalvonta koskisi myös kiireellisiä tehtäviä virka-ajan ulkopuolella. Päivystysvelvollisuus olisi tarpeen, jotta tehtävien hoito saataisiin turvattua kaikkina vuorokaudenaikoina. Tällä hetkellä kunnilla on velvollisuus järjestää eläinlääkintähuollon tehtävistä virka-ajan ulkopuolella vain kiireellisen eläinlääkäriavun antaminen. Kuntien ja jatkossa maakuntien on kuitenkin mahdollista hankkia eläinlääkäripalvelut yksityisiltä palveluntuottajilta, joilla ei ole toimivaltaa julkisen vallan käyttöön. Päivystävä virkasuhteessa oleva kunnaneläinlääkäri on voinut tarvittaessa hoitaa myös kiireellisiä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan liittyviä viranomaistehtäviä, esimerkiksi kärsivien eläinten lopettamista tai kiireellisen hoidon järjestämistä eläinsuojelusyistä, mutta tämäntyyppinen toiminta ei voi olla vapaaehtoisuuden varassa. Maakuntien harkintaan jäisi se, järjestävätkö ne tehtävien hoidon yksin vai yhteistoiminnassa muiden maakuntien kanssa. Koska myös eläintautilakiin ja eläinten kuljetuksesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi päivystyksen järjestämiseen velvoittava säännös, olisi nämä päivystykset käytännössä tarkoituksenmukaista järjestää yhtenä kokonaisuutena. Näin menetellen toiminta olisi kustannustehokasta ja tarpeeton päällekkäisyys tehtävien hoitamisessa voitaisiin välttää.

73 §. Poliisi. Eläinsuojelulain 36 §:n mukaisina paikallisina viranomaisina toimivat kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija ja poliisi. Maakuntauudistuksen myötä kunnaneläinlääkärin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan tehtävät ehdotetaan siirrettäväksi maakunnalle. Tämän vuoksi poliisin

tehtävistä säädettäisiin omassa pykälässään. Poliisin tehtävät tai asema valvontaviranomaisena eivät muuttuisi nykyisestä. Poliisin toimivalta rajoittuisi sen toimialueeseen. Vastaava ehdotus sisältyy eläinsuojelulain muuttamisesta maakuntaudistuksen johdosta jo annettuun hallituksen esitykseen (HE xx/2017 vp).

74 §. Rajaeläinlääkäri. Rajaeläinlääkärin tehtävistä säädetään eläinsuojelulain 37 §:n 2 momentissa. Samassa pykälässä säädetään myös tarkastuseläinlääkärin tehtävistä. Kun tarkastuseläinlääkärin tehtävät ehdotetaan siirrettäviksi Elintarviketurvallisuusviraston tehtäviksi, rajaeläinlääkärin tehtävistä säädettäisiin omassa pykälässään. Rajaeläinlääkärin tehtävät tai asema valvontaviranomaisena eivät muuttuisi nykyisestä. Rajaeläinlääkäri olisi edelleen toimivaltainen rajanylityspaikan, maastapoistumispaikan ja eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman alueella.

11 luku **Valvonta ja tietojen julkisuus**

75 §. Valvonnan yleiset periaatteet. Ehdotettu pykälä valvonnan yleisistä periaatteista olisi uusi. Säännös koskisi kaikkia valvontaviranomaisia. Pykälän 1 momentin mukaan valvonta olisi järjestettävä niin, että se on laadukasta ja tehokasta. Hyvin ja huolellisesti järjestetty valvonta on laadukasta. Valvonnan tehokkuus liittyy muun muassa siihen, että lainsäädännön noudattamatta jättämiseen puututaan viipymättä ja suhteellisuusperiaate huomioiden riittävin keinoin. Suhteellisuusperiaate edellyttää hallintolain 6 §:n mukaan, että viranomaisen toimet ovat oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Valvonnan tehokkuus edellyttää myös huomion kiinnittämistä valvonnan riskiperusteisuuteen. Valvonnan riskiperusteisuus tarkoittaisi valvonnan kohdentamista toiminnan eläinten hyvinvoinnille aiheuttamien riskien perusteella. Huomiota olisi kiinnitettävä esimerkiksi toiminnan laajuuteen ja luonteeseen. Myös sillä, onko toimintaa tarkastettu aiemmin, tulisi olla merkitystä. Jos toimintaa on tarkastettu aiemmin, merkitystä olisi paitsi sillä, kuinka pitkä aika aiemmasta tarkastuksesta on kulunut, myös sillä, mitkä ovat olleet aiemman tarkastuksen tulokset. Elintarviketurvallisuusviraston ja maakunnan valvontasuunnitelmasta säädettäisiin ehdotetussa 76 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa olisi viittaussäännös, jonka mukaan eläinten hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä säädetään lisäksi eläinten hyvinvoinnin valvontaa koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä. Valvonnan yleisistä periaatteista säädetään esimerkiksi virallista valvontaa koskevan asetuksen 9 artiklassa (virallista valvontaa koskevat yleiset säännöt). Virallista valvontaa koskeva asetus koskee ainoastaan tuotantoeläinten hyvinvoinnin valvontaa. Lisäksi on huomattava, että hallintolain 6 §:ssä säädetyt hallinnon oikeusperiaatteet soveltuvat myös eläinten hyvinvoinnin valvontaan. Tarkastustoiminnassa erityistä merkitystä on etenkin tarkoitussidonnaisuuden periaatteella sekä suhteellisuusperiaatteella.

76 §. Viranomaisten velvollisuus suunnitella eläinten hyvinvoinnin valvontaa. Pykälä olisi eläinsuojelulaissa uusi. Eläinlääkintähuoltolain 8-10 §:ssä säädetään viranomaisten velvollisuudesta suunnitella muun muassa eläinten hyvinvoinnin valvontaa. Eläinlääkintähuoltolaki on maakuntaudistuksen yhteydessä tarkoitus muuttaa laiksi

eläinlääkäripalveluista. Lakia sovellettaisiin maakunnallisten eläinlääkäripalvelujen suunnitteluun ja järjestämiseen sekä maakunnallisten ja muiden eläinlääkäripalvelujen valvontaan. Tämän vuoksi viranomaisten suunnitteluvelvollisuutta koskeva sääntely sisällytettäisiin kyseistä toimintaa muutoin koskevaan aineelliseen lainsäädäntöön. Eläinlääkintähuoltolaissa mainittu aluehallintovirasto muutettaisiin maakunnaksi. Sääntelyyn lisättäisiin väljyyttä ja joustavuutta suunnitelmien sisällön ja tarkistamisen osalta poistamalla muun muassa maininta valvontasuunnitelman tarkistamisesta kolmen vuoden välein. Valvontasuunnitelmasta säädetään myös virallista valvontaa koskevan asetuksen 109 - 111 artikloissa. Vastaava ehdotus sisältyy myös eläinsuojelulain muuttamisesta maakuntauudistuksen johdosta jo annettuun hallituksen esityksen esitykseen (HE xx/2017 vp).

77 §. Tarkastus- ja näytteenotto-oikeus. Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin eläinsuojelulain 39 §:n 1 momentin tapaan epäilyyn perustuvan eläinsuojelutarkastuksen tekemisestä. Valvontaviranomaisella olisi oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointimääräysten vastaisesti. Selvyiden vuoksi säännökseen ehdotetaan lisättäväksi eläimen pitäminen. Eläintenpito sisältää eläimen hoitamisen. Sen sijaan eläimen käyttämisestä säättäminen ei olisi tarpeen eläimen kohtelemisen ollessa riittävä ilmaisu kattamaan myös nämä tilanteet. Ehdotetun lain 5 §:ssä määriteltäisiin, mitä valvontaviranomaisilla ja eläinten hyvinvointimääräyksillä tarkoitetaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ilman epäilyä tehtävästä tarkastuksesta. Säännös vastaisi pitkälti eläinsuojelulain 39 §:n 2 momenttia. Ilman epäilyä voitaisiin edelleen tarkastaa ilmoituksen- ja luvanvaraista toimintaa. Tällaiseen toimintaan saattaa toiminnan taloudellisesta luonteesta tai muusta syystä liittyä normaalia suurempi riski eläimen hyvinvoinnille aiheutuvasta haitasta. Tarkastusoikeus ilman epäilyä on kuitenkin eläinsuojelulain mukaista ilmoituksen- ja luvanvaraista toimintaa laajempi. Tarkastusoikeus kohdistuu myös eläinkilpailuihin sekä esityksiin ja näytöksiin, joissa eläimiä on mukana. Ehdotetussa laissakin ehdotetaan säädettäväksi, että myös eläinkilpailuja ja eläinnäyttelyjä voitaisiin tarkastaa ilman epäilyä. Lisäksi ilman epäilyä tarkastus voitaisiin edelleen tehdä kaikissa eläintiloissa teurastamon tai poroteurastamon alueella. Tarkastustoimivalta olisi näissä tilanteissa Elintarviketurvallisuusvirastolla tai maakunnalla.

Uutena ehdotetaan säädettäväksi, että valvontaviranomaisella olisi oikeus tehdä tarkastus rikoslain 17 luvun 23 §:n nojalla määrätyn eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi. Eläintenpitokiellon noudattamista valvotaan tänä päivänä normaalin eläinsuojeluvalvonnan yhteydessä. Kiellon valvonnasta on kuitenkin toisinaan ollut epäselvyyttä. Jos henkilön eläintenpito tarkastetaan eläinsuojelulain 39 §:n 1 momentin nojalla epäilyn perusteella tai 2 momentin nojalla ilman epäilyä taikka lain 48 §:n nojalla Elintarviketurvallisuusviraston tai aluehallintoviraston määräyksestä, eläinsuojeluviranomaisen tulisi aina tarkastaa eläintenpitokieltorekisteristä annetun lain (21/2011) nojalla pidettävästä rekisteristä, ettei henkilöllä ole voimassa olevaa eläintenpitokielloa. Viranomaisen voi kuitenkin saada ilmoituksen epäilyllä eläintenpitokiellon rikkomisesta tilanteessa, jossa ei ole aihetta epäillä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään säädösten tai määräysten vastaisesti. Tämä päivänä tarkastaminen ei ole mahdollista, sillä voimassa olevassa laissa ei ole tähän

oikeuttavaa säännöstä. Tilannetta ei voida pitää eläinten hyvinvoinnin eikä rikosoikeudellisen järjestelmän uskottavuudenkaan näkökulmasta hyväksyttävänä. Eläintenpitokiellon rikkominen ehdotetaan edelleen rangaistavaksi eläinsuojelurikkomuksena.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi Elintarviketurvallisuusviraston määräyksestä tehtävästä tarkastuksesta. Elintarviketurvallisuusvirasto voisi antaa kyseisen määräyksen maakunnalle, jonka tehtävänä olisi varsinaisista tarkastuksista huolehtiminen. Pykälä vastaisi osin eläinsuojelulain 48 §:n 1 momenttia, mutta selvitysten ja tutkimusten sijaan ehdotetaan säädettäväksi tarkastuksesta. Tällaisessa toiminnassa on tosiasiallisesti kysymys tarkastuksesta. Eri perusteiden tehtävistä tarkastuksista olisi selvyiden vuoksi perusteltua säätää yhdessä ja samassa pykälässä. Tämän vuoksi säännös Elintarviketurvallisuusviraston määräykseen perustuvasta tarkastuksesta ehdotetaan siirrettäväksi epäilyyn perustuvaa ja ilman epäilyä tehtävää tarkastusta koskevaan pykälään. Eläinsuojelulain nojalla selvitykset ja tutkimukset voidaan määrätä suoritettavaksi sellaisissa eläintenpitoyksiköissä, joissa pidetään eläimiä elinkeinonharjoittamisen tarkoituksessa, sekä teurastamoissa ja poroteurastamoissa. Säännös ehdotetaan poistettavaksi, eikä ehdotetussa pykälässä rajoitettaisi sitä, minkälaista toimintaa voitaisiin tarkastaa määräyksen nojalla. Muutos olisi tarpeen sen vuoksi, että alueellisesti tai valtakunnallisesti voisi olla tarvetta tarkastaa laajemmin muidenkin kuin elinkeinonharjoittamisen tarkoituksessa pidettäviä eläimiä. Uusia eläinlajeja ja eläinten pitomuotoja tulee jatkuvasti lisää. Viranomaisilla voisi olla tarvetta tarkastaa esimerkiksi sellaisen eläinlajin, jota pidetään yleensä tuotantoeläimenä, pitämisen säännöstenmukaisuutta, kun eläintä pidetäänkin seura- ja harrastuseläimenä ja mahdollisesti erilaisissa olosuhteissa kuin normaalisti. Sama koskee vaikkapa ulkona pidettäviä harrastuskoirien olosuhteiden tarkastamista.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tarkastuksen tekijän oikeuksista. Pykälä vastaisi osin eläinsuojelulain 39 §:n 3 momenttia ja 48 §:n 2 momenttia. Voimassa olevassa eläinsuojelulaissa lain 39 §:n mukaisen tarkastuksen suorittajan ja 48 §:n mukaisen selvityksen tai tutkimuksen suorittajan oikeuksista ei säädetä kaikilta osin samalla tavoin. Esityksessä ehdotetaan, että tarkastuksen tekijän oikeudet koskisivat niin epäilyn perusteella kuin ilman epäilyäkin tehtäviä tarkastuksia sekä määräyksen perusteella tehtäviä tarkastuksia. Pykälässä säädettäisiin tarkastuksen tekijän oikeudesta päästä tiloihin, joita tarkastuksen tekeminen edellyttää, ja oikeudesta ottaa maksutta valvontaa varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksen tekevällä olisi oikeus tarkastaa eläin, eläimen pitopaikka ja muut eläintenpitoon liittyvät tilat, eläintä varten tarkoitettu ravinto, juotava, varusteet ja välineet sekä eläintenpitoon liittyvät tiedot ja asiakirjat sekä muut valvonnan kannalta merkitykselliset seikat.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa tehtävän tarkastuksen edellytyksistä. Asunto tai muu vastaava, pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävä tila kuuluu perustuslaissa suojatun kotirauhan piiriin. Kielellisistä eroavaisuuksista huolimatta säännös vastaisi eläinsuojelulain 39 §:n 4 momenttia. Kotirauhan piiriin sijaan ehdotetaan nykykäytännön mukaisesti säädettäväksi pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävästä tilasta. Mainitussa tilassa tarkastuksen saisi ehdotuksen mukaan tehdä ja näytteen ottaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen

selvittämiseksi ja on aihetta epäillä eläinten hyvinvointimääräyksiä rikotun tai rikottavan laissa rangaistavaksi säädetyllä tavalla. Tarkastuksen saisi tehdä vain viranomaisen.

78 §. Teurastamojen kameravalvonta. Pykälässä säädettäisiin teurastamoiden kameravalvonnasta. Säännös olisi uusi. Teurastamossa eläimet ovat pääsääntöisesti niille tuntemattomassa ympäristössä tuntemattomien ihmisten käsiteltävänä ja käsittelyyn liittyy eläimen kannalta erilaisia pakkotoimenpiteitä kuten kiinnipitoa ja liikkumaan ajamista. Tämä altistaa eläimet niiden hyvinvointia selkeästi heikentäville tilanteille eri tavalla kuin niiden tavanomaisessa pitopaikassa. Vaikka Elintarviketurvallisuusviraston palveluksessa oleva tarkastuseläinlääkäri valvoo eläinten hyvinvointimääräysten noudattamista teurastamossa, valvontaa on mahdollista oleellisesti tehostaa ottamalla lisäksi käyttöön kameravalvonta, jolla voitaisiin seurata eläinten hyvinvoinnin kannalta kriittisiä teurastamon tiloja ja toimia. Tarkastuseläinlääkäri ei ole jatkuvasti läsnä, kun eläimiä käsitellään teurastamossa. Esimerkiksi ilta- ja yöaikaan useimmissa teurastamoissa ei nykyään ole tarkastuseläinlääkäreitä paikalla, jolloin kuitenkin yleisesti tuodaan eläimiä teurastamon navettaan. Toisaalta pienemmissä teurastamoissa ei myöskään varsinaisen teurastuksen aikana ole yleensä tarkastuseläinlääkäreitä paikalla. Kameravalvonta olisi kustannustehokas tapa parantaa teurastamoiden eläinten hyvinvoinnin valvontaa nykytilanteeseen verrattuna, jossa valvonnassa on selkeitä aukkoja. Ehdotetun 1 momentin mukaan kameroita voitaisiin sijoittaa paikkoihin, missä eläimiä puretaan kuormasta, säilytetään, käsitellään, siirretään, tainnutetaan tai missä verenlasku tapahtuu.

Pykälän 2 momentin mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto huolehtisi kustannuksellaan kameroiden asentamisesta ja ylläpidosta sekä toimivaltaisena valvontaviranomaisena seuraisi tallenteita ja vastaisi siitä, että tallenteet poistetaan määräajan kuluttua. Teurastamo olisi velvollinen hyväksymään kameroiden asentamisen ja kameravalvonnan, jos Elintarviketurvallisuusvirasto sitä vaatii. Tallennettu kuva ja ääni ovat henkilötietoja, jos yksityishenkilö on niistä tunnistettavissa. Jos kameravalvontajärjestelmä tallentaa tunnistettavaa kuvaa tai ääntä, kyse on henkilötietojen automaattisesta käsittelystä, johon sovelletaan yleislakin henkilötietolakia (523/1999). Tallentavan kameravalvonnan harjoittaja, Elintarviketurvallisuusvirasto käsitelisi henkilötietoja kamerajärjestelmän avulla ja olisi henkilötietolain tarkoittama rekisterinpitäjä. Sen varmistamiseksi, että henkilöstöllä olisi tieto suoritettavasta valvonnasta, edellytettäisiin, että asiasta tiedotetaan tehokkaasti ja kameroiden läheisyyteen sijoitettaisiin asiasta kertovia kylttejä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään teurastamosta ja Elintarviketurvallisuusvirastosta, noudatettaisiin myös poroteurastamoon ja Lapin maakuntaan. Ehdotetun lain 72 §:n 3 momentin mukaan eläinten hyvinvoinnin valvonta poroteurastamoissa keskitettäisiin Lapin maakunnalle.

Selvyiden vuoksi 4 momenttiin otettaisiin maininta tahoista, joille tallennettua materiaalia voitaisiin näyttää tai luovuttaa. Lopetusasetuksen 17 artiklassa tarkoitettulla teurastamossa eläinten hyvinvoinnista vastaavalla henkilöllä olisi oikeus tehtäviensä hoitamiseksi saada nähtäväkseen kameratallenteet. Tallenne tulisi myös luonnollisesti voida luovuttaa poliisille

esitutkintaa varten. Jotta toiminnassa todettuja puutteita voitaisiin jatkossa vähentää, tallenteita tulisi voida käyttää myös teurastushenkilöstön kouluttamiseen.

79 §. Tiedonsaantioikeus. Voimassa olevassa eläinsuojelulaissa ei säädetä valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeudesta. Viranomaisen oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tietoa ja asiakirjoja on kuitenkin tärkeä osa valvonnan suorittamista, minkä vuoksi siitä ehdotetaan otettavaksi säännös lakiin. Tiedonsaantioikeus rajoitettaisiin koskemaan valvonnan kannalta välttämätöntä tietoa ja asiakirjoja. Tällaisena tietona voitaisiin pitää esimerkiksi tietoa mahdollisesta rehutilauksesta, jos eläimet ovat laihanpuoleisia eikä pitopaikassa ole rehua ja on syytä epäillä, etteivät eläimet saa tulevaisuudessakaan riittävästi ravintoa. Valvontaviranomaisella olisi oikeus saada tietoa ja asiakirjoja eläintenpitäjältä sekä muulta, jota tässä laissa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädetty velvoitteet koskevat. Muuna tahona voisi tulla kyseeseen esimerkiksi eläimiä lopettava henkilö. Lisäksi tiedonsaantioikeus koskisi valtion, maakunnan ja kunnan viranomaisilta saatavaa tietoa. Pykälässä tarkoitettu tiedonsaantioikeus koskisi myös esimerkiksi sellaisia valvontaa varten tarvittavia tietoja, jotka liike- tai ammattitoimintaa taikka yksityisen taloudellista asemaa tai terveydentilaa koskevana tietoina olisivat muutoin salassa pidettäviä.

80 §. Läsnäolo-oikeus. Eläinsuojelulain 48 §:n 4 momentissa säädetään Elintarviketurvallisuusvirastolle oikeus olla läsnä kyseisessä pykälässä tarkoitettuja selvityksiä ja tutkimuksia suoritettaessa ja seurata niiden suorittamista. Esityksessä Elintarviketurvallisuusviraston läsnäolo-oikeutta ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan kaikenlaisia tarkastuksia. Läsnäolo-oikeus koskisi voimassa olevasta laista poiketen myös epäilyn perusteella sekä ilman epäilyä tehtäviä tarkastuksia. Tämä olisi perusteltua viraston ohjatessa ja valvoessa ehdotetun lain 71 §:n nojalla keskushallinnon viranomaisena eläinten hyvinvointilainsäädännön täytäntöönpanoa ja noudattamista. Kielellisestä muutoksesta huolimatta läsnäolo-oikeuden sisältöä ei ehdoteta muutettavaksi. Oikeus olla läsnä tarkastuksia tehtäessä sisältäisi luonnollisesti oikeuden seurata tarkastusten tekemistä, minkä vuoksi tästä ei olisi tarpeen säätää erikseen. Selvyyden vuoksi tarkastusten lisäksi ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi läsnäolosta valvontaa tehtäessä. Läsnäolo-oikeus kattaisi myös esimerkiksi sellaiset tilanteet, joissa viranomaisen antama päätös pannaan varsinaisen tarkastuksen tekemisen jälkeen myöhemmin täytäntöön.

Uutena ehdotetaan säädettäväksi valvontaviranomaisen ohjauksessa olevan opiskelijan, joka suorittaa viranomaistoimintaan perehdyttävää harjoittelua, oikeudesta olla läsnä valvontaa ja tarkastuksia tehtäessä. Tällainen harjoittelu olisi tarpeen, jotta opiskelijat voisivat jo opiskeluaikanaan perehtyä eläinsuojeluvalvontaan. Esimerkiksi eläinlääketieteen opiskelijat suorittavat jo tänä päivänä tällaisia harjoitteluja osana opiskeluaan. Opiskelijoiden oikeudesta olla läsnä valvontaa ja tarkastuksia tehtäessä ei kuitenkaan säädetä voimassa olevassa eläinsuojelulaissa, mitä voidaan pitää puutteena.

Valvontaa ja tarkastusta tehtäessä voi tulla ilmi salassa pidettäviä tietoja. Tällainen tieto voi koskea esimerkiksi yksityisen tai yhteisön taloudellista asemaa tai yksityisen henkilökohtaisia oloja. Vaikka läsnäoloon oikeutettu ainoastaan seuraa valvonnan ja tarkastuksen tekemistä, hän voi saada tahtomattaankin tietoonsa salassa pidettävää tietoa. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi läsnäoloon oikeutetun velvollisuudesta pitää salassa pidettävät tiedot salassa. Säännös olisi uusi.

81 §. Asiantuntijan ja avustajan käyttäminen. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta käyttää asiantuntijaa ja avustajaa valvontaa ja tarkastusta tehtäessä.

Eläinsuojelulain 38 §:ssä säädetään eläinsuojeluvalvojasta. Eläinsuojeluvalvojalla on lain 39 §:n nojalla oikeus suorittaa tarkastus muualla kuin kotirauhan piirissä. Esityksessä ehdotetaan kuitenkin luovuttavaksi erityisistä eläinsuojeluvalvojista. Sen sijaan valvontaviranomaisten käytettävissä olevaa osaamista lisättäisiin säätämällä asiantuntijan ja avustajan käyttämisestä viranomaisen apuna.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan valvontaviranomainen voisi valvontaa ja tarkastusta tehdessään käyttää apunaan muutakin kuin virkamiehen tai viranhaltijan asemassa olevaa henkilöä. Tällainen henkilö voi antaa asiantuntija-apua tai tehdä tarkastukseen liittyviä avustavia tehtäviä, mutta hänellä ei ole itsenäistä tarkastustoimivaltaa.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Pykälän tarkoittamalla asiantuntijalla tai avustajalla ei olisi oikeutta tehdä itsenäisesti tarkastuksia eikä myöskään itsenäistä ratkaisuvalltaa. Asiantuntija tai avustaja voisi ainoastaan antaa viranomaiselle asiantuntija-apua tai tehdä tarkastukseen liittyviä avustavia tehtäviä. Asiantuntija-apu voisi olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun tarkastetaan sellaisen eläinlajin pitämistä, jonka osalta viranomaisella itsellään ei ole riittäväksi katsottavaa asiantuntemusta. Viranomainen voisi paitsi pyytää asiassa lausuntoa asiantuntijalta myös pyytää tätä mukaan tarkastukselle, jos valvontatehtävän suorittaminen tätä edellyttäisi. Esimerkiksi seura- ja harrastuseläiminä pidettävien eläinlajien kirjo on kasvanut, eikä viranomaisella voi olla kaikkien eläinlajien riittävä asiantuntemusta. Asiantuntija-avun saaminen valvonnassa on valvonnan laadun turvaamisen kannalta välttämätöntä. Tarkastukseen liittyvät avustavat tehtävät olisivat sen sijaan luoteeltaan tarkastukseen liittyviä käytännön tehtäviä. Tällaisia tehtäviä olisivat esimerkiksi eläinten kiinni ottaminen tai eläinten lopettaminen. Tämäntyyppinen tosiasiallinen toiminta on tarkoituksenmukaista siirtää viranomaiskoneiston ulkopuolelle. Valvontaviranomaiset käyttävät jossakin määrin jo tänä päivänä ulkopuolisia henkilöitä tämäntyyppisissä tehtävissä. Valvontaa tekevilla virkamiehillä ei esimerkiksi aina ole edes välineitä tai aineita eläimen asianmukaiseen lopettamiseen. Mahdollisuus käyttää asiantuntijoita ja avustajia vaikuttaa myös valvonnan tehokkuuteen. Asiantuntijan ja avustajan käyttämiselle olisi aina oltava asiallinen peruste. Tällaisena perusteena ei pidettäisi viranomaisen valvontatehtävän turvaamista. Valvontaviranomaisella on ehdotetun 89 §:n mukaisesti oikeus saada laissa säädetyin edellytyksin virka-apua valvontatehtävän toteuttamiseksi.

Valvontaviranomaisen käyttäessä asiantuntijaa tai avustajaa tällä voi olla tarve liikkua toisen alueella, minkä vuoksi tällaisesta oikeudesta on säädettävä lailla. Asiantuntija ja avustaja suorittaisivat tehtävänsä useimmiten valvontaviranomaisen läsnä ollessa. Käytännössä voi kuitenkin esiintyä tilanteita, jolloin ainakin osa avustamistehtävistä suoritettaisiin varsinaisen tarkastuksen jälkeen niin, että avustaja on yksin paikalla. Näin voisi olla esimerkiksi silloin, kun ihmisarkoja eläimiä on paljon ja eläimiä joudutaan ottamaan kiinni useaan eri ajankohtaan. Kotirauhan suojan turvaamiseksi olisi tarpeen säätää, että silloin, kun on kyse pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävästä tilasta, asiantuntija ja avustaja eivät voisi mennä tällaiseen tilaan yksinään, vaan ainoastaan valvontaviranomaisen kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asiantuntijan ja avustajan pätevydestä. Tällaisella henkilöllä tulisi olla tehtävän luonteeseen nähden riittävä pätevyys. Vaadittava pätevyys riippuisi suoritettavasta tehtävästä. Pätevyyttä arvioitaessa voitaisiin kiinnittää huomiota koulutukseen ja käytännön kokemukseen. Jos olisi kyse esimerkiksi eläinten kiinni ottamisesta, avustajana toimivalla henkilöllä tulisi olla tietoa ja taitoa kyseisen eläinlajin käsittelemisestä. Pätevyys voidaan varmistaa perehdyttämällä henkilö tehtävään ja valvomalla riittävästi tehtävän suorittamista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin asiantuntijan ja avustajan oikeudesta saada salassa pidettävää tietoa sekä salassapitovelvollisuudesta. Jos tehtävän suorittaminen edellyttäisi salassa pidettävän tiedon saamista, asiantuntijalla sekä avustajalla olisi oikeus tällaista tietoa saada. Oikeus salassa pidettävän tiedon saamiseen olisi rajoitettu sellaiseen tietoon, jota tehtävän suorittaminen edellyttää. Muuta salassa pidettävää tietoa asiantuntijalla ja avustajalla ei olisi oikeutta saada. Asiantuntijalla ja avustajalla olisi velvollisuus pitää salassa pidettävä tieto salassa ulkopuolisilta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin asiantuntijan ja avustajan rikos- ja vahingonkorvausoikeudellisesta vastuusta heidän suorittaessaan ehdotetun pykälän mukaisia tehtäviä. Asiantuntijaan ja avustajaan sovellettaisiin myös hallinnon yleislakeja eli hallintolakia, kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003) ja julkisuuslakia (621/1999) suoraan niiden soveltamisalaa koskevien säännösten nojalla.

82 §. Tarkastusmenettely. Eläinsuojelulain 49 §:ssä säädetään tarkastusten, selvitysten ja tutkimusten suorittamisesta. Pykälän mukaan eläinsuojelulaissa mainitut tarkastukset, selvitykset ja tutkimukset on pyrittävä suorittamaan niin, ettei niistä aiheudu tarpeetonta haittaa eläimille, eläintenpitoyksikön omistajalle tai haltijalle taikka eläintenpitoyksikön toiminnalle. Eläinsuojelulaissa ei sen sijaan säädetä esimerkiksi tarkastuksesta ilmoittamisesta eikä asianosaisen oikeuksista tarkastuksessa eikä tarkastuskertomuksen laatimisesta.

Tarkastuksessa noudatettavasta menettelystä säädetään hallintolain 39 §:ssä. Pykälän soveltavuudesta eläinsuojelulain nojalla tehtäviin tarkastuksiin sekä selvityksiin ja tutkimuksiin on kuitenkin ollut käytännössä epäselvyyttä. Hallintolain esitöiden mukaan 39 § koskee sellaista viranomaisen toimivaltaan kuuluvaa tarkastusta, jonka suorittaminen on

tarpeen tietyn hallintoasian selvittämiseksi tai päätöksen edellytysten toteamiseksi. Pykälän soveltamisalaan eivät sen sijaan kuulu viranomaisen toimivaltaan kuuluvat valvontatyypiset tarkastukset (HE 72/2002 vp).

Selvyyden vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että tarkastuksessa noudatetaan, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään. Valvontatyypisessä tarkastuksessa on kyse sen selvittämisestä, noudatetaanko eläintenpidossa tai muussa eläimiin kohdistuvassa toiminnassa eläinten hyvinvointimääräyksiä.

Hallintolain 39 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on ilmoitettava toimivaltaansa kuuluvan tarkastuksen aloittamisajankohdasta asianosaiselle, jota asia välittömästi koskee, jollei ilmoittaminen vaaranna tarkastuksen tarkoituksen toteutumista. Asianosaisella on oikeus olla läsnä tarkastuksessa sekä esittää mielipiteensä ja kysymyksiä tarkastukseen liittyvistä seikoista. Hallintolain lähtökohtana on siis tarkastuksesta ennalta ilmoittaminen. Tarkastus voidaan kuitenkin tehdä yllätyksellisesti, jos ennalta ilmoittaminen vaarantaa tarkastuksen tarkoituksen toteutumisen. Eläinten hyvinvoinnin valvonnassa yllätystarkastusta voidaan yleensä pitää perusteltuna niin, ettei tarkastuksesta ilmoiteta kovin aikaisin etukäteen. Tällöinkin tarkastuksen kohteelle tai hänen edustajalleen tulisi kuitenkin ennen tarkastuksen aloittamista varata kohtuullisessa ajassa mahdollisuus olla läsnä tarkastuksessa. Kohtuullista aikaa harkittaessa olisi kiinnitettävä huomiota kunkin tapauksen olosuhteisiin. Merkitystä olisi paitsi asianosaisen tai hänen edustajansa tosiasiallisella mahdollisuudella saapua paikan päälle myös sillä, mikä on viranomaisen kannalta kohtuullista ottaen huomioon viranomaisen muut työtehtävät. Lisäksi huomiota olisi kiinnitettävä siihen, kuinka kiireellisestä asiasta on eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta katsottuna kyse. Tässä harkinnassa vaikuttavat esimerkiksi eläinsuojeluilmoituksen tekijältä eläinten tilasta saadut tiedot.

Asianosaisen oikeusturvasta on huolehdittava tehtäessä tarkastus ennalta ilmoittaen tai ennalta ilmoittamatta noudattamalla hallintolain 39 §:n menettelysäännöksiä. Hallintolain 39 §:ssä säädetään tarkastuksen tekijän velvollisuudesta kertoa tarkastuksen kuluessa asianosaiselle tarkastuksen tavoitteista, sen suorittamisesta ja jatkotoimenpiteistä, mikäli mahdollista. Lisäksi säädetään velvollisuudesta suorittaa tarkastus aiheuttamatta tarkastuksen kohteelle tai sen haltijalle kohtuutonta haittaa. Tarkastajan on hallintolain 39 §:n nojalla viipymättä laadittava tarkastuksesta kirjallinen tarkastuskertomus, josta tulee käydä ilmi tarkastuksen kulku ja tarkastajan tekemät keskeiset havainnot. Tarkastuskertomus on annettava tiedoksi tarkastuksessa läsnäoloon oikeutetulle asianosaiselle.

Ehdotettu säännös tarkastusmenettelystä soveltuisi kaikkiin ehdotetun lain nojalla tehtäviin tarkastuksiin. Tarkastusmenettelystä säädetään kuitenkin myös virallista valvontaa koskevassa asetuksessa. Esimerkiksi 9 artiklan 4 kohdan mukaan virallinen valvonta on suoritettava ilman ennakoilmoitusta, paitsi jos tällainen ilmoitus on tarpeen ja asianmukaisesti perusteltu virallisen valvonnan suorittamista varten. Jos virallinen valvonta suoritetaan toimijan pyynnöstä, toimivaltainen viranomainen voi päättää, annetaanko siitä ennakoilmoitus vai ei. Virallinen valvonta, josta annetaan ennakoilmoitus, ei estä sellaisen virallisen valvonnan suorittamista, josta ei anneta ennakoilmoitusta. Kun on kyse virallista

valvontaa koskevan asetuksen soveltamisalaan kuuluvasta tarkastuksesta, tarkastuksessa sovelletaan ensisijaisesti asetusta. Siltä osin kuin asetuksessa ei säädetä tarkastusmenettelyistä, asetuksen soveltamisalaan kuuluvassa eläinten hyvinvoinnin tarkastuksessa sovelletaan jo tänäkin päivänä hallintolain 39 §:n menettelysäännöstä.

83 §. Kansainvälisten viranomaisten tarkastus- ja tiedonsaantioikeus. Pykälässä säädettäisiin kansainvälisten viranomaisten tarkastajien oikeudesta päästä tiloihin, joihin pääsyä tarkastuksen tekeminen edellyttää, sekä saada valvonnan suorittamiseksi välttämättömiä tietoja ja asiakirjoja. Säännös vastaisi tarkastusoikeuden osalta eläinsuojelulain 48 §:n 3 momenttia. Selvyyden vuoksi ehdotetaan säädettäväksi myös tiedonsaantioikeudesta. Kansainvälisten viranomaisten tarkastajilla olisi oikeus saada valvonnan suorittamiseksi välttämättömiä tietoja ja asiakirjoja. Tiedonsaantioikeus koskisi myös salassa pidettäviä tietoja ja asiakirjoja. Valvontaviranomaisen tulisi tarvittaessa toimia yhteistyössä kansainvälisten viranomaisten tarkastajien kanssa.

84 §. Eläintenpitäjän velvollisuus avustaa viranomaista. Eläinsuojelulain 48 §:n 2 momentissa säädetään, että eläintenpitoyksikön omistajalla ja haltijalla sekä teurastamon tai teurastuspaikan omistajalla tai haltijalla on velvollisuus avustaa selvityksen tai tutkimuksen suorittajaa. Lain 39 §:n mukaisten tarkastusten osalta tällaisesta velvollisuudesta ei säädetä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi eläintenpitäjän velvollisuudesta avustaa viranomaista tarkastuksessa ja näytteen ottamisessa. Avustamisvelvollisuuden kannalta ei olisi merkitystä sillä, millä perusteella tarkastus tehdään. Velvollisuus koskisi paitsi määräyksen perusteella suoritettavaa säännönmukaista tarkastusta myös epäilyyn perustuvaa ja ilman epäilyä tehtävää tarkastusta. Avustamisvelvollisuudesta säädetään myös virallista valvontaa koskevassa asetuksessa. Asetuksen 15 artiklan 2 kohdan mukaan toimijoiden on virallisen valvonnan ja muiden virallisten toimien aikana avustettava toimivaltaisten viranomaisten henkilöstöä tämän tehtävien suorittamisessa ja toimittava yhteistyössä sen kanssa.

Pykälässä ehdotetaan myös säädettäväksi, että eläintenpitäjä olisi velvollinen järjestämään sellaiset olosuhteet, joissa tarkastuksen tekeminen ja näytteen ottaminen voidaan tehdä turvallisesti ottaen huomioon eläimen tavanomainen käyttäytyminen, ellei toimenpiteen kiireellisyydestä muuta johdu. Eläinlajista riippuen toimenpiteiden suorittaminen voi edellyttää erityistä hoitokarsinaa taikka eläimen kiinniottoon tai pitelyyn kykeneviä avustavia henkilöitä. Mainittua velvollisuutta ei kuitenkaan olisi, jos toimenpide tulisi suoritettavaksi niin lyhyellä varoitusajalla, ettei olosuhteiden järjestämistä kohtuudella voitaisi edellyttää. Samantyyppinen säännös on eläintautilain 93 §:ssä.

85 §. Broilereiden hyvinvoinnin arviointi. Pykälä vastaisi eläinsuojelulain 41 a §:ää, jolla on pantu täytäntöön broileridirektiivin 3 artiklan 1 kohdan b alakohta ja liite III lukuun ottamatta kohtaa 1.1. Pykälän 1 momentissa tarkastuseläinlääkärin sijaan säädettäisiin kuitenkin ehdotetun lain 71 §:n 3 momentin johdosta Elintarviketurvallisuusvirastosta.

Pykälän 2 momentin mukaan parven pito-olosuhteiden tai muiden vastaavien tekijöiden vaikutuksesta broilereiden hyvinvointiin tehtäisiin arvio parven kuolleisuuden ja parvelle lihantarkastuksen yhteydessä tehdyn jalkapohjatulehdusarvioinnin perusteella. Nämä

broilereiden hyvinvointia kuvaavat tekijät toimivat broilereiden hyvinvoinnin indikaattoreina, jotka kuvaavat kasvatusolosuhteiden vaikutusta broilereihin. Kuolleisuuteen ja jalkapohjatulehdusten esiintymiseen voivat vaikuttaa kuitenkin myös broilereiden omistajasta tai pitäjistä riippumattomat tai poikkeukselliset syyt. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi toimitettujen untuvikoiden laatu, käytetyn kaupallisen rehun laatu, broilerijalosteesta johtuva kohonnut kuolleisuus tai odottamatta syntynyt juoma- ja ruokintalaitteiden sekä ilmanvaihtolaitteiden toimintahäiriö. Untuvikoiden laatuongelmat voivat johtua esimerkiksi ruskuaispussin tulehduksesta sekä niin sanotusta non-starter-syndroomasta, jotka molemmat ovat hautomoperäisiä. Broilerijalosteeseen liittyy akuutin sydänkuoleman ja jalkojen kasvuhäiriöiden aiheuttamia ongelmia, jotka lisäävät kuolleisuutta ja toisaalta lintujen lopetustarvetta eläinsuojelullisista syistä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Elintarviketurvallisuusviraston ilmoitusvelvollisuudesta. Viraston olisi ilmoitettava broilereiden omistajalle tai pitäjälle sekä maakunnalle, jos broilereiden hyvinvointiarvioinnin tulokset viittaavat siihen, että parven hyvinvointi on heikentynyt pito-olosuhteiden vuoksi. Näiden olisi ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin broilereiden hyvinvoinnin turvaamiseksi kuten broileridirektiivin liitteen III 3 kohta edellyttää. Elintarviketurvallisuusviraston olisi lisäksi broilereiden hyvinvointia kuvaavista tekijöistä riippumatta ilmoitettava maakunnalle, jos tarkastusten yhteydessä herää ehdotetun lain 77 §:n 1 momentin mukainen epäily eläinten hyvinvointimääräysten rikkomisesta.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi asetuksenantovaltuudesta. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä broilereiden hyvinvointia kuvaavista tekijöistä ja niiden vaikutuksesta broilereiden kasvatustiheyteen sekä broilereiden hyvinvoinnin arvioimisesta ja Elintarviketurvallisuusviraston ilmoituksesta.

86 §. Valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuudesta. Säännös koskisi ehdotetun lain tarkoittaman valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuutta toiselle lain tarkoittamalle valvontaviranomaiselle.

Pykälän 1 momentin mukaan, jos eläintenpitäjä muuttaa valvontaviranomaisen toimialueelta toiselle eläinten hyvinvoinnin valvontaa koskevan asian vireillä ollessa, valvontaviranomaisen on salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoitettava muutosta uuden toimialueen valvontaviranomaiselle. Ilmoituksen perusteella uuden toimialueen valvontaviranomaisten tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin valvonta-asian loppuunsaattamisessa. Säännös olisi uusi, ja sen perusteella valvontaviranomaiset voisivat puuttua nykyistä tehokkaammin esimerkiksi tilanteeseen, jossa lemmikkieläimiään kaltoin kohdellut henkilö muuttaa eläiminen paikkakunnalta toiselle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Elintarviketurvallisuusviraston ilmoitusvelvollisuudesta maakunnalle. Viraston olisi, jos se epäilee eläinten hyvinvointimääräyksiä rikotun tai rikottavan teuraseläimiä toimittavassa eläintenpitoyksikössä, ilmoitettava asiasta sille maakunnalle, jonka toimialueella eläintenpitoyksikkö sijaitsee. Ilmoitusvelvollisuus olisi tarpeen, sillä virastolla itsellään ei ole oikeutta tehdä tarkastusta tällaisessa

eläintenpitoyksikössä. Säännös vastaisi eläinsuojelulain 41 §:n 2 momentissa säädettyä, mutta tarkastuseläinlääkäriin sijaan säädettäisiin Elintarviketurvallisuusvirastosta.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuudesta Elintarviketurvallisuusvirastolle. Säännös olisi uusi. Valvontaviranomaisella olisi velvollisuus ilmoittaa virastolle sellaiset tiedot, joita tämä tarvitsee ehdotetun lain 110 §:n nojalla ylläpitämiään rekistereitä varten. Lisäksi muulla valvontaviranomaisella olisi pyydettyä velvollisuus ilmoittaa Elintarviketurvallisuusvirastolle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja ja valvontaa koskevia muita tietoja ehdotetun lain mukaisen valvonnan seurantaan varten. Tiedot olisi toimitettava Elintarviketurvallisuusviraston määräämällä tavalla, ja ne voitaisiin toimittaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisten ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä.

87 §. Eräiden viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin eräiden viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuudesta tilanteessa, jossa he havaitsevat avun tarpeessa olevia eläimiä tai jossa heillä on syytä epäillä, että eläimeen on kohdistettu rikoslaisa tarkoitettu eläinsuojelurikos. Säännös olisi uusi.

Käytännössä on esiintynyt tilanteita, joissa esimerkiksi lastensuojelun asiakaskäynnillä perheessä havaitaan olevan avun tarpeessa oleva eläin. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan nojalla salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä, muun muassa asiakirjat, jotka sisältävät tietoja sosiaalihuollon asiakkaasta tai sosiaalihuollon palvelusta. Lain 23 §:n nojalla viranomaisen palveluksessa olevalla on tällaisesta tiedosta vaitiovelvollisuus myös, vaikka tietoa ei olisi merkitty asiakirjaan. Taustalla on perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetty yksityiselämän suoja. Jos viranomaisen palveluksessa oleva ilmoittaisi lastensuojelun asiakaskäynnillään tekemästä havainnosta eläinsuojeluviranomaiselle, hän tulisi paljastaneeksi salassa pidettävän tiedon sosiaalihuollon asiakkuudesta. Eläinsuojelulain 14 §:ssä säädetään sairaan, vahingoittuneen tai muutoin avuttomassa tilassa olevan kotieläimen tai muun ihmisen hoidossa olevan eläimen auttamisesta. Auttamisvelvollisuuden voi täyttää ilmoittamalla eläimestä paitsi sen omistajalle tai hoitajalle myös laissa säädetylle eläinsuojeluviranomaiselle. Vastaava säännös sisältyisi myös ehdotetun lain 7 §:ään. Auttamisvelvollisuus koskee kaikkia kansalaisia. Kaikkia kansalaisia koskeva ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan oikeuta laissa säädetyin salassapito- ja vaitiovelvollisuuden rikkomista.

Perustuslakivaliokunta on todennut, että velvollisuus pyrkiä parhaalla mahdollisella tavalla välttämään eläinten kipua, tuskaa ja kärsimystä on epäilemättä yhteiskunnallisesti hyväksyttävä ja erittäin painava peruste rajoittaa tieteen vapautta, elinkeinovapautta ja omaisuuden suojaa koe-eläintoiminnassa (PeVL 2/2013 vp). Valiokunta on lisäksi todennut, että perusteella on liittynyt myös perustuslain 20 §:n ympäristövastuussääntöön, vaikka

eläinten hyvinvoinnin edistämisessä on kysymys ennemminkin eettisesti kestävästä periaatteesta kuin suoranaisesti perusoikeuksien turvaamisesta.

Nyky-yhteiskunnassa ei voi olla hyväksyttävää, että apua tarvitsevalle eläimelle ei saada hankittua apua sen vuoksi, ettei viranomainen voi salassapitosäännösten vuoksi kertoa eläinten hyvinvointia valvovalle viranomaiselle tällaisesta eläimestä. Ehdotetussa laissa kielletään aiheuttamasta eläimille tarpeetonta kipua tai kärsimystä. Eläimiä myös pyritään suojelemaan parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta. Tällaiset perusteet on nähtävä riittävän painaviksi rajoittamaan yksityiselämän suoja. Eläinten hyvinvointia valvovalla viranomaisella on vaitiolovelvollisuus salassa pidettävästä tiedosta.

Ehdotettu pykälä olisi sisällöltään pääosin vastaava kuin lastensuojelulain (41/2007) 25 §:ssä säädetty ilmoitusvelvollisuus. Ehdotetun pykälän 1 momentin johdantokappaleen mukaan valvontaviranomaiselle tulisi tehdä ilmoitus, jos toimija on tehtävässään saanut tietää avun tarpeessa olevasta eläimestä, jonka hyvinvointi voi edellyttää eläinsuojelun tarpeen selvittämistä. Jos on syytä epäillä, että eläimeen on kohdistettu rikoslaissa rangaistavaksi säädetty eläinsuojelurikos tai törkeä eläinsuojelurikos, ilmoitus tulisi tehdä poliisille. Rikoslain 17 luvun 14 pykälän mukaan eläinsuojelurikoksesta tuomitaan se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta pahoinpitelemällä, liiallisesti rasittamalla, jättämällä tarpeellista hoitoa tai ravintoa vaille tai muuten kohtelee eläintä julmasti tai tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa aiheuttaen. Lain 14 a § mukaan törkeästä eläinsuojelurikoksesta puolestaan tuomitaan, jos rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla, rikoksen kohteena on huomattavan suuri määrä eläimiä tai tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtäjä on tuomittava törkeästä eläinsuojelurikoksesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Ilmoitusvelvollisuus liittyisi tehtävän hoitamisessa saatuihin tietoihin riippumatta siitä, onko henkilö esimerkiksi virka- tai työsuhteessa taikka itsenäinen ammatinharjoittaja. Lisäksi ilmoitusvelvollisuus koskisi luottamustointa hoitavia. Säännöksessä tarkoitettut henkilöt voisivat tehdä ilmoituksen heitä mahdollisesti koskevien salassapitosäännösten estämättä. Selvyyden vuoksi asia ehdotetaan nimenomaisesti mainittavaksi säännöksessä. Pykälän 2 momentin mukaan myös muu kuin 1 momentissa mainittu henkilö voisi tehdä ilmoituksen, mutta hänellä ei olisi siihen velvollisuutta. Ehdotetun 2 momentin perusteella ilmoituksen voisi tehdä myös esimerkiksi sellainen eläinten kanssa työskentelevä henkilö, jolla ei olisi pykälän 1 momentin perusteella velvollisuutta ilmoituksen tekemiseen. Myös tässä tapauksessa ilmoituksessa voitaisiin antaa tarpeellisia tietoja salassapitosäännösten estämättä.

Ilmoituksen tekemisen eläinsuojelutarpeen selvittämisen taustalla voi olla hyvin erilaisia seikkoja. Ilmoituksen syynä voi olla esimerkiksi eläimen hoidon laiminlyönti, eläimen heitteillejätto, pahoinpitely tai niiden epäily. Eläimen hyvinvoinnin turvaamisen kannalta ilmoituksen tekemisen kynnyksen ei tulisi olla liian korkea. Ilmoituksen kohteena olevalla on

pääsääntöisesti oikeus saada tieto häntä koskevan ilmoituksen tekijän henkilöllisyydestä. Ilmoittajan henkilöllisyyttä koskeva tieto voidaan jättää antamatta asianosaiselle, jos viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:ssä mainitut edellytykset täyttyvät. Kyseisen säännöksen 2 momentin 1 kohdan mukaan asianosaisella ei ole oikeutta saada tietoa muun muassa, jos tiedon antaminen olisi vastoin erittäin tärkeää yleistä etua. Eläinten samoin kuin muidenkin heikompien hyvinvoinnin turvaamista voidaan pitää sivistysvaltiossa tärkeänä yleisenä etuna. Ilmoittajan henkilöllisyyden ilmoittaminen saattaisi usein aiheuttaa sen, että ilmoitusta ei tehtäisi, vaikka siihen olisi selvästi aihetta.

Pykälän 4 momentin mukaan sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, on voimassa mitä rikkiin tai muuhun sielunhoitoon liittyvästä salassapitovelvollisuudesta erikseen säädetään tai määrätään. Evankelis-luterilaista kirkkoa koskevan kirkkolain (1054/1993) rippisalaisuutta koskevan 5 luvun 2 §:n mukaan yksityisessä ripissä tai muuten sielunhoidossa papille uskottua asiaa ei saa ilmaista, eikä myöskään sitä henkilöä, joka papille on uskoutunut. Vastavia periaatteita sisältyy myös muita uskonnollisia yhdyskuntia koskeviin säännöksiin tai sääntöihin.

Pykälän 5 momentti sisältäisi eläinlääkäriammattin harjoittajan ilmoitusvelvollisuudesta viittauksen eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n 2 momenttiin. Mainitun säännöksen mukaan eläinsuojelullisten syiden niin edellyttäessä eläinlääkäriammattin harjoittaja on velvollinen salassapitosäännösten estämättä ilmoittamaan viipymättä hoitamastaan tapauksesta tai hoidon yhteydessä eläintenpitopaikassa tekemistään havainnoista eläinsuojeluviranomaiselle ja antamaan tapauksen selvittämiseksi tarpeelliset tiedot.

88 §. Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen. Pykälä vastaisi pääsääntöisesti eläinsuojelulain 62 §:ää. Siinä viitattaisiin eläinsuojelulain tapaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999) sekä uutena virallista valvontaa koskevan asetuksen 8 artiklaan. Julkisuuslaissa säädetään sen 2 §:n mukaan oikeudesta saada tieto viranomaisten julkisista asiakirjoista sekä viranomaisena toimivan vaitiolovelvollisuudesta, asiakirjojen salassapidosta ja muista tietojen saantia koskevista yleisten tai yksityisten etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista. Lain 29 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan viranomaisen voi antaa toiselle viranomaiselle tiedon salassa pidettävästä asiakirjasta muun muassa silloin, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty.

Virallista valvontaa koskevan asetuksen 8 artiklassa säädetään viranomaistoiminnan luottamuksellisuusvelvoitteista. Toimivaltaisten viranomaisten on varmistettava, että tietoja, jotka saadaan suoritettaessa viralliseen valvontaan ja muihin virallisiin toimiin kuuluvia tehtäviä ja jotka kansallisen tai unionin lainsäädännön mukaan kuuluvat luonteensa puolesta salassapitovelvollisuuden piiriin, ei paljasteta kolmansille osapuolille, jollei salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen julkistaminen ole välttämätöntä erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi.

Ehdotetun pykälän mukaan salassapitovelvollisuuden estämättä voidaan eläinten hyvinvointimääräysten noudattamista valvottaessa tai valvontaan liittyvää tehtävää suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa nykyiseen tapaan pykälässä mainituille viranomaisille. Tietoja voitaisiin luovuttaa valvontaviranomaisille ehdotetun lain mukaisia tehtäviä varten, syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaisille rikoksen selvittämiseksi sekä ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille, jos Euroopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomea sitovassa kansainvälisessä veloitteessa niin edellytetään.

89 §. Virka-apu. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin poliisin ja pelastusviranomaisen velvollisuudesta antaa virka-apua valvontaviranomaiselle ja 81 §:n tarkoitetulle avustajalle viittaamalla poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ään ja pelastuslain (379/2011) 50 §:ään. Poliisilla on eläinsuojelulain 50 §:n 1 momentin mukaan pykälässä tarkemmin säädetyn edellytyksin velvollisuus antaa virka-apua valvontaviranomaisille sekä eläinsuojeluvalvojalle. Viittaus poliisilain virka-apua koskevaan säännökseen olisi kuitenkin riittävää. Virka-avun antamisen edellytyksenä on poliisilain mukaan, että viranomaista estetään suorittamasta virkatehtäviään. Valvontaviranomaisen lisäksi avustajalla voisi olla tarve saada virka-apua poliisilta sellaisessa tilanteessa, jossa avustamistehtäviä suoritettaisiin varsinaisen tarkastuksen jälkeen niin, että avustaja on yksin paikalla ilman valvontaviranomaista. Eläimiä voidaan esimerkiksi joutua ottamaan kiinni laitumelta useana eri ajankohtana.

Uutena ehdotetaan säädettäväksi pelastusviranomaisen antamasta virka-avusta viittaamalla pelastuslain 50 §:ään. Pelastuslain 50 §:n mukaan pelastusviranomaisen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Pelastusviranomaisen virka-apu voisi olla tarpeen tilanteessa, jossa tarvitaan pelastusviranomaisella olevaa kalustoa esimerkiksi veden kuljettamiseksi eläinten juottamista varten taikka tarvittaessa muuta mainitulla viranomaisella olevaa erityisvälineistöä tai -osaamista. Lisäksi pelastusviranomaisen apua voitaisiin tarvita myös kuolleiden eläinten keräilyssä. Pelastuslaissa tarkoitettu virka-apu annetaan lähtökohtaisesti korvausta vastaan. Korvauksen perusteena ovat virka-avusta pelastusviranomaiselle aiheutuneet todelliset lisäkustannukset. Tällaisia kustannuksia olisivat esimerkiksi henkilöstön palkkaukseen, suojarusteiden hankintaan sekä muihin varuste- ja kalustohankintoihin liittyvät viranomaisen omiin lakisääteisiin tehtäviin nähden ylimääräiset kustannukset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Tullin velvollisuudesta antaa virka-apua rajaeläinlääkärille. Säännös vastaisi eläinsuojelulain säännöstä, mutta siihen ehdotetaan kielellisiä tarkennuksia. Tarkoituksena ei olisi muuttaa säännöksen soveltamisalaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin maakunnan velvollisuudesta antaa virka-apua poliisilaitokselle. Virka-apua olisi eläinsuojelulain tapaan annettava eläimeen kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanossa. Uutena ehdotetaan säädettäväksi velvollisuudesta antaa virka-apua eläimeen kohdistuvan takavarikon täytäntöönpanossa. Maakunnan eläinsuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan, esimerkiksi virkaeläinlääkärin apua

voidaan tarvita myös takavarikkotilanteessa esimerkiksi eläimen terveydentilan arvioimiseksi tai eläimen lopettamiseksi.

90 §. Ilmoitusvelvollisuus poliisille. Eläinsuojelulain 63 §:ssä säädetään valvontaviranomaisen velvollisuudesta tehdä viipymättä ilmoitus poliisille, jos on syytä epäillä, että eläinsuojelulakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka lopetusasetusta on rikottu. Viranomaiselle ei ole säädetty harkintavaltaa ilmoituksen tekemisen suhteen, mikäli epäilykynnys ylittyy. Ilmoitusvelvollisuuden taustalla on tarve saattaa lain rikkomista koskeva epäily esitutkintaviranomaisen tietoon.

Esityksessä ehdotetaan, että ilmoitusvelvollisuus poliisille on edelleen lain lähtökohtana. Ilmoitus voitaisiin kuitenkin jättää tekemättä niissä tilanteissa, joissa on kyse ainoastaan rikkomustyyppisestä teosta tai laiminlyönnistä eli ehdotuksen 114 §:n tarkoittamasta eläinsuojelurikkomuksesta. Tällöinkin edellytetään, että tekoa tai laiminlyöntiä voidaan kokonaisuutena arvioiden pitää vähäisenä eikä kyseessä ole niskoittelu viranomaisen kieltoja ja määräyksiä vastaan. Säännöksen nojalla ei siis voitaisi jättää automaattisesti ilmoittamatta kaikkia rikkomustyyppisiä tekoja tai laiminlyöntejä, joissa ei ole kyse niskoittelusta viranomaisen kieltoja ja määräyksiä vastaan. Viranomaisen tulisi aina kussakin tapauksessa harkita, voidaanko rikkomusepäilyä pitää kokonaisuutena arvioiden vähäisenä. Tällaisesta vähäisestä rikkomuksesta voisi olla esimerkiksi kyse, kun laissa säädetty ilmoitus on tietämättömyyttä jäänyt tekemättä tai lupa hakematta, mutta eläintenpito on muutoin eläinten hyvinvointimääräysten mukaista. Jos valvontaviranomainen on jo antanut eläimen omistajalle tai haltijalle taikka muulle, jota asia koskee, kiellon tai määräyksen, jota ei ole noudatettu, ilmoitus poliisille olisi aina tehtävä.

12 luku **Hallinnolliset pakkokeinot**

91 §. Viranomaisen toimet lainvastaisen menettelyn johdosta. Pykälässä säädettäisiin eräistä viranomaisen toimista ja velvollisuuksista todetun lainvastaisen menettelyn johdosta. Säännös olisi uusi.

Pykälän 1 momentin mukaan, jos eläinten hyvinvointimääräystä ei ole noudatettu, valvontaviranomaisen olisi ryhdyttävä viipymättä toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että toimija ryhtyy niitä noudattamaan. Viranomaisella on toki jo hallintolain 23 §:n nojalla velvollisuus käsitellä hallintoasia ilman aiheutonta viivytystä, mutta ehdotetun säännöksen tarkoituksena olisi korostaa viranomaisen toimimisvelvollisuutta eläinten hyvinvoinnin valvonnassa. Käytännössä viranomainen joutuu usein asettamaan tehtäviään tärkeysjärjestykseen, mutta eläinten hyvinvoinnin valvonta on lähtökohtaisesti aina luonteeltaan kiireellistä.

Jos valvontaviranomaisen havaitsema rikkomus on vähäinen ja viranomainen harkitsee kehotuksen olevan riittävä toimenpide lainvastaisen tilanteen korjaamiseksi, viranomainen voisi pykälän 2 momentin mukaan kehottaa eläinten hyvinvointimääräystä rikkovaa välittömästi tai asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa. Voimassa olevassa eläinsuojelulaissa ei ole säännöstä kehotuksen antamisesta. Kehotuksen antaminen on hallintolain 6 §:ssä säädetyn suhteellisuusperiaatteen nojalla mahdollista ilman

nimenomaista lain säännöstäkin. Ehdotetun pykälän 4 momentissa säädettäisiin kuitenkin valvontaviranomaisen velvollisuudesta valvoa kehotuksenkin noudattamista. Kehotuksen noudattaminenkin olisi tarvittaessa varmistettava uusintatarkastuksin, jos sen noudattamisesta ei voida muulla tavoin varmistua. Luoteeltaan ei-sitovalla kehotuksella olisi näin ollen oikeusvaikutuksia, minkä vuoksi siitä olisi tarpeen säätää laissa.

Edellytyksenä kehotuksen antamiselle olisi, että havaittu rikkomus on vähäinen. Vähäisyyttä arvioitaessa olisi kiinnitettävä huomiota muun muassa siihen, onko rikkomuksella välittömiä vaikutuksia eläinten hyvinvointiin ja, jos on, millaisia vaikutuksia. Lisäksi edellytettäisiin, että kehotusta voidaan pitää riittävänä toimenpiteenä tilanteen korjaamiseksi. Kehotus olisi käyttökelpoinen toimenpide esimerkiksi silloin, kun laissa säädetty ilmoitus on jäänyt tekemättä tai lupa hakematta ja voidaan olettaa, että valvonnan kohde tekee ilmoituksen tai hakee lupaa kehotuksen saatuaan. Kehotus voisi olla riittävä toimenpide myös esimerkiksi silloin, kun eläimen hoitoa on laiminlyöty vähäisessä määrin ja kyse on ennemminkin valvonnan kohteen tietämättömyydestä kuin piittaamattomuudesta eläinten hyvinvointia kohtaan ja kehotuksen turvin voidaan saada pikainen ja pysyvä parannus tilanteeseen. Mikäli havaittu rikkomus on vähäistä suurempi tai rikkomuksen ollessa vähäinenkin, mutta valvottavalla ei ole aikomustakaan noudattaa hänelle annettavaa kehotusta, viranomaisen olisi kehotuksen sijaan ryhdyttävä toimenpiteisiin hallintopakkoasian vireille saattamiseksi ja mahdollisten hallinnollisten pakkokeinojen käyttämiseen.

Eläinten hyvinvointimääräyksiä vastaan rikkovaa voitaisiin ehdotuksen mukaan kehottaa täyttämään velvollisuutensa välittömästi tai asian laatuun nähden riittävässä määräajassa. Harkintaan riittävästä määräajasta vaikuttavat muun muassa eläinsuojelulliset syyt ja se, mikä olisi se kohtuullinen aika, jona kehotusta voitaisiin edellyttää noudatettavan. Kehotus voitaisiin antaa paitsi kirjallisesti tarkastuskertomuksessa myös suullisesti esimerkiksi tarkastuksella, kun rikkomus on korjattavissa heti. Suullisestikin annettu kehotus olisi kirjattava tarkastuskertomukseen. Jos kehotusta ei noudateta, viranomaisen on suhteellisuusperiaatteen mukaisesti siirryttävä käyttämään asianosaista sitovaa hallinnollista pakkokeinoa tilanteen saattamiseksi lainmukaiseksi.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi valvontaviranomaisen toimenpiteistä hallintopakkoasiassa. Viranomaisen toimenpiteistä hallintopakkoasiassa säädettäisiin ehdotetussa luvussa. Viranomaisten toimista säädetään myös virallista valvontaa koskevan asetuksen 138 artiklassa (Todettuun säännösten noudattamatta jättämiseen liittyvät toimet). Nämä tulevat ensisijaisesti sovellettaviksi tuotantoeläinten hyvinvointiin liittyvissä toimissa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisen velvollisuudesta valvoa, että kehotusta ja hallintopakkoasiassa annettua päätöstä noudatetaan. Kehotuksen ja päätöksen noudattaminen olisi varmistettava uusintatarkastuksin, jos noudattamista ei voitaisi muulla tavoin varmistaa. Eläinsuojelulain soveltamisessa on voitu todeta, että epäkohtiin ei ole aina puututtu riittävän tehokkaalla tavalla, vaan lainvastainen eläintenpito on voinut olla pitkänkin aikaa pelkässä seurannassa. Valvonnan tehokkuus edellyttää sen varmistamista, että annettuja kehotuksia ja hallintopäätöksiä noudatetaan. Jos näin ei ole, valvontaviranomaisen on

ryhdyttävä viipymättä uusiin, tehostettuihin toimiin. Se kuuluu viranomaisten virkavelvollisuuksiin.

92 §. Määräys. Pykälässä säädettäisiin määräyksen antamisesta silloin, kun eläinten hyvinvointimääräyksiä ei noudateta. Viranomaisen olisi tällöin ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin epäkohtien korjaamiseksi. Epäkohtana voi olla esimerkiksi eläimen pitopaikan likaisuus ja epähygieenisuus tai vaikkapa pitopaikan vaarallisuus. Määräys voi olla tarpeen myös silloin, kun on laiminlyöty eläimen ruokintaa, juottoa tai muuta hoitoa. Eläimen omistaja tai pitäjä on myös voinut laiminlyödä hyvinvointimääräyksissä asetetun ilmoitusvelvollisuuden tai velvollisuuden hakea lupaa toiminnalleen. Tällaisenkin velvollisuuden laiminlyöminen voi edellyttää määräyksen antamista.

Määräys annettaisiin sille, joka rikkoo eläinten hyvinvointimääräystä. Säännöksen nojalla voidaan puuttua paitsi eläimen omistajan myös eläimen pitäjän toimintaan. Tällaisena pitäjänä voi tulla kyseeseen vaikkapa sijoituskoiran haltija tai hoitohevosia hallussaan pitävä henkilö. Samaten esimerkiksi ehdotetun 66 §:n mukaista eläinten lopetustoimintaa harjoittavaa toimijaa voidaan eläimen lopetushetkellä pitää eläinten pitäjänä. Sama koskee henkilöä, joka on ehdotetun 28 §:n 1 momentin vastaisesti ottanut elätettäväkseen luonnonvaraisen eläimen. Jos eläimen omistaja ja pitäjä ovat eri henkilöitä, määräystä annettaessa on pohdittava, kuuluuko velvollisuuden noudattaminen eläimen omistajan vai pitäjän vastuulle. Lisäksi pykälän nojalla voidaan puuttua myös esimerkiksi maakunnan toimintaan, jos se on laiminlyönyt 27 §:ssä säädetyn velvollisuuden huolehtia löytöeläinten talteenottoa paikan järjestämisestä.

Pykälä vastaisi pitkälti eläinsuojelulain 42 §:ssä määräyksestä säädettyä.

Valvontaviranomainen voi määrätä sen, joka rikkoo eläinten hyvinvointimääräystä, täyttämään velvollisuutensa välittömästi tai asian laatuun nähden riittävässä määräajassa. Voimassa olevassa 42 §:ssä säädetään ainoastaan asian laatuun nähden riittävästä määräajasta. Joissakin tapauksissa eläinsuojelulliset syyt kuitenkin edellyttävät, että määräykselle ei aseteta erityistä määräaika, vaan velvollisuus määrätään täyttämään välittömästi. Käytännössä jo tänä päivänä annetaan tämänsisältöisiä määräyksiä. Asian laatuun nähden riittävän määräajan pituutta harkittaessa olisi kiinnitettävä huomiota puutteen vakavuuteen ja siihen, mitä se eläinten hyvinvoinnille merkitsee, sekä puutteen korjaamiseen kohtuudella vaadittavaan aikaan. Valvontaviranomaisen olisi määräajan kuluttua varmistettava, että annettua määräystä on noudatettu. Myös välittömästi noudatettavan määräyksen noudattaminen on varmistettava.

Määräyksen antaminen olisi lievin valvontaviranomaisen käytössä olevista hallinnollisista pakkokeinoista. Sitä käytettäisiin silloin, kun hyvinvointimääräysten noudattamiseen liittyvää puutetta ei saataisi poistettua valvonnan yhteydessä annetuilla kehotuksilla tai kun kehotuksen antamista ei laiminlyönnin toistuvuuden tai muun syyn vuoksi voida pitää riittävänä. Viranomaisen toimien on hallintolain 6 §:n nojalla oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Tämän suhteellisuusperiaatteen mukaan viranomaisen toimen on oltava asianmukainen, tarpeellinen ja oikein mitoitettu sen tavoitteen kannalta, johon kysymyksessä olevalla toimella pyritään. Suhteellisuusperiaate edellyttää käytännössä,

että viranomainen mitoittaa toimintansa alimmalle sellaiselle tasolle, jolla saadaan aikaan tarvittava vaikutus. Suhteellisuusperiaatteen merkitys korostuu tapauksissa, joissa viranomainen joutuu harkitsemaan hallinnon asiakkaan kannalta epäedullisia oikeudellisia seuraamuksia. Jos kehotusta ei voida alun perinkään pitää riittävänä esimerkiksi sen vuoksi, että on oletettavaa, ettei toimija korjaa puutetta kehotuksen nojalla, asiassa olisi syytä antaa heti määräys. Sama koskee tilannetta, jossa kehotusta ei voitaisi pitää eläinten hyvinvoinnin turvaamisen kannalta riittävänä toimenpiteenä.

93 §. *Määräys korjaavista toimenpiteistä tai kasvatustiheyden alentamisesta broilereiden tuotannossa.* Pykälä koskisi broilereiden pidossa todettujen epäkohtien korjaamista. Se vastaisi sisällöltään eläinsuojelulain 42 §:n 3 momenttia, jolla on pantu täytäntöön broileridirektiivin liitteen III 3 kohta. Aluehallintoviraston sijaan määräyksen antaisi kuitenkin Elintarviketurvallisuusvirasto tai maakunta.

Elintarviketurvallisuusvirasto tai maakunta voisi määrätä eläintenpitäjän tekemään broilereiden hyvinvoinnin kannalta tarpeelliset korjaavat toimenpiteet, jos broilereiden hyvinvointia kuvaavat tekijät osoittavat hyvinvoinnin heikentyneen kasvatusaikana. Ennen määräyksen antamista eläintenpitäjälle on varattava hallintolain nojalla tilaisuus tulla kuulluksi. Eläintenpitäjä voi antaa selvityksen toimenpiteistä, joiden avulla hän korjaa kyseisen osaston olosuhteita broilereiden hyvinvoinnin parantamiseksi. Hän voi selvityksessään myös esittää ne hänestä riippumattomat tai poikkeukselliset syyt, joiden vuoksi broilereiden hyvinvointi heikentyi kasvatuskauden aikana. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi toimitettujen untuvikoiden laatu, käytetyn kaupallisen rehun laatu, broilerin jalosteesta johtuva kohonnut kuolleisuus sekä ennalta arvaamatta syntynyt juomalaitteiston toimintahäiriö. Lisäksi eläintenpitäjä voi esittää ne toimenpiteet, joihin hän on jo ryhtynyt broilereiden kasvatusaikana ongelman havaittuaan. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi tehdyt laitteiden korjaukset, yhteydenotot terveydenhuoltoeläinlääkäriin ja tältä saatujen ohjeiden noudattaminen, broilereille mahdollisesti tehtyjen ruumiinavausten tulokset sekä annetut lääkitykset.

Jos broilereiden hyvinvointia kuvaavat tekijät osoittavat broilereiden hyvinvoinnin heikentyneen toisiaan välittömästi seuraavissa kolmessa parvessa vähintään kahdesti, voitaisiin tarvittaessa määrätä, että kyseisessä osastossa käytettyä broilereiden kasvatustiheyttä on alennettava pito-olosuhteiden hallinnan helpottamiseksi. Kasvatustiheyden alentaminen helpottaa esimerkiksi kasvattamon ilmanvaihdon sekä pehkun laadun hallintaa, mikä edesauttaa broilereiden hyvinvointia vähentämällä niiden todennäköisyyttä sairastua olosuhdetekijöistä riippuviin sairauksiin kuten iho- ja hengityselinsairauksiin. Kasvatustiheys voitaisiin määrätä alennettavaksi, kun eläintenpitäjän laiminlyönti kohdistuu muutoin broilereiden hyvinvointiin. Lain rikkomista olisi esimerkiksi suurimman kasvatustiheyden käyttäminen ilman, että edellytykset kasvatustiheyden nostamiselle täyttyvät. Jos broilereiden kasvatustiheys on määrätty alennettavaksi, maakunnan on ilmoitettava siitä Elintarviketurvallisuusvirastolle. Ilmoitus on tarpeen, jotta Elintarviketurvallisuusviraston tarkastuseläinlääkäri voi jatkossa valvoa kyseisestä kasvatusosastosta saapuvia broileriparvia tehokkaasti.

94 §. Kielto. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisen määräämästä kiellosta. Kiellon kohteena olevien henkilöiden piiri olisi sama kuin 92 §:n mukaista määräystä annettaessa. Kielto voitaisiin siten antaa paitsi eläimen omistajalle tai pitäjälle, myös esimerkiksi henkilölle, joka kohtelee luonnonvaraista eläintä hyvinvointimääräysten vastaisesti.

Valvontaviranomainen voisi pykälän 1 momentin nojalla kieltää ensinnäkin sellaisen ehdotetun lain, sen nojalla annettujen säännösten tai ehdotetulla lailla täytäntöön pantavan Euroopan unionin säädöksen vastaisen toiminnan, joka on säädetty kielletyksi. Esimerkiksi 25 §:ssä kiellettäisiin eläimen syöttäminen pakolla. Jos valvontaviranomainen havaitsee, että eläintä syötetään ehdotetun lain vastaisesti pakolla, viranomaisen tulisi ryhtyä toimenpiteisiin ja kieltää lainvastainen toiminta. Hallintopäätöksen antaminen on edellytys sille, että päätöstä voitaisiin tehostaa 102 §:ssä tarkoitetulla tavalla uhkasakolla tai muilla uhkasakkolakiin perustuvilla toimilla.

Pykälän 1 momentin nojalla voitaisiin kieltää myös sellainen toiminta, joka aiheuttaa tai jonka voidaan perustellusta syystä epäillä aiheuttavan vaaraa eläinten hyvinvoinnille. Tällaisessa tilanteessa viranomaisen olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin vaaran poistamiseksi. Edellytyksenä kiellolle olisi, ettei vaaraa voida muulla tavoin kohtuudella estää. Esimerkiksi eläimen pitopaikka voi olla vaarallinen vaikkapa pitopaikan katon romahdusvaaran vuoksi. Määräyksen antamista tai kehotusta ei voitaisi tällaisessa tilanteessa pitää lähtökohtaisesti riittävänä toimenpiteenä, minkä vuoksi viranomaisen tulisi kieltää pitopaikan käyttäminen eläinten hyvinvoinnille aiheutuvan vaaran vuoksi. Pykälän 1 momentti vastaisi pitkälti eläinsuojelulain 42 §:ssä kiellosta säädettyä. Pykälään tehtäisiin kuitenkin selvytyden vuoksi kielellisiä tarkennuksia.

Pykälän 2 momentin mukaan valvontaviranomainen voisi myös nykyiseen tapaan kieltää sitä, joka rikkoo eläinten hyvinvointimääräyksiä, jatkamasta tai toistamasta määräysten vastaista menettelyä tai toimintaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin väliaikaisesta kiellosta. Säännös olisi uusi. Kielto voitaisiin määrätä väliaikaiseksi asian selvittämisen tai epäkohdan korjaamisen ajaksi. Jos väliaikainen kielto määrättäisiin asian selvittämisen ajaksi, kielto olisi voimassa, kunnes valvontaviranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa. Viranomaisen olisi huolehdittava siitä, että lopullista ratkaisua varten tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä. Asian käsittelemiseen ilman aiheetonta viivytystä velvoittaa toki jo hallintolain 23 §:n 1 momentin yleissäännöskin. Jos kielto määrättäisiin epäkohdan korjaamisen ajaksi, kielto olisi voimassa, kunnes epäkohta on korjattu. Tällöin olisi huolehdittava siitä, että viranomainen saa tiedon epäkohdan korjaamisesta ja voi varmistaa sen. Pitopaikan vaarallisuutta koskevassa esimerkissä kielto voitaisiin määrätä siksi aikaa, kunnes romahdusvaarassa oleva katto on saatu korjattua, jos eläintenpitoa aiotaan jatkaa kyseisessä pitopaikassa.

95 §. Toiminnan keskeyttäminen. Jos on ilmeistä, että eläimillä harjoitettavasta toiminnasta aiheutuu välitöntä vaaraa eläinten hyvinvoinnille eikä vaaraa voitaisi kiellolla tai muulla tavoin estää, valvontaviranomaisella olisi oikeus keskeyttää toiminta välittömästi.

Esimerkiksi eläinkilpailuissa vallitsevat sääolosuhteet tai kilpailumaasto voivat olla sellaisia, että toimintaa ei voida pitää eläinsuojelullisesti hyväksyttävänä. Pääsääntöisesti 94 §:ssä tarkoitetulla kiellolla voidaan puuttua tilanteisiin, joissa eläinten hyvinvointi on akuutisti vaarantunut. Kuitenkin sen varmistamiseksi, että valvontaviranomaisella olisi käytettävissään kaikkiin ja tällä hetkellä vielä ehkä ennakoimattomiinkin tilanteisiin soveltuvia välineitä, toiminnan keskeyttämistä koskevan säännöksen ottamista lakiin voidaan pitää perusteltuna.

Toiminnan keskeyttämistä koskeva päätös olisi voimassa määräajan tai toistaiseksi, kunnes valvontaviranomainen antiasi asiassa lopullisen ratkaisunsa. Viranomaisen olisi huolehdittava siitä, että lopullista ratkaisua varten mahdolliset selvitykset tehdään viivytyksettä. Toiminnan keskeyttämistä oleva tilanne voi olla varsin äkillinen, kuten edellisessä kappaleessa esitetään. Jos esimerkiksi poliisimies keskeyttäisi eläinkilpailut, olisi keskeyttämisestä tarpeen ilmoittaa maakunnalle, jonka vastuulla on maakunnassa olevien eläinten hyvinvoinnin varmistaminen.

96 §. Kiireellisen hoidon hankkiminen. Pykälässä säädettäisiin kiireellisen hoidon hankkimisesta. Säännös vastaisi suurelta osin eläinsuojelulain kiireellisiä toimenpiteitä koskevaa 44 §:ää.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Eläimelle voitaisiin hankkia ravintoa, juotavaa tai muita eläimen hyvinvoinnin kannalta ehdottoman välttämättömiä aineita taikka hoitoa muualta tai hoitaja. Toimenpiteet vastaisivat asialliselta sisällöltään voimassa olevassa eläinsuojelulaissa säädettyä. Rehun hankkimisen sijaan säädettäisiin kuitenkin ravinnon tai juotavan hankkimisesta. Eläimen hyvinvoinnin kannalta ehdottoman välttämättömillä aineilla tarkoitettaisiin esimerkiksi eläimen kiireelliseen lääkitsemiseen tarvittavia lääkkeitä. Toimenpiteen valinnassa olisi huomioitava suhteellisuusperiaate.

Kiireellisen hoidon hankkimisen edellytyksenä olisi, että toimenpide on välttämätön eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi eikä hyvinvointia voida turvata riittävän varmasti muulla tavoin. Vaikka ehdotetun lain sanamuoto eroaa voimassa olevassa eläinsuojelulaissa säädetystä, tarkoituksena ei olisi muuttaa säännöksen soveltamisalaa. Kiiretoimenpiteeseen ryhtyminen edellyttäisi aina, että eläimen tai eläinten hyvinvointi on vaarassa ja ettei hyvinvointia voida turvata riittävän varmasti eläimen omistajalle tai pitäjälle, joka rikkoo eläinten hyvinvointimääräyksiä, annettavalla määräyksellä tai kiellolla. Tilanne vaatisi siis viranomaisen ryhtymistä itse toimenpiteisiin eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Kiiretoimenpiteeseen ryhtyminen olisi tarpeen esimerkiksi silloin, kun eläin kärsii hoidon puutteesta ja kun eläimen terveydentila huomioon ottaen toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä heti eläimen hengen tai terveyden turvaamiseksi, hyvinvoinnin varmistamiseksi tai kärsimyksen estämiseksi. Jos eläin kärsii esimerkiksi veden puutteesta, viranomaisen olisi harkittava, antaako eläimen omistajalle tai haltijalle määräyksen huolehtia eläimen riittävästä vedensaannista, vai ryhtyykö itse kiiretoimenpiteeseen veden hankkimiseksi. Harkinnassa olisi kiinnitettävä huomiota muun muassa siihen, kuinka kiireellistä toimenpidettä eläimen hyvinvoinnin turvaaminen edellyttää. Vedensaannista huolehtimista koskeva määräys voitaisiin antaa niin, että määräystä on noudatettava välittömästi. Jos määräystä ei voitaisi

noudattaa välittömästi esimerkiksi sen vuoksi, että eläimen omistaja tai haltija ei ole paikalla, tai olisi oletettavaa, ettei annettua määräystä muusta syystä noudatettaisi, viranomaisen olisi ryhdyttävä itse kiiretoimenpiteeseen vedensaannin turvaamiseksi.

Kiiretoimenpiteeseen ryhtyminen ei aina edellyttäisi, että eläin kärsii jo esimerkiksi hoidon puutteesta. Toimenpiteeseen olisi ryhdyttävä myös, vaikka eläimen hyvinvointi ei olisi vielä vaarantunut, jos on ilmeistä, että se vaarantuu eikä hyvinvointia voida turvata riittävän varmasti muulla tavoin. Hyvinvointi voisi vaarantua esimerkiksi sen vuoksi, eläinten pitäjä on tavoittamattomissa tai muusta syystä kykenemätön huolehtimaan eläimen hyvinvoinnista. Kyse voisi olla esimerkiksi tilanteesta, jossa eläinten pitäjä ei ole kykeneväinen huolehtimaan eläimestä tai eläimistä vaikkapa sen vuoksi, että hänet on toimitettu sairaalaan tai pidätetty rikoksesta epäiltynä. Lähtökohtaisesti eläimen omistajalla tai pitäjällä on velvollisuus itse järjestää eläimensä hoito myös tällaisessa tilanteessa, mutta jos hän ei näin toimi tai voi toimia, viranomaisen olisi tarvittaessa ryhdyttävä kiiretoimenpiteeseen. Eläimen omistajalla tai pitäjällä voi olla myös vakavia elämänhallintaan liittyviä ongelmia.

Kiiretoimenpide olisi voimassa määrääjän tai toistaiseksi, kunnes valvontaviranomainen antaisi asiassa lopullisen ratkaisunsa. Viranomaisen olisi huolehdittava siitä, että lopullista ratkaisua varten tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä. Eläimen omistajan tai pitäjän velvollisuutena olisi ehdotetun lain 109 §:n mukaan maksaa toimenpiteestä aiheutuvat kustannukset. Kustannukset eivät saisi nousta viranomaisen viivyttelyn vuoksi. Tästä syystä myös ehdotetaan, että valvontaviranomaisen olisi aina ilmoitettava kiiretoimenpiteestä viipymättä maakunnalle. Maakunta voisi ehdotetun lain 109 §:n mukaan suorittaa kiiretoimenpiteestä aiheutuvat kustannukset niin sanottuna välirahoituksena esimerkiksi eläinhoitolalle, josta eläimelle on hankittua hoitoa. Maakunta perisi kustannukset eläimen omistajalta tai haltijalta. Ilmoitusvelvollisuuden avulla pyrittäisiin välttämään sellaiset eläinsuojelulain soveltamisessa esiintyvät tilanteet, joissa asiaa ei saateta riittävän nopeasti loppuun kiiretoimenpiteeseen ryhtymisen jälkeen. Maakunnan tehtävänä olisi siis seurata, että asia saatetaan viipymättä loppuun kiiretoimenpiteeseen ryhtymisen jälkeen.

97 §. Eläimen myyminen, muu luovuttaminen tai lopettaminen. Pykälässä säädettäisiin toimenpiteistä, joihin valvontaviranomainen voisi ryhtyä, kun eläimen hyvinvoinnille aiheutetaan vakavaa vaaraa eivätkä muut toimenpiteet olisi tarkoituksenmukaisia tai kohtuudella mahdollisia. Pykälä vastaisi osin eläinsuojelulain kiireellisiä toimenpiteitä koskevaa 44 §:ää.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eläimen myymisestä, muusta luovuttamisesta tai lopettamisesta. Voimassa olevassa eläinsuojelulaissa säädetään eläimen lopettamisesta tai toimittamisesta teurastettavaksi taikka myymisestä huutokaupalla tai käyvästä hinnasta muuten. Ehdotetussa laissa ei olisi tarpeen säätää eläimen toimittamisesta teurastettavaksi, koska eläimen lopettaminen pitää lopetusasetuksen mukaan sisällään myös teuraaksi toimittamisen. Eläimen myymisen osalta olisi riittävää, että säädettäisiin vain myymisestä määrittelemättä sitä, miten myyminen tulisi suorittaa. Tänä päivänä ei ole välttämättä tarkoituksenmukaista järjestää eläimen myymistä huutokaupalla.

Pykälässä tarkoitettuja toimenpiteitä harkittaessa olisi kiinnitettävä huomiota siihen, että toimenpiteen kohteena oleva eläin on edelleen sen omistajan omaisuutta. Eläimen omistusoikeus ei siirry esimerkiksi viranomaiselle eikä eläinhoitolalle sillä perusteella, että viranomaisen päättäisi hankkia eläimelle 96 §:n nojalla kiireellisenä toimenpiteen hoitoa muualta toimittamalla se eläinhoitolaan. Viranomaisen toimivaltuuksista on tämän vuoksi tarpeen ottaa lakiin selkeä säännös. Jos eläin myydään, viranomaisen olisi pyrittävä saamaan myymisestä eläimen käyvän arvon mukainen hinta. Toimenpiteitä harkittaessa olisi lisäksi kiinnitettävä kuulemisen yhteydessä huomiota eläimen omistajan mielipiteeseen asiassa. Eläimen hoitamisesta ja lopettamisesta aiheutuvat kustannukset kuuluvat eläimen omistajalle. Hoitamisesta aiheutuvat kustannukset saattavat olla huomattavasti suuremmat kuin eläimen lopettamisesta aiheutuvat kustannukset.

Eläimen myyminen tai lopettaminen olisi ehdotuksen mukaan mahdollista silloin, kun eläintä ei voitaisi jättää omistajalleen tai haltijalleen taikka, jos eläimelle on hankittu hoitoa muualta, eläintä ei voitaisi palauttaa omistajalleen tai haltijalleen. Eläimen myyminen tai lopettaminen ei edellyttäisi, että asiassa olisi ensin ryhdytty kiireellisen hoidon hankkimiseen. Käytännössä joissakin tilanteissa jouduttaisiin kuitenkin ensin ryhtymään kiiretoimenpiteeseen esimerkiksi sen selvittämiseksi, voidaanko eläimiä jättää omistajalleen tai pitäjilleen.

Eläimen myymisen tai lopettamisen edellytyksenä olisi pykälän 2 momentin mukaan, että eläimen omistajan tai haltijan teko tai laiminlyönti aiheuttaisi vakavaa vaaraa eläimen hyvinvoinnille eivätkä muut toimenpiteet olisi tarkoituksenmukaisia tai kohtuudella mahdollisia. Ehdotetun lain sanamuoto eroaisi hieman eläinsuojelulain 44 §:ssä säädetystä, mutta tarkoituksena ei olisi muuttaa säännöksen soveltamisalaa.

Eläimen hyvinvoinnille aiheutetulla vakavalla vaaralla tarkoitettaisiin ensisijaisesti eläimen pitoon, hoitotoimenpiteisiin tai kohteluun liittyviä epäkohtia. Lisäksi edellytettäisiin, ettei mikään muu ehdotetun lain mukainen toimenpide olisi tarkoituksenmukainen tai kohtuudella mahdollinen. Jos eläimen omistaja tai haltija olisi esimerkiksi rikkonut eläinten hyvinvointimääräyksiä eikä olisi noudattanut hänelle jo annettua määräystä, valvontaviranomainen voisi ryhtyä joissain tapauksissa tarkoituksenmukaisuussyistä pykälän tarkoittamiin toimenpiteisiin. Tällöin ei olisi aina tarkoituksenmukaista antaa uutta määräystä, kun aiempaakaan ei ole noudatettu ja kun eläimen hyvinvointi ei olisi palautunut pysyvästi säännösten edellyttämälle tasolle. Joissain tapauksissa myöskään uhkasakkolaisissa säädettyillä toimenpiteillä ei voida vaikuttaa toimijaan. Edellytyksenä olisi kuitenkin aina, että eläimen hyvinvoinnille aiheutetaan vakavaa vaaraa. Jos taas eläimiä olisi niin suuri määrä, ettei hoidon hankkiminen niille olisi kohtuudella ylipäänsä mahdollista eikä eläimiä voitaisi jättää omistajalleen tai haltijalleen, viranomaisen voisi ryhtyä eläinten myymiseen tai lopettamiseen. Säännöstä sovellettaisiin sekä tuotantoeläimiin että seura- ja harrastuseläimiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläimen lopettamisesta. Säännöksen soveltaminen siinä mainituissa tapauksissa olisi eläimen hyvinvoinnin kannalta eläimelle armeliain ratkaisu. Pykälän mukaan eläimen lopettaminen viipymättä olisi viranomaisen velvollisuus silloin, kun eläimen käyttäytymisessä, elintoiminnoissa tai ulkoisessa olemuksessa esiintyisi oireita tai

muutoksia, joiden perusteella eläimen voitaisiin päätellä kokevan voimakasta kipua, tuskaa tai kärsimystä, ja eläimen hengissä pitäminen olisi ilmeistä julmuutta sitä kohtaan.

98 §. *Haltuunotto ja hävittäminen.* Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisten toimivallasta sellaisten eläinten sekä välineiden ja laitteiden osalta, jotka olisivat ehdotetun lain nojalla kiellettyjä. Eläinsuojelulain 12 §:n mukaan eläimen hoitoon, käsittelyyn, kiinnittämiseen, kuljettamiseen, tainnuttamiseen tai lopettamiseen tarkoitettujen välineiden, laitteiden ja aineiden, joiden käyttö ilmeisesti aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai kärsimystä, valmistus, maahantuonti, myynti, luovutus ja käyttö on kielletty. Vastaavan sisältöinen sisältyisi myös nyt ehdotetun lain 19 pykälään. Muutoin ehdotettu säännös olisi uusi. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että valvontaviranomainen voi puuttua tehokkaasti ehdotetun lain vastaiseen menettelyyn.

99 §. *Takavarikko.* Pykälä sisältäisi nykyisen lain 47 §:ään sisältyvän kaltaisen viittauksen pakkokeinolakiin. Mainitun lain nojalla esitutkintaviranomainen voi takavarikoida omaisuutta muun muassa silloin, jos on syytä olettaa, että se voi olla todisteena rikosasiassa tai että tuomioistuimien julistaa sen menetetyksi.

100 §. *Eläintarhaa, sirkusta ja eläinnäyttelyä koskevan luvan peruuttaminen tai muuttaminen.* Eläinsuojelulain 20 b §:ssä säädetään nyt ehdotetussa pykälässä tarkoitetusta luvan peruuttamisesta. Lupa voidaan peruuttaa ja laitos tai sen osa sulkea, jos toiminnanharjoittaja olennaisella tavalla rikkoo laissa tai sen nojalla asetettavia eläinsuojeluvaatimuksia tai lupaehtoja taikka jos toiminta ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä ja toiminnanharjoittaja ei korjaa epäkohtia valvontaviranomaisen asettamassa kohtuullisessa määräajassa. Lupa voidaan kuitenkin peruuttaa ja laitos tai sen osa sulkea välittömästi, jos eläinten hyvinvoinnin turvaaminen sitä välttämättä edellyttää. Ehdotettu säännös olisi asiallisesti nykyistä vastaava, ja siinä otettaisiin myös huomioon eläintarhadirektiivissä asetetut vaatimukset, joita on tarpeen noudattaa myös vastaavassa eläintenpidossa.

101 §. *Ilmoitusta edellyttävän eläintenpidon tai toiminnan taikka sen osan kieltäminen.* Pykälä koskisi ilmoitukseen perustuvan eläintenpidon kieltämistä. Kyseessä on eläintenpito, johon voi toiminnan luonteeseen liittyen sisältyä eläinten hyvinvointia vaarantavia elementtejä. Esityksessä ei kuitenkaan ehdoteta, että tällainen eläintenpito säädettäisiin lupaa edellyttäväksi. Kaikissa tapauksissa on kuitenkin tarpeen säätää valvontaviranomaisen toimivallasta puuttua toimintaa koskeviin epäkohtiin. Äärimmillään tulee voida kieltää eläinten hyvinvointimääräysten vastainen eläintenpito, kuten pykälässä nyt ehdotetaan. Eläinsuojelulain 25 §:n mukaan aluehallintovirasto voi ilmoituksenvaraista toimintaa koskevan ilmoituksen tarkastettuaan antaa toiminnan harjoittajalle eläinsuojelullisten haittojen ehkäisemiseksi tarpeellisia määräyksiä. Jos toiminta ei täytä laissa määrättyjä vaatimuksia eikä toiminnanharjoittaja annetussa määräajassa korjaa toiminnassa olevia puutteita, aluehallintovirasto voi myös kieltää toiminnan harjoittamisen. Ehdotettu pykälä vastaisi sisällöltään pääosin eläinsuojelulain 25 §:ää. Määräyksien antamiseen sovellettaisiin kuitenkin ehdotetun lain 91 §:n ja 93 §:n säännöksiä määräysten ja kieltöjen antamisesta.

102 §. Uhkasakko, teettämishukka tai keskeyttämishukka. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta tehostaa antamaansa hallintopäätöstä uhkasakolla tai teettämishukalla tai keskeyttämishukalla. Keskeyttämishukkaa koskeva sääntely olisi uusi.

103 §. Päätösvallan siirtäminen Elintarviketurvallisuusvirastolle eräissä tapauksissa. Pykälän 1 momentin mukaan Elintarviketurvallisuus voisi päättää hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä, jos niiden vaikutusalueena on yhtä maakuntaa laajempi alue. Säännöksen tarkoituksena olisi, että päätökset voitaisiin tehdä keskitetysti sen sijaan, että useammat maakunnat joutuisivat tekemään samaa toimijaa koskevia päätöksiä, jos toimijan toiminta tapahtuu yhtä useamman maakunnan alueella.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että Elintarviketurvallisuusvirasto voisi tietyissä tapauksissa päättää hallipakkokeinojen käyttämisestä yhdenkin maakunnan alueella. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole, että maakunta näin voisi esimerkiksi vähäisten resurssien vuoksi siirtää tehtäviään Elintarviketurvallisuusviraston hoidettavaksi. Kyseessä olisi erittäin poikkeuksellinen menettely, johon Elintarviketurvallisuusvirasto voisi ryhtyä, jos virasto katsoo, että olisi perusteltua syytä pitää maakunnan toimia riittämättöminä eläinten hyvinvoinnin takaamiseksi. Elintarviketurvallisuusvirasto voisi hoitaa lähtökohtaisesti maakunnan tehtäviin kuuluvan valvontatapauksen myös sellaisessa poikkeuksellisessa tapauksessa, että keskusviranomaisen puuttumista asiaan on pidettävä tarpeellisena eläinten hyvinvointimääräysten yleiseksi noudattamiseksi ja valvonnan ohjaamiseksi. Tällainen tilanne olisi esimerkiksi se, että maakunta ei ryhtyisi toimenpiteisiin, vaikka hallinnollisten pakkokeinojen käyttöön olisi ilmeinen ja yleisesti arvioiden selvä tarve. Tilanne saattaisi muodostua ongelmalliseksi, jos Elintarviketurvallisuusviraston toimenpiteille ei olisi säädetty edellytyksiä.

Jotta maakunnat saisivat tiedon siitä, että virasto ryhtyisi asiassa toimenpiteisiin, Elintarviketurvallisuusviraston on 3 momentin mukaan viipymättä ilmoitettava 1 ja 2 momentin nojalla tekemistään päätöksistä asianomaisille maakunnille.

13 luku **Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano**

104 §. Muutoksenhaku. Pykälä koskisi muutoksenhakua valvontaviranomaisen päätökseen. Muutoksenhakua koskevat keskeiset periaatteet on jo toteutettu oikeusministeriön toimesta annetun hallituksen esityksen (HE 230/2014 vp) mukaisesti eräiden hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamisesta annetussa lainsäädännössä. Eläinsuojelulain muutoksenhakua koskevaa sääntelyä ei muutettu tuolloin, koska lain kokonaisuudistus oli vireillä.

Pykälän 1 momentissa lueteltaisiin asiat, joissa on asian laadun ja oikeusturvan kannalta tarpeen, että hallintopäätökseen haetaan muutosta valittamalla suoraan hallinto-oikeuteen. Tällaisia asioita olisivat esimerkiksi eläintarhaa, sirkusta tai eläinnäyttelyä koskevat asiat, hallinnollisten pakkokeinojen täytäntöönpanoa ja merkittäviä hallinnollisia seuraamuksia koskevat asiat. Näissä asia selvitetään perusteellisesti jo ensi vaiheen hallintomenettelyssä ja

on tärkeää saada asia viivytyksettä tuomioistuimen käsiteltäväksi. Valitusoikeus koskisi myös Euroopan unionin lainsäädännön perusteella tehtävää päätöstä. Esimerkiksi virallista valvontaa koskeva asetus on sellaisenaan sovellettavaa lainsäädäntöä. Sen 138 artiklassa säädetään valvontaviranomaisen toimista, jotka koskevat todettua säännösten noudattamatta jättämistä.

Pykälän 2 momentti koskisi oikaisuvaatimuksen käyttöä. Hallintolakiin sisältyvät yleissäännökset siitä, kenellä on oikeus vaatia oikaisua ja siitä, että oikaisua vaaditaan siltä viranomaiselta, joka on tehnyt päätöksen. Esimerkiksi ehdotetun 10 §:n mukaan eläinlajilistasta voitaisiin hakemuksesta poiketa tietyin edellytyksin. Kielteiseen päätökseen haettaisiin ensi vaiheessa oikaisua asian käsitelleeltä Elintarviketurvallisuusvirastolta.

Pykälän 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saisi hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän 4 momentin mukaan valvontaviranomaisen eräisiin väliaikaisiin päätöksiin ei kuitenkaan saisi hakea erikseen muutosta. Väliaikaisia hallinnollisia pakkokeinoja voitaisiin käyttää vain lyhyen aikaa, tilanteen tarkemmaksi selvittämiseksi. Valvontaviranomaisen olisi huolehdittava siitä, että lopullista ratkaisua varten tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä. Tuomioistuinlaitosta ei ole syytä kuormittaa tarpeettomasti sillä, että väliaikaisista päätöksistä voitaisiin valittaa erikseen.

Pykälän 5 momentti sisältäisi eläinsuojelulain 51 §:n 2 momentin kaltaisen säännöksen valituksen kiireellisestä käsittelystä. Säännöstä kuitenkin täsmettäisiin siten, että kiireellisyysvaatimus koskisi vain päätöksiä, joissa on kysymys eläinten hyvinvoinnista.

105 §. *Muutoksenhaku maksuja koskevaan päätökseen.* Valtiolle määrättyä maksua koskevasta muutoksenhausta säädetään valtion maksuperustelaissa. Ehdotettu 1 momentti sisältäisi tätä koskevan viittauksen.

Muutosta maakunnallisia maksuja koskevaan päätökseen saisi hakea siten kuin maakuntalain 17 luvussa säädetään. Pykälän 2 momentissa viitattaisiin tähän lakiin.

106 §. *Päätöksen täytäntöönpano.* Eläinsuojelulain 52 §:ssä säädetään eläinten hyvinvointia koskevien hallintopäätösten täytäntöönpanosta. Säännöksen mukaan päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus edellyttää pääsääntöisesti sen lainvoimaisuutta. Päätös on lähtökohtaisesti lainvoimainen, kun valitusaika on kulunut umpeen eikä päätöksestä ole valitettu, tai kun päätöksestä on valitettu, mutta asiassa on annettu ratkaisu, johon ei voi enää hakea muutosta säännönmukaisin muutoksenhakekeinoin.

Eläinten hyvinvointiin liittyvä asia on usein luonteeltaan sellainen, ettei siinä voida odottaa valitusajan kulumista umpeen tai mahdollista koko valitusprosessin läpi käymistä. Voimassa

olevaan säännökseen tehtäisiin täsmennys, jonka mukaan valvontaviranomainen olisi velvollinen määräämään päätöksen täytäntöönpanosta kaikissa sellaisissa tilanteissa, joissa täytäntöönpanoa ei voida eläinten hyvinvoinnin turvaamiseen liittyvän syyn vuoksi lykätä. Säännös koskisi luonnollisesti myös Euroopan unionin lainsäädäntöön perustuvaa vastaavaa päätöstä.

14 luku **Maksut ja palkkiot**

107 §. *Perittävät maksut.* Voimassa olevasta eläinsuojelulaista puuttuvat säännökset, jotka koskevat viranomaisten suoritteista perittäviä maksuja.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaus suoritteisiin sovellettavaan valtion maksuperustelakiin valtion suoritteiden osalta.

Pykälän 2 momentti koskisi maakunnan suoritteita. Aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) 22 §:n nojalla on annettu valtioneuvoston asetus aluehallintovirastojen maksuista vuonna 2016 (1524/2016). Julkisoikeudellisina suoritteina, joista asetuksen mukaan peritään kiinteähintainen maksu, on asetuksessa mainittu eläinnyttelylupa (sirkus, eläintarha, pysyvä ja kiertävä eläinnyttely), vapautus nautojen jaloittelua koskevasta vaatimuksesta ja eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1099/2009 mukainen kelpoisuustodistus tai väliaikainen kelpoisuustodistus. Maakunnat perisivät ehdotetun pykälän mukaan hyväksymänsä taksan mukaisen maksun hakemuksesta annetuista päätöksistä. Maakuntaudistuksen yhteydessä aluehallintovirastojen tehtävä siirtyvät maakunnille.

Valvontaviranomainen voisi periä toimijalta maksun myös sen johdosta, että toimijan toiminta ei ole täyttänyt sille asetettuja vaatimuksia, ja tämän johdosta joudutaan tekemään kehotuksen, määräyksen tai kiellon antamisen jälkeinen uusintatarkastus. Yksinomaan yhteiskunnan varoja ei ole tarkoituksenmukaista käyttää sen toistuvaan varmistamiseen, että toiminnassa noudatetaan eläinten hyvinvointimääräyksiä. Vastaavia periaatteita sisältyy myös virallista valvontaa koskevaan asetukseen, jonka VI luvussa säädetään maksuista.

108 §. *Asiantuntijoille ja avustajille maksettavat palkkiot ja korvaukset.* Ehdotetun lain 81 §:n mukaan valvontaviranomainen voisi käyttää valvontaa ja tarkastusta tehdessään apunaan viranomaiskoneiston ulkopuolista henkilöä. Valvontaviranomainen maksaisi tällaisessa tapauksessa saamastaan avusta palkkion ja matkakustannusten korvauksen käyttämälleen asiantuntijalle tai avustajalle.

109 §. *Hallinnollisista pakkokeinoista aiheutuvat kustannukset.* Eläinsuojelulain 58 §:n mukaan eläimen omistajan tai haltijan on suoritettava eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi tarkoitetuista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset. Jos eläin on myyty tai toimitettu teurastettavaksi tai eläimestä on saatu muuta tuloa, kustannukset on vähennettävä eläimen kauppahinnasta tai eläimestä saadusta muusta tulosta ja jäännös annettava eläimen omistajalle tai haltijalle. Pykälän 1 momentissa ehdotettu sääntely vastaa asiallisesti nykyistä sääntelyä.

Toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset voidaan nykyisin erityisistä syistä maksaa etukäteen valtion talousarviossa eläinlääkintähuoltoon varatuista määrärahoista. Eläimen omistaja tai

haltija on kuitenkin aina vastuussa kustannusten lopullisesta suorittamisesta. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että kustannukset voitaisiin nykyiseen tapaan maksaa etukäteen ja väliaikaisesti yhteiskunnan varoista. Sääntelyä kuitenkin täsmettäisiin niin, että maksamisen tulisi olla tarkoituksenmukaista ja kohtuullista tilanne kokonaisuutena arvioiden.

Kustannukset olisivat nykyiseen tapaan suoraan ulosottokelpoisia. Perimiseen sovellettaisiin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettua lakia (706/2007).

15 luku **Rekisterit**

110 §. Rekistereiden pitäminen. Eläinten hyvinvoinnin varmistamiseen liittyvät viranomaisrekisterit ovat osa maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmää, johon sisältyvät myös eläinten tunnistamiseen ja jäljitettävyyteen sekä eläinten terveyden, elintarviketurvallisuuden ja kasvinterveyden varmistamiseen liittyvät rekisterit samoin kuin maatilojen omistajuuteen ja hallintaan sekä maataloustukien maksuun ja valvontaan liittyvät rekisterit. Tietojärjestelmän rakenteesta, sisällöstä ja käyttötarkoituksesta, tietojärjestelmään sisältyvien rekistereiden pitämisestä, rekisteritietojen luovuttamisesta sekä rekisteritietojen säilyttämisajasta ja poistamisesta tietojärjestelmästä säädetään maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008), jäljempänä tietojärjestelmälaki. Lakia sovelletaan paitsi tietojärjestelmään sisältyviin rekistereihin myös maatalous-, elintarvike- ja maaseutuelinkeinohallinnossa laadittuihin asiakirjoihin, jos asiakirjoissa olevat tiedot kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön toimialaan. Laki on maaseutuelinkeinohallinnon yleislakina toissijainen suhteessa erityislakeihin, eli sen säännöksiä ei sovelleta siltä osin kuin ne poikkeavat muun lain säännöksistä. Rekistereiden tietosisältöä koskevat lain säännökset ovat myös siinä määrin yleisluonteisia, että perustuslain henkilötietojen käsittelylle asettamien vaatimusten täytyminen edellyttää useiden rekistereiden osalta lain säännöksiä täydentävää erityislakia. Esimerkiksi eläinten tunnistamiseen ja jäljitettävyyteen liittyvistä rekistereistä säädetään eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa.

Eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi pidetään rekistereitä esimerkiksi eläintarha- tai eläinnäyttelyluvan luvan saaneista toimijoista ja toimipaikoista. Rekistereitä pidetään lisäksi eräistä toimijoille annettuja hallintopäätöksiä koskevista valvontatiedoista. Tällä hetkellä mainittujen rekistereiden tietosisällöstä ei ole eläinsuojelulaissa laintasoisia säännöksiä. Ehdotuksen mukaan rekistereitä koskevat säännökset otettaisiin lain 13 lukuun. Rekisterisäännökset kytkettäisiin tietojärjestelmälakiin säätämällä, että 13 luvussa tarkoitettut rekisterit ovat osa maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmää ja että niihin sovelletaan tieto-järjestelmälakia.

Tietojärjestelmälain mukaan tietojärjestelmään sisältyviä rekistereitä pitävät Maaseutuvirasto, Elintarviketurvallisuusvirasto sekä Luonnonvarakeskus maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa. Virastot vastaavat talletettujen tietojen oikeellisuudesta kukin oman toimialansa osalta. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriöllä, Maanmittauslaitoksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla, kuntien maaseutuelinkeino- ja elintarvikevalvontaviranomaisilla, aluehallintovirastoilla ja kunnaneläinlääkäreillä on oikeus käyttää ja päivittää tietoja

säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin, että rekistereitä pitäisi Elintarviketurvallisuusvirasto. Muut valvontaviranomaiset kuitenkin käyttäisivät ja olisivat velvollisia päivittämään rekisteritietoja säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. Vastuu rekisterimerkinnän tekemisestä olisi lähtökohtaisesti sillä viranomaisella, joka päättäisi rekisteriin merkittävästä toimenpiteestä kuten esimerkiksi luvasta tai kiellosta.

111 §. *Luvan- ja ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat rekisterit.* Pykälän 1 momentin mukaan rekisteriä pidettäisiin ehdotetun lain nojalla luvan saaneista eläintarhoista, pysyvistä ja kiertävistä eläinnäyttelyistä sekä sirkuksista. Lisäksi rekisteriä pidettäisiin luonnonvaraisten eläinten tarhauksesta, ammattimaisesta tai laajamittaisesta seura- ja harrastuseläinten pidosta, loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten hoidosta sekä ilmoituksenvaraisesta eläinten lopetustoiminnasta ja eläinkilpailujen järjestämisestä. Rekistereitä pidettäisiin toiminnan valvontaa varten.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin rekistereihin merkittävät tiedot. Näitä olisivat tietojärjestelmälain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tunnistetietojen ja pito- tai toimipaikkaa koskevien tietojen lisäksi muun muassa tiedot siitä, mitä toimintaa lupa tai ilmoitus koskee, selvitys toimijan pätevyydestä, toiminnan kohteena olevat eläinlajit ja eläinten lukumäärä, lopetustoiminnan osalta eläinten lukumäärästä riittää arvio vuosittaisesta lukumäärästä. Lisäksi rekisteriin merkittäisiin selvitys eläinten pitopaikasta ja eläinten hoidon järjestämisestä, kun on kyse eläintarhasta, pysyvästä ja kiertävästä eläinnäyttelystä, sirkuksesta, luonnonvaraisten eläinlajien tarhauksesta, ammattimaisesta tai laajamittaisesta seura- ja harrastuseläinten pidosta tai loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten hoidosta. Eläintarhojen osalta merkittäisiin myös tiedot siitä biologisen monimuotoisuuden turvaamiseen tähtäävästä tehtävästä, johon laitos tulee osallistumaan. Eläinten lopetustoimintaa harjoittavasta toimijasta rekisteriin merkittäisiin selvitys käytettävistä lopetusmenetelmistä. Myös mahdolliset lupaehdot samoin kuin toiminnan aloittamista tai lopettamista koskevat tiedot tai toimintaa koskevat oleelliset muutokset olisivat rekisteröitäviä tietoja.

Pykälän 3 momentissa lueteltaisiin ne tiedot, joita rekisteröitäisiin eläinkilpailujen järjestämisestä. Eläinkilpailuja koskevat aineelliset säännökset sisältyisivät ehdotettuun 7 lukuun. Rekisteriin merkittävät tiedot olisivat vastaavatyypisiä kuin ehdotetussa 2 momentissa, mutta säännöksessä otettaisiin lisäksi huomioon eläinkilpailujen järjestämistä koskevat erityiset vaatimukset.

Pykälän 4 momentin valtuussäännöksen mukaan rekisteritietojen merkitsemisessä noudatettavasta menettelystä voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

112 §. *Eläinten hyvinvoinnin valvontaa varten rekisteröitävät tiedot.* Ehdotettu pykälä sisältäisi ne välttämättömät rekisteröitävät tiedot, joita tarvitaan eläinten hyvinvoinnin valvontaa ja sen suunnittelua, ohjausta ja kehittämistä varten. Tietojärjestelmälain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tunnistetietojen lisäksi voitaisiin rekisteröidä tähän kohdistuneet

tarkastukset ja näytteenotot, tarkastuksen kohteena oleva toiminta ja eläinlajit sekä eläinten lukumäärä, tarkastuksessa tehdyt havainnot ja näytteistä tehtyjen tutkimusten tulokset. Lisäksi rekisteröidä voitaisiin kehotukset ja hallinnolliset pakkokeinot, jotka on annettu ehdotetun 12 luvun nojalla. Samoin tiedot ehdotetun 8 §:n 3 momentin nojalla hallussa pidetystä eläimestä ja 10 §:ssä tarkoitettujen eläinlajilistasta poikkeamista koskevat luvat olisi valvonnan kannalta tarpeen merkitä rekisteriin. Euroopan unionin lainsäädännön noudattamisen valvomiseksi rekisteriin merkittäisiin myös lopetusasetuksen nojalla annetut kelpoisuustodistukset ja väliaikaiset kelpoisuustodistukset. Pykälän 1 momentin 9 kohta olisi luonteeltaan yleisempi, kaatokohta. Sen tarkoituksena olisi varmistaa, että myös muut mahdolliset, nyt ennakoimattomat eläinten hyvinvointimääräysten valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot voitaisiin tarvittaessa rekisteröidä.

Tietojärjestelmälain 5 §:ssä säädetään viranomaisista, joilla on oikeus käyttää ja päivittää maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmää. Poliisia ei mainita kyseisessä säännöksessä. Poliisi on kuitenkin ehdotetun lain mukainen valvontaviranomainen. Tämän vuoksi pykälän 2 momenttiin otettaisiin säännös siitä, että poliisilla on oikeus käyttää ja päivittää tietoja rekisteriin säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin pykälän 3 momentin mukaan antaa tarkempia säännöksiä rekisteritietojen merkitsemisessä noudatettavasta menettelystä.

16 luku **Rangaistussäännökset**

113 §. *Rikoslain rangaistussäännökset.* Pykälässä säädettäisiin Eläinsuojelulain 53 §:n tapaan rangaistuksia koskevasta viittaussäännöksestä rikoslakiin. Pykälän mukaan rangaistus eläinsuojelurikoksesta säädetään rikoslain 17 luvun 14, 14 a ja 15 §:ssä. Rikoslain 17 luvun 14 §:ssä säädetään eläinsuojelurikoksesta, 14 a §:ssä törkeästä eläinsuojelurikoksesta ja 15 §:ssä lievästä eläinsuojelurikoksesta.

114 §. *Eläinsuojelurikkomus.* Eläinsuojelulain 54 §:ssä säädetään eläinsuojelurikkomuksesta. Rangaistuksena tuomitaan sakkoa ja sen tuomitseminen edellyttää toimijassa tahallisuutta tai huolimattomuutta. Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan, jollei teko ole rikoslain 17 luvun 14, 14 a tai 15 §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla säädetä ankarampaa rangaistusta.

Eläinsuojelurikkomusta koskevat säännökset on porrastettu suhteessa rikoslain säännöksiin siten, että rikoslain säännöksen soveltuminen edellyttää eläimen julmaa kohtelua tai eläimelle aiheutettua tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa, kun taas rikkomussäännöksen soveltaminen ei tätä edellytä. Rangaistavuus rikoslain perusteella edellyttää lisäksi tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta. Rikkomussäännös on toissijainen suhteessa rikoslain säännökseen. Rikkomuksena rangaistaviksi voivat siten tulla vain sellaiset tahalliset tai törkeästä huolimattomuudesta tehdyt teot, joilla ei ole eläimeen rikoslaisissa mainittuja vaikutuksia tai jos näitä vaikutuksia on, teko on tehty huolimattomuudesta.

Pykälän otsikkona olisi edelleen eläinsuojelurikkomus, joka kuvaa hyvin säännöksen sisältöä ja on jo vakiintunut käytäntöön. Myös syyksiluettavuuden alinta astetta eli huolimattomuutta

voidaan edelleen pitää perusteltuna eläinsuojelurikkomuksen yhteydessä näytön hankkimiseen ja eläinten hyvinvoinnin turvaamiseen liittyvistä painavista syistä johtuen. Ehdotetun lain eräinä keskeisinä tavoitteina ovat eläinten hyvinvoinnin tilan parantaminen ja valvonnan ja viranomaisten keinojen lisääminen epäkohtiin puuttumisessa.

Pykälään sisältyvillä kriminalisoinneilla pyrittäisiin lain säännösten noudattamisen kautta eläinten hyvinvointia ja kunnioitusta lisäävään vaikutukseen. Säännökseen sisältyisi jonkin verran uusia kriminalisointeja. Ne johtuisivat suurelta osin ehdotettuun lakiin sisällytettävistä uusista toiminnoista kuten esimerkiksi eläinkilpailuista ja luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnasta. Näitä koskevien ilmoitusvelvollisuuksien ja eräille muille uusille toiminnoille asetettavien vaatimusten rikkomisia tai laiminlyöntejä käsiteltäisiin kriminalisointien osalta vastaavalla tavalla kuin jo tällä hetkellä kriminalisoituja muita vastaavien säännösten rikkomuksia tai vaatimusten laiminlyöntejä. Myös sukupuoliyhteys eläimen kanssa kriminalisoitaisiin. Vaikka mainittu toiminto voi tulla rangaistavaksi myös jo rikoslaissa säädetyn eläimelle aiheutetun kivun tai kärsimyksen rangaistavuuden perusteella, on ennaltaehkäisevän vaikutuksen vuoksi tarpeen, että nyt kielletyksi ehdotettu toiminto on sellaisenaan rangaistavaa, vaikka rikoslaissa säädetty rangaistavuuden edellytykset eivät täytyisikään. Kriminalisointien lisääntyminen johtuisi osittain myös siitä, että ehdotetussa säännöksessä avattaisiin voimassa olevaan säännökseen sisältyviä pelkkiä viittauksia esimerkiksi lain 3-6 §:ään. Mainitut perussäännökset ja niiden nojalla annetut asetukset sisältävät nykyisin keskeisen osan eläintenpitoon liittyviin yleisiin periaatteisiin, eläinten pitopaikkaan sekä eläinten hoitoon ja kohteluun liittyvästä sääntelystä. Sääntely on näiltä osin ollut nykysäännöksessä varsin avointa.

Lopetusasetuksen 23 artiklassa velvoitetaan jäsenvaltioita säätämään asetuksen säännösten rikkomista koskevista seuraamuksista, joiden on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Lopetusasetuksen vaatimuksia sovelletaan sellaisenaan asetuksen soveltamisalaan kuuluvassa toiminnassa. Pykälässä ei ehdoteta uusia lopetusasetuksen rikkomista koskevia kriminalisointeja. Säännöksestä sen sijaan poistettaisiin nykyisen pykälän 2 momentin 9 kohta, joka koskee lopetusasetuksen 14 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen toimittamista. Tiedot liittyvät lähinnä teurastamojen hyväksymiseen ja kuuluvat elintarvikelain alaan. Voimassa olevaan säännökseen sisältyvät seuraamukset on notifioitu komissiolle, joka on pitänyt seuraamuksia riittävinä asetuksen 23 artiklan kannalta.

Ehdotettu pykälä vastaisi rakenteeltaan pitkälti voimassa olevaa säännöstä. Sen 1 momentti sisältäisi kriminalisointeja, joissa teolla tai laiminlyönnillä voidaan aiheuttaa eläimelle kipua tai kärsimystä. Nämä kriminalisoinnit ovat edelleen tarpeellisia ehdotetun lain tehokkaan toteutumisen varmistamiseksi. Pykälän 2 momenttiin sisältyisi nykyiseen tapaan pääosin laiminlyöntejä, joilla ei olisi suoranaista vaikutusta eläimeen. Myös laiminlyöntirikkomuksia koskevat säännökset ovat luonteeltaan paljolti ennaltaehkäiseviä. Vaikka laiminlyöntitapauksiin voidaan puuttua esimerkiksi myös ehdotetun lain 91 §:n nojalla annetulla määräyksellä, kriminalisointia voidaan pitää tarpeellisena. Määräys voi osoittautua tehottomaksi tai moitittava teko voi olla sellainen, että sitä ei voida enää korjata. Pykälän 4 momentti olisi puolestaan kokonaan uusi. Sen tarkoituksena olisi estää sanktioiden kasautuminen.

Nyt ehdotettava eläinsuojelurikkomusta koskeva säännös sisältäisi rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vaatimalla tavalla nykyiseen säännökseen verrattuna asialliset luonnehdinnat rangaistaviksi tarkoitetuista teoista sekä voimassa olevaa säännöstä täsmällisemmät viittaukset niihin säännöksiin, joiden vastaiset teot olisivat rangaistavia.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi eläimelle aiheutettu tarpeeton kipu tai kärsimys sekä eläimen hoidotta jättäminen tai hylkääminen. Vastaava säännös sisältyy myös voimassa olevan säännöksen 1 kohtaan. Voimassa olevassa säännöksessä kuitenkin vain viitataan lain 3 ja 5 §:ään, joihin kielto on sisältynyt.

Pykälän 1 momentin 2 kohta koskisi sairaan tai vahingoittuneen eläimen auttamisvelvollisuuden laiminlyöntiä. Vastaava menettely on kriminalisoitu voimassa olevan säännöksen 3 kohdassa viittaamalla lain 14 §:ään. Ehdotettu säännös samoin kuin jäljempänä perusteltavat säännökset olisivat nykyisiä säännöksiä täsmällisempiä ja tarkkarajaisempia

Pykälän 1 momentin 3 kohta koskisi eläimen kovakouraista tai muutoin kiellettyä käsittelyä. Voimassa olevassa säännöksessä rangaistavuus on toteutettu viittaamalla sen 1 kohdassa lain 6 §:ään. Kohtelusta on lisäksi nykyisin säädetty yksityiskohtaisemmin eläinsuojeluasetuksen 4 luvussa. Ehdotetussa säännöksessä viitattaisiin nykyiseen tapaan myös eräisiin lopetusasetuksen keskeisiin säännöksiin. Lopetusasetuksen 3 artiklassa säädetään lopetusta ja siihen liittyviä toimenpiteitä koskevista yleisistä vaatimuksista, 4 artiklassa tainnutusmenetelmistä, 15 artiklassa eläinten käsittelystä ja liikkumisen rajoittamisesta teurastamossa ja liitteessä III eläinten hyvinvointia turvaavista teurastamojen toimintaa koskevista säännöistä.

Pykälän 1 momentin 4 kohta olisi uusi. Ehdotetun lain 14 §:ssä kiellettäisiin sukupuoliyhteys eläimen kanssa. Kiellon tehostamiseksi on välttämätöntä, että sen vastainen toiminto säädetään rangaistavaksi teoksi.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa säädettäisiin nykyiseen tapaan rangaistavaksi laissa kielletyn toimenpiteen tekeminen. Vastaava kriminalisointi sisältyy voimassa olevan säännöksen 3 kohtaan, jossa viitataan kielletyn toimenpiteen osalta lain 7 §:ään.

Pykälän 1 momentin 6 kohta koskisi toimenpiteen tekemistä vailla riittävää osaamista ja kivunlievityksen käytön laiminlyöntiä. Voimassa olevassa säännöksessä rangaistavuus on toteutettu viittaamalla säännöksen 1 kohdassa lain 7 §:ään. Eläinsuojeluasetuksen 23 §:ssä on säädetty tarkemmin eläimille suoritettavista toimenpiteistä ja siitä, milloin toimenpiteessä tulee käyttää anestesiaa tai kivunlievitystä.

Pykälän 2 momentin 7 kohta olisi osittain uusi, ja koskisi eläimelle mahdollisesti vaarallisia aineita sekä vaarallista ruokaa, juomaa tai muuta ravintoa. Eläinsuojeluasetuksen 9 §:ssä kielletään tietyvästi vaarallisen ruoan, juoman tai muun ravinnon antaminen eläimelle. Voimassa olevassa säännöksessä kriminalisointi on toteutettu viittaamalla 1 momentin 1 kohdassa lain 5 §:ään.

Pykälän 1 momentin 8 kohta koskisi kielletyn välineen tai laitteen käyttöä. Vastaavansisältöinen viittaus sisältyy voimassa olevan säännöksen 2 kohtaan.

Pykälän 1 momentin 9 kohta koskisi ehdotetun lain 4 lukuun sisältyvien eläinten hoitovaatimusten laiminlyöntiä. Voimassa olevassa säännöksessä näitä koskeva kriminalisointi on toteutettu vain viittaamalla säännöksen 1 kohdassa lain 5 §:ään ja sen nojalla annettuihin säännöksiin. Varsinaiset aineelliset eläinten hoitoa koskevat säännökset ovatkin sisältyneet eläinsuojeluasetuksen 3 lukuun tai eläinlajikohtaisiin valtioneuvoston asetuksiin.

Pykälän 1 momentin 10 kohdan mukaan rangaistavaa olisi eläimen pakolla syöttäminen tai juottaminen. Eläinsuojelulain 11 §:ssä säädetään eläimen pakolla syöttämisestä. Voimassa olevassa säännöksessä pakolla syöttäminen on säädetty rangaistavaksi viittaamalla mainittuun 11 §:ään säännöksen 3 kohdassa.

Pykälän 1 momentin 11 kohdassa säädettäisiin eläinten jalostukseen käyttämistä koskevan kiellon rikkomisesta viittaamalla lain 26 §:n 2 ja 3 momentteihin nykyistä täsmällisemmin. Voimassa olevassa säännöksessä vastaava kriminalisointi on toteutettu viittaamalla säännöksen 1 kohdassa lain 8 §:ään. Jalostuksesta on nykyisin säädetty myös eläinsuojeluasetuksen 24 §:ssä.

Pykälän 2 momentin 12 kohta olisi uusi. Ehdotetun lain 26 §:n 4 momentissa velvoitettaisiin eläinten omistaja tai pitäjä huolehtimaan siitä, että hänen pitämänsä nisäkkäät eivät lisäänty hallitsemattomasti. Säännöksen tarkoituksena on muun muassa estää villien kissapopulaatioiden muodostuminen. Lain noudattamisen varmistamiseksi on tarpeen, että velvollisuuden rikkominen säädetään rangaistavaksi teoksi

Pykälän 1 momentin 13 kohta koskisi ehdotetun lain 5 lukuun sisältyvien eläimen pitopaikkaa koskevien vaatimusten laiminlyöntiä. Voimassa olevassa säännöksessä tätä koskeva kriminalisointi on toteutettu vain viittaamalla säännöksen 1 kohdassa lain 4 §:ään ja sen nojalla annettuihin säännöksiin. Varsinaiset aineelliset pitopaikkaa koskevat säännökset ovatkin sisältyneet eläinsuojeluasetuksen 1 lukuun tai eläinlajikohtaisiin valtioneuvoston asetuksiin.

Pykälän 1 momentin 14 kohta koskisi eläimen suorituskykyyn tai käyttäytymiseen vaikuttamista koskevan kiellon rikkomista. Eläinsuojelulain 9 §:ssä säädetään eläimen suorituskykyyn vaikuttamisesta. Tätä koskevan kiellon rikkomista koskeva kriminalisointi on toteutettu viittaamalla säännöksen 3 kohdassa mainittuun pykälään.

Pykälän 1 momentin 15 kohta olisi uusi ja koskisi eläinten hyvinvoinnin vaarantumista eläinkilpailussa tai -näyttelyssä.

Pykälän 1 momentin 16 kohta koskee eläinten lopettamista koskevien vaatimusten laiminlyöntiä. Voimassa olevassa säännöksessä rangaistavuus on toteutettu viittaamalla sen 1 kohdassa lain 32 §:ään.

Pykälän 1 momentin 17 kohta koskee eläinten teurastusta koskevien vaatimusten laiminlyöntiä. Voimassa olevassa säännöksessä rangaistavuus on toteutettu vain viittaamalla sen 1 kohdassa lain 33 §:ään.

Pykälän 2 momentin 1 kohta olisi uusi. Ehdotetun lain 8 §:n 1 momentissa määriteltäisiin edellytykset, joiden täytyessä eläintä voitaisiin pitää tuotantoeläimenä, seura- ja harrastuseläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä. Säännöksen mukaan vain sellaisia eläinlajeja voitaisiin pitää, joiden pito voidaan saatavilla olevan tieteellisen näytön ja käytännön kokemuksen perusteella järjestää eläinten hyvinvoinnin turvaavalla tavalla. Muita kuin seura- ja harrastuseläimiä koskeva luettelo sisältyisi ehdotetun lain liitteeseen 1. Valtioneuvoston asetuksella puolestaan säädettäisiin niistä eläinlajeista, joita voitaisiin pitää seura- ja harrastuseläiminä. Ehdotetussa 1 kohdassa kriminalisoitaisiin lainsäädännön vastainen eläinten pitäminen. Säännöksen noudattamisen tehostamiseksi on välttämätöntä, että sen vastainen eläintenpito on rangaistava teko.

Myös pykälän 2 momentin 2 kohta olisi uusi ja liittyisi 2 kohdassa kuvattuun eläintenpitoon. Ehdotetun 8 §:n 3 momentin mukaan, mitä 2 momentissa säädetään, ei sovelleta niihin eläinyksilöihin, jotka on saatu haltuun ennen lain voimaantuloa. Tällainen eläin voitaisiin pitää hallussa sen luonnolliseen kuolemaan saakka. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää vastaavasta poikkeuksesta myös seura- ja harrastuseläimenä pidettävien eläinyksilöiden osalta. Säännöksessä edellytettäisiin hallussa pidettävää eläintä koskevan ilmoituksen tekemistä maakunnalle. Lain noudattamisen valvonnan kannalta on välttämätöntä, että ilmoituksen laiminlyönti säädettäisiin rangaistavaksi teoksi.

Pykälän 2 momentin 3 kohta sisältäisi voimassa olevan säännöksen sisältöisen säännöksen alle viittäoista vuotta nuorempaan kohdistuvan valvontavelvollisuuden laiminlyönnistä. Voimassa olevassa säännöksessä kriminalisointi on toteutettu viittaamalla 2 momentin 3 kohdassa lain 65 §:ään.

Pykälän 2 momentin 4 kohta koskisi 15 §:n 3 nojalla asetetun kiellon vastaista toimintaa. Voimassa olevassa säännöksessä kriminalisointi on toteutettu viittaamalla 2 momentin 1 kohdassa lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun kieltoon.

Pykälän 2 momentin 5 kohta olisi uusi. Ehdotetussa 18 §:n 2 momentissa edellytettäisiin, että toimija varmistautuu siitä, että säännöksen tarkoittamat välineet, laitteet ja aineet täyttävät niille annetut vaatimukset. Säännöksen noudattamisen varmistamiseksi on välttämätöntä, että sen vastainen laiminlyönti on rangaistava teko.

Pykälän 2 momentin 6 kohta vastaisi asiallisesti voimassa olevan säännöksen 2 momentin 1 kohtaa, jossa viitataan lain 12 §:ssä säädettyyn valmistus-, maahantuonti-, myynti- ja luovutuskieltoon.

Pykälän 2 momentin 7 kohdassa kriminalisoitaisiin luonnonvaraisen eläimen elätettäväksi ottamista koskevan kiellon rikkominen. Voimassa olevassa säännöksessä kriminalisointi on toteutettu sen 2 momentin 1 kohdassa viittaamalla lain 13 §:n 1 momenttiin.

Pykälän 2 momentin 8 kohta koskisi eräitä loukkaantunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä koskevia menettelyjä. Vastaavantyyppinen kriminalisointi sisältyy voimassa olevan säännöksen 2 momentin 3 kohtaan, jossa viitataan lain 13 §:n 2 momenttiin.

Pykälän 2 momentin 9 kohta olisi uusi. Ehdotetun lain 32 §:n 1 momentin mukaan ammattimaisesti tai muuten laajassa mitassa eläimiä pitävän eläintenpitäjän on varauduttava eläinten hyvinvointia uhkaaviin häiriötilanteisiin, kuten tulipaloihin ja sähkökatkoksiin.

Jos eläinten hoito tai ympäristötekijöiden säätely ja valvonta riippuu sähköisistä tai mekaanisista laitteista, pysyvässä pitopaikassa on mainitun säännöksen 2 momentin mukaan oltava mahdollisuus ylläpitää eläinten hyvinvoinnin kannalta välttämättömät toiminnot myös laitteiden toimintahäiriöiden aikana.

Lain noudattamisen varmistamiseksi on tarpeen, että näiden velvollisuuksien laiminlyönti säädetään rangaistavaksi teoksi.

Pykälän 2 momentin 10 kohta, joka koskee tuotantoeläimiä tarkoittavan kirjanpito vaatimuksen laiminlyöntiä, vastaisi sisällöltään voimassa olevan säännöksen 2 momentin 3 kohtaa, jossa viitataan lain 26 a §:ään.

Pykälän 2 momentin 11 kohta olisi uusi. Ehdotetun lain 41 §:n 1 momentissa edellytetään, että pysyvässä pitopaikassa tai sen yhteydessä on eläinten tarkastamisen kannalta välttämättömät tilat ja välineet sekä tarvittaessa tilat sairaiden tai vahingoittuneiden eläinten hoitoa tai eristämistä varten. Lain noudattamisen varmistamiseksi on tarpeen, että velvollisuuden rikkominen säädetään rangaistavaksi teoksi.

Pykälän 2 momentin 12 kohta koskisi eräiden luovutettavaa eläintä koskevien tietojen laiminlyöntiä. Vastaavantyyppinen kriminalisointi sisältyy voimassa olevan säännöksen 2 momentin 3 kohtaan, jossa viitataan 14 §:ään. Voimassa oleva ilmoitusvelvollisuus koskee kuitenkin vain eläimen sairaudesta tai vahingoittumisesta ilmoittamista. Ehdotetun lain 41 §:ssä säädettävä ilmoitusvelvollisuus olisi laajempi. Lain noudattamisen varmistamiseksi on tarpeen, että näiden velvollisuuksien rikkominen säädetään rangaistavaksi teoksi.

Pykälän 2 momentin 13 kohta olisi valtaosin uusi. Voimassa olevan säännöksen 2 momentin 1 kohdassa on kriminalisoitu eläimen luovuttaminen arpajais- tai kilpailuvoittona viittaamalla asiaa koskevaan 18 §:ssä säädettyyn kieltoon. Ehdotetun lain 42 §:ssä säädettävät rajoitukset olisivat laajempia. Lain noudattamisen varmistamiseksi on tarpeen, että myös muiden vastaavien rajoitusten rikkominen säädetään rangaistavaksi teoksi.

Pykälän 2 momentin 14 kohta olisi uusi. Ehdotetussa laissa säädettäisiin eläinkilpailuja ja -näyttelyitä koskevista vaatimuksista nykyistä laajemmin. Nyt ehdotettavaan rangaistussäännökseen otettaisiin tätä toimintaa koskevien vaatimusten rikkomista tai laiminlyöntiä koskevia kriminalisointeja vastaavalla tavalla kuin vastaavassa muussakin toiminnassa.

Ehdotetun 45 §:n 1 momentin mukaan kilpailun järjestäjän on toteutettava tarvittavat toimenpiteet vaaran poistamiseksi tai, jos vaaran poistaminen ei ole mahdollista, sen vähentämiseksi. Jos kilpailu tai näyttely edelleen tarpeettomasti vaarantaa eläinten hyvinvointia, sitä ei saa järjestää. Pykälän 2 momentin mukaan, jos toimijalla on perusteltua aihetta epäillä, että yksittäistä eläintä kohdellaan tai käytetään eläinten hyvinvointimääräysten vastaisesti, tämän on kiellettävä eläinten hyvinvointimääräysten vastainen kohtelu ja

tarvittaessa kiellettävä eläimen kilpailuttajaa tai näytteille asettajaa käyttämästä eläintä kilpailussa tai näyttelyssä. Jos eläimen kilpailuttaja tai näytteille asettaja ei noudata eläimen käyttämisestä annettua kieltoa, eläimen osallistuminen kilpailuun tai näyttelyyn on estettävä. Lain noudattamisen varmistamiseksi on tarpeen, että säädettyjen velvollisuuksien rikkominen säädetään myös rangaistavaksi teoksi.

Myös pykälän 2 momentin 15 kohta olisi uusi ja koskisi kilpailusta tehtävää ilmoitusta ja kilpailueläinlääkärin nimeämistä. Ehdotetun lain 46 §:n 2 momentin mukaan eläinkilpailun järjestäjän on tehtävä toiminnastaan kirjallinen ilmoitus sille maakunnalle, jonka toimialueella järjestäjän kotipaikkakunta sijaitsee. Mainitun säännöksen momentin mukaan kilpailun järjestäjän tulee myös nimetä kuhunkin kilpailuun kilpailueläinlääkäri. Ilmoitus kilpailun järjestämisestä on valvonnan kannalta tärkeä. Kilpailueläinlääkärillä on keskeinen merkitys eläinten hyvinvoinnin turvaamisessa kilpailutapahtumassa. Lain noudattamisen varmistamiseksi on tarpeen, että näiden velvollisuuksien laiminlyönti säädetään rangaistavaksi teoksi.

Myös pykälän 2 momentin 16 kohta koskisi eläinkilpailuja ja olisi uusi. Ehdotetun lain 48 §:ssä säädettäisiin kilpailueläinlääkärin ja kilpailujen järjestäjän eräistä velvollisuuksista. Kilpailueläinlääkärin tehtävänä olisi avustaa eläinkilpailun järjestäjää huolehtimaan siitä, että kilpailu ei vaaranna eläinten hyvinvointia. Jos kilpailueläinlääkäri havaitsee, että eläinkilpailu vaarantaa eläimen hyvinvointia, hänen olisi viipymättä ilmoitettava havainnostaan kilpailun järjestäjälle. Kilpailueläinlääkärin olisi ilmoitettava järjestäjälle myös tietoonsa tulleet loukkaantumiset kilpailussa. Kilpailueläinlääkärin tehtävänä olisi lisäksi antaa tarvittaessa ensiavun luonteista hoitoa kilpailussa käytettäville eläimille, ellei hoitoa ole muutoin saatavilla kilpailupaikalla. Kilpailun järjestäjän olisi huolehdittava siitä, että hoidon antamiseksi on asianmukainen paikka sekä tarvittavat välineet eläimen siirtämiseksi ensiapupaikkaan. Jos kilpailueläinlääkäri epäilee tai havaitsee eläintä käytettävän tai kohdeltavan niin, että eläimen hyvinvointi tarpeettomasti vaarantuu, hänen olisi ilmoitettava asiasta viipymättä valvontaviranomaiselle.

Ehdotetussa 48 §:ssä säädettävien velvollisuuksien noudattamisella on keskeinen merkitys eläinten hyvinvoinnin turvaamiselle kilpailutapahtumassa. Lain noudattamisen varmistamiseksi on tarpeen, että näiden velvollisuuksien laiminlyönti säädetään rangaistavaksi teoksi.

Myös pykälän 2 momentin 17 kohta koskisi eläinkilpailuja ja olisi uusi. Ehdotetun lain 49 pykälässä säädettäisiin ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun järjestäjän velvollisuudesta pitää kirjaa eläinten hyvinvointiin vaikuttavista olosuhteista ja tapahtumista kilpailussa. Kirjaamisasiakirjaa olisi säilytettävä vähintään vuoden ajan eläinkilpailun järjestämisestä. Kirjanpitovelvollisuuden laiminlyönnin kriminalisointi on välttämätöntä lain noudattamisen valvonnan kannalta. Lain noudattamisen varmistamiseksi on tarpeen, että velvollisuuden laiminlyönti säädetään rangaistavaksi teoksi.

Pykälän 2 momentin 18 kohta koskisi eläintarhaa, pysyvää ja kiertävää eläinnäyttelyä sekä sirkusta koskevan luvan hakemisen laiminlyöntiä. Sisällöltään vastaava säännös sisältyy voimassa olevan 2 momentin 3 kohtaan, jossa viitataan lain 20 ja 20 a §:ään.

Pykälän 2 momentin 19 kohta olisi uusi. Ehdotetun lain 57 §:ssä säädettäisiin riistanhoidollista tarhausta harjoittavan eläintenpitäjän sekä tuotantoeläiminä pidettävien eräiden eläinlajien pitäjän ilmoitusvelvollisuudesta eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa tarkoitettuun eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin. Lain noudattamisen varmistamiseksi on tarpeen, että velvollisuuden laiminlyönti säädetään rangaistavaksi teoksi.

Pykälän 2 momentin 20 kohta koskisi ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa seura- ja harrastuseläinten pitoa. Ilmoituksen laiminlyönti on vastaavasti kriminalisoitu voimassa olevan säännöksen 2 momentin 3 kohdassa viittaamalla lain 24 §:ään.

Pykälän 2 momentin 21 kohta olisi uusi. Ehdotetussa laissa säädettäisiin uutena asiana luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnasta. Ehdotetun 60 §:n 1 momentin mukaan tällaista toimintaa harjoittavan olisi viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista tai toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus sille maakunnalle, jonka toimialueella toimintaa harjoitetaan. Ilmoituksen laiminlyönnin kriminalisointi noudattaisi periaatteita, jotka koskevat myös 20 kohdassa nykyiseen tapaan säädettäväksi ehdotettua kriminalisointia.

Pykälän 2 momentin 22 kohdassa säädettäisiin luvan- tai ilmoituksenvaraista toimintaa koskevan toiminnan kohteena olevia eläimiä koskevan luettelon pitämistä ja säilyttämistä. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan säännöksen 2 momentin 3 kohtaa, jossa viitataan lain 26 §:ään.

Pykälän 2 momentin 23 kohta olisi osittain uusi. Voimassa olevan säännöksen 1 momentin 1 kohdassa viitataan lain 6 §:ään, joka koskee eläinten kohtelua. Kriminalisointi koskee myös mainitun pykälän nojalla annettujen säännösten vastaista eläinten kohtelua. Eläimen lopettamista metsästyksellisin keinoin koskevan kiellon rikkomisen kriminalisointi johtuu tarkemmin eläinsuojeluasetuksen 14 §:n 7 kohdasta, jonka mukaan tarpeettoman kärsimyksen, kivun ja tuskan tuottamista on pääsääntöisesti poron tai muun kotieläimen taikka tuotantotarkoituksessa tarhatun eläimen tappaminen metsästyksellisin keinoin ampumalla. Eläimen viihdetarkoituksessa lopettamisen kieltä olisi uusi. Lain noudattamisen varmistamiseksi on tarpeen, että myös tämän rikkomisen säädetään rangaistavaksi teoksi.

Pykälän 2 momentin 24 kohta vastaisi sisällöltään voimassa olevan säännöksen 2 momentin 3 kohtaa, jossa viitataan ilmoitusvelvollisuutta koskevaan 33 c §:ään.

Pykälän 2 momentin 25 kohdan eläintenpitokiellon rikkomista koskeva sääntely vastaisi voimassa olevan säännöksen 2 momentin 2 kohtaa.

Pykälän 2 momentin 26 kohta vastaisi voimassa olevan säännöksen 4 kohtaa muutoin, mutta säännöksestä poistettaisiin tarpeettomana viittaus 5 artiklan 2 kohtaan, joka koskee uskonnollisista syistä noudatettavaa teurastustapaa. Lakiesityksessä ehdotetaan, että eläin olisi aina tainnutettava ennen verenlaskua. Lopetusasetuksen 5 artikla 1 kohdassa säädetään

toimijoiden velvollisuudesta muun muassa varmistua, että tainnutuksesta vastaavat henkilöt tai muu siihen nimetty henkilöstö tekee säännöllisiä tarkastuksia sen varmistamiseksi, että eläimet eivät tainnutusprosessin päättymisen ja kuoleman välisenä aikana osoita mitään merkkejä tajuissaan olemisesta tai tuntemiskyvystä.

Pykälän 2 momentin 27 kohta vastaisi voimassa olevan säännöksen 5 kohtaa. Lopetusasetuksen 6 artiklassa säädetään toimijoiden velvollisuudesta suunnitella etukäteen eläinten lopetus ja siihen liittyvät toimet ja velvollisuudesta suorittaa ne toimintaohjeiston mukaisesti. Toimijoiden on siis myös laadittava toimintaohjeisto ja sovellettava sitä sen varmistamiseksi, että lopetus ja siihen liittyvät toimet suoritetaan asianmukaisesti.

Pykälän 2 momentin 28 kohta vastaisi voimassa olevan säännöksen 6 kohtaa. Lopetusasetuksen 7 artiklan 3 kohdassa artiklassa edellytetään, että turkiseläinten lopetus on suoritettava sellaisen henkilön läsnäollessa ja välittömässä valvonnassa, jolla on asetuksessa tarkoitettu kelpoisuustodistus. Turkistarha-alan toimijoiden on myös ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle eläinten lopetuksesta etukäteen. Tämän ilmoituksen laiminlyönti kriminalisoitaisiin nykyiseen tapaan ehdotetussa 2 momentin 29 kohdassa.

Pykälän 2 momentin 29 kohta vastaisi voimassa olevan säännöksen 7 kohtaa. Lopetusasetuksen 8 artiklassa säädetään siitä, että liikkumisen rajoittamista ja tainnutusta varten markkinoituja tai mainostettuja tuotteita saa myydä vain varustettuna asianmukaisin käyttöohjein niin, että varmistetaan eläinten hyvinvoinnin kannalta parhaat mahdolliset olosuhteet.

Pykälän 2 momentin 30 kohta vastaisi voimassa olevan säännöksen 8 kohtaa. Lopetusasetuksen 9 artiklassa edellytetään toimijoiden varmistavan, että erityisesti tätä tarkoitusta varten koulutetut henkilöt pitävät kunnossa ja tarkastavat kaikki eläinten liikkumisen rajoittamiseen ja tainnutukseen tarkoitetut välineet valmistajan ohjeiden mukaisesti. Lisäksi toimijoiden on pidettävä kirjaa kunnossapidosta. Kunnossapitotietoja on säilytettävä vähintään vuoden ajan, ja ne on esitettävä toimivaltaiselle viranomaiselle tämän pyynnöstä. Toimijoiden on myös muun muassa varmistettava, että tainnutuksen aikana teurastuspaikalla on välittömästi saatavilla asianmukaiset varavälineet, joita käytetään, jos ensin käytetyt tainnutusvälineet eivät toimi.

Pykälän 2 momentin 31 kohta vastaisi voimassa olevan säännöksen 10 kohtaa. Lopetusasetuksen 16 artiklan mukaan toimijoiden on määriteltävä ja pantava täytäntöön asianmukaiset valvontamenettelyt teurastamoissa. Valvontamenettelyissä on kuvattava tapa, jolla asetuksen 5 artiklassa tarkoitetut tarkastukset on suoritettava.

Pykälän 2 momentin 32 kohta vastaisi voimassa olevan säännöksen 11 kohtaa. Lopetusasetuksen 17 artiklan 1 kohdan mukaan toimijoiden on nimettävä jokaiseen teurastamoon eläinten hyvinvoinnista vastaava henkilö, joka avustaa niitä sen varmistamisessa, että kyseisessä teurastamossa noudatetaan lopetusasetuksessa vahvistettuja sääntöjä.

Pykälän 2 momentin 3 kohta vastaisi voimassa olevan säännöksen 12 kohtaa. Lopetusasetuksen 17 artiklan 5 kohdassa edellytetään, että eläinten hyvinvoinnista vastaava henkilö pitää kirjaa toimista, joita eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi on toteutettu siinä teurastamossa, jossa hän suorittaa tehtäviään. Näitä tietoja on säilytettävä vähintään vuoden ajan.

Selvyiden vuoksi pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että mitä 1 tai 2 momentissa säädetään lain säännöksistä, koskee myös niiden nojalla annettuja tarkempia säännöksiä. Useisiin säännöksiin sisältyy valtuutus antaa valtioneuvoston asetuksella lain säännöksiä tarkempia säännöksiä. Myös nämä säännökset tulisi ottaa huomioon teon moitittavuutta arvioitaessa. Tätä tarkoittava sääntely on voimassa olevan säännöksen viittaustekniikalla voitu osittain sisällyttää asianomaisiin säännöksen kohtiin.

Ehdotettu 4 momentti olisi uusi ja sisältäisi sanktiokumulaation estämistä tarkoittavan säännöksen. Rikoslain 6 luvun 12 §:n 4 kohdan nojalla tuomioistuin voi jättää seuraamusten kasaantumisen vuoksi rangaistuksen tuomitsematta tai 6 luvun 7 §:n 1 kohdan mukaan ottaa rangaistusta lieventävänä seikkana huomioon tekijälle rikoksesta johtuneen tai hänelle tuomiosta aiheutuvan muun seurauksen. Jos samasta laiminlyönnistä tuomittaisiin sekä uhkasakko, että rangaistus, kyseessä olisi monissa tapauksissa kohtuuton sanktiokumulaatio. Rangaistuksen tuomitsematta jättäminen olisi perusteltua kuitenkin vain, jos uhkasakko on myös tuomittu maksettavaksi.

115 §. Eläintenpitokielto. Pykälän 1 momentti sisältäisi nykyiseen tapaan viittauksen rikoslain 17 luvun 23 pykälään, jossa säädetään eläintenpitokiellon määräämisestä.

Pykälän 2 momenttiin sisältyisi nykyisenlainen säännös siitä, että tuomioistuin olisi velvollinen ilmoittamaan eläintenpitokieltoa koskevasta ratkaisusta Oikeusrekisterikeskukselle, joka ylläpitää rekisteriä eläintenpitokielloista. Myös muutoksenhakutuomioistuimen tulisi ilmoittaa rekisterinpitäjälle, jos se on kieltänyt eläintenpitokieltoa koskevan tuomion täytäntöönpanon.

116 §. Menettämisseuraamus. Pykälään sisältyisi nykyiseen tapaan viittaus rikoslain 17 luvun 23 a §:ään, jossa säädetään eläinsuojelurikokseen liittyvästä menettämisseuraamuksesta.

17 luku **Voimaantulo ja siirtymäsäännökset**

117 §. Voimaantulo. Pykälä sisältäisi lain tavanomaisen voimaantulosäännöksen. Ehdotetulla lailla kumottaisiin vuonna 1996 annettu eläinsuojelulaki.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös eräisiin muihin lakeihin sisältyviä säännöksiä, joissa on viittauksia kumottuun lakiin. Lainsäädännössä on kuitenkin tällaisia viittauksia niin runsaasti, että tässä yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista tai mahdollista ryhtyä muuttamaan muita säädöksiä kuin sellaisia, joilla kiinteämpi yhteys ehdotettuun lakiin. Laillisuusperiaate edellyttää esimerkiksi rikoslain muuttamista. Muilta osin nyt ehdotettuun

pykälään otettaisiin säännös, jonka mukaan viittauksen kumottuun lakiin katsottaisiin viittaukseksi ehdotettuun lakiin.

Kumotun lain nojalla on annettu lukuisia maa- ja metsätalousministeriön ja valtioneuvoston asetuksia, jotka sisältävät eri eläinlajien pitoa koskevia yksityiskohtaisia vaatimuksia. Myös ehdotetussa laissa on runsaasti asetuksenantovaltuuksia, joiden nojalla on tarkoitus huolehtia siitä, että lain säännöksiä voidaan vielä täsmentää. Kaikkia tarvittavia asetuksia ei kuitenkaan ehditä antaa ennen kuin nyt ehdotettua lakia ryhdytään soveltamaan. Sen vuoksi on tarpeen, että kumotun lain nojalla annettuja säädöksiä voitaisiin soveltaa vielä, kunnes ne erikseen kumotaan. Tästä olisi maininta pykälän 3 momentissa.

118 §. Siirtymäsäännökset. Kumotun lain nojalla on myönnetty eläintarha-, sirkus- ja pysyvää tai kiertävää eläinnäyttelyä koskeva lupia. Selvyyden vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että tällaiset luvat olisivat edelleen voimassa niitä koskevien lupaehtojen mukaisesti.

Ehdotetun lain 38 §:ssä kiellettäisiin eräät eläimen liikkumista rajoittavat pitotavat eläimen pysyvässä pitopaikassa. Voimassa olevien säädösten mukaan tällainen eläintenpito on kuitenkin sallittua. Muun muassa sen varmistamiseksi, että nykyisille toimijoille ei aiheuteta ehdotetusta muutoksesta tarpeettomia kustannuksia, ehdotetaan säädettäväksi tietyistä siirtymäajoista. Siirtymäajat koskisivat navettaa, sikalaa ja hevostallia. Näitä koskevat säännökset olisivat ehdotetun pykälän 2 - 4 momentissa.

Ehdotetun lain 60 §:ään sisältyisi uutena veloitteena luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittamista koskeva ilmoitusvelvollisuus. Ilmoitus on mainitun pykälän mukaan tehtävä 30 päivän kuluessa ennen toiminnan aloittamista. Kyseistä toimintaa harjoittavan toimijan tulisi tehdä mainittu ilmoitus maakunnalle kuukauden kuluessa ehdotetun lain voimaantulosta.

1.2 Rikoslaki

17 luku. Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

14 §. Eläinsuojelurikos. Rikoslain 17 luvun 14 §:ssä säädetään eläinsuojelurikoksesta. Pykälän 1 kohdassa viitataan kumottavaksi ehdotettuun eläinsuojelulakiin. Viittaus muutettaisiin viittaukseksi ehdotettuun lakiin eläinten hyvinvoinnista. Ehdotetulla muutoksella ei olisi vaikutusta rangaistavuuden alaan.

1.3 Laki eläinten kuljetuksesta

3 §. Suhde eräisiin säädöksiin. Voimassa olevan säännöksen 1 momentissa viitataan kumottavaksi ehdotettuun eläinsuojelulakiin. Viittaus muutettaisiin viittaukseksi ehdotettuun lakiin eläinten hyvinvoinnista. Säännöksestä poistettaisiin sana ”käsittely” sillä ehdotetussa

laissa käsittely olisi osa kohtelua. Samalla pykälän 2 momentissa oleva kumotun eläintautilain säädöskokoelmanumero muutettaisiin nykyisen eläintautilain mukaiseksi.

1.4 Laki tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta

4 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Voimassa olevan säännöksen 1 momentissa viitataan kumottavaksi ehdotettuun eläinsuojelulakiin. Viittaus muutettaisiin viittaukseksi ehdotettuun lakiin eläinten hyvinvoinnista. Samalla säännöksestä poistettaisiin sana ”käsittely”, sillä ehdotetussa laissa käsittely olisi osa kohtelua.

1.5 Metsästyslaki

1 §. *Lain soveltamisala.* Voimassa olevan säännöksen 3 momentissa viitataan kumottavaksi ehdotettuun eläinsuojelulakiin. Viittaus muutettaisiin viittaukseksi ehdotettuun lakiin eläinten hyvinvoinnista.

33 §. *Pyyntivälineet ja pyyntimenetelmät.* Säännöksen 3 momentissa viitataan kiellosta tuottaa eläimelle tarpeetonta kipua ja tuskaa eläinsuojelulain 3 §:ään ja eläinten lopettamisesta lain 32 §:ään. Viittaukset kohdistettaisiin eläinten hyvinvoinnista annettavaksi ehdotetun lain asianomaisiin pykäliin.

1.6 Luonnonsuojelulaki

38 §. *Eläinlajien rauhoittaminen.* Voimassa olevan säännöksen 3 momentissa viitataan kumottavaksi ehdotettuun eläinsuojelulakiin. Viittaus muutettaisiin viittaukseksi ehdotettuun lakiin eläinten hyvinvoinnista. Samalla säännöksessä oleva kumotun eläintautilain säädöskokoelmanumero muutettaisiin nykyisen eläintautilain mukaiseksi.

41 §. *Avuttomassa tilassa tavattu rauhoitettu eläin.* Voimassa olevan säännöksessä viitataan kumottavaksi ehdotettuun eläinsuojelulakiin. Viittaus muutettaisiin viittaukseksi ehdotettuun lakiin eläinten hyvinvoinnista.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotettuun lakiin eläinten hyvinvoinnista sisältyisi erittäin paljon asetuksenantovaltuuksia, kuten myös kumottavaan eläinsuojelulakiin on sisältynyt. Laki koskisi nykyiseen tapaan kaikkia eläimiä. Eräitä nyt asetustasolla olevia säännöksiä nostettaisiin lakitasolle, jotta saataisiin luotua riittävän kattava perussääntely. Lain säännöksiä tarkempien säännösten antaminen on kuitenkin edelleen välttämätöntä muun muassa sen vuoksi, että voitaisiin ottaa huomioon eri eläinlajien erityistarpeet ja eläintenpitoa tai eläimillä harjoitettavaa toimintaa

koskevat erilaiset vaatimukset. Tarkoituksena onkin, että muun muassa keskeisten tuotantoeläinten pitovaatimuksista annettaisiin nykyiseen tapaan tarkempia säännöksiä. Asetuksenantovaltuudet osoitettaisiin pääosin valtioneuvostolle seuraavasti.

Lain tultua voimaan annettaisiin valtioneuvoston asetukset, joihin sisältyisivät tarkemmat säännökset:

- 1) 8 §:n 2 momentissa tarkoitetuista pidettäväksi sallituista seura- ja harrastuseläimistä ja mahdollisesta eläinlajin hallussapitoa koskevasta 3 momentissa tarkoitettusta poikkeuksesta;
- 2) 62 §:n 6 momentissa tarkoitettuista eläinten lopetuksessa käytettävistä lopetusmenetelmistä ja lopetustekniikoista;
- 3) 84 §:n 4 momentissa tarkoitetuista broilereiden hyvinvointia kuvaavista tekijöistä ja niiden vaikutuksesta broilereiden kasvatustiheyteen sekä broilereiden hyvinvoinnin arvioimisesta ja Elintarviketurvallisuusviraston ilmoituksesta.

Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä:

- 1) 8 §:n 3 momentissa tarkoitettu eläimen hallussapitoa koskevan eläimen omistajan tai pitäjän ilmoituksen sisällöstä ja tekemisestä;
- 2) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettu eläinlajilistojen muuttamista koskevan hakemuksen sisällöstä ja hakemukseen liitettävistä selvityksistä sekä hakemuksen käsittelystä;
- 3) 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu eläinlajilistasta poikkeamista koskevan hakemuksen sisällöstä ja hakemukseen liitettävistä selvityksistä sekä hakemuksen käsittelystä;
- 4) 12 §:n 3 momentissa tarkoitettu eläinten käsittelystä sekä käsittelyyn ja pitoolosuhteisiin totuttamisesta;
- 5) 13 §:n 4 momentissa tarkoitettu eläinten kielletystä kohtelusta;
- 6) 15 §:n 4 momentissa tarkoitettu eläimen ulkonäön tai käyttäytymisen muuttamiseen tähtäävistä kielletyistä toimenpiteistä;
- 7) 15 §:n 4 momentissa tarkoitettu eläimelle sallittujen toimenpiteiden tekemisessä käytettävistä menetelmistä;
- 8) 16 §:n 3 momentissa tarkoitettu toimenpiteiden tekijöiden koulutuksesta ja pätevydestä sekä toimenpiteiden tekemisessä käytettävistä menetelmistä ja tarvittavasta kivunlievityksestä;
- 9) 18 §:n 3 momentissa tarkoitettu eri eläinlajien hoitoon, käsittelyyn ja lopetukseen tarkoitetuille välineille, laitteille ja aineille asetettavista vaatimuksista;

- 10) 21 §:n 5 momentissa tarkoitettu eläinten olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämisestä ja muista eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi tarvittavista hoitotoimista sekä eläinten ryhmässä pidosta;
- 11) 22 §:n 3 momentissa tarkoitettu hoidossa olevien eläinten ruokinnasta ja juotosta;
- 12) 23 §:n 3 momentissa tarkoitettu eläinten hyvinvoinnin tarkastamisesta;
- 13) 26 §:n 5 momentin nojalla siitä, millaisia eläimiä saa käyttää jalostukseen, kielletyistä jalostusmenetelmistä sekä siitä, millaisiin toimenpiteisiin eläimen omistajan tai pitäjän on ryhdyttävä pitämiensä eläinten hallitsemattoman lisääntymisen estämiseksi;
- 14) 27 §:n 5 momentissa tarkoitettu löytöeläinten tilapäisen hoidon järjestämisestä ja löytöeläimiä koskevan tilaston laatimisesta;
- 15) 30 §:n 3 momentissa tarkoitettu eläinten pitäjien ja muiden eläinten hoitajien koulutuksesta ja pätevyydestä;
- 16) 32 §:n 3 momentin nojalla siitä, millaisiin toimenpiteisiin eläinten pitäjän on ryhdyttävä häiriötilanteisiin varautumiseksi;
- 17) 33 §:n 3 momentissa tarkoitettu kuolleiden eläinten lukumääriä koskevasta kirjanpidosta;
- 18) 34 §:n 4 momentin nojalla pitopaikan koosta, materiaaleista, rakenteista ja ominaisuuksista;
- 19) 35 §:n 2 momentissa tarkoitettu pitopaikan turvallisuuden vaikuttavista materiaaleista, rakenteista ja muista ominaisuuksista;
- 20) 36 §:n 5 momentissa tarkoitettu pitopaikan olosuhteista sekä ulkona pidettävien eläinten suojaamisesta epäsuotuisia sääoloja vastaan;
- 21) 38 §:n 5 momentin nojalla pitopaikan koolle, rakenteille, varusteille ja laitteille asetettavista vaatimuksista;
- 22) 39 §:n 3 momentin nojalla nautojen kytkemisestä sekä emakoiden ja ensikoiden porsitushäkissä pidosta;
- 23) 40 §:n 2 momentissa tarkoitettu eläinten tarkastamisen kannalta välttämättömistä tiloista ja välineistä ja sairaiden vahingoittuneiden eläinten hoitoa tai eristämistä varten tarvittavista tiloista;
- 24) 41 §:n 3 momentin nojalla eläimen luovutuksen yhteydessä annettavista tiedoista ja tavasta, jolla tiedot annetaan;
- 25) 43 §:n 3 momentin nojalla sellaisista kilpailuista ja näyttelyistä, jotka tarpeettomasti vaarantavat eläinten hyvinvointia ja joiden järjestäminen on kielletty;
- 26) 44 §:n 2 momentissa tarkoitettu eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäjän pätevyydestä;

- 27) 45 §:n 3 momentissa tarkoitetuista eläinkilpailua ja -näyttelyä koskevista vaaratekijöistä ja tarvittavista toimenpiteistä niiden poistamiseksi tai vähentämiseksi;
- 28) 47 §:n 2 momentissa tarkoitettusta ilmoituksenvaraista eläinkilpailun järjestämistä koskevasta ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä;
- 29) 49 §:n 1 momentissa tarkoitettusta ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun järjestäjän kirjaamisvelvollisuudesta;
- 30) 50 §:n 5 momentissa tarkoitettusta eläinten hoitoa koskevan suunnitelman sisällöstä eläintarhassa ja pysyvässä eläinnäyttelyssä;
- 31) 51 §:n 2 momentissa tarkoitettusta eläintarhan luonnonvaraisen eläimistön suojelua ja biologisen monimuotoisuuden säilymistä edistävästä tehtävästä;
- 32) 53 §:n 4 momentissa tarkoitettusta eläintarhaa, pysyvää ja kiertävää eläinnäyttelyä sekä sirkusta koskevasta lupahakemuksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä;
- 33) 56 §:n 4 momentissa tarkoitettusta eläintarha- ja muussa luvanvaraisessa toiminnassa tapahtuvia muutoksista koskevan ilmoituksen sisällöstä ja siihen liitettävistä selvityksistä;
- 34) 59 §:n 4 momentissa tarkoitettusta ammattimaisena tai muutoin laajamittaisena pidettävästä eläintenpidosta;
- 35) 60 §:n 2 momentissa tarkoitettusta avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoidosta;
- 36) 61 §:n 2 momentissa tarkoitettusta ilmoituksenvaraista toimintaa koskevista ilmoituksista ja niihin liitettävistä selvityksistä;
- 37) 62 §:n 3 momentissa tarkoitettusta luvan- ja ilmoituksenvaraista toimintaa koskevasta eläinlajeja ja eläimiä koskevasta luettelon pitämisestä ja siihen merkittävistä tiedoista;
- 38) 63 §:n 6 momentissa tarkoitettusta eläimen lopettavan henkilön pätevydestä;
- 39) 64 §:n 2 momentissa tarkoitettusta eläinten teurastamisesta teurastamon ulkopuolella;
- 40) 65 §:n 2 momentissa tarkoitetuista lopetusasetusta täydentävistä kansallisista säännöksistä, jotka koskevat kalojen lopetusta ja teurastusta sekä porojen ja tarhatun riista teurastusta;
- 41) 66 §:n 3 momentissa tarkoitetuista maakunnalle lopetustoiminnan harjoittamisesta tehtävistä ilmoituksista;
- 42) 67 §:n 5 momentissa tarkoitetuista eri viranomaisten tehtävistä joukkolopetuksessa sekä eläinten joukkolopetuksessa noudatettavista menettelyistä;
- 42) 86 §:n 4 momentissa tarkoitettusta valvontaviranomaisen ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä toiselle valvontaviranomaiselle.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin myös:

- 1) 15 §:n 3 momentin nojalla sallia sellaisten toimenpiteiden tekeminen eläimille, joiden tarkoituksena on eläimen käsiteltävyyden parantaminen, ihmisten tai muiden eläinten terveyden tai turvallisuuden varmistaminen, eläimen jalostusarvon määrittäminen tai muu vastaava eläinten pitoon liittyvä välttämätön syy;
- 2) 15 §:n 3 momentin nojalla sallia eläinten keinosiemennys ja muiden keinolliseen lisäämiseen liittyvien toimenpiteiden tekeminen;
- 3) 15 §:n 4 momentin nojalla kieltää sellaisten eläinten käyttäminen kilpailuissa tai pitäminen näytteillä, joille on tehty lain nojalla kielletty toimenpide;
- 4) 19 §:n 3 momentin nojalla säätää muistakin pykälässä tarkoitetuista välineistä ja laiteista, joihin sovelletaan pykälän säännöksiä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä 110 §:n 4 momentissa ja 111 §:n 3 momentissa tarkoitettusta rekisteritietojen merkitsemisessä noudatettavasta menettelystä.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020, samanaikaisesti maakuntaudistuksen voimaantulon kanssa.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksen 1. lakiehdotuksessa on runsaasti säännöksiä, joilla on liityntä perustuslaissa suojattuihin perusoikeuksiin. Lakiehdotukseen sisältyisi myös paljon asetuksenantovaltuuksia, kuten jaksosta 1 käy ilmi.

Elinkeinovapaus

Ehdotetun lain 50 §:n 1 momentin mukaan viranomaislupaa edellyttäisi eläintarhaa, pysyvää ja kiertävää eläinnäyttelyä sekä sirkusta koskevan toiminnan harjoittaminen. Ilmoitusta toiminnan harjoittamisesta edellyttäisi 46 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläinkilpailujen järjestäminen, 59 §:n 1 momentissa tarkoitettu ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito, 60 §:n 1 momentissa tarkoitettu luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittaminen sekä 66 §:n 1 momentissa tarkoitettu laajassa mitassa tapahtuva eläinten lopetustoiminta. Ehdotetun 111 §:n mukaan sekä luvan- että ilmoituksenvaraista toimintaa harjoittavat toimijat rekisteröitäisiin.

Eläintarhadirektiivi edellyttää luonnonvaraisia eläimiä koskevan toiminnan olevan pääsääntöisesti luvanvaraista. Direktiivin 2 artiklan mukaan eläintarhalla tarkoitetaan kaikkia pysyviä laitoksia, joissa luonnonvaraisten eläinlajien eläviä yksilöitä pidetään näytteillä yleisölle seitsemän tai sitä useamman päivän ajan vuodessa, lukuun ottamatta sirkuksia, lemmikkieläinkauppoja ja laitoksia, joille jäsenvaltiot myöntävät vapautuksen direktiivin vaatimuksista sillä perusteella, että ne eivät pidä huomattavaa määrää eläimiä tai lajeja näytteillä yleisölle ja että vapautus ei vaaranna direktiivin tavoitteita. Ehdotettuihin ilmoitusvelvollisuuksiin liittyvä sääntely olisi kaikilta osin unionin säädösten sallimaa.

Lakiin sisältyisi myös eräitä toimijoita koskevia kelpoisuusvaatimuksia. Ehdotettu 16 §:n 1 momentti koskisi eläimelle tehtävän toimenpiteen tekijän kelpoisuutta, 30 § eläinten pitäjien ja muiden hoitajien kelpoisuutta, 44 §:n 1 momentti eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäjän pätevyyttä, 48 §:n 4 momentti kilpailueläinlääkärin pätevyyttä ja 63 §:n 4 momentti eläimiä lopettavan henkilön pätevyyttä.

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, että elinkeinotoiminnan luvanvaraisuus on mahdollista erityisin perustein (PeVL 19/2002 vp). Elinkeinotoiminnan edellytyksenä olevan ilmoitusvelvollisuuden säätämistä on pidetty asiallisesti luvanvaraisuuteen rinnastettavana sääntelynä (PeVL 9/2005 vp, s. 2/I, PeVL 56/2002 vp, PeVL 45/2001 vp, s. 2/I). Myös toimijalle asetettavat kelpoisuusvaatimukset liittyvät perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaisiin oikeuksiin työn ja ammatin valinnan vapaudesta, minkä vuoksi lakiin on otettava luonnehdintoja siitä, minkälaista kelpoisuutta asianomaisilta henkilöiltä edellytetään (PeVL 26/2001 vp ja PeVL 74/2002 vp).

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Sen lisäksi rajoitusten olennaisen sisällön kuten rajoitusten laajuuden ja edellytysten tulee ilmetä laista. Valiokunta on myös pitänyt tärkeänä, että säännökset luvan edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoiminnasta (PeVL 15/2008 vp, s. 2/II).

Ehdotetun lain 100 §:ssä säädettäisiin eläintarhaa, sirkusta ja eläinnäyttelyä koskevan luvan peruuttamisesta ja muuttamisesta. Luvan peruuttamisen edellytyksenä olisi rikkomuksen oleellisuusvaatimus ja se, että toiminnanharjoittaja ei ole korjannut epäkohtia asetetussa kohtuullisessa määräajassa. Luvan peruuttamisen ja laitoksen sulkemisen sijaan lupaa voitaisiin myös muuttaa ja sulkea vain laitoksen osa, jos se olisi eläinten hyvinvoinnin kannalta riittävää. Vastaavalla tavalla säädettäisiin 101 §:ssä myös ilmoitusta edellyttävän eläintenpidon tai toiminnan taikka sen osan kieltämisestä. Hallinnollisilla toimilla pyrittäisiin näin ollen puuttamaan harjoitettavaan toimintaan mahdollisimman vähän ja vain sen verran, mikä olisi eläinten hyvinvoinnin kannalta välttämätöntä.

Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu luonnosta, sen monimuotoisuudesta ja ympäristöstä kuuluu kaikille. Säännös kattaa myös eläimet. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 2/2013 vp) todennut, että velvollisuus pyrkiä parhaalla mahdollisella tavalla välttämään eläinten kipua, tuskaa ja kärsimystä on epäilemättä yhteiskunnallisesti hyväksyttävä ja erittäin painava peruste rajoittaa tieteen vapautta, elinkeinovapautta ja omaisuuden suojaa koe-eläintoiminnassa. Valiokunta on lisäksi todennut, että perusteella on liittynyt myös perustuslain 20 §:n ympäristövastuusäännökseen, vaikka eläinten hyvinvoinnin edistämässä on kysymys ennemminkin eettisesti kestävästä periaatteesta kuin suoranaisesti perusoikeuksien turvaamisesta.

Ehdotetussa laissa määriteltäisiin edellytykset, joiden täytyessä lupa myönnettäisiin. Lakiin sisältyisivät myös tarvittavat säännökset luvan peruuttamisesta sekä ilmoitusta edellyttävän toiminnan kieltämisestä. Säännökset olisivat tarkkarajaisia ja suhteellisuusperiaatteen mukaisia. Ehdotetuilla säännöksillä on edellä todetun mukainen hyväksyttävä peruste ja sääntely täyttää perusoikeuksien rajoituksia sisältäviltä säännöksiltä edellytettävät tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden sekä lailla säätämisen vaatimukset. Sääntely on sen oikeasuhtaisuuteen liittyvän vaatimuksen täyttymiseksi rakennettu myös siten, että luvan peruuttaminen, toiminnan kieltäminen ja muu vastaava hallinnollinen toimenpide voi tulla kyseeseen vain vakavimpien eläinten hyvinvointia vaarantavien tilanteiden osalta, jos tilanne on sellainen, että sitä ei saada lievemmin toimin korjattua. Eläinten hyvinvoinnin asianmukainen turvaaminen edellyttää myös joiltain toimijoilta määrätynlaista kelpoisuutta tai pätevyyttä.

Eläinsuojelulain 22 §:ssä säädetään asetuksenantovaltuudesta, jonka nojalla voidaan eläinsuojelullisista syistä kieltää eläinten tarhaaminen tuotannollisessa tarkoituksessa. Pykälän perustelujen mukaan säännöstä sovellettaisiin, jos eläinlajia tai -rotua ei voida nykyisen tiedon mukaan kohtuudella tarhata Suomessa eläinsuojelullisesti hyväksyttävällä tavalla. Suomen ilmasto-olosuhteet saattaisivat esimerkiksi olla perusteena trooppisesta ilmalajista peräisin olevien eläinlajien tarhaamisen kieltämiseen. Perustuslakivaliokunta on turkistarhausta koskevan kansalaisaloitteen käsittelyn yhteydessä ottanut kantaa eläinsuojelulain 22 §:ään (PeVL 18/2013 vp). Valiokunnan mukaan pykälä ei täytä perustuslain vaatimusta, jonka mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Lisäksi valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että perustuslailla on suojattu jokaisen oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Lausunnossaan valiokunta piti selvänä sitä, että asetuksenantajaa ei voida ainakaan näin väljästi valtuuttaa kieltämään eläinten tarhaamista tuotannollisessa tarkoituksessa, vaan tällaisen sääntelyn tulee perustua lakiin.

Omaisuuksien suoja

Ehdotetun lain 8 §:n 1 momentissa määriteltäisiin edellytykset, joiden täytyessä eläintä voitaisiin pitää tuotantoeläimenä, seura- ja harrastuseläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä

eläinnäyttelyssä. Säännöksen mukaan vain sellaisia eläinlajeja voitaisiin pitää, joiden pito voidaan saatavilla olevan tieteellisen näytön ja käytännön kokemuksen perusteella järjestää eläinten hyvinvoinnin turvaavalla tavalla. Muita kuin seura- ja harrastuseläimiä koskeva luettelo sisältyisi ehdotetun lain liitteeseen 1. Valtioneuvoston asetuksella puolestaan säädettäisiin niistä eläinlajeista, joita voitaisiin pitää seura- ja harrastuseläiminä. Ehdotettu sääntely loukkaisi omaisuudensuojaa, jos toiminnanharjoittaja joutuisi luopumaan eläimestään tai elinkeinon harjoittamisoikeutta, jos toimija joutuisi luopumaan elinkeinostaan. Tämän estämiseksi lain 8 §:n 3 momenttiin otettaisiin säännös, jonka mukaan eläimen omistaja tai pitäjä saisi pitää eläimen hallussaan sen luonnolliseen kuolemaan saakka. Suomessa tällä hetkellä pidettävät kaikki tuotantoeläinlajit sisältyisivät liitteeseen 1, joten ehdotuksella ei myöskään käytännössä puututtaisi omaisuuden suojaan tai elinkeinon harjoittamisoikeuteen. Pidettäväksi sallittujen eläinlajien listaaminen on välttämätöntä, jotta eläinten pitoon liittyvät hyvinvointivaatimukset kunkin eläinlajin kohdalla voitaisiin arvioida etukäteen. Näin pidettäväksi ei otettaisi eläintä, jonka pidossa 8 §:n 1 momentissa tarkoitettujen edellytykset eivät täyttyisi. Tämä menettely vähentäisi eläinten tarpeetonta kärsimystä.

Ehdotetun lain mukaan valvontaviranomainen voisi puuttua omaisuuden käyttöön muun muassa 94 §:n 1 momentin nojalla kieltämällä eläinten hyvinvointimääräysten vastaisen eläinten pitämisen, hoitamisen ja kohtelun tai keskeyttämällä toiminnan 95 §:ssä säädettävällä tavalla taikka hankkimalla 96 §:n nojalla kiireellistä hoitoa eläimelle. Merkittävin puuttuminen omaisuuteen sisältyisi ehdotetun lain 97 §:ään. Sen mukaan valvontaviranomainen voisi myydä eläimen tai luovuttaa sen muutoin taikka lopettaa eläimen, jos eläintä ei voida jättää omistajalleen tai pitäjälleen. Samoin voitaisiin menetellä, jos eläimelle on 96 §:n nojalla hankittu hoitoa muualta, eikä eläintä voida palauttaa omistajalleen tai pitäjälleen. Valvontaviranomainen voisi ryhtyä mainittuihin toimenpiteisiin kuitenkin vain, jos eläimen omistajan tai pitäjän teko tai laiminlyönti aiheuttaa vakavaa vaaraa eläimen hyvinvoinnille eivätkä muut toimenpiteet ole tarkoituksenmukaisia tai kohtuudella mahdollisia. Lisäksi, jos eläimen käyttäytymisessä, elintoiminnoissa tai ulkoisessa olemuksessa esiintyisi oireita tai muutoksia, joiden perusteella eläimen voidaan päätellä kokevan voimakasta kipua tai kärsimystä, ja eläimen hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan, valvontaviranomaisen olisi lopetettava eläin viipymättä.

Valvontaviranomaisella olisi myös oikeus 98 §:n nojalla ottaa haltuun ja määrätä hävitettäväksi eläin, jota pidetään liitteen 1 tai 8 §:n 2 momentissa tarkoitettun valtioneuvoston asetuksen vastaisesti. Hävittämisen sijaan eläin voitaisiin sijoittaa myös eläintarhaan. Luonnonvarainen eläin voitaisiin lisäksi palauttaa luontoon, jos eläimen tila sen sallii. Valvontaviranomaisella olisi oikeus myös ottaa haltuun ja määrätä 19 §:ssä tai sen nojalla kielletty väline tai laite käsiteltäväksi hyväksymällään tavalla uudelleen, hävitettäväksi, poistettavaksi markkinoilta tai palautettavaksi siihen maahan, josta se on tuotu Suomeen.

Omaisuudensuojaa koskevan perustuslain 15 §:n 1 momentin nojalla jokaisen omaisuus on turvattu. Perustuslakivaliokunta on tulkintakäytännössään kuitenkin todennut, ettei omaisuus ole perustuslain suojaama kaikkia käyttörajoituksia vastaan ja että omistajan oikeuksia

voidaan rajoittaa lailla, joka täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset (mm. PeVL 32/2010 vp, s. 4/I ja PeVL 8/1996 vp).

Lakiehdotukseen sisältyvät säännökset ovat välttämättömiä eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi. Kysymys on eläinten hyvinvoinnin vakavasta vaarantumisesta, vastoin lain säännöksiä pidettävistä eläimistä tai laitteista tai välineistä, jotka voivat vakavasti vaarantaa eläimen hyvinvoinnin. Ehdotettujen säännösten on katsottava olevan laajuudeltaan oikeassa suhteessa perusoikeuksien suojaamaan oikeushyvään ja rajoitusten taustalla olevaan tärkeän yhteiskunnallisen intressin, eläinten hyvinvoinnin painoarvoon. Säännökset ovat perustuslaissa edellytettävällä tavalla riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia.

Henkilötiedot

Ehdotetun lain 15 luvussa säädettäisiin rekistereistä. Ehdotetun lain nojalla kerättyjä tietoja sisältäviin rekistereihin talletettavat tiedot ovat pääosin muita kuin henkilötietoja, mutta joukossa voi myös olla henkilötietoja. Tietosisältönsä vuoksi rekistereitä tulee näin ollen käsitellä henkilörekistereinä. Sääntelyn tulee täyttää perustuslain 10 §:n mukaiset vaatimukset.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti pitänyt viranomaisrekistereihin sisältyvien henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia ja tietojen luovutustilanteita sekä rekisteritietojen säilytysaikaa ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista (PeVL 38/2010 vp, s. 2 ja PeVL 27/2006 vp). Lailla säätämisen vaatimus ulottuu myös henkilörekisterien yhdistämiseen sekä mahdollisuuteen luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla (PeVL 12/2002 vp, s. 5).

Ehdotetut rekisterit olisivat osa maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008) tarkoitettua tietojärjestelmää. Tietojärjestelmän käyttötarkoituksesta säädetään mainitun lain 3 §:ssä. Tietojärjestelmään sisältyvien tietojen ja asiakirjojen julkisuuteen, niiden luovuttamiseen ja henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999) lain 2 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Tietojen poistamisesta säädetään lain 12 §:ssä. Ehdotetut rekistereitä sekä niiden tietosisältöä koskevat säännökset täydentäisivät tietojärjestelmälain säännöksiä.

Ehdotettu 15 luku sisältäisi henkilötietojen suojaa koskevien vaatimusten huomioon ottamiseksi rekisterin tietosisältöä koskevat laintasosta sääntelyä edellyttävät säännökset perustuslain edellyttämällä tavalla.

Kotirauha

Ehdotetun lain 77 §:n 5 momentin mukaan laissa tarkoitettu tarkastus voidaan suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa, jos on aihetta epäillä elämistä vastuussa olevan syyllistyneen laissa rangaistavaksi säädettyyn rikokseen.

Perustuslain 10 §:n säännöksellä yksityiselämän suojasta turvataan jokaisen kotirauha. Lailla voidaan kuitenkin säätää perusoikeuksien turvaamiseksi ja rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Perustuslaissa suojattu kotirauhan piiri kattaa lähtökohtaisesti kaikenlaiset pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyt tilat (PeVL 46/2001 vp). Perustuslakivaliokunta on katsonut kotirauhan piiriin ulottuvan toimen olevan hyväksyttävä "rikosten selvittämiseksi", jos toimi sidotaan siihen, että on olemassa konkreettinen ja yksilöity syy epäillä lakia rikotun tai rikottavan (esim. PeVL 37/2010 vp, s. 5, PeVL 32/2010 vp, s. 11). Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan (PeVL 46/2001 vp ja PeVL 48/2001 vp) edellyttänyt rikosepäilyjen olevan sellaisia, joissa tekoon liittyy vankeusuhka. Valiokunta on toisaalta pitänyt kotirauhan piiriin ulottuvaa tarkastusta julkisista varoista myönnettyjen tukien ja avustusten asianmukaisen käytön valvomiseksi hyväksyttävänä sellaisiakin rangaistavaksi säädettyjä rikkomuksia koskevien perusteltujen epäilyjen johdosta, joista voi enimmillään seurata sakkorangaistus (PeVL 69/2002 vp, s 2—3). Tarkastusoikeus on tavallisella lailla voitu kytkeä myös rangaistusluonteisella maksulla sanktioituun käyttäytymiseen (PeVL 7/2004 vp, s. 2/II).

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään (PeVL 46/2001 vp ja PeVL 48/2001 vp) edellyttänyt myös, että kotirauhan piiriin ulottuva tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja että tarkastuksen suorittaa viranomainen.

Perustuslakivaliokunta on eläinsuojelulain mukaista kotirauhan piiriin kuuluvaa tarkastusoikeutta koskevassa lausunnossaan (PeVL 8/2006 vp) hyväksynyt eläinsuojelulain 39 §:ssä säädetyn tarkastusoikeuden vaikka lain 54 §:n rangaistussäännöksessä rangaistuksena on vain sakkoa. Valiokunta on lausunnossaan ottanut huomioon sen, että jos teko katsotaan rikoslain 17 luvun 14 §:n mukaiseksi eläinsuojelurikokseksi rangaistuksena voi olla vankeutta. Valiokunnan lausunnossa on todettu seuraavasti: ”Tarkoituksena on nyt sallia [4.] lakiehdotuksen 39 §:n 5 momentin mukaan tarkastus kotirauhan piirissä, jos on aihetta epäillä eläimen omistajan tai haltijan syyllistyvän eläinsuojelulain vastaiseen, rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn. Eläinsuojelulain 54 §:n mukaan eläinsuojelulain vastaisesta eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan sakkorangaistukseen. Jos teko katsotaan rikoslain 17 luvun 14 §:n mukaiseksi eläinsuojelurikokseksi, on seuraamuksena vankeutta. Perustelujen mukaan käytännössä vasta paikan päällä voidaan todeta teon törkeysaste.”

Perustuslakivaliokunnan linjaama edellä mainitun lausunnon mukainen tarkastusoikeus on välttämätön seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin turvaamisessa. Tarkastus olisi mahdollinen, jos olisi aihetta epäillä että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointimääräysten vastaisesti. Tämä mahdollistaa myös puuttumisen kotona harjoitettavaan niin sanottuun pentutehtailuun, johon liittyy eläinten hyvinvointia ajatellen

erityisen paljon ongelmia. Tarkastusoikeus on säännöksessä sidottu myös välttämättömyyskriteeriin. Tarkastuksen saisi pysyväisluonteiseen tilaan tehdä vain viranomaisen. Sääntely täyttää perustuslain 10 §:n 3 momentissa asetetut tarkastuksen edellytykset.

Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Ehdotetun lain 114 §:ssä säädettäisiin eläinsuojelurikkomuksesta. Myös esityksen 2. lakiehdotuksessa säädettäisiin nykyiseen tapaan eläinsuojelurikosta koskevasta rangaistuksesta. Viimeksi mainitussa lakiehdotuksessa muutettaisiin maininta eläinsuojelulaista nyt ehdotettavaksi laiksi. Nimikkeen muuttamisella ei olisi vaikutusta tekojen tai laiminlyöntien rangaistavuuden alaan.

Perustuslakivaliokunnan mukaan rikoslainsäädännön käyttöön liittyviä yleisiä vaatimuksia ovat rikoksen laissa säätämisen vaatimus, painava yhteiskunnallinen tarve ja perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä peruste rangaistavuudelle, vaatimus perusoikeuksien ydinalueen koskemattomuudesta, suhteellisuusvaatimus, oikeusturvavaatimus ja ihmisoikeuksien noudattamisen vaatimus (PeVM 25/1994 vp, PeVL 23/1997 vp).

Lakivaliokunta (LaVL 9/2004 vp, LaVM 8/2004 vp, LaVM 15/2005 vp, LaVM 2/2006 vp) on puolestaan korostanut, että rikoslainsäädännölle tulee olla hyväksyttävä peruste ja painava yhteiskunnallinen tarve, minkä lisäksi sen tulee ottaa huomioon jo olemassa oleva sääntely ja vaihtoehtoiset keinot. Kriminalisoinnin tulee olla ennaltaehkäisevä sekä laillisuusperiaatteesta johtuen riittävän täsmällinen ja tarkkarajainen. Rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä on myös yleisten kriminalisointiperiaatteiden mukaisesti katsottu, että rikosoikeutta tulee käyttää vain tärkeiksi katsottavien intressien suojaamiseksi.

Ehdotetun lain 114 §:n mukaan eläinsuojelurikkomuksesta voitaisiin tuomita sakkoon se, joka rikkoisi pykälässä yksilöityjä, eläinten hyvinvointia koskevia kieltoja, ehtoja, rajoituksia tai velvoitteita. Säännökset olisivat paljolti ennaltaehkäiseviä. Pykälään sisältyvillä kriminalisoinneilla pyrittäisiin lain säännösten noudattamisen kautta eläinten hyvinvointia ja kunnioitusta lisäävään vaikutukseen. Säännökset korvaisivat eläinsuojelulain vastaavantyyppiset rangaistussäännökset. Eläinsuojelurikkomusta koskeva säännös sisältäisi rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vaatimalla tavalla asialliset luonnehdinnat rangaistaviksi tarkoitetuista teoista sekä täsmälliset viittaukset niihin säännöksiin, joiden vastaiset teot olisivat rangaistavia.

Oikeusturva

Ehdotetun lain 104 §:n mukaan valvontaviranomaisen päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Tiettyihin päätöksiin olisi kuitenkin haettava ensin

oikaisua hallintolain mukaisessa järjestyksessä. Hallintolainkäyttölain mukaan oikeus hakea muutosta kuuluu sille, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Muutoksenhakua koskevat keskeiset periaatteet on pääosin toteutettu oikeusministeriön toimesta annetun hallituksen esityksen (HE 230/2014 vp) mukaisesti eräiden hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamisesta annetussa lainsäädännössä. Nyt ehdotettu säännös noudattelisi mainitussa esityksessä omaksuttuja periaatteita.

Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan lain 94 §:n 3 momentissa, 95 §:n 2 momentissa tai 96 §:n 2 momentissa säädettyyn väliaikaiseen päätökseen ei kuitenkaan saisi hakea erikseen muutosta valittamalla.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Perustuslaki ei sen esityöt huomioon ottaen (HE 309/1993 vp, s. 74/II) estä säätämästä vähäisiä poikkeuksia muutoksenhakuoikeuteen, kunhan poikkeukset eivät muuta oikeuden asemaa pääsääntönä eivätkä yksittäistapauksessa vaaranna yksilön oikeusturvaa (mm. PeVL 5/2006 vp, s. 7/II, PeVL 48/2006 vp, s. 5). Muutoksenhakukielto valvontaviranomaisen väliaikaiseen päätökseen on perusteltu, kun otetaan huomioon väliaikaisen päätöksen lyhyt voimassaoloaika. Kielto ei muodostu ongelmalliseksi perustuslain 21 §:n kannalta, sillä toimijalla on oikeus hakea muutosta asiasta annettavaan lopulliseen päätökseen. Ehdotettu muutoksenhakua koskeva sääntely täyttäisi kaikilta osin perustuslain 21 §:ssä asetetut vaatimukset.

Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Ehdotetun lain 81 §:n mukaan valvontaviranomainen voisi valvontaa ja tarkastusta tehdessään käyttää apunaan muutakin kuin virkamiehen tai viranhaltijan asemassa olevaa henkilöä.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle edellyttää, että laissa määritellään ainakin yleisluonteisesti tehtävän hoitajalta edellytetty pätevyys tai kelpoisuus (muun muassa PeVL 28/2001 vp ja 48/2001 vp). Julkista hallintotehtävää hoitavan henkilön tulee toimia virkavastuulla (PeVL 48/2001 vp). Hyvän hallinnon vaatimusten täytyminen edellyttää hallinnon yleislakien soveltamista myös silloin, kun julkista valtaa käyttää muu kuin viranomainen. Perustuslakivaliokunnan mukaan viittausta hallinnon yleislakeihin ei ole

kuitenkaan enää nykyisin perustuslain 124 §:n takia välttämätöntä sisällyttää julkisen vallan siirtoa koskeviin säännöksiin (PeVL 43/2010 vp, s. 3).

Ehdotetussa säännöksessä tarkoitettu henkilö voisi antaa asiantuntija-apua tai tehdä tarkastukseen liittyviä avustavia tehtäviä. Heillä ei olisi itsenäistä tarkastustoimivaltaa tai valtaa tehdä toimijaa koskevia hallintopäätöksiä. Asiantuntijalla ja avustajalla tulisi olla tehtävän luonteeseen nähden riittävä pätevyys ja heihin sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Avustajan toiminta olisi käytännössä tosiasiallista hallintotoimintaa ilman mahdollisuutta varsinaisen julkiseksi katsottavan vallan käyttöön.

Tarkoituksenmukaisuusarvioinnissa tulee asiantuntijan osalta ottaa huomioon se, että varsinkin seura- ja harrastuseläinten kirjo on varsin laaja. Valvontaviranomaisella itsellään ei voi käytännössä olla tietoja tai osaamista kaikkien eläinlajien pidosta. Tehtäviin saattaa siten liittyä sellaisia arviointia, joita valvontaviranomaiset eivät koulutuksena ja työkokemuksensa puolesta kykene suorittamaan ja joihin vaaditaan hyvin kapea-alaista erityisosaamista. Tästä johtuen asiantuntijan rooli suhteessa toimijaan ja valvontaviranomaiseen myös korostuu. Toimijan kannalta voidaan kuitenkin pitää parempana tilannetta, jossa arvion suorittaa asiantuntija asiaa riittävästi tuntemattoman viranomaisen sijaan. Varsinaisen hallintopäätöksen tekisi aina viranomainen.

Ehdotetun säännöksen mukaan asiantuntijalle ei siirrettäisi merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä, vaikka asiantuntijan tosiasiallinen vaikutus tilanteen arvioinnissa saattaisikin olla merkittävä. Ehdotettu sääntely täyttäisi kuitenkin myös edellä mainitut julkisen hallintotehtävän siirtoon liittyvät edellytykset.

Asetuksenantovaltuudet ja lainsäädäntövallan siirtäminen

Lakiehdotukseen sisältyy lukuisia valtuutussäännöksiä antaa pääosin valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä useista lakiin sisältyvistä säännöksistä tai säätää asiasta tarkemmin asetuksella, kuten edellä jaksosta 1 (Tarkemmat säännökset ja määräykset) käy ilmi.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto voi antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Valtuutuksen säätämiseen laissa on perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkuudesta (PeVL 19/2002 vp, PeVL 40/2002 vp). Laista tulee käydä selvästi ilmi, mistä on tarkoitus säätää asetuksella.

Lakiin ehdotetut säännökset täyttävät perustuslain 80 §:ssä asetetut vaatimukset.

Lakiehdotuksen säätämisyjärjestys

Edellä esitetyillä perusteilla katsotaan, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

LAKIEHDOTUKSET

1.

Laki eläinten hyvinvoinnista

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta.

Lain tarkoituksena on myös lisätä eläinten kunnioitusta ja hyvää kohtelua.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan kaikkiin eläimiin.

3 §

Euroopan unionin lainsäädäntö

Tätä lakia sovelletaan seuraavien eläinten hyvinvointia koskevien Euroopan unionin säädösten ja niiden nojalla annettujen säädösten täytäntöönpanoon siltä osin kuin niiden täytäntöönpanosta ei säädetä muun lain nojalla:

- 1) eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1099/2009 (*lopetusasetus*);

- 2) eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/EY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annettu neuvoston asetus (EY) 1/2005; sekä
- 3) virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/EY, 89/662/EY, 90/425/EY, 91/496/EY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625 (*virallista valvontaa koskeva asetus*).

Lisäksi lakia sovelletaan seuraavien Euroopan unionin säädösten ja niiden nojalla annettujen alemmanasteisten säädösten täytäntöönpanoon sekä Suomea tai Euroopan unionia sitovien sopimusten täytäntöönpanoon siltä osin kuin niiden täytäntöönpanosta ei säädetä muun lain nojalla:

- 1) tuotantoeläinten suojelusta annettu neuvoston direktiivi 98/58/EY (*tuotantoeläindirektiivi*);
- 2) sikojen suojelun vähimmäisvaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 91/630/EY;
- 3) luonnonvaraisten eläinten pitämisestä eläintarhassa annettu neuvoston direktiivi 1999/22/EY (*eläintarhadirektiivi*);
- 4) munivien kanojen suojelun vähimmäisvaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 1999/74/EY;
- 5) lihantuotantoa varten pidettävien kanojen suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 2007/43/EY (*broileridirektiivi*);
- 6) vasikoiden suojelun vähimmäisvaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 2008/119/EY;
- 7) tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/63/EU;
- 8) tuotantoeläinten suojelua koskeva eurooppalainen yleissopimus (SopS 47/1992);
- 9) teuraseläinten suojelua koskeva eurooppalainen yleissopimus (SopS 48/1992);
sekä

10) lemmikkieläinten suojelua koskeva eurooppalainen yleissopimus (SopS 49/1992).

4 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Eläinten kuljetuksesta säädetään eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1/2005 sekä eläinten kuljetuksesta annetussa laissa (1429/2006). Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta säädetään tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetussa laissa (497/2013).

Metsästyksen, kalastuksen, luonnonsuojelun, eläinten lääkitsemisen, eläintautien vastustamisen, eläinten tunnistamisen, eläinjalostustoiminnan ja geenitekniikan osalta noudatetaan lisäksi, mitä niistä erikseen säädetään.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *eläimen pitäjällä* luonnollista tai oikeushenkilöä, joka on vastuussa eläimestä tai huolehtii siitä pysyvästi tai tilapäisesti;
- 2) *eläimen omistajalla* luonnollista tai oikeushenkilöä, joka omistaa eläimen;
- 3) *valvontaviranomaisella* Elintarviketurvallisuusvirastoa, maakuntaa, poliisia ja rajaeläinlääkäriä;
- 4) *luonnonvaraisella eläinlajilla* muuta kuin kesyeläinlajeja; kesyeläinlajeilla tarkoitetaan eläinlajeja, jonka perimässä jalostuksen myötä tapahtuneet muutokset ovat vaikuttaneet lajin ulkonäköön, fysiologiaan ja käyttäytymiseen;
- 5) *luonnonvaraisella eläimellä* sellaista luonnonvaraiseen eläinlajiin kuuluvaa luonnossa elävää eläintä, joka on luonnossa syntynyt tai joka on kasvatettu luontoon päästettäväksi;
- 6) *eläinten hyvinvointimääräyksillä* tätä lakia, sen nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä ja hallintopäätöksiä sekä 3 §:ssä tarkoitettuja Euroopan unionin säädöksiä ja niiden nojalla annettuja hallintopäätöksiä;
- 7) *tuotantoeläimellä* elintarvikkeiden, villan, nahan tai turkisten tuotantoa varten taikka muussa tuotantotarkoituksessa kasvatettavaa tai pidettävää eläintä; tuotantoeläimellä ei kuitenkaan tarkoiteta luonnonvaraista eläintä; kilpailuissa, näyttelyissä taikka kulttuuri- tai urheilutapahtumissa tai vastaavissa toiminnoissa käytettävää eläintä; eikä tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävää eläintä;

- 8) *pitopaikalla* rajattua tilaa, jossa eläintä pidetään; pitopaikka voi olla esimerkiksi karsina, häkki, allas, aitaus, asunto, navetta, talli tai näiden yhdistelmä;
- 9) *pysyvällä pitopaikalla* pitopaikkaa, jossa eläin viettää pääosan ajastaan;
- 10) *eläinkilpailulla* tilaisuutta, joka järjestetään eläinten tai eläinten ja ihmisten asettamiseksi paremmuusjärjestykseen suorituksensa perusteella; lisäksi eläinkilpailulla tarkoitetaan eläinten ominaisuuksien, taipumusten tai taitojen arvioimiseksi järjestettyä tilaisuutta, vaikka eläimiä ei asetettaisikaan paremmuusjärjestykseen; eläinkilpailuna ei kuitenkaan pidetä pääsääntöisesti eläinten ulkomuotoon perustuvaa arviointia varten järjestettävää tilaisuutta;
- 11) *eläinnäyttelyllä* tilaisuutta, tapahtumaa, esitystä tai näytöstä, joka järjestetään eläinten tai niiden taitojen tai taipumusten esittelemiseksi yleisölle tai jonka pääsääntöisenä tarkoituksena on eläimen ulkomuodon arvioiminen;
- 12) *eläintarhalla* pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä pääasiassa luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä;
- 13) *pysyvällä eläinnäyttelyllä* pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä pääasiassa 8 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä ja jossa näytteillä pidettävien luonnonvaraisten eläinlajien tai luonnonvaraiseen eläinlajiin kuuluvien eläinyksilöiden määrä on vähäinen;
- 14) *kiertävällä eläinnäyttelyllä* kiertävää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä eläimiä niiden pysyvän pitopaikan ulkopuolella; sekä
- 15) *sirkuksella* kiertävää tai pysyvää laitosta, jossa eläimet esittävät yleisölle toistuvasti niille opetettuja taitoja.

2 luku

Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä

6 §

Yleiset periaatteet

Eläimiä on kohdeltava hyvin ja niitä kunnioittaen. Eläimille ei saa aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä eikä niiden hyvinvointia saa tarpeettomasti vaarantaa.

Hoidossa olevaa eläintä ei saa jättää hoidotta eikä hylätä.

7 §

Sairaan tai vahingoittuneen eläimen auttaminen

Sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa hoidossa olevaa eläintä on joko itse autettava tai ilmoitettava eläimestä sen omistajalle tai pitäjälle taikka valvontaviranomaiselle.

Jos 1 momentissa mainittujen henkilöiden tavoittaminen on kohtuuttoman vaikeaa ja jos eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan, eläin saadaan lopettaa. Tästä on viivytyksettä tehtävä 1 momentissa mainittu ilmoitus.

Sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä on pyrittävä auttamaan. Jos eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan, eläin on lopetettava tai on huolehdittava siitä, että se lopetetaan. Maakunnan on huolehdittava maakunnan järjestämälle eläinlääkärin vastaanotolle tuotujen sairaiden tai vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta.

8 §

Eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset

Tuotantoeläimenä, seura- ja harrastuseläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä voidaan pitää vain sellaisia eläinlajeja, joiden pito voidaan saatavilla olevan tieteellisen näytön ja käytännön kokemuksen perusteella järjestää niin, että

- 1) eläimillä on mahdollisuus toteuttaa liikkumiseen, lepoon, kehon huoltoon, ravinnon etsintään tai muuhun vastaavaan toimintaan sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeitaan;
- 2) eläinten fysiologiset tarpeet voidaan tyydyttää;
- 3) eläimille voidaan järjestää asianmukaiset pitopaikat; ja
- 4) eläinten sairastuessa tai vahingoituessa niille voidaan antaa asianmukaista hoitoa.

Eläinlajit, joita voidaan pitää tuotantoeläiminä, sirkuseläiminä tai kiertävissä eläinnäyttelyissä, on lueteltu liitteessä 1. Valtioneuvoston asetuksella säädetään niistä eläinlajeista, joita voidaan pitää seura- ja harrastuseläiminä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös rajoittaa sellaisten selkärankaisten eläinten pitoa seura- ja harrastuseläimenä, jotka on otettu elätettäväksi suoraan luonnosta.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei sovelleta niihin tuotantoeläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä pidettäviin eläinyksilöihin, jotka on saatu haltuun ennen lain voimaantuloa. Eläimen omistaja tai pitäjä voi pitää tällaisen eläimen hallussaan sen luonnolliseen kuolemaan saakka. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää vastaavasta poikkeuksesta seura- ja harrastuseläimenä pidettävien eläinyksilöiden osalta. Eläimen omistajan tai pitäjän on tehtävä ilmoitus muun kuin liitteessä 1 tarkoitetun eläimen hallussapidosta maakunnalle kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä ja tekemisestä.

Haitallisten vieraslajien hallussapidosta säädetään haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennalta ehkäisemisestä ja hallinnasta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1143/2014 sekä vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetussa laissa (1709/2015).

9 §

Eläinlajilistojen muuttaminen

Maa- ja metsätalousministeriö voi ryhtyä toimenpiteisiin 8 §:n 2 momentissa tarkoitettujen eläinlajilistojen muuttamiseksi.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi tehdä maa- ja metsätalousministeriölle ehdotuksia eläinlajilistojen muuttamiseksi omasta aloitteestaan tai sille tehtyjen hakemusten perusteella.

Eläinlajilistoihin voidaan lisätä tai niistä voidaan poistaa eläinlaji sen pidosta kulloinkin saatavilla olevaan tieteelliseen näyttöön tai käytännön kokemukseen perustuen.

Luonnonvarakeskus antaa riippumatonta tieteellistä asiantuntija-apua eläinlajilistojen ajantasaisuuden arvioinnissa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä edellä 2 momentissa tarkoitetun hakemuksen sisällöstä ja hakemukseen liitettävistä selvityksistä sekä hakemuksen käsittelystä.

10 §

Eläinlajilistasta poikkeaminen

Elintarviketurvallisuusvirasto voi yksittäistapauksessa myöntää hakemuksesta luvan pitää muuta kuin 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua eläinlajia tai eläinlajiin kuuluvaa yksilöä tuotantoeläimenä, seura- ja harrastuseläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä. Lupa voidaan myöntää, jos eläinten tai eläimen pito voidaan saatavilla olevan tieteellisen näytön ja käytännön kokemuksen perusteella järjestää 8 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakemuksen sisällöstä ja hakemukseen liitettävistä selvityksistä sekä hakemuksen käsittelystä.

11 §

Vastuu eläinten hyvinvoinnista

Vastuu eläinten hyvinvoinnista kuuluu kaikille. Jokaisella on velvollisuus kohdella eläimiä eläinten hyvinvointimääräysten mukaisesti. Vastuu eläimen pidosta kuuluu kuitenkin ensisijaisesti eläimen omistajalle tai pitäjälle.

Kuuttatoista vuotta nuorempi lapsi ei voi olla yksin vastuussa eläimen hyvinvoinnista. Lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla taikka muilla henkilöillä, joilla on valvonnassaan

viittätoista vuotta nuorempi lapsi, on velvollisuus huolehtia siitä, ettei lapsi kohtele eläimiä eläinten hyvinvointimääräysten vastaisesti.

Eläinsuojeluviranomaisilla on velvollisuus neuvoin pyrkiä edistämään eläinten hyvinvointia. Tarvittaessa viranomaisen on ryhdyttävä jäljempänä tässä laissa sille säädettyihin tai tällä lailla täytäntöön pantavien Euroopan unionin säädösten mukaisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

3 luku

Eläinten kohtelu

12 §

Kohtelun yleiset vaatimukset

Eläintä on kohdeltava rauhallisesti. Eläimen käsittelyssä on pyrittävä käyttämään hyväksi sen lajinomaista käyttäytymistä, kuten laumavaistoa.

Eläin on totutettava käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin, jos se on pidettävän eläinlajin ja eläinten pitomuodon kannalta tarkoituksenmukaista. Jos eläin ei ole totunut käsittelyyn, tämä on otettava huomioon eläintä käsiteltäessä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten käsittelystä sekä käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin totuttamisesta.

13 §

Kielletty kohtelu

Eläintä ei saa käsitellä kovakouraisesti tai muuten sillä tavalla, että sille aiheutetaan tarpeetonta kärsimystä. Eläimen sitominen tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla on kielletty.

Eläimen liiallinen rasittaminen ja kohtuuttoman ankara kurissa pitäminen on kielletty. Eläimen koulutuksessa ja käytössä on otettava huomioon eläimen osaamistaso ja suorituskyky. Eläintä ei saa pakottaa yrittämään luonnollisten kykyjensä tai voimiensa ylittämistä.

Eläintä ei saa tarpeettomasti vahingoittaa. Eläimen tarpeettomana vahingoittamisena ei pidetä koiran tai muun eläimen käyttämistä viranomaistoiminnassa eläimen käyttötarkoitukseen liittyvissä tehtävissä, joihin tehtävän luonteen vuoksi liittyy vaara eläimen vahingoittumisesta.

Eläimen värjäminen sen ulkonäön muuttamiseksi on kielletty.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä on pidettävä eläinten kiellettynä kohteluna.

14 §

Sukupuoliyhteys eläimen kanssa

Ihminen ei saa olla sukupuoliyhteydessä eläimen kanssa. Sukupuoliyhteydellä tarkoitetaan ihmisen sukupuolielimellä tehtävää taikka eläimen sukupuolielimeen tai peräaukkoon kohdistuvaa tunkeutumista eläimen kehoon taikka eläimen sukupuolielimen ottamista ihmiskehoon.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan estä toimenpidettä, joka on tarpeen eläinlääkinnällisestä tai jalostuksellisesta syystä taikka muusta vastaavasta hyväksyttävästä syystä.

15 §

Eläimille tehtävät toimenpiteet

Eläimelle ei saa tehdä sellaista leikkausta tai muuta kipua tai kärsimystä aiheuttavaa toimenpidettä, jonka tarkoituksena on eläimen ulkonäön tai käyttäytymisen muuttaminen. Muu leikkaus tai kipua aiheuttava toimenpide saadaan tehdä eläimelle vain, jos se on eläimen hyvinvoinnin kannalta perusteltua.

Edellä 1 momentin estämättä sallittua on kuitenkin

- 1) eläimen merkitseminen lyhytaikaista ja vähäistä kipua aiheuttavalla menetelmällä;
- 2) muun lainsäädännön edellyttämien veri- ja kudospäytteen ottaminen eläimestä;
- 3) naudan ja vuohen sarvenaiheen tuhoaminen tai sarvien poistaminen; sekä
- 4) eläimen kastratio tai sterilaatio.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan sallia sellaisten toimenpiteiden tekeminen, joiden tarkoituksena on eläimen käsiteltävyyden parantaminen, ihmisten tai muiden eläinten terveyden tai turvallisuuden varmistaminen, eläimen jalostusarvon määrittäminen tai muu vastaava eläinten pitoon liittyvä välttämätön syy. Valtioneuvoston asetuksella voidaan sallia myös eläinten keinosiemennys ja muiden keinolliseen lisäämiseen liittyvien toimenpiteiden tekeminen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen ulkonäön tai käyttäytymisen muuttamiseen tähtäävistä kielletyistä toimenpiteistä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan kieltää sellaisten eläinten käyttäminen kilpailuissa tai pitäminen näytteillä, joille on tehty tämän lain nojalla kielletty toimenpide. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden tekemisessä käytettävistä menetelmistä.

16 §

Toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö

Toimenpiteen saa tehdä vain eläinlääkäriammattin harjoittaja tai muu sellainen henkilö, jolla on tarvittava koulutus tai riittävä muu osaaminen toimenpiteen tekemiseksi.

Kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä on käytettävä kivunlievitystä, ellei toimenpiteestä aiheutuva kipu ole lievää ja hetkellistä tai jos toimenpide ei siedä viivytystä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimenpiteiden tekijöiden koulutuksesta ja pätevyydestä sekä toimenpiteiden tekemisessä käytettävistä menetelmistä ja tarvittavasta kivunlievityksestä.

17 §

Toimenpiteiden tekemistä koskevan ulkomailla hankitun ammattipätevyden tunnustaminen

Elintarviketurvallisuusvirasto päättää ammattipätevyden tunnustamisesta annetun lain (1384/2015) soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa ulkomailla hankitun ammattipätevyden tuottamasta oikeudesta tehdä 15 §:ssä tarkoitettuja toimenpiteitä Suomessa noudattaen mainittua lakia.

18 §

Välineet, laitteet ja aineet

Eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettujen välineiden ja laitteiden tulee olla tarkoitukseensa sopivia, eivätkä ne saa aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua, kärsimystä tai vahingon vaaraa. Eläimille saa antaa vain aineita, joiden voidaan osoittaa olevan vaarattomia eläinten hyvinvoinnille, ellei kyse ole eläimen eläinlääketieteellisestä hoidosta, lopetuksesta tai muualla lainsäädännössä erikseen sallitusta käsittelystä.

Sen, joka valmistaa, tuo maahan, vie maasta, kuljettaa Suomen kautta, pitää kaupan, tarjoaa, myy tai muutoin luovuttaa tai välittää eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettuja välineitä, laitteita ja aineita, on olosuhteiden vaatiman huolellisuuden ja ammattitaidon edellyttämällä tavalla varmistauduttava siitä, että välineet, laitteet ja aineet täyttävät tässä laissa ja sen nojalla annetut vaatimukset.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eri eläinlajien hoitoon, käsittelyyn ja lopetukseen tarkoitetuille välineille, laitteille ja aineille asetettavista vaatimuksista.

19 §

Kielletyt välineet ja laitteet

Edellä 18 §:ssä tarkoitettua tarpeetonta kipua, kärsimystä tai vahingon vaaraa aiheuttavia välineitä ja laitteita ovat:

- 1) piikkipanta, piikkikuolaimet ja piikkikannukset sekä muut vastaavat eläimelle kipua aiheuttavat ohjaus- ja hallintavälineet;
- 2) sähköpannat ja muut eläimeen kiinnitetyt ja eläimelle sähköiskun antavat laitteet, ei kuitenkaan eläinlääketieteellisessä tai eläimen fysikaalisessa hoidossa käytettävät laitteet; ja
- 3) sähköistetty parsivahti.

Edellä lueteltujen eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettujen välineiden ja laitteiden maahantuonti, valmistus, luovutus, käyttö ja hallussapito on kielletty.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää myös muista sellaisista 1 momentissa tarkoitetuista välineistä ja laitteista, joihin sovelletaan tämän pykälän säännöksiä.

20 §

Kiellettyjen välineiden ja laitteiden keräily

Historiallisesti tai taiteellisesti arvokkaiden 19 §:ssä tarkoitettujen kiellettyjen välineiden ja laitteiden maahantuonti, valmistus, luovutus ja hallussapito on sallittu.

Esinettä pidetään historiallisesti arvokkaana, jos sillä on liittymäkohtia huomattavaan henkilöön, tapahtumaan, paikkaan tai aikakauteen taikka jos sillä ikänsä, harvinaisuutensa, tyyppillisen edustavuutensa tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi on historiallista taikka kansantieteellistä merkitystä. Taiteellisesti arvokkaana esinettä pidetään, jos se muotoilunsa, pintakäsittelynsä tai koristelunsa vuoksi edustaa tiettyä tyylikautta tai muutoin on taiteelliselta kokonaisuudeltaan merkittävä.

4 luku

Eläinten hoito

21 §

Hoidon yleiset vaatimukset

Eläimiä on hoidettava siten, että niillä on mahdollisuus toteuttaa liikkumiseen, lepoon, kehon huoltoon, ravinnon etsintään tai muuhun vastaavaan toimintaan sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeitaan.

Hoidossa olevan eläimen yleisestä hyvinvoinnista, puhtaudesta ja muusta sen tarvitsemasta keuhkohoidosta on huolehdittava. Eläimen hoidossa on huolehdittava myös asianmukaisista toimista sairauksien ja eläinten vahingoittumisen ennalta ehkäisemiseksi.

Jos eläimiä pidetään ryhmässä, ryhmän kokoonpanossa on otettava huomioon eläinten sosiaaliset suhteet, ikä, sukupuoli ja koko. Eläimet, jotka suhtautuvat vihamielisesti toisiinsa tai voivat muuten vahingoittaa toisiaan, on pidettävä erillään toisistaan tai eläimillä on oltava mahdollisuus paeta ja piiloutua muilta eläimiltä. Eläinryhmiä yhdistettäessä ja tuotaessa uusia eläimiä ryhmään on erityistä huomiota kiinnitettävä sosiaalisten suhteiden uudelleenmuodostumisesta mahdollisesti aiheutuviin ongelmiin.

Hoidossa olevan eläimen liikunnantarpeen tyydyttämisestä on huolehdittava. Eläimellä on oltava mahdollisuus riittävään lepoon.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämisestä ja muista eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi tarvittavista hoitotoimista sekä eläinten ryhmässä pidosta.

22 §

Ruokinta ja juotto

Hoidossa olevien eläinten ruokinnassa ja juotossa on otettava huomioon kunkin eläimen fysiologiset tarpeet ja varmistettava, että jokainen eläin saa sopivassa määrin hyvälaatuista ravintoa ja vettä tai muuta juotavaa. Ravinnon ja juotavan koostumuksen ja tarjoamistavan on vastattava eläimen fysiologisia tarpeita ja olennaisia käyttäytymistarpeita.

Eläimen terveydelle tietävästi vaarallisen ruoan, juotavan tai muun ravinnon antaminen hoidossa olevalle eläimelle on kiellettyä, samoin kuin sellaisten ravintoaineiden antamatta jättäminen, joiden puuttumisen tiedetään aiheuttavan eläimen sairastumisen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hoidossa olevien eläinten ruokinnasta ja juotosta.

23 §

Hyvinvoinnin tarkastaminen

Hoidossa olevan eläimen hyvinvointi ja olosuhteet on tarkastettava riittävän usein. Eläinten tarkastuksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota synnytystä odottaviin, synnyttäviin ja juuri synnyttäneisiin, vastasyntyneisiin, sairaisiin, heikkokuntoisiin sekä vahingoittuneisiin eläimiin.

Jos hoidossa oleva eläin on ihmisen välittömässä valvonnassa tai tavoitettavissa, on eläimen hyvinvointi tarkastettava vähintään kerran päivässä ja tarvittaessa useamminkin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten hyvinvoinnin tarkastamisesta.

24 §

Sairas tai vahingoittunut eläin

Hoidossa olevan eläimen sairastuessa tai vahingoituessa sille on viipymättä annettava tai hankittava asianmukaista hoitoa. Sairaalla tai vahingoittuneella eläimellä on oltava riittävä mahdollisuus lepoon ja tarvittaessa eläin on sijoitettava asianmukaiseen tilaan erilleen muista eläimistä. Tarvittaessa eläimelle on hankittava eläinlääketieteellistä hoitoa.

Sairaana tai vahingoittuneena eläimen hoidossa tulee pyrkiä turvaamaan eläimen toimintakyky ja elämänlaatu. Sairauden tai vamman laadun niin edellyttäessä eläin on lopetettava.

25 §

Pakkosyötön ja -juoton kieltö

Eläintä ei saa syöttää eikä juottaa pakolla, ellei se ole tarpeen eläinlääketieteellisestä syystä.

26 §

Eläinjalostus

Eläinjalostuksella tulee pyrkiä elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden eläinten tuottamiseen.

Eläintä ei saa käyttää jalostukseen, jos

- 1) käytettävä jalostusyhdistelmä aiheuttaa todennäköisesti jälkeläiselle sellaisia sairauksia tai muita ominaisuuksia, jotka heikentävät eläimen fyysistä tai psyykkistä toimintakykyä tai heikentävät sen mahdollisuuksia käyttäytyä lajityypillisellä tavalla ja joista aiheutuu merkittävää haittaa eläimen hyvinvoinnille;
- 2) eläin ei rakenteellisen vian tai sairauden vuoksi kykene lisääntymään luonnollisella tavalla tai
- 3) lisääntymisestä aiheutuu todennäköisesti merkittävää haittaa eläimen hyvinvoinnille.

Sellaisten jalostusmenetelmien käyttäminen, joista voi aiheutua merkittävää haittaa eläimen hyvinvoinnille, on kiellettyä.

Eläinten omistajan tai pitäjän tulee estää pitämiensä nisäkkäiden hallitsematon lisääntyminen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, millaisia eläimiä ei saa käyttää jalostukseen, kielletyistä jalostusmenetelmistä sekä siitä, millaisiin toimenpiteisiin eläinten omistajan tai pitäjän on ryhdyttävä pitämiensä eläinten hallitsemattoman lisääntymisen estämiseksi.

27 §

Löytöeläimet

Maakunnan on huolehdittava alueellaan irrallaan tavattujen ja kiinni otettujen koirien ja kissojen sekä muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten (*löytöeläimet*) tilapäisen hoidon järjestämisestä. Maakunnan on huolehdittava myös kiinni otettujen eläinten kuljetuksen järjestämisestä löytöeläinten talteenottoa paikkaan. Maakunta voi järjestää löytöeläinten hoidon ja kuljetuksen itse tai hankkimalla palvelun ulkopuoliselta palveluntuottajalta. Toiminta on järjestettävä siten, että se on erillään eläinten hyvinvoinnin valvonnasta. Maakunnan on laadittava ja julkaistava tilasto toimialueensa löytöeläimistä vuosittain.

Talteenottoa paikan pitäjän on tarkistettava, onko löytöeläimellä tunnistusmerkintä sekä ryhdyttävä kohtuullisiin toimiin ilmoittaakseen talteenotosta eläimen omistajalle tai muulle pitäjälle. Ellei eläimen omistajaa tai pitäjää tavoiteta, tieto eläimen talteenotosta tulee julkaista talteenottoa paikan internetsivuilla tai muulla sopivalla tavalla. Sairaalle tai vahingoittuneelle löytöeläimelle on järjestettävä sen tarvitsema ensiapu ja muu kohtuullinen hoito sairauden tai vamman hoitamiseksi. Löytöeläintä on säilytettävä vähintään 10 päivän ajan, minkä jälkeen maakunnalla tai palveluntuottajalla on oikeus myydä, muutoin luovuttaa tai lopettaa eläin.

Maakunnalla tai löytöeläinten hoidosta huolehtivalla ulkopuolisella palveluntuottajalla on oikeus periä eläimen omistajalta tai pitäjältä korvaus eläimen talteenotosta, hoidosta ja mahdollisesta lopettamisesta aiheutuneista kustannuksista.

Jos poliisille on tehty metsästyslain (615/1993) 55 §:ssä tarkoitettu ilmoitus koiran talteenotosta, tulee poliisin ilmoittaa talteenotosta maakunnan löytöeläinten talteenottoa paikkaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä löytöeläinten tilapäisen hoidon järjestämisestä ja löytöeläimiä koskevan tilaston laatimisesta.

28 §

Luonnonvaraisen eläimen elätettäväksi ottaminen

Luonnonvaraisen selkärankaisen eläimen elätettäväksi ottaminen on kielletty. Kielto ei kuitenkaan koske eläimen pyytämistä ja hallussapitoa, johon on luonnonsuojelulain (1096/1996) 48 §:ssä tai 49 §:ssä, metsästyslain 40 §:ssä tai 41 §:ssä taikka kalastuslain (379/2015) 47 §:ssä tarkoitettu lupa.

Ellei muussa laissa toisin säädetä, kiellosta voidaan poiketa, jos kyseessä on eläimen pyydystäminen ja hallussapito

- 1) eläintarhassa pidettäväksi;
- 2) kalastuslaissa tarkoitettuihin kalataloudellisiin tarkoituksiin, kuten kalanviljely-, istutus-, tai koulutustarkoituksiin;
- 3) tieteellisiin tutkimustarkoituksiin; tai

- 4) avuttomassa tilassa olevalle eläimelle annettavaa hoitoa varten.

29 §

Avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen hoito

Loukkaantunut tai muutoin avuttomassa tilassa oleva luonnonvarainen eläin voidaan ottaa lyhytaikaisesti haltuun sille annettavaa ensiapua tai hoitoon toimittamista varten. Ensiavun jälkeen eläin on sen tilan salliessa vapautettava takaisin luontoon tai toimitettava hoitoon 60 §:ssä tarkoitettuun hoitopaikkaan. Jos eläintä ei voida vapauttaa eikä sen hoitoa voida järjestää, eläin on lopetettava.

Ennen 60 §:ssä tarkoitettuun hoitopaikkaan toimitetun luonnonvaraisen eläimen pidempiaikaiseen hoitoon ryhtymistä on selvitettävä, tarvitaanko eläimen hallussapitoon luonnonsuojelulain tai metsästyslain mukainen poikkeuslupa. Vieraslajien hallussapidosta säädetään vieraslajeista aiheutuvien riskin hallinnasta annetussa laissa. Hoitopaikkaan toimitettu luonnonvarainen eläin on vapautettava sen tilan salliessa takaisin luontoon. Jos eläintä ei hoidon päätyttyä voida vapauttaa, eikä sitä voida sijoittaa pysyvästi eläintarhaan, eläin on lopetettava.

30 §

Eläinten hoitajien pätevyys ja riittävyys

Eläimen pitäjällä ja muulla hoitajalla on oltava pidettävän eläimen hyvinvoinnin kannalta riittävä osaaminen eläimen asianmukaiseksi hoitamiseksi.

Ammattimaisesti tai muuten laajassa mitassa eläimiä pitävällä eläinten pitäjällä on oltava soveltuva koulutus tai muilla keinoin saavutettu riittävä pätevyys tehtäviensä hoitamiseen. Eläinten pitäjän on huolehdittava, että eläimiä on hoitamassa riittävä määrä päteviä eläinten hoitajia. Eläinten pitäjän on annettava ohjeita ja opastusta palveluksessaan oleville, eläinten hoitoon ja käsittelyyn osallistuville henkilöille eläinten hyvinvointiin liittyvistä vaatimuksista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen eläinten pitäjien ja muiden eläinten hoitajien koulutuksesta ja pätevyydestä.

31 §

Eläinten hoitajan ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tunnustaminen

Elintarviketurvallisuusvirasto päättää ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tuottamasta oikeudesta toimia eläinten pitäjänä tai muuna hoitajana Suomessa noudattaen mainittua lakia.

32 §

Ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävän velvollisuus varautua häiriötilanteisiin

Ammattimaisesti tai muuten laajassa mitassa eläimiä pitävän eläintenpitäjän on varauduttava eläinten hyvinvointia uhkaaviin häiriötilanteisiin, kuten tulipaloihin ja sähkökatkoksiin.

Jos eläinten hoito tai ympäristötekijöiden säätely ja valvonta riippuu sähköisistä tai mekaanisista laitteista, pysyvässä pitopaikassa on oltava mahdollisuus pitää yllä eläinten hyvinvoinnin kannalta välttämättömät toiminnat myös laitteiden toimintahäiriöiden aikana.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, millaisiin toimenpiteisiin eläinten pitäjän on ryhdyttävä häiriötilanteisiin varautumiseksi.

33 §

Tuotantoeläimiä koskeva kirjanpito

Tuotantoeläinten omistajan tai pitäjän on pidettävä kirjaa tuotantoeläimille annetusta lääkinnällisestä hoidosta ja kuolleiden eläinten lukumääristä.

Kirjanpitoa elintarviketuotantoa varten pidettävien tuotantoeläinten lääkinnällisestä hoidosta on säilytettävä vähintään viiden vuoden ajan ja kirjanpitoa kuolleiden eläinten lukumääristä sekä kirjanpitoa muuta kuin elintarviketuotantoa varten pidettävien tuotantoeläinten lääkinnällisestä hoidosta vähintään kolmen vuoden ajan sen vuoden päättymisestä lukien, jolloin kirjanpitoon viimeksi kirjattiin eläintä koskeva merkintä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuolleiden eläinten lukumääriä koskevasta kirjanpidosta.

5 luku

Eläinten pitopaikka

34 §

Pitopaikan yleiset vaatimukset

Eläimen on voitava pitopaikassaan seistä ja levätä luonnollisessa asennossa sekä vaihtaa asentoaan vaikeuksitta. Samassa pitopaikassa pidettävillä eläimillä on oltava mahdollisuus yhtäaikaiseen lepoon.

Pitopaikassa on voitava ylläpitää eläimen hyvinvoinnin kannalta riittävää puhtautta ja hygieniaa. Pitopaikassa oleva eläin on voitava tarkastaa ja hoitaa vaikeuksitta.

Eläintä saadaan pitää sen kuljetukseen tarkoitettussa laatikossa tai häkissä taikka muussa vastaavassa pienikokoisessa säilytystilassa vain, jos eläimen kuljettaminen, sairaus tai muu tilapäinen ja hyväksyttävä syy sitä vaatii.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pitopaikan koosta, materiaaleista, rakenteista ja muista ominaisuuksista.

35 §

Pitopaikan turvallisuus

Eläimen pitopaikan on oltava materiaaleiltaan, rakenteiltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellainen, että

- 1) eläimen vahingoittumisen ja sairastumisen vaara,
- 2) eläimen karkaamisvaara; ja
- 3) pitopaikan palovaara

ovat mahdollisimman vähäisiä. Eläimiä on pyrittävä suojaamaan myös pedoilta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen pitopaikan turvallisuuteen vaikuttavista materiaaleista, rakenteista ja muista ominaisuuksista.

36 §

Pitopaikan olosuhteet

Pitopaikan ympäristöolosuhteiden, kuten lämpötilan, ilman- tai vedenlaadun on oltava siellä pidettäville eläimelle sopivia siten, että ne eivät vaaranna eläimen hyvinvointia. Ulkona pidettävällä eläimellä on oltava riittävä suoja epäsuotuisia sääoloja vastaan tai eläin on voitava tarvittaessa ottaa sisätilaan.

Pitopaikassa ei saa esiintyä jatkuvaa eläintä häiritsevää tai sille haittaa aiheuttavaa melua.

Pitopaikan valaistuksen tulee olla sellainen, että se on sopiva eläimen fysiologisten tarpeiden ja olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen ja että eläin voidaan tarkastaa ja hoitaa asianmukaisesti.

Jos eläinten hyvinvointi on riippuvainen koneellisesta ilmanvaihtojärjestelmästä, laitteistossa on oltava hälytysjärjestelmä, joka antaa hälytyksen toimintahäiriön sattuessa.

Hälytysjärjestelmän toimivuus on testattava säännöllisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pitopaikan olosuhteista sekä ulkona pidettävien eläinten suojaamisesta epäsuotuisia sääoloja vastaan.

37 §

Pitopaikan puhtaana- ja kunnossapito

Eläimen pitopaikka on pidettävä riittävän puhtaana, jotta eläimen hyvinvointi ei vaarannu.

Pitopaikka ja siihen liittyvät sellaiset laitteet, josta eläimen hyvinvointi riippuu, on tarkastettava riittävän usein. Välittömästi ihmisen tavoitettavissa oleva pitopaikka laitteineen on tarkistettava vähintään kerran päivässä ja tarvittaessa useamminkin.

Eläimen hyvinvointia vaarantavat viat on korjattava välittömästi ja, jollei se ole mahdollista, on ryhdyttävä muihin tarpeellisiin toimiin eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi vikojen korjaamiseen saakka.

38 §

Pysyvän pitopaikan yleiset vaatimukset

Eläimen pysyvän pitopaikan on oltava riittävän tilava sekä muutoinkin rakenteiltaan ja varusteiltaan sopiva eläimen fysiologisten tarpeiden sekä niiden olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen, jotka liittyvät liikkumiseen, lepoon, kehon huoltoon, ravinnon etsintään tai muuhun vastaavaan toimintaan sekä sosiaalisiin suhteisiin.

Eläintä ei saa pitää jatkuvasti paikalleen kytkettynä eikä sen liikkumista saa jatkuvasti rajoittaa eläimen kääntymisen estävillä rakenteilla.

Edellä 2 momentissa säädetyn estämättä sallittua on kuitenkin emakon tai ensikon pitäminen tiineytyshäkissä enintään neljän päivän ajan siemennyksen yhteydessä. Ensikolla tarkoitetaan sukukypsää naarassikaa astutuksesta tai siemennyksestä ensimmäiseen porsimiseen. Emakolla tarkoitetaan naarassikaa ensimmäisen porsimisen yhteydessä ja sen jälkeen.

Ryhmässä pidettävän eläimen on voitava väistää toista eläintä. Pitopaikan ruokinta- ja juottolaitteet on suunniteltava, rakennettava ja sijoitettava siten, että eläinten välisestä kilpailusta aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa eläinten hyvinvoinnille.

Eläimellä on oltava käytettävissä sopiva lepopaikka.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pysyvän pitopaikan koolle, rakenteille, varusteille ja laitteille asetettavista vaatimuksista.

39 §

Poikkeukset pysyvän pitopaikan vaatimuksiin

Edellä 38 §:n 2 momentissa säädetyn estämättä sallittua on

- 1) maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen jatkuva paikoilleen kytkeminen siten, kuin siitä erikseen säädetään; ja
- 2) emakoiden ja ensikoiden pito porsitushäkissä siten, kuin siitä erikseen säädetään.

Lehmällä tarkoitetaan poikinutta naaraspuolista nautaa. Hieholla tarkoitetaan vähintään 8 kuukauden ikäistä poikimatonta naaraspuolista nautaa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia vaatimuksia nautojen kytkemisestä sekä emakoiden ja ensikoiden porsitushäkissä pidosta.

40 §

Eläinten hoitoon ja tarkastamiseen tarvittavat tilat

Pysyvässä pitopaikassa tai sen yhteydessä on oltava eläinten tarkastamisen kannalta välttämättömät tilat ja välineet sekä tarvittaessa tilat sairaiden tai vahingoittuneiden eläinten hoitoa tai eristämistä varten.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista tiloista ja niiden varustelusta.

6 luku

Eläinten luovutus

41 §

Eläimen luovutuksen yhteydessä annettavat tiedot

Jokaisen, joka myy tai muutoin luovuttaa eläimen tilapäisesti tai pysyvästi, on annettava eläimen luovutuksen yhteydessä vastaanottajalle tarvittavat tiedot eläimen hoidosta, pitopaikasta ja muista hyvinvoinnin kannalta oleellisista seikoista. Luovutettaessa sairas tai vahingoittunut eläin on sairaudesta tai vahingoittumisesta ilmoitettava eläimen vastaanottajalle.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös eläimen väliaikaiseen luovutukseen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen luovutuksen yhteydessä annettavista tiedoista ja tavasta, jolla tiedot annetaan.

42 §

Eläinten luovutukseen liittyvät rajoitukset

Selkärankaisten eläinten myynnissä pitäminen toreilla, markkinoilla sekä muissa kuin eläinten esittelyyn tarkoitetuissa yleisötapahtumissa on kielletty. Selkärankaisten eläinten liikkuva kauppa on kielletty.

Koirien, kissojen, frettien sekä isojen papukaijalajien, kuten arojen, harmaapapukaijojen ja amatsonien, myynnissä pitäminen eläinkaupoissa on kielletty. Myytävien eläinten pito näyteikkunassa on kielletty.

Eläimen luovuttaminen arpajais- tai kilpailuvoittona on kielletty.

Eläintä ei saa pysyvästi luovuttaa alle 16-vuotiaalle ilman huoltajan suostumusta.

7 luku

Eläinkilpailut ja -näyttelyt

43 §

Yleiset periaatteet eläinkilpailussa ja -näyttelyssä

Eläinkilpailu ja -näyttely eivät saa tarpeettomasti vaarantaa eläinten hyvinvointia.

Eläinkilpailuun tai -näyttelyyn osallistuva eläin ei saa olla sellaisen lääkkeen, muun vastaavan aineen tai menetelmän vaikutuksen alaisena, jonka tarkoituksena on vaikuttaa keinotekoisesti eläimen suorituskykyyn tai käyttäytymiseen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sellaisista 1 momentissa tarkoitetuista kilpailuista ja näyttelyistä, jotka tarpeettomasti vaarantavat eläinten hyvinvointia ja joiden järjestäminen on kielletty.

44 §

Eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäjän pätevyys

Eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäjällä on oltava eläinten hyvinvoinnin turvaamisen kannalta riittävät tiedot ja taidot kilpailun ja näyttelyn järjestämiseksi. Järjestäjänä voi toimia luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäjän pätevyydestä.

45 §

Eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäminen

Eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestämisessä on otettava huomioon toimintaan liittyvä ennakoitavissa oleva vaara eläinten hyvinvoinnille. Järjestäjän on toteutettava tarvittavat toimenpiteet vaaran poistamiseksi tai, jos vaaran poistaminen ei ole mahdollista, sen vähentämiseksi. Jos kilpailu tai näyttely kuitenkin edelleen tarpeettomasti vaarantaa eläinten hyvinvointia, kilpailua tai näyttelyä ei saa järjestää.

Jos eläinkilpailun tai -näyttelyn järjestäjällä on perusteltua aihetta epäillä, että yksittäistä eläintä kohdellaan tai käytetään eläinten hyvinvointimääräysten vastaisesti, järjestäjällä on velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin asiassa. Järjestäjän on kiellettävä eläinten hyvinvointimääräysten vastainen kohtelu ja tarvittaessa kiellettävä eläimen kilpailuttajaa tai näytteille asettajaa käyttämästä eläintä kilpailussa tai näyttelyssä. Jos eläimen kilpailuttaja tai näytteille asettaja ei noudata eläimen käyttämisestä annettua kieltoa, eläimen osallistuminen kilpailuun tai näyttelyyn on estettävä. Poliisin on annettava tarvittaessa virka-apua kilpailun tai näyttelyn järjestäjälle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista vaaratekijöistä ja tarvittavista toimenpiteistä niiden poistamiseksi tai vähentämiseksi.

46 §

Ilmoituksenvarainen eläinkilpailujen järjestäminen

Sellaisten eläinkilpailujen, joissa eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle tai muulle kivulle taikka kärsimykselle, järjestäminen on ilmoituksenvaraista toimintaa. Ilmoitusvelvollisuus koskee yhdenkin tällaisen eläinkilpailun järjestämistä.

Eläinkilpailun järjestäjän on tehtävä toiminnastaan kirjallinen ilmoitus sille maakunnalle, jonka toimialueella järjestäjän kotipaikkakunta sijaitsee. Ilmoitus voi olla määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva. Ilmoitus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista ja viipymättä toiminnan loppuessa, jos ilmoitus on tehty toistaiseksi voimassa olevana, tai toiminnan oleellisesti muuttuessa.

Edellytyksenä ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun järjestämiselle on lisäksi, että kilpailun järjestäjä nimeää kuhunkin kilpailuun kilpailueläinlääkäriin. Kilpailueläinlääkäriin on oltava läsnä kilpailutilaisuudessa. Kilpailueläinlääkäriin nimeämisestä mahdollisesti aiheutuvista kustannuksista vastaa kilpailun järjestäjä.

47 §

Ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun järjestämistä koskevan ilmoituksen sisältö

Edellä 46 §:n 2 momentissa tarkoitettusta ilmoituksesta tulee käydä ilmi kilpailun järjestäjän yksilöintiä varten tarvittavien tietojen lisäksi tieto siitä, onko kyse määräaikaisesta vai toistaiseksi voimassa olevasta ilmoituksesta, toiminnan aloittamisajankohta, minkä maakunnan tai maakuntien alueella toimintaa harjoitetaan, selvitys, minkälaisia eläinkilpailuja järjestetään ja mille eläinlajeille, arvio järjestettävien eläinkilpailujen vuosittaisesta lukumäärästä sekä selvitys eläinkilpailujen järjestäjän pätevyyydestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä.

48 §

Kilpailueläinlääkäriin tehtävät ja pätevyys

Kilpailueläinlääkäriin tehtävänä on avustaa eläinkilpailun järjestäjää huolehtimaan siitä, ettei kilpailu vaaranna eläinten hyvinvointia. Tässä tehtävässään kilpailueläinlääkäri voi antaa eläinten hyvinvointiin liittyvää neuvontaa eläimen kilpailuttajalle ja kilpailun järjestäjälle. Jos kilpailueläinlääkäri havaitsee, että eläinkilpailu vaarantaa eläimen hyvinvointia, hänen on viipymättä ilmoitettava havainnostaan kilpailun järjestäjälle. Kilpailueläinlääkäriin on ilmoitettava järjestäjälle myös tietoonsa tulleet loukkaantumiset kilpailussa.

Kilpailueläinlääkärin tehtävänä on lisäksi antaa tarvittaessa ensiavun luonteista hoitoa kilpailussa käytettäville eläimille, ellei hoitoa ole muutoin saatavilla kilpailupaikalla. Kilpailun järjestäjän on huolehdittava siitä, että hoidon antamiseksi on asianmukainen paikka sekä tarvittavat välineet eläimen siirtämiseksi ensiapupaikkaan. Kilpailueläinlääkärillä on oikeus periä antamastaan hoidosta palkkio ja korvaus kustannuksista eläimen kilpailuttajalta.

Jos kilpailueläinlääkäri epäilee tai havaitsee eläintä käytettävän tai kohdeltavan niin, että eläimen hyvinvointi tarpeettomasti vaarantuu, hänen on ilmoitettava asiasta viipymättä valvontaviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös tietoja, joista eläinlääkärillä on eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 16 §:n nojalla salassapitovelvollisuus.

Kilpailueläinlääkärin tulee olla eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 3-5 §:n tai 8 §:n tarkoittama eläinlääkäri. Lain 7 §:n tarkoittama eläinlääketieteen opiskelija voi toimia kilpailueläinlääkärin sijaisena.

49 §

Ilmoituksenvaraisen eläinkilpailujen järjestäjän kirjaamisvelvollisuus

Ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun järjestäjän on pidettävä kirjaa eläinten hyvinvointiin vaikuttavista olosuhteista ja tapahtumista kilpailussa (*kirjaamisvelvollisuus*). Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kirjaamisvelvollisuudesta.

Kirjaamisasiakirjaa on säilytettävä vähintään vuoden ajan eläinkilpailun järjestämisestä.

8 luku

Luvan- ja ilmoituksenvarainen eläinten pito

50 §

Eläintarha, pysyvä ja kiertävä eläinnäyttely sekä sirkus

Eläimiä saadaan pitää eläintarhassa, pysyvässä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä tai käyttää sirkuksessa vain maakunnan luvalla.

Toiminnanharjoittajalla tulee olla toiminnan harjoittamiseksi asianmukaiset ja riittävät tilat ja eläinten pitopaikat. Eläinten hoidon tulee olla asianmukaisesti järjestetty.

Eläintarhassa tai pysyvässä eläinnäyttelyssä pidettäviä luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä ei saa käyttää esityksissä, joissa eläimet esittävät yleisölle muita kuin eläimen hoitoon liittyviä opetettuja taitoja.

Eläintarhassa ja pysyvässä eläinnäyttelyssä tulee olla eläinten hoitoa koskeva suunnitelma, joka sisältää ennaltaehkäisevän terveydenhuollon, sairauksien hoidon ja eläinten ruokinnan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 4 momentissa tarkoitetun suunnitelman sisällöstä.

51 §

Eläintarhan eräät tehtävät

Eläintarhan tulee osaltaan edistää luonnonvaraisen eläimistön suojelua ja biologisen monimuotoisuuden säilymistä. Tässä tarkoituksessa eläintarhan tulee antaa yleisölle tietoa näytteillä pidettävistä lajeista ja niiden luonnollisista elinolosuhteista. Eläintarhan tulee lisäksi osallistua:

- 1) eläinlajien suojelua edistävään tutkimukseen;
- 2) eläinlajien suojelutaitoihin liittyvään koulutukseen;
- 3) lajien suojeluun liittyvään tietojen vaihtoon; tai
- 4) milloin se on tarkoituksenmukaista, eläinlajien vankeudessa kasvattamiseen, kannan uudelleen istuttamiseen tai lajien luontoon palauttamiseen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläintarhan 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä.

52 §

Eläintarhaa, pysyvää ja kiertävää eläinnäyttelyä sekä sirkusta koskevan luvan hakeminen

Lupa eläintarhan ja pysyvän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava siltä maakunnalta, jonka toimialueella eläintarha tai pysyvä eläinnäyttely sijaitsee.

Lupa sirkuksen ja kiertävän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava siltä maakunnalta, jonka toimialueella on sirkuksen tai kiertävän eläinnäyttelyn omistajan kotipaikka. Jos sirkus toimii pysyvässä laitoksessa, lupa on kuitenkin haettava siltä maakunnalta, jonka toimialueella sirkus sijaitsee.

Lupa ulkomaisen sirkuksen ja kiertävän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava siltä maakunnalta, jonka toimialueelta ulkomainen sirkus, muu siihen verrattava näytös tai kiertävä eläinnäyttely tulee maahan.

53 §

Eläintarhaa, pysyvää ja kiertävää eläinnäyttelyä sekä sirkusta koskeva lupahakemus

Edellä 52 §:ssä tarkoitettua lupaa on haettava kirjallisesti. Lupahakemuksesta tulee toiminnanharjoittajan yksilöintiä varten tarvittavien tietojen ja suunniteltua toimintaa koskevien yleistietojen lisäksi käydä ilmi:

- 1) toiminnan kohteena olevat eläinlajit ja eläinmäärät;

- 2) selvitys eläinten pitopaikoista;
- 3) selvitys eläintenpitäjän tai -pitäjien pätevyydestä; ja
- 4) selvitys siitä, kuinka eläinten hoito on tarkoitettu järjestää.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, eläintarhaa koskevasta lupahakemuksesta tulee käydä ilmi se 51 §:ssä tarkoitettu tehtävä, johon laitos tulee osallistumaan.

Sirkusta koskevaan lupahakemukseen tulee liittää selvitys ohjelmanumeroista, joihin eläimet osallistuvat ja yksityiskohtainen kuvaus niistä taidoista, joita eläinten on tarkoitettu esittää näytöksessä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupahakemuksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä.

54 §

Eläintarhaa, pysyvää ja kiertävää eläinnäyttelyä sekä sirkusta koskevan luvan myöntäminen

Lupa eläintarhan, pysyvän tai kiertävän eläinnäyttelyn tai sirkuksen pitämiseen myönnetään, jos:

- 1) eläinten pitopaikat täyttävät 5 luvun mukaiset eläinten pitopaikkaa koskevat vaatimukset;
- 2) eläinten hoito täyttää 4 luvun mukaiset eläinten hoitovaatimukset;
- 3) eläintenpitäjällä on 30 §:ssä säädetty pätevyys;
- 4) muut tässä laissa tai sen nojalla toiminnan harjoittamiselle säädetty vaatimukset täyttyvät.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, sirkusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että ohjelmanumeroissa on otettu huomioon 12–13 §:n tarkoittamat eläinten kohtelua koskevat vaatimukset.

Lupaan voidaan liittää eläinten hyvinvoinnin kannalta välttämättömiä ehtoja. Kiertävää sirkusta ja kiertävää eläinnäyttelyä koskeva lupa voidaan myöntää myös määräaikaisena, jos siihen on eläinten hyvinvoinnin turvaamisesta johtuva välttämätön syy.

55 §

Toiminnan tarkastaminen ja valvonta

Maakunnan on tarkastettava eläintarha, pysyvä ja kiertävä eläinnäyttely sekä sirkus ennen toiminnan aloittamista ja luvan sisältöä merkittävästi muuttavan tai luvan voimassaoloaikaa koskevan asian ratkaisemista.

Maakunnan on valvottava toimintaa säännöllisin tarkastuksin.

56 §

Toiminnassa tapahtuvat muutokset

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viipymättä kirjallisesti luvan myöntäneelle maakunnalle suunnitelluista luvan myöntämisen edellytyksiä koskevien tietojen sellaisista muutoksista, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa, ovatko luvan saamisen edellytykset edelleen olemassa.

Maakunta arvioi ilmoituksen perusteella täytyvätkö luvan myöntämistä koskevat vaatimukset edelleen ja ilmoittaa siitä luvan haltijalle. Lupaa tai sen täydentämistä on haettava uudelleen, jos eläinlajeja lisätään tai eläinmäärää kasvatetaan merkittävästi tai toimintaa muutetaan muutoin tavalla, jolla voi olla vaikutusta eläinten hyvinvointiin.

Toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava viipymättä luvan myöntäneelle maakunnalle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä ja siihen liitettävistä selvityksistä.

57 §

Luonnonvaraisten eläinlajien tarhauksesta tehtävä ilmoitus

Sen lisäksi, mitä eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa (238/2010) tai sen nojalla säädetään eläinten pitämisestä ja pitopaikasta ilmoittamisesta sekä tietojen tallettamisesta, on riistanhoidollista tarhausta varten pidettävien eläinten pitäjän sekä tuotantoeläiminä pidettävien kuusipeurojen, biisonien, villisikojen, strutsien, viiriäisten, helmikanojen, kyyhkyjen, fasaanien, peltopyiden ja heinäisorsien pitäjän ilmoitettava eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin tallettavaksi tiedot eläintenpitäjän tai -pitäjien pätevyydestä sekä selvitys siitä, kuinka eläinten hoito on tarkoitus järjestää. Riistanhoidollista tarhausta harjoittavan eläinten pitäjän on lisäksi ilmoitettava, mihin metsästyslain 3 §:ssä tarkoitettuun riistanhoidolliseen tarkoitukseen eläimiä pidetään.

58 §

Broilerikasvattamot

Sen lisäksi, mitä eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa säädetään eläinten pitopaikasta ilmoittamisesta ja tietojen tallettamisesta, broilereiden omistajan tai pitäjän on ilmoitettava pitopaikkarekisteriin tallettavaksi tiedot kasvattamon rakennusten niistä osista, joissa broileriparvia kasvatetaan (*kasvatusosasto*).

Eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain 21 §:ssä tarkoitettua luetteloa on pidettävä kasvatusosastoittain, ja siitä tulee käydä ilmi:

- 1) tuotujen broilereiden lukumäärä ja niiden käytettävissä oleva alue;
- 2) broilereiden rotu tai hybridi, jos se on tiedossa;

- 3) lopetettujen broilereiden lukumäärä sekä kuolleina löydettyjen broilereiden kuolinsyyt, jos ne ovat tiedossa; sekä
- 4) parveen jäävien broilereiden lukumäärä myytävien tai teurastettavien broilereiden poistamisen jälkeen.

Jos broilereiden kasvatustiheys on yli 33 elopainokiloa neliometriä kohti, broilereiden omistajan tai pitäjän on laadittava broilerikasvattamon tuotantojärjestelmästä kirjallinen kuvaus, johon on sisällytettävä tekniset tiedot rakennuksista ja niiden laitteista. Kuvaus on pidettävä ajan tasalla. Kasvattamossa käytettävästä kasvatustiheydestä tai siihen tehtävästä muutoksesta ja tuotantojärjestelmää koskevistä keskeisistä tiedoista on ilmoitettava maakunnalle viimeistään 15 päivää ennen ensimmäisen parven sijoittamista rakennukseen. Tuotantojärjestelmään tehdyistä muutoksista, jotka voivat vaikuttaa broilereiden hyvinvointiin, on ilmoitettava viipymättä maakunnalle.

Edellytyksenä kasvatustiheyden nostamiselle yli 39 elopainokilon neliometriä kohti enintään 42 elopainokiloon neliometriä kohti on, että broilerikasvattamon tarkastuksissa ei ole todettu hyvinvointimääräysten vastaista toimintaa viimeisen kahden vuoden aikana, broilereiden omistaja tai pitäjä käyttää hyvän käytännön opasta ja broilereiden kuolleisuus on riittävän alhainen. Jos broilerikasvattamossa ei ole tehty tarkastusta viimeisen kahden vuoden aikana, vähintään yksi tarkastus on tehtävä ennen kuin kasvatustiheyttä voidaan nostaa.

Broilereiden omistajan tai pitäjän on toimitettava teurastamoon tarvittavat tiedot parven pitopaikasta ja parvesta lähettäessään broilereita teurastettaviksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset broilerikasvattamon tuotantojärjestelmän kuvauksesta, tuotantojärjestelmää koskevistä keskeisistä tiedoista, broilereiden kasvatustiheyttä koskevistä vaatimuksista, hyvän käytännön oppaasta, broilereiden kuolleisuudessa huomioon otettavista seikoista sekä teurastamoon toimitettavista parvea koskevistä tiedoista.

59 §

Ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito

Ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa koirien, kissojen ja muiden seura- tai harrastuseläinten pitoa harjoittavan on viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista taikka toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus sille maakunnalle, jonka toimialueella toimintaa harjoitetaan.

Mitä edellä säädetään, ei kuitenkaan sovelleta ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa hevoseläimiä pitäviin. Hevoseläinten pitäjien ilmoitusvelvollisuudessa noudatetaan mitä eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa ja sen nojalla säädetään. Sen lisäksi ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa hevoseläimiä pitävän on ilmoitettava eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin tallettavaksi tiedot eläintenpitäjän tai -pitäjien pätevydestä sekä selvitys siitä, kuinka eläinten hoito on tarkoitus järjestää.

Toiminnanharjoittajalla tulee olla toiminnan harjoittamiseksi asianmukaiset ja riittävät tilat ja eläinten pitopaikat. Eläinten hoidon tulee olla asianmukaisesti järjestetty.

Siitä, mitä on pidettävä ammattimaisena tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvana seura- ja harrastuseläinten pitona, säädetään liitteessä 2. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ammattimaisena tai muutoin laajamittaisena pidettävästä eläintenpidosta.

60 §

Avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittaminen

Avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitoa harjoittavan on viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista tai toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus sille maakunnalle, jonka toimialueella toimintaa harjoitetaan.

Toiminnanharjoittajalla tulee olla toiminnan harjoittamiseksi asianmukaiset ja riittävät tilat ja eläinten pitopaikat. Eläinten hoidon tulee olla asianmukaisesti järjestetty. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoidosta.

61 §

Ilmoituksenvaraista toimintaa koskevien ilmoitusten sisältö

Edellä 59 §:n 1 momentissa ja 60 §:n 1 momentissa tarkoitetusta ilmoituksesta tulee toiminnanharjoittajan yksilöintiä varten tarvittavien tietojen ja suunniteltua toimintaa koskevien yleistietojen lisäksi käydä ilmi toiminnan kohteena olevat eläinlajit ja eläinmäärät, selvitys eläinten pitopaikoista, selvitys eläintenpitäjän tai -pitäjien pätevyydestä ja selvitys siitä, kuinka eläinten hoito on tarkoitus järjestää.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksista ja niihin liitettävistä selvityksistä.

62 §

Luettelon pitäminen

Toiminnanharjoittajan on pidettävä luetteloa 50, 57, 59 ja 60 §:ssä tarkoitetun toiminnan kohteena olevista eläinlajeista ja eläimistä.

Luetteloa on pidettävä ajan tasalla joko paperisella lomakkeella tai sähköisessä muodossa siten, että se voidaan tarvittaessa esittää valvontaviranomaiselle. Luetteloa on säilytettävä kolmen kalenterivuoden ajan sen vuoden päättymisestä lukien, jolloin luetteloon viimeksi kirjattiin eläintä koskeva merkintä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä luettelon pitämisestä ja siihen merkittävistä tiedoista.

9 luku

Eläinten lopetus

63 §

Lopetusta koskevat yleiset vaatimukset

Eläinten lopetus viihdetarkoituksessa on kielletty. Kieltoa ei sovelleta metsästykseseen eikä kalastukseen.

Hoidossa olevan eläimen tai poron lopetus metsästyksellisin keinoin on kielletty, ei kuitenkaan poron ampuminen poronhoitajan toimesta tai hoidossa olevan eläimen ampuminen sen välitöntä lopetusta vaativasta hyväksyttävästä syystä.

Eläin on lopetettava mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti sen lopetukseen soveltuvalla menetelmällä ja tekniikalla.

Eläimen saa lopettaa vain se, jolla on riittävät tiedot kyseisen eläinlajin lopetusmenetelmästä ja lopetustekniikasta sekä riittävä taito toimenpiteen suorittamiseksi.

Eläimen lopettavan henkilön on varmistettava, että eläin on kuollut ennen kuin sen hävittämiseen tai muihin toimenpiteisiin ryhdytään.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä eläinten lopetuksessa käytettävistä lopetusmenetelmistä ja lopetustekniikoista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen lopettavan henkilön pätevyydestä.

64 §

Eläinten teurastus

Eläin on asianmukaisesti tainnutettava tai lopetettava siihen soveltuvalla menetelmällä ennen verenlaskun aloittamista. Eläimelle ei saa suorittaa muita teurastukseen liittyviä toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut. Teurastuksella tarkoitetaan ihmisravinnoksi tarkoitettun eläimen lopetusta lukuun ottamatta luonnonvaraisia eläimiä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten teurastuksesta teurastamon ulkopuolella.

65 §

Lopetusasetuksen soveltaminen eläinten lopetukseen ja teurastukseen

Lopetusasetuksen soveltamisesta elintarvikkeiden, villan, nahan, turkisten tai muiden tuotteiden tuotantoa varten kasvatettujen tai pidettyjen eläinten lopetukseen, teurastukseen ja joukkolopetukseen sekä näihin liittyviin toimiin säädetään lopetusasetuksen 1 artiklassa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa lopetusasetusta täydentäviä kansallisia säännöksiä, jotka koskevat:

- 1) kalojen lopetusta ja teurastusta;
- 2) porojen ja tarhatun riistan teurastusta.

66 §

Eläinten lopetukseen liittyvästä toiminnasta ilmoittaminen

Toiminnanharjoittajan, joka harjoittaa eläinten lopetustoimintaa, tai eläinten omistajan tai pitäjän, joka lopettaa suuria määriä eläimiä kerralla säännöllisesti, on hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista taikka toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus sille maakunnalle, jonka toimialueella toimintaa pääasiallisesti harjoitetaan. Ilmoitusvelvollisuus ei koske ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinten lopetusta.

Lopetusasetuksen 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu ilmoitus turkiseläinten lopetuksesta on tehtävä sille maakunnalle, jonka toimialueella toimintaa pääasiallisesti harjoitetaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maakunnalle tehtävistä ilmoituksista.

67 §

Eläinten joukkolopetus

Lopetusasetuksen 18 artiklassa säädetään asetuksen soveltamisalaan kuuluvien eläinten joukkolopetusta koskevista erityisvaatimuksista.

Maakunta, Elintarviketurvallisuusvirasto ja rajaeläinlääkäri ovat lopetusasetuksen 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja toimintasuunnitelman laativia viranomaisia ja 2 kohdassa tarkoitettuja toimintasuunnitelman toteutumista ja eläinten hyvinvointia varmistavia viranomaisia.

Elintarviketurvallisuusvirasto ja maakunta ovat lopetusasetuksen 18 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja viranomaisia, jotka voivat myöntää poikkeuksia lopetusasetuksen säännöksistä.

Elintarviketurvallisuusvirasto on lopetusasetuksen 18 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu viranomainen, joka toimittaa komissiolle kertomuksen edeltävän vuoden joukkolopetustoimenpiteistä ja asettaa sen internetin kautta julkisesti saataville.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eri viranomaisten tehtävistä joukkolopetuksessa sekä eläinten joukkolopetuksessa noudatettavista menettelyistä.

68 §

Eläimen lopetus hätätapauksessa

Hätätapauksessa, eläimen kärsimyksen pitkittymisen estämiseksi ja jos 63 §:ssä tarkoitettuja lopetusmenetelmiä ei ole mahdollista käyttää tai jos eläintä ei saada kiinni, se voidaan lopettaa myös muulla tavalla, kuitenkin niin, ettei eläimelle aiheuteta tarpeetonta kärsimystä.

69 §

Lopetusasetuksessa edellytetyn koulutuksen järjestäjä

Lopetusasetuksessa edellytetyn kelpoisuuden sisältämää koulutusta voi antaa koulutuksen järjestäjä, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa sellaiseen tutkintoon, joka sisältää lopetusasetuksessa edellytetyn kelpoisuustodistuksen mukaisen osaamisen.

10 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

70 §

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä tällä lailla täytäntöön pantavien Euroopan unionin säädösten täytäntöönpanoa sekä valvoo niiden noudattamista.

71 §

Elintarviketurvallisuusvirasto

Elintarviketurvallisuusvirasto suunnittelee, ohjaa ja kehittää valtakunnallisesti eläinten hyvinvoinnin valvontaa sekä valvoo eläinten hyvinvointimääräysten noudattamista.

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään Elintarviketurvallisuusviraston tehtävistä, virasto:

- 1) toimii lopetusasetuksen 13 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna viranomaisena, jonka tehtävänä on arvioida hyvän toimintatavan oppaat, ja 4 kohdassa tarkoitettuna viranomaisena, joka voi kehittää ja julkaista hyvän toimintatavan oppaita;
- 2) on virallista valvontaa koskevan asetuksen 138 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen toimissa, jotka koskevat liikkumisen rajoittamiseen ja tainnutukseen käytettävien välineiden käyttöohjeita;
- 3) valitsee otannalla tilat Euroopan unionin eläinten hyvinvointia koskevien säädösten edellyttämään säännölliseen valvontaan;

- 4) vastaa eläinten hyvinvointiin liittyvästä tilastoinnista ja raportoinnista; sekä
- 5) järjestää tämän lain täytäntöönpanoon liittyvää koulutusta maakunnan eläinten hyvinvoinnin valvontaa tekeville viranhaltijoille.

Elintarviketurvallisuusvirasto vastaa eläinten hyvinvoinnin valvonnasta elintarvikelaissa (23/2006) tarkoitetuissa teurastamoissa, riistan käsittelylaitoksissa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa, lukuun ottamatta teurastamoja ja laitoksia, joiden elintarvikelain mukainen valvonta on elintarvikelain 43 §:n 5 momentissa tarkoitettulla tavalla siirretty maakunnalle. Elintarviketurvallisuusvirasto on valvomiensa teurastamojen ja laitosten alueella maakunnan sijaan lopetusasetuksen 21 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu väliaikaisia kelpoisuustodistuksia antava viranomaisena.

72 §

Maakunta

Maakunta suunnittelee eläinten hyvinvoinnin valvonnan järjestämistä sekä ohjaa ja valvoo eläinten hyvinvointimääräysten valvontaa toimialueellaan.

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään maakunnan tehtävistä, maakunta:

- 1) toimii lopetusasetuksen 21 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuna kelpoisuustodistuksia antavana viranomaisena sekä artiklan 5 kohdassa tarkoitettuna väliaikaisia kelpoisuustodistuksia antavana viranomaisena;
- 2) on virallista valvontaa koskevan asetuksen 138 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen viranomaisena toimissa, jotka koskevat lopetusasetuksen mukaisia kelpoisuustodistuksia.

Elintarvikelaissa tarkoitetuissa poroteurastamoissa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa suoritettavat 71 §:n 3 momentissa tarkoitettut tehtävät suorittaa koko maan alueella Lapin maakunta.

Maakunnan nimeämä virkasuhteessa oleva eläinlääkäri suorittaa ne tehtävät, jotka tällä lailla täytäntöön pantavien Euroopan unionin säädösten mukaan kuuluvat virkaeläinlääkärille.

Maakunnan on järjestettävä eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyvien kiireellisten tehtävien hoitaminen myös virka-ajan ulkopuolella.

73 §

Poliisi

Poliisi valvoo eläinten hyvinvointimääräysten noudattamista toimialueellaan.

74 §

Rajaeläinlääkäri

Rajaeläinlääkäri valvoo eläinten hyvinvointimääräysten noudattamista rajanylityspaikan, maastapoistumispaikan ja eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman alueella.

11 luku

Valvonta ja tietojen julkisuus

75 §

Valvonnan yleiset periaatteet

Valvontaviranomaisen on järjestettävä eläinten hyvinvointimääräysten mukainen valvonta niin, että se on laadukasta ja tehokasta.

Eläinten hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä säädetään tämän lain lisäksi eläinten hyvinvoinnin valvontaa koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä.

76 §

Viranomaisten velvollisuus suunnitella eläinten hyvinvoinnin valvontaa

Elintarviketurvallisuusviraston on laadittava valtakunnallinen suunnitelma eläinten hyvinvoinnin valvonnasta. Suunnitelma on osa virallista valvontaa koskevan asetuksen mukaista kansallista valvontasuunnitelmaa.

Maakunnan on laadittava alueellinen suunnitelma eläinten hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Alueellisessa suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen suunnitelma.

77 §

Tarkastus- ja näytteenotto-oikeus

Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointimääräysten vastaisesti.

Ilman epäilyäkin valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus:

- 1) eläintarhassa;
- 2) pysyvässä eläinnäyttelyssä;
- 3) sirkuksessa;
- 4) kiertävässä eläinnäyttelyssä;
- 5) eläinkilpailussa;
- 6) eläinnäyttelyssä tai siellä, missä eläimiä muutoin pidetään näytteillä yleisölle;

- 7) siellä, missä seura- ja harrastuseläimiä pidetään 59 §:n tarkoittamalla tavalla ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa;
- 8) siellä, missä luonnonvaraisia eläimiä hoidetaan 60 §:n tarkoittamalla tavalla;
- 9) siellä, missä harjoitetaan 66 §:ssä tarkoitettua eläinten lopetukseen liittyvää toimintaa;
- 10) rajanylityspaikalla, maastapoistumispaikalla ja eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman alueella;
- 11) kaikissa eläintiloissa teurastamoissa, riistan käsittelylaitoksissa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa sekä poroteurastamoissa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa;
- 12) rikoslain 17 luvun 23 §:n nojalla määrätyn eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi määrätä maakunnan tekemään tarkastuksen eläinten hyvinvointimääräysten noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai Euroopan unionin lainsäädännön niin edellyttäessä.

Tarkastuksen tekijällä on oikeus päästä tiloihin, joita tarkastuksen tekeminen edellyttää, ja ottaa maksutta valvontaa varten tarvittavia näytteitä. Hänellä on oikeus tarkastaa eläin, eläimen pitopaikka ja muut eläintenpitoon liittyvät tilat, eläintä varten tarkoitettu ravinto, juotava, varusteet ja välineet sekä eläintenpitoon liittyvät tiedot ja asiakirjat sekä muut valvonnan kannalta merkitykselliset seikat.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa tarkastuksen saa tehdä ja näytteen ottaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on aihetta epäillä eläinten hyvinvointimääräyksiä rikotun tai rikottavan laissa rangaistavaksi säädetyllä tavalla. Tarkastuksen saa tehdä vain viranomaisen.

78 §

Teurastamojen kameravalvonta

Teurastamossa eläinten hyvinvointimääräysten noudattamisen valvonnassa voidaan käyttää apuna tallentavaa kameravalvontaa. Kamera voidaan valvontaa varten sijoittaa tilaan, jossa eläimiä puretaan kuormasta, säilytetään, käsitellään, siirretään, tainnutetaan tai jossa verenlasku tapahtuu.

Elintarviketurvallisuusvirasto huolehtii kameroiden asentamisesta, ylläpidosta ja tallenteiden läpikäynnistä sekä niiden hävittämisestä. Teurastamo on velvollinen sallimaan kameroiden asentamisen ja kameravalvonnan, jos Elintarviketurvallisuusvirasto sitä vaatii. Kameran tallennetta saadaan säilyttää kahden kuukauden ajan kuvauspäivästä, minkä jälkeen tallenne on hävitettävä viipymättä ja asianmukaisesti, jollei sitä tarvita esitutkintaa varten.

Kameravalvonnan aloittamisesta on tiedotettava teurastamon henkilöstölle ja valvonnasta on ilmoitettava kameroiden läheisyyteen kiinnitettävillä kylteillä.

Poroteurastamossa 2 momentissa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen on Lapin maakunta.

Lopetusasetuksen 17 artiklassa tarkoitettulla eläinten hyvinvoinnista vastaavalla henkilöllä on oikeus tehtäviensä hoitamiseksi saada nähtäväkseen kameratallenteet. Tallenne voidaan myös luovuttaa poliisille esitutkintaa varten ja tallenteita voidaan käyttää teurastushenkilöstön kouluttamiseen.

79 §

Tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot ja asiakirjat eläintenpitäjältä sekä muulta, jota tässä laissa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyt velvoitteet koskevat.

Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus koskee myös valtion, maakunnan ja kunnan viranomaisilta saatavaa tietoa.

80 §

Läsnäolo-oikeus

Elintarviketurvallisuusvirastolla on oikeus olla läsnä valvontaa ja tarkastuksia tehtäessä. Sama oikeus on valvontaviranomaisen ohjauksessa olevalla opiskelijalla, joka suorittaa viranomaistoimintaan perehdyttävää harjoittelua. Jos läsnäoloon oikeutettu saa tietoonsa salassa pidettäviä tietoja, hänellä on velvollisuus pitää nämä tiedot salassa.

81 §

Asiantuntijan ja avustajan käyttäminen

Valvontaviranomainen voi valvontaa ja tarkastusta tehdessään käyttää apunaan muutakin kuin virkamiehen tai viranhaltijan asemassa olevaa henkilöä. Tällainen henkilö voi antaa asiantuntija-apua tai tehdä tarkastukseen liittyviä avustavia tehtäviä, mutta hänellä ei ole itsenäistä tarkastustoimivaltaa. Asiantuntija ja avustaja voivat mennä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan vain valvontaviranomaisen kanssa.

Asiantuntijalla ja avustajalla on oltava tehtävän luonteeseen nähden riittävä pätevyys.

Asiantuntijalla ja avustajalla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tehtävänsä suorittamista varten tarpeelliset tiedot käyttöönsä. Heillä on velvollisuus pitää salassa saamansa salassa pidetyksi säädetty tiedot.

Asiantuntijaan ja avustajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

82 §

Tarkastusmenettely

Tarkastuksessa noudatetaan, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään. Jos tarkastukseen sovelletaan virallista valvontaa koskevaa asetusta, noudatetaan ensisijaisesti, mitä siinä säädetään.

83 §

Kansainvälisten viranomaisten tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Mitä tässä laissa säädetään valvontaviranomaisen oikeudesta päästä tiloihin, joita tarkastuksen tekeminen edellyttää, sekä saada salassapitosäynnösten estämättä valvonnan suorittamiseksi välttämättömiä tietoja ja asiakirjoja, koskee myös Euroopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitettuja tarkastajia silloin, kun kyseinen Suomea sitova kansainvälinen velvoite tätä edellyttää. Valvontaviranomaisen on tarvittaessa toimittava yhteistyössä kansainvälisten viranomaisten tarkastajien kanssa.

84 §

Eläintenpitäjän velvollisuus avustaa viranomaista

Eläintenpitäjä on velvollinen avustamaan viranomaista tämän lain tai Euroopan unionin lainsäädännön nojalla tehtävässä tarkastuksessa ja näytteen ottamisessa. Eläintenpitäjä on velvollinen järjestämään sellaiset olosuhteet, joissa tarkastuksen tekeminen ja näytteen ottaminen voidaan tehdä turvallisesti ottaen huomioon eläimen tavanomainen käyttäytyminen, ellei toimenpiteen kiireellisyydestä muuta johdu.

85 §

Broilereiden hyvinvoinnin arviointi

Elintarviketurvallisuusviraston on huolehdittava siitä, että teurastamoon saapuneet broilereita koskevat tiedot sekä kuolleina teurastamolle saapuneiden broilereiden lukumäärä kirjataan teurastamossa.

Broilereiden pito-olosuhteiden tai muiden vastaavien tekijöiden vaikutus broilereiden hyvinvointiin arvioidaan parven kuolleisuuden ja parvelle lihantarkastuksen yhteydessä tehdyn jalkapohjatulehdusarvioinnin perusteella (*broilereiden hyvinvointia kuvaavat tekijät*).

Jos broilereiden hyvinvointiarvio osoittaa broilereiden hyvinvoinnin heikentyneen kasvatusaikana, Elintarviketurvallisuusviraston on ilmoitettava siitä broilereiden omistajalle tai pitäjälle sekä sille maakunnalle, jonka toimialueella eläintenpitoyksikkö sijaitsee. Näiden on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä broilereiden hyvinvointia kuvaavista tekijöistä ja niiden vaikutuksesta broilereiden kasvatustiheyteen sekä broilereiden hyvinvoinnin arvioimisesta ja Elintarviketurvallisuusviraston ilmoituksesta.

86 §

Valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus

Jos eläintenpitäjä muuttaa valvontaviranomaisen toimialueelta toiselle eläinten hyvinvoinnin valvontaa koskevan asian vireillä ollessa, valvontaviranomaisen on salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoitettava muutosta uuden toimialueen valvontaviranomaiselle.

Elintarviketurvallisuusviraston on, jos se epäilee eläinten hyvinvointimääräyksiä rikotun tai rikottavan teuraseläimiä toimittavassa eläintenpitoyksikössä, ilmoitettava asiasta sille maakunnalle, jonka toimialueella eläintenpitoyksikkö sijaitsee.

Maakunnalla, poliisilla ja rajaeläinlääkärillä on salassapitosäännösten estämättä velvollisuus ilmoittaa Elintarviketurvallisuusvirastolle sen 110 §:n nojalla ylläpitämään rekisteriin tarvitsemat tiedot. Lisäksi niillä on pyydettyä velvollisuus ilmoittaa Elintarviketurvallisuusvirastolle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja ja valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan seuranta varten. Tiedot on toimitettava Elintarviketurvallisuusviraston määräämällä tavalla, ja ne voidaan toimittaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä.

87 §

Eräiden viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuus

Jonkin seuraavista tahoista palveluksessa tai luottamustoimessa oleva, vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva ja jokainen terveydenhuollon ammattihenkilö on velvollinen salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan valvontaviranomaiselle, jos hän on tehtävässään saanut tietää avun tarpeesta olevasta eläimestä, jonka hyvinvointi edellyttää mahdollista eläinsuojelun tarpeen selvittämistä:

- 1) lomituspalvelu ja sijaisapu;
- 2) sosiaali- ja terveydenhuolto ja näiden palvelujen tuottaja;
- 3) hätäkeskustoimintaa harjoittava yksikkö;
- 4) palo- ja pelastustoimi;
- 5) Tulli;
- 6) rajavartiolaitos;
- 7) ulosottoviranomainen;
- 8) seurakunta tai muu uskonnollinen yhdyskunta.

Myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi tehdä tällaisen ilmoituksen häntä mahdollisesti koskevien salassapitosäännösten estämättä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla henkilöllä on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille, kun hänellä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä, että eläimeen on kohdistettu rikoslain (39/1889) 17 luvun 14 §:ssä rangaistavaksi säädetty eläinsuojelurikos tai 14 a §:ssä rangaistavaksi säädetty törkeä eläinsuojelurikos.

Sen estämättä, mitä 1 ja 3 momentissa säädetään, on voimassa, mitä rikkiin tai muuhun sielunhoitoon liittyvästä salassapitovelvollisuudesta erikseen säädetään tai määrätään.

Eläinlääkäriammattin harjoittajan ilmoitusvelvollisuudesta säädetään eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n 2 momentissa.

88 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Valvonnassa saatuja tietoja koskevasta salassapitovelvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) sekä virallista valvontaa koskevan asetuksen 8 artiklassa. Salassapitovelvollisuuden estämättä voidaan eläinten hyvinvointimääräysten noudattamista valvottaessa tai valvontaan liittyvää tehtävää suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa:

- 1) valvontaviranomaisille tämän lain mukaisia tehtäviä varten;
- 2) syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaisille pakkokeinolain (806/2011) 8 luvun 2 §:ssä tarkoitetun rikoksen selvittämiseksi;
- 3) ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille, jos Euroopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomea sitovassa kansainvälisessä velvoitteessa niin edellytetään.

89 §

Virka-apu

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua muille valvontaviranomaiselle ja 81 §:ssä tarkoitetulle avustajalle säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä. Pelastusviranomaisen antamasta virka-avusta säädetään pelastuslain (379/2011) 50 §:ssä.

Tulli on velvollinen antamaan virka-apua rajaeläinlääkärille eläinten hyvinvointimääräysten noudattamisen valvonnassa.

Maakunta on velvollinen antamaan virka-apua poliisilaitokselle eläimeen kohdistuvan takavarikon sekä menettämisseuraamuksen täytäntöönpanossa.

90 §

Ilmoitusvelvollisuus poliisille

Jos on syytä epäillä, että eläinten hyvinvointimääräyksiä on rikottu, valvontaviranomaisen on viipymättä tehtävä asiasta ilmoitus poliisille esitutkintaa varten. Ilmoitus voidaan jättää kuitenkin tekemättä rikkomuksesta, jota on kokonaisuudessaan pidettävä vähäisenä, eikä kyseessä ole niskoittelu viranomaisen kieltoja ja määräyksiä vastaan.

12 luku

Hallinnolliset pakkokeinot

91 §

Viranomaisen toimet lainvastaisen menettelyn johdosta

Jos eläinten hyvinvointimääräyksiä ei ole noudatettu, valvontaviranomaisen on ryhdyttävä viipymättä tarvittaviin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että niitä noudatetaan.

Jos havaittu rikkomus on vähäinen ja valvontaviranomainen harkitsee kehotuksen olevan riittävä toimenpide tilanteen korjaamiseksi, viranomainen voi kehottaa eläinten hyvinvointimääräyksiä rikkovaa välittömästi tai asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa. Muussa tapauksessa valvontaviranomaisen on ryhdyttävä toimenpiteisiin hallintopakkoasian vireille saattamiseksi.

Sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, valvontaviranomaisen toimenpiteistä hallintopakkoasiassa säädetään virallista valvontaa koskevan asetuksen 138 artiklassa.

Valvontaviranomaisen on valvottava, että kehotusta ja hallintopakkoasiassa annettua päätöstä noudatetaan.

92 §

Määräys

Valvontaviranomainen voi määrätä sen, joka rikkoo eläinten hyvinvointimääräyksiä, välittömästi tai asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa.

93 §

Määräys korjaavista toimenpiteistä tai kasvatustiheyden alentamisesta broilereiden tuotannossa

Jos broilereiden hyvinvointia kuvaavat tekijät osoittavat broilereiden hyvinvoinnin heikentyneen kasvatusaikana, valvontaviranomainen voi sen lisäksi, mitä muualla tässä luvussa säädetään, määrätä broilereiden omistajan tai pitäjän tekemään broilereiden pitopaikassa broilereiden hyvinvoinnin kannalta tarvittavat korjaavat toimenpiteet. Jos nämä tekijät osoittavat broilereiden hyvinvoinnin heikentyneen kasvatusaikana toisiaan välittömästi seuraavassa kolmessa parvessa vähintään kahdesti tai jos broilereiden omistajan tai pitäjän

todetaan rikkoneen eläinten hyvinvointimääräyksiä, valvontaviranomainen voi määrätä broilereiden kasvatustiheyden alennettavaksi. Jos broilereiden kasvatustiheyttä on määrätty alennettavaksi, määräyksestä on ilmoitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle.

94 §

Kielto

Valvontaviranomainen voi kieltää eläinten hyvinvointimääräysten vastaisen eläinten pitämisen, hoitamisen, kohtelun, jalostamisen, luovutuksen, kilpailuttamisen, näytteillä pidon ja lopetuksen. Ilmoitusta edellyttävän toiminnan kieltämisestä säädetään 101 §:ssä.

Valvontaviranomainen voi myös kieltää sitä, joka rikkoo eläinten hyvinvointimääräyksiä, jatkamasta tai toistamasta määräysten vastaista menettelyä tai toimintaa.

Valvontaviranomainen voi määrätä 1 tai 2 momentissa tarkoitetun kiellon väliaikaisena asian selvittämisen tai epäkohdan korjaamisen ajaksi, jos se on välttämätöntä eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Väliaikainen kieltäminen on voimassa, kunnes valvontaviranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa. Valvontaviranomaisen on huolehdittava siitä, että lopullista ratkaisua varten tarvittavat selvitykset tehdään viivytystä.

95 §

Toiminnan keskeyttäminen

Jos on ilmeistä, että eläinten pidosta tai kohtelusta, eläinkilpailussa tai muussa vastaavassa toiminnassa aiheutuu välitöntä vaaraa eläinten hyvinvoinnille eikä vaaraa voida kiellolla tai muulla tavoin estää, valvontaviranomaisella on oikeus heti keskeyttää toiminta. Toiminta voidaan keskeyttää vain siltä osin kuin se on välttämätöntä vaaran torjumiseksi.

Toiminnan keskeyttämistä koskeva päätös on voimassa määräajan tai toistaiseksi, kunnes valvontaviranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa. Valvontaviranomaisen on huolehdittava siitä, että lopullista ratkaisua varten tarvittavat selvitykset tehdään viivytystä.

Jos toiminnassa on kyse luvan- tai ilmoituksenvaraisesta toiminnasta ja toiminnan keskeyttää muu valvontaviranomainen kuin maakunta, keskeyttämisestä on ilmoitettava viipymättä maakunnalle.

96 §

Kiireellisen hoidon hankkiminen

Valvontaviranomainen voi ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin ja hankkia eläimelle ravintoa, juotavaa tai eläimen tarvitsemaa muuta hoitoa, jos se on välttämätöntä eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi eikä hyvinvointia voida turvata riittävän varmasti muulla tavoin. Eläin voidaan tässä tarkoituksessa myös ottaa haltuun ja toimittaa muualle saamaan hoitoa. Jos

toimenpiteeseen ryhtyy muu valvontaviranomainen kuin maakunta, toimenpiteestä on ilmoitettava viipymättä maakunnalle.

Valvontaviranomaisen päätös on voimassa määräajan tai toistaiseksi, kunnes valvontaviranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa. Valvontaviranomaisen on huolehdittava siitä, että lopullista ratkaisua varten tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä.

97 §

Eläimen myyminen, muu luovuttaminen tai lopettaminen

Valvontaviranomainen voi päättää myydä eläimen tai, jos eläimen arvo on hyvin vähäinen, luovuttaa sen muutoin taikka lopettaa eläimen, jos eläintä ei voida jättää omistajalleen tai pitäjälleen. Samoin voidaan menetellä, jos eläimelle on 96 §:n nojalla hankittu hoitoa muualta, eikä eläintä voida palauttaa omistajalleen tai pitäjälleen.

Valvontaviranomainen voi ryhtyä 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin vain, jos eläimen omistajan tai pitäjän teko tai laiminlyönti aiheuttaa vakavaa vaaraa eläimen hyvinvoinnille eivätkä muut toimenpiteet ole tarkoituksenmukaisia tai kohtuudella mahdollisia.

Jos eläimen käyttäytymisessä, elintoiminnoissa tai ulkoisessa olemuksessa esiintyy oireita tai muutoksia, joiden perusteella eläimen voidaan päätellä kokevan voimakasta kipua tai kärsimystä, ja eläimen hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan, eläin on lopetettava viipymättä.

98 §

Haltuunotto ja hävittäminen

Valvontaviranomaisella on oikeus ottaa haltuun ja määrätä hävitettäväksi eläin, jota pidetään liitteen 1 tai 8 §:n 2 momentissa tarkoitettuna valtioneuvoston asetuksen vastaisesti. Hävittämisen sijaan eläin voidaan sijoittaa myös eläintarhaan. Luonnonvarainen eläin voidaan lisäksi palauttaa luontoon, jos eläimen tila sen sallii.

Haitallisten vieraslajien osalta noudatetaan, mitä niistä haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennalta ehkäisemisestä ja hallinnasta annettussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1143/2014 ja vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annettussa laissa tai sen nojalla säädetään tai määrätään.

Valvontaviranomaisella on oikeus ottaa haltuun ja määrätä 19 §:ssä tai sen nojalla kielletty väline tai laite käsiteltäväksi hyväksymällään tavalla uudelleen, hävitettäväksi, poistettavaksi markkinoilta tai palautettavaksi siihen maahan, josta se on tuotu Suomeen. Päätökseen voidaan liittää määräyksiä täytäntöönpanossa noudatettavasta menettelystä.

99 §

Takavarikko

Eläimen sekä 19 §:ssä tarkoitetun välineen ja laitteen takavarikosta on voimassa, mitä pakkokeinolaissa säädetään. Sen estämättä, mitä pakkokeinolain 7 luvun 13 §:ssä säädetään takavarikon kohteen säilyttämisestä, saadaan takavarikoitu eläin heti lopettaa, myydä tai muutoin luovuttaa, jos sen arvo on vähäinen tai jos sen hoidon järjestäminen ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista.

100 §

Eläintarhaa, sirkusta ja eläinnäyttelyä koskevan luvan peruuttaminen tai muuttaminen

Maakunta voi peruuttaa 54 §:n nojalla myöntämänsä luvan ja sulkea laitoksen, jos luvan myöntämisen edellytykset eivät enää täyty tai jos toiminnanharjoittaja rikkoo olennaisella tavalla eläinten hyvinvointimääräyksiä. Luvan peruuttamisen ja laitoksen sulkemisen sijaan lupaa voidaan muuttaa ja laitoksen osa sulkea, jos se on eläinten hyvinvoinnin turvaamisen kannalta riittävää. Luvan peruuttamisen tai muuttamisen ja laitoksen tai sen osan sulkemisen edellytyksenä on lisäksi, ettei toiminnanharjoittaja ole viranomaisen asettamassa kohtuullisessa määräajassa korjannut epäkohtia. Maakunnan on tarkastettava laitos ennen luvan peruuttamista tai sen muuttamista.

101 §

Ilmoitusta edellyttävän eläintenpidon tai toiminnan taikka sen osan kieltäminen

Maakunta voi kieltää 45, 59, 60 ja 66 §:ssä tarkoitetun toiminnan kokonaan tai osaksi, jos toiminnan harjoittamiselle säädetyt edellytykset eivät täyty tai jos toiminnanharjoittaja rikkoo olennaisella tavalla eläinten hyvinvointimääräyksiä. Edellytyksenä toiminnan kieltämiselle on lisäksi, ettei toiminnanharjoittaja ole maakunnan asettamassa kohtuullisessa määräajassa korjannut epäkohtia. Toiminta voidaan kieltää, vaikka toimintaa koskeva ilmoitusvelvollisuus olisi lyöty laimin.

Jos maakunta kieltää 1 momentissa tarkoitetun toiminnan tai sen osan, toiminnanharjoittajan on myytävä tai muutoin luovutettava kielletyissä toiminnassa käytetyt eläimet taikka toteutettava muut maakunnan hyväksymät toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi niin, että eläinten hyvinvoinnille ei aiheudu haittaa.

102 §

Uhkasakko, teettämishukka ja keskeyttämishukka

Valvontaviranomainen voi tehostaa hallintopakkoasiassa antamaansa päätöstä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään.

Uhkasakosta, teettämishukasta ja keskeyttämishukasta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

103 §

Päätösvallan siirtäminen Elintarviketurvallisuusvirastolle eräissä tapauksissa

Elintarviketurvallisuusvirasto voi päättää yhtä maakuntaa laajempaa aluetta koskevien hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi päättää hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä yhdenkin maakunnan alueella, jos se perustellusta syystä arvioi maakunnan toimet riittämättömiksi eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Elintarviketurvallisuusviraston on viipymättä ilmoitettava 1 tai 2 momentin nojalla tekemistään päätöksistä asianomaisille maakunnille.

13 luku

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

104 §

Muutoksenhaku

Tämän lain mukaista 54 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämistä ja lopetusasetuksen tarkoittaman kelpoisuustodistuksen myöntämistä koskevaan sekä 92 - 98, 100 ja 101 §:ssä tarkoitettuun päätökseen sekä Euroopan unionin lainsäädännön nojalla annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valvontaviranomaisen määräämään 94 §:n 3 momentissa tarkoitettuun väliaikaiseen kieltoon, 95 §:n 2 momentissa tarkoitettuun väliaikaiseen toiminnan keskeyttämiseen tai 96 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kiireellisen hoidon hankkimista koskevaan väliaikaiseen päätökseen ei saa kuitenkaan hakea muutosta erikseen.

Valitus tämän lain ja tällä lailla täytäntöön pantavan Euroopan unionin säädöksen nojalla tehdystä päätöksestä, joka koskee eläinten hyvinvointia, on käsiteltävä kiireellisenä.

105 §

Muutoksenhaku maksuja koskevaan päätökseen

Valtiolle määrättyä maksua koskevasta muutoksenhausta säädetään valtion maksuperustelain (150/1992) 11 b §:ssä.

Muutosta maakunnallisia maksuja koskevaan päätökseen saa hakea siten kuin maakuntalain (/) 17 luvussa säädetään.

106 §

Päätöksen täytäntöönpano

Tämän lain tai tällä lailla täytäntöön pantavan Euroopan unionin säädöksen nojalla tehtävässä päätöksessä on määrättävä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää, jos täytäntöönpanoa ei voida eläinten hyvinvoinnin turvaamiseen liittyvän syyn vuoksi lykätä.

14 luku

Maksut ja palkkiot

107 §

Perittävät maksut

Tämän lain mukaisista valtion viranomaisten suoritteista peritään valtiolle maksuja valtion maksuperustelaissa säädettyjen perusteiden mukaan.

Maakunta perii toimijalta hyväksymänsä taksan mukaisen maksun hakemuksesta tehdystä päätöksestä.

Valvontaviranomainen voi periä maksun myös 91 §:n 4 momentissa tarkoitetun tarkastuksen tekemisestä. Maksuista säädetään lisäksi virallista valvontaa koskevan asetuksen VI luvussa.

108 §

Asiantuntijoille ja avustajille maksettavat palkkiot ja korvaukset

Valvontaviranomainen maksaa käyttämälleen asiantuntijalle ja avustajalle tämän lain mukaisista tehtävistä palkkion ja korvauksen matkakustannuksista.

109 §

Hallinnollisista pakkokeinoista aiheutuvat kustannukset

Eläinten omistajan tai pitäjän on maksettava 96 §:n 1 momentin, 97 §:n 1 ja 3 momentin sekä 98 §:n 1 ja 3 momentin mukaisista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset. Jos eläin on myyty tai toimitettu teurastettavaksi tai jos eläimestä on saatu muuta tuloa, kustannukset on vähennettävä eläimen kauppahinnasta tai eläimestä saadusta muusta tulosta ja jäännös on annettava eläinten omistajalle tai pitäjälle.

Maakunta voi maksaa väliaikaisesti 96 §:n 1 momentissa tarkoitetut kustannukset. Edellytyksenä on, että kustannusten väliaikainen maksaminen on tarkoituksenmukaista ja kohtuullista tilanne kokonaisuutena arvioiden.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut kustannukset ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Jollei kustannuksia saada perityksi, korvataan ne maakunnan varoista.

15 luku

Rekisterit

110 §

Rekistereiden pitäminen

Elintarviketurvallisuusvirasto pitää tässä luvussa tarkoitettuja rekistereitä. Muilla valvontaviranomaisilla on oikeus käyttää ja velvollisuus päivittää rekisteritietoja säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. Kukin valvontaviranomainen vastaa rekisteriin tallettamiensa tietojen virheettömyydestä ja tallettamisen ja käytön laillisuudesta omien tehtäviensä hoidossa.

Tässä luvussa säädetyt rekisterit ovat osa maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008), jäljempänä *tietojärjestelmälaki*, tarkoitettua maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmää. Tässä luvussa säädettyihin rekistereihin ja asiakirjoihin sovelletaan mainittua lakia, ellei tässä luvussa toisin säädetä.

111 §

Luvan- ja ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat rekisterit

Rekisteriä pidetään tämän lain nojalla luvan saaneista eläintarhoista, pysyvistä ja kiertävistä eläinnäyttelyistä sekä sirkuksista. Lisäksi rekisteriä pidetään luonnonvaraisten eläinten tarhauksesta, ammattimaisesta tai laajamittaisesta seura- ja harrastuseläinten pidosta, loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten hoidosta sekä ilmoituksenvaraisesta eläinten lopetustoiminnasta ja eläinkilpailujen järjestämisestä. Rekistereitä pidetään valvontaa varten.

Muihin 1 momentissa tarkoitettuihin rekistereihin kuin eläinkilpailujen järjestämistä koskevaan rekisteriin talletetaan seuraavat tiedot:

- 1) tietojärjestelmälain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetut tunnistetiedot;
- 2) mitä toimintaa lupa tai ilmoitus koskee;
- 3) selvitys toimijan pätevyydestä;
- 4) toiminnan kohteena olevat eläinlajit ja eläinten lukumäärä, lopetustoiminnan osalta eläinten lukumäärästä riittää arvio vuosittaisesta lukumäärästä;

- 5) selvitys pitopaikasta ja eläinten hoidon järjestämisestä, kun on kyse eläintarhasta, pysyvistä ja kiertävistä eläinnäyttelystä, sirkuksesta, luonnonvaraisten eläinlajien tarhouksesta, ammattimaisesta tai laajamittaisesta seura- ja harrastuseläinten pidosta tai loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten hoidosta;
- 6) eläintarhojen osalta selvitys siitä 51 §:ssä tarkoitetusta tehtävästä, johon laitos tulee osallistumaan;
- 7) selvitys käytettävistä lopetusmenetelmistä, kun on kyse eläinten lopetustoiminnasta.
- 8) mahdolliset lupaehdot ja ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat määräykset;
- 9) toiminnan aiottu aloittamisajankohta ja toiminnan lopettaminen sekä luvan peruuttaminen ja ilmoituksenvaraisen toiminnan kieltäminen;
- 10) oleelliset muutokset toiminnassa.

Eläinkilpailujen järjestämistä koskevaan rekisteriin talletetaan seuraavat tiedot:

- 1) tietojärjestelmälain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetut tunnistetiedot;
- 2) mitä toimintaa ilmoitus koskee;
- 3) tieto siitä, onko kyse määräaikaisesta vai toistaiseksi voimassa olevasta ilmoituksesta;
- 4) toiminnan aiottu aloittamisajankohta ja toiminnan lopettaminen;
- 5) minkälaisia eläinkilpailuja järjestetään ja mille eläinlajeille;
- 6) minkä maakunnan tai maakuntien alueella toimintaa harjoitetaan;
- 7) arvio järjestettävien eläinkilpailujen vuosittaisesta lukumäärästä;
- 8) selvitys eläinkilpailujen järjestäjän pätevydestä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rekisteritietojen merkitsemisessä noudatettavasta menettelystä.

112 §

Eläinten hyvinvoinnin valvontaa varten rekisteröitävät tiedot

Sen lisäksi, mitä muualla tässä luvussa säädetään, eläinten hyvinvoinnin valvontaa ja sen suunnittelua, ohjausta ja kehittämistä varten voidaan rekisteröidä:

- 1) tietojärjestelmälain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetut tunnistetiedot;
- 2) tehdyt tarkastukset ja näytteenotot;
- 3) tarkastuksen kohteena oleva toiminta ja eläinlajit sekä eläinten lukumäärä;
- 4) tarkastuksessa tehdyt havainnot;

- 5) näytteistä tehtyjen tutkimusten tulokset;
- 6) kehotukset ja hallinnolliset pakkokeinot, jotka on annettu 12 luvun nojalla;
- 7) tiedot 8 §:n 3 momentin nojalla hallussa pidetystä eläimestä sekä poikkeusluvut, jotka on annettu 10 §:n nojalla;
- 8) lopetusasetuksen 21 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla annetut kelpoisuustodistukset ja artiklan 5 kohdan nojalla annetut väliaikaiset kelpoisuustodistukset;
- 9) muut vastaavat eläinten hyvinvointimääräysten mukaiset valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Sen lisäksi, mitä tietojärjestelmälain 5 §:ssä säädetään, poliisilla on oikeus käyttää ja päivittää tietoja rekisteriin säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rekisteritietojen merkitsemisessä noudatettavasta menettelystä.

16 luku

Rangaistussäännökset

113 §

Rikoslain rangaistussäännökset

Rangaistus eläinsuojelurikoksesta säädetään rikoslain 17 luvun 14, 14 a ja 15 §:ssä.

114 §

Eläinsuojelurikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) aiheuttaa eläimelle 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua tarpeetonta kipua tai kärsimystä, vaarantaa eläimen hyvinvoinnin tarpeettomasti tai rikkoo 2 momentissa säädettyä kieltoa jättää eläin hoidotta tai hylätä se,
- 2) laiminlyö 7 §:ssä säädetyn sairaan tai vahingoittuneen eläimen auttamisvelvollisuuden tai sitä koskevan ilmoitus- tai lopetusvelvollisuuden
- 3) kohtelee eläintä kovakouraisesti tai muutoin 13 §:n 1-3 momentissa kielletyksi säädetyllä tavalla taikka lopetusasetuksen 3, 4 tai 15 artiklan taikka liitteen III vastaisesti,
- 4) rikkoo 14 §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa olla sukupuoliyhteydessä eläimen kanssa,

- 5) tekee eläimelle 15 §:n 1 momentissa säädetyn kielletyn toimenpiteen,
- 6) tekee eläimelle 16 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimenpiteen ilman tarvittavaa koulutusta tai riittävää muuta osaamista tai laiminlyö 16 §:n 2 momentissa säädetyn kivunlievityksen käytön,
- 7) vastoin 18 §:n 1 momentissa säädettyä antaa eläimelle ainetta, jonka ei voida osoittaa olevan sille vaaratonta tai vastoin 22 §:n 2 momentissa säädettyä kieltoa antaa eläimelle tiettävästi vaarallista ruokaa, juomaa tai muuta ravintoa,
- 8) käyttää 19 §:n 2 momentissa tarkoitettua tai säännöksen 3 momentin nojalla kiellettyä välinettä tai laitetta,
- 9) laiminlyö eläimen hoidossa 21 §:ssä säädetyn hoidon yleisen vaatimuksen, 22 §:ssä säädetyn ruokintaa tai juottoa koskevan vaatimuksen, 23 §:ssä säädetyn eläinten hyvinvoinnin tarkastamista koskevan vaatimuksen taikka 24 §:ssä säädetyn sairasta tai vahingoittunutta eläintä koskevan velvollisuuden,
- 10) rikkoo 25 §:ssä säädettyä kieltoa syöttää tai juottaa eläintä pakolla,
- 11) rikkoo 26 §:n 2 tai 3 momentissa säädettyä eläimen jalostukseen käyttämistä koskevaa kieltoa,
- 12) laiminlyö 26 §:n 4 momentissa säädetyn velvollisuuden estää eläinten hallitsematon lisääntyminen,
- 13) laiminlyö eläimen pitopaikkaa koskevan 34 §:ssä säädetyn yleisen vaatimuksen, 35 §:ssä säädetyn turvallisuutta koskevan vaatimuksen, 36 §:ssä säädetyn olosuhteita koskevan vaatimuksen, 37 §:ssä säädetyn puhtaana- ja kunnossapitoa koskevan vaatimuksen tai 38 §:ssä säädetyn pysyvän pitopaikan yleisen vaatimuksen,
- 14) rikkoo 43 §:n 2 momentissa säädettyä kieltoa, joka koskee eläimen suorituskykyyn tai käyttäytymiseen vaikuttamista lääkkeen, muun vastaavan aineen tai menetelmän avulla,
- 15) vaarantaa 43 §:n 1 momentin vastaisesti eläinten hyvinvoinnin eläinkilpailussa tai -näyttelyssä tai 45 §:n 1 momentissa säädetyn vastaisesti järjestää kilpailun tai näyttelyn vaikka eläinten hyvinvointi vaarantuu,
- 16) rikkoo 63 §:n 3 momentissa säädettyä velvollisuutta eläimen lopettamisesta mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti ja lopetukseen soveltuvalla menetelmällä ja tekniikalla, lopettaa eläimen 4 momentissa säädetyn vastaisesti vailla riittäviä tietoja tai taitoja tai laiminlyö 5 momentissa säädetyn velvollisuuden varmistua eläimen kuolemasta ennen sen hävittämiseen tai muihin toimenpiteisiin ryhtymistä,
- 17) laiminlyö eläintä teurastettaessa 64 §:n 1 momentin vastaisesti eläimen tainnuttamisen tai lopettamisen ennen verenlaskun aloittamista tai rikkoo kieltoa ryhtyä eläimen suhteen muihin toimenpiteisiin ennen kuin se on kuollut,

on tuomittava, jollei teko ole rikoslain 17 luvun 14, 14 a tai 15 §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, eläinsuojelurikkomuksesta sakkoon.

Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) 8 §:n 2 momentin vastaisesti pitää tuotantoeläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä taikka seura- tai harrastuseläimenä eläintä, jota ei ole mainittu liitteessä 1 tai säännöksessä tarkoitettussa valtioneuvoston asetuksessa,
- 2) laiminlyö 8 §:n 3 momentissa säädetyn ilmoituksen eläimen hallussapidosta,
- 3) laiminlyö 11 §:n 2 momentissa säädetyn alle viittätoista vuotta nuorempaa lasta koskevan valvontavelvollisuuden,
- 4) rikkoo 15 §:n 3 momentin nojalla asetettua kieltoa, joka koskee eläimen käyttämistä kilpailussa tai pitämistä näytteillä,
- 5) laiminlyö 18 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden varmistua siitä, että eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitetut välineet, laitteet ja aineet täyttävät niille asetetut vaatimukset,
- 6) 19 §:n 2 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti tuo maahan, valmistaa, luovuttaa tai pitää hallussaan 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua kiellettyä välinettä tai laitetta,
- 7) rikkoo 28 §:n 1 momentissa säädettyä luonnonvaraisen eläimen elätettäväksi ottamista koskevaa kieltoa,
- 8) laiminlyö 29 §:n 1 momentissa säädetyn avuttomassa tilassa olevan eläimen hoitoon toimittamista, luontoon vapauttamista tai lopettamista koskevan velvoitteen tai 2 momentissa säädetyn luontoon vapauttamista tai lopettamista koskevan velvoitteen,
- 9) laiminlyö 32 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn velvollisuuden varautua eläinten hyvinvointia uhkaaviin häiriötilanteisiin,
- 10) laiminlyö 33 §:n 1 momentissa säädetyn kirjanpidon tuotantoeläimille annetusta lääkinnällisestä hoidosta tai kuolleiden eläinten lukumääristä taikka kirjanpidon 2 momentin mukaisen säilyttämisen,

- 11) laiminlyö 40 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tilojen tai välineiden varaamisen eläinten hoitoa, eristämistä tai tarkastamista varten,
- 12) laiminlyö 41 §:n 1 momentissa säädettyjen tietojen antamisen eläimen luovutuksen yhteydessä,
- 13) rikkoo 42 §:ssä säädettyä eläinten luovutusta koskevaa rajoitusta,
- 14) laiminlyö 45§:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden eläinkilpailua koskevan vaaran poistamiseksi tai 2 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä,
- 15) laiminlyö 46 §:n 2 momentissa säädetyn eläinkilpailujen järjestämistä koskevan ilmoituksen tekemisen tai 3 momentissa säädetyn velvollisuuden kilpailueläinlääkärin nimeämisestä eläinkilpailuun,
- 16) laiminlyö 48 §:n 1 momentissa säädetyn eläimen hyvinvointia koskevan ilmoituksen, 2 momentissa säädetyn ensiapupaikan tai tarvittavien välineiden varaamisen taikka 3 momentissa säädetyn eläimen hyvinvoinnin vaarantumista koskevan ilmoituksen tekemisen,
- 17) laiminlyö 49 §:n 1 momentissa säädetyn eläinkilpailuja koskevan kirjaamisvelvollisuuden tai 2 momentissa säädetyn kirjaamisasiakirjan säilyttämisvelvollisuuden,
- 18) laiminlyö 50 §:n 1 momentissa säädetyn eläintarhaa, pysyvää tai kiertävää eläinnäyttelyä tai sirkusta koskevan luvan hakemisen,
- 19) laiminlyö 57 §:ssä säädetyn eräiden luonnonvaraisten eläinlajien tarhauksesta tehtävän ilmoituksen eläinten pitäjän tai -pitäjien pätevyydestä tai selvityksen siitä kuinka eläinten hoito on tarkoitus järjestää,
- 20) laiminlyö 59 §:n 1 momentissa säädetyn ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa seura- ja harrastuseläinten pitoa koskevan ilmoituksen tekemisen tai 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten eläintenpitäjän tai -pitäjien pätevyydestä tai selvityksen siitä, kuinka eläinten hoito on tarkoitus järjestää,
- 21) laiminlyö 60 §:n 1 momentissa säädetyn avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitolatoimintaa koskevan ilmoituksen tekemisen,

- 22) laiminlyö 62 §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan- tai ilmoituksenvaraisen toiminnan kohteena olevia eläimiä koskevan luettelon pitämisen tai 2 momentissa tarkoitetun luettelon säilyttämisvelvollisuuden,
- 23) rikkoo 63 §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa lopettaa eläin viihdetarkoituksessa tai 2 momentissa säädettyä kieltoa hoidossa olevan eläimen tai poron lopettamisesta metsästyksellisin keinoin,
- 24) laiminlyö 66 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetun eläinten lopetukseen liittyvää toimintaa koskevan ilmoituksen,
- 25) rikkoo eläintenpitokieltoa tai toimii toisen välikätenä eläintenpitokiellon kiertämiseksi,
- 26) laiminlyö lopetusasetuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun velvollisuuden,
- 27) laiminlyö lopetusasetuksen 6 artiklassa tarkoitetun toimintaohjeiston laatimisen,
- 28) laiminlyö lopetusasetuksen 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun turkiseläinten lopetusta koskevan ilmoitusvelvollisuuden tai lopettaa turkiseläimiä ilman lopetusasetuksen 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun henkilön läsnäoloa ja välitöntä valvontaa,
- 29) myy lopetusasetuksen 8 artiklan vastaisesti eläimen liikkumisen rajoittamiseen tai tainnutukseen käytettävää välinettä ilman asianmukaista käyttöohjetta,
- 30) laiminlyö lopetusasetuksen 9 artiklassa tarkoitetun eläimen liikkumisen rajoittamiseen ja tainnutukseen tarkoitettuja välineitä koskevan velvollisuuden,
- 31) laiminlyö lopetusasetuksen 16 artiklassa tarkoitetun valvontamenettelyn,
- 32) laiminlyö lopetusasetuksen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun eläinten hyvinvoinnista vastaavan henkilön nimeämisen teurastamoon taikka
- 33) laiminlyö lopetusasetuksen 17 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun kirjanpidon toimista eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi.

Mitä 1 tai 2 momentissa säädetään lain säännöksistä, koskee myös niiden nojalla annettuja tarkempia säännöksiä.

Se, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa tai velvoitetta, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

115 §

Eläintenpitokielto

Eläintenpitokiellosta säädetään rikoslain 17 luvun 23 §:ssä.

Jos henkilölle on määrätty eläintenpitokielto, tai muutoksenhakutuomioistuin kieltää henkilölle määrätyn kiellon täytäntöönpanon, tuomioistuimen on ilmoitettava ratkaisusta Oikeusrekisterikeskukselle. Tuomioistuimen velvollisuudesta tehdä ilmoitus merkitsemällä ratkaisusta tieto oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään tai toimittamalla tiedot Oikeusrekisterikeskukselle säädetään tarvittaessa oikeusministeriön asetuksella. Merkinnän tekemiseen ja tietojen toimittamiseen sovelletaan, mitä oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetussa laissa (372/2010) ja sen nojalla säädetään.

116 §

Menettämisseuraamus

Eläinsuojelurikokseen liittyvästä menettämisseuraamuksesta säädetään rikoslain 17 luvun 23 a §:ssä.

17 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

117 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan eläinsuojelulaki (247/1996), jäljempänä *kumottu laki*.

Muulla lainsäädännössä olevan viittauksen kumottuun lakiin katsotaan viittaukseksi tähän lakiin.

Kumotun lain nojalla annetut valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön asetukset jäävät, siltä osin kuin ne eivät ole ristiriidassa tämän lain kanssa, edelleen voimaan, kunnes toisin säädetään.

118 §

Siirtymäsäännökset

Kumotun lain nojalla myönnetty eläintarha-, sirkus- ja pysyvää tai kiertävää eläinnäyttelyä koskeva lupa on edelleen voimassa sitä koskevien päätösten mukaisesti.

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevaan navettaan sovelletaan muiden nautojen kuin maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen sekä vasikoiden osalta 38 §:n 2 momenttia 1 päivästä tammikuuta 2026. Vasikalla tarkoitetaan alle kuuden kuukauden ikäistä nautaa sukupuolesta riippumatta. Tämän lain voimaan tulon jälkeen peruskorjattavaan navettaan tai sen osastoon ja rakennettavaan uuteen nautojen pitopaikkaan sovelletaan muiden nautojen kuin maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen sekä vasikoiden osalta 38 §:n 2 momenttia, kun peruskorjaus tai uusi pitopaikka on valmistunut.

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevaan sikalaan sovelletaan emakoiden ja ensikoiden tiineytyshäkissä pidon osalta 38 §:n 2 momenttia 1 päivästä tammikuuta 2036. Tiineytyshäkillä tarkoitetaan kääntymisen estävää emakoiden ja ensikoiden yksittäishäkkiä. Tämän lain voimaan tulon jälkeen peruskorjattavaan sikalaan tai sen osastoon ja rakennettavaan uuteen sikojen pitopaikkaan sovelletaan emakoiden ja ensikoiden tiineytyshäkissä pidon osalta 38 §:n 2 momenttia, kun peruskorjaus tai uusi pitopaikka on valmistunut.

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevaan talliin sovelletaan 38 §:n 2 momenttia 1 päivästä tammikuuta 2026. Tämän lain voimaan tulon jälkeen peruskorjattavaan talliin tai sen osastoon ja rakennettavaan uuteen hevosten pitopaikkaan sovelletaan 38 §:n 2 momenttia, kun peruskorjaus tai uusi pitopaikka on valmistunut.

Luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittajan tulee tehdä 60 §:ssä tarkoitettu ilmoitus maakunnalle kahden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

LIITE 1

1. Tuotantoeläimenä voidaan pitää seuraavia nisäkäs- ja lintulajeja:

Nisäkkäät

- 1) nauta (*Bos taurus*)
- 2) sika ja villisika (*Sus scrofa*)
- 3) kesylammas ja mufloni (*Ovis aries*)
- 4) vuohi (*Capra hircus*)
- 5) hevonen (*Equus caballus*) ja aasi (*Equus asinus*) sekä hevosen ja aasin risteymät
- 6) laama (*Lama glama*)
- 7) alpakka (*Vicugna pacos*)
- 8) kaniini (*Oryctolagus cuniculus*)
- 9) minkki (*Mustela vison*)
- 10) hilleri (*Mustela putorius*)
- 11) soopeli (*Martes zibellina*)
- 12) kettu (*Vulpes vulpes* ja *Vulpes lagopus* sekä näiden risteymät)
- 13) supikoira (*Nyctereutes procyonoides*)
- 14) rotta (*Rattus norvegicus*)
- 15) kesyhiiri (*Mus musculus*)
- 16) poro (*Rangifer tarandus tarandus*)
- 17) kuusipeura (*Dama dama*)
- 18) biisoni (*Bison bison*)

Linnut

- 1) kana (*Gallus gallus*)
- 2) kalkkuna (*Meleagris gallopavo*)

- 3) hanhi (*Anser anser*)
- 4) ankka ja heinäSORSA (*Anas platyrhynchos*)
- 5) strutsi (*Struthio camelus*)
- 6) viiriäinen (*Coturnix coturnix*)
- 7) helmikana (*Numida meleagris*)
- 8) peltopyy (*Perdix perdix*)
- 9) fasaani (*Phasianus colchicus*)

Tuotantoeläimenä voidaan lisäksi pitää muita kuin nisäkkäisiin tai lintuihin kuuluvia eläinlajeja.

2. Sirkuksissa ja kiertävissä eläinnäyttelyissä voidaan pitää seuraavia eläinlajeja:

1) kesymuodot seuraavista:

koira (*Canis familiaris*), kissa (*Felis silvestris catus*), lammas (*Ovis aries*), vuohi (*Capra hircus*), sika (*Sus scrofa*), hevonen (*Equus caballus*), aasi (*Equus asinus*) sekä hevosen ja aasin risteymät

- 2) kameli (*Camelus bactrianus*)
- 3) dromedaari (*Camelus dromedarius*)
- 4) nauta (*Bos taurus*)
- 5) laama (*Lama glama*)
- 6) alpakka (*Vicugna pacos*)
- 7) rotta (*Rattus norvegicus*)
- 8) kesyhiiri (*Mus musculus*)
- 9) marsu (*Cavia porcellus*)
- 10) kaniini (*Oryctolagus cuniculus*)
- 11) kultahamsteri (*Mesocricetus auratus*)
- 12) gerbiili (*Meriones unguiculatus*)
- 13) kana (*Gallus gallus*)
- 14) kalkkuna (*Meleagris gallopavo*)

- 15) hanhi (*Anser anser*)
- 16) anka (*Anas platyrhynchos*)
- 17) kesykyyhky (*Columba livia domestica*)
- 18) papukaijat (*Psittacidae*)
- 19) selkärangattomat eläimet

LIITE 2

Ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa seura- ja harrastuseläintenpitoa on:

1. sellainen seura- ja harrastuseläinten säännöllinen kaupanpitäminen tai välittäminen, jonka harjoittaja

- a) myy tai välittää kissoja, koiria, fettejä tai kaniineja enemmän kuin kolmesta itse kasvatetusta pentueesta vuodessa;
- b) myy tai välittää yli 10 muuta kissaa, koira, fetteä tai kaniinia vuodessa;
- c) myy tai välittää yli viisi itse kasvattamaansa yli 12 kuukauden ikäistä tai muuta hevoseläintä; tai
- d) harjoittaa vastaavaa toimintaa pienikokoisilla seura- ja harrastuseläinlajeilla, kun eläinten käytössä on säännöllisesti yli 10 häkkiä, terraariota tai akvaariota;

2. seura- ja harrastuseläinten laajamittainen pito, jonka harjoittaja

- a) pitää vähintään kymmentä yli 12 kuukauden ikäistä koira, kissaa tai fetteä;
- b) pitää vähintään kymmentä yli 12 kuukauden ikäistä hevoseläintä;
- c) pitää vähintään 20 yli 12 kuukauden ikäistä kaniinia; tai
- d) pitää pienikokoisia seura- ja harrastuseläinlajeja siten, että eläinten käytössä on säännöllisesti yli 30 häkkiä, terraariota tai akvaariota;

3. koirien tai kissojen hoitoon, säilytykseen tai koulutukseen ottaminen, jos samanaikaisesti ja säännöllisesti otetaan hoidettavaksi, säilytettäväksi tai koulutettavaksi vähintään kuusi yli 12 kuukauden ikäistä koira tai kissaa;

4. kun ravi- tai ratsuhevosia tai muita hevoseläimiä eläimiä vuokrataan, otetaan säilytettäväksi tai hoidettaviksi, valmennettaviksi tai koulutettaviksi tai kun annetaan opetusta mainittujen eläinten käytössä ja käsittelyssä, jos yli 12 kuukauden ikäisiä eläimiä pidetään yhteensä vähintään kuusi; sekä

5. muu vastaava ammattimainen tai laajamittainen seura- ja harrastuseläinten pito.

2.

Laki rikoslain 17 luvun 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikoslain (39/1889) 17 luvun 14 §, sellaisena kuin se on laissa 585/2013, seuraavasti:

17 luku

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

14 §

Eläinsuojelurikos

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta pahoinpitelemällä, liiallisesti rasittamalla, jättämällä tarpeellista hoitoa tai ravintoa vaille tai muuten

- 1) eläinten hyvinvoinnista annetun lain (/) tai sen nojalla annetun säännöksen,
  - 2) eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) tai sen nojalla annetun säännöksen,
  - 3) eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005 liitteen I taikka
  - 4) eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1099/2009 vastaisesti kohtelee eläintä julmasti tai tarpeetonta kärsimystä tai kipua aiheuttaen,
- on tuomittava *eläinsuojelurikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki eläinten kuljetuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) 3 § seuraavasti:

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, kuljetettavien eläinten hoidossa ja kohtelussa on noudatettava, mitä eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (/) tai sen nojalla säädetään.

Eläintautilaissa (441/2013) tai sen nojalla säädetään tai yksittäistapauksessa määrätään, mitä eläinten kuljetuksessa on noudatettava eläintautien leviämisen estämiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki metsästyslain 1 ja 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan metsästyslain (615/1993) 1 §:n 3 momentti ja 33 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 3 momentti laissa 206/2013 ja 33 §:n 3 momentti laissa 583/2015, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (/) säädetään.

-----

33 §

Pyyntivälineet ja pyyntimenetelmät

Kiellosta aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai kärsimystä säädetään eläinten hyvinvoinnista annetun lain 6 §:ssä. Eläimen kielletystä kohtelusta säädetään eläinten hyvinvoinnista annetun lain 13 §:ssä ja eläinten lopettamisesta mainitun lain 62 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain (497/2013) 4 §:n 1 momentti seuraavasti:

4 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jollei tässä laissa tai sen nojalla toisin säädetä tai tämän lain nojalla annetusta luvasta muuta johdu, tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten pidossa, hoidossa ja kohtelussa noudatetaan, mitä eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (/) tai sen nojalla säädetään.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki luonnonsuojelulain 38 ja 41 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan luonnonsuojelulain (1096/1996) 38 §:n 3 momentti ja 41 § seuraavasti:

38 §

Eläinlajien rauhoittaminen

Metsästyslain 5 §:ssä tarkoitettujen eläinlajien rauhoittamisesta säädetään metsästyslaissa. Vierasperäiseen nisäkäs- ja lintulajiin kuuluvien yksilöiden maahantuonnista ja luontoon päästämisestä säädetään metsästyslaissa, eläintautilaissa (441/2013) ja eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (/).

41 §

Avuttomassa tilassa tavattu rauhoitettu eläin

Sairaana, vahingoittuneena tai muutoin avuttomassa tilassa tavattua rauhoitettua eläintä on pyrittävä auttamaan. Eläin voidaan ottaa haltuun hoitoon kuljettamista ja tilapäistä hoitoa varten. Muutoin on noudatettava, mitä eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa säädetään.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

LIITTEET

Rinnakkaistekstit

Asetusluonnokset

Muut liitteet